INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIŢIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREŞTI — 1966

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL. 41

Mai — noiembrie 1920

EDITURA POLITICA
BUCUREŞTI — 1966

30.305

II 13.790

PREFAŢĂ

Volumul al patruzeci şi unulea al Operelor complete ale lui V. I. Lenin încheie seria de volume în care sînt incluse lucrările din perioada războiului civil. Volumul cuprinde lucrările scrise din mai pînă în noiembrie 1920, adică din perioada în care poporul sovietic a trebuit să facă faţă unei noi campanii, ultima, a Antantei. În acel timp, principalul eveniment în mişcarea muncitorească internaţională a fost convocarea, în vara anului 1920, a celui de-al II-lea Congres al Internaţionalei Comuniste.

Locul central în volum îl ocupă problemele mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale. Lucrările lui Lenin din acest volum dezvoltă principiile organizatorice, programatice şi tactice ale partidelor comuniste.

Caracterizînd particularităţile dezvoltării mişcării comuniste din acea vreme, Lenin a arătat că în toate ţările capitaliste, cei mai buni reprezentanţi ai proletariatului revoluţionar şi-au însuşit pe deplin principiile de bază ale Internaţionalei Comuniste. Aceasta a fost o perioadă de puternic avînt al mişcării revoluţionare mondiale, de atragere în luptă a noi şi noi mase de oameni ai muncii, de creştere rapidă a conştiinţei politice şi a unităţii clasei muncitoare, de apariţie a unui mare număr de partide comuniste şi de întărire a lor.

În acelaşi timp, în mişcarea muncitorească, care se dezvoltă cu repeziciune, s-au conturat două pericole care ameninţau să abată lupta de eliberare a proletariatului de pe drumul cel just. Primul pericol, cel mai serios, consta în faptul că o parte din vechii lideri social-democraţi şi o

parte din partidele social-democrate ale Internaționalei a II-a declarau, sub presiunea maselor sau înșelîndu-le în mod conștient, că aderă la Internaționala Comunistă, deși în fapt acești conducători continuau să rămînă oportuniști. Al doilea pericol, care se explica în acea perioadă prin lipsa de experiență și insuficienta pregătire teoretică a tinerilor comuniști, era „stîngismul", adoptarea unei tactici sectare.

Lenin îi învăța pe comuniști să lupte atît împotriva oportunismului de dreapta — reformismul și revizionismul —, cît și împotriva oportunismului „de stînga". Lenin a demascat necontenit reformismul și revizionismul, subliniind că bolșevismul a acordat întotdeauna o atenție deosebită luptei împotriva acestor dușmani. În același timp, Lenin se ridica cu hotărîre împotriva oportunismului „de stînga", împotriva dogmatismului și sectarismului. Specificul oportunismului „de stînga" constă în faptul că el își camuflează esența sa oportunistă cu o frazeologie „ultrarevoluționară", speculînd sentimentele maselor. De aceea el este mai greu de demascat decît reformismul și revizionismul. Marele merit al lui Lenin față de mișcarea muncitorească internațională constă în faptul că el a sesizat oportunismul „de stînga" din rîndurile tinerelor partide comuniste chiar la apariția lui, a arătat răul și pericolul pe care-l prezintă el pentru revoluția socialistă. Lenin a arătat că doctrinarismul „de stînga" este o abatere de la teoria și practica marxistă spre anarho-sindicalism și împinge partidele comuniste pe calea nefastă a izolării de masele muncitoare.

În aprilie-mai 1920, V. I. Lenin a scris pentru Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste geniala sa lucrare — cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului". Această lucrare, cu care începe volumul de față, a avut menirea să transmită tinerelor partide comuniste bogata experiență a bolșevismului ; ea a constituit o etapă importantă în dezvoltarea teoriei marxist-leniniste, în elaborarea strategiei și tacticii partidelor comuniste într-o situație istorică nouă, în perioada crizei generale a capitalismului, în condițiile existenței a două sisteme sociale. Cartea îi punea în gardă pe comuniști împotriva greșelilor de ordin sectar, dogmatic etc. ; ea îi învăța pe aceștia cum să asigure o conducere politică justă și, în primul rînd, cum să lupte

pentru atragerea maselor, pentru cîștigarea lor ideologică de partea avangărzii proletariatului. Privind lucrurile prin această prismă, Lenin analizează în lucrarea de față o serie dintre cele mai importante probleme ale mișcării muncitorești ruse și internaționale.

În această carte V. I. Lenin și-a propus să examineze experiența luptei partidului bolșevic în legătură cu problemele arzătoare ale tacticii comuniste internaționale, să aplice la alte țări „ceea ce este în general aplicabil, semnificativ și obligatoriu în istoria și tactica actuală a bolșevismului" (volumul de față, p. 29).

Generalizînd experiența revoluției ruse, Lenin trage o concluzie principială dintre cele mai importante cu privire la inevitabilitatea repetării pe scară internațională a unora dintre trăsăturile principale ale revoluției din Rusia. În primul rînd, el atrage atenția asupra importanței internaționale a unor trăsături ale revoluției ruse ca dictatura proletariatului, alianța dintre clasa muncitoare și masele muncitoare ale țărănimii, rolul conducător al partidului comunist în lupta pentru dictatura proletariatului și transformarea socialistă a societății. Principalele trăsături ale revoluției ruse, arăta Lenin, nu au o importanță locală, specific națională, exclusiv pentru Rusia, ci una internațională.

Lenin a dezvoltat teza cu privire la raportul dintre național și internațional în mișcarea muncitorească. Principiile de bază ale comunismului, a arătat el, sînt unice pentru întreaga mișcare muncitorească internațională, dar în fiecare țară lupta proletariatului va avea în mod inerent și particularități concrete, în funcție de condițiile economice, politice, culturale etc. Principala sarcină a partidelor comuniste în elaborarea strategiei și tacticii este aplicarea justă a principiilor de bază ale marxismului și a experienței mișcării muncitorești internaționale la particularitățile istorice naționale ale fiecărei țări în parte.

În cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", analizînd învățămintele istorice care au decurs din activitatea eroică a partidului bolșevic, Lenin tratează în legătură cu aceasta probleme cardinale și face importante generalizări. El caracterizează principalele perioade din

istoria partidului bolșevic, se ocupă în mod amănunțit de strategia și tactica lui, de arta de a aplica și schimba, în funcție de condițiile concrete, diferite forme și metode de luptă. Lenin relevă că succesele pe care le-au repurtat bolșevicii se datoresc tacticii juste de îmbinare a muncii ilegale cu folosirea obligatorie a mijloacelor legale, faptului că au știut să atace cu curaj și, dacă era necesar, să se retragă în mod organizat și faptului că au învățat necontenit din experiența luptei revoluționare.

Într-un capitol special Lenin se ocupă de următoarea problemă : în lupta împotriva căror dușmani din cadrul mișcării muncitorești a crescut, s-a întărit și s-a călit bolșevismul ? Această problemă are o importanță primordială pentru înțelegerea particularităților și legilor dezvoltării partidului proletar de tip nou, pentru interpretarea științifică atît a istoriei P.C.U.S. cît și a istoriei mișcării comuniste. Lenin a arătat că, în decursul întregii sale istorii, partidul bolșevic a dus, atît în mișcarea muncitorească cît și în propriile sale rînduri, o luptă consecventă și necruțătoare pe două fronturi : împotriva oportunismului de dreapta și împotriva doctrinarismului „de stînga", a sectarismului. Experiența bolșevismului ne învață că fără o asemenea luptă, fără zdrobirea și învingerea ideologică a diferitelor curente oportuniste, partidul proletar nu poate să-și mențină unitatea de luptă, nu poate fi forța conducătoare a clasei muncitoare. Lupta împotriva oportunismului de dreapta și a doctrinarismului „de stînga" nu este un fenomen exclusiv rusesc, ci este o lege a dezvoltării fiecărui partid comunist. Lenin arăta că în toate țările comuniștii vor trebui să treacă prin lupta „în primul rînd și mai ales împotriva «menșevismului» *propriu* (din fiecare țară), adică împotriva oportunismului și a social-șovinismului ; în al doilea rînd — ca să spunem așa, cu titlu de completare — împotriva comunismului «de stînga»" (p. 75).

În cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", Lenin se ocupă pe larg de istoria luptei partidului bolșevic împotriva „revoluționarismului" mic-burghez, care „aduce a anarhism sau ia cîte ceva de la acesta și care în orice chestiune esențială se abate de la condițiile și cerințele luptei de clasă proletare consecvente" (p. 14). Pe baza

exemplului luptei bolșevicilor împotriva eserilor, a otzoviștilor și a „comuniștilor de stînga", Lenin arată particularitățile acestui dușman al partidului proletar. Oportunismul „de stînga" se caracteriza prin subiectivism în aprecierea evenimentelor, prin tendința de a sări peste etapele neparcurse ale mișcării, fapt care îi împinge pe „cei de stînga" la acțiuni aventuriste. În legătură cu caracterizarea „revoluționarismului" semianarhist mic-burghez, Lenin a arătat că anarhismul de multe ori este un fel de pedeapsă pentru păcatele oportuniste ale mișcării muncitorești și că ambele diformități se completează reciproc. Prin urmare, lupta împotriva greșelilor „celor de stînga" trebuie să fie strîns legată cu lupta dusă împotriva oportuniștilor de dreapta. Dacă în Rusia, după cum a arătat Lenin, cu toate că populația mic-burgheză este mai numeroasă în comparație cu celelalte țări europene, în revoluțiile din 1905 și 1917 anarhismul a avut o influență relativ neînsemnată — acesta este un mare merit al partidului bolșevic, care întotdeauna a dus o luptă necruțătoare și intransigentă împotriva oportunismului.

Una dintre problemele centrale analizate în cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" este problema dictaturii proletariatului. Generalizînd experiența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și a primilor ani de existență a Puterii sovietice, Lenin dezvoltă învățătura marxistă despre dictatura proletariatului.

Comuniștii trebuie să înceapă să se pregătească pentru înfăptuirea dictaturii clasei muncitoare cu mult înainte de revoluția socialistă. Lenin a pus în fața partidelor comuniste sarcina de a găsi și de a studia pentru fiecare țară forme concrete de apropiere și de trecere la dictatura proletariatului, de a studia profund și multilateral și de a aplica în mod creator experiența dictaturii proletariatului din Rusia Sovietică.

În cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" se arată și se fundamentează necesitatea dictaturii proletariatului pentru întreaga perioadă a construirii societății socialiste. Nu este suficient ca clasa muncitoare să cucerească puterea, principalul este să-și mențină puterea, să respingă atacul forțelor contrarevoluției și să construiască

o societate nouă. Puterea burgheziei răsturnate de la putere, explica Lenin, constă nu numai în forța capitalului internațional, în forța și trăinicia legăturilor internaționale ale burgheziei, ci și în forța obișnuinței, în forța micii producții, care „*generează* capitalism și burghezie permanent, zi de zi, ceas de ceas, spontan și în proporții de masă“ (p. 6). Iată de ce victoria asupra burgheziei nu este posibilă fără o luptă îndelungată și îndîrjită, care cere răbdare, disciplină, fermitate, unitate de voință, iar pentru aceasta este necesară dictatura proletariatului.

Lenin ne-a învățat că trebuie să facem o delimitare riguroasă între sarcinile dictaturii proletariatului referitoare la burghezie și cele referitoare la masele mic-burgheze. Acestea sînt două laturi diferite de manifestare a dictaturii proletariatului. Dacă în ceea ce privește clasele exploatatoare răsturnate, sarcinile dictaturii proletariatului sînt determinate de necesitatea de a reprima împotrivirea acestor clase, sarcinile clasei muncitoare privind micii proprietarii constau în a-i educa, a-i convinge, a-i antrena pe aceștia la o participare activă la construirea noii vieți. Lenin scria că micii producători de mărfuri „*nu pot fi izgoniți*, nu pot fi zdrobiți, *cu ei trebuie să convietuim*. Ei pot fi (și trebuie să fie) transformați, reeducați, dar numai printr-o muncă de organizare de foarte lungă durată, într-un ritm lent și cu prudență“ (p. 27).

Lenin a dezvăluit sub toate aspectele conținutul dictaturii proletariatului, a arătat că sarcinile ei sînt foarte complexe. „Dictatura proletariatului — a spus el — înseamnă luptă crîncenă, sîngeroasă și nesîngeroasă, violentă și pașnică, militară și economică, pedagogică și administrativă împotriva forțelor și tradițiilor vechii societăți“ (p. 27). Lenin a subliniat că esența dictaturii proletariatului nu trebuie să fie redusă exclusiv la violență, deși ea nu poate fi înfăptuită fără violență față de clasele răsturnate ; gradul acestei violențe este determinat de gradul de împotrivire a exploatatorilor. Conținutul principal al dictaturii proletariatului nu este violența, ci crearea, construcția societății noi, socialiste, apărarea cuceririlor ei împotriva dușmanilor socialismului.

Măreţele sarcini istorice ale dictaturii proletariatului pot fi îndeplinite cu succes numai dacă clasa muncitoare are un partid marxist-revoluţionar, un partid de tip nou. „Fără un partid de fier, călit în luptă — arăta Lenin —, fără un partid care să se bucure de încrederea tuturor elementelor cinstite din clasa respectivă, fără un partid care să ştie să urmărească starea de spirit a maselor şi s-o influenţeze, această luptă nu poate fi dusă cu succes“ (p. 27). Conducerea de către partidul comunist constituie principalul în dictatura proletariatului. Fără această conducere, dictatura clasei muncitoare nu poate fi înfăptuită cu succes.

Problema locului şi rolului partidului în sistemul dictaturii proletariatului este analizată în carte în legătură cu greşelile săvîrşite de unii comunişti „de stînga“ (în primul rînd de „cei de stînga“ din Germania) care, neînţelegînd asemenea noţiuni cum sînt „conducători“, „partid“, „clasă“, „mase“, opuneau partidul clasei şi vorbeau în mod demagogic despre „dictatura conducătorilor“ şi „dictatura maselor“. Lenin aminteşte că masele se divid în clase, clasele sînt conduse de partide politice, iar în fruntea partidelor se află conducători cu experienţă, cu autoritate. Luptînd consecvent împotriva cultului personalităţii, străin spiritului marxismului şi care minimalizează rolul partidului, Lenin a condamnat cu hotărîre comportarea „celor de stînga“, care subminau unitatea partidului şi, sub paravanul lozincii „jos conducătorii“, voiau să ocupe posturi de conducere şi să impună voinţa lor partidului.

Condamnarea cultului personalităţii nu înseamnă cîtuşi de puţin negarea necesităţii unor conducători cu prestigiu care să se bucure de o mare încredere şi de sprijinul maselor. „...Partidele politice — scria Lenin — sînt, de regulă, conduse de grupuri mai mult sau mai puţin stabile de persoane care se bucură de un deosebit prestigiu şi influenţă, au o bogată experienţă, sînt alese în posturi de cea mai mare răspundere şi care se numesc conducători“ (p. 24).

Neînţelegerea de către „cei de stînga“ a rolului partidului şi al nucleului lui conducător îi ducea la negarea partinităţii, a disciplinei de partid, ceea ce, după cum a arătat Lenin, echivalează cu dezarmarea completă a proletariatului în favoarea burgheziei. Pentru ca proletariatul să în-

făptuiască în mod just, eficient şi cu succes rolul său de organizator, ne învăţa Lenin, este nevoie de cea mai viguroasă disciplină în rîndurile partidului. Fără o disciplină de fier, partidul nu poate fi un adevărat conducător al clasei muncitoare, forţa conducătoare şi îndrumătoare a dictaturii proletariatului.

Tezele cu privire la dictatura proletariatului şi la rolul conducător al partidului, pe care V. I. Lenin le-a dezvoltat în cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" şi în alte lucrări, au stat la baza programelor partidelor marxiste revoluţionare. Aceste teze au o importanţă primordială pentru rezolvarea sarcinilor revoluţiei proletare şi ale construcţiei socialiste.

Dictatura proletariatului înfăptuită în U.R.S.S. a avut un rol istoric mondial, asigurînd victoria deplină şi definitivă a socialismului şi trecerea societăţii la construcţia desfăşurată a comunismului. Aceasta este o dovadă evidentă a triumfului ideilor leninismului. Îndeplinindu-şi misiunea sa istorică, dictatura proletariatului a încetat să fie, din punctul de vedere al sarcinilor dezvoltării interne, o necesitate în Ţara sovietică. Statul, care a luat naştere ca stat al dictaturii proletariatului, se spune în Programul partidului adoptat la Congresul al XXII-lea al P.C.U.S., s-a transformat, în etapa nouă, actuală, în stat al întregului popor, în organ de exprimare a intereselor şi voinţei întregului popor.

În cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", Lenin acordă cea mai mare atenţie luptei împotriva poziţiei sectare a comuniştilor „de stînga", care subapreciau posibilităţile revoluţionare ale maselor muncitoare, care nu se pricepeau şi nu doreau să lupte pentru cucerirea maselor. În această lucrare este arătat cît este de dăunătoare şi de aventuristă această poziţie a „celor de stînga".

Lenin a arătat că după ce a fost îndeplinită prima sarcină istorică — cucerirea pe plan ideologic a avangărzii proletariatului —, comuniştilor din celelalte ţări le revine a doua sarcină imediată : să înveţe să conducă nu numai propriul lor partid, ci şi masele largi de oameni ai muncii în procesul de apropiere şi de trecere a acestora pe poziţia dictaturii clasei muncitoare. Nu se poate învinge numai cu

avangarda proletară ; a arunca în lupta hotărîtoare numai avangarda atîta timp cît masele largi de oameni ai muncii nu au luat o poziție fie de sprijinire directă a avangărzii, fie cel puțin o poziție de neutralitate binevoitoare față de aceasta, este o crimă. Lenin a explicat că dacă prima sarcină (cucerirea avangărzii proletare) nu poate fi îndeplinită fără o victorie ideologică și politică deplină asupra oportunismului și social-șovinismului, a doua sarcină, care constă în priceperea de a aduce masele pe o nouă poziție, care să asigure victoria revoluției, nu poate fi îndeplinită fără lichidarea doctrinarismului „de stînga", fără învingerea deplină a greșelilor lui.

Pentru a atrage milioane de oameni ai muncii la luptă activă, arăta Lenin, nu sînt suficiente propaganda și agitația, pentru aceasta este nevoie ca aceste mase să aibă o experiență politică proprie. Este nevoie ca ele să se convingă în practică de justețea politicii partidului comunist. Arta unei conduceri politice pricepute constă tocmai în folosirea unor mijloace și metode care, pornind de la experiența și nivelul de conștiință al maselor, să le poată conduce mai departe, la lupta pentru realizarea țelurilor finale.

Lenin a subliniat că comuniștii trebuie *„să-și ducă* neapărat *munca acolo unde se află masele"* (p. 36). Această idee trece ca un fir roșu prin toate capitolele cărții „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului". Comuniștii trebuie să ducă o muncă permanentă în sindicate, cooperative, organizații de femei, de tineret, cultural-educative și în alte organizații ale oamenilor muncii. O importanță deosebită acorda Lenin sindicatelor, ele fiind organizațiile cele mai largi ale oamenilor muncii. El a arătat că comuniștii trebuie să facă o deosebire riguroasă între vîrfurile conducătoare reacționare ale sindicatelor și masa membrilor de rînd, „să știe *să-i convingă* pe cei înapoiați, să știe să ducă munca *în rîndurile* lor, și nu să *se separe* de ei prin lozinci «stîngiste» inventate și copilăroase" (p. 37).

O altă problemă importantă tratată în cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" este aceea a participării comuniștilor la parlamentele burgheze. Criticînd argumentele artificiale ale „celor de stînga", care se ridicau

împotriva participării comuniștilor la parlamentele burgheze, Lenin, pe baza exemplului activității bolșevicilor în Dumele de stat, învață partidele comuniste să-și însușească tactica parlamentară revoluționară, să folosească în mod just parlamentul în scopul educației politice și al organizării maselor. În țările capitalului, mulți oameni ai muncii continuă să aibă încredere în parlamentarismul burghez, și de aceea, arăta Lenin, „participarea la alegerile parlamentare și la lupta desfășurată de la tribuna parlamentului este *obligatorie* pentru partidul proletariatului revoluționar *tocmai* în vederea educării păturilor înapoiate ale *clasei lui*, tocmai în vederea deșteptării și luminării *masei* țărănești, puțin dezvoltată, ignorantă și abrutizată“ (p. 42).

În condițiile de astăzi, cînd în lume raportul de forțe s-a schimbat radical în favoarea socialismului, iar baza de masă a mișcării revoluționare a crescut de mai multe ori, și, ca urmare, s-au creat noi condiții pentru o mai largă folosire a formelor parlamentare de luptă, problema folosirii parlamentului de către clasa muncitoare a fost dezvoltată în documentele programatice ale P.C.U.S. și ale partidelor comuniste frățești. În fiecare țară posibilitatea reală de folosire a unuia sau altuia dintre mijloacele de trecere la socialism este determinată de condițiile istorice concrete și depinde de gradul de împotrivire a claselor exploatatoare.

În cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului“ Lenin a mai arătat totala inconsistență a afirmației „celor de stînga“ că partidul proletar revoluționar nu poate și nu trebuie să accepte nici un compromis sau înțelegere cu alte partide sau grupări. Sînt compromisuri și compromisuri, ne învață el. Prima condiție pentru o rezolvare justă a acestei probleme importante pentru tactica partidului proletar este analiza, în contextul istoric concret, a fiecărui compromis, a fiecărei înțelegeri, evaluarea raportului de forțe și a posibilităților reale ale luptei. Trebuie să înțelegem clar în ce scop se face un compromis sau altul. Una e un compromis care nu se face în interesul clasei muncitoare, ci împotriva lui. Compromisurile trădătoare,

pe care le încheie reformiștii, sînt absolut inadmisibile pentru partidul proletariatului revoluționar. Alta e să accepți un compromis care să consolideze pozițiile revoluționare ale clasei muncitoare ; marxiștii nu trebuie să respingă astfel de compromisuri. Dar, acceptînd înțelegeri cu alte partide, comuniștii nu trebuie să înceteze lupta lor împotriva ideologiei și politicii burgheze și reformiste. Oricare ar fi compromisurile impuse de împrejurări, partidul proletar revoluționar trebuie să rămînă credincios principiilor sale, clasei sale, scopului său final.

Această linie trebuie urmată de partidele comuniste și în domeniul politicii internaționale, în relațiile statelor socialiste cu țările capitaliste ; dacă interesele menținerii păcii, ale păstrării cuceririlor socialismului o cer, trebuie acceptate compromisuri politice raționale. Lenin a citat ca exemplu încheierea de către Statul sovietic a păcii de la Brest cu Germania imperialistă, pe care a calificat-o drept compromis, „dar de un fel deosebit și *obligatoriu* în conjunctura respectivă". „A primi lupta într-un moment în care acest lucru este vădit avantajos pentru dușman, și nu pentru noi, este o crimă — arăta Lenin —, și oamenii politici ai clasei revoluționare care nu vor ști să facă uz de «manevrare, de conciliere și de compromisuri» pentru a se sustrage de la o luptă vădit dezavantajoasă nu sînt buni de nimic" (p. 61—62).

Lenin îi învață pe comuniști să-și însușească toate mijloacele și metodele grelei arte a conducerii politice. Politica și tactica partidului, explica el, trebuie să aibă la bază o analiză obiectivă și științifică a tuturor forțelor de clasă atît din țara respectivă cît și din alte țări, să țină seama de experiența mișcării revoluționare internaționale. Lenin critica aspru dogmatismul „celor de stînga", care nu voiau să țină seama de faptul că situația se schimbă, nu voiau să dezvolte și să explice în mod creator teoria revoluționară, să folosească noile posibilități în interesul clasei muncitoare și al mișcării de eliberare a tuturor oamenilor muncii. Partidele comuniste, arăta Lenin, trebuie să folosească o tactică cît se poate de elastică, trebuie să promoveze noi forme de activitate politică și să știe să folosească vechile forme, dîndu-le un conținut nou, să

ştie, atunci cînd situaţia o cere, să înlocuiască repede un mijloc de luptă cu altul.

De o mare importanţă pentru o conducere politică justă sînt indicaţiile lui Lenin cu privire la felul în care trebuie să trateze partidul proletar propriile sale greşeli. El a arătat că atitudinea partidului faţă de greşelile sale este unul dintre cele mai importante şi mai sigure criterii de apreciere a seriozităţii partidului şi a modului în care-şi îndeplineşte obligaţiile faţă de clasa sa şi faţă de masele de oameni ai muncii. „A recunoaşte sincer greşeala — scria Lenin —, a da la iveală cauzele ei, a analiza împrejurările care au determinat-o, a examina cu atenţie mijloacele de a îndrepta greşeala — acesta este indiciul seriozităţii unui partid, al îndeplinirii obligaţiilor care-i revin, aceasta înseamnă a educa şi a învăţa *clasa*, iar apoi şi *masele*“ (p. 40—41).

Lenin sublinia că principalul duşman din rîndurile mişcării muncitoreşti este oportunismul de dreapta — reformismul şi revizionismul. În acelaşi timp, el a arătat că şi oportunismul „de stînga“, dogmatismul şi sectarismul, atunci cînd împotriva lor nu se duce o luptă hotărîtă, pot aduce mari prejudicii nu numai unuia sau altuia dintre partide, dar şi întregii mişcări comuniste mondiale.

Chiar de la apariţia sa, lucrarea lui V. I. Lenin „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului“ a devenit cartea de căpătîi a comuniştilor din toate ţările, o carte care îi ajută permanent în lupta pentru o tactică comunistă consecventă, împotriva tuturor manifestărilor de sectarism politic, de doctrinarism şi împotriva altor greşeli. Ea a avut un foarte mare rol în definirea sarcinilor şi elaborarea liniei politice a partidelor comuniste ; principalele teze şi concluzii din această carte au stat la baza hotărîrilor Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

Volumul de faţă cuprinde o serie de documente ale Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste : tezele elaborate de V. I. Lenin, cuvîntările pe care le-a rostit la şedinţele plenare, precum şi materialele pregătitoare pentru congres. Aceste documente completează şi dezvoltă tezele expuse în „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului“. În acelaşi timp, în ele sînt tratate o serie de probleme noi

de teorie și tactică a partidelor comuniste. De materialele Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste sînt strîns legate și alte lucrări ale lui Lenin din acea perioadă, în care sînt analizate hotărîrile congresului și se dau sfaturi practice partidelor comuniste în probleme de tactică și de organizare (vezi „Scrisoare către comuniștii din Austria", „Scrisoare către muncitorii germani și francezi", articolele „Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste", „Despre lupta dinăuntrul Partidului socialist italian" și altele).

În ziua deschiderii congresului, V. I. Lenin a prezentat raportul cu privire la situația internațională și sarcinile fundamentale ale Internaționalei Comuniste. În acest raport se face o analiză multilaterală a situației economice și politice internaționale și sînt caracterizate principalele contradicții ale imperialismului, care, ajungînd la o mare ascuțime, subminează bazele capitalismului în lumea întreagă.

Lenin a plecat de la premisa că conținutul principal al epocii inaugurate de Revoluția din Octombrie este trecerea de la capitalism la socialism. Sistemul capitalist nu mai poate menține sub stăpînirea sa popoarele, care, unul după altul, se smulg de sub jugul capitalului și pășesc pe calea socialismului. Lenin a arătat că de la Revoluția din Octombrie toate evenimentele de politică internațională sînt determinate de lupta dintre cele două sisteme sociale: pe de o parte, sistemul socialist (concretizat pe atunci de Republica Sovietelor) și, pe de altă parte, sistemul capitalist, care depune toate eforturile pentru a sugruma noua orînduire socială. Lumea capitalismului și lumea socialismului se dezvoltă în direcții diametral opuse și înfăptuiesc două politici opuse. Militînd pentru coexistența și întrecerea pașnică a statelor cu sisteme sociale diferite, Lenin sublinia necontenit inevitabilitatea istorică a victoriei pe plan mondial a noii orînduiri sociale, a triumfului comunismului și a pieirii inevitabile a întregului sistem capitalist.

Lenin a formulat teze de cea mai mare importanță cu privire la criza generală a capitalismului, care a fost declanșată de primul război mondial și de Revoluția din Octombrie. Caracterizînd principalele manifestări ale acestei crize, el a arătat că după război a avut loc „o gigantică

ascuţire *a tuturor* contradicţiilor capitaliste, atît înăuntrul tuturor ţărilor capitaliste, cît şi între aceste ţări", că s-a înteţit asuprirea colonială şi militară, că şi în rîndul ţărilor învingătoare a început şi se intensifică procesul de destrămare, că „«mecanismul» economiei capitaliste mondiale se dezagregă tot mai mult". Această criză multilaterală a capitalismului, ca sistem social în ansamblu, înseamnă o destrămare, care progresează tot mai mult, a societăţii capitaliste, o slăbire a tuturor forţelor ei interne.

Lenin a prevăzut în mod genial şi desfăşurarea ulterioară a procesului istoric, transformarea dictaturii proletariatului „dintr-o dictatură naţională (adică existentă într-o singură ţară şi incapabilă să determine politica mondială) într-o dictatură internaţională (adică o dictatură a proletariatului care să existe cel puţin în cîteva ţări înaintate şi în măsură să exercite o influenţă hotărîtoare asupra întregii politici mondiale)" (volumul de faţă, p. 167). Această concluzie, formulată de Lenin în „Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială", a fost pe deplin confirmată de viaţă. Astăzi socialismul, cu idealurile lui de pace şi progres, devine factorul hotărîtor al dezvoltării mondiale. În centrul epocii contemporane, se spune în Programul P.C.U.S., se află clasa muncitoare internaţională şi vlăstarul ei principal — sistemul mondial al socialismului.

În raportul cu privire la situaţia internaţională şi sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste, Lenin a arătat că ascuţirea extremă a contradicţiilor capitalismului a dus la un avînt puternic al mişcării revoluţionare în toate ţările lumii. Criza revoluţionară care a apărut, arăta el, trebuie examinată în legătură nemijlocită cu condiţiile economice ale dezvoltării crizei mondiale a sistemului capitalist.

Atrăgînd atenţia comuniştilor asupra faptului că întreaga situaţie economică şi politică este foarte bogată în material inflamabil şi în prilejuri pentru ca acest material să se aprindă pe neaşteptate, Lenin îi avertiza, totodată, să nu tragă concluzii pripite, să nu pornească acţiuni nechibzuite, să nu încerce „să grăbească revoluţia" şi sublinia necesitatea unei pregătiri minuţioase pentru revoluţie şi pentru instaurarea dictaturii proletariatului. El considera

că principala sarcină constă în unirea strînsă a forţelor comuniste, în formarea în fiecare ţară a unui partid comunist şi întărirea partidelor comuniste existente, în curăţirea lor de elementele oportuniste şi centriste, în lichidarea greşelilor sectariste, în desfăşurarea muncii revoluţionare în rîndurile clasei muncitoare, la sate şi în armată.

În materialele Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste sînt dezvoltate principalele teze cu privire la partidul proletariatului. În cuvîntările şi tezele sale, V. I. Lenin se ocupă în mod amănunţit de problema rolului partidului comunist în mişcarea revoluţionară, de sarcinile lui tactice şi de principiile organizatorice.

Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste a acordat o atenţie deosebită problemei naţionale şi problemei coloniale. V. I. Lenin a luat parte activă la elaborarea hotărîrilor congresului la acest punct de pe ordinea de zi; el a întocmit tezele, adoptate de congres, a prezentat raportul comisiei pentru problema naţională şi problema colonială. La baza hotărîrilor congresului au stat principiile marxist-leniniste ale internaţionalismului proletar. Congresul a subliniat necesitatea de a sprijini lupta de eliberare a popoarelor subjugate şi dependente. La baza întregii politici a Internaţionalei Comuniste în problema naţională şi problema colonială a stat principiul apropierii proletarilor şi a maselor muncitoare de diferite naţionalităţi din toate ţările în vederea unei lupte revoluţionare comune. În expunerile făcute la congres Lenin a arătat că imperialismul mondial va fi înfrînt atunci cînd asaltul revoluţionar al muncitorilor exploataţi din fiecare ţară se va îmbina cu asaltul revoluţionar al milioanelor de asupriţi din ţările coloniale şi slab dezvoltate.

În tezele cu privire la problema naţională şi problema colonială, V. I. Lenin a ridicat o problemă foarte importantă, actuală şi astăzi, şi anume atitudinea partidelor comuniste faţă de mişcările de eliberare burghezo-democratice din ţările coloniale şi înapoiate, faţă de burghezia naţională progresistă, în măsura în care ea se situează pe poziţii revoluţionare. Lenin arăta că partidele comuniste

trebuie „să se alieze vremelnic cu democrația burgheză din colonii și din țările înapoiate, fără să se contopească însă cu ea și păstrînd neapărat independența mișcării proletare, chiar dacă aceasta se află încă într-o formă absolut embrionară“ (p. 169). În aceste condiții, păstrîndu-și dreptul deplin de a desfășura o muncă de organizare și de educare în rîndul maselor, comuniștii trebuie să sprijine și vor sprijini mișcările de eliberare burghezo-democratice din țările coloniale. Aceste teze au constituit o dezvoltare a importantei idei, enunțată de Lenin la Congresul al II-lea, din noiembrie 1919, al organizațiilor comuniste ale popoarelor din Orient cu privire la faptul că comuniștii țărilor din Orient „trebuie să se bazeze pe naționalismul burghez care se trezește — și nu poate să nu se trezească — în rîndurile acestor popoare și care este îndreptățit din punct de vedere istoric“ (Opere complete, vol. 39, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 335).

În lucrările sale Lenin a emis ideea că dacă înainte mișcarea de eliberare națională avea drept corolar venirea la putere a burgheziei, în perioada crizei generale a capitalismului aceste mișcări conduse de proletariat, în frunte cu partidele comuniste, pot, dacă condițiile sînt favorabile, să ducă la instaurarea unei puteri cu adevărat populare. În acest caz, fostele țări coloniale, în care s-au menținut încă relații precapitaliste, au posibilitatea ca, folosind sprijinul acordat de proletariatul învingător din țările avansate, să înfăptuiască trecerea treptată la socialism fără să treacă prin stadiul capitalist de dezvoltare. Această teză, de mare importanță, formulată de Lenin în raportul comisiei pentru problema națională și problema colonială pe baza primei experiențe de muncă a P.C. (b) din Rusia în republicile sovietice din Asia centrală, are o importanță excepțională pentru epoca contemporană a marilor revoluții de eliberare națională, cînd în fața popoarelor care s-au eliberat de sub jugul colonial stă problema fundamentală a făgașului pe care vor păși țările lor : cel al dezvoltării capitaliste sau cel al dezvoltării necapitaliste.

Fundamentarea științifică de către Lenin a necesității pentru republicile sovietice independente de a se uni de

bunăvoie, pe baza deplinei egalități în drepturi, într-o singură uniune statală a reprezentat o contribuție de seamă adusă la îmbogățirea teoriei și practicii marxiste a construirii socialismului. În tezele pentru problema națională și problema colonială se arată că trebuie „să tindem spre o uniune federativă din ce în ce mai strînsă, avînd în vedere, în primul rînd, că existența republicilor sovietice, înconjurate de statele imperialiste din lumea întreagă — incomparabil mai puternice din punct de vedere militar —, nu poate fi apărată cu succes fără cea mai strînsă unire a republicilor sovietice ; în al doilea rînd, necesitatea unei strînse uniri economice a republicilor sovietice, fără de care nu este posibilă refacerea forțelor de producție distruse de imperialism și asigurarea bunăstării oamenilor muncii“ (volumul de față, p. 166).

Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste a dezbătut și a adoptat ca rezoluții tezele lui V. I. Lenin cu privire la problema agrară. În teze au fost trasate principalele direcții ale muncii comuniștilor la sate, au fost stabilite sarcinile partidelor comuniste față de diferite pături ale țărănimii, atît în perioada luptei pentru victoria revoluției socialiste, cît și după instaurarea dictaturii proletariatului, a fost subliniată ideea hegemoniei proletariatului și fundamentată necesitatea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare.

Cel de-al II-lea Congres al Internaționalei Comuniste a constituit un jalon important în dezvoltarea mișcării comuniste, în unirea forțelor proletariatului internațional. Trăgînd concluziile asupra lucrărilor congresului, Lenin a scris : „Armata mondială a proletariatului revoluționar — iată cine este acum pentru comunism, iată cine a căpătat la congresul care și-a încheiat lucrările o organizație proprie și un program de acțiune limpede, precis și amănunțit“ (p. 274—275).

Printre lucrările cuprinse în volumul de față un loc important îl ocupă cuvîntările lui Lenin cu privire la mersul războiului polono-sovietic. El a arătat că războiul Poloniei

burghezo-moşiereşti împotriva Rusiei Sovietice era de fapt o nouă campanie a Antantei împotriva Republicii sovietice, că în spatele cercurilor guvernante poloneze stăteau imperialiştii francezi, englezi şi americani. Luînd cuvîntul la 5 mai 1920 în faţa ostaşilor roşii care plecau pe frontul polonez, Lenin a subliniat că Statul sovietic nu a dorit acest război, că războiul i-a fost impus, că guvernul sovietic, aplicînd în mod consecvent o politică externă de pace, a făcut concesii mari şi a propus în repetate rînduri Poloniei încheierea păcii pe baza unor condiţii avantajoase ei. În cuvîntările rostite la mitinguri, adunări şi conferinţe, Lenin a exprimat de multe ori această idee. El a demascat politica aventuristă a claselor dominante din Polonia, care au declanşat acest război, şi a salutat lupta eroică dusă de muncitorii polonezi în sprijinul Rusiei Sovietice, a arătat că popoarele din Republica sovietică nutresc sentimente de adîncă simpatie faţă de poporul polonez.

Sprijinirea frontului — aceasta era principala sarcină pe care Lenin o punea în acea perioadă grea pentru ţară în faţa tuturor organizaţiilor de partid, sovietice, economice şi obşteşti. „...De vreme ce am fost împinşi la război, totul trebuie subordonat intereselor războiului, toată viaţa internă a ţării trebuie subordonată războiului, în această chestiune nu se poate admite nici cea mai mică şovăială“ (p. 117). Despre această sarcină Lenin a vorbit la şedinţa comună a C.E.C. din Rusia a Sovietului din Moscova, a sindicatelor şi a comitetelor de întreprindere, la cea de-a 2-a Consfătuire pe întreaga Rusie a organizatorilor responsabili cu munca la sate, la congresul muncitorilor şi funcţionarilor din industria pielăriei, la consfătuirea activului Organizaţiei Moscova a P.C. (b) din Rusia, precum şi în alte cuvîntări şi lucrări ale sale.

Problemele privind războiul cu Polonia au fost dezbătute pe larg la cea de-a IX-a Conferinţă generală a P.C. (b) din Rusia, care a avut loc la Moscova între 22 şi 25 septembrie 1920. În raportul politic al Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia, Lenin a prezentat situaţia internaţională în legătură cu evoluţia războiului polono-sovietic

din vara anului 1920, a caracterizat etapele principale ale războiului, a insistat asupra importanţei ofensivei trupelor sovietice asupra Varşoviei, a dezvăluit cauzele insucceselor care au urmat după această ofensivă. El a arătat că Polonia burghezo-moşierească era pe atunci una dintre verigile sistemului mondial al imperialismului, la baza căruia se afla tratatul de la Versailles, ultimul bastion al Antantei în lupta împotriva bolşevicilor. Iată de ce, atunci cînd Armata Roşie a pus sub ameninţare acest bastion, întregul sistem a început să se clatine. Lupta revoluţionară a proletariatului din ţările Europei atinsese în acea perioadă o intensitate maximă. Toate acestea trebuie avute în vedere atunci cînd se face o apreciere a rezultatelor generale ale războiului polono-sovietic. Cu tot eşecul suferit de Armata Roşie lîngă Varşovia, imperialiştii nu au reuşit să-şi atingă scopul. Ca urmare, planurile agresive ale Antantei au eşuat. În cuvîntarea rostită la consfătuirea din 15 octombrie 1920 a preşedinţilor comitetelor executive judeţene, de plasă şi săteşti din gubernia Moscova, Lenin a spus că războiul cu Polonia s-a terminat aşa cum nu se aşteptase nici unul dintre statele imperialiste. Lecţia istorică a acestui război arată că „oricîte încercări de invazie şi oricîte acţiuni militare se vor pune la cale împotriva Rusiei, şi încercări de acest fel vor mai fi, probabil, multe, experienţa noastră ne-a şi călit, şi pe baza unor cazuri concrete putem fi convinşi că praf şi pulbere se va alege din toate aceste încercări. Iar după fiecare încercare de acest fel a duşmanilor noştri, noi vom fi şi mai puternici decît înainte“ (p. 356). Istoria a confirmat pe deplin justeţea acestor cuvinte profetice. Ele constituie un serios avertisment dat şi aţîţătorilor de astăzi la un nou război.

În afara faptului că a dezbătut rezultatele războiului din vara anului 1920, Conferinţa a IX-a generală a P.C. (b) din Rusia a acordat o mare atenţie sarcinilor imediate ale construcţiei de partid. În volumul de faţă sînt publicate pentru prima oară în întregime în Operele lui V. I. Lenin materialele scrise de el în legătură cu Conferinţa a IX-a a partidului. Pe lîngă raportul politic al Comitetului Cen-

tral al P.C. (b) din Rusia, prezentat de Lenin şi publicat în ediţiile precedente ale Operelor, în volum au fost incluse : cuvîntarea lui Lenin cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid (se publică pentru prima oară), proiectul lui de rezoluţie „Cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid" şi propunerile la această rezoluţie (aceste două documente au fost publicate anterior în „Culegeri din Lenin").

În cuvîntarea şi în proiectul de rezoluţie cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid, Lenin a indicat măsuri concrete pentru dezvoltarea democraţiei interne de partid, îmbunătăţirea muncii organelor centrale şi locale de partid, lichidarea elementelor de birocratism, a metodelor de comandă şi a altor fenomene dăunătoare care s-au manifestat în acea perioadă într-o serie de organizaţii. El a propus ca primă cerinţă „obligativitatea necondiţionată de a se convoca adunări cît mai dese şi cît mai largi ale membrilor de partid, iar paralel cu aceasta să se ia şi alte măsuri care să ducă la creşterea iniţiativei membrilor de partid" (p. 292—293).

În situaţia încordată creată de război, activitatea economică, organizatorică şi educativă a partidului a fost subordonată, în primul rînd, sarcinilor apărării ţării. În acelaşi timp, încă în acea perioadă, Lenin indică principalele direcţii de muncă a partidului şi guvernului sovietic după terminarea războiului. El subliniază importanţa sarcinilor economice — refacerea industriei, înfăptuirea planului de electrificare a întregii ţări, ridicarea agriculturii. Un mare interes prezintă „Însemnările cu privire la sarcinile imediate ale partidului", scrise de Lenin la 19 octombrie 1920. În acest document sînt indicate principalele probleme care se vor pune în faţa partidului după zdrobirea lui Vranghel şi care urmau să fie dezbătute la Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia. Drept una dintre sarcinile imediate importante a fost formulată problema „întăririi legăturii dintre Puterea sovietică şi ţărănime" (p. 368). Această problemă a stat în centrul atenţiei Congresului partidului din primăvara anului 1921. În „Însem-

nări cu privire la sarcinile imediate ale partidului" se arată, de asemenea, necesitatea rezolvării unor probleme ca dezvoltarea inițiativei sindicatelor, lupta împotriva birocratismului și formalismului din instituțiile sovietice, verificarea rezultatelor reale ale acestei lupte și luarea altor măsuri.

În lucrările incluse în volum un loc important îl ocupă problema educației comuniste și a construcției culturale. În articolul „De la primul subotnic organizat la calea ferată Moscova—Kazan pînă la subotnicul de 1 Mai pe întreaga Rusie" și în cuvîntarea rostită la 1 mai 1920 la mitingul consacrat punerii pietrei fundamentale a monumentului muncii eliberate, Lenin a vorbit despre necesitatea de a concentra toate eforturile în direcția formării conștiinței comuniste, de a instaura noi raporturi sociale între oameni, de a cultiva o nouă atitudine față de muncă și o nouă disciplină. „Vom munci — arăta Lenin — pentru a face să prindă rădăcini în conștiința maselor, în deprinderile lor, în traiul lor de zi cu zi regula : «toți pentru unul și unul pentru toți», regula : «de la fiecare după capacități, fiecăruia după nevoi», pentru a introduce treptat, dar ferm disciplina comunistă și munca comunistă" (p. 108).

La 2 octombrie 1920, la cel de-al III-lea congres al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia Lenin a rostit istorica sa cuvîntare „Sarcinile uniunilor tineretului", care a devenit un document programatic al partidului în munca de educare comunistă a tinerilor constructori ai noii vieți. În cuvîntarea sa Lenin a pus în fața tineretului sarcina de a învăța comunismul, de a se educa pentru a deveni comuniști. A învăța comunismul — spunea Lenin — înseamnă înainte de toate să legi fiecare pas în educarea și instruirea ta de lupta clasei muncitoare împotriva exploatatorilor, de munca ta de zi cu zi. A-ți face educație comunistă înseamnă a pune întreaga ta muncă, toate forțele tale în slujba cauzei comune, construirea comunismului. Pe această bază trebuie educate și înrădăcinate în conștiință morala comunistă, etica comunistă. Normele moral-etice de comportare a omului noii societăți, enunțate de Lenin în această

cuvîntare, au fost puse la baza codului moral al constructorilor comunismului a cărui formulare cuprinzătoare a fost dată de Programul P.C.U.S., adoptat la Congresul al XXII-lea.

Lenin cerea tineretului să trateze învățătura cu toată seriozitatea. El spunea că poți deveni comunist numai dacă îți îmbogățești mintea cu cunoașterea tuturor comorilor create de omenire. „În fața voastră stă sarcina construcției — arăta Lenin —, și o puteți îndeplini numai dacă vă veți însuși știința modernă, dacă veți ști să transformați comunismul din formule, sfaturi, rețete, prescripții și programe de-a gata, învățate pe dinafară, într-o forță vie, care să coordoneze munca voastră nemijlocită, dacă veți ști să transformați comunismul într-o călăuză a muncii voastre practice“ (p. 307—308).

În legătură cu problema educației comuniste și a instruirii maselor, Lenin s-a ocupat pe larg de atitudinea proletariatului față de moștenirea culturală a trecutului, a vorbit despre căile și metodele de construire a culturii noi, proletare. El a arătat că cultura proletară trebuie să apară ca o dezvoltare firească și o prelucrare a acelui bagaj de cunoștințe pe care omenirea le-a elaborat sub asuprirea societății exploatatoare. Lenin a arătat că crearea culturii noi, socialiste, este un proces complex, care cuprinde toate laturile vieții sociale, că construcția culturală, fiind o parte a programului general al construirii socialismului și comunismului în Țara Sovietelor, trebuie să se desfășoare sub conducerea partidului comunist și să se sprijine pe inițiativa creatoare a maselor.

Lenin acorda o mare importanță activității ideologice a partidului comunist. „Sarcina noastră — arăta el — este de a învinge întreaga împotrivire a capitaliștilor —, nu numai împotrivirea militară și politică, ci și pe cea ideologică, care este cea mai profundă și mai puternică“ (p. 406). Luînd cuvîntul la 3 noiembrie 1920 la Conferința generală a comitetelor pentru educație politică ale secțiilor guberniale și județene de învățămînt, Lenin a vorbit în mod amănunțit despre felul cum trebuie organizată în țară

munca politică de masă și cea educativă. Lenin a supus unei critici nimicitoare apolitismul propovăduit de burghezie și a subliniat cu deosebită tărie necesitatea conducerii de către partid a tuturor domeniilor vieții de stat, economice și sociale.

Lenin considera că propaganda comunismului trebuie să fie principala direcție a muncii ideologice. O astfel de propagandă trebuie să plece, spunea el, nu de la considerații și presupuneri generale despre comunism, ci de la sarcinile concrete ale construcției economice și de stat și să arate în mod practic cum trebuie construit socialismul. Definind scopul principal al propagandei comuniste, Lenin arăta că „comunismul trebuie să devină accesibil maselor muncitorești ca o cauză a lor proprie. ...Pentru noi el a încetat de a mai fi o teorie, un program, o sarcină, pentru noi el este o problemă de construcție concretă, actuală" (p. 408).

*
* *

În volumul 41 au fost incluse 33 de documente care nu au fost publicate anterior în Operele lui V. I. Lenin (20 se publică în textul propriu-zis al volumului, 12 în secțiunea „Materiale pregătitoare", 1 în secțiunea „Anexe"). Cele mai multe dintre aceste lucrări au fost publicate în „Culegeri din Lenin", volumele XXXIV, XXXV, XXXVI și în alte ediții. Cuvîntările lui Lenin rostite la 1 Mai 1920, cu prilejul punerii pietrei fundamentale a monumentului lui K. Marx, la ședința din 19 iunie a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste și la mitingul din 19 iulie 1920, consacrat ridicării unui monument la Petrograd lui K. Liebknecht și R. Luxemburg, au fost publicate numai în presa timpului. Convorbirea lui Lenin cu corespondentul japonez R. Nakahira, care în limba rusă (traducere din engleză) a fost publicată pentru prima oară la 16 aprilie 1963 în nr. 91 al ziarului „Izvestiia", în volumul de față se tipărește în traducere după un text japonez, mai

complet. Trei documente — cuvîntarea cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid rostită la Conferința a IX-a generală a P.C. (b) din Rusia, schița tezelor cu privire la sarcinile fundamentale ale congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste, observațiile la raportul lui A. Sultan-Zade cu privire la perspectivele revoluției sociale în Orient — se publică pentru prima oară.

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

V. I. LENIN
1920

„STÎNGISMUL" — BOALA COPILĂRIEI COMUNISMULUI [1]

Scris în aprilie-mai 1920

Publicat în iunie 1920, în broşură, la Petrograd, Editura de stat

Se tipăreşte după textul cărţii, confruntat cu manuscrisul

Н. ЛЕНИН

ДЕТСКАЯ БОЛЕЗНЬ «ЛЕВИЗНЫ» В КОММУНИЗМЕ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО

ПЕТЕРБУРГ
1·9·2·0

Coperta cărții lui V. I. Lenin
„«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului". — 1920
Micșorat

I

ÎN CE SENS SE POATE VORBI DESPRE ÎNSEMNĂTATEA INTERNAȚIONALĂ A REVOLUȚIEI RUSE?

În primele luni după ce proletariatul a cucerit puterea politică în Rusia (25. X—7. XI. 1917), s-ar fi putut crede că, datorită uriașelor deosebiri care există între înapoiata Rusie și țările înaintate din Europa occidentală, revoluția proletariatului din aceste țări nu va semăna prea mult cu revoluția noastră. Astăzi însă avem în fața noastră o experiență internațională destul de însemnată, care ne arată cît se poate de limpede că unele dintre trăsăturile fundamentale ale revoluției noastre prezintă nu o însemnătate locală, specific națională, numai rusă, ci o importanță internațională. Și nu vorbesc aici despre însemnătatea internațională în sensul larg al cuvîntului; în sensul că nu numai unele, ci toate trăsăturile fundamentale și multe dintre trăsăturile secundare ale revoluției noastre prezintă o însemnătate internațională în ceea ce privește influența pe care o exercită asupra tuturor țărilor. Nu, ci în sensul cel mai îngust al cuvîntului, adică dacă prin însemnătatea internațională înțelegem valabilitatea pe scară internațională sau inevitabilitatea istorică a repetării pe scară internațională a celor ce s-au întîmplat la noi, trebuie să recunoaștem că unele dintre trăsăturile fundamentale ale revoluției noastre prezintă această însemnătate.

Ar fi, desigur, cea mai mare greșeală dacă am exagera acest adevăr, extinzîndu-l nu numai asupra unora dintre trăsăturile fundamentale ale revoluției noastre. Tot atît de greșit ar fi să scăpăm din vedere faptul că, după victoria revoluției proletare chiar și numai în una dintre

ţările înaintate, se va produce, după toate probabilităţile, o schimbare radicală, şi anume : curînd după aceea Rusia va înceta de a mai fi o ţară model şi va deveni din nou o ţară înapoiată (din punct de vedere „sovietic“ şi socialist).

Dar în momentul istoric actual situaţia este de aşa natură, încît exemplul rus arată *tuturor* ţărilor cîte ceva — absolut esenţial — din viitorul lor inevitabil şi apropiat. Muncitorii înaintaţi din toate ţările au înţeles de mult acest lucru, şi de cele mai multe ori nu atît l-au înţeles, cît l-au intuit, l-au sesizat cu instinctul lor de clasă revoluţionară. De aici rezultă „însemnătatea“ internaţională (în sensul îngust al cuvîntului) a Puterii sovietice, precum şi a bazelor teoriei şi tacticii bolşevice. Acest lucru nu l-au înţeles conducătorii „revoluţionari“ ai Internaţionalei a II-a, cum au fost Kautsky în Germania, Otto Bauer şi Friedrich Adler în Austria, care prin aceasta s-au dovedit a fi reacţionari, apărători ai oportunismului şi ai social-trădării de cea mai rea speţă. În treacăt fie zis, broşura anonimă „Revoluţia mondială“ („Weltrevolution“), apărută în 1919 la Viena (Sozialistische Bücherei, Heft 11 ; Ignaz Brand *), ne arată foarte clar tot modul lor de a gîndi şi întreaga sferă a ideilor lor, mai bine zis, tot noianul de absurdităţi, de pedanterii, de josnicii şi de trădări ale intereselor clasei muncitoare — toate acestea servite în sosul de „apărare“ a ideii de „revoluţie mondială“.

De această broşură rămîne însă să ne ocupăm mai pe larg cu altă ocazie. Aici vom mai releva numai un singur lucru : în vremurile de mult apuse, pe cînd Kautsky era încă marxist, şi nu un renegat, tratînd această problemă în calitate de istoric, el a prevăzut că se poate ivi o situaţie în care revoluţionarismul proletariatului rus să devină un model pentru Europa occidentală. Asta a fost în 1902, cînd Kautsky a publicat în „Iskra“ [2] revoluţionară un articol intitulat „Slavii şi revoluţia“. Iată ce spunea el în acest articol :

„În prezent însă“ (spre deosebire de anul 1848) „se poate considera nu numai că slavii au intrat în rîndurile popoarelor revoluţionare, dar şi că centrul de greutate al gîndirii şi al acţiunii revoluţionare

* — Biblioteca socialistă, nr. 11 ; Ignaz Brand. — *Nota trad.*

se deplasează tot mai mult în direcţia slavilor. Centrul revoluţionar se deplasează din apus spre răsărit. În prima jumătate a secolului al XIX-lea, el se găsea în Franţa şi din cînd în cînd în Anglia. În 1848 a intrat şi Germania în rîndul naţiunilor revoluţionare... Evenimentele care marchează începutul noului secol ne fac să credem că ne aflăm în faţa unei noi deplasări a centrului revoluţionar, şi anume a strămutării lui în Rusia... Rusia, care a preluat în asemenea măsură iniţiativa revoluţionară din Apus, în prezent este, poate, în măsură să servească ea însăşi Apusului drept izvor de energie revoluţionară. Mişcarea revoluţionară rusă, care se înteţeşte tot mai mult, va deveni, poate, mijlocul cel mai puternic pentru a stîrpi spiritul filistinismului putred şi al politicianismului meschin — care începe să se răspîndească în rîndurile noastre — şi va face să se aprindă din nou flacăra vie a dorului de luptă şi a devotamentului pasionat faţă de marile noastre idealuri. Pentru Europa occidentală, Rusia de mult a încetat de a mai fi un simplu bastion al reacţiunii şi al absolutismului. Acum lucrurile stau, pare-se, tocmai invers. Europa occidentală este cea care devine sprijinul reacţiunii şi al absolutismului din Rusia... Revoluţionarii ruşi ar fi terminat, poate, de mult cu ţarul dacă nu ar fi fost nevoiţi să lupte în acelaşi timp şi împotriva aliatului acestuia — capitalul european. Să sperăm că de data aceasta ei vor reuşi să termine cu amîndoi duşmanii şi că noua «sfîntă alianţă» se va prăbuşi mai repede decît predecesoarele ei. Dar, oricare ar fi sfîrşitul luptei care se dă astăzi în Rusia, sîngele şi fericirea martirilor, din păcate, în număr mai mult decît suficient, nu vor fi fost jertfite în zadar, ci vor fecunda germenii revoluţiei sociale în întreaga lume civilizată, îi vor face să crească mai repede şi mai îmbelşugat. În 1848, slavii au fost ca un ger năprasnic care a distrus florile primăverii popoarelor. Poate că astăzi le este dat să fie vijelia care va sparge gheaţa reacţiunii şi va aduce cu sine, în mod irezistibil, o primăvară nouă şi fericită pentru popoare" *(Karl Kautsky.* „Slavii şi revoluţia", articol publicat în „Iskra", ziar revoluţionar al social-democraţiei ruse, nr. 18 din 10 martie 1902).

Bine mai scria Karl Kautsky acum 18 ani!

II

UNA DIN CONDIŢIILE PRINCIPALE ALE SUCCESULUI BOLŞEVICILOR

Desigur, acum aproape întreaga lume îşi dă seama că bolşevicii n-ar fi putut să se menţină la putere nu doi ani şi jumătate, dar nici două luni şi jumătate, dacă în partidul nostru nu ar fi existat disciplina cea mai severă, o disciplină cu adevărat de fier, dacă partidul nostru nu s-ar fi bucurat de sprijinul cel mai deplin şi mai neprecupeţit al întregii

mase a clasei muncitoare, adică al tuturor elementelor ei conştiente, cinstite, devotate, influente şi capabile să ducă după sine sau să antreneze păturile înapoiate.

Dictatura proletariatului înseamnă războiul cel mai neprecupeţit şi mai necruţător dus de clasa cea nouă contra unui duşman *mai puternic*, contra burgheziei, a cărei împotrivire *se înzeceşte* în urma răsturnării ei (chiar şi numai într-o singură ţară) şi a cărei putere constă nu numai în forţa capitalului internaţional, în forţa şi trăinicia legăturilor internaţionale ale burgheziei, ci şi în *forţa obişnuinţei*, în forţa *micii producţii ;* căci mica producţie a mai rămas, din nefericire, în lume în foarte, foarte mare măsură, iar mica producţie *generează* capitalism şi burghezie permanent, zi de zi, ceas de ceas, spontan şi în proporţii de masă. Toate aceste motive fac ca dictatura proletariatului să fie necesară, iar victoria asupra burgheziei să nu fie cu putinţă fără un război îndelungat, crîncen, înverşunat, un război pe viaţă şi pe moarte, care cere tărie, disciplină, fermitate, intransigenţă şi unitate de voinţă.

Repet : experienţa dictaturii victorioase a proletariatului în Rusia a arătat în mod concludent celor care nu ştiu să gîndească sau care n-au avut prilejul să reflecteze asupra acestei probleme că o centralizare absolută şi disciplina cea mai severă a proletariatului constituie una dintre condiţiile principale ale victoriei asupra burgheziei.

Oamenii se opresc adeseori asupra acestui lucru. Dar ei sînt departe de a reflecta îndeajuns : ce înseamnă el ? în ce condiţii este posibil ? Nu s-ar cuveni oare ca ovaţiile la adresa Puterii sovietice şi a bolşevicilor să fie *mai des* însoţite de o *analiză foarte serioasă* a cauzelor *care au permis* bolşevicilor să făurească disciplina necesară proletariatului revoluţionar ?

Bolşevismul, ca curent de gîndire politică şi ca partid politic, există din 1903. Numai istoria *întregii* perioade a existenţei bolşevismului poate oferi o explicaţie satisfăcătoare faptului că în condiţiile cele mai grele el a reuşit să formeze şi să menţină disciplina de fier necesară victoriei proletariatului.

Şi înainte de toate se pune întrebarea : prin ce se menţine disciplina partidului revoluţionar al proletariatului ?

prin ce se verifică ea ? prin ce se întăreşte ? În primul rînd, prin conştiinţa avangărzii proletariatului şi prin devotamentul acesteia faţă de revoluţie, prin fermitatea sa, prin spiritul său de sacrificiu şi prin eroismul său. În al doilea rînd, prin capacitatea sa de a se lega, de a se apropia şi, dacă vreţi, de a se contopi într-o anumită măsură cu masele cele mai largi ale oamenilor muncii, în special cu masele proletare, *dar şi cu* masele muncitoare *neproletare*. În al treilea rînd, prin conducerea politică justă exercitată de această avangardă, prin strategia şi tactica ei politică justă, cu condiţia ca masele largi *prin propria lor experienţă* să se convingă că sînt juste. Fără aceste condiţii nu se poate înfăptui disciplina într-un partid revoluţionar, cu adevărat capabil de a fi partidul clasei înaintate, al clasei menite să răstoarne burghezia şi să transforme întreaga societate. Fără aceste condiţii, toate încercările de a crea o disciplină se transformă în mod inevitabil în vorbe goale, în frazeologie, în maimuţăreală. Pe de altă parte, aceste condiţii nu se pot ivi dintr-o dată. Ele se elaborează numai printr-o muncă îndelungată, printr-o experienţă grea. Elaborarea lor este înlesnită numai de o teorie revoluţionară justă, care la rîndul ei să nu fie o dogmă, ci să ia o formă definitivă numai în strînsă legătură cu practica unei mişcări cu adevărat de masă şi cu adevărat revoluţionare.

Dacă în 1917—1920, cînd condiţiile erau nemaipomenit de grele, bolşevismul a reuşit să făurească şi să realizeze cu succes cea mai strictă centralizare şi o disciplină de fier, aceasta se datoreşte pur şi simplu unei serii de particularităţi istorice ale Rusiei.

Pe de o parte, bolşevismul a apărut în 1903 avînd cea mai solidă bază, teoria marxistă. Iar faptul că această teorie revoluţionară — şi numai ea — este justă, a fost dovedit nu numai de experienţa mondială a întregului secol al XIX-lea, ci şi, mai ales, de experienţa rătăcirilor şi a şovăielilor, a greşelilor şi a decepţiilor prin care a trecut gîndirea revoluţionară din Rusia. Timp de aproape o jumătate de secol, începînd cam din deceniul al 5-lea pînă în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, gîndirea înaintată din Rusia, oprimată de ţarismul barbar şi reacţionar, a căutat cu nesaţ o teorie revoluţionară justă, urmărind cu un zel

şi o grijă uimitoare orice „ultim cuvînt" rostit de Europa şi de America în acest domeniu. Rusia *şi-a cîştigat* marxismul, singura teorie revoluţionară justă, printr-o jumătate de veac de chinuri şi de sacrificii neobişnuite, de eroism revoluţionar fără seamăn, de energie uimitoare, de căutări înfrigurate, de studii, încercări practice, deziluzii, verificări şi confruntări cu experienţa Europei. Datorită emigraţiei pe care a impus-o ţarismul, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea Rusia revoluţionară avea nenumărate legături internaţionale, o cunoaştere excelentă a formelor şi teoriilor mişcării revoluţionare mondiale, aşa cum n-a mai avut nici o altă ţară din lume.

Pe de altă parte, bolşevismul, care a luat fiinţă pe această bază teoretică de granit, a făurit o istorie practică de cincisprezece ani (1903—1917), care în ceea ce priveşte bogăţia experienţei nu are seamăn pe lume. Căci nici o altă ţară n-a cunoscut nici pe departe în aceşti 15 ani o viaţă atît de intensă în ceea ce priveşte experienţa revoluţionară, succesiunea rapidă a diferitelor forme ale mişcării şi diversitatea lor — mişcare legală şi ilegală, paşnică şi vijelioasă, clandestină şi deschisă, mişcare de cercuri şi de masă, parlamentară şi teroristă. În nici o altă ţară nu s-a concentrat într-un răstimp atît de scurt o asemenea bogăţie de forme, de nuanţe, de metode de luptă a *tuturor* claselor societăţii contemporane, şi trebuie menţionat că această luptă, din cauza stării de înapoiere a ţării şi a apăsării jugului ţarist, se maturiza foarte repede, însuşindu-şi cu o deosebită aviditate şi cu succes respectivul „ultim cuvînt" al experienţei politice americane şi europene.

III

PRINCIPALELE ETAPE ALE ISTORIEI BOLŞEVISMULUI

Perioada de pregătire a revoluţiei (1903—1905). Pretutindeni se simte apropierea marii furtuni. Toate clasele se frămîntă şi se pregătesc. În străinătate, presa din emigraţie formulează sub raport teoretic *toate* problemele fundamentale ale revoluţiei. Prin lupta extrem de înverşunată dintre

concepţiile lor programatice şi tactice, reprezentanţii celor trei clase principale, ai celor trei curente politice principale, curentul liberal-burghez, cel democrat mic-burghez (camuflat sub firma de curent „social-democrat" sau „socialist-revoluţionar" [3]) şi cel proletar revoluţionar, anticipează şi pregătesc viitoarea luptă deschisă a claselor. În formă embrionară, *toate* problemele în jurul cărora s-a desfăşurat lupta armată în anii 1905—1907 şi 1917—1920 pot fi (şi trebuie să fie) urmărite în presa de atunci. Iar între cele trei curente principale, formaţii intermediare, tranzitorii, hibride există, fireşte, cîte vreţi. Mai exact : în lupta dintre organele de presă, dintre partide, fracţiuni, grupuri se cristalizează curentele ideologice-politice care sînt într-adevăr curente de clasă ; clasele îşi făuresc armele ideologice-politice corespunzătoare în vederea luptelor viitoare.

Anii revoluţiei (1905—1907). Toate clasele se manifestă pe faţă. Toate concepţiile programatice şi tactice sînt verificate prin acţiunea maselor. Lupta grevistă capătă o amploare şi o intensitate fără precedent în lumea întreagă. Greva economică se transformă în grevă politică, iar greva politică în insurecţie. Relaţiile dintre proletariatul conducător şi ţărănimea condusă, şovăitoare şi nestatornică se verifică în practică. Din dezvoltarea spontană a luptei ia naştere forma sovietică de organizare. Discuţiile din acea vreme cu privire la importanţa Sovietelor constituie o anticipare a marii lupte din 1917—1920. Alternarea formelor parlamentare de luptă cu cele extraparlamentare, a tacticii de boicotare a parlamentului cu tactica participării la parlament, a formelor legale de luptă cu cele ilegale, precum şi corelaţia şi legăturile dintre ele, toate acestea se disting printr-o surprinzătoare bogăţie de conţinut. Fiecare lună din această perioadă este echivalentă, în ceea ce priveşte însuşirea principiilor de bază ale ştiinţei politice — şi de către mase, şi de către conducători, şi de către clase şi partide — cu un an de dezvoltare „paşnică" „constituţională". Fără „repetiţia generală" din 1905, victoria Revoluţiei din Octombrie 1917 nu ar fi fost cu putinţă.

Perioada reacţiunii (1907—1910). Ţarismul a ieşit învingător. Toate partidele revoluţionare şi de opoziţie au fost

înfrînte. Decădere, demoralizare, sciziune, haos, renegare, pornografie în loc de politică. Accentuarea atracţiei exercitate de idealismul filozofic, misticismul folosit ca veşmînt al stărilor de spirit contrarevoluţionare. Dar în acelaşi timp, tocmai această mare înfrîngere dă partidelor revoluţionare şi clasei revoluţionare o lecţie autentică şi extrem de folositoare, o lecţie de dialectică istorică, o lecţie despre priceperea, capacitatea şi măiestria de a duce lupta politică. Prietenii se cunosc la nevoie. Armatele înfrînte trag învăţăminte bune.

Ţarismul învingător este nevoit să distrugă în grabă rămăşiţele rînduielilor preburgheze, patriarhale din Rusia. Dezvoltarea burgheză a Rusiei progresează cu paşi uluitor de repezi. Iluziile privitoare la posibilitatea de a te situa în afara, deasupra claselor, iluziile privitoare la posibilitatea de a evita capitalismul sînt spulberate. Lupta de clasă ia forme cu totul noi şi tot mai limpede conturate.

Partidele revoluţionare trebuie să-şi completeze învăţătura. Ele au învăţat să atace. Acum trebuie să înţeleagă că e necesar ca această ştiinţă să fie completată cu ştiinţa retragerii cît mai juste. Trebuie să înţeleagă — şi clasa revoluţionară din propria-i experienţă amară învaţă să înţeleagă acest lucru — că nu se poate învinge fără a stăpîni ştiinţa ofensivei juste şi a retragerii juste. Dintre toate partidele opoziţioniste şi revoluţionare înfrînte, bolşevicii au fost aceia care s-au retras în cea mai mare ordine, cu cele mai mici pierderi pentru „armata" lor, păstrîndu-şi în cea mai mare măsură nucleul, cu cele mai mici sciziuni (sub raportul profunzimii şi al posibilităţii de vindecare), fiind cel mai puţin demoralizaţi şi avînd cea mai mare capacitate de a relua munca pe scară cît mai largă, în modul cel mai just şi mai energic. Şi bolşevicii au reuşit să realizeze acest lucru numai pentru că au demascat fără cruţare şi au izgonit pe revoluţionarii în vorbe, care nu voiau să înţeleagă că trebuie să ne retragem, că trebuie să ştim să ne retragem, că trebuie să învăţăm neapărat să activăm legal în parlamentele cele mai reacţionare, în cele mai reacţionare organizaţii sindicale, cooperatiste, de asigurări şi altele asemănătoare.

Perioada de avînt (1910—1914). La început avîntul a fost extrem de lent; apoi, după evenimentele de la Lena din 1912, a devenit ceva mai rapid. Învingînd greutăţi nemaipomenite, bolşevicii i-au înlăturat pe menşevici, al căror rol de agenţi ai burgheziei în rîndurile mişcării muncitoreşti l-a înţeles foarte bine după 1905 întreaga burghezie şi de aceea i-a susţinut în fel şi chip împotriva bolşevicilor. Dar bolşevicii n-ar fi reuşit niciodată să realizeze acest lucru dacă n-ar fi recurs la tactica justă a îmbinării muncii ilegale cu folosirea obligatorie a „posibilităţilor legale". În cea mai reacţionară Dumă bolşevicii şi-au cucerit de partea lor întreaga curie muncitorească.

Primul război imperialist mondial (1914—1917). Parlamentarismul legal, în condiţiile reacţionarismului extrem al „parlamentului", aduce servicii foarte importante partidului proletariatului revoluţionar, bolşevicilor. Deputaţii bolşevici iau drumul Siberiei [4]. În presa din emigraţie toate nuanţele de concepţii social-imperialiste, social-şoviniste, social-patriotice, internaţionaliste consecvente şi inconsecvente, de pacifism şi negare revoluţionară a iluziilor pacifiste îşi găsesc deplina expresie. Savanţii imbecili şi bătrînele cumetre ale Internaţionalei a II-a, care strîmbau din nas cu trufie şi dispreţ în faţa abundenţei de „fracţiuni" din cadrul socialismului rus şi a luptei înverşunate dintre ele, atunci cînd războiul a suprimat în *toate* ţările înaintate mult lăudata „legalitate", n-au fost nici pe departe în stare să organizeze un schimb atît de liber (ilegal) de vederi şi o elaborare atît de liberă (ilegală) de vederi juste ca acelea pe care le-au organizat revoluţionarii ruşi în Elveţia şi într-o serie de alte ţări. Tocmai de aceea social-patrioţii făţişi şi „kautskiştii" din toate ţările s-au dovedit a fi trădători de cea mai rea speţă ai proletariatului. Şi dacă bolşevismul a putut să învingă în anii 1917—1920, una din principalele cauze ale acestei victorii constă în faptul că încă de la sfîrşitul anului 1914 bolşevismul a demascat fără cruţare mîrşăvia, ticăloşia şi josnicia social-şovinismului şi ale „kautskismului" (căruia îi corespund longuetismul [5] în Franţa, concepţiile conducătorilor Parti-

dului laburist independent [6] şi ale fabienilor [7] în Anglia, concepţiile lui Turati etc. în Italia), iar apoi, din propria lor experienţă, masele s-au convins tot mai mult de justeţea concepţiilor bolşevice.

A doua revoluţie din Rusia (din februarie pînă în octombrie 1917). Nemaipomenita decrepitudine şi învechire a ţarismului au creat (cu concursul loviturilor şi greutăţilor unui război cum nu se poate mai chinuitor) o uriaşă forţă de distrugere îndreptată împotriva lui. În cîteva zile Rusia s-a transformat într-o republică burghezo-democratică, mai liberă — în condiţiile războiului — decît oricare altă ţară din lume. Conducătorii partidelor de opoziţie şi ai partidelor revoluţionare au început să formeze guvernul — ca şi în republicile cele mai „riguros parlamentare" —, iar titlul de conducător al unui partid de opoziţie în parlament, fie el şi parlamentul cel mai reacţionar cu putinţă, *înlesnea* rolul pe care acest conducător urma să-l joace în revoluţie.

În cîteva săptămîni menşevicii şi „socialiştii-revoluţionari" şi-au însuşit de minune toate procedeele şi manierele, argumentele şi sofismele eroilor europeni ai Internaţionalei a II-a, ale ministerialiştilor [8] şi ale celorlalte lepădături oportuniste. Tot ce citim acum despre alde Scheidemann şi Noske, despre Kautsky şi Hilferding, Renner şi Austerlitz, Otto Bauer şi Fritz Adler, Turati şi Longuet, despre fabieni şi despre conducătorii Partidului laburist independent din Anglia, toate acestea ne par (şi sînt în realitate) o repetare plictisitoare, reluarea unei vechi melodii cunoscute. Am mai avut prilejul să vedem toate acestea la menşevici. Istoria a jucat o farsă, făcînd ca oportuniştii dintr-o ţară înapoiată s-o ia înaintea oportuniştilor dintr-o serie de ţări înaintate.

Dacă toţi eroii Internaţionalei a II-a au suferit un eşec şi s-au compromis în problema importanţei şi a rolului Sovietelor şi Puterii sovietice, dacă în această problemă s-au compromis în mod deosebit de „răsunător" şi s-au încurcat conducătorii a trei partide foarte importante (şi anume, Partidul social-democrat independent din Germa-

nia [9], partidul longuetist din Franţa şi Partidul laburist independent din Anglia), partide care au ieşit acum din Internaţionala a II-a, dacă ei toţi s-au dovedit a fi sclavii prejudecăţilor democraţiei mic-burgheze (exact în spiritul mic-burghezilor de la 1848, care îşi spuneau „social-democraţi"), *toate acestea* noi le-am văzut *deja* din exemplul menşevicilor. Istoria a jucat o farsă : Sovietele au luat naştere în Rusia în 1905, au fost falsificate în februarie-octombrie 1917 de către menşevici, care au eşuat din cauza incapacităţii lor de a înţelege însemnătatea şi rolul Sovietelor, iar acum *în întreaga lume* a luat naştere ideea Puterii Sovietice, care se răspîndeşte cu o repeziciune nemaipomenită printre proletarii din toate ţările, în timp ce, la rîndul lor, vechii eroi ai Internaţionalei a II-a suferă *pretutindeni* eşecuri, la fel ca şi menşevicii noştri, din cauza incapacităţii de a înţelege rolul şi importanţa Sovietelor. Experienţa a dovedit că în unele probleme absolut esenţiale ale revoluţiei proletare, în mod inevitabil *toate* ţările vor trebui să facă ceea ce a făcut Rusia.

Bolşevicii şi-au început cu foarte multă prudenţă lupta lor victorioasă împotriva republicii parlamentare (de fapt) burgheze şi împotriva menşevicilor, şi pregătirea acestei lupte nu a fost chiar atît de simplă, în pofida părerii pe care o întîlnim adeseori acum în Europa şi în America. La începutul perioadei menţionate, noi *nu* am chemat la răsturnarea guvernului, ci am explicat că el nu poate fi răsturnat *fără* schimbări prealabile în componenţa şi în starea de spirit a Sovietelor. Noi n-am proclamat boicotarea parlamentului burghez, a Constituantei, ci am spus — începînd de la Conferinţa din aprilie (1917) a partidului nostru [10] am declarat acest lucru oficial, în numele partidului — că o republică burgheză cu Constituantă e mai bună decît aceeaşi republică fără Constituantă, iar o republică „muncitorească-ţărănească", sovietică, e mai bună decît oricare republică burghezo-democratică, parlamentară. Fără această pregătire prudentă, minuţioasă, circumspectă şi de lungă durată, noi n-am fi putut nici să repurtăm victoria din Octombrie 1917, nici să păstrăm această victorie.

IV

ÎN LUPTA ÎMPOTRIVA CĂROR DUŞMANI DIN CADRUL MIŞCĂRII MUNCITOREŞTI A CRESCUT, S-A ÎNTĂRIT ŞI S-A CĂLIT BOLŞEVISMUL?

În primul rînd, şi mai ales, în lupta împotriva oportunismului, care în 1914 s-a transformat definitiv în social-şovinism şi a trecut definitiv de partea burgheziei împotriva proletariatului. El a fost, desigur, duşmanul principal al bolşevismului în cadrul mişcării muncitoreşti. În prezent el continuă să fie duşmanul principal pe scară internaţională. Acestui duşman bolşevismul i-a acordat şi îi acordă cea mai mare atenţie. Această latură a activităţii bolşevicilor este acum destul de bine cunoscută şi în străinătate.

Nu acelaşi lucru se poate spune despre celălalt duşman al bolşevismului din cadrul mişcării muncitoreşti. În străinătate nu este încă îndeajuns de cunoscut faptul că bolşevismul s-a dezvoltat, s-a format şi s-a călit în lupta îndelungată împotriva *revoluţionarismului mic-burghez*, care aduce a anarhism sau ia cîte ceva de la acesta şi care în orice chestiune esenţială se abate de la condiţiile şi cerinţele luptei de clasă proletare consecvente. Din punct de vedere teoretic, pentru marxişti este un lucru pe deplin stabilit — şi pe deplin confirmat de experienţa tuturor revoluţiilor şi mişcărilor revoluţionare din Europa — că micul proprietar, micul patron (tip social reprezentat în multe ţări europene în număr foarte mare, în proporţie de masă), care în regimul capitalist este în permanenţă asuprit şi în a cărui viaţă adeseori intervine o înrăutăţire extrem de bruscă şi de rapidă a condiţiilor de trai, ducîndu-l la ruină, trece uşor la un revoluţionarism extrem, dar nu e capabil să dea dovadă de consecvenţă, de spirit de organizare, de disciplină şi fermitate. Micul burghez ajuns „la turbare" din cauza ororilor capitalismului este, ca şi anarhismul, un fenomen social propriu tuturor ţărilor capitaliste. Lipsa de fermitate a acestui revoluţionarism, sterilitatea lui şi proprietatea lui de a se transforma repede în supunere, apatie, fantezie şi chiar într-o pasiune „turbată" pentru unul sau altul dintre curentele burgheze „la modă", — toate acestea sînt unanim cunoscute. Dar recunoaşterea teoretică, abstractă a acestor

adevăruri nu fereşte nicidecum partidele revoluţionare de vechile greşeli, care apar întotdeauna prilejuite de un motiv neaşteptat, într-o formă oarecum nouă, într-un veşmînt sau într-o ambianţă necunoscută pînă atunci, în împrejurări mai mult sau mai puţin originale.

Anarhismul a fost deseori ca un fel de pedeapsă pentru păcatele oportuniste săvîrşite de mişcarea muncitorească. Aceste două monstruozităţi se completau una pe alta. Şi dacă în Rusia, cu toate că, în comparaţie cu ţările europene, populaţia ei avea o structură mic-burgheză mai accentuată, în perioada celor două revoluţii (din 1905 şi din 1917) şi în timpul pregătirii lor, anarhismul a avut o influenţă relativ neînsemnată, fără îndoială că aceasta se datoreşte în bună parte bolşevismului, care a dus întotdeauna lupta cea mai necruţătoare şi mai neîmpăcată împotriva oportunismului. Spun „în bună parte" pentru că la slăbirea anarhismului în Rusia într-o măsură şi mai mare a contribuit faptul că în trecut (în 1870—1880) el a avut posibilitatea de a se dezvolta neobişnuit de mult şi de a demonstra pînă la capăt că este greşit şi că nu poate fi o teorie călăuzitoare pentru clasa revoluţionară.

La apariţia lui, în 1903, bolşevismul a preluat tradiţia luptei necruţătoare împotriva revoluţionarismului mic-burghez, semianarhist (sau capabil să cocheteze cu anarhismul), tradiţie care a existat întotdeauna în rîndurile social-democraţiei revoluţionare şi care la noi s-a întărit îndeosebi în 1900—1903, cînd se puneau bazele unui partid de masă al proletariatului revoluţionar din Rusia. Bolşevismul a preluat şi a continuat lupta împotriva partidului care reprezenta expresia cea mai deplină a tendinţelor revoluţionarismului mic-burghez, şi anume partidul „socialist-revoluţionar", în trei puncte principale. În primul rînd, acest partid, care nega marxismul, nu voia (mai exact ar fi, poate, să spunem nu putea) cu nici un chip să înţeleagă că înainte de a porni la vreo acţiune politică trebuie să se ţină seama în mod strict obiectiv de forţele claselor şi de relaţiile dintre ele. În al doilea rînd, acest partid se considera foarte „revoluţionar" sau „de stînga" pentru că admitea teroarea individuală, atentatele, pe care noi, marxiştii, le respingeam cu

hotărîre. Bineînţeles, noi respingeam teroarea individuală numai sub raportul oportunităţii ei, cît despre oamenii care erau în stare să condamne „din principiu" teroarea marii revoluţii franceze sau, în general, teroarea exercitată de un partid revoluţionar victorios, asediat de burghezia din întreaga lume, pe aceşti oameni încă Plehanov, în 1900—1903, cînd Plehanov era marxist şi revoluţionar, i-a ridiculizat şi i-a făcut de două parale. În al treilea rînd, „socialiştii-revoluţionari" se considerau „de stînga" pentru că rîdeau de păcatele oportuniste — relativ nu prea mari — ale social-democraţiei germane şi totodată îi imitau pe oportuniştii extremi din acelaşi partid, de pildă, în problema agrară sau în problema dictaturii proletariatului.

Istoria, în treacăt fie zis, a confirmat acum pe scară largă, pe scară istorică mondială, părerea pe care noi am susţinut-o întotdeauna, şi anume că social-democraţia germană *revoluţionară* (notaţi că încă în 1900—1903 Plehanov a cerut excluderea lui Bernstein din partid şi că bolşevicii, continuînd în permanenţă această tradiţie, au demascat, în 1913, toată josnicia, ticăloşia şi trădarea lui Legien [11]), — că social-democraţia germană revoluţionară *se apropia cel mai mult* de partidul de care are nevoie proletariatul revoluţionar pentru a învinge. Acum, în 1920, după toate falimentele ruşinoase şi crizele din epoca războiului şi din primii ani de după război, se vede limpede că, dintre toate partidele din Occident, social-democraţia germană revoluţionară este aceea care a dat cei mai buni conducători şi care s-a restabilit, s-a vindecat şi şi-a recăpătat forţele înaintea celorlalte. Acest lucru se poate constata şi la partidul spartachiştilor [12], şi la aripa stîngă, proletară, a „Partidului social-democrat independent din Germania", aripă care duce o luptă fermă împotriva oportunismului şi a lipsei de caracter a unor Kautsky, Hilferding, Ledebour şi Crispien. Dacă aruncăm acum o privire de ansamblu asupra unei perioade istorice pe deplin încheiate, şi anume de la Comuna din Paris şi pînă la prima Republică Sovietică Socialistă, constatăm că în general raportul dintre marxism şi anarhism capătă un contur absolut precis şi indiscutabil. Pînă la urmă s-a dovedit că marxismul are dreptate, şi

dacă anarhiştii subliniau, pe drept cuvînt, caracterul oportunist al concepţiilor cu privire la stat care dominau în majoritatea partidelor socialiste, apoi, în primul rînd, acest caracter oportunist era legat de denaturarea şi chiar de directa tăinuire a concepţiilor lui Marx cu privire la stat (în cartea mea „Statul şi revoluţia" relevam că Bebel, timp de 36 de ani, de la 1875 pînă în 1911, a ţinut sub obroc scrisoarea în care Engels [13] demasca deosebit de pregnant, de vehement, de franc şi de limpede oportunismul concepţiilor social-democrate curente cu privire la stat *) ; în al doilea rînd, corijarea acestor concepţii oportuniste, recunoaşterea Puterii sovietice şi a superiorităţii ei faţă de democraţia parlamentară burgheză, toate acestea se făceau mai repede şi pe scară mai largă tocmai în cadrul curentelor celor mai marxiste din partidele socialiste din Europa şi din America.

În două cazuri lupta bolşevismului împotriva devierilor „de stînga" din propriul lui partid a luat proporţii deosebit de mari : în 1908, în legătură cu problema participării la „parlamentul" ultrareacţionar şi la asociaţiile muncitoreşti legale, care funcţionau în limitele unor legi extrem de reacţionare, şi în 1918 (pacea de la Brest [14]), în legătură cu problema admisibilităţii unui „compromis" sau a altuia.

În 1908 bolşevicii „de stînga" au fost excluşi din partidul nostru pentru că refuzau cu încăpăţînare să înţeleagă necesitatea participării la „parlamentul" ultrareacţionar [15]. Cei „de stînga" — printre care se găseau mulţi revoluţionari excelenţi, ce ulterior au făcut (şi continuă să facă) parte cu cinste din partidul comunist — se bazau în special pe experienţa încununată cu succes a boicotului din 1905. Cînd, în august 1905, ţarul a anunţat convocarea unui „parlament" consultativ [16], bolşevicii — spre deosebire de toate partidele de opoziţie şi spre deosebire de menşevici — au declarat boicotarea acestui parlament, şi într-adevăr acesta a fost măturat de revoluţia din octombrie 1905 [17]. Atunci boicotul a fost just nu pentru că în general este just să nu se participe la parlamentele reacţionare, ci pentru că s-a

*) *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 33, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 63—66. — *Nota red.*

ţinut seama aşa cum se cuvenea de situaţia obiectivă, care ducea la transformarea rapidă a grevelor de masă în grevă politică, apoi în grevă revoluţionară şi în cele din urmă în insurecţie. Lupta se ducea atunci în jurul următoarei probleme : să lăsăm în mîna ţarului convocarea primei instituţii reprezentative sau să încercăm să smulgem această convocare din mîna vechii puteri. Întrucît nu exista şi nu putea să existe certitudinea că situaţia obiectivă este aceeaşi şi că dezvoltarea ei se desfăşoară în acelaşi sens şi în acelaşi ritm, boicotul nu mai era just.

Boicotarea „parlamentului" din 1905 de către bolşevici a îmbogăţit proletariatul revoluţionar cu o experienţă politică extrem de preţioasă, deoarece a arătat că, în condiţiile îmbinării formelor de luptă legale cu cele ilegale, a celor parlamentare cu cele extraparlamentare, uneori este util şi chiar obligatoriu să se renunţe la formele parlamentare. Dar a se imita, a se transpune orbeşte, în mod necritic această experienţă în *alte* condiţii, în *altă* situaţie ar fi o foarte mare greşeală. O greşeală nu prea gravă şi uşor de îndreptat * a fost şi boicotarea „Dumei" de către bolşevici în 1906. O greşeală serioasă şi greu de îndreptat a fost boicotul din 1907, 1908 şi din anii următori, cînd, pe de o parte, nu ne puteam aştepta la un avînt foarte rapid al valului revoluţionar şi la transformarea lui în insurecţie, iar pe de altă parte, din întreaga situaţie istorică creată în urma procesului de înnoire a monarhiei burgheze decurgea necesitatea îmbinării muncii legale cu cea ilegală. Dacă aruncăm acum o privire restrospectivă asupra acestei perioade istorice pe deplin încheiate, a cărei legătură cu perioadele ulterioare a ieşit pe deplin la iveală, vedem foarte limpede că în anii 1908—1914 bolşevicii *n-ar fi putut* să păstreze (nu mai spun : să consolideze, să dezvolte şi să întărească) nucleul solid al partidului revoluţionar al proletariatului dacă n-ar fi apărat, în lupta cea mai aprigă, *obligativitatea* îmbinării formelor ilegale de luptă cu cele legale, cu participarea *obligatorie* în parlamentul ultrareacţionar şi într-o serie

* Pentru politică şi partide este valabil, cu schimbările corespunzătoare, ceea ce este valabil şi pentru individ. A fi inteligent nu înseamnă a nu face greşeli. Asemenea oameni nu există şi nici nu pot exista. Inteligent este acela care nu face greşeli prea importante şi care ştie să le îndrepte repede şi cu uşurinţă.

de alte instituţii care funcţionau în limitele unor legi reacţionare (casele de asigurare etc.).

În 1918 nu s-a ajuns la o sciziune. Comuniştii „de stînga" s-au mărginit atunci să constituie, şi nu pentru mult timp, un grup aparte sau o „fracţiune" în cadrul partidului nostru. Tot în 1918 reprezentanţii cei mai de seamă ai „comunismului de stînga", de exemplu tov. Radek şi Buharin, şi-au recunoscut deschis greşeala. Lor li se părea că pacea de la Brest constituie un compromis cu imperialiştii inadmisibil din punct de vedere principial şi dăunător pentru partidul proletariatului revoluţionar. Era într-adevăr un compromis cu imperialiştii, dar un asemenea compromis şi în asemenea împrejurări, încît devenea *obligatoriu.*

Astăzi, cînd îi aud pe „socialiştii-revoluţionari", de pildă, atacînd tactica adoptată de noi prin semnarea păcii de la Brest, sau cînd l-am auzit pe tovarăşul Lansbury, care, în cursul unei convorbiri cu mine, a făcut următoarea observaţie : „conducătorii noştri englezi ai trade-unionurilor spun că compromisurile sînt admisibile şi pentru ei de vreme ce au fost admisibile pentru bolşevici", răspund de obicei în primul rînd cu o comparaţie simplă şi „populară" :

Închipuieşte-ţi că automobilul d-tale este oprit de bandiţi înarmaţi. Le dai banii, actele, revolverul şi automobilul. În felul acesta scapi de agreabila vecinătate a bandiţilor. E un compromis evident, neîndoielnic. „Do ut des" („îţi dau" banii, arma, automobilul „ca să-mi dai" posibilitatea să scap teafăr). Dar e greu să găseşti un om cu mintea întreagă care să spună că un asemenea compromis este „inadmisibil din punct de vedere principial" sau care să spună că persoana care a încheiat un asemenea compromis este un complice al bandiţilor (chiar dacă bandiţii, luînd automobilul, s-ar fi putut servi de el şi de armă pentru noi tîlhării). Compromisul făcut de noi cu bandiţii imperialismului german a fost un compromis de felul acesta.

Dar cînd menşevicii şi socialiştii-revoluţionari din Rusia, scheidemanniştii (şi în mare măsură kautskiştii) din Germania, Otto Bauer şi Friedrich Adler (ca să nu mai vorbim de domnii Renner & Co.) din Austria, Renaudel, Longuet & Co. din Franţa, fabienii, „independenţii" şi „trudovicii"

(„laburiştii“ [18]) din Anglia au încheiat în 1914—1918 şi în 1918—1920 *compromisuri* cu bandiţii burgheziei din propria lor ţară, şi cîteodată cu bandiţii burgheziei „aliate“, *împotriva* proletariatului revoluţionar din ţara lor — toţi aceşti domni s-au comportat ca nişte *complici ai banditismului.*

Concluzia este limpede : a nega „principial“ compromisurile, a nega admisibilitatea compromisurilor în general, oricare ar fi ele, e o copilărie pe care îţi vine chiar greu s-o iei în serios. Omul politic care vrea să fie folositor proletariatului revoluţionar trebuie să ştie să distingă cazuri *concrete* de compromisuri inadmisibile, în care ele sînt o expresie a oportunismului şi a *trădării,* şi să îndrepte tot ascuţişul criticii sale împotriva *acestor* compromisuri *concrete,* să le demaşte fără cruţare şi să le declare un război neîmpăcat, fără a permite versaţilor socialişti „practici“ şi iezuiţilor parlamentari să se eschiveze, să caute să scape de răspundere prin peroraţii pe tema „compromisurilor în general“. Domnii „conducători“ englezi ai tradeunionurilor, precum şi cei ai societăţii fabiene şi ai partidului muncitoresc „independent“ tocmai în acest mod caută să scape de răspundere *pentru trădarea săvîrşită de ei,* pentru compromisul *de acest fel* făcut de ei, care într-adevăr înseamnă oportunism de cea mai rea speţă, înşelăciune şi trădare.

Sînt compromisuri şi compromisuri. Trebuie să ştim să analizăm situaţia şi condiţiile concrete în care are loc fiecare compromis sau fiecare varietate de compromis. Trebuie să învăţăm să facem deosebire între omul care a dat bandiţilor banii şi arma sa pentru a micşora răul pricinuit de bandiţi şi a înlesni prinderea şi executarea lor, şi omul care le dă bani şi arme pentru a participa la împărţirea prăzii lor. În politică acest lucru nu este nici pe departe întotdeauna atît de uşor ca în exemplul de mai sus, pe care-l poate înţelege şi un copil. Dar cine ar vrea să născocească o reţetă care să dea muncitorilor soluţii de-a gata pentru toate împrejurările ce pot surveni în viaţă sau ar făgădui că în politica proletariatului revoluţionar nu se vor ivi nici un

fel de greutăţi şi de situaţii încurcate, acela ar fi pur şi simplu un şarlatan.

Pentru a nu da loc la răstălmăciri, voi încerca să schiţez, foarte pe scurt, unele principii fundamentale pentru analiza compromisurilor concrete.

Partidul, care prin semnarea păcii de la Brest a încheiat cu imperialiştii germani un compromis, a început încă de la sfîrşitul anului 1914 să-şi elaboreze în practică internaţionalismul. El nu s-a temut să preconizeze înfrîngerea monarhiei ţariste şi să înfiereze „apărarea patriei" într-un război între doi tîlhari imperialişti. Deputaţii în parlament ai acestui partid au luat drumul Siberiei, iar nu pe acela care duce spre portofoliile ministeriale în guvernul burghez. Revoluţia, care a răsturnat ţarismul şi a creat republica democratică, a însemnat pentru acest partid o nouă şi măreaţă verificare : el n-a acceptat nici un compromis cu imperialiştii „proprii", ci a pregătit răsturnarea lor şi i-a răsturnat. După ce a luat puterea politică, acest partid n-a lăsat piatră pe piatră nici din proprietatea moşierească, nici din cea capitalistă. Acest partid a publicat şi a denunţat tratatele secrete ale imperialiştilor, a propus *tuturor* popoarelor pacea şi n-a cedat în faţa violenţei tîlharilor de la Brest decît după ce imperialiştii anglo-francezi au torpilat pacea, iar bolşevicii au făcut tot ce era omeneşte posibil pentru a grăbi revoluţia în Germania şi în alte ţări. Deplina justeţe a unui asemenea compromis, încheiat de un asemenea partid în asemenea împrejurări, devine pe zi ce trece tot mai limpede şi mai evidentă pentru toată lumea.

Menşevicii şi socialiştii-revoluţionari din Rusia (ca şi toţi conducătorii Internaţionalei a II-a din lumea întreagă în 1914—1920) au început prin a trăda, încercînd să justifice direct sau indirect „apărarea patriei", adică apărarea burgheziei prădalnice din *propria* lor ţară. Ei au continuat să trădeze, coalizîndu-se cu burghezia din *propria* lor ţară şi luptînd împreună cu ea împotriva proletariatului revoluţionar din ţara lor. Blocul pe care l-au format mai întîi cu Kerenski şi cu cadeţii şi apoi cu Kolceak şi Denikin în Rusia, ca şi blocul încheiat de tovarăşii lor de idei din străinătate cu burghezia din *propriile* lor ţări echivalează

cu trecerea lor de partea burgheziei împotriva proletariatului. Compromisul *lor* cu bandiţii imperialismului a constat, de la început pînă la sfîrşit, în faptul că au devenit *complici* ai banditismului imperialist.

V

COMUNISMUL „DE STÎNGA" ÎN GERMANIA. CONDUCĂTORI — PARTID — CLASĂ — MASĂ

Comuniştii germani, despre care urmează să ne ocupăm acum, nu-şi spun comunişti „de stînga", ci — dacă nu mă înşel — „opoziţie principială" [19]. Dar din expunerea care urmează se va vedea că ei prezintă toate simptomele „stîngismului — boală a copilăriei".

Situîndu-se pe punctul de vedere al acestei opoziţii, mica broşură „Sciziunea Partidului Comunist din Germania (uniunea spartachiştilor)", scoasă de „grupul local din Frankfurt pe Main", expune extrem de pregnant, de precis, clar şi concis esenţa concepţiilor opoziţiei. Pentru a face cunoscută cititorului această esenţă, va fi de ajuns să dăm cîteva citate :

„Partidul comunist este partidul celei mai hotărîte lupte de clasă..."

„...Din punct de vedere politic, această perioadă de trecere" (între capitalism şi socialism) „este perioada dictaturii proletare..."

„...Se naşte întrebarea : cine trebuie să exercite dictatura : *partidul comunist sau clasa proletară? ...In principiu* trebuie să tindem spre dictatura partidului comunist sau spre dictatura clasei proletare ?..."

(Toate sublinierile din citat sînt luate din original.)

Mai departe autorul broşurii acuză C.C. al Partidului Comunist din Germania că acest C.C. caută o cale pentru a ajunge la o *coaliţie* cu *Partidul social-democrat independent din Germania,* că acest C.C. ridică *„problema admisibilităţii în principiu a tuturor mijloacelor politice"* de luptă, inclusiv parlamentarismul, numai pentru a ascunde adevăratele şi principalele sale tendinţe spre o coaliţie cu independenţii. Şi broşura continuă :

„Opoziţia a ales altă cale. Ea este de părere că problema dominaţiei partidului comunist şi a dictaturii partidului nu este decît o

problemă de tactică. În orice caz, dominaţia partidului comunist este ultima formă a oricărei dominaţii de partid. *În principiu* trebuie să tindem spre dictatura clasei proletare. Şi toate măsurile partidului, organizarea lui, forma lui de luptă, strategia şi tactica lui trebuie să fie adaptate acestui scop. În consecinţă, trebuie să respingem cu toată hotărîrea orice compromis cu alte partide, orice revenire la formele parlamentare de luptă, depăşite din punct de vedere istoric şi politic, orice politică de manevrare şi conciliere". „Metodele specific proletare de luptă revoluţionară trebuie să fie subliniate cu toată tăria. Iar pentru a antrena cercurile şi păturile proletare cele mai largi, care trebuie să intre în lupta revoluţionară sub conducerea partidului comunist, e necesar să se creeze noi forme de organizare pe baza cea mai largă şi în cadrul cel mai larg. Locul de unire al tuturor elementelor revoluţionare este *uniunea muncitorească*, construită pe baza organizaţiilor de fabrică. În cadrul ei trebuie să se unească toţi muncitorii care au urmat lozinca : afară din sindicate ! Aici se organizează proletariatul luptător în rînduri largi de luptă. Pentru a intra în uniune este suficient să recunoşti lupta de clasă, sistemul sovietic şi dictatura. Toată educaţia politică ulterioară a maselor luptătoare şi orientarea lor politică în luptă constituie sarcina partidului comunist, care se află în afara uniunii muncitoreşti..."

„...Prin urmare, în prezent două partide comuniste stau faţă în faţă :

Unul — partidul conducătorilor, care tinde să organizeze lupta revoluţionară şi s-o conducă *de sus*, acceptînd compromisurile şi parlamentarismul, cu scopul de a crea o situaţie care să-i permită să intre în guvernul de coaliţie, în mîinile căruia s-ar afla dictatura.

Celălalt — partidul maselor, care aşteaptă avîntul *de jos* al luptei revoluţionare, care cunoaşte şi aplică în această luptă singura metodă care duce în mod neechivoc spre scop, respingînd toate metodele parlamentare şi oportuniste ; această singură metodă este metoda *răsturnării* necondiţionate a *burgheziei*, pentru a instaura apoi dictatura de clasă a proletariatului, în vederea înfăptuirii socialismului..."

„...Acolo dictatura conducătorilor — aici dictatura maselor !, — aceasta este lozinca noastră".

Acestea sînt tezele esenţiale care caracterizează concepţiile opoziţiei din cadrul Partidului Comunist German.

Orice bolşevic care a participat în mod conştient la dezvoltarea bolşevismului sau a urmărit-o îndeaproape din 1903, după ce va fi citit aceste raţionamente, va spune pe dată : „ce vechitură de mult cunoscută ! Ce copilărie «stîngistă» !"

Dar să examinăm mai îndeaproape raţionamentele citate mai sus.

Chiar felul de a pune problema : „dictatura partidului *sau* dictatura clasei ? dictatura (partidul) conducătorilor *sau* dictatura (partidul) maselor ?“ dovedeşte cea mai nemaipomenită şi cea mai flagrantă confuzie de idei. Aceşti oameni se străduiesc *să născocească* ceva cu totul deosebit şi, în zelul lor de a despica firul în patru, devin ridicoli. Toată lumea ştie că masele se împart în clase ; — că nu poţi să opui claselor masele decît opunînd imensa majoritate în general — nedivizată din punctul de vedere al poziţiei pe care o ocupă în orînduirea socială a producţiei — categoriilor care ocupă o anumită poziţie în orînduirea socială a producţiei ; — că, cel puţin în ţările civilizate moderne, clasele sînt conduse, de obicei şi în cele mai multe cazuri, de partide politice ; — că partidele politice sînt, de regulă, conduse de grupuri mai mult sau mai puţin stabile de persoane care se bucură de un deosebit prestigiu şi influenţă, au o bogată experienţă, sînt alese în posturi de cea mai mare răspundere şi care se numesc conducători. Toate acestea sînt adevăruri elementare. Toate acestea sînt lucruri simple şi clare. Ce rost avea să fie înlocuite cu un talmeş-balmeş, cu un nou volapük * ? Pe de o parte, se pare că aceşti oameni s-au zăpăcit din pricina situaţiei grele în care s-au pomenit, întrucît alternarea rapidă a situaţiei de legalitate cu situaţia de ilegalitate a partidului tulbură raportul obişnuit, normal, simplu dintre conducători, partide şi clase. În Germania, ca şi în alte ţări din Europa, oamenii s-au obişnuit prea mult cu legalitatea, cu alegerea liberă şi regulată a „conducătorilor“ de către congresele regulate ale partidelor, cu verificarea comodă a compoziţiei de clasă a partidelor prin alegeri parlamentare, prin mitinguri, prin presă, prin starea de spirit a sindicatelor şi a altor asociaţii etc. Cînd, datorită desfăşurării furtunoase a revoluţiei şi dezvoltării războiului civil, a trebuit să se treacă repede de la acest mers obişnuit al lucrurilor la alternarea stării de legalitate cu starea de ilegalitate, la îmbinarea lor, la procedeele „incomode“, „nedemocratice“ ale desemnării, formării sau păstrării „grupurilor de conducători“, — oamenii şi-au pierdut capul

* *Volapük* — limbă universală inventată în 1879 de Johann Martin Schleyer. — *Nota trad.*

şi au început să născocească nişte absurdităţi extraordinare. Probabil că unii membri ai Partidului Comunist Olandez care au avut ghinionul să se nască într-o ţară mică, cu tradiţia şi cu condiţiile unei situaţii legale deosebit de stabile şi privilegiate, şi care n-au cunoscut niciodată alternarea stării de legalitate cu starea de ilegalitate, s-au încurcat, şi-au pierdut şi ei capul şi au contribuit la aceste născociri absurde.

Pe de altă parte, se observă o folosire pur şi simplu nechibzuită şi fără noimă a cuvintelor „la modă" în vremurile noastre despre „masă" şi „conducători". Oamenii au auzit multe, şi atacurile împotriva „conducătorilor" li s-au întipărit bine în minte, ei s-au deprins să-i opună pe aceştia „maselor", dar n-au fost în stare să chibzuiască, să caute să-şi explice despre ce este vorba.

Divergenţa dintre „conducători" şi „mase" s-a făcut simţită în toate ţările într-un mod deosebit de clar şi de pregnant la sfîrşitul războiului imperialist şi după război. Marx şi Engels au explicat în repetate rînduri în perioada 1852—1892 principala cauză a acestui fenomen, invocînd exemplul Angliei. Situaţia de monopol a Angliei a dat naştere unei „aristocraţii muncitoreşti" semi-mic-burgheză, oportunistă, care se desprindea de „masă". Conducătorii acestei aristocraţii muncitoreşti treceau în permanenţă de partea burgheziei, erau — direct sau indirect — în solda ei. Marx şi-a atras ura — care-i făcea cinste — a acestor canalii, pentru că i-a înfierat deschis, taxîndu-i drept trădători. Imperialismul modern (din secolul al XX-lea) a creat cîtorva ţări înaintate o situaţie privilegiată de monopol, şi pe acest teren pretutindeni în Internaţionala a II-a s-a conturat tipul de conducători trădători, oportunişti, social-şovinişti, care apără interesele tagmei lor, ale păturii lor, ale aristocraţiei muncitoreşti. Partidele oportuniste s-au rupt de „mase", adică de păturile cele mai largi ale oamenilor muncii, de majoritatea lor, de muncitorii cei mai prost plătiţi. Victoria proletariatului revoluţionar nu este posibilă fără combaterea acestui rău, fără demascarea, înfierarea şi izgonirea conducătorilor oportunişti, social-trădători; şi tocmai această politică a promovat-o Internaţionala a III-a.

Dar în legătură cu aceasta să mergi pînă acolo încît să opui *în general* dictatura maselor dictaturii conducătorilor este o inepţie ridicolă şi o prostie. Este foarte amuzant că, în realitate, în locul vechilor conducători, care au un punct de vedere general-uman despre lucrurile simple, sînt promovaţi (la adăpostul lozincii : „jos conducătorii !") *conducători noi,* care debitează nişte stupidităţi şi confuzii nemaipomenite. Aşa sînt în Germania Laufenberg, Wolffheim, Horner, Karl Schröder, Friedrich Wendel şi Karl Erler *. În încercările sale de „a aprofunda" problema şi a declara că în general partidele politice sînt inutile şi au un „caracter burghez", acesta din urmă ajunge la o absurditate de asemenea proporţii herculeene, încît rămîi buimac. E cazul să spunem : o mică greşeală poate oricînd deveni o greşeală importantă, monstruoasă dacă se persistă în greşeală, dacă se caută tot mai multe argumente pentru a o justifica, dacă este „dusă pînă la capăt".

Negarea partinităţii şi a disciplinei de partid — iată unde *a ajuns* opoziţia. Or, aceasta echivalează cu dezarmarea totală a proletariatului *în folosul burgheziei.* Aceasta echivalează tocmai cu fărîmiţarea, cu instabilitatea mic-burgheză, cu incapacitatea mic-burgheză de a avea o linie fermă, de a se uni, de a duce o acţiune organizată, care, dacă sînt încurajate, duc inevitabil la pieire orice mişcare revoluţionară proletară. Din punct de vedere al comunismului a nega partinitatea înseamnă a face o săritură de la ajunul prăbuşirii capitalismului (în Germania) nu la faza inferioară şi nici la cea mijlocie a comunismului, ci la faza lui superioară. În Rusia, noi sîntem încă (în al treilea an de la răsturnarea burgheziei) la primii paşi în trecerea de la capitalism la socialism, adică la stadiul inferior al comunismului.

* „Kommunistische Arbeiterzeitung" [20] (Hamburg, nr. 32 din 7 februarie 1920, articolul „Dizolvarea partidului" de *Karl Erler) :* „Clasa muncitoare nu poate desfiinţa statul burghez fără a desfiinţa democraţia burgheză şi nu poate desfiinţa democraţia burgheză fără a desfiinţa partidele".

Celor mai confuze minţi din rîndurile sindicaliştilor şi anarhiştilor din ţările latine li se oferă o „satisfacţie" : nişte germani foarte serioşi, care, după cît se vede, se consideră marxişti (K. Erler şi K. Horner afirmă cu toată seriozitatea în articolele lor apărute în ziarul amintit că ei se consideră marxişti serioşi şi debitează într-un mod foarte amuzant prostii de necrezut, dovedind că nu înţeleg nici abecedarul marxismului), ajung să spună nişte lucruri cu totul anapoda. Simpla recunoaştere a marxismului nu este suficientă pentru a te feri de greşeli. Ruşii ştiu foarte bine acest lucru, pentru că la noi foarte adesea marxismul a fost „o modă".

Pretutindeni clasele s-au menţinut şi se vor menţine *ani de-a rîndul după* cucerirea puterii de către proletariat. Doar în Anglia, unde nu există ţărani (dar există totuşi mici proprietari !), această perioadă va fi poate mai scurtă. A desfiinţa clasele nu înseamnă numai a izgoni pe moşieri şi pe capitalişti — lucru pe care l-am făcut relativ uşor —, aceasta înseamnă şi *desfiinţarea micilor producători de mărfuri,* iar aceştia *nu pot fi izgoniţi,* nu pot fi zdrobiţi, *cu ei trebuie să convieţuim.* Ei pot fi (şi trebuie să fie) transformaţi, reeducaţi, dar numai printr-o muncă de organizare de foarte lungă durată, într-un ritm lent şi cu prudenţă. Ei înconjură proletariatul din toate părţile cu stihia mic-burgheză, cu care-l îmbibă, cu care-l pervertesc, provocînd mereu în rîndurile lui recidive ale unor trăsături proprii micii burghezii, cum sînt : lipsă de caracter, fărîmiţare, individualism, trecere bruscă de la entuziasm la descurajare. Pentru a rezista la toate acestea, pentru ca proletariatul să-şi poată îndeplini just, cu succes şi în mod victorios rolul său *de organizare* (şi acesta este *principalul* lui rol) este nevoie de centralizarea şi disciplina cea mai riguroasă în cadrul partidului politic al proletariatului. Dictatura proletariatului înseamnă luptă crîncenă, sîngeroasă şi nesîngeroasă, violentă şi paşnică, militară şi economică, pedagogică şi administrativă împotriva forţelor şi tradiţiilor vechii societăţi. Puterea obişnuinţei a milioane şi zeci de milioane de oameni este puterea cea mai de temut. Fără un partid de fier, călit în luptă, fără un partid care să se bucure de încrederea tuturor elementelor cinstite din clasa respectivă, fără un partid care să ştie să urmărească starea de spirit a maselor şi s-o influenţeze, această luptă nu poate fi dusă cu succes. Este de o mie de ori mai uşor să învingi marea burghezie centralizată decît „să învingi" milioane şi milioane de mici patroni ; or, aceştia, prin activitatea lor zilnică obişnuită, invizibilă, insesizabilă, dizolvantă, realizează *tocmai* rezultatele de care are nevoie burghezia, care duc la *restaurarea* burgheziei. Cine slăbeşte cît de cît disciplina de fier a partidului proletariatului (îndeosebi în timpul dictaturii lui), acela în fapt ajută burghezia împotriva proletariatului.

O dată cu problema : conducători — partid — clasă — mase, trebuie să se pună şi problema sindicatelor „reacţionare". Dar mai întîi îmi voi permite, în încheiere, cîteva observaţii pe baza experienţei partidului nostru. Atacuri împotriva „dictaturii conducătorilor" *au avut întotdeauna loc* în partidul nostru : îmi amintesc că primele atacuri de acest fel au avut loc în 1895, cînd partidul nu exista încă în mod formal, dar grupul central din Petersburg începea să se închege şi trebuia să-şi asume conducerea grupurilor raionale [21]. La Congresul al IX-lea al partidului nostru (aprilie 1920) [22] a existat o mică opoziţie, care se pronunţa şi ea împotriva „dictaturii conducătorilor", împotriva „oligarhiei" etc. De aceea „boala copilăriei" „comunismului de stînga" care se manifestă la germani nu are nimic surprinzător, nimic nou, nimic alarmant. Această boală nu e primejdioasă şi, după ce trece, organismul devine chiar mai robust. Pe de altă parte, alternarea rapidă a muncii legale cu cea ilegală, legată de necesitatea de „a ascunde" cît mai bine, de a înconjura cu o conspiraţie cît mai perfectă tocmai statul-major, tocmai pe conducători, a dat naştere uneori la noi la fenomene foarte periculoase. Cel mai rău a fost că în 1912 în Comitetul Central al bolşevicilor a pătruns un provocator, Malinovski. El a provocat căderea a zeci şi zeci de tovarăşi, dintre cei mai buni şi mai devotaţi, pe care i-a trimis la ocnă, grăbind moartea multora dintre ei. Dacă el n-a reuşit să facă şi mai mult rău, aceasta se datoreşte faptului că noi am stabilit un raport just între munca legală şi cea ilegală. Pentru a ne cîştiga încrederea, Malinovski, ca membru al Comitetului Central şi deputat în Dumă, a trebuit să ne ajute să scoatem cotidiane legale, care, chiar sub regimul ţarist, au reuşit să ducă lupta împotriva oportunismului menşevic şi să propage principiile bolşevismului sub o formă bine camuflată. Cu o mînă Malinovski trimitea la ocnă şi la moarte zeci şi zeci dintre cei mai buni activişti ai bolşevismului, dar cu cealaltă mînă trebuia să ajute, prin presa legală, la educarea a zeci şi zeci de mii de noi bolşevici. Iată un fapt asupra căruia n-ar strica să reflecteze serios tovarăşii germani (precum şi tovarăşii englezi şi americani, francezi şi italieni), cărora li

se pune sarcina de a învăţa să ducă munca revoluţionară în cadrul sindicatelor reacţionare *.

În multe ţări, inclusiv în ţările cele mai înaintate, burghezia trimite şi va trimite, fără îndoială, provocatori în partidele comuniste. Unul din mijloacele de luptă împotriva acestei primejdii este îmbinarea cu pricepere a muncii legale cu cea ilegală.

VI

TREBUIE OARE REVOLUŢIONARII SĂ ACTIVEZE ÎN CADRUL SINDICATELOR REACŢIONARE?

Comuniştii „de stînga" germani consideră răspunsul lor negativ la această întrebare ca o problemă definitiv rezolvată. După părerea lor, declaraţiile şi imprecaţiile mînioase împotriva sindicatelor „reacţionare" şi „contrarevoluţionare" (deosebit de „grav" şi deosebit de stupid este K. Horner în lansarea acestora) sînt suficiente pentru „a dovedi" inutilitatea şi chiar inadmisibilitatea activităţii revoluţionarilor, comuniştilor în cadrul sindicatelor galbene, social-şovine, conciliatoare, legieniste, contrarevoluţionare.

Dar oricît de convinşi ar fi comuniştii „de stînga" germani de caracterul revoluţionar al acestei tactici, în realitate ea este fundamental greşită şi nu conţine nimic altceva decît fraze goale.

Pentru a explica acest lucru, voi porni de la experienţa noastră — conform planului general al articolului de faţă, al cărui scop este de a aplica la Europa occidentală ceea ce este în general aplicabil, semnificativ şi obligatoriu în istoria şi tactica actuală a bolşevismului.

Astăzi, la noi, corelaţia dintre conducători, partid, clasă şi mase, precum şi raportul dintre dictatura proletariatului

* Malinovski a fost prizonier în Germania. Cînd s-a întors în Rusia, după ce bolşevicii luaseră puterea, el a fost imediat deferit justiţiei şi împuşcat de către muncitorii noştri. Menşevicii ne atacau cu o deosebită furie pentru greşeala de a fi permis unui provocator să pătrundă în Comitetul Central al partidului nostru. Dar cînd, în timpul lui Kerenski, am cerut arestarea preşedintelui Dumei, Rodzeanko, şi judecarea lui, pentru că Rodzeanko încă înainte de război aflase că Malinovski este un agent provocator şi *nu comunicase* acest lucru deputaţilor trudovici din Dumă şi muncitorilor, nici menşevicii şi nici socialiştii-revoluţionari, care participau la guvern alături de Kerenski, n-au susţinut cererea noastră, şi Rodzeanko a fost lăsat în libertate şi a plecat nestingherit la Denikin.

şi partidul său, pe de o parte, şi sindicate, pe de altă parte, în mod concret se prezintă astfel. Dictatura o exercită proletariatul organizat în Soviete şi condus de partidul comunist bolşevic, care, potrivit datelor ultimului congres al partidului (aprilie 1920), are 611 000 de membri. Numărul membrilor lui a oscilat foarte mult atît în perioada premergătoare Revoluţiei din Octombrie cît şi după ea ; înainte el a fost cu mult mai mic, chiar şi în 1918 şi 1919 [23]. Noi ne temem de o lărgire excesivă a partidului, pentru că într-un partid de guvernămînt în mod inevitabil caută să se strecoare carieriştii şi aventurierii, care nu merită decît să fie împuşcaţi. Ultima dată am deschis larg porţile partidului — numai pentru muncitori şi ţărani — în zilele (din iarna anului 1919) cînd Iudenici era la cîteva verste de Petrograd, iar Denikin în Orel (la vreo 350 de verste de Moscova), adică atunci cînd asupra Republicii sovietice plana o primejdie înspăimîntătoare, o primejdie de moarte, şi cînd aventurierii, carieriştii, lichelele şi, în general, oamenii nestatornici nu puteau în nici un caz să se aştepte la o carieră avantajoasă (ci mai degrabă la streang şi torturi) prin aderarea la comunism [24]. Partidul, care îşi convoacă anual congresul (la ultimul congres : 1 delegat la 1 000 de membri), este condus de un Comitet Central, ales de congres şi format din 19 oameni, iar la Moscova munca curentă trebuie să fie îndeplinită de colective şi mai restrînse, şi anume de aşa-numitele „Orgbiuro“ (Biroul Organizatoric) şi „Politbiuro“ (Biroul Politic), formate fiecare din cîte 5 membri ai Comitetului Central, aleşi în şedinţele plenare ale Comitetului Central. Rezultă deci cea mai autentică „oligarhie“. În republica noastră nici o instituţie de stat nu rezolvă nici o problemă importantă — politică sau organizatorică — fără indicaţiile cu caracter de directivă ale Comitetului Central al partidului.

În munca sa, partidul se sprijină în mod nemijlocit pe *sindicate*, care astăzi, potrivit datelor ultimului congres (aprilie 1920), numără peste 4 000 000 de membri, ele fiind din punct de vedere formal *fără partid*. În fapt toate instituţiile conducătoare ale imensei majorităţi a sindicatelor şi în primul rînd, desigur, ale centrului sau biroului sindi-

catelor din Rusia (Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia) sînt alcătuite din comunişti şi aplică toate directivele partidului. Rezultă, în ansamblu, un aparat proletar care formal nu este comunist, un aparat suplu şi relativ larg, foarte puternic, prin intermediul căruia partidul este strîns legat de *clasă* şi de *mase* şi prin care, sub conducerea partidului, se realizează *dictatura clasei.* Fără cea mai strînsă legătură cu sindicatele, fără sprijinul lor călduros, fără munca lor plină de abnegaţie nu numai în construcţia economică, *ci şi în cea militară,* noi n-am fi putut, fireşte, să conducem ţara şi să exercităm dictatura, nu doi ani şi jumătate, dar nici măcar două luni şi jumătate. Se înţelege că în practică această strînsă legătură înseamnă o foarte complexă şi variată muncă de propagandă şi agitaţie ; înseamnă conferinţe care să se ţină des şi la momentul oportun nu numai cu cadrele conducătoare, ci şi în general cu activiştii influenţi ai sindicatelor; înseamnă luptă hotărîtă împotriva menşevicilor, ce mai au şi acum un număr oarecare, deşi mic, de adepţi, pe care îi învaţă să recurgă la tot felul de uneltiri contrarevoluţionare, începînd cu apărarea ideologică a democraţiei *(burgheze),* cu propovăduirea „independenţei" sindicatelor (independenţă faţă de puterea de stat proletară !) şi sfîrşind cu sabotarea disciplinei proletare etc. etc.

Noi considerăm că legătura cu „masele" prin intermediul sindicatelor nu este suficientă. În cursul revoluţiei, practica a creat la noi o instituţie — *conferinţele fără partid ale muncitorilor şi ţăranilor* — pe care noi căutăm s-o sprijinim, s-o dezvoltăm şi s-o extindem prin toate mijloacele, pentru a urmări starea de spirit a maselor, pentru a ne apropia de ele, a răspunde la cerinţele lor şi a promova în funcţii de stat elementele cele mai bune din rîndurile lor etc. Unul dintre ultimele decrete, care prevedea transformarea Comisariatului poporului pentru controlul de stat în „Inspecţie muncitorească-ţărănească", acordă acestor conferinţe fără partid dreptul de a alege pe membrii Controlului de stat însărcinaţi cu diferite inspecţii etc.

Apoi, toată munca partidului se face, bineînţeles, prin Soviete, care grupează masele muncitoare fără deosebire de

profesiune. Congresele judeţene ale Sovietelor sînt o instituţie *democratică* cum n-au cunoscut încă nici cele mai bune dintre republicile democratice din lumea burgheză, şi prin aceste congrese (a căror activitate partidul caută s-o urmărească cu toată atenţia), cît şi prin trimiterea permanentă a unor muncitori conştienţi la sate, încredinţîndu-li-se acolo tot felul de funcţii, proletariatul îşi exercită rolul său conducător faţă de ţărănime, se realizează dictatura proletariatului de la oraşe, lupta sistematică împotriva ţărănimii bogate, burgheze, exploatatoare şi speculante etc.

Astfel se prezintă mecanismul general al puterii de stat proletar privit „de sus", din punctul de vedere al exercitării în practică a dictaturii. Nădăjduiesc că cititorul va înţelege de ce bolşevicului rus — care cunoaşte acest mecanism şi l-a văzut cum s-a dezvoltat, în decurs de 25 de ani, din mici cercuri clandestine, ilegale — nu se poate să nu-i pară ridicole, stupide şi copilăroase, ca o discuţie în jurul problemei dacă piciorul stîng este mai folositor omului decît mîna dreaptă, toate aceste discuţii despre dictatura „de sus" *sau* „de jos", despre dictatura conducătorilor *sau* dictatura maselor etc.

La fel de ridicole, stupide şi copilăroase ni se par discuţiile grave, foarte savante şi teribil de revoluţionare duse de comuniştii „de stînga" germani care susţin că comuniştii nu pot şi nu trebuie să activeze în cadrul sindicatelor reacţionare, că se poate renunţa la această muncă, că comuniştii trebuie să iasă din sindicate şi să se creeze neapărat o „uniune a muncitorilor" nou-nouţă, curăţică, inventată de nişte comunişti foarte simpatici (şi în majoritatea cazurilor, probabil, foarte tineri) etc. etc.

În mod inevitabil capitalismul lasă moştenire socialismului, pe de o parte, vechile deosebiri profesionale, statornicite de-a lungul secolelor, dintre muncitori, iar pe de altă parte sindicatele, care nu se pot transforma şi nu se vor transforma decît foarte lent, în decurs de ani şi ani, în sindicate mai largi, cu un caracter de breaslă mai puţin pronunţat, în sindicate pe ramuri de producţie (cuprinzînd întregi ramuri de producţie, şi nu numai bresle, meserii şi profesiuni); apoi, trecînd prin faza acestor sindicate pe ramuri

de producţie, se va ajunge la desfiinţarea diviziunii muncii între oameni, la educarea, instruirea şi formarea unor oameni *multilateral dezvoltaţi şi multilateral pregătiţi*, care *să ştie să facă de toate*. Comunismul merge, trebuie să meargă şi *va ajunge* la aceasta, dar numai după un lung şir de ani. A încerca astăzi să anticipezi în practică acest rezultat viitor al comunismului pe deplin dezvoltat, pe deplin consolidat şi statornicit, pe deplin desfăşurat şi maturizat este acelaşi lucru cu a preda matematicile superioare unui copil de patru ani.

Noi putem (şi trebuie) să începem să construim socialismul nu cu un material uman imaginar sau anume creat de noi, ci cu materialul uman pe care ni l-a lăsat moştenire capitalismul. E un lucru foarte „greu", nici vorbă, dar orice alt mod de a aborda problema este atît de lipsit de seriozitate, încît nici nu merită să vorbeşti despre el.

La începutul dezvoltării capitalismului, sindicatele au reprezentat un progres uriaş al clasei muncitoare, ca o trecere de la starea de fărîmiţare, de neputinţă a muncitorilor la *un început* al unirii de clasă. Cînd a început să se dezvolte *cea mai înaltă* formă de unire de clasă a proletarilor, *partidul revoluţionar al proletariatului* (care nu-şi va merita denumirea atîta timp cît nu va învăţa să lege conducătorii cu clasa şi cu masele într-un singur tot, într-un tot indisolubil), sindicatele au început să dea la iveală în mod inevitabil *unele* trăsături reacţionare, o oarecare îngustime de breaslă, o oarecare înclinare spre apolitism, o oarecare inerţie etc. Dar dezvoltarea proletariatului nu s-a făcut şi nu se putea face nicăieri în lume altfel decît prin sindicate şi prin colaborarea dintre acestea şi partidul clasei muncitoare. Cucerirea puterii politice de către proletariat reprezintă un uriaş pas înainte al proletariatului ca clasă, şi partidul trebuie, în şi mai mare măsură şi într-un mod nou, nu numai în cel vechi, să educe sindicatele şi să le conducă, fără a uita însă că ele rămîn şi vor rămîne încă multă vreme o „şcoală a comunismului" necesară şi o şcoală pregătitoare în vederea realizării de către proletari a dictaturii lor, o uniune necesară a muncitorilor în vederea trecerii treptate a conducerii întregii economii a ţării în mîinile *clasei*

muncitoare (şi nu ale diferitelor profesiuni) şi apoi în mîinile tuturor oamenilor muncii.

În timpul dictaturii proletariatului *un anumit* „reacţionarism" al sindicatelor, în sensul arătat mai sus, este *inevitabil.* Să nu înţelegi acest lucru înseamnă să nu înţelegi de loc principalele condiţii ale *trecerii* de la capitalism la socialism. Să te temi de *acest* „reacţionarism", să încerci să-l *ocoleşti,* să sari peste el ar fi cea mai mare prostie, pentru că aceasta ar însemna să te temi de rolul avangărzii proletare de a instrui, de a lumina, de a educa şi de a antrena la o viaţă nouă păturile şi masele cele mai înapoiate ale clasei muncitoare şi ale ţărănimii. Pe de altă parte, să amîni înfăptuirea dictaturii proletariatului pînă cînd nu va mai rămîne nici un muncitor cu mentalitate îngust profesională, nici un muncitor cu prejudecăţi de breaslă şi trade-unioniste ar fi o şi mai mare greşeală. Arta omului politic (şi înţelegerea în mod just de către comunist a sarcinilor sale) constă tocmai în a aprecia just condiţiile şi momentul în care avangarda proletariatului poate să ia cu succes puterea, în care se va putea, atunci şi după aceea, bucura de un sprijin suficient din partea unor pături suficient de largi ale clasei muncitoare şi ale maselor muncitoare neproletare, în care va putea, după aceea, să menţină, să întărească şi să-şi lărgească dominaţia, educînd, instruind şi atrăgînd mase din ce în ce mai largi de oameni ai muncii.

Mai departe. În ţările mai înaintate decît Rusia, un anumit reacţionarism al sindicatelor s-a manifestat şi trebuia să se manifeste, fără îndoială, mult mai puternic decît la noi. La noi, menşevicii aveau (şi în parte mai au într-un număr foarte mic de sindicate) un sprijin în sindicate tocmai datorită îngustimii de breaslă, egoismului profesional şi oportunismului. În Occident, menşevicii de acolo „s-au oploşit" mult mai temeinic în sindicate, acolo s-a format o pătură mult mai puternică decît la noi de *„aristocraţie muncitorească" profesionalistă, îngustă, egoistă, rigidă, venală, filistină, pătrunsă de spirit imperialist, coruptă de imperialism, pervertită de imperialism.* Acest lucru este indiscutabil. În Europa occidentală lupta împotriva Gompersilor, împotriva d-lor Jouhaux, Henderson, Merrheim, Legien & Co.

este mult mai grea decît lupta dusă împotriva menşevicilor de la noi, care reprezintă un tip politic şi social *perfect omogen*. Această luptă trebuie să fie necruţătoare şi dusă neapărat, aşa cum am dus-o noi, pînă la compromiterea completă şi izgonirea din sindicate a tuturor conducătorilor incorigibili ai oportunismului şi social-şovinismului. Puterea politică nu poate fi cucerită (şi nici nu trebuie să se încerce cucerirea puterii politice) atîta timp cît această luptă nu a fost dusă pînă la *un anumit* punct, iar acest „anumit punct" *nu este acelaşi* în diferitele ţări şi în condiţii diferite, şi numai conducătorii politici chibzuiţi, experimentaţi şi competenţi ai proletariatului pot să stabilească care este acest punct pentru fiecare ţară în parte. (La noi, măsura succesului în această luptă au constituit-o, printre altele, alegerile pentru Adunarea constituantă din noiembrie 1917, cîteva zile după revoluţia proletară din 25 octombrie 1917 ; în aceste alegeri menşevicii au fost pe deplin zdrobiţi, obţinînd 700 000 de voturi — respectiv 1 400 000, dacă punem la socoteală şi pe cele din Transcaucazia — faţă de 9 000 000 de voturi întrunite de bolşevici : vezi articolul meu „Alegerile pentru Adunarea constituantă şi dictatura proletariatului" în nr. 7—8 din „Internaţionala Comunistă" [25].)

Dar lupta împotriva „aristocraţiei muncitoreşti", noi o ducem în numele masei muncitoreşti şi cu scopul de a atrage masa muncitorească de partea noastră ; lupta împotriva conducătorilor oportunişti şi social-şovinişti o ducem cu scopul de a atrage clasa muncitoare de partea noastră. Ar fi o prostie să dăm uitării acest adevăr absolut elementar şi evident. Şi tocmai această prostie o fac comuniştii germani „de stînga", care, plecînd *de la* spiritul reacţionar şi contrarevoluţionar al *vîrfurilor* sindicatelor, ajung la concluzia... că comuniştii trebuie să iasă din sindicate ! ! să renunţe la munca în cadrul lor ! ! şi să fie create, *i n v e n t a t e*, forme noi de organizare a muncitorilor ! ! Aceasta este o prostie de neiertat, care înseamnă în fond un foarte mare serviciu adus de comunişti burgheziei. Căci menşevicii noştri, ca şi toţi conducătorii oportunişti, social-şovinişti şi kautskişti ai sindicatelor, nu sînt altceva decît nişte

„agenţi ai burgheziei în rîndurile mişcării muncitoreşti“ (lucru pe care l-am spus întotdeauna despre menşevici), sau „vătafii clasei capitaliste în rîndurile muncitorilor“ (labor lieutenants of the capitalist class), după admirabila şi profund justa expresie a discipolilor lui Daniel de Leon din America. A nu activa în cadrul sindicatelor reacţionare înseamnă a lăsa masele muncitoreşti insuficient dezvoltate sau înapoiate sub influenţa conducătorilor reacţionari, a agenţilor burgheziei, a aristocraţiei muncitoreşti sau a „muncitorilor îmburgheziţi“ (vezi scrisoarea lui Engels către Marx din 1858 despre muncitorii englezi [26]).

Tocmai „teoria“ stupidă cu privire la neparticiparea comuniştilor la activitatea în cadrul sindicatelor reacţionare arată cum nu se poate mai pregnant cu cîtă uşurinţă privesc comuniştii „de stînga“ problema influenţei asupra „maselor“ şi ce abuz fac de vociferările pe tema „masei“. Pentru a putea ajuta „masa“ şi a-i cîştiga simpatia, sprijinul, nu trebuie să ne temem de greutăţi, de şicane, de curse, injurii şi persecuţii din partea „conducătorilor“ (care, fiind oportunişti şi social-şovinişti, în majoritatea cazurilor sînt în mod direct sau indirect legaţi de burghezie şi de poliţie) şi *să ne ducem* neapărat *munca acolo unde se află masele*. Trebuie să ştim să facem orice sacrificii, să biruim cele mai mari greutăţi pentru a face propagandă şi agitaţie în mod sistematic, cu dîrzenie, perseverenţă şi răbdare tocmai în acele instituţii, asociaţii şi uniuni, oricît de reacţionare, în care se află mase proletare sau semiproletare. Or, sindicatele şi cooperativele muncitoreşti (acestea din urmă, cel puţin uneori) sînt tocmai organizaţii în care se află masa. În Anglia, potrivit datelor ziarului suedez „Folkets Dagblad Politiken“ [27] (din 10 martie 1920), numărul membrilor trade-unionurilor, de la sfîrşitul anului 1917 pînă la sfîrşitul anului 1918, a crescut de la 5 500 000 la 6 600 000, adică cu 19%. La sfîrşitul anului 1919 numărul lor era de 7 500 000. N-am la îndemînă cifrele corespunzătoare cu privire la Franţa şi Germania, dar fapte absolut indiscutabile şi cunoscute de toată lumea dovedesc o importantă creştere a numărului membrilor sindicatelor şi în aceste ţări.

Aceste fapte dovedesc cum nu se poate mai limpede un lucru pe care-l confirmă şi mii de alte indicii: creşterea conştiinţei şi tendinţei de organizare tocmai în masele proletare, în „păturile de jos", în rîndurile celor înapoiaţi. În Anglia, în Franţa, în Germania, milioane de muncitori trec pentru *prima oară* de la starea de totală neorganizare la forma de organizare elementară, inferioară, cea mai simplă, cea mai accesibilă (pentru cei care sînt încă îmbibaţi de prejudecăţi burghezo-democratice), şi anume la sindicate, — iar comuniştii de stînga, revoluţionari, dar nechibzuiţi, stau deoparte şi strigă: „masa", „masa"! — şi *refuză să activeze în cadrul s i n d i c a t e l o r!!* refuză sub pretextul că acestea au un caracter „reacţionar"!! inventează o „uniune muncitorească" nou-nouţă, curăţică, nepătată de prejudecăţile burghezo-democratice, neîmpovărată de păcatele mentalităţii de breaslă şi ale profesionalismului îngust; această uniune va fi (va fi!), chipurile, largă, şi pentru a face parte din ea se va cere numai (numai!) „recunoaşterea sistemului sovietic şi a dictaturii" (vezi citatul de mai sus)!!

Nici nu se poate închipui o mai mare nesocotinţă, un mai mare rău decît cel pe care-l aduc revoluţiei revoluţionarii „de stînga"! Dacă în Rusia, după doi ani şi jumătate de victorii fără precedent asupra burgheziei din Rusia şi din Antantă, noi am pune acum drept condiţie de primire în sindicate „recunoaşterea dictaturii", am face o prostie, am slăbi influenţa noastră asupra maselor, am face jocul menşevicilor. Căci toată sarcina comuniştilor constă în a şti *să-i convingă* pe cei înapoiaţi, în a şti să ducă munca *în rîndurile lor*, şi nu în a *se separa* de ei prin lozinci „stîngiste" inventate şi copilăroase.

Fără îndoială, domnii Gompersi, Hendersoni, Jouhaux, Legieni sînt foarte recunoscători acestor revoluţionari „de stînga", care, ca şi opoziţia „principială" germană (fereşte-ne doamne de asemenea „principialitate"!) sau ca unii revoluţionari americani din rîndurile „Muncitorilor industriali ai lumii" [28], propovăduiesc ieşirea din sindicatele reacţionare, îndemnîndu-i pe comunişti să nu mai activeze în cadrul lor.

Fără îndoială, domnii „conducători" ai oportunismului vor recurge la fel de fel de manopere diplomatice burgheze, la ajutorul guvernelor burgheze, al popilor, al poliţiei, al instanţelor judecătoreşti pentru a împiedica intrarea comuniştilor în sindicate, pentru a-i scoate prin toate mijloacele de acolo, pentru a le face munca în sindicate cît mai neplăcută, pentru a-i insulta, a-i hărţui şi persecuta. Trebuie să ştim să rezistăm la toate acestea, să acceptăm orice sacrificii şi chiar — la nevoie — să folosim tot felul de stratageme, vicleşuguri, procedee ilegale, treceri sub tăcere, ascunderea adevărului pentru a pătrunde în sindicate, pentru a rămîne în ele şi a desfăşura cu orice preţ o muncă comunistă în cadrul lor. În timpul ţarismului, pînă în 1905, noi n-am avut nici un fel de „posibilităţi legale" ; dar cînd agentul ohranei, Zubatov, a organizat întruniri muncitoreşti şi asociaţii muncitoreşti reacţionare pentru a-i putea vîna pe revoluţionari şi a lupta împotriva lor, noi am trimis la aceste întruniri şi în aceste asociaţii membri ai partidului nostru (eu personal îmi amintesc de unul dintre ei, tov. Babuşkin, muncitor din Petersburg, militant de seamă, împuşcat în 1906 de generalii ţarişti), care stabileau legătura cu masa, îşi duceau cu multă dibăcie munca de agitaţie şi reuşeau să smulgă pe muncitori de sub influenţa zubatoviştilor *. Desigur, în Europa occidentală, care e atît de îmbibată de prejudecăţi legaliste, constituţionaliste, burghezo-democratice adînc înrădăcinate, lucrul acesta e mai greu de făcut. Dar el se poate face şi trebuie făcut, şi făcut în mod sistematic.

Comitetul Executiv al Internaţionalei a III-a trebuie, după părerea mea, să condamne direct şi să propună congresului viitor al Internaţionalei Comuniste să condamne atît politica de neparticipare la sindicatele reacţionare în general (arătînd amănunţit de ce această neparticipare este nesocotită şi extrem de dăunătoare cauzei revoluţiei proletare), cît şi, în special, linia de conduită a unor membri

* Alde Gompers, Henderson, Jouhaux, Legien nu sînt decît nişte Zubatovi care se deosebesc de Zubatov al nostru prin costumul şi lustrul european, prin procedeele lor civilizate, rafinate, cu o spoială democratică, de care fac uz în înfăptuirea politicii lor mîrşave.

ai Partidului Comunist Olandez care — indiferent dacă în mod direct sau indirect, făţiş sau pe ascuns, în întregime sau în parte — au susţinut această politică greşită. Internaţionala a III-a trebuie să rupă cu tactica Internaţionalei a II-a şi să nu ocolească, să nu cocoloşească problemele spinoase, ci să le pună răspicat. Noi le-am spus „independenţilor" (Partidul social-democrat independent din Germania) tot adevărul în faţă ; tot aşa trebuie să-l spunem şi comuniştilor „de stînga".

VII

TREBUIE SĂ PARTICIPĂM LA PARLAMENTELE BURGHEZE ?

La această întrebare — cu cel mai mare dispreţ şi cu cea mai mare uşurinţă — comuniştii „de stînga" germani dau un răspuns negativ. Argumentele lor ? În citatul de mai sus, după cum am văzut, se spune :

„...Să respingem cu toată hotărîrea orice revenire la formele parlamentare de luptă, depăşite din punct de vedere istoric şi politic..."

Acest lucru e spus pe un ton ridicol de pretenţios şi este vădit greşit. „Revenirea" la parlamentarism ! Să existe oare în Germania republică sovietică ? După cîte ştim, nu există ! Cum se poate deci vorbi despre „o revenire" la parlamentarism ? Nu este aceasta vorbărie goală ?

Parlamentarismul „e depăşit din punct de vedere istoric". Acest lucru este just sub raportul propagandei. Dar oricine ştie că de aici şi pînă la lichidarea lui *în practică* e o distanţă foarte mare. Încă cu multe decenii în urmă se putea, pe bună dreptate, spune că capitalismul „e depăşit din punct de vedere istoric", dar aceasta nu înlătură nicidecum necesitatea de a duce o luptă de foarte lungă durată şi foarte înverşunată *pe terenul* capitalismului. Parlamentarismul „e depăşit din punct de vedere istoric" sub raport *istoric-universal*, adică *epoca* parlamentarismului burghez s-a încheiat, *epoca* dictaturii proletariatului *a început*. Asta este indiscutabil. Dar pe scară istorică-universală timpul se

măsoară în decenii. Zece, douăzeci de ani mai devreme sau mai tîrziu, asta din punct de vedere istoric-universal nu are importanţă ; din punctul de vedere al istoriei universale asta e o nimica toată care nu poate fi luată în consideraţie nici măcar aproximativ. Or, tocmai de aceea, să te referi într-o problemă de politică practică la scara istorică-universală este cea mai flagrantă greşeală teoretică.

Parlamentarismul „e depăşit din punct de vedere politic" ? Ei, asta e altceva. Dacă acest lucru ar fi adevărat, comuniştii „de stînga" ar avea o poziţie solidă. Dar el trebuie demonstrat printr-o analiză foarte serioasă ; or, comuniştii „de stînga" nu ştiu nici măcar să-l abordeze. Şi în „tezele despre parlamentarism" publicate în nr. 1 al „Buletinului Biroului Provizoriu de la Amsterdam al Internaţionalei Comuniste" („Bulletin of the Provisional Bureau in Amsterdam of the Communist International", February 1920), care exprimă vădit tendinţa de stînga a olandezilor sau tendinţa olandezilor de stînga, această analiză, după cum vom vedea, este făcută cum nu se poate mai prost.

În primul rînd, comuniştii „de stînga" germani, după cum se ştie, încă din ianuarie 1919 considerau că parlamentarismul „e depăşit din punct de vedere politic", contrar părerii unor conducători politici de seamă ca Rosa Luxemburg şi Karl Liebknecht. Se ştie că cei „de stînga" au greşit. Chiar şi numai asta dărîmă dintr-o dată şi din temelii teza potrivit căreia parlamentarismul „e depăşit din punct de vedere politic". Celor „de stînga" le revine obligaţia de a dovedi că greşeala neîndoielnică pe care au comis-o atunci, în prezent a încetat de a mai fi o greşeală. Dar ei nu aduc şi nu pot aduce nici cea mai mică dovadă. Atitudinea unui partid politic faţă de greşelile sale este unul dintre cele mai importante şi mai sigure criterii în aprecierea seriozităţii acestui partid şi a îndeplinirii *în practică* a obligaţiilor pe care le are faţă de *clasa* sa şi de *masele* muncitoare. A recunoaşte sincer greşeala, a da la iveală cauzele ei, a analiza împrejurările care au determinat-o, a examina cu atenţie mijloacele de a îndrepta greşeala — acesta este indiciul seriozităţii unui partid,

al îndeplinirii obligaţiilor care-i revin, aceasta înseamnă a educa şi a învăţa *clasa,* iar apoi şi *masele.* Întrucît nu-şi îndeplinesc această îndatorire, nu pornesc cu cea mai mare atenţie, meticulozitate şi prudenţă la analiza greşelii lor vădite, cei „de stînga" din Germania (şi din Olanda) tocmai prin aceasta dovedesc că nu sînt *partidul clasei,* ci un cerc, nu sînt *partidul maselor,* ci un grup alcătuit din intelectuali şi dintr-un mic număr de muncitori care au preluat tot ce aveau mai rău intelectualii.

În al doilea rînd. În aceeaşi broşură a grupului celor „de stînga" din Frankfurt, din care am dat citatele amănunţite de mai sus, citim :

„...milioanele de muncitori care urmează încă politica centrului" (partidul catolic, „al centrului") „sînt nişte contrarevoluţionari. Proletarii agricoli formează legiuni de trupe contrarevoluţionare" (p. 3 din broşura menţionată mai sus).

Este evident că toate acestea sînt spuse pe un ton extrem de bombastic şi de exagerat. Dar faptul esenţial expus aici este incontestabil, şi recunoaşterea lui de către cei „de stînga" constituie o dovadă deosebit de convingătoare a greşelii lor. Cum se poate spune că „parlamentarismul e depăşit din punct de vedere politic" dacă „milioane" şi „legiuni" de *proletari* nu numai că sînt încă pentru parlamentarism în general, dar sînt de-a dreptul „contrarevoluţionari" ! ? Este evident că în Germania parlamentarismul *nu e încă* depăşit din punct de vedere politic. Este evident că cei „de stînga" din Germania au luat *dorinţa lor,* atitudinea lor ideologică-politică drept o realitate obiectivă. Aceasta este cea mai primejdioasă greşeală pentru revoluţionari. În Rusia, unde asuprirea nemaipomenit de sălbatică şi de crudă pe care a practicat-o ţarismul a generat, vreme foarte îndelungată şi sub forme foarte variate, revoluţionari de diferite nuanţe, revoluţionari de un devotament, de un entuziasm, de un eroism şi de o putere de voinţă uimitoare, în Rusia noi am urmărit foarte îndeaproape această greşeală a revoluţionarilor, am studiat-o cu multă atenţie, o cunoaştem foarte bine, şi de aceea o vedem atît de clar şi cînd se manifestă la alţii. Pentru comuniştii din Germania, parlamentaris-

mul este, desigur, „depăşit din punct de vedere politic", dar noi trebuie, tocmai, să *nu* considerăm un lucru care e depăşit *pentru noi* ca fiind depăşit *pentru clasă,* ca fiind depăşit *pentru mase.* Şi tocmai în această problemă constatăm din nou că cei „de stînga" nu ştiu să judece, nu ştiu să se comporte ca un partid *al clasei,* ca un partid *al maselor.* Datoria voastră este de a nu vă coborî la nivelul maselor, la nivelul păturilor înapoiate ale clasei. Asta este indiscutabil. Datoria voastră este să le spuneţi adevărul adevărat. Datoria voastră este să numiţi prejudecăţi prejudecăţile lor burghezo-democratice şi parlamentare. Dar, în acelaşi timp, datoria voastră este să urmăriţi cu *luciditate* situaţia *reală* în ceea ce priveşte gradul de conştiinţă şi de pregătire a întregii clase (şi nu numai a avangărzii ei comuniste), a întregii *mase* muncitoare (şi nu numai a elementelor ei înaintate).

Dacă există nu „milioane" şi „legiuni", ci numai o *minoritate* destul de însemnată de muncitori industriali care-i urmează pe preoţii catolici şi de muncitori agricoli care-i urmează pe moşieri şi chiaburi (Grossbauern), — rezultă *în mod neîndoielnic* că în Germania parlamentarismul *nu e încă* depăşit din punct de vedere politic, că participarea la alegerile parlamentare şi la lupta desfăşurată de la tribuna parlamentului este *obligatorie* pentru partidul proletariatului revoluţionar *tocmai* în vederea educării păturilor înapoiate ale *clasei lui,* tocmai în vederea deşteptării şi luminării *masei* ţărăneşti, puţin dezvoltată, ignorantă şi abrutizată. Atîta timp cît nu sînteţi destul de puternici pentru a desfiinţa parlamentul burghez şi toate celelalte instituţii reacţionare, indiferent de tipul lor, *datoria* voastră este să lucraţi în cadrul lor, *tocmai* pentru că acolo mai sînt muncitori îndobitociţi de popi şi de atmosfera din satele îndepărtate. Altfel riscaţi să deveniţi nişte simpli palavragii.

În al treilea rînd. Comuniştii „de stînga" spun foarte multe lucruri bune despre noi, bolşevicii. Uneori îţi vine să le spui : mai bine ne-aţi lăuda mai puţin şi aţi căuta să înţelegeţi tactica bolşevicilor, s-o cunoaşteţi mai bine ! Noi am participat la alegerile pentru parlamentul burghez

din Rusia, pentru Adunarea constituantă, în septembrie-noiembrie 1917. A fost justă tactica noastră sau nu ? Dacă nu, trebuie să se spună limpede şi să se dovedească acest lucru, elucidarea acestei chestiuni fiind necesară la elaborarea unei tactici juste de către comunismul internaţional. Dacă da, trebuie să se tragă de aici anumite concluzii. Bineînţeles, nu poate fi vorba de asimilarea condiţiilor din Rusia cu cele din Europa occidentală. Dar în chestiunea specială a sensului noţiunii „parlamentarismul e depăşit din punct de vedere politic" trebuie neapărat să se ţină seama cu precizie de experienţa noastră, căci dacă nu se ţine seama de experienţa concretă, noţiunile de acest fel se transformă cu mare uşurinţă în vorbe goale. În septembrie-noiembrie 1917 nu aveam oare noi, bolşevicii ruşi, *mai mult* decît oricare comunişti din Occident, dreptul de a socoti că în Rusia parlamentarismul şi-a trăit traiul din punct de vedere politic ? Desigur că aveam, căci important este nu dacă parlamentele burgheze există de mult sau de curînd, ci important este în ce măsură masele largi muncitoare sînt *pregătite* (din punct de vedere ideologic, politic şi practic) să adopte regimul sovietic şi să desfiinţeze parlamentul burghezo-democrat (sau să admită desfiinţarea lui). Este un fapt istoric absolut incontestabil şi pe deplin stabilit că în Rusia, în septembrie-noiembrie 1917, datorită unor condiţii speciale, clasa muncitoare de la oraşe, soldaţii şi ţăranii erau cum nu se poate mai pregătiţi pentru adoptarea regimului sovietic şi pentru dizolvarea chiar şi a celui mai democrat parlament burghez. Şi cu toate acestea bolşevicii *nu* au boicotat Adunarea constituantă, ci au participat la alegeri atît înainte cît *şi d u p ă* cucerirea puterii politice de către proletariat. Că aceste alegeri au avut rezultate politice extrem de preţioase (şi extrem de utile pentru proletariat), am dovedit-o — îndrăznesc să sper — în articolul menţionat mai sus, în care am analizat în mod amănunţit datele privitoare la alegerile pentru Adunarea constituantă din Rusia*.

* *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 40, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 1—25. — *Nota red.*

Concluzia care rezultă de aici este absolut indiscutabilă : s-a dovedit că, chiar cu cîteva săptămîni înainte de victoria Republicii sovietice, chiar şi *după* această victorie, participarea la un parlament burghezo-democrat nu numai că nu aduce prejudicii proletariatului revoluţionar, dar, dimpotrivă, îi dă posibilitatea *să demonstreze* maselor înapoiate de ce asemenea parlamente merită să fie desfiinţate, *înlesneşte* succesul desfiinţării lor, *înlesneşte* „lichidarea politică" a parlamentarismului burghez. Să nu ţii seama de această experienţă şi în acelaşi timp să ai pretenţia de a face parte din *Internaţionala* Comunistă, care trebuie să-şi elaboreze tactica *pe scară internaţională* (nu ca o tactică naţională îngustă sau unilaterală, ci tocmai ca o tactică internaţională), înseamnă să faci o greşeală foarte gravă, înseamnă să renegi în fapte internaţionalismul, deşi în vorbe îl recunoşti.

Să vedem acum argumentele pe care „stînga olandeză" le aduce în favoarea neparticipării la activitatea parlamentară. Iată, în traducere (din limba engleză), una din cele mai importante teze „olandeze" menţionate mai sus, teza a 4-a :

„Cînd sistemul de producţie capitalist este sfărîmat şi societatea se află în stare de revoluţie, treptat activitatea parlamentară îşi pierde însemnătatea în comparaţie cu acţiunea maselor înseşi. Cînd, în asemenea condiţii, parlamentul devine centrul şi organul contrarevoluţiei, iar, pe de altă parte, clasa muncitoare îşi făureşte instrumentele puterii ei sub forma Sovietelor, renunţarea la participarea sub orice formă la activitatea parlamentară ar putea fi chiar necesară".

Prima frază este evident greşită, căci acţiunea maselor — o grevă mare de exemplu — e *întotdeauna* mai importantă decît activitatea parlamentară, şi nu numai în timpul revoluţiei sau atunci cînd există o situaţie revoluţionară. Acest argument vădit inconsistent, greşit din punct de vedere istoric şi politic, nu face decît să arate cît se poate de limpede că autorii nu ţin de loc seama nici de experienţa Europei în general (a Franţei dinainte de revoluţiile din 1848 şi din 1870, a Germaniei din anii 1878—1890 etc.), nici de cea rusă (vezi mai sus) cu privire la importanţa *îmbinării* luptei legale cu cea ilegală. Această problemă prezintă o uriaşă

importanţă atît în general, cît şi în special, întrucît în *toate* ţările civilizate şi înaintate se apropie în ritm rapid momentul cînd această îmbinare va deveni — în parte a şi devenit — tot mai imperioasă pentru partidele proletariatului revoluţionar, ca urmare a faptului că războiul civil dintre proletariat şi burghezie se apropie şi devine iminent, ca urmare a persecuţiilor sălbatice la care sînt supuşi comuniştii de către guvernele republicane şi, în general, de către guvernele burgheze, care nu se sfiesc să încalce legalitatea în fel şi chip (chiar şi numai exemplul Americii este edificator) etc. Olandezii şi cei de stînga nu înţeleg de loc această problemă extrem de importantă.

A doua frază este, în primul rînd, greşită din punct de vedere istoric. Noi, bolşevicii, am participat la parlamentele cele mai contrarevoluţionare, şi experienţa a arătat că această participare a fost nu numai folositoare, dar şi necesară pentru partidul proletariatului revoluţionar, tocmai după prima revoluţie burgheză din Rusia (1905), în vederea pregătirii celei de-a doua revoluţii burgheze (februarie 1917) şi apoi a revoluţiei socialiste (octombrie 1917). În al doilea rînd, această frază este surprinzător de lipsită de logică. Din faptul că parlamentul devine organul şi „centrul" contrarevoluţiei (în realitate, în treacăt fie zis, el n-a fost niciodată şi nici nu poate fi „centrul"), iar muncitorii îşi făuresc instrumentele puterii lor sub forma Sovietelor, rezultă că muncitorii trebuie să se pregătească — să se pregătească din punct de vedere ideologic, politic şi tehnic — pentru lupta Sovietelor împotriva parlamentului, pentru desfiinţarea parlamentului de către Soviete. Dar de aici nu rezultă nicidecum că prezenţa unei opoziţii sovietice *în cadrul* parlamentului contrarevoluţionar ar crea greutăţi acestei desfiinţări sau că nu ar înlesni-o. În timpul luptei noastre victorioase împotriva lui Denikin şi Kolceak n-am observat niciodată că existenţa unei opoziţii sovietice, proletare în rîndurile lor n-ar fi influenţat asupra victoriilor noastre. Ştim foarte bine că dizolvarea de către noi a Constituantei, la 5 ianuarie 1918, n-a fost îngreuiată, ci înlesnită de faptul că în cadrul Constituantei contrarevoluţionare pe care urma s-o dizolvăm exista atît o opoziţie

sovietică consecventă, bolşevică, cît şi una inconsecventă, socialist-revoluţionară de stînga. Autorii tezei s-au încurcat de tot şi au dat uitării experienţa unui şir întreg de revoluţii, dacă nu chiar a tuturor revoluţiilor, experienţă din care reiese cît de utilă este *îmbinarea* în timpul revoluţiilor a acţiunii de masă din afara parlamentului reacţionar cu o opoziţie care simpatizează cu revoluţia (sau şi mai bine : care sprijină direct revoluţia) în cadrul acestui parlament. Olandezii şi cei „de stînga" în general în această problemă judecă ca nişte doctrinari ai revoluţiei care n-au luat niciodată parte la o revoluţie adevărată, sau care n-au aprofundat niciodată istoria revoluţiilor, sau confundă, cu naivitate, „negarea" subiectivă a unei anumite instituţii reacţionare cu distrugerea ei reală de către forţele unite ale unei serii întregi de factori obiectivi. Mijlocul cel mai sigur de a discredita o idee politică (şi nu numai politică) nouă şi de a o prejudicia este ca, sub pretextul susţinerii ei, s-o duci pînă la absurd. Căci orice adevăr, dacă-l faci „exorbitant" (cum spunea Dietzgen-tatăl), dacă-l exagerezi, dacă-l extinzi dincolo de cadrul aplicabilităţii lui reale, poate fi dus pînă la absurd şi, în condiţiile arătate, devine chiar în mod inevitabil o absurditate. Tocmai acest prost serviciu îl fac cei „de stînga", olandezi şi germani, noului adevăr despre superioritatea Puterii sovietice asupra parlamentelor burghezo-democratice. Bineînţeles, cine ar continua să spună ca şi pînă acum, şi la modul general, că refuzul de a participa la parlamentele burgheze nu e admisibil, indiferent care ar fi condiţiile, ar greşi. Nu pot să încerc să dau aici o formulare a condiţiilor în care boicotul este folositor, deoarece obiectivul acestui articol este mult mai modest : luarea în consideraţie a experienţei ruse în legătură cu unele probleme actuale ale tacticii comuniste internaţionale. Experienţa rusă ne oferă un exemplu de aplicare reuşită şi justă (1905), şi un alt exemplu de aplicare greşită (1906) a boicotului de către bolşevici. Dacă analizăm primul caz, vedem că s-a reuşit *să se împiedice* puterea reacţionară *de a convoca* un parlament reacţionar într-un moment cînd acţiunea revoluţionară extraparlamentară a maselor (în special cea grevistă) creştea cu o repeziciune extraordinară, cînd nici o pătură

a proletariatului sau a ţărănimii nu putea să dea vreun sprijin puterii reacţionare, cînd proletariatul revoluţionar îşi asigura influenţa asupra maselor largi, înapoiate, prin lupta grevistă şi prin mişcarea agrară. Este absolut evident că *această* experienţă nu poate fi aplicată în condiţiile actuale din Europa. Este absolut evident, de asemenea, — pentru motivele pe care le-am expus mai sus — că susţinerea, fie ea chiar condiţionată, de către olandezi şi cei de „stînga" a ideii de a renunţa să participe la activitatea parlamentară este fundamental greşită şi dăunătoare cauzei proletariatului revoluţionar.

În Europa occidentală şi în America parlamentul a devenit deosebit de odios revoluţionarilor înaintaţi din rîndurile clasei muncitoare. Aceasta este indiscutabil. Şi foarte de înţeles, căci cu greu se poate închipui ceva mai mîrşav, mai josnic, o trădare mai mişelească decît comportarea avută în parlament de uriaşa majoritate a deputaţilor socialişti şi social-democraţi în timpul războiului şi după război. Dar ar fi nu numai o nesăbuinţă, ci pur şi simplu o crimă să te laşi influenţat de această stare de spirit atunci cînd e vorba să se hotărască *cum* trebuie combătut acest rău recunoscut de toată lumea. În multe ţări din Europa occidentală starea de spirit revoluţionară este acum, se poate spune, o „noutate" sau o „raritate", care a fost prea mult timp zadarnic şi cu nerăbdare aşteptată, şi poate de aceea oamenii se lasă cu atîta uşurinţă conduşi de starea lor de spirit. Desigur, fără o stare de spirit revoluţionară a maselor, fără condiţii care să favorizeze creşterea acestei stări de spirit, tactica revoluţionară nu se va transforma în acţiune ; dar noi, în Rusia, ne-am convins printr-o prea lungă, grea şi sîngeroasă experienţă de adevărul că tactica revoluţionară nu poate fi construită numai pe baza stării de spirit revoluţionare. Tactica trebuie construită ţinîndu-se seama cu luciditate, strict obiectiv de *toate* forţele de clasă din statul respectiv (şi din statele înconjurătoare, şi din toate statele, pe scară mondială), precum şi de experienţa mişcărilor revoluţionare. A-ţi manifesta „revoluţionarismul" numai prin invective la adresa oportunismului parlamentar, numai prin respingerea participării la activi-

tatea parlamentară este foarte uşor, dar tocmai pentru că este prea uşor, aceasta nu poate fi soluţia unei grele, foarte grele probleme. E mult mai greu să creezi o fracţiune parlamentară cu adevărat revoluţionară în parlamentele europene decît în Rusia. Desigur. Dar acesta nu este decît un aspect parţial al adevărului general că, în situaţia concretă din 1917, foarte originală din punct de vedere istoric, Rusiei i-a fost uşor *să înceapă* revoluţia socialistă, dar *să o continue* şi să o ducă pînă la capăt va fi mai greu pentru Rusia decît pentru ţările europene. Încă la începutul anului 1918 am avut prilejul să atrag atenţia asupra acestui fapt, iar experienţa celor doi ani care au urmat a confirmat întru totul justeţea acestor consideraţii. Condiţii specifice ca : 1) posibilitatea de a uni revoluţia sovietică cu încetarea — datorită acestei revoluţii — a războiului imperialist, care a adus muncitorilor şi ţăranilor suferinţe de nedescris ; 2) posibilitatea de a folosi pentru un anumit timp lupta pe viaţă şi pe moarte dintre cele două puternice grupuri mondiale de rechini imperialişti, care n-au putut să se unească împotriva duşmanului sovietic ; 3) posibilitatea de a face faţă unui război civil relativ de lungă durată, datorită, în parte, uriaşei întinderi a ţării şi stării proaste a mijloacelor de comunicaţie ; 4) existenţa unei mişcări revoluţionare burghezo-democratice atît de puternice în rîndurile maselor ţărăneşti, încît partidul proletariatului a putut să preia revendicările revoluţionare ale partidului ţăranilor (partidul socialist-revoluţionar, în majoritatea sa categoric ostil bolşevismului) şi să le realizeze imediat, ca urmare a cuceririi puterii politice de către proletariat ; asemenea condiţii specifice nu există în prezent în Europa occidentală, şi aceste condiţii sau condiţii analoge nu se pot repeta atît de uşor. Iată de ce, printre altele — în afară de o serie de alte cauze — Europei occidentale îi este mai greu decît ne-a fost nouă *să înceapă* revoluţia socialistă. A încerca „să ocoleşti" această greutate, „sărind" peste problema dificilă a folosirii parlamentelor reacţionare în scopuri revoluţionare, este pur şi simplu o copilărie. Vreţi să creaţi o societate nouă şi vă temeţi de greutăţile pe care le implică crearea unei bune fracţiuni parlamentare, alcătuită din comunişti convinşi, devo-

taţi şi capabili de eroism, într-un parlament reacţionar ?! Oare asta nu e o copilărie ? Dacă Karl Liebknecht în Germania şi Z. Höglund în Suedia au putut, chiar şi fără sprijinul de jos al maselor, să dea exemple de folosire cu adevărat revoluţionară a parlamentelor reacţionare, cum se poate ca, în condiţiile de după război, cînd masele sînt dezamăgite şi întărîtate, un partid revoluţionar de masă, care se dezvoltă într-un ritm rapid, să nu poată să-şi *făurească* o fracţiune comunistă în parlamente şi mai reacţionare ?! Tocmai pentru că în Europa occidentală masele înapoiate ale muncitorilor şi — în şi mai mare măsură — cele ale ţăranilor cu gospodărie mică sînt mult mai îmbibate cu prejudecăţi burghezo-democratice şi parlamentare decît în Rusia, tocmai de aceea, *numai* în cadrul unor instituţii cum sînt parlamentele burgheze, comuniştii pot (şi trebuie) să ducă o luptă îndelungată, dîrză, care să nu se oprească în faţa nici unei greutăţi, pentru a demasca, a risipi şi a birui aceste prejudecăţi.

Comuniştii „de stînga" din Germania se plîng că partidul lor are „conducători" proşti şi, cuprinşi de desperare, merg pînă la o ridicolă „negare" a „conducătorilor". Dar în condiţii în care adeseori „conducătorii" trebuie să fie ascunşi în ilegalitate, *formarea* unor „conducători" buni, siguri, încercaţi şi care să se bucure de prestigiu este un lucru foarte greu, şi aceste greutăţi *nu pot* fi biruite cu succes fără a îmbina munca legală cu cea ilegală, *fără a-i verifica pe „conducători", printre altele, şi* pe arena parlamentară. Critica — critica cea mai vehementă, mai necruţătoare şi mai intransigentă — trebuie îndreptată nu împotriva parlamentarismului sau împotriva activităţii parlamentare, ci împotriva acelor conducători care nu ştiu — şi cu atît mai mult împotriva acelora care *nu vor* — să folosească în chip revoluţionar, comunist alegerile parlamentare şi tribuna parlamentară. Numai o asemenea critică — îmbinată, bineînţeles, cu izgonirea conducătorilor necorespunzători şi înlocuirea lor cu alţii, corespunzători — va fi o muncă revoluţionară utilă şi rodnică, care va contribui atît la educarea „conducătorilor", făcîndu-i demni de clasa mun-

citoare şi de masele muncitoare, cît şi a maselor, care vor învăţa să se orienteze just în situaţia politică şi să înţeleagă problemele, adeseori foarte complexe şi încurcate, care rezultă din această situaţie *.

VIII

NICI UN FEL DE COMPROMIS?

Am văzut din citatul reprodus din broşura apărută la Frankfurt, cu ce ton hotărît lansează cei „de stînga" această lozincă. E regretabil să vezi că nişte oameni care, fără îndoială, se consideră marxişti şi doresc să fie marxişti au uitat adevărurile fundamentale ale marxismului. Iată ce scria în 1874, împotriva manifestului celor 33 de comunarzi blanquişti, Engels, care, ca şi Marx, se numără printre rarii, foarte rarii scriitori la care fiecare frază din fiecare dintre lucrările lor importante are un conţinut uimitor de adînc:

„«...Sîntem comunişti» (scriau în manifestul lor comunarzii blanquişti) «pentru că vrem să ne atingem ţelul fără a ne opri la stadii intermediare, fără compromisuri, care nu fac decît să amîne victoria şi să prelungească sclavia».

Comuniştii germani sînt comunişti pentru că, în pofida tuturor stadiilor intermediare şi a compromisurilor, care nu sînt create de ei, ci de dezvoltarea istorică, ei văd

* N-am prea avut posibilitatea să cunosc comunismul „de stînga" din Italia. Fără îndoială, tov. Bordiga şi fracţiunea lui de „comunişti boicotişti" (Comunista astensionista) nu au dreptate cînd preconizează neparticiparea la activitatea parlamentară. Dar într-un anumit punct mi se pare că au dreptate, în măsura în care se poate judeca după două numere ale ziarului lor, „Sovietul" („Il Soviet" [29] nr. 3 şi 4 din 18 ianuarie şi 1 februarie 1920), după patru numere ale excelentei reviste a tovarăşului Serrati: „Comunismul" („Comunismo" [30] nr. 1—4 din 1 octombrie — 30 noiembrie 1919) şi după cîteva numere disparate ale unor ziare burgheze italiene pe care am reuşit să le văd. Şi anume, tov. Bordiga şi fracţiunea lui au dreptate cînd îi atacă pe Turati şi pe tovarăşii lui de idei, care rămîn într-un partid ce a recunoscut Puterea sovietică şi dictatura proletariatului şi în acelaşi timp continuă să fie membri ai parlamentului şi să ducă mai departe vechea şi atît de dăunătoarea lor politică oportunistă. Desigur, tolerînd acest lucru, tov. Serrati şi întregul Partid socialist italian [31] comit o greşeală care ameninţă să devină tot atît de dăunătoare şi de primejdioasă ca şi cea săvîrşită în Ungaria, unde domnii Turati unguri au sabotat dinăuntru şi partidul, şi Puterea sovietică [32]. Această atitudine greşită, inconsecventă sau lipsită de caracter faţă de parlamentarii oportunişti, pe de o parte, generează comunismul „de stînga", iar pe de altă parte justifică *pînă la un anumit punct* existenţa lui. E evident că tov. Serrati n-are dreptate învinuindu-l pe deputatul Turati de „inconsecvenţă" („Comunismo" nr. 3), atunci cînd cel ce se face vinovat de inconsecvenţă este tocmai Partidul socialist italian, care tolerează asemenea parlamentari oportunişti cum sînt Turati & Co.

limpede şi urmăresc în permanenţă scopul final : desfiinţarea claselor, instaurarea unei societăţi în care să nu mai existe proprietatea privată asupra pămîntului şi asupra mijloacelor de producţie. Cei 33 de blanquişti sînt comunişti deoarece îşi închipuie că, din moment ce *ei* vor să elimine stadiile intermediare şi compromisurile, treaba s-a făcut şi că dacă, aşa cum sînt convinşi, în cîteva zile «se va trece la acţiune», vor pune mîna pe putere, şi a doua zi «comunismul va fi introdus». De aici rezultă că, dacă acest lucru nu este posibil imediat, ei nu sînt comunişti.

Ce naivitate puerilă să invoci propria-ţi nerăbdare ca argument teoretic!" (*F. Engels.* „Programul comunarzilor blanquişti" [33], apărut în ziarul social-democrat german „Volksstaat" [34] nr. 73 din 1874 şi în traducere rusă în culegerea „Articole din anii 1871—1875", Petrograd, 1919, p. 52—53).

În acelaşi articol, Engels îşi exprimă profunda stimă pe care i-o inspiră Vaillant, vorbeşte despre „meritul indiscutabil" al lui Vaillant (care, ca şi Guesde, înainte de a fi trădat socialismul în august 1914, a fost unul dintre marii conducători ai socialismului internaţional). Dar Engels nu trece peste o greşeală evidentă fără s-o analizeze în mod amănunţit. Desigur, revoluţionarilor foarte tineri şi lipsiţi de experienţă, precum şi revoluţionarilor mic-burghezi, chiar dacă au o vîrstă foarte respectabilă şi o foarte mare experienţă, „admiterea compromisurilor" li se pare un lucru extrem de „periculos", de neînţeles şi de greşit. Şi mulţi sofişti (fiind politicieni cu o prea mare sau cu o exagerată „experienţă") judecă întocmai aşa cum judecau conducătorii oportunismului englez de care vorbeşte tov. Lansbury : „dacă bolşevicilor le este îngăduit un anumit compromis, de ce nu ne-ar fi şi nouă îngăduit orice alt compromis ?" Dar proletarii, care şi-au făcut educaţia în numeroase greve (ca să luăm numai această manifestare a luptei de clasă), de obicei înţeleg foarte bine profundul adevăr (filozofic, istoric, politic şi psihologic) expus de Engels. Fiecare proletar a trecut prin greve, a trecut prin „compromisuri" cu asupritorii şi exploatatorii odioşi, cînd muncitorii au fost nevoiţi să reia lucrul fie fără să fi obţinut nimic, fie acceptînd sa-

tisfacerea parţială a revendicărilor lor. Fiecare proletar, trăind într-o atmosferă de luptă de masă şi de puternică ascuţire a contradicţiilor dintre clase, vede deosebirea dintre un compromis impus de condiţiile obiective (casa grevi-ştilor este săracă, ei nu sînt sprijiniţi din afară, sînt înfometaţi şi istoviţi peste măsură) — compromis care nu diminuează cîtuşi de puţin devotamentul revoluţionar şi hotărîrea de a continua lupta ale muncitorilor care l-au încheiat — şi compromisul trădătorilor, care dau vina pe cauzele obiective atunci cînd nu este vorba decît de grija lor de a-şi apăra pielea (şi spărgătorii de greve încheie un „compromis" !), de laşitatea lor, de dorinţa lor de a-i slugări pe capitalişti, de uşurinţa cu care cedează în faţa ameninţărilor, uneori a îndemnurilor, alteori a măgulirilor sau pomenilor capitaliştilor (exemple de asemenea compromisuri încheiate de trădători ne oferă în număr deosebit de mare istoria mişcării muncitoreşti din Anglia, autorii acestor compromisuri fiind conducătorii trade-unionurilor engleze, dar, sub o formă sau alta, aproape toţi muncitorii au putut observa în toate ţările fenomene analoge).

Desigur, sînt cazuri izolate, deosebit de grele şi de complexe, în care numai cu foarte mari eforturi se poate stabili just adevăratul caracter al unui „compromis" sau altul, — tot aşa cum sînt unele crime în care este foarte greu să se stabilească dacă crima a fost pe deplin legitimă şi chiar obligatorie (de exemplu, cazul de legitimă apărare) sau este rezultatul unei neglijenţe de neiertat, sau chiar al unui plan perfid pus în aplicare cu iscusinţă. Se înţelege că în politică, unde uneori este vorba de relaţii extrem de complexe — pe plan naţional şi internaţional — între clase şi partide, un foarte mare număr de cazuri vor fi mult mai dificile decît problema de a şti dacă „compromisul" încheiat cu prilejul unei greve este legitim sau avem de-a face cu „compromisul" mişelesc al unui spărgător de grevă, al unui conducător trădător etc. Să născoceşti o reţetă sau o regulă generală („nici un fel de compromis" !) care să fie bună în toate cazurile este o absurditate. Trebuie să ştii să judeci cu capul tău ca să te poţi orienta în fiecare caz în parte. Rostul organizaţiei de partid şi al conducătorilor de partid demni de acest nume este, printre altele, tocmai acela ca printr-o

muncă îndelungată, perseverentă, variată şi multilaterală dusă de toţi reprezentanţii care gîndesc ai clasei respective * să asigure cunoştinţele necesare, experienţa necesară şi — în afară de cunoştinţe şi experienţă — simţul politic necesar pentru rezolvarea rapidă şi justă a problemelor politice complexe.

Unii oameni naivi şi complet lipsiţi de experienţă îşi închipuie că este suficient să recunoşti admisibilitatea compromisurilor *în general* ca să dispară orice graniţă între oportunism — împotriva căruia ducem şi trebuie să ducem o luptă neîmpăcată — şi marxismul revoluţionar sau comunism. Dar aceşti oameni, dacă încă nu ştiu că atît în natură cît şi în societate *toate* graniţele sînt mobile şi, pînă la un anumit punct, convenţionale, nu pot fi ajutaţi altfel decît printr-o îndelungată instruire, educare, luminare, experienţă politică şi experienţă a vieţii. În problemele practice ale politicii din fiecare moment istoric separat sau specific, important este să ştim să distingem acele probleme în care se manifestă principala formă a compromisurilor inadmisibile, trădătoare, ce întruchipează oportunismul funest pentru clasa revoluţionară, şi să depunem toate eforturile pentru explicarea şi combaterea lor. În timpul războiului imperialist din 1914—1918, dus între două grupuri de ţări la fel de tîlhăreşti şi de prădalnice, forma principală, fundamentală a oportunismului a fost social-şovinismul, adică sprijinirea „apărării patriei", care într-un *asemenea* război echivala în realitate cu apărarea intereselor prădalnice ale burgheziei din „propria" ţară. După război — apărarea prădalnicei „Ligi a Naţiunilor" [35] ; apărarea alianţelor directe sau indirecte cu burghezia din propria ţară împotriva proletariatului revoluţionar şi împotriva mişcării „sovietice" ; apărarea democraţiei burgheze şi a parlamentarismului burghez împotriva „Puterii sovietice" ; — acestea au fost principalele manifestări ale compromisurilor inadmisibile

* Orice clasă, chiar şi în condiţiile ţării celei mai civilizate, chiar dacă este clasa cea mai înaintată şi dacă împrejurările momentului o pun în situaţia unui avînt excepţional al tuturor forţelor sale spirituale, cuprinde întotdeauna — şi, atîta timp cît există clase, atîta timp cît societatea fără clase nu se va fi consolidat, statornicit şi dezvoltat complet pe propria sa bază, *va cuprinde* în mod inevitabil — reprezentanţi ai clasei care *nu* gîndesc şi care nu sînt în stare să gîndească. Capitalismul n-ar fi capitalism care asupreşte masele dacă lucrurile nu s-ar prezenta astfel.

şi trădătoare, din a căror totalitate a rezultat oportunismul funest pentru proletariatul revoluţionar şi pentru cauza lui.

„...Să respingem cu toată hotărîrea orice compromis cu alte partide... orice politică de manevrare şi de conciliere",

scriu comuniştii „de stînga" germani în broşura apărută la Frankfurt.

E de mirare că, avînd asemenea concepţii, aceşti stîngişti nu condamnă categoric bolşevismul ! Nu se poate doar ca ei să nu ştie că întreaga istorie a bolşevismului dinainte şi de după Revoluţia din Octombrie *abundă* în cazuri de manevrare, de conciliere şi de compromisuri cu alte partide, inclusiv cu partidele burgheze !

Nu este oare cum nu se poate mai ridicol să duci război pentru răsturnarea burgheziei internaţionale, un război de o sută de ori mai greu, mai lung şi mai complicat decît cel mai înverşunat război obişnuit între state, şi să renunţi dinainte la orice manevrare, la orice folosire a contradicţiilor de interese (fie chiar şi vremelnice) dintre duşmani, la orice înţelegere şi compromis cu aliaţii posibili (fie ei chiar vremelnici, nestatornici, şovăitori, şi chiar dacă nu ni s-ar alătura decît în anumite condiţii) ? Nu este oare ca şi cum pornind la o ascensiune grea pe un munte care pînă acum n-a mai fost explorat şi era socotit inaccesibil am refuza de la bun început posibilitatea de a merge uneori în zigzag, de a ne întoarce uneori din drum, de a părăsi direcţia o dată aleasă pentru a încerca diferite alte direcţii ? Şi oameni atît de puţin conştienţi şi atît de lipsiţi de experienţă (şi încă ar fi bine dacă acest lucru s-ar explica prin tinereţea lor : aşa e lăsat de la dumnezeu ca un anumit timp tinerii să spună asemenea prostii) au putut fi susţinuţi — indiferent dacă direct sau indirect, pe faţă sau pe ascuns, în totul sau în parte — de către unii membri ai Partidului Comunist Olandez !!

După prima revoluţie socialistă a proletariatului, după răsturnarea burgheziei într-o singură ţară, proletariatul acestei ţări rămîne *mult timp mai slab* decît burghezia, în primul rînd pur şi simplu din cauza vastelor legături internaţionale ale acesteia, iar apoi din cauza refacerii

spontane şi continue, a reînvierii capitalismului şi burgheziei de către micii producători de mărfuri din ţara care a răsturnat burghezia. Un adversar mai puternic poate fi învins numai printr-o încordare maximă a forţelor şi numai cu condiţia *obligatorie* de a folosi cu maximum de atenţie, de grijă, de prudenţă şi de pricepere orice „fisură", fie cît de mică, produsă în lagărul duşmanilor, orice opoziţie de interese între burgheziile diferitelor ţări, între diferitele grupuri sau categorii ale burgheziei din cadrul diferitelor ţări, precum şi orice posibilitate, oricît de mică, de a găsi un aliat de masă, fie chiar vremelnic, şovăielnic, nestatornic, nesigur, fie chiar numai în anumite condiţii. Cine n-a înţeles acest lucru n-a înţeles nici o iotă din marxism, din socialismul ştiinţific contemporan *în general.* Cine n-a dovedit *în mod practic,* într-un răstimp destul de lung şi în situaţii politice destul de variate capacitatea sa de a aplica în fapt acest adevăr, acela n-a învăţat încă să ajute clasa revoluţionară în lupta pe care o duce pentru eliberarea întregii omeniri muncitoare de sub jugul exploatatorilor. Şi cele spuse mai sus se referă deopotrivă la perioada *de dinainte* ca şi la cea *de după* cucerirea puterii politice de către proletariat.

Teoria noastră nu este o dogmă, ci o *călăuză în acţiune,* spuneau Marx şi Engels [36], şi cea mai mare greşeală, cea mai mare crimă a unor marxişti „brevetaţi" cum sînt Karl Kautsky, Otto Bauer şi alţii este că n-au înţeles acest lucru, n-au ştiut să-l aplice în momentele cele mai importante ale revoluţiei proletariatului. „Activitatea politică nu este trotuarul de pe Nevski prospekt" (trotuarul curat, larg şi neted al străzii principale, în linie perfect dreaptă, din Petersburg), spunea N. G. Cernîşevski [37], mare socialist rus din perioada premarxistă. Încă de pe vremea lui Cernîşevski, revoluţionarii ruşi au plătit cu nenumărate jertfe faptul că au ignorat sau au dat uitării acest adevăr. Trebuie să reuşim cu orice preţ ca comuniştii de stînga şi revoluţionarii devotaţi clasei muncitoare din Europa occidentală şi din America să nu plătească *atît de scump* cum au plătit înapoiaţii ruşi însuşirea acestui adevăr.

Pînă la căderea ţarismului, social-democraţii revoluţionari ruşi în repetate rînduri s-au folosit de serviciile liberalilor burghezi, adică au încheiat cu ei o mulţime de compromisuri de ordin practic, iar în 1901—1902, încă înainte de apariţia bolşevismului, vechea redacţie a „Iskrei" (din această redacţie făceau parte : Plehanov, Akselrod, Zasulici, Martov, Potresov şi eu) a încheiat (ce e drept, pentru scurt timp) o alianţă politică formală cu Struve [38], conducătorul politic al liberalismului burghez, ştiind, totodată, să ducă fără încetare lupta ideologică şi politică cea mai necruţătoare împotriva liberalismului burghez şi împotriva tuturor manifestărilor — oricît de slabe ar fi ele — ale influenţei acestuia în rîndurile mişcării muncitoreşti. Bolşevicii întotdeauna au continuat să ducă această politică. Începînd din 1905, ei au susţinut sistematic alianţa clasei muncitoare cu ţărănimea împotriva burgheziei liberale şi a ţarismului, fără ca, în acelaşi timp, să refuze vreodată să sprijine burghezia împotriva ţarismului (de pildă, în etapa a doua a alegerilor sau la balotaje) şi fără a înceta să ducă cea mai neîmpăcată luptă ideologică şi politică împotriva partidului burghez-revoluţionar al ţărănimii — partidul „socialiştilor-revoluţionari", demascîndu-i ca fiind democraţi micburghezi care pe nedrept se consideră socialişti. În 1907, bolşevicii au încheiat pentru scurtă vreme un bloc politic formal cu „socialiştii-revoluţionari" în vederea alegerilor pentru Dumă. Între anii 1903 şi 1912 am făcut parte în mod formal, în răstimpuri de cîţiva ani, din acelaşi partid social-democrat cu menşevicii, fără a înceta *vreodată* să-i combatem pe tărîm politic şi ideologic ca pe nişte promotori ai influenţei burgheze în rîndurile proletariatului şi ca oportunişti. În timpul războiului am încheiat un fel de compromis cu „kautskiştii", cu menşevicii de stînga (Martov) şi cu o parte a „socialiştilor-revoluţionari" (Cernov, Natanson), împreună cu care am participat la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental [39] şi am scos manifeste comune, dar n-am încetat şi n-am slăbit niciodată lupta ideologică-politică împotriva „kautskiştilor", împotriva lui Martov şi Cernov (Natanson, care a murit în 1919, devenise un narodnic-„comunist revoluţionar" [40] foarte apropiat nouă, aproape solidar cu noi).

Chiar în momentul Revoluţiei din Octombrie am încheiat un bloc politic, nu formal, dar foarte important (şi foarte reuşit), cu ţărănimea mic-burgheză, acceptînd *în întregime*, fără nici o modificare, programul agrar al *socialiştilor-revoluţionari*, cu alte cuvinte am încheiat un compromis neîndoielnic pentru a dovedi ţăranilor că nu vrem să le impunem nimic, ci vrem să ne înţelegem cu ei. În acelaşi timp am propus (şi după scurt timp am realizat) un bloc politic formal, în care se prevedea participarea la guvern a „socialiştilor-revoluţionari de stînga" ; aceştia după încheierea păcii de la Brest au rupt acest bloc şi apoi, în iulie 1918, au mers pînă la a porni o răscoală armată, iar mai tîrziu lupta armată împotriva noastră.

De aceea este limpede că atacurile comuniştilor „de stînga" germani împotriva Comitetului Central al Partidului Comunist din Germania pe motivul că acesta admite ideea unui bloc cu „independenţii" („Partidul social-democrat independent din Germania", kautskiştii) ni se par complet lipsite de seriozitate şi o dovadă evidentă că cei „de stînga" *nu au dreptate*. Şi la noi, în Rusia, au existat menşevici de dreapta (care au intrat în guvernul Kerenski), corespunzînd Scheidemannilor germani, şi menşevici de stînga (Martov), care erau în opoziţie faţă de menşevicii de dreapta, corespunzînd kautskiştilor germani. În 1917 se putea vedea limpede că masele muncitoreşti trec treptat de la menşevici la bolşevici : la primul Congres al Sovietelor din Rusia, în iunie 1917, noi am avut numai 13%. Majoritatea o aveau menşevicii şi socialiştii-revoluţionari. La al II-lea Congres al Sovietelor (25 octombrie 1917 st. v.) am avut 51% din voturi. De ce în Germania *aceeaşi* tendinţă, absolut *identică*, a muncitorilor de a trece de la dreapta la stînga nu a dus dintr-o dată la întărirea comuniştilor, ci mai întîi la întărirea partidului intermediar al „independenţilor", deşi acest partid nu a avut niciodată vreo idee politică proprie sau o politică de sine stătătoare şi nu a făcut decît să oscileze între Scheidemanni şi comunişti ?

Una dintre cauze a fost, evident, tactica *greşită* a comuniştilor germani, care trebuie să-şi recunoască cinstit şi fără teamă greşeala şi să înveţe s-o îndrepte. Greşeala a

constat în respingerea participării la parlamentul reacţionar burghez şi la sindicatele reacţionare ; greşeala a constat în numeroasele manifestări de „stîngism", boală a copilăriei, care acum a ieşit la suprafaţă, şi tocmai de aceea va fi vindecată mai bine, mai repede şi cu mai mult folos pentru organism.

„Partidul social-democrat independent" din Germania este vădit lipsit de omogenitate lăuntrică : pe lîngă vechii conducători oportunişti (Kautsky, Hilferding şi în mare măsură, după cît se vede, Crispien, Ledebour şi alţii), care au dovedit că nu sînt capabili să înţeleagă importanţa Puterii sovietice şi a dictaturii proletariatului, că nu sînt capabili să conducă lupta revoluţionară a proletariatului, în acest partid s-a format o aripă de stînga, proletară, care creşte într-un ritm extrem de rapid. Sute de mii dintre membrii acestui partid (care numără, pare-se, aproape 3/4 de milion de membri) sînt proletari care-l părăsesc pe Scheidemann şi se îndreaptă cu paşi repezi spre comunism. Chiar şi la Congresul independenţilor de la Leipzig (1919), această aripă proletară a propus afilierea imediată şi necondiţionată la Internaţionala a III-a. A te teme de un „compromis" cu această aripă a partidului este de-a dreptul ridicol. Dimpotrivă, comuniştii *au datoria* de a căuta *şi a găsi* o formă potrivită de compromis cu ei, un compromis care, pe de o parte, să înlesnească şi să grăbească contopirea completă — care este necesară — cu această aripă, iar pe de altă parte să nu stînjenească cîtuşi de puţin pe comuniştii în lupta lor ideologică-politică împotriva aripii drepte, oportuniste, a „independenţilor". Nu va fi, probabil, uşor să se elaboreze o formă potrivită de compromis, dar numai un şarlatan ar putea promite muncitorilor germani şi comuniştilor germani un drum „uşor" spre victorie.

Capitalismul n-ar fi capitalism dacă proletariatul „pur" n-ar fi înconjurat de o masă extrem de pestriţă de tipuri tranzitorii, de la proletar la semiproletar (acela care nu-şi procură decît jumătate din mijloacele de existenţă prin vînzarea forţei de muncă), de la semiproletar la micul ţăran (şi la micul meseriaş, la micul meşteşugar, la micul patron în general), de la micul ţăran la mijlocaş etc. ; dacă prole-

tariatul însuşi n-ar fi împărţit în pături mai mult sau mai puţin dezvoltate — după regiune, după profesiune şi, cîteodată, după religie etc. Iar din toate acestea rezultă ca o necesitate — şi ca o necesitate absolută — că pentru avangarda proletariatului, pentru partea sa conştientă, pentru partidul comunist, este absolut necesar să recurgă la manevrare, la conciliere şi compromisuri cu diferite grupuri de proletari, cu diferite partide ale muncitorilor şi ale micilor patroni. Totul este *să ştii* să aplici această tactică în aşa fel încît să nu coboare, ci *să ridice* nivelul *general* al conştiinţei, al spiritului revoluţionar, al capacităţii de luptă şi de victorie a proletariatului. Printre altele, trebuie să relevăm că victoria bolşevicilor asupra menşevicilor a necesitat, nu numai înainte, *ci şi după Revoluţia din Octombrie 1917*, aplicarea unei tactici de manevrare, de conciliere, de compromisuri etc., care, bineînţeles, să înlesnească şi să grăbească mersul înainte al bolşevicilor, care să-i consolideze şi să-i întărească în dauna menşevicilor. Democraţii mic-burghezi (inclusiv menşevicii) în mod inevitabil oscilează între burghezie şi proletariat, între democraţia burgheză şi regimul sovietic, între reformism şi revoluţionarism, între dragostea pentru muncitori şi teama inspirată de dictatura proletară etc. Tactica justă a comuniştilor trebuie să constea în *folosirea* acestor şovăieli, şi nicidecum în ignorarea lor ; această folosire cere să se facă unele concesii elementelor care se orientează spre proletariat, în momentul şi în măsura în care se orientează spre proletariat, şi, în acelaşi timp, cere să se ducă lupta împotriva elementelor care se orientează spre burghezie. Rezultatul aplicării acestei tactici juste a fost că la noi menşevismul s-a descompus şi continuă să se descompună tot mai mult, îndărătnicii conducători oportunişti rămînînd izolaţi, iar muncitorii cei mai buni, elementele cele mai bune ale democraţiei mic-burgheze trecînd în tabăra noastră. Acesta este un proces de durată, şi „hotărîrea" pripită : „nici un fel de compromisuri, nici un fel de manevrări" nu poate decît să dăuneze creşterii influenţei proletariatului revoluţionar şi sporirii forţelor acestuia.

În sfîrşit, una dintre greşelile evidente ale „celor de stînga" din Germania este insistenţa rigidă cu care cer să nu

se recunoască pacea de la Versailles [41]. Cu cît acest punct de vedere este formulat pe un ton „mai grav" şi „mai important", „mai hotărît" şi mai peremptoriu, cum face K. Horner, de pildă, cu atît apare ca un lucru mai puţin inteligent. Nu e de ajuns să respingi absurdităţile flagrante ale „bolşevismului naţional" (Laufenberg şi alţii), care a mers pînă acolo încît să preconizeze un bloc cu burghezia germană în vederea unui război împotriva Antantei, în condiţiile actuale ale revoluţiei proletare internaţionale. Trebuie să fie limpede că este fundamental greşită tactica ce nu prevede obligativitatea pentru Germania sovietică (dacă ar lua naştere curînd o republică sovietică germană) de a recunoaşte pentru un timp oarecare pacea de la Versailles şi de a i se supune. De aici rezultă că „independenţii" au avut dreptate cerînd, atunci cînd Scheidemannii se aflau la guvern, cînd în Ungaria Puterea sovietică nu era încă răsturnată, cînd încă nu era exclusă posibilitatea ajutorului pe care o revoluţie sovietică la Viena l-ar fi constituit pentru sprijinirea Ungariei Sovietice, — cerînd, *în condiţiile de atunci,* semnarea păcii de la Versailles. „Independenţii" manevrau atunci foarte prost, deoarece îşi asumau într-o măsură mai mare sau mai mică răspunderea pentru Scheidemannii trădători şi alunecau mai mult sau mai puţin de la punctul de vedere al luptei de clasă necruţătoare (şi dusă cu mult sînge rece) împotriva Scheidemannilor spre un punct de vedere situat „în afara claselor" sau „deasupra claselor".

Astăzi însă, situaţia este, în mod vădit, de aşa natură, încît comuniştii din Germania nu trebuie să-şi lege mîinile promiţînd respingerea obligatorie şi neapărată a păcii de la Versailles în cazul cînd comunismul va învinge. Ar fi o prostie. Trebuie să se spună : Scheidemannii şi kautskiştii au comis o serie de trădări care au îngreuiat (în parte de-a dreptul au zădărnicit) alianţa cu Rusia Sovietică, cu Ungaria Sovietică. Noi, comuniştii, *vom înlesni* şi *vom pregăti* prin toate mijloacele această alianţă, fără ca aceasta să ne oblige cîtuşi de puţin să respingem neapărat, şi încă imediat, pacea de la Versailles. Posibilitatea de a o respinge cu succes depinde nu numai de succesele mişcării sovietice în Germania, ci şi de succesele înregistrate de această mişcare pe scară internaţională. Scheidemannii şi kautskiştii au

pus piedici în calea acestei mişcări, noi o ajutăm. Aceasta este fondul chestiunii, în aceasta constă deosebirea radicală. Şi, dacă duşmanii noştri de clasă, exploatatorii, lacheii lor, Scheidemannii şi kautskiştii, au lăsat să le scape o serie întreagă de posibilităţi de a întări mişcarea sovietică atît în Germania, cît şi pe scară internaţională, de a întări revoluţia sovietică atît în Germania, cît şi pe scară internaţională, vina va cădea asupra lor. Revoluţia sovietică în Germania va întări mişcarea sovietică internaţională, care este cel mai puternic bastion (şi singurul bastion sigur, puternic şi invincibil din întreaga lume) împotriva păcii de la Versailles, împotriva imperialismului internaţional în general. A pune eliberarea — obligatorie, neapărată şi imediată — de tratatul de la Versailles pe primul plan, *înaintea problemei* eliberării de sub jugul imperialismului a *celorlalte* ţări asuprite de imperialism, înseamnă naţionalism mic-burghez (demn de cei de teapa lui Kautsky, Hilferding, Otto Bauer & Co.), şi nu internaţionalism revoluţionar. Răsturnarea burgheziei în oricare dintre ţările mari ale Europei — inclusiv Germania — ar însemna un cîştig atît de mare pentru revoluţia internaţională, încît în vederea acestei realizări se poate consimţi şi trebuie să se consimtă — dacă va fi nevoie — la o *existenţă mai îndelungată a păcii de la Versailles*. Dacă Rusia, singură fiind, a putut suporta cîteva luni, cu folos pentru revoluţie, tratatul de la Brest, nu e nicidecum imposibil ca Germania Sovietică, aliată cu Rusia Sovietică, să suporte cu folos pentru revoluţie o existenţă mai îndelungată a păcii de la Versailles.

Imperialiştii din Franţa, din Anglia etc. îi provoacă pe comuniştii germani, întinzîndu-le o cursă : „spuneţi că nu veţi semna pacea de la Versailles". Iar comuniştii de stînga, ca nişte copii, cad în cursa ce le-a fost întinsă, în loc să manevreze cu abilitate împotriva unui duşman perfid şi, *în momentul de faţă*, mai puternic, în loc să-i spună : „acum vom semna pacea de la Versailles". A ne lega dinainte mîinile, a spune deschis duşmanului, care în prezent e mai bine înarmat decît noi, dacă vom porni la luptă împotriva lui şi în ce moment o vom face este o prostie, şi nu revoluţionarism. A primi lupta într-un moment în care acest lucru este vădit avantajos pentru duşman, şi nu pentru

noi, este o crimă ; şi oamenii politici ai clasei revoluţionare care nu vor şti să facă uz de „manevrare, de conciliere şi de compromisuri“ pentru a se sustrage de la o luptă vădit dezavantajoasă nu sînt buni de nimic.

IX

COMUNISMUL „DE STÎNGA“ ÎN ANGLIA

În Anglia nu există încă un partid comunist, dar în rîndurile muncitorimii există o mişcare comunistă tînără, largă, puternică, care creşte într-un ritm rapid şi care ne dă dreptul să nutrim cele mai îndrăzneţe speranţe ; există mai multe partide şi organizaţii politice („Partidul socialist britanic“ [42], „Partidul muncitoresc socialist“, „Asociaţia socialistă din Wales-ul de sud“, „Federaţia socialistă muncitorească“ [43]) care doresc să creeze un partid comunist şi care şi duc între ele tratative în acest scop. În ziarul „Worker's Dreadnought“ [44] (vol. VI, nr. 48 din 21 februarie 1920), organ săptămînal al ultimei dintre organizaţiile menţionate, al cărei redactor este Sylvia Pankhurst, a apărut un articol al acesteia intitulat : „Spre un partid comunist“. Articolul expune mersul tratativelor care se duc între cele patru organizaţii menţionate în vederea formării unui partid comunist unic pe baza afilierii la Internaţionala a III-a, recunoaşterii sistemului sovietic în locul parlamentarismului şi recunoaşterii dictaturii proletariatului. După cum reiese, una dintre principalele piedici în calea creării imediate a unui partid comunist unic este divergenţa în problema participării la parlament şi a afilierii noului partid comunist la vechiul „Partid laburist“, partid profesionalist, alcătuit în cea mai mare parte din trade-unionuri, oportunist şi social-şovinist. „Federaţia socialistă muncitorească“, precum şi „Partidul muncitoresc socialist“ * se pronunţă împotriva participării la alegerile parlamentare şi la parlament, împotriva afilierii la „Partidul laburist“, fiind în această privinţă în divergenţă cu toţi membrii sau cu majoritatea membrilor Partidului socialist britanic, pe care îl

* Se pare că acest partid este împotriva afilierii la „Partidul laburist“, dar nu întreg partidul este împotriva participării la parlament.

consideră „aripa dreaptă a partidelor comuniste" din Anglia (articolul menţionat al Sylviei Pankhurst, p. 5).

Aşadar, împărţirea fundamentală este aceeaşi ca şi în Germania, — deşi există deosebiri foarte importante în ceea ce priveşte forma în care se manifestă divergenţele (forma luată de aceste divergenţe în Germania este mai apropiată de cea „rusă" decît forma luată în Anglia) şi în ceea ce priveşte o serie întreagă de alte împrejurări. Dar să analizăm argumentele celor „de stînga".

În problema participării la parlament, tov. Sylvia Pankhurst se referă la un articol publicat în acelaşi număr de către tov. W. Gallacher, care scrie în numele „Consiliului muncitoresc din Scoţia" de la Glasgow :

„Acest consiliu — scrie el — este categoric antiparlamentar şi de partea sa se află aripa stîngă a diferite organizaţii. Noi reprezentăm mişcarea revoluţionară din Scoţia, care tinde să creeze o organizaţie revoluţionară în industrie (în diferitele ramuri ale industriei) şi un partid comunist bazat pe comitete sociale în întreaga ţară. Multă vreme ne-am certat cu parlamentarii oficiali. Noi n-am socotit că e necesar să le declarăm război făţiş, iar ei *se tem* să ne atace.

Dar această stare de lucruri nu poate dura mult timp. Sîntem biruitori pe toată linia.

Membrilor de rînd ai Partidului laburist independent din Scoţia le repugnă din ce în ce mai mult ideea de parlament şi aproape toate grupurile locale sînt pentru Soviete (este folosit cuvîntul rus în transcripţie engleză) sau pentru consilii muncitoreşti. Bineînţeles că acest fapt are o foarte mare importanţă pentru acei domni care consideră politica ca un mijloc de a-şi cîştiga existenţa (ca o profesiune), şi ei recurg la absolut toate mijloacele pentru a-i convinge pe membrii partidelor lor să se reîntoarcă în sînul parlamentarismului. Tovarăşii revoluţionari *nu trebuie* (subliniat pretutindeni de autor) să sprijine această bandă. Lupta pe care o vom avea de dus în această direcţie va fi foarte grea. Una dintre trăsăturile ei cele mai urîte va fi trădarea săvîrşită de cei pentru care interesele personale constituie un stimulent mai puternic decît interesul lor pentru revoluţie. A da cel mai mic sprijin parlamentarismului înseamnă pur şi simplu a da o mînă de ajutor pentru ca diverşii Noske şi Scheidemanni britanici să pună mîna pe putere. Henderson, Clynes & Co. sînt nişte reacţionari incorigibili. Partidul laburist independent oficial cade tot mai mult sub stăpînirea liberalilor burghezi, care şi-au găsit un refugiu moral în tabăra domnilor MacDonald, Snowden & Co. Partidul laburist independent oficial este vrăjmaşul neîmpăcat al Internaţionalei a III-a, dar masa este de partea acesteia. A sprijini pe parlamentarii oportunişti, indiferent prin ce mijloace, înseamnă pur şi simplu a face jocul sus-menţionaţilor domni. Aici Partidul

socialist britanic nu are nici o importanţă... Aici este nevoie de o organizaţie profesională (industrială) revoluţionară sănătoasă şi de un partid comunist care să se conducă în acţiunile lor după principii ştiinţifice, clare şi bine definite. Dacă tovarăşii noştri ne pot ajuta la crearea acestei organizaţii şi a acestui partid, vom primi bucuroşi ajutorul lor ; dacă nu pot, atunci — pentru dumnezeu — să nu se mai amestece, dacă nu vor să trădeze revoluţia, prin sprijinul acordat reacţionarilor care depun atîta zel pentru a obţine titlul «onorabil» (? — semnul de întrebare este al autorului) de parlamentar şi care ard de dorinţa de a demonstra că ei *pot să guverneze* tot atît de bine ca şi înşişi «stăpînii» lor, politicienii de clasă".

După părerea mea, această scrisoare către redacţie exprimă admirabil starea de spirit şi punctul de vedere al tinerilor comunişti sau al muncitorilor care activează în mase şi care abia-abia încep să se apropie de comunism. Această stare de spirit este extrem de îmbucurătoare şi de preţioasă ; trebuie să ştim s-o apreciem şi s-o sprijinim, căci fără ea victoria revoluţiei proletariatului în Anglia — ca şi în orice altă ţară — este lipsită de orice perspectivă. Pe cei care ştiu să exprime această stare de spirit a maselor, care ştiu să trezească în mase o asemenea stare de spirit (aflată adesea într-o formă dormitîndă, neconştientă, latentă) trebuie să-i ocrotim şi să le acordăm cu grijă tot ajutorul. Totodată însă trebuie să le spunem răspicat, deschis că *numai* această stare de spirit nu este suficientă pentru a conduce masele în marea luptă revoluţionară şi că cutare sau cutare greşeli pe care sînt gata să le comită sau pe care le comit oameni foarte devotaţi cauzei revoluţiei sînt greşeli care pot să dăuneze acestei cauze. Scrisoarea către redacţie a tovarăşului Gallacher conţine, fără îndoială, germenii *tuturor* greşelilor pe care le comit comuniştii „de stînga" din Germania şi pe care în 1908 şi 1918 le-au comis bolşevicii „de stînga" din Rusia.

Autorul scrisorii este pătruns de cea mai nobilă ură proletară împotriva „oamenilor politici de clasă" burghezi (ură firească, de altfel, şi uşor de înţeles nu numai pentru proletari, ci şi pentru toţi oamenii muncii, pentru toţi „oamenii mărunţi", ca să folosim o expresie germană). Această ură a unui reprezentant al maselor asuprite şi exploatate este într-adevăr „începutul oricărei înţelepciuni", baza oricărei mişcări socialiste şi comuniste şi a succeselor ei.

Dar, după cum se vede, autorul nu ţine seama de faptul că politica este o ştiinţă şi o artă care nu cad din cer, care se dobîndesc cu trudă, şi că, dacă vrea să învingă burghezia, proletariatul trebuie să-şi formeze „oameni politici de clasă" *proprii*, proletari, şi asemenea oameni politici care să nu fie inferiori celor burghezi.

Autorul scrisorii a înţeles foarte bine că nu parlamentul, ci numai sovietele muncitoreşti pot servi drept instrument pentru atingerea ţelurilor proletariatului. Şi, desigur, cine n-a înţeles acest lucru pînă acum este cel mai înrăit reacţionar, chiar de-ar fi omul cel mai învăţat, omul politic cu cea mai mare experienţă, socialistul cel mai sincer, marxistul cel mai erudit, cetăţeanul şi tatăl de familie cel mai cinstit. Dar autorul scrisorii nu pune întrebarea şi nici nu se gîndeşte că e necesar să pună întrebarea : Sovietele pot fi duse la victoria asupra parlamentului fără a introduce oameni politici „sovietici" *înăuntrul* parlamentului ? fără a descompune parlamentarismul *dinăuntru* ? fără a pregăti dinăuntrul parlamentului succesul Sovietelor în sarcina lor de a desfiinţa parlamentul ? Or, autorul scrisorii emite ideea absolut justă că Partidul Comunist din Anglia trebuie să se conducă în acţiunile lui după principii *ştiinţifice*. Ştiinţa cere, în primul rînd, să se ţină seama de experienţa altor ţări, mai ales dacă aceste alte ţări, tot capitaliste, trec sau au trecut de curînd printr-o experienţă foarte asemănătoare ; în al doilea rînd, ea cere să se ţină seama de *toate* forţele, grupurile, partidele, clasele, masele care activează în cadrul ţării respective, şi nicidecum să se determine politica numai pe baza dorinţelor şi concepţiilor, pe baza gradului de conştiinţă şi a hotărîrii de luptă ale unui singur grup sau partid.

Că alde Henderson, Clynes, MacDonald şi Snowden sînt reacţionari incorigibili, asta e adevărat. Tot atît de adevărat este că ei vor să pună mîna pe putere (preferînd, de altfel, o coaliţie cu burghezia), că vor „să guverneze" după străvechile reguli burgheze şi că, atunci cînd vor fi la putere, se vor comporta în mod inevitabil întocmai ca şi Scheidemann şi Noske. Toate acestea sînt adevărate. Dar de aici nu rezultă nicidecum că sprijinirea lor înseamnă

trădarea revoluției, ci rezultă că, în interesul revoluției, revoluționarii clasei muncitoare trebuie să acorde acestor domni un oarecare sprijin parlamentar. Pentru a explica această idee mă voi folosi de două documente politice engleze contemporane : 1) discursul primului ministru Lloyd George din 18 martie 1920 (după „The Manchester Guardian“ [45] din 19 martie 1920) și 2) raționamentele expuse de comunista „de stînga“ tov. Sylvia Pankhurst în articolul menționat mai sus.

În discursul său, Lloyd George polemizează cu Asquith (care a fost în mod special invitat la întrunire, dar a refuzat să vină) și cu liberalii care nu vor o coaliție cu conservatorii, ci o apropiere de Partidul laburist. (După cum am văzut, și în scrisoarea către redacție a tovarășului Gallacher se vorbește de trecerea unor liberali în Partidul laburist independent.) Lloyd George caută să demonstreze că este necesară o coaliție — și o coaliție *strînsă* — a liberalilor cu conservatorii, căci altminteri s-ar putea să învingă Partidul laburist, pe care Lloyd George „preferă să-l numească“ socialist și care tinde spre „proprietatea colectivă“ asupra mijloacelor de producție. „În Franța, aceasta se numea comunism — a explicat într-o formă populară conducătorul burgheziei engleze ascultătorilor săi, membri ai partidului liberal parlamentar, care pînă acum n-au știut, probabil, acest lucru —, în Germania aceasta se numea socialism, în Rusia se numește bolșevism“. Din punct de vedere principial, pentru liberali acest lucru este inacceptabil, a explicat Lloyd George, deoarece din punct de vedere principial liberalii sînt pentru proprietatea privată. „Civilizația este în pericol“, a declarat oratorul, și de aceea liberalii și conservatorii trebuie să se unească...

„...Sînt de acord — spunea Lloyd George — că, dacă veți merge în districtele agricole, veți găsi acolo vechile împărțiri de partid, care s-au păstrat așa cum au fost. Acolo pericolul este departe. Acolo nu există pericol. Dar, atunci cînd mișcarea va cuprinde districtele agricole, și acolo pericolul va fi tot atît de mare cum este astăzi în unele districte industriale. Patru cincimi din țara noastră se ocupă cu industria și cu comerțul ; cel mult o cincime se ocupă cu agricultura. Aceasta este una dintre împrejurările pe care le am în permanență în vedere atunci cînd reflectez asupra pericolelor pe care ni le rezervă viitorul. În Franța, populația este agricolă, și acolo vedem o bază

solidă pentru concepţii bine definite, care nu se schimbă prea repede şi care nu poate fi uşor tulburată de o mişcare revoluţionară. În ţara noastră, lucrurile stau altfel. Ţara noastră poate fi răsturnată mai uşor decît oricare altă ţară din lume şi, dacă va începe să se clatine, crahul, ca urmare a cauzelor arătate, va fi la noi mai puternic decît în alte ţări".

De aici cititorul îşi poate da seama că Lloyd George nu este numai un om foarte inteligent, dar şi unul care a învăţat multe de la marxişti. N-ar fi rău să învăţăm şi noi unele lucruri de la Lloyd George.

E interesant să relevăm şi următorul episod din discuţia care a avut loc după discursul rostit de Lloyd George:

„D-l Wallace: Aş vrea să întreb ce crede primul ministru despre rezultatele politicii duse de el în districtele industriale faţă de muncitorii industriali, printre care se numără în prezent mulţi liberali şi de la care primim un sprijin atît de important. Nu este oare posibil ca rezultatul acestei politici să fie o creştere uriaşă a forţelor Partidului laburist datorită muncitorilor care astăzi sînt sprijinitorii noştri sinceri?

Primul ministru: Eu sînt cu totul de altă părere. Fără îndoială, faptul că liberalii luptă între ei face ca, din desperare, un număr foarte însemnat de liberali să se îndrepte spre Partidul laburist, unde există deja un număr mare de liberali foarte capabili care acum se îndeletnicesc cu discreditarea guvernului. Rezultatul este, fără îndoială, că opinia publică devine mult mai favorabilă Partidului laburist. Opinia publică nu înclină spre liberalii care sînt în afara Partidului laburist, ci spre Partidul laburist; acest lucru reiese din alegerile parţiale".

În treacăt fie spus, acest raţionament arată îndeosebi că şi cei mai inteligenţi oameni ai burgheziei s-au încurcat şi nu pot să nu comită prostii ireparabile. Tocmai aceasta va duce burghezia la pieire. Pe cînd oamenii noştri, chiar dacă fac prostii (e drept, cu condiţia ca aceste prostii să nu fie prea mari şi să fie îndreptate la timp), totuşi, în cele din urmă, vor ieşi învingători.

Al doilea document politic îl constituie raţionamentele comunistei „de stînga" tov. Sylvia Pankhurst:

„...Tov. Inkpin (secretarul Partidului socialist britanic) numeşte Partidul laburist «principala organizaţie a mişcării clasei muncitoare». La conferinţa Internaţionalei a III-a, un alt tovarăş din Partidul socialist britanic a exprimat şi mai sugestiv punctul de vedere al

Partidului socialist britanic. El a spus: «Noi considerăm Partidul laburist ca fiind clasa muncitoare organizată».

Noi nu împărtăşim această părere despre Partidul laburist. Partidul laburist este foarte mare din punct de vedere numeric, deşi membrii săi sînt în bună parte inactivi şi apatici; ei sînt muncitori şi muncitoare care au intrat în trade-unionuri pentru că tovarăşii lor de atelier sînt trade-unionişti şi pentru că vor să primească ajutoare.

Dar recunoaştem că marele număr al membrilor Partidului laburist se datoreşte şi faptului că el este produsul acelei şcoli de gîndire ale cărei limite nu au fost încă depăşite de majoritatea clasei muncitoare britanice, deşi în mintea poporului se pregătesc mari schimbări, care în curînd vor duce la schimbarea acestei situaţii...“

„...Ca şi organizaţiile social-politice din alte ţări, Partidul laburist britanic, în virtutea dezvoltării fireşti a societăţii, va ajunge în mod inevitabil la putere. Sarcina comuniştilor este de a făuri forţele care-i vor răsturna pe social-patrioţi, şi nu trebuie nici să tărăgănăm această acţiune în ţara noastră, nici să şovăim.

Nu trebuie să ne irosim energia sporind forţa Partidului laburist; ascensiunea lui spre putere este inevitabilă. Trebuie să ne concentrăm forţele în direcţia creării unei mişcări comuniste care să-l învingă. Partidul laburist va forma în curînd guvernul; opoziţia revoluţionară trebuie să fie gata să pornească atacul împotriva lui...“

Aşadar, burghezia liberală renunţă la sistemul celor „două partide“ (de exploatatori) — sistem consacrat din punct de vedere istoric printr-o experienţă seculară şi extrem de avantajos pentru exploatatori —, considerînd necesară unirea forţelor lor în vederea luptei împotriva Partidului laburist. O parte dintre liberali, asemenea şobolanilor de pe o corabie care se scufundă, se refugiază în Partidul laburist. Comuniştii de stînga consideră inevitabilă trecerea puterii în mîinile Partidului laburist şi recunosc că în prezent majoritatea muncitorilor este de partea lui. De aici ei trag o concluzie ciudată, pe care tov. Sylvia Pankhurst o formulează astfel:

„Partidul comunist nu trebuie să încheie compromisuri... El trebuie să păstreze pură doctrina sa şi să-şi menţină nepătată independenţa faţă de reformism; misiunea lui este să meargă înainte, fără a se opri şi fără a se abate din cale, să meargă pe un drum drept spre revoluţia comunistă“.

Dimpotrivă, din faptul că majoritatea muncitorilor din Anglia îi mai urmează pe Kerenskii sau pe Scheidemannii englezi, că ei n-au încercat încă experienţa guvernării de către aceşti oameni, experienţă de care au avut nevoie

muncitorii din Rusia şi din Germania pentru a trece în masă la comunism, rezultă în mod neîndoios că comuniştii englezi *trebuie* să participe la activitatea parlamentară, că *dinăuntrul* parlamentului ei trebuie să ajute masa muncitorească să vadă rezultatele practice ale unui guvern al lui Henderson şi Snowden, că ei trebuie să-i ajute pe Hendersoni şi Snowdeni să învingă coaliţia lui Lloyd George şi Churchill. A proceda altfel înseamnă a pune piedici cauzei revoluţiei, căci, fără o schimbare în concepţiile majorităţii clasei muncitoare, revoluţia nu este cu putinţă. Iar această schimbare se produce datorită experienţei politice a maselor, niciodată nu se produce numai ca urmare a propagandei. „Să mergem înainte, fără compromisuri, fără a ne abate din cale", — dacă acest lucru îl spune minoritatea, vădit neputincioasă, a muncitorilor, care ştie (sau în orice caz trebuie să ştie) că, în cazul victoriei lui Henderson şi Snowden asupra lui Lloyd George şi Churchill, majoritatea va fi repede deziluzionată de conducătorii ei şi va începe să sprijine comunismul (sau în orice caz va lua o atitudine de neutralitate şi, în majoritatea cazurilor, de neutralitate binevoitoare faţă de comunişti), această lozincă e categoric greşită. E ca şi cum 10 000 de soldaţi s-ar arunca în luptă împotriva a 50 000 de soldaţi inamici, cînd ar trebui „să se oprească", „să se abată din cale", să încheie chiar „un compromis", pentru ca astfel să obţină un răgaz pînă la sosirea celor 100 000 de soldaţi care urmează să vină ca întăriri şi care nu pot intra imediat în acţiune. Aceasta este o naivitate intelectualistă, şi nu o tactică serioasă a clasei revoluţionare.

Legea fundamentală a revoluţiei, confirmată de toate revoluţiile, şi îndeosebi de cele trei revoluţii ruse din secolul al XX-lea, constă în următoarele : pentru revoluţie nu este suficient ca masele exploatate şi asuprite să devină conştiente că nu mai pot trăi aşa cum au trăit şi să ceară schimbări ; pentru revoluţie este necesar ca exploatatorii să nu mai poată trăi şi guverna aşa cum au trăit şi au guvernat. Numai atunci cînd *„cei de jos" nu vor* să mai fie aşa cum a fost înainte, iar „vîrfurile" *nu pot să mai guverneze ca înainte,* numai atunci revoluţia poate învinge. Acest adevăr se exprimă şi prin cuvintele : revoluţia este

imposibilă fără o criză generală (care să atingă şi pe exploataţi şi pe exploatatori). Deci, pentru revoluţie trebuie, în primul rînd, să obţinem ca majoritatea muncitorilor (sau în orice caz majoritatea muncitorilor conştienţi, care gîndesc şi sînt activi din punct de vedere politic) să înţeleagă pe deplin necesitatea revoluţiei, să fie gata să-şi dea viaţa pentru ea ; în al doilea rînd, trebuie ca clasele stăpînitoare să treacă printr-o criză guvernamentală, care să antreneze la viaţa politică pînă şi masele cele mai înapoiate (caracteristica oricărei revoluţii adevărate este creşterea rapidă, înzecită sau chiar însutită a numărului elementelor apte pentru lupta politică din rîndurile masei muncitoare şi asuprite, pînă atunci apatică), care să slăbească guvernul şi să dea posibilitate revoluţionarilor să-l răstoarne într-un timp scurt.

În Anglia, după cum se vede, printre altele, chiar din discursul lui Lloyd George, se coc în mod vădit ambele condiţii ale unei revoluţii proletare victorioase. Iar greşelile comuniştilor de stînga sînt foarte primejdioase acum tocmai pentru că la unii revoluţionari se observă o atitudine nu îndeajuns de gîndită, îndeajuns de atentă, îndeajuns de conştientă, îndeajuns de chibzuită faţă de fiecare din aceste condiţii. Dacă sîntem nu un grup revoluţionar, ci partidul *clasei* revoluţionare, dacă vrem să antrenăm după noi *masele* (or, fără aceasta riscăm să rămînem nişte simpli palavragii), trebuie, în primul rînd, să-l ajutăm pe Henderson sau pe Snowden să-i bată pe Lloyd George şi pe Churchill (mai exact : să-i silim pe primii să-i bată pe cei din urmă, căci primii *se tem de propria lor victorie !)* ; în al doilea rînd, să ajutăm majoritatea clasei muncitoare să se convingă din proprie experienţă că noi avem dreptate, cu alte cuvinte că Hendersonii şi Snowdenii nu sînt buni de nimic, că sînt nişte mic-burghezi şi nişte trădători, că falimentul lor este inevitabil ; în al treilea rînd, să grăbim sosirea momentului cînd, *pe baza* faptului că majoritatea muncitorilor va fi deziluzionată de Hendersoni, va putea fi răsturnat dintr-o dată, cu serioase şanse de succes, guvernul Hendersonilor, care va da şi mai dezorientat din colţ în colţ, de vreme ce chiar şi foarte inteligentul şi solidul Lloyd George, care nu este un mic-burghez, ci un mare burghez, se vădeşte cu totul

dezorientat şi contribuie tot mai mult la slăbirea lui însuşi (slăbind şi întreaga burghezie), ieri prin „fricţiunile" sale cu Churchill, astăzi prin „fricţiunile" sale cu Asquith.

Voi vorbi mai concret. Comuniştii englezi trebuie, după părerea mea, să unească cele patru partide şi grupuri ale lor (toate foarte slabe, iar unele chiar slabe de tot) într-un singur partid comunist pe baza principiilor Internaţionalei a III-a şi a participării *obligatorii* la parlament. Partidul comunist propune Hendersonilor şi Snowdenilor un „compromis", un acord electoral : să mergem împreună împotriva coaliţiei lui Lloyd George cu conservatorii, să împărţim mandatele parlamentare proporţional cu numărul voturilor date de muncitori Partidului laburist şi comuniştilor (nu în alegeri, ci printr-un vot special) şi să ne păstrăm *deplina libertate* de agitaţie, propagandă şi activitate politică. Fără această ultimă condiţie, desigur, nu se poate consimţi la încheierea blocului, căci ar însemna o trădare : comuniştii englezi trebuie să susţină şi să impună deplina libertate de demascare a Hendersonilor şi Snowdenilor, în mod tot atît de absolut cum au susţinut-o *(timp de 15 ani,* 1903—1917) şi au impus-o bolşevicii ruşi în privinţa Hendersonilor şi Snowdenilor ruşi, adică a menşevicilor.

Dacă Hendersonii şi Snowdenii vor accepta un bloc în aceste condiţii, noi vom fi în cîştig, deoarece pentru noi n-are nici o importanţă numărul locurilor în parlament, noi nu alergăm după asta ; asupra acestui punct noi vom face concesii (pe cînd Hendersonii, şi în special noii lor prieteni — sau noii lor stăpîni —, liberalii care au trecut în Partidul laburist independent, aleargă în primul rînd după asta). Vom fi în cîştig pentru că vom duce agitaţia *noastră* în *mase* într-un moment cînd ele vor fi fost „aţîţate" *chiar* de Lloyd George, şi vom ajuta nu numai Partidul laburist să formeze mai repede un guvern al său, ci vom ajuta şi masele să înţeleagă întreaga noastră propagandă comunistă, pe care, fără nici un fel de ciuntiri, fără nici un fel de reticenţe, o vom duce împotriva Hendersonilor.

Dacă Hendersonii şi Snowdenii vor refuza să încheie un bloc cu noi în aceste condiţii, vom fi şi mai mult în cîştig. Căci am arăta de la bun început *maselor* (notaţi că chiar şi în rîndurile Partidului laburist independent, pur menşevic,

cu desăvîrşire oportunist, *masa* este pentru Soviete) că Hendersonii pun prietenia *lor* cu capitaliştii mai presus de unirea tuturor muncitorilor. De la bun început am cîştiga în faţa *masei*, care, mai ales după explicaţiile strălucite, extrem de juste, extrem de folositoare (pentru comunism) ale lui Lloyd George, va simpatiza cu unirea tuturor muncitorilor împotriva coaliţiei lui Lloyd George cu conservatorii. Am cîştiga de la bun început deoarece am demonstra maselor că Hendersonilor şi Snowdenilor le e teamă să-l învingă pe Lloyd George, le e teamă să ia singuri puterea, caută să obţină *pe ascuns* sprijinul lui Lloyd George, care întinde *făţiş* mîna conservatorilor împotriva Partidului laburist. Trebuie să relevăm că la noi, în Rusia, după revoluţia din 27 februarie 1917 (st. v.), tocmai unei împrejurări analoge şi-a datorat succesele propaganda bolşevicilor împotriva menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari (adică împotriva Hendersonilor şi Snowdenilor ruşi). Noi spunem menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari : luaţi întreaga putere fără burghezie, căci voi aveţi majoritatea în Soviete (la primul Congres al Sovietelor din Rusia, în iunie 1917, bolşevicii n-au avut decît 13% din voturi). Dar Hendersonii şi Snowdenii ruşi se temeau să ia puterea fără burghezie, şi, atunci cînd burghezia a început să tărăgăneze alegerile pentru Adunarea constituantă, deoarece ştia foarte bine că menşevicii şi socialiştii-revoluţionari vor avea aici majoritatea * (aceste două partide formau un bloc strîns unit, reprezentînd de fapt *aceeaşi* democraţie mic-burgheză), socialiştii-revoluţionari şi menşevicii n-au fost în stare să lupte energic şi pînă la capăt împotriva acestor tărăgăneli.

În cazul cînd Hendersonii şi Snowdenii ar refuza să facă bloc cu comuniştii, comuniştii ar avea de cîştigat în privinţa cuceririi simpatiei maselor şi discreditării Hendersonilor şi Snowdenilor ; şi, dacă acest lucru ar trebui să ne coste cîteva locuri în parlament, pentru noi n-ar avea nici o importanţă. Noi am depune candidaturi numai într-un număr infim de districte absolut sigure, adică acolo

* În alegerile pentru Adunarea constituantă din Rusia care au avut loc în noiembrie 1917 — potrivit datelor cu privire la peste 36 000 000 de alegători —, 25% din voturi au revenit bolşevicilor, 13% diferitelor partide ale moşierilor şi ale burgheziei, 62% democraţiei mic-burgheze, adică socialiştilor revoluţionari şi menşevicilor, precum şi micilor grupări înrudite cu aceste partide.

unde candidaturile depuse de noi n-ar duce la alegerea unui liberal împotriva unui laburist. Am desfăşura propaganda noastră electorală răspîndind manifeste în favoarea comunismului şi recomandînd, în *toate* districtele unde nu am avea un candidat al nostru, *să fie votat laburistul împotriva burghezului*. Tovarăşii Sylvia Pankhurst şi Gallacher greşesc dacă consideră că aceasta înseamnă o trădare a comunismului sau o renunţare la lupta împotriva social-trădătorilor. Dimpotrivă, cauza revoluţiei comuniste ar cîştiga, fără îndoială, de pe urma acestui fapt.

În prezent, comuniştilor englezi le este foarte adesea greu chiar să se apropie de mase, chiar să se facă ascultaţi de ele. Dar, dacă mă prezint ca comunist şi recomand să se voteze pentru Henderson, contra lui Lloyd George, fără îndoială că voi fi ascultat. Şi voi putea explica într-o formă populară nu numai de ce Sovietele sînt mai bune decît parlamentul şi dictatura proletariatului mai bună decît dictatura lui Churchill (camuflată sub firma „democraţiei" burgheze), dar şi că aş vrea să-l sprijin pe Henderson, dîndu-i votul meu, aşa cum îl sprijină funia pe spînzurat ; — că apropierea Hendersonilor de guvernul din propria lor ţară va dovedi că am dreptate, va atrage masele de partea mea, va grăbi moartea politică a Hendersonilor şi a Snowdenilor, aşa cum s-a întîmplat cu tovarăşii lor de idei în Rusia şi în Germania.

Şi, dacă mi se va obiecta că aceasta este o tactică prea „subtilă" sau prea complicată, că masele n-o vor înţelege, că va duce la risipirea, la fărîmiţarea forţelor noastre, că ne va împiedica să ne concentrăm forţele în direcţia revoluţiei sovietice etc., voi răspunde acestor critici „de stînga": — nu atribuiţi maselor propriul vostru doctrinarism ! Desigur că în Rusia gradul de cultură al maselor nu este mai ridicat, ci mai scăzut decît al celor din Anglia. Şi, totuşi, masele i-au înţeles pe bolşevici ; şi faptul că *în ajunul* revoluţiei sovietice, în septembrie 1917, bolşevicii au întocmit liste proprii de candidaţi pentru parlamentul burghez (Adunarea constituantă), iar *a doua zi după* revoluţia sovietică, în noiembrie 1917, au participat la alegerile pentru aceeaşi Adunare constituantă, pe care au

dizolvat-o la 5 ianuarie 1918, n-a constituit o piedică pentru bolşevici, ci le-a fost de ajutor.

Nu mă pot opri aici asupra celei de-a doua divergenţe dintre comuniştii englezi : dacă trebuie sau nu să adere la Partidul laburist. Dispun de prea puţine materiale în legătură cu această problemă, problemă foarte complicată datorită caracterului extrem de original al „Partidului laburist" britanic, care, prin însăşi structura sa, diferă prea mult de partidele politice obişnuite de pe continentul european. Un lucru este cert : în primul rînd, că şi în această problemă în mod inevitabil va greşi acela care se va apuca să deducă tactica proletariatului revoluţionar din principii de felul acestuia : „partidul comunist trebuie să păstreze pură doctrina sa şi să-şi menţină nepătată independenţa faţă de reformism ; menirea lui este să meargă înainte, fără a se opri şi fără a se abate din cale, să meargă pe un drum drept spre revoluţia comunistă". Căci aceste principii nu fac decît să repete greşeala comunarzilor blanquişti francezi, care în 1874 au proclamat „negarea" oricăror compromisuri şi a oricăror etape intermediare. În al doilea rînd, este cert că şi în această privinţă, ca şi întotdeauna, sarcina constă în a şti să aplici principiile generale şi fundamentale ale comunismului la relaţiile *specifice* dintre clase şi partide, la ceea ce este *specific* în dezvoltarea obiectivă spre comunism, la particularităţile fiecărei ţări în parte, pe care trebuie să ştii să le studiezi, să le descoperi, să le presupui.

Dar despre acest lucru este cazul să vorbim nu numai în legătură cu comunismul englez, ci şi în legătură cu concluziile generale privitoare la dezvoltarea comunismului în toate ţările capitaliste. De această temă ne vom ocupa acum.

X

CÎTEVA CONCLUZII

Revoluţia burgheză din 1905 din Rusia a marcat o cotitură extrem de originală în istoria universală : într-una din cele mai înapoiate ţări capitaliste s-a ajuns pentru

Pagina 77 a manuscrisului lui V. I. Lenin „«Stîngismul»“-boala copilăriei comunismului“. Aprilie — mai 1920

industrian al lumii și dintre curentele anarho-sindicaliste

dizol
tru l
Nu
dintr
Parti
legăt
datoi
labui
prea
euroj
prob
să de
de f
pură
faţă
fără
drum
nu f
franc
prom
rînd,
sarci
ment
şi pa
spre
pe c
presi
Di
legăt
cluzi
toate
acum

Ro
tură
din cele mai înapoiate ţări capitaliste s-a ajuns pentru

prima oară în lume la o mişcare grevistă de o amploare şi de o forţă nemaiîntîlnite. *Numai în prima lună* a anului 1905, numărul greviştilor a depăşit de zece ori media *anuală* a numărului de grevişti din deceniul precedent (1895—1904), iar din ianuarie pînă în octombrie 1905 grevele au crescut neîncetat şi în proporţii uriaşe. Sub influenţa unei serii de condiţii istorice cu totul specifice, înapoiata Rusie a fost prima care a dat lumii nu numai exemplul creşterii în salturi, în timpul revoluţiei, a activităţii maselor asuprite (acest lucru s-a întîmplat în toate revoluţiile mari), ci şi exemplul unui proletariat a cărui însemnătate era infinit mai mare decît procentul lui numeric în cadrul populaţiei, exemplul îmbinării grevei economice cu greva politică, cu transformarea acesteia din urmă în insurecţie armată, al apariţiei unei noi forme de luptă de masă şi de organizaţie de masă a claselor asuprite de capitalism — Sovietele.

Revoluţiile din februarie şi din octombrie 1917 au dus la o dezvoltare multilaterală pe scară naţională a Sovietelor, iar apoi la victoria lor în revoluţia proletară, socialistă. Şi după mai puţin de doi ani a ieşit la iveală caracterul internaţional al Sovietelor, extinderea acestei forme de luptă şi de organizare asupra mişcării muncitoreşti mondiale, menirea istorică a Sovietelor de a fi groparul, moştenitorul, urmaşul parlamentarismului burghez, al democraţiei burgheze în general.

Mai mult. Istoria mişcării muncitoreşti arată acum că în toate ţările această mişcare va trebui să treacă (şi a şi început să treacă) prin lupta comunismului, care se naşte, se întăreşte şi merge spre victorie, în primul rînd şi mai ales împotriva „menşevismului" *propriu* (din fiecare ţară), adică împotriva oportunismului şi a social-şovinismului; în al doilea rînd — ca să spunem aşa, cu titlu de completare — împotriva comunismului „de stînga". Prima luptă s-a desfăşurat în toate ţările, fără nici o excepţie, pare-se, sub forma luptei dintre Internaţionala a II-a (care în prezent este efectiv nimicită) şi Internaţionala a III-a. A doua luptă se observă şi în Germania, şi în Anglia, şi în Italia, şi în America (unde cel puţin *o parte* dintre „Muncitorii industriali ai lumii" şi dintre curentele anarho-sindicaliste

apără greşelile comunismului de stînga, recunoscînd în acelaşi timp în mod general aproape, fără rezerve aproape sistemul sovietic), şi în Franţa (atitudinea pe care o au faţă de partidul politic şi faţă de parlamentarism o parte dintre foştii sindicalişti, care de asemenea recunosc în acelaşi timp şi sistemul sovietic), adică se observă, fără îndoială, nu numai pe scară internaţională, ci şi mondială.

Dar, deşi mişcarea muncitorească trece pretutindeni, în fond, prin aceeaşi şcoală pregătitoare spre a ajunge la victoria asupra burgheziei, în fiecare ţară ea urmează o cale *proprie* de dezvoltare. Totodată, ţările capitaliste mari, înaintate merg pe acest drum într-un ritm *mult mai rapid* decît bolşevismul, căruia istoria i-a acordat un termen de cincisprezece ani pentru a se pregăti, ca un curent politic organizat, pentru victorie. Internaţionala a III-a, într-un timp atît de scurt, numai un an, a şi repurtat o victorie hotărîtoare, zdrobind Internaţionala a II-a galbenă, social-şovinistă, care cu numai cîteva luni în urmă era incomparabil mai puternică decît Internaţionala a III-a, părea trainică şi puternică şi se bucura de sprijinul total, direct şi indirect, material (portofolii ministeriale, paşapoarte, presă) şi ideologic, al burgheziei mondiale.

În prezent, important este ca comuniştii din fiecare ţară să ţină seama, în mod absolut conştient, atît de sarcinile principiale de bază ale luptei împotriva oportunismului şi doctrinarismului „de stînga", cît şi de *formele particulare concrete* pe care această luptă le îmbracă şi trebuie în mod inevitabil să le îmbrace în fiecare ţară, potrivit trăsăturilor specifice ale economiei, politicii şi culturii ei, ale componenţei ei naţionale (Irlanda etc.), ale coloniilor ei, ale grupurilor ei religioase etc. etc. Pretutindeni se face simţită, se extinde şi ia amploare nemulţumirea stîrnită atît de oportunismul Internaţionalei a II-a, cît şi de nepriceperea sau de incapacitatea ei de a crea un centru cu adevărat centralizat, cu adevărat conducător, capabil să îndrume tactica internaţională a proletariatului revoluţionar în lupta lui pentru o republică sovietică mondială. Trebuie să ne fie limpede că un asemenea centru conducător nu poate fi în nici un caz construit după un şablon, pe baza uniformizării, a identificării mecanice a regulilor tactice de luptă. Atîta

timp cît există între popoare şi ţări deosebiri naţionale şi statale — şi aceste deosebiri vor dăinui încă foarte multă vreme, chiar şi după înfăptuirea dictaturii proletariatului pe scară mondială —, unitatea tacticii internaţionale a mişcării muncitoreşti comuniste din toate ţările nu cere înlăturarea diversităţii, suprimarea deosebirilor naţionale (ceea ce ar fi un vis absurd în momentul de faţă), ci cere o aplicare a principiilor *fundamentale* ale comunismului (Puterea sovietică şi dictatura proletariatului), care *să modifice just* aceste principii *în amănunte*, să le adapteze just şi să le aplice la deosebirile naţionale şi naţional-statale. A cerceta, a studia, a descoperi, a intui, a sesiza particularităţile naţionale, specificul naţional al metodelor *concrete* care trebuie folosite în fiecare ţară pentru rezolvarea sarcinii internaţionale *unice* în vederea obţinerii victoriei asupra oportunismului şi doctrinarismului de stînga din rîndurile mişcării muncitoreşti, în vederea răsturnării burgheziei şi instaurării republicii sovietice şi a dictaturii proletare — aceasta este principala sarcină a momentului istoric prin care trec toate ţările înaintate (şi nu numai cele înaintate). Principalul — nu totul, desigur, departe de aceasta, dar principalul în ceea ce priveşte atragerea avangărzii clasei muncitoare, trecerea acesteia de partea Puterii sovietice împotriva parlamentarismului, de partea dictaturii proletariatului împotriva democraţiei burgheze — a şi fost făcut. Acum toate forţele şi toată atenţia trebuie concentrate asupra pasului *următor*, care pare a fi — şi dintr-un anumit punct de vedere într-adevăr este — mai puţin important, dar care în schimb, sub raport practic, este mai aproape de rezolvarea practică a problemei, şi anume: găsirea formelor de *trecere* spre revoluţia proletară sau de *apropiere* de aceasta.

Avangarda proletariatului este cîştigată din punct de vedere ideologic. Aceasta este principalul. Fără asta nu se poate face nici primul pas spre victorie. Dar de aici şi pînă la victorie mai e o cale destul de lungă. Nu se poate învinge numai cu avangarda. Ar fi nu numai o prostie, dar şi o crimă, să arunci avangarda singură într-o luptă hotărîtoare atîta timp cît întreaga clasă, atîta timp cît masele largi nu s-au situat încă pe o poziţie de sprijinire directă

sau cel puţin pe o poziţie de neutralitate binevoitoare faţă de avangardă şi de completă incapacitate de a sprijini pe duşmanul ei. Iar pentru ca într-adevăr întreaga clasă, pentru ca într-adevăr masele largi ale celor ce muncesc şi sînt asupriţi de capital să ajungă să adopte o asemenea poziţie, numai propaganda, numai agitaţia nu sînt suficiente. Pentru aceasta este necesar ca masele să dobîndească o experienţă politică a lor proprie. Aceasta e legea fundamentală a tuturor revoluţiilor mari, lege confirmată acum cu toată tăria şi în mod absolut convingător nu numai în Rusia, ci şi în Germania. Nu numai masele inculte şi adesea analfabete din Rusia, dar şi masele din Germania, care au un înalt nivel cultural, la care ştiinţa de carte este un fenomen general, au trebuit să simtă pe propria lor piele întreaga neputinţă, întreaga lipsă de caracter, întreaga incapacitate, întreaga servilitate faţă de burghezie şi întreaga mîrşăvie a conducerii de către cavalerii Internaţionalei a II-a, au trebuit să-şi dea seama de întreaga inevitabilitate a dictaturii reacţionarilor extremişti (Kornilov în Rusia [46], Kapp & Co. în Germania [47]), singura alternativă posibilă a dictaturii proletariatului, pentru a coti hotărît spre comunism.

Sarcina imediată care stă în faţa avangărzii conştiente a mişcării muncitoreşti internaţionale, adică a partidelor, a grupurilor şi a curentelor comuniste, este de a şti *să aducă* masele largi (în prezent, în majoritatea cazurilor încă adormite, apatice, pătrunse de spiritul de rutină, inerte, care n-au fost încă trezite) la această poziţie nouă a lor, sau, mai bine zis, de a şti să-şi conducă *nu numai* partidul, dar şi aceste mase în cursul apropierii, al trecerii lor la această poziţie nouă. Dacă prima sarcină istorică (de a atrage avangarda conştientă a proletariatului de partea Puterii sovietice şi a dictaturii clasei muncitoare) nu putea fi îndeplinită fără o victorie deplină, sub raport ideologic şi politic, asupra oportunismului şi social-şovinismului, a doua sarcină, care astăzi devine imediată şi care constă în a şti să aduci *masele* pe poziţia cea nouă, în stare să asigure victoria avangărzii în revoluţie, această sarcină imediată nu poate fi îndeplinită fără a lichida doctrinarismul de stînga, fără

a înlătura cu desăvîrșire greșelile lui, fără a-te debarasa de aceste greșeli.

Atîta timp cît a fost vorba (și atîta timp cît este încă vorba) de a atrage de partea comunismului avangarda proletariatului, propaganda se află pe primul plan ; chiar și cercurile la care se observă toate slăbiciunile spiritului de cerc sînt folositoare și dau rezultate rodnice în acest caz. Dar, cînd este vorba de acțiunea practică a maselor, de repartizarea — dacă ne este permis să ne exprimăm astfel — a unor armate de milioane de oameni, de repartizarea *tuturor* forțelor de clasă ale societății date *pentru bătălia finală și hotărîtoare,* numai prin metode de propagandă, numai prin repetarea adevărurilor comunismului „pur" nu se poate face nimic. În acest caz trebuie numărat nu cu miile, cum face în fond propagandistul, membru al unui grup mic, care n-a condus încă masele, ci cu milioanele și zecile de milioane. În acest caz trebuie să ne întrebăm nu numai dacă am convins avangarda clasei revoluționare, ci și dacă forțele active din punct de vedere istoric ale *tuturor* claselor, absolut ale tuturor claselor societății date, fără excepție, sînt repartizate în așa fel încît condițiile pentru bătălia hotărîtoare să fie pe deplin coapte — în așa fel încît (1) toate forțele de clasă care ne sînt dușmane să se fi încurcat îndeajuns, să se fi încăierat îndeajuns între ele, să fi slăbit îndeajuns printr-o luptă care le depășește puterile ; încît (2) toate elementele intermediare, instabile, nestatornice, șovăielnice — adică mica burghezie, democrația mic-burgheză, spre deosebire de burghezie — să se fi demascat îndeajuns în fața poporului, să se fi compromis îndeajuns prin falimentul lor practic ; încît (3) în rîndurile proletariatului să fi început să apară și să crească viguros o stare de spirit de masă în favoarea sprijinirii acțiunilor revoluționare celor mai hotărîte, și de un curaj neprecupețit împotriva burgheziei. Și atunci revoluția este coaptă, atunci — dacă am ținut bine seama de toate condițiile arătate, schițate pe scurt mai sus, și am ales just momentul — victoria noastră este asigurată.

Divergențele dintre alde Churchill și alde Lloyd George — oameni politici de acest tip există, cu neînsemnate deo-

sebiri naţionale, în *toate* ţările —, pe de o parte, apoi dintre alde Henderson şi alde Lloyd George, pe de altă parte, sînt cu totul lipsite de importanţă şi mărunte din punctul de vedere al comunismului pur, adică abstract, adică necopt încă pentru acţiunea politică practică, de masă. Dar, din punctul de vedere al acţiunii practice a maselor, aceste deosebiri sînt extrem de importante. Pentru comunistul care doreşte să fie nu numai un propagandist de idei conştient, convins, ci şi un conducător practic al *maselor* în revoluţie lucrul cel mai de seamă, întreaga sarcină este de a ţine seama de aceste deosebiri, de a determina momentul în care conflictele inevitabile dintre aceşti „prieteni", conflicte care slăbesc şi epuizează *pe toţi „prietenii", luaţi la un loc,* sînt pe deplin coapte. Trebuie să se îmbine devotamentul cel mai riguros faţă de ideile comunismului cu priceperea de a accepta, în măsura în care sînt necesare, toate compromisurile practice, toate manevrările, concilierea, zigzagurile, retragerile etc., pentru a grăbi realizarea şi uzarea puterii politice a Hendersonilor (a eroilor Internaţionalei a II-a, dacă e să nu spunem pe nume unei persoane sau alteia, a reprezentanţilor democraţiei mic-burgheze care îşi spun socialişti) ; pentru a grăbi în practică falimentul lor inevitabil, care educă masele tocmai în spiritul nostru, tocmai în sensul comunismului ; pentru a grăbi inevitabilele fricţiuni, certuri, conflicte şi dezbinarea între alde Henderson—Lloyd George—Churchill (între menşevicii şi socialiştii-revoluţionari — cadeţi — monarhişti ; între Scheidemanni — burghezie — kappişti etc.) ; şi a alege just momentul de maximă dezbinare între toţi aceşti „piloni ai sacrei proprietăţi private", pentru a-i zdrobi pe toţi printr-o ofensivă hotărîtă a proletariatului şi a cuceri puterea politică.

Istoria în general, şi istoria revoluţiilor în special, este întotdeauna mai bogată în conţinut, mai variată, mai multilaterală, mai vie, „mai vicleană" decît îşi închipuie cele mai bune partide, cele mai conştiente avangărzi ale claselor celor mai înaintate. Şi este foarte de înţeles, deoarece cea mai bună avangardă exprimă conştiinţa, voinţa, pasiunea şi fantezia a zeci de mii de oameni, pe cînd revoluţia este realizată — în momente de deosebit

avînt şi deosebită încordare a întregii capacităţi omeneşti — de conştiinţa, de voinţa, de pasiunea şi de fantezia a zeci de milioane de oameni aţîţaţi de cea mai aprigă luptă de clasă. De aici rezultă două concluzii practice foarte importante : prima — pentru a înfăptui sarcina sa, clasa revoluţionară trebuie să ştie să stăpînească *toate* formele sau laturile activităţii sociale, fără cea mai mică excepţie (ducînd pînă la capăt după cucerirea puterii politice, cîteodată cu preţul unui mare risc şi al unui imens pericol, ceea ce n-a dus pînă la capăt înainte de această cucerire) ; a doua — clasa revoluţionară trebuie să fie pregătită pentru înlocuirea cît mai rapidă şi mai neaşteptată a unei forme prin alta.

Oricine va fi de acord că este neraţională şi chiar criminală comportarea unei armate care nu se pregăteşte să mînuiască toate genurile de arme, toate mijloacele şi toate metodele de luptă pe care le posedă sau poate să le posede inamicul. Această constatare referitoare la arta militară este şi mai valabilă atunci cînd e vorba de politică. În politică se poate prevedea şi mai puţin care mijloc de luptă se va dovedi aplicabil şi avantajos pentru noi în cutare sau cutare împrejurări viitoare. A nu stăpîni toate mijloacele de luptă înseamnă a risca o mare înfrîngere — uneori chiar o înfrîngere hotărîtoare — dacă schimbări independente de voinţa noastră, survenite în situaţia altor clase, vor aduce la ordinea zilei o formă de activitate în care noi sîntem foarte slabi. Dacă vom stăpîni toate mijloacele de luptă, noi vom învinge cu siguranţă, din moment ce reprezentăm interesele clasei într-adevăr înaintate, într-adevăr revoluţionare, chiar dacă împrejurările nu ne vor permite să facem uz de arma cea mai periculoasă pentru inamic, de arma care dă cel mai repede lovituri mortale. Adeseori, revoluţionarii lipsiţi de experienţă socot că mijloacele legale de luptă sînt oportuniste — deoarece pe acest teren burghezia a înşelat şi a prostit foarte adesea (mai ales în perioadele „paşnice", nerevoluţionare) pe muncitori —, pe cînd mijloacele ilegale de luptă sînt revoluţionare. Dar aceasta nu este adevărat. Adevărat este că oportunişti şi trădători ai clasei muncitoare sînt partidele şi conducătorii care nu

ştiu sau nu vor (nu spune : nu pot, spune : nu vreau) să folosească mijloacele ilegale de luptă în condiţii ca, de pildă, acelea din timpul războiului imperialist din 1914—1918, cînd burghezia din cele mai libere ţări democratice îi înşela cu un cinism şi cu o bestialitate nemaipomenită pe muncitori, prin faptul că interzicea să se spună adevărul despre caracterul prădalnic al războiului. Dar revoluţionarii care nu ştiu să îmbine formele ilegale de luptă cu *toate* formele legale sînt nişte revoluţionari foarte proşti. Nu e greu să fii revoluţionar atunci cînd revoluţia a izbucnit şi e în toi, cînd cine vrei şi nu vrei se alătură revoluţiei, atraşi pur şi simplu de curent, sau pentru că e la modă, sau uneori chiar în interesul carierei lor. Pentru a se „elibera" de aceşti pseudo-revoluţionari, proletariatul trebuie apoi, după victoria sa, să plătească cu eforturi nemaipomenite, cu chinuri, se poate spune, de mucenic. Este mult mai greu — şi mult mai de preţ — să ştii să fii revoluţionar atunci cînd *încă nu există* condiţii pentru o luptă directă, deschisă, cu adevărat revoluţionară, cu adevărat de masă, să ştii să aperi interesele revoluţiei (prin propagandă, prin agitaţie şi prin organizare) în instituţii nerevoluţionare şi deseori chiar de-a dreptul reacţionare, într-o situaţie nerevoluţionară, în mijlocul unei mase incapabile să înţeleagă imediat necesitatea metodei revoluţionare de acţiune. Să ştie să găsească, să dibuiască just calea concretă sau o cotitură specială a evenimentelor care *duce* masele la adevărata, la marea luptă revoluţionară hotărîtoare, finală, — aceasta este principala sarcină a comunismului contemporan în Europa occidentală şi în America.

Un exemplu : Anglia. Nu putem şti — şi nimeni nu este în măsură să stabilească dinainte — peste cît timp va izbucni acolo adevărata revoluţie proletară şi *care împrejurare* va contribui cel mai mult la trezirea, înflăcărarea şi ridicarea la luptă a maselor foarte largi, astăzi încă adormite. De aceea sîntem datori să desfăşurăm întreaga noastră muncă pregătitoare în aşa fel, încît să fim potcoviţi (cum îi plăcea defunctului Plehanov să spună pe vremea cînd era revoluţionar şi marxist) la toate cele patru picioare. Poate că

ceea ce „va sparge", „va sfărîma gheaţa" va fi o criză parlamentară ; poate o criză provocată de ireconciliabilele contradicţii coloniale şi imperialiste, care devin tot mai acute şi mai nevralgice ; poate altceva. Noi nu vorbim despre forma de luptă care *va hotărî* soarta revoluţiei proletare în Anglia (nici un comunist nu are îndoieli în această problemă ; pentru noi toţi, ea este o problemă rezolvată, definitiv rezolvată) ; noi vorbim despre *împrejurarea* care va trezi masele proletare, astăzi încă adormite, le va face să se pună în mişcare şi le va duce în pragul revoluţiei. Să nu uităm că în Republica Franceză burgheză, de pildă, într-o situaţie care atît din punct de vedere internaţional cît şi din punct de vedere intern era de o sută de ori mai puţin revoluţionară decît cea de astăzi, a fost suficientă o împrejurare atît de „neaşteptată" şi atît de „mărunţă" cum a fost una din miile şi miile de maşinaţii necinstite ale clicii militariste reacţionare (afacerea Dreyfus [48]) pentru ca poporul să fie împins la un pas de războiul civil !

În Anglia, comuniştii trebuie să folosească fără încetare, în mod ferm, susţinut şi alegerile parlamentare şi toate peripeţiile care intervin în politica imperialistă dusă de guvernul britanic în Irlanda, în colonii şi în întreaga lume, precum şi toate celelalte domenii, sfere şi laturi ale vieţii sociale, desfăşurîndu-şi activitatea în toate aceste direcţii în chip nou, comunist, în spiritul Internaţionalei a III-a, şi nu al Internaţionalei a II-a. Nu dispun nici de timp, nici de spaţiu pentru a descrie aici metodele participării „ruse", „bolşevice" la alegerile parlamentare şi la lupta parlamentară, dar pot să-i asigur pe comuniştii din străinătate că ele nu seamănă de loc cu obişnuitele campanii parlamentare din Europa occidentală. De aici adeseori se trage concluzia : „bine, asta a fost la voi, în Rusia ; la noi, parlamentarismul este altfel". Este o concluzie greşită. De aceea există comunişti, partizani ai Internaţionalei a III-a în toate ţările, ca *să transforme* pe toată linia, în toate domeniile vieţii vechea muncă socialistă, trade-unionistă, sindicalistă şi parlamentară, într-o muncă *nouă*, comunistă. Şi în alegerile de la noi s-au manifestat întotdeauna cu prisosinţă elemente

de oportunism şi de burghezism pur, de afacerism, de şarlatanie capitalistă. Comuniştii din Europa occidentală şi din America trebuie să înveţe să creeze un parlamentarism nou, neobişnuit, neoportunist, necarierist ; partidul comunist trebuie să-şi formuleze propriile sale lozinci ; adevăraţii proletari, cu ajutorul sărăcimii neorganizate şi cu desăvîrşire oropsite, să împrăştie şi să distribuie manifeste, să cutreiere locuinţele muncitorilor, bordeiele proletarilor agricoli şi ale ţăranilor din satele pierdute (din fericire, în Europa asemenea sate sînt în număr mult mai mic decît la noi, iar în Anglia în număr cu totul infim) ; să se strecoare în cîrciumile cele mai populare, să pătrundă în cele mai populare asociaţii, societăţi şi adunări întîmplătoare ; să stea de vorbă cu poporul nu într-un limbaj savant (şi nici prea parlamentar), să nu alerge cîtuşi de puţin după „loc-şoare" în parlament, ci pretutindeni să trezească gîndirea oamenilor, să antreneze masa, să profite de orice cuvînt scăpat de burghezie, să folosească aparatul creat de ea, alegerile fixate de ea, apelurile adresate de ea întregului popor, să facă cunoscut poporului bolşevismul aşa cum niciodată nu s-a făcut acest lucru (sub dominaţia burgheziei), în afară de perioadele de alegeri (abstracţie făcînd, desigur, de momentele cînd aveau loc mari greve şi *acelaşi* aparat de agitaţie pe scară naţională desfăşura la noi o activitate şi mai intensă). În Europa occidentală şi în America este foarte greu, foarte, foarte greu să faci acest lucru, dar el poate fi făcut şi trebuie făcut, căci fără muncă în general nu se pot îndeplini sarcinile comunismului ; şi trebuie să se depună muncă pentru îndeplinirea sarcinilor *practice*, din ce în ce mai variate, din ce în ce mai legate de toate domeniile vieţii sociale, *smulgînd* din ce în ce mai mult *burgheziei*, unul după altul, toate aceste domenii.

Tot în Anglia trebuie să se organizeze într-un chip nou (nu socialist, ci comunist, nu reformist, ci revoluţionar) munca de propagandă, de agitaţie, de organizare în armată şi în rîndurile naţionalităţilor asuprite şi lipsite de drepturi depline din cadrul statului lor *„propriu"* (Irlanda, coloniile). Căci în epoca imperialismului în general, şi în special acum,

după războiul care a adus popoarelor atîtea suferinţe şi le deschide repede ochii asupra adevărului (anume că zeci de milioane de oameni au fost ucişi şi schilodiţi numai pentru rezolvarea problemei : care tîlhari — cei englezi sau cei germani — să jefuiască un număr mai mare de ţări), în toate aceste domenii ale vieţii sociale se acumulează extrem de mult material inflamabil şi se creează foarte multe prilejuri de conflicte, de crize, de ascuţire a luptei de clasă. Noi nu ştim şi nu putem şti care scînteie — din sumedenia de scîntei care în toate ţările ţîşnesc acum de pretutindeni sub influenţa crizei mondiale economice şi politice — va fi în stare să provoace incendiul, în sensul unei extraordinare treziri a maselor, şi de aceea sîntem datori să pornim călăuzindu-ne după principiile noastre noi, comuniste, „la lucrarea" tuturor terenurilor, chiar şi a celor mai vechi, lăsate în părăsire, a celor mai sterile în aparenţă, căci altminteri nu ne vom arăta la înălţimea sarcinii, nu vom fi pregătiţi sub toate raporturile, nu vom stăpîni toate genurile de arme, nu vom fi pregătiţi nici pentru victoria asupra burgheziei (care a organizat — iar acum a şi dezorganizat — toate domeniile vieţii sociale în mod burghez), nici pentru viitoarea reorganizare comunistă a întregii vieţi după această victorie.

După revoluţia proletară din Rusia şi după victoriile neaşteptate, pentru burghezi şi filistini, repurtate de această revoluţie pe scară mondială, acum faţa întregii lumi este alta şi burghezia este pretutindeni alta. Ea este speriată de „bolşevism", furia împotriva acestuia îi întunecă aproape mintea, şi tocmai de aceea ea, pe de o parte, grăbeşte desfăşurarea evenimentelor, iar pe de altă parte îşi concentrează atenţia spre înăbuşirea bolşevismului prin violenţă, slăbindu-şi astfel poziţiile într-o serie întreagă de alte domenii. În tactica lor, comuniştii din toate ţările înaintate trebuie să ţină seama de amîndouă aceste împrejurări.

Cînd cadeţii ruşi şi Kerenski au pornit o prigoană sălbatică împotriva bolşevicilor — îndeosebi începînd din aprilie 1917 şi, încă şi mai mult, în iunie şi în iulie 1917 —, ei „au sărit peste cal". Milioanele de exemplare ale fiţuicilor bur-

gheze, care urlau cît puteau împotriva bolşevicilor, ne-au ajutat să trezim interesul maselor faţă de bolşevism ; şi nu numai presa, dar întreaga viaţă socială, tocmai datorită „zelului“ burgheziei, abunda în discuţii asupra bolşevismului. Acum, pe scară internaţională, milionarii din toate ţările se comportă în aşa fel, încît trebuie să le fim sincer recunoscători. Ei prigonesc bolşevismul cu acelaşi zel cu care l-au prigonit Kerenski & Co., „sărind peste cal“ şi *ajutîndu-ne* tot aşa cum a făcut-o Kerenski. Cînd burghezia franceză face din bolşevism punctul central al propagandei sale electorale, învinuind de bolşevism nişte socialişti relativ moderaţi sau şovăitori ; — cînd burghezia americană, pierzîndu-şi cu desăvîrşire capul, arestează mii şi mii de oameni suspectaţi de bolşevism şi creează o atmosferă de panică, răspîndind pretutindeni zvonuri despre comploturi bolşevice ; — cînd burghezia engleză, „cea mai solidă“ burghezie din lume, cu toată inteligenţa şi experienţa ei, face prostii nemaipomenite, întemeind „societăţi pentru combaterea bolşevismului“, care dispun de fonduri foarte mari, creînd o literatură care să se ocupe în mod special de bolşevism, angajînd în vederea luptei împotriva bolşevismului un număr suplimentar de învăţaţi, agitatori şi popi, — noi trebuie să ne înclinăm în faţa domnilor capitalişti şi să le mulţumim. Ei lucrează pentru noi. Ei ne ajută să trezim interesul maselor pentru problema esenţei şi a importanţei bolşevismului. Şi ei nu pot să procedeze altfel, deoarece încercarea lor de „a trece sub tăcere“, de a înăbuşi bolşevismul *a şi* eşuat.

Totodată însă, burghezia vede aproape numai un singur aspect al bolşevismului : insurecţia, violenţa, teroarea ; de aceea burghezia caută să se pregătească în special pentru a riposta pe *acest* teren. Este posibil ca, în unele cazuri, în unele ţări, pentru un timp mai mult sau mai puţin scurt, acest lucru să-i reuşească : e o eventualitate de care trebuie să ţinem seama, şi faptul că ar putea să-i reuşească nu trebuie nicidecum să ne neliniştească. Comunismul „creşte“ literalmente în toate domeniile vieţii sociale, mlădiţele sale există absolut pretutindeni, „contagiunea“ (ca să folo-

sim figura de stil favorită a burgheziei şi a poliţiei burgheze, expresia care le sună cel mai „plăcut" la urechie) a pătruns adînc în organism, cuprinzîndu-l în întregime. Dacă una dintre ieşiri „va fi închisă" cu deosebită grijă, „contagiunea" îşi va găsi o altă ieşire, uneori cu totul neaşteptată. Viaţa învinge. Burghezia poate să se tot zvîrcolească, să se înfurie pînă la întunecarea minţii, să sară peste cal, să facă prostii, să se răzbune dinainte pe bolşevici şi să caute să masacreze (în India, în Ungaria, în Germania etc.) alte cîteva sute, cîteva mii sau sute de mii de bolşevici de mîine sau de ieri ; procedînd astfel, burghezia procedează aşa cum au procedat toate clasele pe care istoria le-a condamnat la pieire. Comuniştii trebuie să ştie că în orice caz viitorul este al lor, şi de aceea noi putem (şi trebuie) să îmbinăm cea mai mare ardoare în măreaţa luptă revoluţionară cu cea mai calmă şi mai lucidă luare în considerare a zvîrcolirilor turbate ale burgheziei. Revoluţia rusă a fost zdrobită cu cruzime în 1905 ; bolşevicii ruşi au fost înfrînţi în iulie 1917 ; peste 15 000 de comunişti germani au fost masacraţi în urma provocării iscusite şi a manevrelor abile ale lui Scheidemann şi Noske în alianţă cu burghezia şi cu generalii monarhişti ; în Finlanda şi în Ungaria bîntuie teroarea albă. Dar în toate cazurile şi în toate ţările, comunismul se căleşte şi se dezvoltă ; rădăcinile lui sînt atît de adînci, încît persecuţiile nu-l slăbesc, nu-l secătuiesc, ci îl întăresc. Un singur lucru ne lipseşte pentru a păşi cu mai multă siguranţă şi fermitate spre victorie, şi anume : comuniştii din toate ţările să fie pretutindeni adînc pătrunşi de conştiinţa necesităţii unui maximum de *elasticitate* în tactica lor. Comunismului, care se dezvoltă minunat, îndeosebi în ţările înaintate, îi lipseşte acum această conştiinţă, precum şi priceperea de a aplica această conştiinţă în practică.

O lecţie folositoare ar putea fi (şi ar trebui să fie) ceea ce s-a întîmplat cu nişte marxişti atît de eruditi şi de devotaţi socialismului cum au fost conducătorii Internaţionalei a II-a, Kautsky, Otto Bauer şi alţii. Ei erau pe deplin conştienţi de necesitatea unei tactici elastice, studiau şi învăţau şi pe alţii dialectica marxistă (şi multe din cele realizate de ei în această privinţă vor rămîne pentru totdeauna un

bun de preţ al literaturii socialiste), dar *în aplicarea* acestei dialectici au făcut o asemenea greşeală ori s-au arătat atît de *ne*dialecticieni în practică, atît de incapabili de a ţine seama de schimbarea rapidă a formelor şi de faptul că formele vechi căpătau foarte repede un conţinut nou, încît soarta pe care au avut-o nu e cu mult mai de invidiat decît soarta lui Hyndman, Guesde şi Plehanov. Principala cauză a falimentului lor a constat în aceea că s-au lăsat „hipnotizaţi" de o anumită formă de creştere a mişcării muncitoreşti şi a socialismului, pierzînd din vedere caracterul ei unilateral, că s-au temut să vadă schimbarea bruscă devenită inevitabilă ca urmare a condiţiilor obiective şi au continuat să repete adevăruri simple, învăţate pe de rost şi, la prima vedere, indiscutabile, de felul adevărului că trei e mai mare decît doi. Dar politica seamănă mai mult cu algebra decît cu aritmetica, şi încă şi mai mult cu matematica superioară decît cu matematica elementară. În realitate, toate formele vechi ale mişcării socialiste au căpătat un conţinut nou şi, de aceea, înaintea cifrelor a apărut un semn nou : „minus", iar înţelepţii noştri continuau (şi continuă) cu încăpăţînare să se încredinţeze pe sine şi să încredinţeze pe alţii că „minus trei" este mai mare decît „minus doi".

Trebuie să ne străduim ca aceeaşi greşeală, dar în sens invers, să nu fie repetată de comunişti, sau, mai bine zis, ca *aceeaşi greşeală* pe care o fac şi comuniştii „de stînga", dar în sens invers, să fie îndreptată în timpul cel mai scurt, să fie înlăturată cît mai repede şi într-un mod cît mai puţin dureros pentru organism. Nu numai doctrinarismul de dreapta, ci şi doctrinarismul de stînga este o greşeală. În momentul de faţă, greşeala doctrinarismului de stînga în comunism este, desigur, de o mie de ori mai puţin periculoasă şi mai puţin importantă decît greşeala doctrinarismului de dreapta (adică a social-şovinismului şi kautskismului), dar aceasta numai fiindcă comunismul de stînga este un curent foarte tînăr, care abia se naşte. Numai de aceea, în anumite condiţii, boala poate fi uşor lecuită şi trebuie să pornim cu maximum de energie la tămăduirea ei.

Formele vechi au plesnit, pentru că noul lor conţinut — conţinut antiproletar, reacţionar — s-a dezvoltat peste măsură de mult. Noi avem acum, din punctul de vedere al dezvoltării comunismului internaţional, un conţinut atît de trainic, atît de puternic, atît de viguros al muncii (pentru Puterea sovietică, pentru dictatura proletariatului), încît el poate *şi trebuie* să se manifeste în orice formă, şi în cea nouă, şi în cea veche, poate şi trebuie să transforme radical, să învingă, să-şi supună toate formele, nu numai pe cele noi, ci şi pe cele vechi, — nu pentru a se resemna la vechile forme, ci pentru a şti să facă din toate formele, şi vechi şi noi, instrumentul victoriei depline şi definitive, hotărîtoare şi irevocabile a comunismului.

Comuniştii trebuie să depună toate eforturile pentru a îndruma mişcarea muncitorească şi dezvoltarea socială în general pe drumul cel mai drept şi mai rapid spre victoria mondială a Puterii sovietice şi spre dictatura proletariatului. Acesta este un adevăr incontestabil. Dar e suficient să facem un mic pas mai departe — s-ar părea, un pas în aceeaşi direcţie — pentru ca adevărul să se transforme în eroare. E suficient să spunem, aşa cum spun comuniştii de stînga germani şi englezi, că noi nu recunoaştem decît un singur drum, drumul drept, că nu admitem manevrări, conciliere şi compromisuri, ca să cădem într-o greşeală care poate să aducă, şi în parte a şi adus şi aduce, cele mai serioase prejudicii comunismului. Doctrinarismul de dreapta s-a încăpăţînat să recunoască numai forme vechi şi a dat definitiv faliment, deoarece nu a observat noul lor conţinut. Doctrinarismul de stînga se încăpăţînează să nege în mod absolut anumite forme vechi, fără să înţeleagă că noul conţinut îşi face drum prin toate formele, oricare ar fi ele, că datoria noastră, a comuniştilor, este să stăpînim toate formele, să învăţăm să completăm cu maximum de rapiditate o formă prin alta, să înlocuim o formă prin alta, să adaptăm tactica noastră la orice schimbări de acest gen, care nu sînt determinate de clasa noastră sau de eforturile noastre.

Revoluţia mondială, căreia ororile, mîrşăviile şi ticăloşiile războiului imperialist mondial şi situaţia fără ieşire creată de acesta i-au dat un impuls atît de puternic şi i-au

imprimat un ritm atît de rapid, — această revoluţie se dezvoltă în lărgime şi în adîncime cu o repeziciune atît de uimitoare, cu o atît de minunată bogăţie de forme care se succed, şi dezminte în practică în mod atît de instructiv orice doctrinarism, încît sîntem pe deplin îndreptăţiţi să sperăm într-o vindecare rapidă şi completă a mişcării comuniste internaţionale de comunismul „de stînga", această boală a copilăriei de care suferă comunismul.

27 aprilie 1920

ADAOS

Înainte ca editurile din ţara noastră — pe care imperialiştii din întreaga lume, pentru a se răzbuna pe revoluţia proletară, au jefuit-o şi, în ciuda tuturor promisiunilor făcute muncitorilor lor, continuă s-o jefuiască şi s-o blocheze —, înainte ca editurile noastre să fi putut face faţă sarcinii de a edita broşura mea, s-a primit din străinătate material suplimentar. Deşi nu am cîtuşi de puţin pretenţia ca broşura mea să reprezinte altceva decît însemnările fugitive ale unui publicist, mă voi opri pe scurt asupra cîtorva puncte.

I

SCIZIUNEA COMUNIŞTILOR DIN GERMANIA

Sciziunea comuniştilor din Germania a devenit un fapt împlinit. Cei „de stînga", sau „opoziţia principială", au format un „Partid muncitoresc comunist" aparte, deosebit de „Partidul comunist". Şi în Italia, lucrurile merg, pare-se, spre o sciziune ; spun pare-se deoarece nu am decît numerele suplimentare (nr. 7 şi 8) ale ziarului de stînga „Sovietul" („Il Soviet"), în care se discută deschis posibilitatea şi necesitatea unei sciziuni, vorbindu-se, totodată, şi de un congres al fracţiunii „abstenţioniştilor" (sau a boicotiştilor, adică a adversarilor participării la activitatea parlamentară), fracţiune care pînă în momentul de faţă face parte din Partidul socialist italian.

Este de temut ca sciziunea cu cei „de stînga", cu antiparlamentariştii (în parte şi antipolitici, adversari ai partidului politic şi ai activităţii în sindicate), să devină un fenomen internaţional, ca şi sciziunea cu „centriştii" (sau kautskiştii, longuetiştii, „independenţii" etc.). Fie şi aşa. Sciziunea e totuşi mai bună decît confuzia, care împiedică creşterea, maturizarea ideologică, teoretică şi revoluţionară a partidului şi, în acelaşi timp, împiedică partidul să ducă o muncă practică energică, într-adevăr organizată şi care să pregătească într-adevăr dictatura proletariatului.

N-au decît cei „de stînga" să se verifice ei singuri în practică, pe scară naţională şi internaţională, să încerce să pregătească (iar apoi să şi realizeze) dictatura proletariatului fără un partid strict centralizat şi avînd o disciplină de fier, fără priceperea de a stăpîni toate domeniile, ramurile şi

diferitele aspecte ale muncii politice şi culturale. Experienţa practică îi va instrui repede.

Trebuie numai să depunem toate eforturile pentru ca sciziunea cu cei „de stînga" să nu îngreuieze sau să îngreuieze cît mai puţin posibil fuziunea într-un singur partid, care într-un viitor apropiat va fi inevitabilă şi necesară, a tuturor participanţilor la mişcarea muncitorească, care sînt în mod sincer şi cinstit pentru Puterea sovietică şi pentru dictatura proletariatului. În Rusia, bolşevicii au avut marele noroc de a fi avut la dispoziţie 15 ani pentru a duce pînă la capăt lupta lor sistematică atît împotriva menşevicilor (adică împotriva oportuniştilor şi „centriştilor"), cît şi împotriva celor „de stînga", încă cu mult înainte de a se da lupta directă a maselor pentru dictatura proletariatului. În Europa şi în America, aceeaşi muncă trebuie făcută acum în ritm de „marş forţat". Diverse personalităţi, îndeosebi din rîndurile pretendenţilor nenorocoşi la rolul de conducător, se pot crampona multă vreme de greşelile lor (dacă le lipseşte spiritul de disciplină proletară şi „cinstea faţă de ei înşişi"), dar, atunci cînd va veni momentul, masele muncitoreşti se vor uni ele însele şi vor uni uşor şi repede pe toţi comuniştii sinceri într-un singur partid în stare să înfăptuiască regimul sovietic şi dictatura proletariatului *.

II

COMUNIŞTII ŞI INDEPENDENŢII DIN GERMANIA

În broşura mea mi-am exprimat părerea că un compromis între comunişti şi aripa de stînga a independenţilor e necesar şi folositor comunismului, dar că nu va fi uşor de realizat. Ziarele pe care le-am primit ulterior au confirmat şi una şi alta. În nr. 32 al „Steagului roşu", organul Comitetului Central al Partidului Comunist din Germania („Die Rote Fahne" [49], Zentralorgan der Kommunistischen Partei Deut-

* În privinţa viitoarei fuziuni a comuniştilor „de stînga", a antiparlamentariştilor, cu comuniştii în general, ţin să mai relev următoarele. După cît mi-am putut da seama din ziarele comuniştilor „de stînga" şi din cele ale comuniştilor în general din Germania, primii sînt superiori celorlalţi în ceea ce priveşte agitaţia în mase. O situaţie analogă am observat în repetate rînduri — numai că în proporţii mai mici, în unele organizaţii locale, şi nu pe scară naţională — în istoria partidului bolşevic. De exemplu, în 1907—1908, uneori şi pe alocuri, bol-

schlands, Spartakusbund, din 26 martie 1920), a apărut o „declarație" a acestui Comitet Central în problema „puciului" (complot, aventură) militar al lui Kapp-Lüttwitz și a „guvernului socialist". Această declarație este perfect justă atît în ceea ce privește premisa ei fundamentală, cît și în ceea ce privește concluzia ei practică. Premisa fundamentală este că în momentul de față nu există o „bază obiectivă" pentru dictatura proletariatului, întrucît „majoritatea muncitorilor de la orașe" este de partea independenților. Concluzia: să se făgăduiască guvernului „socialist" o „opoziție loială" (adică să se renunțe la pregătirea unei „răsturnări violente") „cu condiția ca partidele burghezo-capitaliste să fie excluse".

Fără îndoială că această tactică în fond este justă. Dar, dacă nu e cazul să ne oprim asupra unor inexactități mărunte de formulare, totuși nu se poate trece sub tăcere faptul că nu se cuvine să fie numit „socialist" (într-o declarație oficială a partidului comunist) un guvern de social-trădători, că nu se poate vorbi de excluderea „partidelor burghezo-capitaliste" atunci cînd partidele Scheidemannilor și ale d-lor Kautsky-Crispien sînt partide mic-burgheze-democratice, că nu se cuvine să scrii asemenea lucruri ca acelea pe care le găsim în paragraful 4 al declarației, unde se spune:

„...Pentru atragerea continuă a maselor proletare de partea comunismului, o uriașă importanță are, din punctul de vedere al dezvoltării dictaturii proletare, situația în care libertatea politică poate fi folosită nelimitat și în care democrația burgheză nu se poate manifesta ca o dictatură a capitalului..."

O asemenea situație nu este cu putință. Conducătorii mic-burghezi, Hendersonii germani (Scheidemannii) și Snowdenii germani (Crispienii), nu depășesc și nu pot depăși limitele democrației burgheze, care, la rîndul ei, nu poate

---

șevicii „de stînga" făceau agitație în mase cu mai mult succes decît noi. Aceasta se explică, în parte, prin faptul că într-un moment revoluționar sau atunci cînd amintirea revoluției este încă vie e mai ușor să te apropii de masă folosind tactica „simplei" negări. Dar aceasta încă nu este un argument în favoarea justeței acestei tactici. În orice caz, nu încape nici cea mai mică îndoială că *partidul* comunist, care vrea să fie efectiv avangarda, detașamentul înaintat al *clasei* revoluționare, al proletariatului, și care, în plus, vrea să învețe să conducă *masele* largi, nu numai proletare, ci și *ne*proletare, masele celor ce muncesc și sînt exploatați, trebuie să știe și să facă propagandă, și să organizeze, și să facă agitație într-un mod cît mai accesibil, cît mai ușor de înțeles, cît mai clar și mai viu atît pentru „uliță" muncitorească de la orașe, cît și pentru sate.

să nu fie o dictatură a capitalului. Din punctul de vedere al rezultatului practic pe care, pe bună dreptate, îl urmăreşte C.C. al partidului comunist, nu era de loc nevoie să se scrie aceste lucruri greşite sub raport principial şi dăunătoare sub raport politic. Pentru aceasta era suficient să se spună (dacă voiam să folosim un ton de curtoazie parlamentară) : atîta timp cît majoritatea muncitorilor de la oraşe îi urmează pe independenţi, noi, comuniştii, nu putem să-i împiedicăm pe aceşti muncitori să-şi piardă ultimele iluzii mic-burgheze-democratice (adică tot „burghezo-capitaliste") ca urmare a experienţei unui guvern al „lor". Aceasta era suficient pentru a motiva un compromis care este realmente necesar şi care trebuie să constea în renunţarea, pentru un timp, la încercările de a răsturna prin violenţă un guvern care se bucură de încrederea majorităţii muncitorilor de la oraşe. Iar în agitaţia de zi cu zi, de masă, neîncorsetată de curtoazia parlamentară, oficială, s-ar putea desigur adăuga : să-i lăsăm pe nemernicii de Scheidemanni şi pe filistinii de Kaustky-Crispieni etc. să se demaşte prin fapte cît sînt de prostiţi ei înşişi şi cît prostesc la rîndul lor pe muncitori ; guvernul lor „curat" va îndeplini „în modul cel mai curăţel" această muncă de „curăţire" a grajdurilor lui Augias ale socialismului, ale social-democratismului şi ale celorlalte soiuri de social-trădare.

Adevărata natură a actualilor conducători ai „Partidului social-democrat independent din Germania" (a acelor conducători despre care greşit se spune că ar fi pierdut orice influenţă şi care, în realitate, sînt mai periculoşi pentru proletariat decît social-democraţii unguri, care îşi spun comunişti şi promit că „vor sprijini" dictatura proletariatului) a ieşit o dată mai mult la iveală în timpul aventurii Kornilovilor germani, adică al loviturii de stat a d-lor Kapp şi Lüttwitz *. O mică, dar sugestivă ilustrare ne oferă articolul lui Karl Kautsky : „Momente hotărîtoare" („Entscheidende Stunden"), publicat în „Freiheit" („Libertatea", organul independenţilor) [51] din 30 martie 1920, şi articolul lui

* În treacăt fie zis, acest fapt este prezentat în chip marxist, cu o extraordinară claritate, într-o formă concisă şi cu precizie în excelentul ziar al Partidului Comunist Austriac „Steagul roşu" din 28 şi 30 martie 1920 („Die Rote Fahne" [50], Wien, 1920, nr. 266 u. 267 ; L. L. „Ein neuer Abschnitt der deutschen Revolution") (— L. L. „O etapă nouă în revoluţia germană". — *Nota trad.*).

Arthur Crispien : „Despre situaţia politică" (14 aprilie 1920, ibid.). Aceşti domni nu ştiu de loc să gîndească şi să raţioneze ca nişte revoluţionari. Ei sînt nişte democraţi micburghezi plîngăreţi, care, dacă se declară partizani ai Puterii sovietice şi ai dictaturii proletariatului, sînt de o mie de ori mai periculoşi pentru proletariat, deoarece, în realitate, ori de cîte ori se va ivi un moment greu şi periculos, în mod inevitabil vor trăda... avînd convingerea „sinceră" că ajută proletariatul ! Şi social-democraţii din Ungaria, care se botezaseră comunişti, au vrut „să ajute" proletariatul atunci cînd, din laşitate şi din lipsă de caracter, au considerat că situaţia Puterii sovietice în Ungaria este desperată şi au început să scîncească în faţa agenţilor capitaliştilor şi a călăilor din Antantă.

III

TURATI & CO. ÎN ITALIA

Numerele menţionate mai sus din ziarul italian „Il Soviet" confirmă întru totul cele spuse de mine în broşură cu privire la greşeala Partidului socialist italian, care tolerează în rîndurile sale astfel de membri ai parlamentului şi chiar un astfel de grup parlamentar. Părerea exprimată de mine este în şi mai mare măsură confirmată de spusele unui martor străin de cauză, corespondentul din Roma al ziarului burghezo-liberal englez „The Manchester Guardian", care în numărul din 12 martie 1920 a publicat un interviu luat lui Turati.

„...Signor Turati — scrie acest corespondent — socoate că pericolul revoluţionar nu este de natură să provoace în Italia temeri care n-au nici un temei. Maximaliştii se joacă cu focul teoriilor sovietice numai pentru a ţine masele într-o stare de tulburare şi de exaltare. Dar aceste teorii sînt nişte concepţii pur fanteziste, nişte programe lipsite de maturitate, care nu pot fi aplicate în practică. Ele sînt bune numai pentru a ţine clasele muncitoare într-o stare de expectativă. Aceiaşi oameni care le folosesc ca momeală, pentru a-i orbi pe proletari, se văd nevoiţi să ducă o luptă de zi cu zi pentru a cuceri unele îmbunătăţiri economice, adesea cu totul neînsemnate, şi a întîrzia în felul acesta sosirea momentului cînd clasele muncitoare îşi vor pierde iluziile şi credinţa în miturile îndrăgite de ele. De aici rezultă o lungă perioadă de greve de diferite proporţii şi provocate

de tot felul de pretexte, aşa cum au fost şi ultimele greve din departamentul poştei şi al căilor ferate, greve care agravează mai mult situaţia ţării, şi aşa foarte grea. Ţara se află într-o stare de iritare din cauza greutăţilor pe care le implică problema adriatică, este strivită de povara datoriilor sale externe şi a emisiunii excesive de bani de hîrtie, şi totuşi e departe de a fi conştientă de necesitatea disciplinei în muncă, singura în stare să restabilească ordinea şi bunăstarea..."

E limpede ca lumina zilei că pe acest corespondent englez l-a luat gura pe dinainte şi, fără să vrea, a divulgat un adevăr pe care desigur caută să-l cocoloşească şi să-l sulemenească atît Turati însuşi, cît şi apărătorii, complicii şi inspiratorii săi burghezi din Italia. Şi anume adevărul că ideile şi activitatea politică a d-lor Turati, Treves, Modigliani, Dugoni & Co. se prezintă într-adevăr aşa, şi întocmai aşa cum o zugrăveşte corespondentul englez. Aceasta este, de la un capăt la altul, social-trădare. De pildă, ce perlă e preconizarea ordinii şi a disciplinei pentru muncitori, care îndură robia salariată, care muncesc pentru îmbogăţirea capitaliştilor ! Şi cît de cunoscută ne este nouă, ruşilor, toată această vorbărie menşevică ! Cît de preţioasă este mărturisirea că masele *sînt pentru* Puterea sovietică ! Cît de stupidă este şi ce platitudine burgheză trădează neînţelegerea rolului revoluţionar al grevelor, al căror număr creşte spontan ! Da, da, corespondentul englez al ziarului burghezo-liberal a făcut un prost serviciu d-lor Turati & Co. şi a confirmat cum nu se poate mai bine justeţea cerinţei tovarăşului Bordiga şi a prietenilor săi de la ziarul „Il Soviet" ca Partidul socialist italian, dacă vrea să fie în fapte *pentru* Internaţionala a III-a, să-i izgonească cu alai pe d-nii Turati & Co. din rîndurile sale şi să devină un partid comunist atît prin numele, cît şi prin faptele sale.

IV

CONCLUZII GREŞITE DIN PREMISE JUSTE

Dar, din critica justă pe care o fac d-lor Turati & Co., tov. Bordiga şi prietenii săi „de stînga" trag concluzia greşită că, în general, participarea la parlament este dăunătoare. Cei „de stînga" din Italia nu pot aduce nici cel mai

mic argument serios în sprijinul acestei păreri. Ei, pur şi simplu, nu cunosc (sau caută să uite) modelele internaţionale de folosire în chip cu adevărat revoluţionar şi comunist a parlamentelor burgheze, folosire indiscutabil utilă pentru pregătirea revoluţiei proletare. Ei, pur şi simplu, nu pot concepe folosirea „în chip nou" a parlamentarismului şi fac zarvă, repetîndu-se la nesfîrşit, împotriva folosirii „în chip vechi", nebolşevic, a parlamentarismului.

Tocmai în aceasta constă greşeala lor fundamentală. Nu numai în domeniul parlamentar, ci în *toate* domeniile de activitate comunismul *trebuie să introducă* (şi fără o muncă îndelungată, perseverentă *nu va putea* să introducă) un element nou din punct de vedere principial, care să rupă radical cu tradiţiile Internaţionalei a II-a (păstrînd şi dezvoltînd, totodată, ceea ce a dat ea bun).

Să luăm, de pildă, munca publicistică. Ziarele, broşurile, proclamaţiile îndeplinesc o funcţie necesară de propagandă, de agitaţie şi de organizare. Într-o ţară cît de cît civilizată, nici o mişcare de masă nu se poate lipsi de un aparat publicistic. Şi nici un fel de vociferări împotriva „conducătorilor", nici un fel de jurăminte solemne de a păstra puritatea maselor, ferindu-le de influenţa conducătorilor, nu ne vor scuti de necesitatea de a folosi pentru această muncă elemente provenite din mediul intelectual burghez, nu ne vor scuti de atmosfera şi de ambianţa burghezo-democratică a „proprietăţii private", în care se desfăşoară această muncă în regimul capitalist. Chiar şi după doi ani şi jumătate de la răsturnarea burgheziei, de la cucerirea puterii politice de către proletariat vedem încă în jurul nostru această atmosferă, această ambianţă de relaţii burghezo-democratice, de proprietate privată pe scară de masă (în rîndurile ţăranilor şi ale meşteşugarilor).

Parlamentarismul este o formă de activitate, publicistica altă formă. Ambele pot avea şi trebuie să aibă un conţinut comunist dacă activiştii şi dintr-un domeniu şi din celălalt sînt cu adevărat comunişti, cu adevărat membri ai partidului proletar de masă. Dar nici într-un domeniu, nici în celălalt — *ca şi în orice sferă de activitate* în regimul capitalist şi în perioada de trecere de la capitalism la socialism — nu pot fi evitate greutăţile, problemele specifice pe care

proletariatul trebuie să le biruie şi să le rezolve pentru a folosi în scopurile sale elementele provenite din mediul burghez, pentru a învinge influenţa şi prejudecăţile intelectual-burgheze, pentru a slăbi rezistenţa mediului mic-burghez (şi a-l transforma apoi în întregime).

Oare n-am văzut noi în toate ţările înainte de războiul din 1914—1918 nenumărate exemple de anarhişti, de sindicalişti etc. foarte „de stînga" care tunau şi fulgerau împotriva parlamentarismului, care îşi băteau joc de socialiştii parlamentari căzuţi în mocirla burgheză, care biciuiau carierismul acestora etc. etc. — în timp ce şi ei înşişi făceau carieră burgheză *prin* publicistică, *prin* activitatea desfăşurată în sindicate ? Oare exemplul d-lor Jouhaux şi Merrheim, dacă ne limităm numai la Franţa, nu este tipic ?

Caracterul pueril al „negării" parlamentarismului constă tocmai în faptul că cei care se situează pe această poziţie îşi închipuie că prin mijlocul acesta atît de „simplu", „uşor" şi pretins revoluţionar vor putea *„rezolva"* dificila problemă a combaterii influenţei burghezo-democratice *în cadrul* mişcării muncitoreşti, or, în realitate, ei nu fac decît să fugă de propria lor umbră, nu fac decît să închidă ochii în faţa greutăţilor, să se scuture prin vorbărie de ele. Carierismul neruşinat, folosirea burgheză a locşoarelor parlamentare, revoltătoarea denaturare reformistă a activităţii parlamentare, vulgara rutină mic-burgheză — toate acestea sînt, fără îndoială, trăsături caracteristice predominante şi obişnuite pe care capitalismul le generează pretutindeni, şi nu numai în afara, ci şi înăuntrul mişcării muncitoreşti. Dar capitalismul şi ambianţa burgheză creată de el (care chiar şi după răsturnarea burgheziei dispare foarte încet, deoarece ţărănimea generează în permanenţă burghezie) dau naştere în toate domeniile de activitate şi în toate domeniile vieţii, fără excepţie, carierismului burghez, şovinismului naţional şi platitudinii mic-burgheze etc., care în fond sînt pretutindeni aceleaşi, deosebindu-se doar prin neînsemnate variaţii de formă.

Vouă, stimaţi boicotişti şi antiparlamentarişti, vi se pare că sînteţi „teribil de revoluţionari" ; în realitate însă *v-aţi speriat* de greutăţile relativ mici pe care le implică lupta împotriva influenţei burgheze în rîndurile mişcării

muncitoreşti ; or, victoria voastră, adică răsturnarea burgheziei şi cucerirea puterii politice de către proletariat, va crea *aceleaşi* greutăţi în proporţii şi mai mari, infinit mai mari. V-aţi speriat ca nişte copii de mica greutate care se află astăzi în faţa voastră, fără să înţelegeţi că mîine şi poimîine va trebui totuşi să învăţaţi, să învăţaţi la perfecţie să învingeţi aceleaşi greutăţi în proporţii infinit mai mari.

În timpul Puterii sovietice, în partidul proletar, al vostru şi al nostru, vor pătrunde şi mai multe elemente provenite din mediul intelectual burghez. Ele vor pătrunde şi în Soviete, şi în justiţie, şi în administraţie, căci comunismul nu poate fi construit decît cu materialul uman creat de capitalism — altul nu există ; căci intelectualitatea burgheză nu poate fi nici izgonită, nici nimicită ; ea trebuie învinsă, transformată, asimilată, reeducată, aşa cum trebuie să fie reeducaţi printr-o luptă îndelungată, pe baza dictaturii proletariatului, şi proletarii înşişi, care nu se eliberează dintr-o dată de propriile lor prejudecăţi mic-burgheze, printr-o minune, din porunca maicii domnului, din imperativul unei lozinci, al unei rezoluţii sau al unui decret, ci numai printr-o luptă de masă îndelungată şi grea împotriva influenţelor mic-burgheze de masă. În timpul Puterii sovietice, aceleaşi probleme pe care cu atîta semeţie şi uşurinţă, într-un mod atît de copilăros le respinge acum antiparlamentarismul cu un simplu gest al mîinii, *aceleaşi* probleme renasc *în cadrul* Sovietelor, în cadrul administraţiei sovietice, în rîndurile „apărătorilor" sovietici „ai dreptului" (în Rusia, noi am suprimat avocatura burgheză, şi bine am făcut că am suprimat-o, dar ea renaşte sub paravanul „apărătorilor" „sovietici" „ai dreptului" [52]). În rîndurile inginerilor sovietici, în rîndurile profesorilor şi învăţătorilor sovietici, în rîndurile *muncitorilor* privilegiaţi din fabricile sovietice, adică ale muncitorilor celor mai calificaţi şi puşi în cele mai bune condiţii, vedem că renasc mereu absolut *toate* trăsăturile negative proprii parlamentarismului burghez, şi numai printr-o luptă neîncetată, neobosită, îndelungată şi perseverentă, numai prin organizare şi disciplină proletară învingem noi, încetul cu încetul, acest rău.

Desigur, sub dominaţia burgheziei este foarte „greu" să birui deprinderile burgheze din propriul tău partid, adică

din partidul muncitoresc : este „greu" să izgoneşti din partid pe conducătorii parlamentari iremediabil pervertiţi de prejudecăţile burgheze, dar cu care lumea s-a deprins ; este „greu" să supui disciplinei proletare elementele provenite din burghezie care (într-un anumit număr, fie chiar foarte restrîns) sînt absolut necesare ; este „greu" să creezi în parlamentul burghez o fracţiune comunistă pe deplin demnă de clasa muncitoare ; este „greu" să obţii ca parlamentarii comunişti să nu se joace de-a parlamentarismul burghez, ci să se ocupe de munca absolut necesară de propagandă, de agitaţie şi de organizare în rîndurile maselor. Este „greu", fără îndoială, să faci toate acestea ; a fost greu în Rusia şi este incomparabil mai greu în Europa occidentală şi în America, unde burghezia este mult mai puternică, unde tradiţia burghezo-democratică etc. este mai puternică.

Dar toate aceste „greutăţi" sînt de-a dreptul copilăreşti în comparaţie cu problemele absolut *de aceeaşi natură* pe care oricum proletariatul va trebui neapărat să le rezolve atît în timpul revoluţiei proletare, pentru a obţine victoria, cît şi după luarea puterii. În comparaţie cu *aceste* sarcini cu adevărat uriaşe, de a reeduca, sub dictatura proletariatului, milioane de ţărani şi mici patroni, sute de mii de funcţionari şi slujbaşi ai statului, de intelectuali burghezi, de a-i supune pe toţi statului proletar şi conducerii proletare, de a birui deprinderile şi tradiţiile lor burgheze, — în comparaţie cu aceste sarcini uriaşe, să creezi în parlamentul burghez, sub dominaţia burgheziei, o fracţiune cu adevărat comunistă a unui partid cu adevărat proletar este o jucărie.

Dacă tovarăşii „de stînga" şi antiparlamentariştii nu vor învăţa să biruie acum nici măcar această greutate atît de mică, se poate afirma cu certitudine că ori nu vor fi în stare să înfăptuiască dictatura proletariatului, să-şi supună şi să transforme pe scară largă intelectualii burghezi şi instituţiile burgheze, ori vor trebui *să înveţe în grabă*, şi această grabă va aduce imense prejudicii cauzei proletariatului, va face ca ei să săvîrşească mai multe greşeli decît se săvîrşesc de obicei, să dea dovadă de mai multă slăbiciune şi de mai multă nepricepere etc. etc.

Atîta timp cît burghezia nu a fost răsturnată şi, după aceea, atîta timp cît mica gospodărie şi mica producţie de

mărfuri nu vor fi dispărut cu desăvîrşire, ambianţa burgheză, deprinderile legate de proprietatea privată, tradiţiile mic-burgheze vor dăuna muncii proletare atît dinafara cît şi dinăuntrul mişcării muncitoreşti, nu numai într-o singură sferă de activitate, cea parlamentară, ci, în mod inevitabil, în toate domeniile activităţii sociale, în toate domeniile culturale şi politice, fără excepţie. Şi încercarea de a ocoli, de a ignora *una* dintre sarcinile sau greutăţile „neplăcute" din vreunul dintre domeniile de activitate constituie o greşeală foarte gravă, pe care mai tîrziu va trebui s-o plătim. Trebuie să învăţăm, şi să învăţăm la perfecţie, să stăpînim toate domeniile de muncă şi de activitate, fără excepţie, să biruim pretutindeni toate greutăţile şi toate deprinderile, tradiţiile şi năravurile burgheze. Orice alt mod de a pune problema este pur şi simplu neserios, este pur şi simplu o copilărie.

12 mai 1920

V

În ediţia rusă a acestei cărţi am prezentat într-o lumină oarecum greşită comportarea pe care Partidul Comunist Olandez, în întregul lui, o are în domeniul politicii revoluţionare internaţionale. De aceea mă folosesc de acest prilej pentru a publica scrisoarea de mai jos primită de la tovarăşii noştri olandezi în legătură cu această problemă şi pentru a corecta expresia „tribunişti olandezi", pe care am folosit-o în textul rus, înlocuind-o prin cuvintele „unii membri ai Partidului Comunist Olandez" [53].

N. Lenin

SCRISOAREA LUI WYNKOOP

Moscova, 30 iunie 1920

Scumpe tovarăşe Lenin,

Datorită amabilităţii dv., noi, membrii delegaţiei olandeze la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, am avut posibilitatea să citim cartea dv. : „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului"

înainte de a fi apărut tradusă în limbile vest-europene. În această carte subliniați de cîteva ori dezaprobarea dv. în privința rolului pe care l-au jucat unii membri ai Partidului Comunist Olandez în politica internațională.

Ne vedem, totuși, nevoiți să protestăm împotriva faptului că dv. faceți partidul comunist răspunzător de acțiunile acestora. Este cu desăvîrșire inexact. Ba, mai mult, este nedrept, deoarece acești membri ai Partidului Comunist Olandez participă în foarte mică măsură sau nu participă de loc la activitatea curentă a partidului nostru ; de asemenea, ei încearcă să promoveze, în mod direct sau indirect, în partidul comunist lozinci opoziționiste, împotriva cărora Partidul Comunist Olandez și toate organele sale au dus și duc pînă în ziua de astăzi lupta cea mai energică.

Cu salutări frățești
(în numele delegației olandeze)
D. I. Wijnkoop

CUVÎNTARE ROSTITĂ CU PRILEJUL PUNERII PIETREI FUNDAMENTALE A MONUMENTULUI LUI K. MARX 1 MAI 1920

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

V. I. Lenin a rostit în faţa asistenţei o cuvîntare scurtă, dar viguroasă, cu privire la importanţa lui Karl Marx ca lider socialist.

— Oamenii muncii au trăit în robie, deşi aveau libertăţi politice. Acum ei se îndreaptă spre revoluţia muncitorească, care va crea societatea socialistă, societate fără moşieri şi capitalişti. Rusiei i-a revenit marea cinste şi fericirea de a contribui la întemeierea acestei societăţi socialiste şi a Republicii sovietice mondiale. În ziua sărbătorii internaţionale a muncii, cînd vrem să dovedim întregii lumi că putem rezolva sarcina organizării societăţii socialiste a oamenilor muncii, aducem un omagiu memoriei lui Karl Marx. Şi sînt convins că monumentul pe care-l ridicăm marelui învăţător ne va servi drept îndemn de a ne îndrepta toată atenţia spre necesitatea de a munci multă vreme pentru a crea acea societate în care nu va fi loc pentru exploatare.

„Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 94 din 4 mai 1920

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL CONSACRAT PUNERII PIETREI FUNDAMENTALE A MONUMENTULUI MUNCII ELIBERATE 1 MAI 1920

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(În aplauzele unanime ale asistenţei, apare la tribună tovarăşul Lenin.) Tovarăşi ! Pe acest loc se înălţa înainte statuia ţarului, iar astăzi noi punem aici piatra fundamentală a monumentului muncii eliberate. Capitaliştii spuneau că munca este liberă atunci cînd ţăranii şi muncitorii erau nevoiţi să le vîndă lor munca, şi deci erau liberi să moară de foame. O astfel de muncă noi o numim robie salariată. Ştim că, în momentul greu prin care trecem, nu este uşor să organizăm cum se cuvine munca liberă şi să muncim cum se cuvine. Subotnicul de astăzi este primul pas pe această cale, dar, mergînd mai departe tot în felul acesta, vom realiza munca cu adevărat liberă. (Aplauze unanime, prelungite. Orchestra intonează „Internaţionala".)

„Pravda" nr. 94
şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia"
nr. 94 din 4 mai 1920

Se tipăreşte după textul
apărut în ziarul „Pravda"

DE LA PRIMUL SUBOTNIC ORGANIZAT LA CALEA FERATĂ MOSCOVA-KAZAN PÎNĂ LA SUBOTNICUL DE 1 MAI PE ÎNTREAGA RUSIE [54]

Distanţa pe care o indică titlul a fost străbătură într-un singur an. E o distanţă uriaşă. Deşi toate subotnicele noastre sînt încă slabe, deşi cu prilejul oricărui subotnic ies la iveală multe lipsuri în ceea ce priveşte organizarea şi disciplina, totuşi lucrul cel mai important a fost făcut. Greoaia maşinărie a fost urnită din loc, şi aceasta este esenţialul.

Noi nu ne amăgim singuri, ştim cît de puţin s-a înfăptuit şi cît de mult a mai rămas de făcut ; dar numai duşmanii înrăiţi ai oamenilor muncii, adepţii înrăiţi ai burgheziei pot avea o atitudine dispreţuitoare faţă de subotnicul de 1 Mai, numai oamenii cei mai odioşi şi iremediabil corupţi de capitalism sînt capabili să condamne folosirea marii sărbători de 1 Mai pentru o încercare — în proporţie de masă — de a introduce munca comunistă.

După răsturnarea ţarilor, a moşierilor şi a capitaliştilor, abia acum se curăţă pentru prima oară terenul pentru adevărata construire a socialismului, pentru crearea unei noi legături sociale, a unei noi discipline a muncii în comun, a unei noi orînduiri — de însemnătate istorică mondială —, a economiei naţionale (iar apoi şi a celei internaţionale). Aceasta implică transformarea moravurilor înseşi ale omului, pe care le-a pîngărit şi le-a denaturat vreme îndelungată blestemata proprietate privată asupra mijloacelor de producţie, precum şi toată această atmosferă de discordie, de neîncredere, de vrajbă, de fărîmiţare, de uneltiri, atmosferă inevitabil generată — şi în permanenţă generată din nou — de mica gospodărie individuală, de gospodăria pro-

prietarilor în condiţiile schimbului „liber" între ei. Timp de sute de ani, libertatea comerţului, libertatea schimbului a reprezentat pentru milioane de oameni cel mai înalt precept al înţelepciunii economice, fiind cea mai trainică deprindere a sute şi sute de milioane de oameni. Această libertate este la fel de falsă, la fel serveşte pentru camuflarea înşelătoriei, a violenţei şi a exploatării capitaliste, ca şi celelalte „libertăţi" proclamate şi aplicate de burghezie, cum este, de pildă, „libertatea muncii" (citeşte : libertatea de a muri de foame) etc.

Cu această „libertate" a proprietarului de a fi proprietar, cu această „libertate" de exploatare a muncii de către capital, noi am rupt şi rupem irevocabil şi împotriva ei ducem o luptă necruţătoare şi neprecupeţită.

Jos cu vechile legături sociale, cu vechile relaţii economice, cu vechea „libertate" a muncii *(subordonată capitalului)*, cu vechile legi, cu vechile deprinderi !

Să clădim o societate nouă !

Pe noi nu ne-au speriat înfrîngerile suferite în marele război revoluţionar împotriva ţarismului, împotriva burgheziei, împotriva atotputernicelor state imperialiste.

Pe noi nu ne sperie greutăţile uriaşe şi greşelile inevitabile atunci cînd pornim la înfăptuirea unei opere atît de dificile, căci transformarea tuturor moravurilor şi deprinderilor în muncă este o operă de decenii. Şi noi ne făgăduim în mod solemn şi ferm unul altuia să fim gata de orice sacrificii, să rezistăm şi să biruim în această luptă neasemuit de grea — lupta împotriva puterii obişnuinţei —, să muncim fără preget ani şi zeci de ani. Vom munci pentru a face să dispară blestemata regulă : „fiecare pentru el şi dumnezeu pentru toţi", pentru a face să dispară deprinderea de a considera munca numai ca o obligaţie şi de a considera ca firească numai munca retribuită potrivit unei anumite norme. Vom munci pentru a face să prindă rădăcini în conştiinţa maselor, în deprinderile lor, în traiul lor de zi cu zi regula : „toţi pentru unul şi unul pentru toţi", regula : „de la fiecare după capacităţi, fiecăruia după nevoi", pentru a introduce treptat, dar ferm disciplina comunistă şi munca comunistă.

Am urnit din loc o stîncă nemaipomenit de grea, stînca inerţiei, a ignoranţei, a îndărătniciei în apărarea deprinderii de a practica „comerţul liber" şi a deprinderii de a practica vînzarea-cumpărarea „liberă" a forţei de muncă omeneşti ca a oricărei alte mărfi. Am început să zdruncinăm şi să dărîmăm prejudecăţile cele mai înrădăcinate, deprinderile seculare cele mai înapoiate şi mai rigide. Într-un singur an subotnicele noastre au făcut un uriaş pas înainte. Ele sînt încă nespus de slabe. Dar asta nu ne sperie. Am văzut că sub ochii noştri, prin eforturile noastre, „nespus de slaba" Putere sovietică s-a întărit şi a început să se transforme într-o nespus de puternică forţă mondială. Ani şi decenii vom munci pentru ca subotnicele să fie folosite, dezvoltate, extinse, pentru a face ca ele să devină o obişnuinţă. Vom ajunge la victoria muncii comuniste !

„Pervomaiskii Subbotnik"
din 2 mai 1920
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN FAŢA OSTAŞILOR ROŞII CARE PLECAU PE FRONTUL POLONEZ 5 MAI 1920 [55]

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarăşi ! Ştiţi că moşierii şi capitaliştii polonezi, instigaţi de Antantă, ne-au impus un nou război. Nu uitaţi, tovarăşi, că noi n-avem nimic cu ţăranii şi muncitorii polonezi, că noi am recunoscut şi recunoaştem independenţa Poloniei şi Republica Populară Polonă. Am propus Poloniei pace, garantîndu-i inviolabilitatea graniţelor, deşi aceste graniţe cuprind în limitele lor un teritoriu mult mai mare decît cel locuit de populaţia pur poloneză. Am făcut toate concesiile, şi fiecare dintre voi, aflîndu-se pe front, trebuie să ţină minte acest lucru. Comportarea pe care o veţi avea acolo faţă de polonezi trebuie să demonstreze că voi sînteţi soldaţi ai republicii muncitoreşti-ţărăneşti, că veniţi la ei nu ca asupritori, ci ca eliberatori. Acum, cînd panii polonezi, în pofida eforturilor depuse de noi, au încheiat o alianţă cu Petliura, cînd au trecut la ofensivă, cînd se apropie de Kiev, iar în presa străină se lansează zvonuri că au şi luat Kievul — ceea ce e o minciună sfruntată, întrucît chiar ieri am vorbit prin fir direct cu F. Kon, care se află la Kiev —, noi spunem : tovarăşi, am fost în stare să înfruntăm un duşman mai periculos, am fost în stare să-i învingem pe moşierii şi capitaliştii de la noi ; îi vom învinge şi pe moşierii şi pe capitaliştii polonezi ! Noi toţi trebuie să facem astăzi un legămînt aici, să ne luăm angajamentul solemn că ne vom ridica cu toţii, ca un singur om, pentru a nu îngădui victoria panilor şi a capitaliştilor

polonezi. Trăiască muncitorii şi ţăranii din Republica Polonă liberă şi independentă! Jos panii, moşierii şi capitaliştii polonezi! Trăiască Armata noastră Roşie, muncitorească-ţărănească! (Ultimele cuvinte ale tovarăşului Lenin sînt acoperite de acordurile puternice ale „Internaţionalei" şi de strigăte de „ura".)

„Pravda" nr. 96
şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia"
nr 96 din 6 mai 1920

Se tipăreşte după textul apărut în ziarul „Pravda"

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ŞEDINŢA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA, A SINDICATELOR ŞI A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE [56]
5 MAI 1920

(A p l a u z e.) Tovarăşi, aş vrea să vă atrag atenţia asupra unui aspect al actualului război, care-l face să se deosebească din punct de vedere internaţional sau, mai bine zis, din punct de vedere al situaţiei internaţionale a Rusiei de războaiele anterioare. De bună seamă, nimeni dintre dv. nu se îndoieşte şi nu se poate îndoi că acest război reprezintă o verigă dintr-un lung lanţ de evenimente care denotă împotrivirea furibundă opusă de burghezia internaţională proletariatului victorios, încercările furibunde ale burgheziei internaţionale de a sugruma Rusia Sovietică, de a răsturna cu orice preţ şi prin orice mijloace prima Putere sovietică. Desigur, nu încape nici cea mai mică îndoială că între aceste fenomene, între încercările anterioare ale burgheziei internaţionale şi actualul război există incontestabil o legătură. Dar, în acelaşi timp, ne dăm seama ce uriaşă deosebire este între acest război şi războaiele anterioare din punctul de vedere al situaţiei noastre internaţionale, ce imbold uriaş a dat lupta noastră mişcării muncitoreşti internaţionale, ce atitudine are proletariatul mondial faţă de victoriile Rusiei Sovietice, cum se dezvoltă şi se întăreşte lupta proletariatului mondial şi ce muncă uriaşă s-a desfăşurat în răstimpul de doi ani şi ceva de cînd există Republica sovietică.

Vă amintiţi că cei mai cu greutate şi mai puternici miniştri ai statelor capitaliste cele mai puternice, fără rival

în întreaga lume, au declarat nu de mult că au înjghebat o alianţă de 14 state împotriva Rusiei ; ştiţi că, sub presiunea atotputernicilor capitalişti din Franţa şi din Anglia, această alianţă i-a unit pe Iudenici, Kolceak şi Denikin şi a elaborat un plan atotcuprinzător cu adevărat grandios sub raport militar. Şi dacă noi am dat peste cap acest plan, asta s-a întîmplat pentru că întreaga unitate a imperialiştilor nu era decît aparentă şi pentru că forţele burgheziei internaţionale nu rezistă la nici o încercare atunci cînd e vorba într-adevăr de un sacrificiu din partea lor. S-a văzut că, după patru ani de măcel imperialist, masele muncitoare consideră că un război împotriva noastră nu este un război drept, şi în aceste mase avem un puternic aliat. Planul Antantei era într-adevăr un plan nimicitor, dar în cele din urmă acest plan a eşuat din pricină că statele imperialiste, deşi între ele există o puternică alianţă, n-au reuşit să-l ducă la îndeplinire : ele s-au dovedit neputincioase să-l traducă în viaţă. Nici una dintre aceste puteri — deşi fiecare dintre ele putea să aibă precumpănire asupra noastră — nu s-a manifestat ca o forţă unită, pentru că nu a avut sprijinul proletariatului organizat ; nici o armată — nici cea franceză, nici cea engleză — n-a putut face faţă situaţiei în care soldaţii ei ar fi trebuit să lupte pe pămîntul Rusiei împotriva Republicii sovietice.

Dacă ne gîndim la situaţia desperată în care se afla republica noastră cînd avea într-adevăr împotriva ei întreaga lume, cînd avea împotriva ei state incomparabil mai puternice, şi ne amintim că din toate aceste grele încercări am ieşit pe deplin victorioşi, acest lucru ne va ajuta să ne facem o idee limpede despre situaţia în care ne aflăm acum. Este vorba de un plan care nu e nou, dar care totuşi nu seamănă cîtuşi de puţin cu planul unic, cu adevărat atotcuprinzător, de acum şase luni. Este vorba de frînturi ale vechiului plan, şi aceasta, mai mult decît orice, constituie o garanţie, din punct de vedere al raportului de forţe pe plan internaţional, că actuala încercare este sortită eşecului. Vechiul plan reprezenta o încercare din partea tuturor

puterilor imperialiste, în alianţă cu toate statele mici de la periferia fostului imperiu rus — state care înainte erau asuprite în mod neruşinat şi revoltător de către guvernul ţarist şi capitalist ale Velicorusiei —, de a sugruma republica muncitorească-ţărănească ; pe cînd acum unele puteri, în alianţă cu unul singur dintre statele situate la graniţa Rusiei, încearcă să facă ceea ce n-au reuşit toate puterile imperialiste în alianţă cu toate statele situate la graniţa Rusiei şi ceea ce au întreprins acestea acum un an şi acum şase luni în alianţă cu Kolceak, Denikin şi alţii. Acum avem de-a face cu frînturi ale planului imperialist. Ceea ce caracterizează planurile imperialiste este deosebita tenacitate pe care o vădeşte burghezia în acest domeniu. Ea ştie că luptă pentru a păstra puterea la ea acasă, ştie că nu este în joc problema rusă sau cea poloneză, ci problema propriei sale existenţe. De aceea este de aşteptat că burghezia se va strădui ca din fiecare frîntură de plan să refacă vechiul plan eşuat.

Pentru noi toţi divergenţa de interese care există între statele imperialiste este limpede. Cu toate declaraţiile miniştrilor acestor state în legătură cu o soluţionare paşnică a problemelor litigioase, în realitate, puterile imperialiste nu pot face nici un pas important în problemele politice fără să se ivească divergenţe între ele. Francezii au nevoie de o Polonie puternică şi de o Rusie puternică de tip ţarist, şi în acest scop ei sînt gata de orice sacrificii. Pe cînd Anglia, ca urmare a poziţiei ei geografice, năzuieşte la o altă situaţie — fărîmiţarea Rusiei, slăbirea Poloniei, pentru ca între Franţa şi Germania să se creeze un echilibru de natură să asigure imperialiştilor învingători guvernarea coloniilor acaparate de ei în urma războiului mondial, prin jefuirea Germaniei. În această chestiune există divergenţe flagrante de interese şi, oricîte asigurări ne-ar aduce reprezentanţii puterilor imperialiste la San Remo [57] că între aliaţi domneşte cea mai deplină unitate de vederi, noi ştim că între ei nu există nicidecum înţelegere.

Ştim că ofensiva Poloniei reprezintă o frîntură din vechiul plan care a unit cîndva întreaga burghezie interna-

ţională, şi dacă atunci acest plan grandios, care din punct de vedere pur militar asigura un succes sigur, nu a reuşit, apoi acum, chiar şi din acest punct de vedere, el este sortit eşecului. În afară de aceasta, ştim că puterile imperialiste — care au încheiat o alianţă cu burghezia poloneză — şi guvernul polonez s-au încurcat mai mult ca oricînd. Burghezia poloneză, prin fiecare pas al politicii sale din ultimele luni, săptămîni şi zile, se demască în faţa propriilor sale mase muncitoare, se ceartă cu propriii ei aliaţi şi nu poate întreprinde în politica sa nici o acţiune consecventă. Prin faptul că ba proclamă o atitudine intransigentă faţă de Rusia Sovietică şi declară că nu se poate intra în tratative cu ea, ba ridică blocada instituită împotriva ei şi fac declaraţii solemne în acest sens în numele unei pretinse alianţe, în numele unei pretinse Ligi a Naţiunilor, ba încep din nou să ducă o politică de şovăieli, imperialiştii ne-au dat şi ne dau posibilitatea să dovedim că politica noastră este o politică de pace, să dovedim că politica noastră internaţională nu are nimic comun nici cu politica ţaristă, nici cu politica capitaliştilor sau a burgheziei ruse, fie ea şi democrată. Noi am dovedit în faţa întregii lumi că politica noastră externă nu are nimic comun cu politica pe care ne-o atribuie în permanenţă toate ziarele burgheze. Aşadar, în politica Poloniei n-a rămas nici o minciună pe care să n-o fi dat în vileag polonezii înşişi. Din experienţa celor trei revoluţii ruse, ştim cum au fost pregătite aceste revoluţii şi cum s-a dezvoltat, pe baza fiecăreia dintre ele, politica internă şi cea internaţională. Această experienţă ne arată că în pregătirea revoluţiei cel mai sigur ajutor al nostru îl constituie clasele dominante, care, deşi au pretenţii la tot felul de coaliţii, adunări constituante etc., deşi au pretenţia de a fi exponenţii voinţei poporului, în fiecare moment serios, greu, important al vieţii naţionale, prin politica lor demonstrează, de fapt, lăcomia grupurilor burgheze, care se încaieră între ele, întrucît nu sînt în stare să se împace, lăcomia grupurilor de capitalişti, care se concurează unele pe altele şi se demască singure de o sută de ori mai mult decît le demască propaganda comunistă.

În nici o țară, în nici un stat, nici un fel de propagandă și agitație n-ar putea împinge clasa muncitoare, oricît de revoluționară ar fi ea, la revoluție dacă această agitație nu și-ar găsi confirmarea în comportarea pe care o au în practică clasele dominante din propria lor țară.

Ceea ce se întîmplă acum în toate țările capitaliste, luînd pe măsură ce trece timpul forme tot mai accentuate, îndeosebi într-o țară ca Polonia, ne dă siguranța că dacă am ieșit victorioși dintr-un război incontestabil mai greu, dacă am știut să ținem seama așa cum se cuvine de dezbinarea care există între diferitele grupuri și partide ale burgheziei și de imposibilitatea de a se împăca între ele — într-un moment cînd au o deosebită nevoie de această unitate —, îmbunătățirea intervenită acum în situația noastră internațională este uriașă. Aceasta ne dă siguranță nu numai din punct de vedere al raportului de forțe pe plan intern, ci și din punct de vedere internațional. Dacă vom considera întregul sistem al tuturor statelor imperialiste contemporane, toate tendințele lor — și noi știm că tendințele lor de a profita de orice moment pentru a ataca Rusia sînt nestrămutate — și vom face o apreciere absolut obiectivă, din punctul de vedere al faptelor istorice incontestabile din ultimii ani și, îndeosebi, din ultimele șase luni, vom ajunge la concluzia că dușmanul internațional slăbește, că toate încercările de unire între imperialiști sînt tot mai mult sortite eșecului și că sub acest aspect victoria noastră este asigurată.

Acum însă, tovarăși, cînd sîntem ocupați cu sarcinile economice, cînd întreaga noastră atenție este concentrată asupra construcției economice pașnice, în fața noului război care se apropie, reorganizarea rapidă a rîndurilor noastre constituie pentru noi o necesitate vitală. Întreaga noastră armată, care în ultimul timp a fost o armată a muncii [58], trebuie să-și îndrepte acum atenția în altă direcție ; trebuie să lăsăm toate treburile la o parte și să ne concentrăm toate eforturile asupra acestui nou război. Noi știm prea bine că, după toate cele prin cîte am trecut, inamicul pe care-l avem acum în față nu este de temut ; dar războiul

împotriva lui poate impune noi sacrificii grele din partea muncitorilor şi ţăranilor, poate crea multe greutăţi în calea construcţiei noastre economice, poate duce la ruină şi la distrugere zeci, sute şi mii de gospodării ţărăneşti şi, de asemenea, poate reînvia, prin succesele vremelnice repurtate de inamic, speranţele adormite ale imperialiştilor pe care i-am înfrînt, dar care, desigur, nu vor întîrzia să se alăture inamicului. De aceea trebuie să spunem că regula după care ne-am călăuzit în toate războaiele anterioare trebuie neapărat respectată şi în prezent. Dacă, în pofida celor mai împăciuitoare intenţii ale noastre, dacă, cu toate că am făcut concesii foarte mari şi am renunţat la orice pretenţii naţionale, moşierii polonezi şi burghezia poloneză ne-au impus războiul ; dacă sîntem convinşi — şi trebuie să fim convinşi — că burghezia din toate ţările, chiar şi aceea care astăzi nu dă ajutor polonezilor, îi va ajuta atunci cînd războiul va fi în toi — pentru că aici se hotărăşte nu numai soarta Rusiei sau a Poloniei, ci problema existenţei întregii burghezii, atunci trebuie să nu uităm şi să aplicăm cu orice preţ şi pînă la capăt regula după care ne-am condus în politica noastră şi care întotdeauna ne-a asigurat succesul. Această regulă este : de vreme ce am fost împinşi la război, totul trebuie subordonat intereselor războiului, toată viaţa internă a ţării trebuie subordonată războiului (a p l a u z e), în această chestiune nu se poate admite nici cea mai mică şovăială. Oricît de greu ar fi pentru imensa majoritate a tovarăşilor să se desprindă de munca ce abia de curînd a intrat pe un alt făgaş, mai rodnic şi mai necesar sarcinilor construcţiei paşnice, nu trebuie să uităm că cea mai mică scăpare din vedere, cea mai mică neatenţie înseamnă adeseori moartea inutilă a zeci de mii dintre cei mai buni tovarăşi ai noştri, a tinerelor noastre generaţii de muncitori şi ţărani, a comuniştilor noştri, care, ca întotdeauna, luptă în primele rînduri. De aceea, încă o dată, totul pentru război. Nu trebuie să existe nici o adunare, nici o consfătuire în cadrul căreia, la primul punct al oricărei discuţii, să nu se pună problema : am făcut noi totul pentru sprijinirea războiului, ne-am încordat noi suficient

forţele, am trimis noi un ajutor suficient pe front ? Aici trebuie să rămînă numai cei care nu pot da ajutor pe front. Pentru front trebuie să se facă toate sacrificiile, să se dea tot ajutorul, lăsînd la o parte orice şovăieli. Şi, dacă ne vom concentra toate forţele şi vom face toate sacrificiile, fără îndoială că vom învinge şi de data aceasta. (A p l a u z e.)

„Pravda", nr. 96 şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 96 din 6 mai 1920

Se tipăreşte după textul apărut în „Dările de seamă stenografiate ale şedinţelor plenare ale Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova" nr. 4, confruntat cu textul apărut în ziarul „Pravda"

TELEGRAMA ADRESATĂ GUVERNULUI SOVIETIC SOCIALIST DIN AZERBAIDJAN

Baku

Consiliul Comisarilor Poporului salută eliberarea maselor muncitoare din Republica independentă Azerbaidjană şi îşi exprimă convingerea fermă că, sub conducerea guvernului său sovietic, Republica independentă Azerbaidjană, împreună cu R.S.F.S.R., îşi va apăra libertatea şi independenţa împotriva imperialismului — duşmanul de moarte al popoarelor asuprite din Orient.

Trăiască Republica sovietică independentă Azerbaidjană !

Trăiască muncitorii şi ţăranii din Azerbaidjan !

Trăiască alianţa dintre muncitorii şi ţăranii din Azerbaidjan şi din Rusia !

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului,
V. Ulianov (Lenin)

Scris la 5 mai 1920

Publicat la 9 mai 1920 în ziarul „Kommunist" (Baku) nr. 7

Se tipăreşte după textul apărut în ziar, confruntat cu textul blanchetei telegramei

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONFERINŢA LĂRGITĂ A MUNCITORILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN RAIONUL ROGOJSKI-SIMONOVSKI 13 MAI 1920

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Republica sovietică trece din nou printr-un moment greu. După ce a scăpat de Kolceak şi de Denikin, proletariatul rus intenţiona să-şi îndrepte toate forţele — spirituale şi fizice — spre refacerea vieţii economice a ţării. Noi socoteam că guvernul burghez al Poloniei nu va îndrăzni să pornească la o nouă aventură. E drept, comuniştii polonezi spuneau că guvernul polonez, tocmai pentru că nu mai are nimic de pierdut, va fi gata să-i arunce fără nici o ezitare pe muncitori şi ţărani în orice aventură. Noi credem însă că proletariatul polonez, laolaltă cu proletariatul din Lituania * şi din Bielorusia, va avea grijă să alunge burghezia poloneză şi pe pani. Guvernul muncitoresc-ţărănesc rus a făcut Poloniei concesii foarte mari, vrînd să dovedească prin aceasta poporului polonez că a rupt definitiv cu politica dusă de ţarism faţă de statele mici.

În spatele burgheziei poloneze uneltesc capitaliştii francezi, care vor să vîndă Poloniei, la un preţ bun, muniţiile lor şi să se despăgubească astfel de pierderile pe care le-au avut de suferit de pe urma lui Kolceak şi Denikin.

Este semnificativ faptul că nici unul dintre statele Antantei nu are curajul să pornească împotriva Rusiei Sovietice, căci se teme să-şi arate muncitorilor adevărata lor faţă. Lucrul cel mai important pentru noi în momentul de faţă este să-i convingem pe cetăţenii ignoranţi şi neiniţiaţi în politică că noi am făcut tot ce a fost cu putinţă pentru a evita o nouă vărsare de sînge, că muncitorii şi ţăranii polonezi nu ne sînt duşmani, dar că dacă burghezia poloneză,

* În ziar s-a strecurat o greşeală de tipar : în loc de „Lituania" a apărut „Letonia". — *Nota red.*

care s-a unit cu Petliura, dorește războiul, noi vom lupta și vom fi necruțători. În orice război victoria este determinată, în ultimă instanță, de starea de spirit a maselor care-și varsă sîngele pe cîmpul de luptă. Convingerea că războiul pe care-l duc este un război just, conștiința că jertfirea vieții lor este necesară pentru binele fraților lor ridică moralul ostașilor și le dă putere să suporte greutăți fără seamăn. Generalii țariști spun că ostașii noștri roșii suportă greutăți pe care armata regimului țarist nu le-ar fi suportat niciodată. Aceasta se explică prin faptul că fiecare muncitor și fiecare țăran chemat sub arme știe pentru ce luptă și în mod conștient își varsă sîngele, în numele triumfului dreptății și socialismului.

Faptul că masele sînt conștiente de țelurile și de cauzele războiului are o imensă importanță și asigură victoria.

Țara noastră este istovită de pe urma războiului și, cu prețul unor concesii foarte importante, noi vrem să punem capăt vărsării de sînge și să pornim la muncă pașnică. De aceea, cînd Bullitt a venit în Rusia și a propus o pace grea, guvernul sovietic a semnat-o [59], pentru a da Puterii sovietice posibilitatea de a se întări.

În momentul de față sîntem nevoiți să lansăm din nou apelul: „Totul pentru război!". Toate organizațiile, atît sindicale, cît și de partid, trebuie să-și consacre acum toate forțele pentru ajutorarea eroicei Armate Roșii.

În curînd vom convinge întreaga lume că dreptatea este de partea noastră.

Ieri a sosit la Petrograd o delegație din partea tradeunionurilor engleze; printre delegați nu sînt mulți simpatizanți de-ai noștri, dar sîntem convinși că, atunci cînd se vor întoarce acasă la ei, membrii delegației vor fi cei mai buni agitatori în favoarea noastră [60]. Chiar și foștii generali țariști recunosc că pretențiile Poloniei nu sînt juste și vin în ajutorul nostru. „Totul pentru război, totul pentru victorie!" spunem noi — și muncitorii, și țăranii ruși. Să ne încordăm deci toate forțele pentru a asigura victoria! (Aplauze furtunoase.)

„Kommunisticeskii Trud" nr. 44 din 14 mai 1920

Se tipărește după textul apărut în ziar

CĂTRE ASOCIAŢIA REVOLUŢIONARĂ INDIANĂ [61]

Mă bucur că principiile autodeterminării şi ale eliberării popoarelor asuprite de sub exploatarea capitaliştilor din propria ţară şi a celor străini, principii proclamate de republica muncitorească-ţărănească, au avut un răsunet atît de viu în rîndurile indienilor conştienţi, care luptă eroic pentru libertatea lor. Masele muncitoare din Rusia urmăresc cu neobosită atenţie trezirea muncitorului şi a ţăranului indian. Chezăşia succesului definitiv o constituie organizarea şi disciplina oamenilor muncii, fermitatea lor şi solidaritatea cu oamenii muncii din întreaga lume. Salutăm strînsa alianţă dintre elementele musulmane şi cele nemusulmane. Dorim cu toată sinceritatea ca această alianţă să se extindă asupra tuturor oamenilor muncii din Orient. Numai atunci cînd muncitorii şi ţăranii indieni, chinezi, coreeni, japonezi, persani şi turci îşi vor întinde mîna şi vor porni împreună la luptă pentru cauza comună a eliberării, numai atunci victoria decisivă asupra exploatatorilor va fi asigurată. Trăiască Asia liberă !

„Pravda" nr. 108
şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 108 din 20 mai 1920

Se tipăreşte după textul apărut în ziarul „Pravda"

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA COLECTAREA MATERIEI PRIME [62]

Se va crea o comisie cu însărcinarea ca în termen de două săptămîni :

1) Să elaboreze măsuri în vederea reunirii tuturor colectărilor de cereale şi de materie primă într-un singur departament sau în vederea unirii, suficient de trainice şi de eficace, a departamentelor respective în acest scop. Să fie neapărat folosit aparatul cooperatist.

2) Comisia trebuie să examineze îndeosebi problema folosirii armatei de aprovizionare şi a trupelor de pază internă la colectarea materiei prime de orice fel, iar apoi problema condiţiilor şi proporţiilor concrete ale premiilor şi ale schimbului de mărfuri (de regulă, colective), îndeosebi acelea ale restituirii către ţărani, sub forma produsului prelucrat, a unei părţi din materia primă predată de ei.

3) Aplicarea generală a predării surplusurilor de produse agricole în vederea colectării materiei prime este obligatorie, ca şi a preţurilor fixe.

Scris la 25 mai 1920

Publicat pentru prima oară în 1945 în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII ENGLEZI [63]

Tovarăşi ! Daţi-mi voie, în primul rînd, să vă mulţumesc pentru delegaţia pe care aţi trimis-o să viziteze Rusia Sovietică. La propunerea delegaţiei voastre de a transmite prin intermediul ei o scrisoare către muncitorii englezi şi, eventual, de a adresa o propunere guvernului englez am răspuns că primesc cu plăcere să scriu muncitorilor, dar guvernului trebuie să mă adresez nu prin intermediul unei delegaţii muncitoreşti, ci direct, în numele guvernului nostru, prin intermediul tov. Cicerin. Pe această cale ne-am adresat de multe, foarte multe ori guvernului englez, propunîndu-i în modul cel mai formal şi mai solemn să începem tratativele de pace. Toţi reprezentanţii noştri — şi tov. Litvinov, şi tov. Krasin, şi toţi ceilalţi — prezintă necontenit asemenea propuneri din partea noastră. Guvernul englez refuză cu încăpăţînare să accepte propunerile făcute de noi. Aşa se explică de ce am ţinut să vorbesc cu delegaţii muncitorilor englezi numai în calitatea lor de delegaţi ai muncitorilor şi să le vorbesc nu ca reprezentant al guvernului Rusiei Sovietice, ci ca simplu comunist.

Faptul că o serie de membri ai delegaţiei voastre nu se situează pe punctul de vedere al clasei muncitoare, ci pe punctul de vedere al burgheziei, al clasei exploatatorilor, nu m-a mirat, căci în toate ţările capitaliste războiul imperialist a scos întru totul la iveală o veche plagă : trecerea majorităţii liderilor parlamentari şi trade-unionişti ai muncitorilor de partea burgheziei. Sub falsul pretext al „apărării patriei", în realitate ei apărau interesele de jaf ale unuia

dintre cele două grupuri de tîlhari mondiali, cel anglo-american-francez sau cel german ; intrau în alianţă cu burghezia împotriva luptei revoluţionare a proletariatului ; această trădare ei încercau s-o disimuleze printr-o frazeologie mic-burgheză sentimentală, reformistă şi pacifistă despre evoluţia paşnică, despre metode constituţionale, despre democraţie etc. Aşa s-au petrecut lucrurile în toate ţările ; aşa că nu e de mirare că şi componenţa delegaţiei voastre a oglindit acest fenomen petrecut şi în Anglia.

Membrii delegaţiei voastre Shaw şi Guest — surprinşi şi ofensaţi, pare-se, de afirmaţia mea că Anglia, în pofida propunerilor noastre de pace, în pofida declaraţiilor guvernului ei, continuă intervenţia, duce război împotriva noastră, îl ajută pe Vranghel în Crimeea, ajută Polonia albgardistă — m-au întrebat dacă am vreo dovadă în sprijinul afirmaţiei mele, dacă aş putea să precizez cîte trenuri cu muniţii a livrat Anglia Poloniei etc. Am răspuns că pentru a putea cunoaşte tratatele secrete ale guvernului englez este necesar ca acesta să fie răsturnat pe cale revoluţionară şi să se pună mîna pe toate documentele în legătură cu politica lui externă, aşa cum am făcut noi în 1917. Orice om cu carte, oricine se interesa în mod sincer de politică ştia şi înainte de revoluţia noastră că ţarul încheiase cu guvernele tîlhăreşti ale Anglei, Franţei, Americii, Italiei, Japoniei tratate secrete cu privire la împărţirea prăzii, cu privire la Constantinopol, la Galiţia, Armenia, Siria, Mesopotamia etc. Numai nişte mincinoşi şi nişte făţarnici (fără a-i socoti, bineînţeles, pe oamenii cu totul ignoranţi, înapoiaţi, neştiutori de carte) au putut să nege acest lucru sau să se prefacă că nu ştiu nimic. Fără revoluţie însă, n-am fi putut niciodată să punem mîna pe documentele secrete ale guvernelor tîlhăreşti ale clasei capitaliste. Conducătorii sau reprezentanţii proletariatului englez — fie ei parlamentari, trade-unionişti, ziarişti etc. — care se prefac că nu cunosc existenţa unor tratate secrete între Anglia, Franţa, America, Italia, Japonia, Polonia cu privire la jefuirea altor ţări, la împărţirea prăzii, şi care nu duc o luptă revoluţionară pentru a da în vileag aceste tratate dovedesc o dată mai mult că nu sînt decît nişte slugi credincioase ale capitaliştilor. Nouă acest lucru ne este de mult cunoscut şi îl de-

mascăm şi la noi în ţară şi în toate ţările lumii. Vizita făcută în Rusia de delegaţia muncitorilor englezi va grăbi demascarea acestor conducători şi în Anglia.

Convorbirea cu delegaţia voastră am avut-o miercuri 26 mai. A doua zi au sosit telegrame în care se comunica că Bonar-Law a recunoscut în parlamentul englez că în octombrie s-a acordat Poloniei un ajutor militar „în vederea apărării împotriva Rusiei" (bineînţeles, numai în vederea apărării, şi numai în octombrie ! În Anglia mai există încă „conducători influenţi ai muncitorilor" care ajută capitaliştilor să-i prostească pe muncitori !), iar ziarul „New Statesman" [64], cel mai moderat dintre cele mai moderate ziare sau reviste mic-burgheze, a scris că Poloniei i s-au livrat tancuri mai puternice decît cele folosite în războiul împotriva germanilor. După toate astea, cum ai putea să nu rîzi de „conducătorii" muncitorilor englezi care, cu un aer de nevinovăţie jignită, întreabă ce „dovezi" avem că Anglia luptă împotriva Rusiei şi că ajută Polonia şi pe albgardiştii din Crimeea ?

Membrii delegaţiei m-au întrebat ce consider eu mai important : înfiinţarea în Anglia a unui partid comunist, revoluţionar, consecvent sau ajutorul imediat pe care masele muncitoare din Anglia l-ar acorda în problema păcii cu Rusia. Am răspuns că aceasta este o chestiune de convingere. Adepţii sinceri ai eliberării muncitorilor de sub jugul capitalului nu pot fi nicidecum împotriva înfiinţării partidului comunist, singurul partid în stare să educe masele muncitoare nu într-un spirit burghez, nu într-un spirit mic-burghez, singurul partid într-adevăr capabil să-i demaşte, să-i ridiculizeze, să-i înfiereze pe „conducătorii" care pot avea îndoieli în privinţa faptului că Anglia ajută Polonia etc. Nimeni nu se poate teme că în Anglia vor fi prea mulţi comunişti, căci acolo nu există nici măcar un mic partid comunist. Dacă însă unii se mai află în robia ideologică a burgheziei, dacă mai împărtăşesc prejudecăţile mic-burgheze în ceea ce priveşte „democraţia" (democraţia *burgheză*), pacifismul etc., se înţelege că aceşti oameni n-ar face decît să aducă şi mai mari prejudicii proletariatului dacă le-ar trece prin minte să-şi spună comunişti şi să adere la Internaţionala a III-a. Aceşti oameni nu sînt capabili de

altceva decît de „rezoluţii" dulcege împotriva intervenţiei, rezoluţii care să nu reprezinte decît o înşiruire de fraze mic-burgheze. Aceste rezoluţii sînt şi ele folositoare într-un anumit sens, şi anume în sensul că vechii „conducători" (adepţii democraţiei burgheze, ai metodelor paşnice etc. etc.) se vor face ridicoli în ochii maselor, se vor demasca cu atît mai repede cu cît vor elabora mai multe rezoluţii lipsite de conţinut, care nu obligă la nimic şi care nu sînt urmate de nici un fel de acţiuni revoluţionare. Fiecăruia ce i se potriveşte : comuniştii să activeze direct prin partidul lor în vederea ridicării conştiinţei revoluţionare a muncitorilor. Iar cei care au sprijinit „apărarea patriei" în războiul imperialist pentru împărţirea lumii, „apărarea" tratatului secret al capitaliştilor englezi cu ţarul în vederea jefuirii Turciei, cei care „nu văd" ajutorul acordat de Anglia Poloniei şi albgardiştilor din Rusia n-au decît să sporească cît mai repede, pînă la ridicol, numărul „rezoluţiilor" lor „paşnice" ; ei vor împărtăşi cu atît mai repede soarta lui Kerenski, a menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari din Rusia.

Unii membri ai delegaţiei voastre mi-au pus miraţi întrebări în legătură cu teroarea roşie, cu inexistenţa libertăţii presei şi a libertăţii întrunirilor în Rusia, cu prigoana la care sînt supuşi menşevicii şi muncitorii menşevici etc. Eu le-am răspuns că adevăraţii vinovaţi de teroare sînt imperialiştii din Anglia şi „aliaţii" lor, care au dezlănţuit şi continuă să dezlănţuie teroarea albă în Finlanda şi în Ungaria, în India şi în Irlanda ; care au sprijinit şi continuă să sprijine pe Iudenici, pe Kolceak, pe Denikin, pe Piłsudski, pe Vranghel. Teroarea roşie exercitată de noi reprezintă apărarea clasei muncitoare împotriva exploatatorilor, reprimarea împotrivirii exploatatorilor, de partea cărora se situează socialiştii-revoluţionari, menşevicii şi un număr neînsemnat de muncitori menşevici. În democraţia burgheză, libertatea presei şi a întrunirilor înseamnă libertatea celor bogaţi de a complota împotriva oamenilor muncii, înseamnă libertatea capitaliştilor de a corupe şi de a acapara ziarele. De atîtea ori am explicat în presă aceste lucruri, încît nu-i nici o plăcere pentru mine să le repet.

La două zile după convorbirea avută cu delegaţia voastră, ziarele au publicat ştirea că, după arestarea lui Monatte şi a lui Loriot în Franţa, a urmat arestarea Sylviei Pankhurst în Anglia. Acesta este cel mai bun răspuns dat de guvernul englez la întrebarea pe care „conducătorii" necomunişti ai muncitorilor englezi, „conducătorii" prizonieri ai prejudecăţilor burgheze se tem chiar şi s-o spună : împotriva cărei clase e îndreptată teroarea ? împotriva celor asupriţi şi exploataţi sau împotriva asupritorilor şi a exploatatorilor ? este vorba despre „libertatea" capitaliştilor de a jefui, de a înşela, de a prosti pe oamenii muncii sau despre „libertatea" oamenilor muncii de a scutura jugul capitaliştilor, al speculanţilor, al proprietarilor ? Tov. Sylvia Pankhurst este reprezentanta intereselor a sute şi sute de milioane de oameni asupriţi de capitaliştii englezi şi de alţi capitalişti şi, de aceea, este supusă terorii albe, i se răpeşte libertatea etc. Iar „conducătorii" muncitorilor care duc o politică necomunistă sînt, în proporţie de 99%, reprezentanţi ai burgheziei, ai înşelătoriei şi ai prejudecăţilor ei.

În încheiere, vă mulţumesc încă o dată, tovarăşi, că aţi trimis o delegaţie a voastră la noi. Cu toată ostilitatea pe care mulţi dintre membrii ei au manifestat-o faţă de sistemul sovietic şi faţă de dictatura proletariatului, cu toate că ei sînt în mare măsură prizonieri ai prejudecăţilor burgheze, cunoaşterea Rusiei Sovietice de către această delegaţie va grăbi în mod inevitabil prăbuşirea capitalismului în întreaga lume.

N. Lenin

30. V. 1920

„Pravda" nr. 130 şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 130 din 17 iunie 1920

Se tipăreşte după manuscris

CONVORBIRE CU CORESPONDENTUL JAPONEZ R. NAKAHIRA, REPREZENTANTUL ZIARULUI „OSAKA ASAHI“ [65]

Lenin a început să vorbească fără să mai aştepte întrebările noastre. Referindu-se la relaţiile japono-ruse, Lenin şi-a exprimat profundul regret în legătură cu poziţia Japoniei, care nu se vădeşte dispusă să meargă în întîmpinarea paşilor paşnici întreprinşi de guvernul muncitoresc-ţărănesc din Rusia. „Guvernul muncitoresc-ţărănesc — a remarcat el —, tocmai pentru că se conduce după principii paşnice, a acceptat recunoaşterea statului tampon din Extremul Orient [66]“.

Trecînd la alte teme, Lenin a pus, una după alta, o serie de întrebări : „1. Moşierii din Japonia reprezintă clasa dominantă ? 2. Ţăranii japonezi pot stăpîni liber pămîntul ? 3. Poporul japonez trăieşte mai cu seamă din resursele interne ale ţării sau Japonia importă o cantitate importantă de mărfuri din străinătate ?“

Prin aceasta Lenin ne-a arătat cît se poate de limpede că viaţa poporului japonez îl interesează profund.

Apoi, Lenin a pus următoarea întrebare interesantă : „Am citit într-o carte că în Japonia părinţii nu-şi bat copiii. E adevărat ?“ Noi am răspuns : „Există, desigur, excepţii, dar, de regulă, la noi copiii nu sînt bătuţi“. El a remarcat cu mare satisfacţie că unul dintre principiile guvernului muncitoresc-ţărănesc constă, de asemenea, în desfiinţarea pedepsei corporale aplicate copiilor.

Noi am pus cîteva întrebări cu privire la revoluţia din Rusia şi la perspectivele dezvoltării ei.

După ce a expus pe scurt istoria mişcării revoluţionare din Rusia, Lenin a spus : „Înainte de revoluţie clasa muncitoare şi ţărănimea din Rusia erau supuse unei asupriri fără seamăn în istorie. Ca urmare a acestei asupriri, spiritul de protest al maselor populare a crescut tot mai mult şi a dus la o explozie revoluţionară. Tocmai aşa se explică de ce, în ciuda organizării relativ slabe a păturilor de jos ale populaţiei din Rusia şi în ciuda nivelului redus, în comparaţie cu alte ţări, al ştiinţei de carte, mişcarea revoluţionară n-a putut fi totuşi înăbuşită. Astăzi clasa muncitoare şi ţărănimea din Rusia au o experienţă a revoluţiei de peste doi ani şi au trecut prin admirabila şcoală a învăţăturii politice şi sociale. Experienţa acumulată în decursul acestor doi ani şi jumătate poate fi întru totul comparată cu o dezvoltare de multe secole".

Apoi, am întrebat : „Republica muncitorească-ţărănească a refuzat în mod principial să plătească datoriile rezultate din împrumuturile contractate de guvernul ţarist ; totuşi ea a promis ca după încheierea păcii cu Estonia să-i plătească acesteia o sumă importantă în aur. Cum se explică acest lucru ?"

Cu un zîmbet larg, Lenin a spus : „Estonia are o atitudine binevoitoare faţă de statul muncitoresc-ţărănesc şi, drept răspuns la această bunăvoinţă, guvernul muncitoresc-ţărănesc i-a promis să-i plătească în aur". Apoi a spus : „E foarte greu să ai de-a face cu clasele avute. Reprezentanţii claselor avute, prin însăşi natura lor, se gîndesc numai la satisfacerea aviditătii lor de bani. Să luăm, de pildă, America. America a propus statului nostru muncitoresc-ţărănesc să încheie pace. Dar dacă studiem cu atenţie propunerea ei, vedem că are, de la început pînă la sfîrşit, un caracter prădalnic. Noi nu putem admite acest lucru. De aceea am refuzat în mod principial să semnăm un asemenea tratat de pace. Firește, noi nu vrem ca în străinătate să fim consideraţi un stat slab. Avem motive să credem că cu cît ţările Antantei vor persista în refuzul lor de a recunoaşte statul muncitoresc-ţărănesc şi vor încerca să realizeze o intervenţie militară în Rusia, cu atît acest lucru va fi, în ultimă instanţă, mai avantajos pentru noi.

În fața industriei Rusiei se deschid mari perspective. Să luăm, de pildă, chiar energetica. Dacă ea va fi dezvoltată și va ajunge la un înalt nivel, noi vom putea electrifica toate ramurile economiei. Posibilitățile creatoare ale comunismului vor avea în curînd un mare efect asupra rezolvării tuturor acestor probleme și se va face un pas atît de uriaș înainte, încît va putea fi comparat cu progresul realizat în decurs de multe decenii".

Transmis prin telegraf la 6 iunie 1920

Publicat în limba japoneză la 13 iunie 1920 în ziarul „Osaka Asahi" nr. 13 814, la 15 iunie 1920 în ziarul „Tokio Asahi" nr. 12 211 și în limba engleză la 7 august 1920 în revista „Soviet Russia" nr. 6

Publicat pentru prima oară în limba rusă (traducere din limba engleză) la 16 aprilie 1963 în ziarul „Izvestiia" nr. 91

Se tipărește după textul publicat în ziarul „Osaka Asahi"
Tradus din limba japoneză

CONVORBIRE CU CORESPONDENTUL JAPONEZ K. FUSE, REPREZENTANTUL ZIARELOR „OSAKA MAINITI" ŞI „TOKIO NITI-NITI"

Tov. Lenin l-a întîmpinat pe Fuse spunîndu-i că este foarte bucuros să-l vadă şi că, în pofida celor petrecute în ultimul timp între Rusia şi Japonia şi în pofida faptului că unele cercuri din Japonia continuă să se situeze pe o poziţie intransigentă faţă de Rusia Sovietică, el priveşte totuşi cu optimism viitoarele relaţii dintre cele două ţări. Guvernul sovietic a recunoscut independenţa statului tampon şi sper că acest lucru — a spus Lenin — va contribui la restabilirea în timpul cel mai scurt a păcii în Extremul Orient.

Începîndu-şi interviul, Fuse i-a pus lui Lenin o întrebare: „În toamna anului trecut, d-voastră aţi spus că greutăţile au fost depăşite; oare nu mai prevedeţi greutăţi pe viitor?"

Eu am făcut această afirmaţie în sensul că am trecut prin foarte mari greutăţi; desigur însă că ne mai aşteaptă multe greutăţi!

Întrebarea lui Fuse: „Aţi spus că pentru trecerea de la feudalism la capitalism a fost nevoie de mulţi ani, şi de aceea şi pentru trecerea de la capitalism la socialism va fi nevoie de mulţi ani. Spuneţi-mi, vă rog, aproximativ de ce termen este nevoie pentru aceasta?"

E greu de stabilit termenul în general; pentru a răsturna vechea orînduire nu trebuie mult timp, dar nu este posibil să se creeze o orînduire nouă într-un termen scurt. Noi am păşit la înfăptuirea planului de electrificare a industriei şi

a agriculturii ; fără electrificare orînduirea comunistă nu poate fi realizată, iar planul nostru de electrificare este întocmit pe termen de zece ani în cazul celor mai favorabile condiţii. Acesta este termenul minim pentru a crea noua noastră orînduire.

Apoi Lenin i-a pus lui Fuse o serie de întrebări cu privire la relaţiile agrare şi de clasă din Japonia.

Ce reprezintă în Japonia moşierii ? Care este situaţia ţăranului fără pămînt în Japonia ? Există organizaţii ţărăneşti ? etc. După aceea Lenin s-a interesat de starea electrificării, a învăţămîntului public în Japonia, precum şi de felul cum sînt trataţi copiii în Japonia. Cînd Fuse a spus că în Japonia copiii sînt mai bine trataţi decît în Occident, Lenin a relevat : acest lucru este foarte important, căci în aşa-zisele ţări civilizate din Europa, nici chiar în Elveţia n-a fost încă desfiinţat cu desăvîrşire, de pildă, obiceiul de a bate copiii în şcoli.

După aceea Fuse i-a pus din nou lui Lenin o serie de întrebări politice.

Fuse : „Cum vă imaginaţi posibilitatea unor relaţii de bună vecinătate între statele socialiste şi cele capitaliste ?"

Condiţiile noastre cu privire la convieţuirea cu ţările capitaliste sînt amănunţit expuse în proiectul de tratat pe care reprezentantul american Bullitt l-a publicat nu demult la Washington. Aceste condiţii sînt foarte dezavantajoase pentru noi, iar de aici puterile Antantei au dedus că sîntem dispuşi să facem concesii, fiindcă sîntem slabi, şi au început intervenţia, care s-a soldat prin deplina înfrîngere a tuturor. Noi i-am zdrobit definitiv pe Kolceak, Iudenici şi Denikin.

Fuse : „Unde poate avea comunismul mai multe şanse de succes, în Occident sau în Orient ?"

Deocamdată adevăratul comunism poate avea succes numai în Occident, dar Occidentul trăieşte pe seama Orientului ; puterile imperialiste din Europa se îmbogăţesc mai ales pe seama coloniilor din Orient, dar în acelaşi timp ele

înarmează şi învaţă coloniile lor cum să lupte, şi prin aceasta Occidentul îşi sapă singur groapa în Orient.

Fuse: „Care sînt sarcinile imediate ale guvernului sovietic?"

În primul rînd, să-i înfrîngă pe moşierii polonezi, în al doilea rînd, să obţină o pace trainică şi, în al treilea rînd, să dezvolte viaţa noastră economică.

Transmis prin telegraf
la 4 iunie 1920

Publicat în limba japoneză
la 10 iunie 1920 în ziarul
„Tokio Niti-Niti", nr. 15 686

Publicat pentru prima oară
în limba rusă în 1924
în culegerea de articole
„Lenin şi Orientul", Moscova

Se tipăreşte după textul culegerii,
confruntat cu copia dactilografiată
a comunicării telegrafice
a lui K. Fuse

„COMUNISMUL"

„REVISTA INTERNAŢIONALEI COMUNISTE PENTRU ŢĂRILE DIN EUROPA DE SUD-EST" (IN LIMBA GERMANĂ). VIENA, NR. 1—2 DIN 1 FEBRUARIE 1920, PÎNĂ LA NR. 18 DIN 8 MAI 1920

Minunata revistă care apare la Viena sub acest titlu oferă un foarte interesant şi bogat material în legătură cu creşterea mişcării comuniste în Austria, Polonia şi în alte ţări, alături de o cronică a mişcării internaţionale şi articole despre Ungaria şi despre Germania, despre sarcinile generale şi despre tactică etc. Dar nu putem trece peste o lipsă a revistei care te izbeşte din primul moment, chiar la o simplă citire fugitivă. Această lipsă constă în simptomele neîndoielnice de „stîngism — boala copilăriei comunismului", de care suferă revista şi căreia i-am consacrat o mică broşură apărută recent la Petrograd *.

În cîteva cuvinte aş vrea să relev chiar acum trei dintre simptomele acestei boli pe care le observăm în minunata revistă „Comunismul". În nr. 6 (1. III. 1920) a fost publicat articolul tov. G. L. : „Cu privire la problema parlamentarismului", pe care redacţia îl consideră un articol de discuţie şi de care tov. B. K., autorul articolului „Cu privire la problema boicotării parlamentelor" (nr. 18 din 8. V. 1920), se desolidarizează (din fericire) din capul locului, adică declară că nu este de acord cu el.

Articolul lui G. L. este foarte stîngist şi foarte slab. Marxismul este aici pur verbal ; deosebirea dintre tactica „defensivă" şi cea „ofensivă" este născocită ; nu se face o analiză concretă a unor situaţii istorice bine determinate ; un lucru esenţial (necesitatea de a cuceri şi de a învăţa să

* Vezi volumul de faţă, p. 1—104. — *Nota red.*

cucereşti toate domeniile de activitate şi toate instituţiile în care burghezia îşi exercită influenţa asupra maselor etc.) nu este luat în consideraţie.

În nr. 14 (17. IV. 1920), în articolul „Evenimentele din Germania", tov. B. K. critică declaraţia din 21. III. 1920 a C.C. al Partidului Comunist din Germania, pe care am criticat-o şi eu în broşura menţionată mai sus. Dar, în ceea ce priveşte caracterul, critica făcută de noi este radical diferită. Tov. B. K. îşi bazează critica pe citate din Marx care se referă la o situaţie ce nu are nimic comun cu situaţia dată, dezaprobînd în întregime tactica C.C. al Partidului Comunist din Germania şi ocolind cu desăvîrşire principalul. El ocoleşte ceea ce constituie esenţa însăşi, sufletul viu al marxismului : analiza concretă a unei situaţii concrete. Dacă cea mai mare parte dintre muncitorii de la oraşe au trecut de la scheidemannişti la kautskişti şi, în cadrul partidului kautskist („independent" faţă de tactica revoluţionară justă), continuă să se îndepărteze de aripa lui dreaptă, trecînd la aripa stîngă, adică, de fapt, la comunism, — dacă astfel stau lucrurile, este oare admisibil să renunţi la folosirea unor măsuri tranzitorii, a unor măsuri de compromis *faţă de aceşti muncitori ?* Este oare admisibil să nu ţii seama, să treci sub tăcere experienţa bolşevicilor, care în aprilie şi mai 1917 au dus în fond o politică de compromis declarînd : nu putem răsturna pur şi simplu guvernul provizoriu (Lvov, Miliukov, Kerenski şi alţii), căci muncitorii din Soviete îl mai susţin, trebuie să se ajungă mai întîi la *o schimbare în concepţiile* majorităţii sau ale unei părţi însemnate a acestor muncitori ?

Eu cred că nu e admisibil.

În sfîrşit, articolul tov. B. K. din nr. 18 al revistei „Comunismul", pe care l-am citat mai sus, dă la iveală în mod deosebit de limpede, de concret şi de pregnant greşeala lui, care constă în susţinerea tacticii boicotării parlamentelor în Europa de astăzi. Fiindcă autorul, desolidarizîndu-se de „boicotul sindicalist", de boicotul „pasiv" şi născocind un boicot special, „activ" (vai, ce poziţie „de stînga" !...), cu o

claritate surprinzătoare arată prin aceasta întreaga adîncime a greşelilor pe care le conţine raţionamentul său.

„Boicotul activ înseamnă — scrie autorul — că partidul comunist nu se mulţumeşte cu lansarea lozincii împotriva participării la alegeri, ci, în interesul efectuării boicotului, desfăşoară o agitaţie revoluţionară tot atît de amplă ca şi cum ar participa la alegeri, ca şi cum agitaţia şi acţiunea lui (munca, activitatea, lupta) ar urmări dobîndirea unui număr cît mai mare de voturi proletare" (p. 552).

E o perlă. Pentru antiparlamentarişti va fi mai ucigător decît orice critică. Să născoceşti un boicot „activ" „ca şi cum" am participa la alegeri !! Masa muncitorilor şi ţăranilor înapoiaţi şi semiînapoiaţi participă la alegeri în mod serios, căci ei mai dau crezare prejudecăţilor burgheze-democratice, sînt încă prizonierii acestor prejudecăţi. Iar noi, în loc să ajutăm pe mic-burghezii înapoiaţi (deşi au uneori o „înaltă cultură") să scape de prejudecăţi pe baza propriei lor experienţe, ne vom feri de participarea în parlament, ne vom amuza cu *născocirea* unei tactici în care să nu existe hidoşenia cotidiană, burgheză !!

Bravo, bravo, tovarăşe B. K. ! Apărînd în felul acesta antiparlamentarismul, veţi contribui ca această inepţie să fie lichidată mai curînd decît o pot face eu prin critica adusă.

12. VI. 1920

Publicat la 14 iunie 1920
în revista „Kommunisticeskii
Internaţional" nr. 11
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEA DE-A DOUA CONSFĂTUIRE PE ÎNTREAGA RUSIE A ORGANIZATORILOR RESPONSABILI CU MUNCA LA SATE 12 IUNIE 1920 [67]

Tovarăşi, sînt foarte bucuros că am prilejul să aduc salutul meu participanţilor la consfătuirea în problemele muncii la sate. Daţi-mi voie ca la început să mă opresc pe scurt asupra situaţiei internaţionale a Republicii sovietice şi asupra sarcinilor noastre legate de această situaţie, iar apoi să spun cîteva cuvinte despre sarcinile care — după părerea mea — se pun acum în mod deosebit şi pe primul plan în faţa activiştilor de partid la sate.

Cît priveşte situaţia internaţională a republicii, sînteţi, desigur, pe deplin informaţi despre principalele evenimente în legătură cu ofensiva poloneză. În străinătate circulă un număr neînchipuit de mare de minciuni pe această temă, ca urmare a aşa-zisei libertăţi a presei, care constă în aceea că principalele organe de presă din străinătate sînt cumpărate de capitalişti, iar coloanele ei, în proporţie de 99%, sînt umplute cu articolele unor scribi venali. Aceasta se numeşte la ei libertate a presei, şi, din această cauză, orice minciună îşi găseşte o largă răspîndire. Printre altele, în legătură cu ofensiva polonezilor, lucrurile sînt astfel înfăţişate ca şi cum bolşevicii ar fi prezentat Poloniei pretenţii inacceptabile şi ei ar fi pornit ofensiva ; or, dumneavoastră ştiţi cu toţii foarte bine că noi am fost întru totul de acord chiar şi cu acele graniţe întinse în cadrul cărora se afla înainte de începerea ofensivei teritoriul ocupat de polonezi. Noi am pus cruţarea vieţii ostaşilor roşii mai presus de războiul pentru Bielorusia şi Lituania, aca-

parate de polonezi. În afară de apelul adresat muncitorilor și țăranilor polonezi, noi am declarat în modul cel mai solemn guvernului polonez, guvern burghezo-moșieresc, nu numai în numele Consiliului Comisarilor Poporului, ci și printr-un manifest special din partea C.E.C. din Rusia [68], forul suprem al Republicii sovietice, că propunem tratative de pace pe baza frontului care exista atunci, adică a frontului în limitele căruia Lituania și Bielorusia, ținuturi nepoloneze, rămîneau polonezilor ; eram convinși și sîntem și acum convinși că moșierii și capitaliștii polonezi nu vor putea păstra pămînturi străine și că printr-o pace, oricît de neavantajoasă ar fi pentru noi, vom cîștiga mai mult, cruțînd viața ostașilor noștri roșii, căci cu fiecare lună de pace noi ne întărim de zece ori mai mult, în timp ce orice alt guvern, inclusiv guvernul burghez al Poloniei, cu fiecare lună de pace se descompune tot mai mult. Cu toate că am mers extrem de departe cu propunerile noastre de pace, cu toate că unii oameni foarte pripiți și care în vorbă sînt cei mai revoluționari dintre revoluționari au dat chiar propunerilor noastre calificativul de tolstoiene — deși, în realitate, bolșevicii prin activitatea desfășurată au dat, pare-se, destule dovezi că nu au nici un dram de tolstoism —, am considerat de datoria noastră ca într-o asemenea problemă cum este războiul să dovedim că sîntem dispuși să facem maximum de concesii posibile și, îndeosebi, să arătăm că din pricina granițelor, pentru care s-a vărsat atîta sînge, noi nu vom lupta, că pentru noi aceasta e o problemă cu totul secundară.

Noi am făcut concesii pe care nu le poate face nici un alt guvern ; e instructiv să comparăm teritoriul cedat de noi Poloniei cu granițele de răsărit fixate polonezilor prin documentul organului suprem al aliaților englezi, francezi și alți imperialiști, document dat publicității, pare-mi-se, ieri [69].

Acești domni capitaliști din Anglia și din Franța își închipuie că ei hotărăsc în problema granițelor ; dar, slavă domnului, în afară de ei mai există și alții care hotărăsc în această problemă : muncitorii și țăranii au învățat să fixeze ei singuri granițele.

Aceşti domni fixează graniţele Poloniei, şi le fixează în aşa fel, încît ele se întind incomparabil mai departe spre apus decît am propus noi. Acest act, ai cărui autori sînt aliaţii din Paris, este o dovadă concretă a tîrgului intervenit între ei şi Vranghel. Ei susţin că sînt de acord să încheie pacea cu Rusia Sovietică, susţin că nu sprijină nici Polonia, nici pe Vranghel, dar noi spunem că aceasta este o minciună sfruntată în dosul căreia se ascund atunci cînd declară că în prezent ei nu livrează arme, deşi ei le livrează, aşa cum le-au livrat şi în urmă cu cîteva luni. Din comunicatul de astăzi reiese că au fost capturate bunuri de preţ : a fost capturat un vagon cu mitraliere englezeşti noi-nouţe ; tov. Troţki a anunţat că zilele acestea au fost capturate cartuşe franţuzeşti absolut noi. Mai e oare nevoie şi de altă confirmare pentru a dovedi că Polonia luptă cu armament provenit de la englezi şi francezi, cu ajutorul cartuşelor provenite de la englezi şi francezi, cu bani proveniţi de la englezi şi francezi ? Dacă ei declară acum că în problema graniţei ei de răsărit, Polonia va hotărî singură, aceasta înseamnă că s-a încheiat o tranzacţie direct cu Vranghel ; oricine înţelege acest lucru. Din toate aceste împrejurări oricine vede limpede că lupta moşierilor polonezi şi a burgheziei poloneze se bizuie în întregime pe ajutorul englezilor şi al francezilor, dar ei mint cu neruşinare, aşa cum au minţit şi atunci cînd au afirmat că nici gînd n-au avut să-l trimită ei pe Bullitt, pînă cînd, în cele din urmă, acesta a sosit în America, a rostit cuvîntări şi a dat publicităţii documentele adunate aici.

Dar aceşti domni, domnii negustori capitalişti, nu-şi pot schimba năravul. Este un lucru de înţeles. Altfel decît ca nişte negustori ei nu pot raţiona, şi atunci cînd diplomaţia noastră foloseşte procedee care nu sînt negustoreşti, cînd spunem că pentru noi viaţa ostaşilor roşii este mai scumpă decît o uriaşă modificare a graniţelor, ei, judecînd ca nişte adevăraţi negustori, nu înţeleg, desigur, acest lucru. Cînd, acum un an, i-am propus lui Bullitt un tratat extrem de avantajos pentru ei şi extrem de dezavantajos pentru noi, un tratat în virtutea căruia lui Denikin şi Kolceak le rămînea un teritoriu uriaş, am făcut această propunere întrucît

eram încredinţaţi că, dacă pacea ar fi semnată, niciodată guvernul albgardist nu ar putea să se menţină.

Din punct de vedere negustoresc, ei nu puteau înţelege acest lucru decît ca o recunoaştere a slăbiciunii noastre. „Dacă bolşevicii consimt la o asemenea pace, înseamnă că sînt pe cale să-şi dea duhul", şi întreaga presă burgheză era în plin extaz, toţi diplomaţii îşi frecau mîinile de bucurie, iar Kolceak şi Denikin primeau împrumuturi de milioane de lire sterline. E drept, capitaliştii nu le-au dat aur, ci arme la preţuri de camătă, avînd deplina convingere că bolşevicii nu sînt nicidecum în stare să le vină de hac. Istoria asta s-a terminat prin înfrîngerea totală a lui Kolceak şi a lui Denikin, şi sutele lor de milioane de lire sterline s-au dus pe apa sîmbetei. Iar la noi sosesc acum, unul după altul, trenurile încărcate cu un minunat echipament englezesc, adeseori întîlneşti divizii întregi de ostaşi roşii îmbrăcaţi cu admirabile haine englezeşti, iar zilele acestea un tovarăş din Caucaz mi-a povestit că o divizie întreagă de ostaşi roşii este îmbrăcată în uniforme de bersaglieri italieni. Îmi pare foarte rău că nu am posibilitatea să vă arăt o fotografie a acestor ostaşi roşii îmbrăcaţi în uniforme de bersaglieri. Trebuie totuşi să vă spun că echipamentul englezesc e şi el bun la ceva, şi ostaşii roşii ruşi sînt recunoscători negustorilor englezi care i-au îmbrăcat, care au tratat chestiunea aceasta negustoreşte şi pe care bolşevicii i-au bătut, îi bat şi-i vor mai bate de multe ori. (Aplauze.)

Acelaşi lucru se întîmplă şi cu ofensiva Poloniei. Este un exemplu din care se vede că dumnezeu (bineînţeles, dacă există), atunci cînd vrea să pedepsească pe cineva, îi ia mai întîi mintile. Nu încape îndoială că în fruntea Antantei se află oameni extrem de inteligenţi, politicieni excelenţi, dar aceşti oameni fac prostie după prostie. Ei ridică împotriva noastră o ţară după alta, dîndu-ne posibilitatea să le batem una cîte una. Dacă ar reuşi să se unească — şi ei au Liga Naţiunilor, şi nu există petic de pămînt asupra căruia să nu se extindă puterea lor militară —, s-ar părea că le-ar fi mai uşor decît oricui să unească toate forţele vrăjmaşe şi să le îndrepte împotriva Puterii sovietice. Dar ei nu pot să le unească. Ei pornesc la luptă în mod izolat. Se rezumă numai la ameninţări, lăudăroşenie, înşelăciune — acum şase

luni ei au declarat că au ridicat 14 state împotriva Puterii sovietice, că în cîteva luni vor fi la Moscova şi la Petrograd. Iar astăzi am primit din Finlanda o broşură conţinînd o povestire, amintirile unui ofiţer alb despre ofensiva asupra Petrogradului, şi mai de mult mi-a parvenit o declaraţie-protest din partea cîtorva ruşi de factură cadetă, membri ai guvernului din nord-vest [70], în care se spune că generalii englezi i-au invitat la o şedinţă şi, prin intermediul unui translator, iar uneori vorbind într-o admirabilă limbă rusă, le-au propus să constituie chiar acolo, pe loc, un guvern, desigur rus, fără îndoială democratic, în spiritul adunării constituante, şi le-au cerut să semneze ceea ce li se va propune. Iar ei, aceşti ofiţeri ruşi, duşmani înverşunaţi ai bolşevicilor, aceşti cadeţi, au fost indignaţi de nemaipomenita impertinenţă a ofiţerilor englezi care le ordonau lor, care le comandau pe un ton de ureadnic (or, să comande ştiu numai ruşii) să ia loc şi să semneze ceea ce li se va da de semnat ; în continuare relatează cum a eşuat toată povestea. Îmi pare rău că nu avem posibilitatea să răspîndim pe scară cît mai largă aceste documente, aceste mărturii ale ofiţerilor albgardişti care au participat la ofensiva împotriva Petrogradului.

De ce se întîmplă toate astea ? Fiindcă la ei Liga Naţiunilor este o uniune numai pe hîrtie, pe cînd în realitate ei alcătuiesc o haită de fiare care nu fac decît să se bată între ele şi n-au pic de încredere una în cealaltă.

În realitate, ei şi acum se laudă că o dată cu Polonia vor porni ofensiva şi Letonia, România şi Finlanda, iar din tratativele diplomatice vedem foarte limpede că atunci cînd Polonia a pornit ofensiva, puterile care duceau tratative de pace cu noi şi-au schimbat tonul şi au început să facă declaraţii uneori de o impertinenţă nemaipomenită. Ei judecă negustoreşte, iar de la un negustor nu te poţi aştepta la altceva. I s-a părut că acum are şanse să se răfuiască cu Rusia Sovietică şi începe să-şi ia nasul la purtare. N-are decît. Am mai văzut noi de-alde astea şi la alte state, mai însemnate, şi nu le-am dat nici o atenţie, deoarece ne-am convins că din toate ameninţările Finlandei, României, Letoniei şi ale tuturor celorlalte state burgheze care depind întru totul

de Antantă, nimic nu se alege. Polonia a încheiat un acord numai cu Petliura, un general fără armată, şi acest acord a dus la creşterea îndîrjirii în rîndurile populaţiei ucrainene, a făcut ca o serie întreagă de elemente semiburgheze să treacă în număr şi mai mare de partea Rusiei Sovietice, şi, de aceea, rezultatul a fost din nou unele acţiuni răzleţe, pornite numai de Polonia, în loc de o ofensivă generală. Iar acum vedem că, deşi trupele noastre au fost nevoite să piardă, desigur, multă vreme cu deplasarea, deoarece se aflau la o mai mare distanţă de graniţă decît polonezii şi am avut nevoie de mai mult timp pentru a transporta trupele noastre, aceste trupe au dezlănţuit ofensiva, şi zilele acestea cavaleria noastră a eliberat Jitomirul ; ultimul drum care unea Kievul cu frontul polonez a fost tăiat la sud şi la nord de către trupele noastre, şi în felul acesta Kievul este definitiv pierdut pentru polonezi ; totodată am aflat că Skólski şi-a dat demisia, că guvernul Poloniei a început să şovăie, să dea din colţ în colţ şi chiar să declare că ne va propune noi condiţii de pace. Poftim, domnilor moşieri şi capitalişti, noi nu vom refuza niciodată să examinăm condiţiile de pace ale polonezilor. Dar vedem că guvernul polonez duce războiul împotriva voinţei propriei lui burghezii, că democraţia narodovistă poloneză [71], care corespunde cadeţilor şi octombriştilor noştri — cei mai înrăiţi moşieri contrarevoluţionari şi burghezia —, este împotriva războiului, fiindcă ştie că un asemenea război nu poate fi cîştigat şi că războiul îl duc aventurierii polonezi, socialiştii-revoluţionari, partidul socialiştilor polonezi [72], oameni în rîndul cărora se observă cum nu se poate mai bine ceea ce se observă la eseri, şi anume : frazeologie revoluţionară, lăudăroşenie, patriotism, şovinism, bufonerii şi o totală superficialitate. Îi cunoaştem noi pe aceşti domni. Atunci cînd, după ce au sărit peste cal în război, încep să remanieze guvernul şi spun că ne propun tratative de pace, noi le răspundem : poftiţi, domnilor, încercaţi. Dar noi ne bizuim numai pe muncitorii şi pe ţăranii polonezi ; şi noi vom vorbi despre pace, dar nu cu voi, moşieri şi burghezi polonezi, ci cu muncitorii şi ţăranii polonezi, şi care va fi rezultatul acestor discuţii, vom vedea.

Tovarăşi, cu toate succesele pe care le repurtăm pe frontul polonez, situaţia este totuşi de aşa natură, încît trebuie să ne încordăm toate forţele. Cel mai periculos lucru într-un război care începe în asemenea condiţii cum începe acum războiul nostru cu Polonia ar fi să subapreciem forţele duşmanului şi să ne liniştim cu gîndul că noi sîntem mai puternici. Acesta este cel mai periculos lucru, care poate duce la înfrîngere în război, şi este cea mai negativă trăsătură a caracterului rus, trăsătură care îşi găseşte expresia în slăbiciune şi moliciune. Important este nu numai să începi, ci şi să te menţii pe poziţie şi să rezişti, iar rusul nostru nu ştie să facă acest lucru. Numai printr-o deprindere îndelungată, printr-o luptă proletară disciplinată împotriva oricăror şovăieli şi oscilări, numai printr-o astfel de fermitate putem face ca masele muncitoare din Rusia să se poată dezbăra de acest năravdăunător.

I-am bătut pe Kolceak, pe Denikin şi pe Iudenici, şi i-am bătut chiar foarte bine, dar nu ne-am priceput să-i răpunem definitiv, şi a rămas Vranghel în Crimeea. Noi spuneam : „ei, acum sîntem noi mai puternici !", şi de aceea s-au ivit o serie întreagă de manifestări de delăsare, de neglijenţă, iar în timpul acesta Vranghel primeşte ajutor din partea Angliei. Ajutorul acesta îl primeşte prin intermediul negustorilor, şi nu poate fi dovedit. Zilele acestea a avut loc o debarcare a lui Vranghel, care a ocupat Melitopolul. E drept că, după ultimele informaţii, noi l-am recucerit, dar şi în cazul acesta am pierdut oraşul în modul cel mai ruşinos tocmai pentru că eram puternici. Pentru că Iudenici, Kolceak şi Denikin au fost zdrobiţi, rusul începe să-şi arate firea şi se duce să se culce, iar treaba suferă de delăsare ; din cauza neglijenţei lui îi pier apoi zeci de mii de tovarăşi. Iată o trăsătură a caracterului rus ; deşi treaba nu este dusă pînă la capăt, rusul se delasă imediat dacă nu stai de capul lui. Trebuie să luptăm în modul cel mai necruţător împotriva acestei trăsături, căci ea duce la pieirea a zeci de mii dintre cei mai buni ostaşi roşii şi ţărani şi la prelungirea tuturor chinurilor foametei. De aceea, în ceea ce priveşte războiul care ne-a fost impus, deşi sîntem mai puternici decît polonezii, lozinca noastră trebuie să fie înlăturarea oricărei delăsări. Din moment ce războiul a

devenit inevitabil, trebuie să dăm totul pentru război, şi cea mai mică delăsare sau lipsă de energie trebuie pedepsite potrivit legilor din timp de război. Războiul e război, şi nimeni dintre cei care se află în spatele frontului sau se ocupă cu vreo îndeletnicire paşnică nu are dreptul să se eschiveze de la această obligaţie.

Lozinca trebuie să fie : totul pentru război ! Altfel nu vom putea veni de hac şleahtei şi burgheziei poloneze ; pentru a pune capăt războiului trebuie să dăm o dată pentru totdeauna o lecţie ultimei puteri vecine care îndrăzneşte să se joace de-a războiul. Trebuie să-i dăm o asemenea lecţie, încît să spună copiilor, nepoţilor şi strănepoţilor ei să nu mai facă aşa ceva (aplauze) ; de aceea, tovarăşi, prima îndatorire a activiştilor de la sate, a propagandiştilor şi agitatorilor, precum şi a tuturor tovarăşilor care lucrează acum într-un domeniu de muncă paşnică este ca la fiecare întrunire, miting sau consfătuire în legătură cu probleme de ordin practic, în orice grupe din orice instituţie de partid, în orice colegiu sovietic să aibă în primul rînd în vedere şi să înfăptuiască cu orice preţ lozinca „totul pentru război !"

Atîta timp cît războiul nu s-a terminat cu victoria deplină, trebuie să luăm măsuri pentru a ne asigura că greşelile şi prostiile pe care le-am făcut ani de-a rîndul nu se vor mai repeta. Nu ştiu cîte prostii trebuie să facă rusul pentru a se învăţa minte. Noi am mai considerat o dată războiul terminat fără ca duşmanul să fi fost definitiv zdrobit şi l-am lăsat pe Vranghel în Crimeea. Repet, la fiecare consfătuire, la fiecare şedinţă, în fiecare colegiu, lozinca „totul pentru război !" trebuie să figureze la primul punct important de pe ordinea de zi.

Am făcut oare totul, am făcut oare toate sacrificiile pentru a pune capăt războiului ? Aceasta este problema salvării vieţii a zeci de mii dintre cei mai buni tovarăşi care pier pe front în primele rînduri. Aceasta este problema salvării de foametea care ne ameninţă numai pentru că nu ducem războiul pînă la capăt ; or, noi putem — şi trebuie — să-l ducem pînă la capăt, şi cît mai repede. Pentru aceasta trebuie ca disciplina şi principiul subordonării să fie aplicate cu orice preţ, cu o rigurozitate necruţătoare. Cea mai

mică îngăduinţă, cea mai mică slăbiciune manifestată aici, în spatele frontului, în orice muncă paşnică, înseamnă pieirea a mii de vieţi pe front şi foamete aici.

Iată de ce trebuie să fim de o severitate necruţătoare faţă de asemenea neglijenţe. Acesta este primul învăţămînt important pe care-l tragem din întregul război civil din Rusia Sovietică ; acesta este primul învăţămînt important pe care nici un activist de partid nu trebuie în nici un caz să-l uite, mai ales dacă îi revine sarcina de a desfăşura muncă de agitaţie şi propagandă ; el trebuie să ştie că va fi un comunist care nu e bun de nimic şi un trădător al Puterii sovietice dacă nu va înfăptui această lozincă cu o perseverenţă neclintită şi cu o fermitate necruţătoare faţă de cele mai mici neglijenţe.

În asemenea condiţii avem toată siguranţa că victoria va veni curînd, avem toată siguranţa că vom fi feriţi de foamete. Tovarăşii care vin din localităţi îndepărtate ne informează asupra celor ce se petrec în regiunile periferice. I-am văzut pe tovarăşii care au sosit din Siberia şi pe tovarăşii Lunacearski şi Rîkov, veniţi din Ucraina şi din Caucazul de nord. Despre bogăţiile acestui ţinut ei vorbesc cu o uimire nețărmurită. În Ucraina porcii sînt hrăniţi cu grîu, în Caucazul de nord lăptăresele varsă laptele rămas pe fundul vasului. Din Siberia pleacă trenuri cu lînă, cu piei şi cu alte bogăţii ; în Siberia zac zeci de mii de puduri de sare, pe cînd la noi ţărănimea abia o mai duce şi refuză să dea cereale în schimbul banilor de hîrtie, făcîndu-şi socoteala că cu hîrtie nu se poate reface gospodăria, iar aici, la Moscova, poţi vedea muncitori la strung epuizaţi de foame. Principalul lucru care ne împiedică să-i hrănim mai bine pe muncitori ca să-şi poată reface sănătatea zdruncinată, principala piedică este războiul care se prelungeşte. Fiindcă din pricina neglijenţei noastre ne-a scăpat din mînă Crimeea, încă şase luni cîteva zeci de mii de oameni vor răbda de foame. Lucrurile stau pe loc pentru că nu sîntem îndeajuns de organizaţi şi de disciplinaţi. Aici oamenii pier, în timp ce în Ucraina, în Caucazul de nord şi în Siberia avem bogăţii nemaipomenite, cu care am putea hrăni muncitorii flămînzi şi am putea reface industria.

Pentru a reface economia e nevoie de disciplină. Dictatura proletariatului trebuie să constea mai ales în faptul că partea înaintată, partea cea mai conştientă şi mai disciplinată a muncitorilor de la oraş şi a muncitorilor industriali, care are cel mai mult de suferit de pe urma foametei, care a făcut în aceşti doi ani sacrificii fără seamăn, trebuie să educe, să înveţe şi să disciplineze restul proletariatului, adesea inconştient, precum şi întreaga masă de oameni ai muncii şi ţărănimea. În această chestiune trebuie să lăsăm deoparte orice sentimentalism, trebuie azvîrlită orice flecăreală despre democraţie. Să lăsăm această flecăreală pe seama domnilor socialişti-revoluţionari şi menşevici ; ei au tot vorbit despre democraţie cu Kolceak, cu Denikin şi cu Iudenici. N-au decît să se care la Vranghel : îi învaţă el minte. Căci trebuie să fie învăţaţi minte, dacă unii dintre ei n-au învăţat pînă acum.

Părerea noastră este că muncitorii, care şi-au luat asupra lor tot greul, care prin sacrificii fără seamăn au dobîndit liniştea şi tăria Puterii sovietice, trebuie să se considere detaşamentul de avangardă care va ridica restul masei de oameni ai muncii, educîndu-i şi disciplinîndu-i, fiindcă ştim că de la capitalism am moştenit o stare de completă abrutizare, de totală ignoranţă a oamenilor muncii, care nu înţeleg că se poate munci şi altfel decît mînaţi din urmă de bîta capitalului, că se poate munci sub conducerea muncitorilor organizaţi. Dar ei ne vor putea crede dacă le vom arăta în practică toate acestea. Din cărţi omul muncii nu poate învăţa acest lucru. El va putea învăţa cînd îi vom arăta în practică toate acestea. El va trebui să muncească sub conducerea unui muncitor conştient sau să intre sub jugul lui Kolceak, Vranghel etc. De aceea trebuie să introducem cu orice preţ disciplina cea mai riguroasă şi să obţinem ca ceea ce hotărăşte avangarda proletariatului, ceea ce această avangardă a elaborat pe baza grelei sale experienţe să fie dus în mod conştient la îndeplinire. Dacă vom lua toate măsurile pentru a ne atinge scopul, sîntem pe deplin asiguraţi că vom ieşi din situaţia de dezastru economic şi de dezorganizare provocată de războiul imperialist. Prin achiziţionările de cereale de la 1 august 1917 s-au obţinut 30 000 000 de puduri, prin cele din august 1918 —

110 000 000 de puduri. Aceasta dovedeşte că am început să ieşim din situaţia noastră grea. Începînd de la 1 august 1919 şi pînă astăzi am achiziţionat peste 150 000 000 de puduri. Aceasta este o dovadă că vom scăpa de greutăţi. Dar noi n-am cucerit încă cu adevărat Ucraina, Caucazul de nord şi Siberia ; dacă vom face acest lucru, vom asigura cu adevărat şi în mod serios muncitorului două funturi de pîine pe zi.

Aş vrea să mă mai opresc, tovarăşi, asupra unei probleme care prezintă importanţă pentru voi, activiştii de la sate, pe care am reuşit oarecum să vă cunosc din documentele de partid. Vreau să vă spun că principala voastră muncă va fi munca de instructaj, munca de partid, de agitaţie şi de propagandă. Una din principalele lipsuri ale acestei munci este că noi nu ştim să organizăm munca pe scară de stat, că la noi, în diferite cercuri de tovarăşi, chiar şi printre cei care au muncă de conducere aici, sînt prea puternic înrădăcinate deprinderile ilegalităţii din trecut, cînd activam în cercuri mici, aici sau în străinătate, şi nici nu puteam măcar să ne imaginăm, să concepem organizarea muncii pe scară de stat. Acum trebuie să ştim acest lucru şi să nu uităm că trebuie să conducem milioane de oameni. Nici un reprezentant al puterii de stat care vine într-un sat ca delegat, ca împuternicit al C.C. nu trebuie să uite că avem un uriaş aparat de stat care lucrează încă prost, pentru că nu ştim, nu putem să-l stăpînim cum se cuvine. Avem la sate sute de mii de învăţători care sînt abrutizaţi, intimidaţi de chiaburi sau terorizaţi de moarte de vechii funcţionari ţarişti şi care nu pot, nu sînt în stare să înţeleagă principiile Puterii sovietice. Avem un uriaş aparat militar. Fără comisariatul militar n-am fi avut Armata Roşie.

Avem, de asemenea, aparatul Instrucţiunii militare generale [73], care, paralel cu activitatea militară, trebuie să desfăşoare o muncă culturală, trebuie să ridice conştiinţa ţărănimii.

Acest aparat de stat lucrează foarte slab ; în cadrul lui nu există oameni într-adevăr devotaţi, convinşi, adevăraţi comunişti, iar activitatea voastră, a celor care plecaţi la sate în calitate de comunişti, nu trebuie să fie ruptă de a

acestui aparat, ci, dimpotrivă, trebuie să conlucraţi cu el. Fiecare agitator de partid care vine într-un sat trebuie să fie în acelaşi timp şi un inspector al şcolilor elementare, inspector nu în vechiul înţeles al cuvîntului, nu în sensul că trebuie să se amestece în problemele de învăţămînt — acest lucru nu poate fi admis —, ci trebuie să fie inspector în sensul coordonării muncii lui cu munca Comisariatului poporului pentru învăţămînt, cu munca aparatului Instrucţiunii militare generale, cu munca Comisariatului militar, în sensul că el trebuie să se considere un reprezentant al puterii de stat, un reprezentant al partidului care conduce Rusia. Atunci cînd vine într-un sat, el trebuie să se comporte nu numai ca propagandist, ca învăţător, dar trebuie totodată să aibă grijă ca aceşti învăţători care nu au auzit un cuvînt viu, sau aceşti zeci, sute de comisari militari să participe cu toţii la munca agitatorului de partid. Fiecare învăţător este obligat să aibă broşuri cu conţinut agitatoric ; el e obligat nu numai să le aibă, dar să le şi citească ţăranilor. El trebuie să ştie că, dacă nu va face acest lucru, îşi va pierde postul. La fel şi comisarii militari, şi ei trebuie să aibă aceste broşuri şi să le citească ţăranilor.

Puterea sovietică are la dispoziţia ei sute de mii de funcţionari sovietici care sînt sau burghezi, sau semiburghezi, sau într-atîta de abrutizaţi încît nu au pic de încredere în Puterea noastră sovietică, sau sînt foarte departe de această putere, ea se află pe undeva, departe, la Moscova, pe cînd lîngă ei este ţăranul chiabur, care are cereale ascunse şi lor nu le dă, iar ei rabdă de foame.

În această privinţă activistul de partid are o sarcină dublă. El nu trebuie să uite că nu este numai un propovăduitor al cuvîntului, că nu trebuie numai să vină în ajutorul păturilor celor mai abrutizate ale populaţiei — aceasta este sarcina lui principală, altfel nu poate fi considerat activist de partid, nu se poate numi comunist. Dar, în afară de aceasta, el trebuie să fie un reprezentant al Puterii sovietice, trebuie să se apropie de învăţători, să-şi coordoneze munca cu cea a Comisariatului poporului pentru învăţămînt. El nu trebuie să fie un inspector în sensul de control şi revizie, ci un reprezentant al partidului de gu-

vernămînt, care în prezent, prin intermediul unei părţi a proletariatului, conduce întreaga Rusie, şi în această calitate el nu trebuie să uite că munca lui e o muncă de instructaj, că el trebuie să atragă în munca lui şi să-i înveţe munca lui pe toţi învăţătorii şi pe toţi comisarii militari pentru ca şi aceştia să facă munca pe care o face şi el. Ei nu cunosc această muncă, voi trebuie să-i învăţaţi s-o facă. Ei sînt acum lipsiţi de apărare în faţa ţăranului sătul. Voi trebuie să-i ajutaţi să iasă din această dependenţă. Trebuie să ţineţi bine minte că sînteţi nu numai propagandişti şi agitatori, ci sînteţi reprezentanţi ai puterii de stat şi că nu trebuie să distrugeţi aparatul existent, să vă amestecaţi, să încurcaţi organizarea lui, ci munca voastră trebuie să fie astfel organizată încît întotdeauna, fie şi după o muncă oricît de neînsemnată desfăşurată la sate, un instructor-propagandist priceput, un agitator priceput să lase în urma lui nu numai o hîrtie la ţăranii comunişti pe care i-a instruit, ci să lase o urmă în conştiinţa lucrătorilor pe care îi controlează şi îi îndrumă, cărora le trasează sarcini, de la care cere ca fiecare învăţător, fiecare comisar militar să lucreze neapărat în spirit sovietic, să ştie că aceasta e datoria lui, să nu uite că, dacă nu-şi va face datoria, nu-şi va putea păstra postul, să ştie cu toţii şi să simtă că fiecare agitator este un reprezentant împuternicit al Puterii sovietice.

În aceste condiţii, în condiţiile justei folosiri a forţelor veţi înzeci aceste forţe şi veţi face ca fiecare sută de agitatori să obţină rezultate, îmbunătăţind aparatul de organizare, care există, dar care lucrează încă defectuos şi nesatisfăcător.

În acest domeniu, ca şi în celelalte, vă doresc succes. (Aplauze prelungite.)

„Pravda" nr. 127 şi 128 din 13 şi 15 iunie 1920

Se tipăreşte după textul broşurii „Cuvîntare rostită de V. I. Lenin la cea de-a doua consfătuire pe întreaga Rusie a organizatorilor responsabili cu munca la sate", Moscova, 1920, confruntat cu textul apărut în ziar.

HOTĂRÎRE
CU PRIVIRE LA SANCŢIONAREA LUI E. I. VEVER, DIRECTORUL SANATORIULUI „GORKI"

Prin procesul-verbal încheiat de tov. Belenki, Ivanîcev şi Gabalin s-a stabilit că la 14 iunie 1920, în urma dispoziţiei date de tov. Vever, directorul sanatoriului, a fost tăiat un brad perfect sănătos din parc.

Pentru că s-a făcut vinovat de distrugere a avutului statului, dispun ca tov. Vever, directorul sanatoriului „Gorki", să fie condamnat la o lună de arest.

Sentinţa să fie executată de Comitetul executiv judeţean din Podolsk, iar

1) dacă se va constata că înainte de aceasta tov. Vever nu a mai suferit nici o sancţiune, la expirarea unei săptămîni de arest să fie eliberat, cu suspendarea pedepsei, fiind prevenit că, în cazul cînd se va face din nou vinovat de tăierea nepermisă a pomilor din parc, alei, pădure sau de orice altă distrugere a bunurilor statului, nu numai că la pedeapsa la care va fi condamnat se vor adăuga cele trei săptămîni de arest, dar va fi şi îndepărtat din funcţia pe care o ocupă.

2) Data cînd va fi executată sentinţa urmează să fie stabilită de comitetul executiv judeţean — de acord cu secţia agricolă judeţeană sau cu direcţia sovhozurilor, în aşa fel încît muncile agricole şi gospodăria să nu sufere nici cel mai mic prejudiciu.

Însărcinez pe tov. Belenki să aducă această hotărîre la cunoştinţa tov. Vever şi ajutorilor lui, punîndu-i să semneze că această hotărîre le-a fost comunicată şi au luat notă că o nouă încălcare de acest fel va atrage pedepsirea

tuturor funcţionarilor şi muncitorilor, şi nu numai a directorului.

Comitetul executiv judeţean să-mi raporteze data fixată pentru executarea sentinţei, precum şi despre executarea propriu-zisă a sancţiunii.

Preşedintele Consiliului Muncii şi Apărării

14.VI. 1920

V. Ulianov (Lenin)

Publicat pentru prima oară în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ŞEDINŢA COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE 19 IUNIE 1920

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tov. Lenin a pus problema astfel : ce înseamnă în fapt recunoaşterea dictaturii proletariatului ? Aceasta înseamnă ca, prin propagandă, agitaţie, cuvîntări, în fiecare zi proletariatul să fie pregătit pentru luarea puterii, pentru reprimarea exploatatorilor, pentru reprimarea tuturor duşmanilor proletariatului. Pe baza unei serii de documente şi ziare, tov. Lenin arată că între Internaţionala a III-a şi întreaga politică dusă de partidul francez [74] există o adevărată *prăpastie*. El dezvăluie de asemenea întreaga putreziciune a aripii lui Turati din partidul italian, care împiedică întregul partid să adopte o linie pe deplin justă.

„Pravda" nr. 133 din 20 iunie 1920
„Izvestiia C.E.C. din Rusia" din 22 iunie 1921

Se tipăreşte după textul apărut în ziarul „Pravda"

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA SARCINILOR P.C. (b) DIN RUSIA ÎN TURKESTAN [75]

Aprobînd tezele şi proiectul în general şi în esenţă, atît tezele cît şi proiectul să se rectifice astfel :

1) să fie egalizată proprietatea asupra pămîntului a ruşilor şi a celor veniţi din alte părţi cu aceea a localnicilor ;

2) să fie cu toată energia zdrobiţi, evacuaţi şi subordonaţi chiaburii ruşi ;

3) să nu se dea comisiei pentru problemele Turkestanului [76] dreptul de a modifica decretele fără aprobarea comisiei C.E.C. şi a comisiei C.C.P. pentru problemele Turkestanului, şi fără aprobarea centrului ;

4) să fie chibzuită, pregătită, efectuată în mod sistematic trecerea puterii — treptat, dar ferm — *Sovietelor* locale *ale oamenilor muncii,* sub controlul unor comunişti de nădejde ;

5) să nu se hotărască dinainte împărţirea republicii în 3 părţi ;

6) să se traseze ca sarcină generală răsturnarea feudalismului, dar nu comunismul.

Scris la 22 iunie 1920

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

TELEFONOGRAMA ADRESATĂ PREZIDIULUI CONSFĂTUIRII PE ÎNTREAGA RUSIE ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA APROVIZIONĂRII 1 IULIE 1920[77]

Tovarăşi, aş fi ţinut foarte mult să vin la congresul vostru şi să-mi spun părerea în principalele probleme ale aprovizionării care figurează pe ordinea de zi a consfătuirii voastre. Dar, din păcate, nu mi-e cu putinţă să-mi satisfac această dorinţă, aşa că sînt nevoit să mă limitez la un scurt mesaj pe care vi-l transmit prin prezenta telefonogramă. Socot necesar să vă spun, tovarăşi, că bunele rezultate ale activităţii voastre, extrem de grea şi de mare răspundere, au determinat de curînd Consiliul Comisarilor Poporului să adopte o hotărîre prin care îşi exprima mulţumirea în legătură cu succesele obţinute în munca de colectare dusă de organele de aprovizionare. Nu încape îndoială că, în cei doi ani şi mai bine care au trecut, organele de aprovizionare au crescut şi s-au întărit din punct de vedere organizatoric. Acest lucru se datoreşte în mare măsură eforturilor voastre.

Dar, bineînţeles, nu trebuie să ne oprim la rezultatele obţinute. Frontul foametei, cel mai important după frontul militar, pune în faţa voastră o serie întreagă de sarcini noi, fără rezolvarea cărora nu este posibilă nici întărirea continuă a puterii muncitoreşti-ţărăneşti, nici îndeplinirea sarcinilor curente, de mare actualitate ale construcţiei economice.

Sper, de asemenea, că în ce priveşte construcţia economică veţi contribui la stabilirea unei atitudini juste faţă de cooperaţie, pe baza hotărîrilor congresului partidului[78], pentru a duce cu succes la îndeplinire sarcina grea, dar

nobilă a transformării cooperaţiei mic-burgheze într-o cooperaţie socialistă.

Succesele pe care le-aţi obţinut pînă acum în munca de aprovizionare vă obligă, în şi mai mare măsură decît pînă acum, să faceţi cu orice preţ faţă noilor sarcini şi să ajungeţi astfel la rezolvarea efectivă a problemei aprovizionării, căci cui i se dă mult, i se cere mult, iar voi, prin munca voastră, aţi arătat că nu vi s-a dat puţin. Daţi-mi voie să vă urez succes în rezolvarea problemelor care figurează pe ordinea de zi a consfătuirii voastre, precum şi în munca voastră de zi cu zi, la care, sînt convins, după terminarea consfătuirii, fiecare dintre voi va porni cu o energie înzecită la locul lui de muncă.

Scris la 30 iunie 1920

Publicat la 2 iulie 1920 în ziarul „Pravda" nr. 143

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

ÎN AJUTORUL OSTAŞULUI ROŞU RĂNIT!

Cu foarte multă greutate şi chinuitor de lent reuşim totuşi, datorită eroismului muncitorilor şi al tuturor oamenilor muncii, să redresăm şi să refacem economia distrusă de ţar şi de capitalişti. Cum-necum, lucrurile au progresat puţin. Dar toate greutăţile şi chinurile noastre nu sînt nimic în comparaţie cu suferinţele pe care le are de îndurat ostaşul roşu rănit, care-şi varsă sîngele pentru apărarea puterii muncitoreşti şi ţărăneşti împotriva panilor şi a capitaliştilor din Polonia, asmuţiţi împotriva noastră de capitaliştii din Anglia, Franţa şi America.

Nici un om din spatele frontului nu trebuie să uite că datoria lui este de a ajuta cu tot ce poate pe ostaşul roşu rănit.

N. Lenin

2.VII.1920

Facsimilul manuscrisului a fost publicat la 5 iulie 1920 în revista „Ranenîi Krasnoarmeeţ" nr. 1

Se tipăreşte după facsimil

RĂSPUNS LA SCRISOAREA COMITETULUI PROVIZORIU UNIT PENTRU CONSTITUIREA PARTIDULUI COMUNIST AL MARII BRITANII [79]

Primind scrisoarea din 20.VI din partea „Comitetului provizoriu unit pentru constituirea Partidului comunist al Marii Britanii" (Joint Provisional Comittee for the Communist Party of Britain), mă grăbesc să le răspund, potrivit rugăminţii lor, că sînt cu totul de acord cu planul elaborat de ei în vederea constituirii imediate a Partidului comunist unit din Anglia. Consider greşită tactica tovarăşei Sylvia Pankhurst şi a organizaţiei W.S.F. (Federaţia muncitorească socialistă), care dezaprobă unirea B.S.P. *, S.L.P. ** etc. într-un partid comunist unic. În ce mă priveşte, sînt pentru participarea la parlament şi pentru alipirea la „Partidul laburist" (Labour Party), cu condiţia ca munca comunistă să se desfăşoare în deplină libertate şi în mod independent, şi voi susţine această tactică la Congresul al II-lea al Internaţionalei a III-a, care va avea loc la 15.VII.1920 la Moscova. Lucrul cel mai de dorit, după părerea mea, este să se constituie fără întîrziere un partid comunist unic, pe baza tuturor hotărîrilor Internaţionalei a III-a, şi acest partid să se apropie cît mai mult de organizaţia „Muncitorii industriali ai lumii" (I.W.W.) şi de organizaţia

* British Socialist Party — Partidul socialist din Britania. — *Nota trad.*
** Socialist Labour Party — Partidul muncitoresc socialist. — *Nota trad.*

„Delegații de întreprindere“ (Shop Stewards Committees) [80], în scopul fuzionării depline cu aceste organizații în viitorul apropiat.

N. Lenin

8.VII.1920

Publicat în limba engleză la 22 iulie 1920 în ziarul „The Call“ („Chemarea“) nr. 224

Publicat pentru prima oară în limba rusă în 1950, în ed. a IV-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 31

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL CONSACRAT RIDICĂRII UNUI MONUMENT LA PETROGRAD LUI K. LIEBKNECHT ŞI R. LUXEMBURG [81]
19 IULIE 1920

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

Tovarăşi, în toate ţările conducătorii comunişti aduc jertfe fără seamăn, ei pier cu miile în Finlanda, în Ungaria şi în alte ţări. Dar nici un fel de persecuţii nu vor opri creşterea comunismului, şi eroismul unor luptători cum sînt Karl Liebknecht şi Rosa Luxemburg ne insuflă curaj şi credinţă în victoria deplină a comunismului. (Cuvîntarea tov. Lenin este acoperită de strigăte răsunătoare de „ura". Se cîntă „Internaţionala".)

„Petrogradskaia Pravda" nr. 159 din 21 iulie 1920

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

TEZE PENTRU CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

Scris în iunie-iulie 1920

Publicat : schița inițială a tezelor cu privire la problema națională și problema colonială — la 14 iulie 1920 în revista „Kommunisticeskii Internațional" nr. 11 ; schița inițială a tezelor cu privire la problema agrară, tezele cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste, condițiile de primire în Internaționala Comunistă — la 20 iulie 1920, în revista „Kommunisticeskii Internațional" nr. 12 ; punctul al douăzecilea din condițiile de primire în Internaționala Comunistă — la 28 septembrie 1920 în revista „Kommunisticeskii Internațional" nr. 13.

Scrisoarea „Către Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste" a fost publicată pentru prima oară în 1942, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV

Se tipărește : schița inițială a tezelor cu privire la problema națională și problema colonială — după manuscris, confruntat cu șpalturile corectate de V. I. Lenin ; schița inițială a tezelor cu privire la problema agrară — după manuscris ; tezele cu privire la sarcinile fundamentale ale Internaționalei Comuniste și condițiile de primire în Internaționala Comunistă — după textul apărut în revistă.

Se tipărește după manuscris

1

SCHIŢA INIŢIALĂ A TEZELOR CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ

(PENTRU CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE)

Supunînd tovarăşilor spre discutare proiectul, care urmează, al tezelor cu privire la problema colonială şi problema naţională pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, aş ruga pe toţi tovarăşii, mai ales pe aceia care cunosc în mod concret una sau cealaltă din aceste probleme complexe, să-şi expună părerea, îndreptările, completările, lămuririle concrete *într-o formă cît se poate de scurtă*[82] *(cel mult 2 — 3 pagini)*, în special cu privire la următoarele puncte :

Experienţa austriacă.
Experienţa polono-evreiască şi ucraineană.
Alsacia-Lorena şi Belgia.
Irlanda.
Relaţiile danezo-germane. Relaţiile italo-franceze şi italo-slave.
Experienţa balcanică.
Popoarele din Orient.
Lupta împotriva panislamismului.
Relaţiile din Caucaz.
Republicile başkiră şi tătară.
Kirghizistanul.
Turkestanul şi experienţa lui.
Negrii din America.
Coloniile.
China — Coreea — Japonia.

5 iunie 1920. *N. Lenin*

1. Democraţiei burgheze, prin însăşi natura ei, îi este propriu un mod abstract sau formal de a pune problema egalităţii în general, inclusiv a egalităţii naţionale. Sub forma egalităţii între indivizi în general, democraţia burgheză proclamă egalitatea formală sau juridică între proprietar şi proletar, între exploatator şi exploatat, inducînd profund în eroare clasele oprimate. Ideea egalităţii, care constituie ea însăşi o expresie a relaţiilor bazate pe producţia de mărfuri, este transformată de burghezie într-o armă de luptă împotriva desfiinţării claselor, sub pretextul că ar exista o egalitate absolută între indivizi. Sensul real al revendicării egalităţii constă numai în revendicarea desfiinţării claselor.

2. Partidul comunist, exponentul conştient al luptei proletariatului pentru scuturarea jugului burgheziei, potrivit sarcinii lui fundamentale — lupta împotriva democraţiei burgheze şi demascarea minciunilor şi ipocriziei acesteia —, trebuie să pună pe primul plan şi în problema naţională nu principiile abstracte şi formale, ci, în primul rînd, aprecierea exactă a situaţiei istorice concrete şi mai ales a situaţiei economice ; în al doilea rînd, separarea riguroasă a intereselor claselor asuprite ale oamenilor muncii, ale celor exploataţi, de noţiunea generală de interese ale poporului în general, noţiune prin care se înţeleg interesele clasei dominante ; în al treilea rînd, deosebirea tot atît de riguroasă între naţiunile asuprite, dependente, care nu se bucură de egalitate în drepturi, şi naţiunile asupritoare, exploatatoare şi avînd drepturi depline, în opoziţie cu minciuna burghezo-democratică care disimulează subjugarea colonială şi financiară — proprie epocii capitalului financiar şi imperialismului — a imensei majorităţi a populaţiei globului de către infima minoritate a ţărilor capitaliste înaintate şi foarte bogate.

3. Războiul imperialist din 1914—1918 a dezvăluit cît se poate de limpede în faţa tuturor naţiunilor şi în faţa claselor asuprite din lumea întreagă falsitatea vorbăriei burghezo-democratice, arătînd în fapt că tratatul de la Versailles al faimoaselor „democraţii apusene“ reprezintă un act de violenţă mai mîrşav şi mai bestial împotriva naţiunilor slabe decît tratatul de la Brest-Litovsk al iuncheri-

lor germani și al kaiserului. Liga Națiunilor și întreaga politică desfășurată după război de Antantă dezvăluie cu și mai multă claritate și în mod și mai izbitor acest adevăr, ducînd pretutindeni la intensificarea luptei revoluționare atît a proletariatului din țările înaintate, cît și a tuturor maselor muncitoare din țările coloniale și dependente, grăbind falimentul iluziilor naționale mic-burgheze cu privire la posibilitatea conviețuirii pașnice și a egalității națiunilor în capitalism.

4. Din tezele fundamentale expuse mai sus rezultă că piatra unghiulară a întregii politici a Internaționalei Comuniste în problema națională și colonială trebuie să fie apropierea între proletari și masele muncitoare aparținînd tuturor naționalităților și din toate țările în vederea luptei revoluționare comune pentru răsturnarea moșierilor și a burgheziei. Căci numai o astfel de apropiere asigură victoria asupra capitalismului, victorie fără de care desființarea asupririi naționale și a inegalității în drepturi nu este cu putință.

5. Situația politică mondială pune acum la ordinea zilei dictatura proletariatului, și, în mod inevitabil, toate evenimentele politicii mondiale se concentrează în jurul unui singur punct central, și anume : lupta burgheziei din lumea întreagă împotriva Republicii Sovietice Ruse, care grupează în mod necesar în jurul ei, pe de o parte, mișcarea pentru Soviete a muncitorilor înaintați din toate țările, iar pe de altă parte toate mișcările naționale de eliberare ale popoarelor din colonii și ale naționalităților asuprite, care se conving din trista lor experiență că pentru ei nu există altă salvare decît victoria Puterii sovietice asupra imperialismului mondial.

6. În consecință, în momentul de față nu ne putem mulțumi numai să admitem sau să proclamăm apropierea între oamenii muncii aparținînd diferitelor națiuni, ci trebuie să ducem o politică care să asigure înfăptuirea unei alianțe cît mai strînse între Rusia Sovietică și toate mișcările de eliberare națională și colonială, stabilind formele acestei alianțe potrivit gradului de dezvoltare a mișcării comuniste în rîndurile proletariatului din fiecare țară sau a mișcării de eliberare burghezo-democratice a muncitorilor

şi ţăranilor în ţările înapoiate sau în rîndurile naţionalităţilor înapoiate.

7. Federaţia constituie o formă de trecere spre unitatea deplină a oamenilor muncii aparţinînd diferitelor naţiuni. Federaţia a şi dovedit în practică că este o formă potrivită, atît în ceea ce priveşte relaţiile dintre R.S.F.S.R. şi alte republici sovietice (ungară, finlandeză [83], letonă [84], în trecut, azerbaidjană şi ucraineană, în prezent), cît şi în cadrul R.S.F.S.R., în ceea ce priveşte atitudinea faţă de naţionalităţile care înainte n-au avut nici fiinţă de stat, nici autonomie (de exemplu, republicile autonome başkiră şi tătară din R.S.F.S.R., create în 1919 şi 1920).

8. În această privinţă sarcina Internaţionalei Comuniste constă atît în dezvoltarea continuă, cît şi în studierea şi verificarea prin experienţă a acestor federaţii noi, apărute pe baza regimului sovietic şi a mişcării în favoarea Sovietelor. Considerînd că federaţia este o formă de trecere spre unitate deplină, trebuie să tindem spre o uniune federativă din ce în ce mai strînsă, avînd în vedere, în primul rînd, că existenţa republicilor sovietice, înconjurate de statele imperialiste din lumea întreagă, incomparabil mai puternice din punct de vedere militar, nu poate fi apărată cu succes fără o uniune cît mai strînsă a republicilor sovietice ; în al doilea rînd, necesitatea unei strînse alianţe economice între republicile sovietice, fără de care refacerea forţelor de producţie distruse de imperialism şi asigurarea bunăstării oamenilor muncii nu sînt cu putinţă ; în al treilea rînd, tendinţa de a crea o singură economie mondială, reglementată după un plan general de către proletariatul aparţinînd tuturor naţiunilor, tendinţă care se conturează destul de limpede încă în capitalism şi care, fără îndoială, urmează să fie dezvoltată şi pe deplin desăvîrşită în socialism.

9. În domeniul relaţiilor interne în cadrul fiecărui stat, politica naţională a Internaţionalei Comuniste nu se poate limita la o simplă recunoaştere formală, pur declarativă şi care practic nu obligă la nimic, a egalităţii în drepturi a naţiunilor, la care se limitează democraţii burghezi, indiferent dacă ei se recunosc făţiş ca atare sau se camuflează

sub denumirea de socialiști, așa cum fac socialiștii Internaționalei a II-a.

În cadrul întregii lor munci de propagandă și agitație — atît de la tribuna parlamentului, cît și în afara parlamentului —, partidele comuniste trebuie nu numai să demaște cu hotărîre permanentele încălcări ale principiului egalității în drepturi a națiunilor și al garantării drepturilor minorităților naționale, încălcări care au loc în toate statele capitaliste, în pofida constituțiilor lor „democratice", ci trebuie, de asemenea, în primul rînd, să explice fără încetare că în realitate numai regimul sovietic poate da națiunilor egalitate în drepturi, unind mai întîi pe proletari, iar apoi întreaga masă de oameni ai muncii în lupta împotriva burgheziei ; în al doilea rînd, toate partidele comuniste trebuie să sprijine direct mișcările revoluționare din rîndurile națiunilor dependente sau care nu se bucură de drepturi egale (de exemplu : în Irlanda, printre negrii din America etc.) și din colonii.

Fără această din urmă condiție, deosebit de importantă, lupta împotriva asupririi națiunilor dependente și a coloniilor, ca și recunoașterea dreptului lor la despărțire pe linie de stat, rămîne o firmă mincinoasă, așa cum putem vedea la partidele Internaționalei a II-a.

10. Recunoașterea în vorbe a internaționalismului și înlocuirea lui, în fapte, în toată propaganda, agitația și munca practică, prin naționalismul și pacifismul mic-burghez constituie un fenomen dintre cele mai frecvente nu numai printre partidele Internaționalei a II-a, dar și printre cele care au ieșit din această Internațională și, adeseori, chiar și printre cele care acum se intitulează comuniste. Lupta împotriva acestui rău, împotriva celor mai înrădăcinate prejudecăți naționale mic-burgheze, trece pe primul plan cu atît mai mult, cu cît devine mai actuală sarcina de a transforma dictatura proletariatului dintr-o dictatură națională (adică existentă într-o singură țară și incapabilă să determine politica mondială) într-o dictatură internațională (adică o dictatură a proletariatului care să existe cel puțin în cîteva țări înaintate și în măsură să exercite o influență hotărîtoare asupra întregii politici mondiale). Naționalismul mic-burghez proclamă interna-

ţionalism simpla recunoaştere a egalităţii în drepturi a naţiunilor, păstrînd neatins egoismul naţional (ca să nu mai vorbim de caracterul pur verbal al acestei admiteri), în timp ce internaţionalismul proletar cere, în primul rînd, subordonarea intereselor luptei proletare dintr-o ţară intereselor acestei lupte pe scară internaţională ; în al doilea rînd, el cere ca naţiunea care obţine victoria asupra burgheziei să fie capabilă şi gata de cele mai mari sacrificii naţionale pentru răsturnarea capitalului internaţional.

Aşadar, în statele pe deplin capitaliste, în care există partide muncitoreşti ce constituie într-adevăr avangarda proletariatului, lupta împotriva denaturării oportuniste şi pacifiste mic-burgheze a noţiunii de internaţionalism şi a politicii internaţionaliste este prima şi cea mai importantă sarcină.

11. În ceea ce priveşte statele şi naţiunile mai înapoiate, unde predomină relaţii feudale sau patriarhale şi patriarhale-ţărăneşti, trebuie să se aibă în mod special în vedere următoarele :

1) mişcarea de eliberare burghezo-democratică din aceste ţări trebuie să fie sprijinită de toate partidele comuniste, datoria de a da un ajutor cît mai activ revenind în primul rînd muncitorilor din ţara de care naţiunea înapoiată depinde din punct de vedere colonial sau financiar ;

2) trebuie dusă lupta împotriva clerului şi a celorlalte elemente reacţionare şi medievale, care se bucură de influenţă în ţările înapoiate ;

3) trebuie dusă lupta împotriva panislamismului şi a curentelor similare, care încearcă să îmbine mişcarea de eliberare împotriva imperialismului european şi american cu consolidarea poziţiilor hanilor, moşierilor, imamilor etc. ; *

4) trebuie sprijinită în mod special mişcarea ţărănească din ţările înapoiate împotriva moşierilor, împotriva marii proprietăţi funciare, împotriva oricăror manifestări sau rămăşiţe ale feudalismului şi să se caute ca mişcărilor ţărăneşti să li se imprime un caracter cît mai revoluţionar, obţinîndu-se o alianţă cît mai strînsă între proletariatul

* În şpalturile corecturii, V. I. Lenin a pus în dreptul punctelor 2 şi 3 o acoladă şi a scris : „de contopit punctul 2 şi 3". — *Nota red.*

comunist din Europa occidentală și mișcarea revoluționară a țărănimii din Orient, din colonii și, în general, din țările înapoiate ; în special trebuie depuse toate eforturile ca în privința țărilor în care domină relațiile precapitaliste să se aplice principiile fundamentale ale regimului sovietic, prin crearea de „Soviete ale oamenilor muncii" etc. ;

5) trebuie dusă o luptă hotărîtă împotriva vopsirii în culorile comunismului a curentelor de eliberare burghezo-democratice din țările înapoiate ; Internaționala Comunistă nu trebuie să sprijine mișcările naționale burghezo-democratice din colonii și din țările înapoiate decît cu condiția ca elementele viitoarelor partide proletare, comuniste nu numai cu numele, din toate țările înapoiate să fie grupate și educate în spiritul conștiinței sarcinilor lor speciale, a sarcinilor de luptă împotriva mișcării burghezo-democratice din cadrul națiunii lor ; Internaționala Comunistă trebuie să se alieze vremelnic cu democrația burgheză din colonii și din țările înapoiate, fără să se contopească însă cu ea și păstrînd neapărat independența mișcării proletare chiar dacă aceasta se află încă într-o formă absolut embrionară ;

6) trebuie lămurită și demascată fără încetare în fața celor mai largi mase de oameni ai muncii din toate țările, și în special din cele înapoiate, înșelăciunea la care recurg în mod sistematic statele imperialiste creînd state în aparență independente din punct de vedere politic, dar de fapt cu totul dependente de ele din punct de vedere economic, financiar și militar ; în situația internațională actuală nu există altă salvare pentru națiunile dependente și slabe decît o uniune de republici sovietice.

12. Asuprirea de secole a popoarelor coloniale și slab dezvoltate de către puterile imperialiste nu numai că a îndîrjit masele muncitoare din țările asuprite, dar le-a sădit și un sentiment de neîncredere față de națiunile asupritoare, în general, și chiar față de proletariatul acestor națiuni. Trădarea mîrșavă a socialismului de către majoritatea liderilor oficiali ai acestui proletariat între 1914 și 1919 — cînd prin „apărarea patriei" se disimula în manieră social-șovinistă apărarea „dreptului" burgheziei „proprii" de a asupri coloniile și de a jefui țările dependente din punct de vedere financiar — a dus în mod necesar la accen-

tuarea acestei neîncrederi pe deplin legitime. Pe de altă parte, cu cît este mai înapoiată o țară, cu atît sînt mai puternice mica producție agricolă, caracterul patriarhal și inerția, care conferă inevitabil o mare forță și persistență celor mai înrădăcinate prejudecăți mic-burgheze, și anume prejudecățile egoismului național, ale mărginirii naționale. Dat fiind că aceste prejudecăți nu pot să dispară decît după dispariția imperialismului și capitalismului în țările înaintate și după schimbarea radicală a întregii baze a vieții economice în țările înapoiate, dispariția acestor prejudecăți reprezintă în mod necesar un proces foarte lent. De aceea, proletariatul comunist conștient din toate țările este dator să dea dovadă de o deosebită prudență și de atenție față de rămășițele sentimentelor naționale în țările și la popoarele asuprite vreme îndelungată, precum și să facă unele concesii pentru ca neîncrederea și prejudecățile despre care am vorbit mai sus să fie mai repede înlăturate. Fără năzuința proletariatului însuși și, după el, a tuturor maselor de oameni ai muncii din toate țările și aparținînd tuturor națiunilor din lumea întreagă spre alianță și unitate, victoria finală asupra capitalismului nu este cu putință.

2

SCHIȚA INIȚIALĂ A TEZELOR CU PRIVIRE LA PROBLEMA AGRARĂ

(PENTRU CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE)

În articolul său [85], tov. Marchlewski a făcut o excelentă expunere a cauzelor care au făcut ca Internaționala a II-a, devenită astăzi galbenă, nu numai să nu poată stabili tactica proletariatului revoluționar în problema agrară, dar nici măcar să nu poată pune cum trebuie această problemă. Tov. Marchlewski a prezentat apoi bazele teoretice ale programului agrar comunist al Internaționalei a III-a.

Pe aceste baze poate (și, după părerea mea, trebuie) să fie elaborată rezoluția generală a congresului Internaționalei Comuniste, care urmează să se întrunească la 15.VII.1920, cu privire la problema agrară.

Ceea ce urmează reprezintă o schiță inițială a acestei rezoluții.

1. Numai proletariatul orășenesc și industrial, condus de partidul comunist, poate scăpa masele muncitoare de la sate de asuprirea la care le supun capitalul și marea proprietate funciară moșierească, de dezastru economic și de războaie imperialiste, inevitabile atîta timp cît se menține orînduirea capitalistă. Pentru masele muncitoare de la sate nu există salvare în afară de alianța cu proletariatul comunist și sprijinirea neprecupețită a luptei revoluționare duse de acesta pentru a scutura jugul moșierilor (al marilor proprietari funciari) și al burgheziei.

Pe de altă parte, muncitorii industriali nu-și pot îndeplini misiunea lor istorică mondială de a elibera omenirea de sub jugul capitalului și de războaie dacă se vor închide în sfera intereselor lor înguste de breaslă, îngust-profesio-

nale, şi se vor limita cu un sentiment de suficienţă la eforturi în vederea îmbunătăţirii situaţiei lor, situaţie uneori satisfăcătoare, de mic-burghezi. Acesta este, în multe ţări înaintate, cazul „aristocraţiei muncitoreşti", care reprezintă baza partidelor pretins socialiste ale Internaţionalei a II-a, dar care, în realitate, sînt duşmanii cei mai înverşunaţi ai socialismului, trădători ai socialismului, şovinişti mic-burghezi, agenţi ai burgheziei în rîndurile mişcării muncitoreşti. Proletariatul este o clasă cu adevărat revoluţionară, o clasă care acţionează în spirit cu adevărat socialist numai dacă acţionează şi se comportă ca avangardă a tuturor oamenilor muncii, a tuturor exploataţilor, ca un conducător al lor în lupta pentru răsturnarea exploatatorilor ; or, acest lucru nu este cu putinţă fără introducerea luptei de clasă la sate, fără unirea maselor muncitoare de la sate în jurul partidului comunist al proletariatului de la oraşe, fără educarea celor dintîi de către aceştia.

2. Masele muncitoare şi exploatate de la sate, pe care proletariatul de la oraşe trebuie să le conducă la luptă sau, în orice caz, să le atragă de partea sa, sînt reprezentate în toate ţările capitaliste de următoarele clase :

În primul rînd, proletariatul agricol, adică muncitorii salariaţi (cu anul, pe un anumit termen, cu ziua), care îşi cîştigă mijloacele de existenţă muncind ca salariaţi la întreprinderile agricole capitaliste. Organizarea (şi politică, şi militară, şi profesională, şi cooperatistă, şi cultural-educativă etc.) independentă a acestei clase, separat de celelalte categorii ale populaţiei rurale, desfăşurarea unei intense munci de propagandă şi agitaţie în rîndurile ei şi atragerea ei de partea Puterii sovietice şi a dictaturii proletariatului constituie sarcina *fundamentală* a partidelor comuniste din toate ţările.

În al doilea rînd, semiproletarii sau ţăranii parcelari, adică aceia care îşi cîştigă mijloacele de existenţă, în parte muncind ca salariaţi la întreprinderile capitaliste agricole şi industriale, în parte muncind pe peticul de pămînt propriu sau luat în arendă, care le asigură numai o anumită parte din produsele alimentare necesare pentru hrana familiei lor. Acest grup al populaţiei muncitoare rurale este foarte numeros în toate ţările capitaliste. Reprezentanţii burgheziei

și „socialiștii“ galbeni, care fac parte din Internaționala a II-a, caută să estompeze existența și situația lui specială, în parte înșelînd în mod conștient pe muncitori, iar în parte lăsîndu-se influențați orbește de rutina concepțiilor mic-burgheze și confundînd această categorie cu întreaga masă a „țărănimii“ în general. Acest mod burghez de a-i înșela pe muncitori se observă cel mai mult în Germania și în Franța, apoi în America și în alte țări. Dacă munca partidului comunist va fi bine organizată, trecerea acestei categorii de partea partidului va fi asigurată, deoarece situația acestor semiproletari este extrem de grea, iar de pe urma Puterii sovietice și a dictaturii proletariatului ei nu ar avea decît de cîștigat, cîștigul fiind uriaș și imediat.

În al treilea rînd, mica țărănime, adică micii agricultori care dețin cu drept de proprietate sau în arendă loturi de pămînt foarte mici, acoperind nevoile familiei și ale gospodăriei lor, fără a angaja forță de muncă străină. Această pătură, ca atare, are, fără îndoială, de cîștigat de pe urma victoriei proletariatului, care îi asigură imediat și integral : (a) eliberarea de plata arenzii sau de predarea unei părți din recoltă (de exemplu, métayers, țărani care iau pămînt în parte în Franța, la fel și în Italia etc.) către marii proprietari funciari ; (b) eliberarea de datoriile ipotecare ; (c) eliberarea de multiplele forme de asuprire, precum și de dependența față de marii proprietari funciari (pădurile și folosirea lor etc.) ; (d) ajutorul imediat acordat gospodăriilor lor de către puterea de stat proletară (posibilitatea de a se folosi de uneltele agricole și de o parte din acareturile marilor gospodării agricole și capitaliste expropriate de proletariat ; transformarea imediată de către puterea de stat proletară a cooperativelor sătești și a tovărășiilor agricole din organizații care, în regimul capitalist, slujeau mai ales țăranilor bogați și mijlocași în organizații care să acorde ajutor în primul rînd sărăcimii, adică proletarilor, semiproletarilor și micilor agricultori etc.) și multe altele.

În același timp, pentru partidul comunist trebuie să fie limpede că în perioada de trecere de la capitalism la comunism, adică în perioada dictaturii proletariatului, în această pătură sînt inevitabile, cel puțin în oarecare măsură, oscilări spre o libertate nelimitată a comerțului și spre

exercitarea liberă a drepturilor de proprietar privat, căci această pătură, întrucît vinde (deşi în neînsemnată măsură) obiecte de consum, este pervertită de speculă şi de deprinderile specifice de proprietar. Dacă însă proletariatul învingător va duce o politică proletară fermă şi se va răfui cu hotărîre cu marii proprietari funciari şi cu ţăranii cu gospodărie mare, oscilările acestei pături nu vor fi însemnate şi nici în stare să aducă vreo schimbare în faptul că, în linii generale, va fi de partea revoluţiei proletare.

3. Cele trei categorii menţionate mai sus, luate laolaltă, constituie majoritatea populaţiei rurale în toate ţările capitaliste. De aceea, succesul revoluţiei proletare este pe deplin asigurat nu numai la oraşe, ci şi la sate. Părerea contrară se bucură de o largă răspîndire, dar singurele lucruri pe care se bazează sînt, în primul rînd, minciuna sistematică a ştiinţei şi statisticii burgheze, care caută prin toate mijloacele să disimuleze prăpastia adîncă dintre clasele de la sate menţionate mai sus şi exploatatori, moşierii şi capitaliştii, precum şi dintre semiproletari şi micii ţărani, pe de o parte, şi ţăranii cu gospodărie mare, pe de altă parte ; în al doilea rînd, la baza acestei păreri stă faptul că eroii Internaţionalei a II-a, Internaţionala galbenă, şi „aristocraţia muncitorească" din ţările înaintate, pervertită de privilegiile imperialiste, nu ştiu şi nu vor să ducă o muncă de propagandă, de agitaţie şi de organizare cu adevărat proletară şi revoluţionară în rîndurile sărăcimii satelor ; toată atenţia oportuniştilor a fost şi este concentrată asupra născocirii unei concilieri, în domeniul teoretic şi practic, cu burghezia, inclusiv cu ţăranii cu gospodărie mare şi cu ţăranii mijlocaşi (despre aceştia vezi mai jos), şi nu asupra răsturnării pe cale revoluţionară de către proletariat a guvernului burghez şi a burgheziei ; în al treilea rînd, această părere are la baza ei neînţelegerea îndărătnică, ce a căpătat trăinicia unei prejudecăţi (legată de toate prejudecăţile burghezo-democratice şi parlamentare), a adevărului pe care marxismul l-a dovedit pe deplin sub raport teoretic şi pe care l-a confirmat întru totul experienţa revoluţiei proletare din Rusia, şi anume : populaţia rurală aparţinînd tuturor categoriilor menţionate mai sus, fără seamăn de abrutizată, fărîmiţată, asuprită şi condamnată în toate ţările,

chiar şi în cele mai înaintate, la condiţii de viaţă semibarbară, fiind direct interesată, din punct de vedere economic, social şi cultural, în victoria socialismului, este capabilă să sprijine cu hotărîre proletariatul revoluţionar numai *după ce* acesta va fi cucerit puterea politică, numai *după ce* se va fi răfuit definitiv cu marii proprietari funciari şi cu capitaliştii, numai *după ce* aceşti oameni oprimaţi se vor fi convins *în practică* că au un conducător şi un apărător organizat destul de puternic şi de ferm pentru a-i ajuta, pentru a-i conduce şi pentru a le arăta calea justă.

4. Prin „ţărănime mijlocaşă" în sens economic trebuie să înţelegem pe micii agricultori care deţin şi ei, cu drept de proprietate sau în arendă, mici loturi de pămînt, dar loturi care totuşi, în primul rînd, în regimul capitalist, asigură, de regulă, nu numai o existenţă de mizerie familiei şi gospodăriei, dar şi posibilitatea de a obţine un oarecare surplus, susceptibil, cel puţin în anii mai buni, de a se preface în capital, şi care, în al doilea rînd, recurg destul de frecvent (de pildă, una din două sau din trei gospodării) la angajarea de forţă de muncă străină. Ca exemplu concret de ţărănime mijlocaşă într-o ţară capitalistă înaintată, putem lua în Germania, după recensămîntul din 1907, categoria cu gospodării avînd de la 5 pînă la 10 ha de pămînt în cadrul căreia numărul muncitorilor agricoli salariaţi este egal cu aproape o treime din numărul total de gospodării din această categorie *. În Franţa, unde culturile speciale, ca, de pildă, viticultura, care necesită o cantitate de muncă foarte mare aplicată la pămînt, sînt foarte dezvoltate, categoria respectivă foloseşte, desigur, în proporţie întrucîtva mai mare forţă de muncă străină.

Proletariatul revoluţionar nu-şi poate pune ca sarcină — cel puţin pentru viitorul apropiat şi pentru începutul perioadei dictaturii proletariatului — atragerea ţărănimii mijlocaşe de partea lui, ci trebuie să se mărginească la sarcina

* Iată cifrele exacte : numărul gospodăriilor cu 5—10 ha de pămînt este de 652 798 (din 5 736 082) ; aceste gospodării au angajaţi 487 704 muncitori salariaţi de tot felul la un număr de 2 003 633 de muncitori-membri de familie (Familienangehörige). În Austria, după recensămîntul din 1902, această categorie număra 383 331 de gospodării din care 126 136 de gospodării foloseau munca salariată ; 146 044 de muncitori salariaţi şi 1 265 969 de muncitori-membri de familie. În Austria numărul total al gospodăriilor se ridica la 2 856 349.

de a o neutraliza, adică de a face ca în lupta dintre proletariat şi burghezie să fie neutră. Oscilările ţărănimii mijlocaşe între aceste două forţe sînt inevitabile, şi la începutul noii epoci, în ţările capitaliste înaintate, orientarea precumpănitoare în rîndurile acestei pături va fi spre burghezie. Căci în rîndurile ei predomină concepţiile şi mentalitatea caracteristice proprietarului ; ea este direct interesată în speculă, în „libertatea" comerţului şi în proprietate ; ea se situează pe o poziţie direct potrivnică muncitorilor salariaţi. Proletariatul învingător va aduce îmbunătăţirea imediată a situaţiei ei, desfiinţînd arenda şi ipotecile. În majoritatea ţărilor capitaliste puterea proletară nu trebuie nicidecum să procedeze imediat la desfiinţarea totală a proprietăţii private ; în orice caz, ea va garanta micii ţărănimi şi celei mijlocaşe nu numai păstrarea loturilor lor de pămînt, dar şi sporirea acestora cu suprafaţa pe care aceste categorii de ţărani o arendează de obicei (desfiinţarea arenzii).

Îmbinarea măsurilor de acest fel cu lupta necruţătoare împotriva burgheziei garantează pe deplin succesul politicii de neutralizare. Puterea de stat proletară trebuie să înfăptuiască cu foarte multă prudenţă şi treptat trecerea la agricultura colectivă, pe baza puterii exemplului şi fără a recurge la violenţă împotriva ţărănimii mijlocaşe.

5. Ţăranii cu gospodărie mare („Grossbauern") sînt întreprinzători capitalişti în agricultură, care, de regulă, îşi exploatează gospodăria cu cîţiva muncitori salariaţi şi care sînt legaţi de „ţărănime" numai prin nivelul lor cultural redus, prin modul de trai şi prin faptul că depun ei înşişi muncă fizică în gospodăriile lor. Această pătură este cea mai numeroasă dintre toate păturile burgheze şi reprezintă duşmanii direcţi şi neînduplecaţi ai proletariatului revoluţionar. În întreaga muncă pe care o desfăşoară la sate, partidele comuniste trebuie să-şi concentreze îndeosebi atenţia asupra luptei împotriva acestei pături, asupra eliberării majorităţii muncitoare şi exploatate a populaţiei rurale de sub influenţa ideologică şi politică a acestor exploatatori.

După victoria proletariatului la oraşe, această pătură se va deda în mod absolut inevitabil la tot felul de manifestări de împotrivire, acte de sabotaj şi acţiuni armate di-

recte, cu caracter contrarevoluționar. De aceea, proletariatul revoluționar trebuie să înceapă imediat pregătirea ideologică și organizatorică a forțelor necesare pentru a dezarma complet această pătură și, o dată cu răsturnarea capitaliștilor din industrie, la prima manifestare de împotrivire a ei, să-i dea o lovitură hotărîtă, necruțătoare și nimicitoare, înarmînd în acest scop proletariatul agricol și organizînd la sate Soviete, în care să nu fie loc pentru exploatatori și în care să se asigure preponderența proletarilor și semiproletarilor.

Dar nici exproprierea țăranilor cu gospodărie mare nu poate fi, în nici un caz, o sarcină imediată a proletariatului biruitor, deoarece pentru socializarea acestor gospodării nu există deocamdată condiții materiale, în special în ceea ce privește tehnica, și nici condiții sociale. În unele cazuri, desigur excepționale, vor fi confiscate acele părți din loturile lor de pămînt pe care ei le dau în arendă în parcele mici sau care sînt indispensabile micilor agricultori din împrejurimi ; acestora din urmă trebuie de asemenea să li se asigure folosirea gratuită, în anumite condiții, a unei părți din numărul de mașini agricole aparținînd țăranilor cu gospodărie mare etc. De regulă, puterea de stat proletară trebuie să lase țăranilor cu gospodărie mare pămînturile, confiscîndu-le numai atunci cînd aceștia opun împotrivire puterii celor ce muncesc și sînt exploatați. Experiența revoluției proletare din Rusia, unde lupta împotriva țăranilor cu gospodărie mare s-a complicat și s-a prelungit ca urmare a unei serii de condiții speciale, a arătat totuși că, după ce primește o lecție bună chiar și pentru cele mai mici încercări de împotrivire, această pătură poate îndeplini cu loialitate sarcinile trasate de statul proletar și începe chiar, deși extrem de încet, să capete respect față de puterea care apără pe orice om al muncii și este necruțătoare cu trîntorii bogătași.

Condițiile speciale care au complicat și au încetinit în Rusia lupta proletariatului, biruitor al burgheziei, împotriva țăranilor cu gospodărie mare constau mai ales în faptul că după 23.X. (7.XI.) 1917, revoluția rusă a trecut prin stadiul luptei „general-democratice", adică, în esența ei, burghezo-democratică, a întregii țărănimi împotriva mo-

şierilor ; apoi — în slăbiciunea, sub raport cultural şi numeric, a proletariatului de la oraşe ; în sfîrşit — în distanţele uriaşe şi căile de comunicaţie extrem de proaste. Întrucît în ţările înaintate aceste condiţii care constituie o frînă nu există, proletariatul revoluţionar din Europa şi din America trebuie să se pregătească mult mai energic şi să zdrobească mult mai repede, mult mai hotărît şi cu mult mai mult succes împotrivirea ţărănimii cu gospodărie mare, repurtînd victoria deplină asupra ei, şi răpindu-i orice posibilitate de a se împotrivi. Acest lucru este imperios necesar, pentru că, înainte de obţinerea acestei victorii depline şi totale, masa proletarilor, a semiproletarilor de la sate şi a micilor ţărani nu va putea considera puterea de stat proletară ca fiind pe deplin trainică.

6. Proletariatul revoluţionar trebuie să exproprieze imediat şi necondiţionat toate pămînturile moşierilor, ale marilor proprietari funciari, adică ale persoanelor care în ţările capitaliste exploatează sistematic, în mod direct sau cu ajutorul fermierilor lor, forţa de muncă salariată, precum şi pe micii agricultori (adeseori şi pe ţăranii mijlocaşi) din împrejurimi, ei nedepunînd nici o muncă fizică şi fiind în cea mai mare parte urmaşi ai feudalilor (nobilii în Rusia, în Germania şi în Ungaria, seniorii restauraţi în Franţa, lorzii în Anglia şi foştii proprietari de sclavi în America), magnaţi financiari putrezi de bogaţi sau o corcitură a acestor două categorii de exploatatori şi trîntori.

Este absolut inadmisibil ca partidele comuniste să propage sau să pună în aplicare ideea plătirii unei despăgubiri marilor proprietari funciari pentru pămînturile expropriate, căci, în condiţiile actuale din Europa şi America, aceasta ar însemna o trădare a socialismului şi impunerea la un nou bir a maselor muncitoare şi exploatate, care au suferit cel mai mult de pe urma războiului, război care a sporit numărul milionarilor şi le-a adus noi bogăţii.

În ce priveşte modul de exploatare a pămînturilor pe care proletariatul biruitor le-a confiscat de la marii proprietari funciari în Rusia, ca urmare a stării ei economice înapoiate, aceste pămînturi au fost în cea mai mare parte date în folosinţă ţăranilor şi numai în cazuri relativ rare au

fost menținute așa-zisele „gospodării sovietice", „pe care statul proletar le administrează pe socoteala lui, transformînd pe foștii muncitori salariați în muncitori care lucrează din însărcinarea statului și în membri ai Sovietelor, care conduc statul. Internaționala Comunistă consideră că este just ca în țările capitaliste înaintate să se păstreze *de preferință* marile întreprinderi agricole, care să fie gospodărite după tipul „gospodăriilor sovietice" din Rusia.

Ar fi însă o foarte mare greșeală dacă această regulă ar fi exagerată sau ar fi aplicată în mod șablon și dacă nu s-ar admite niciodată ca *o parte* din pămînturile expropriatorilor expropriați să fie predate gratuit micilor țărani și, cîteodată, și țăranilor mijlocași din împrejurimi.

În primul rînd, obiecția care se ridică de obicei împotriva acestui lucru și care constă în invocarea superiorității tehnice a marii agriculturi se reduce deseori la aceea că unui adevăr teoretic indiscutabil îi sînt substituite cel mai înveterat oportunism și trădarea revoluției. În interesul succesului acestei revoluții, proletariatul n-are dreptul să se oprească în fața scăderii vremelnice a producției, așa cum nu s-au oprit în fața scăderii vremelnice a producției de bumbac în urma războiului civil din 1863—1865 adversarii burghezi ai sclaviei din America de Nord. Pentru un burghez este importantă producția pentru producție, pe cîtă vreme pentru populația muncitoare și exploatată, lucrul cel mai important este răsturnarea exploatatorilor și asigurarea unor condiții care să dea oamenilor muncii posibilitatea de a munci pentru sine, și nu pentru capitalist. Asigurarea victoriei proletariatului și a trăiniciei ei este prima și principala sarcină a proletariatului. Or, puterea proletară nu poate fi trainică fără neutralizarea țărănimii mijlocașe și fără asigurarea sprijinului unei părți foarte însemnate, dacă nu chiar al întregii mici țărănimi.

În al doilea rînd, nu numai ridicarea, dar chiar menținerea marii producții în agricultură presupune un proletar agricol pe deplin dezvoltat, conștient din punct de vedere revoluționar și care să fi trecut printr-o serioasă școală profesională, politică și organizatorică. Acolo unde nu există încă această condiție sau unde nu există posibilitatea de a se încredința, cu șanse de reușită, această sarcină

unor muncitori industriali conştienţi şi competenţi, încercările de a trece în pripă la sistemul marilor gospodării agricole de stat nu pot decît să compromită puterea proletară ; pentru crearea „gospodăriilor sovietice" este neapărat necesară cea mai mare prudenţă şi o pregătire foarte temeinică.

În al treilea rînd, în toate ţările capitaliste, chiar şi în cele mai înaintate, s-au mai păstrat rămăşiţe ale exploatării medievale, semifeudale a micilor ţărani din împrejurimi, cum sînt : Instleute * în Germania, métayers ** în Franţa, dijmaşii-arendaşi în Statele Unite (nu numai negri, care în majoritatea cazurilor sînt supuşi în sudul Statelor Unite tocmai unei astfel de exploatări, dar uneori şi albi), de către marii proprietari funciari. În aceste cazuri statul proletar trebuie neapărat să dea foştilor arendaşi în folosinţă gratuită pămînturile luate în arendă de micii ţărani, deoarece altă bază economică şi tehnică nu există şi nu poate fi creată dintr-o dată.

Inventarul marilor gospodării trebuie neapărat confiscat şi transformat în proprietate de stat, cu condiţia obligatorie ca, *după ce* marile gospodării de stat vor fi asigurate cu acest inventar, micii ţărani din împrejurimi să se poată folosi în mod gratuit de el, respectînd condiţiile stabilite de statul proletar.

Dacă în prima perioadă care urmează revoluţiei proletare este absolut necesară nu numai confiscarea imediată a domeniilor marilor proprietari funciari, dar şi deportarea sau internarea tuturor acestora, fără excepţie, ca lideri ai contrarevoluţiei şi asupritori nemiloşi ai întregii populaţii săteşti, pe măsură ce puterea proletară se consolidează nu numai la oraşe, ci şi la sate, trebuie să se tindă în mod sistematic la folosirea elementelor acestei clase care au o valoroasă experienţă, cunoştinţe şi capacitate organizatorică (sub controlul special al unor muncitori comunişti de nădejde) în vederea creării marii agriculturi socialiste.

7. Victoria socialismului asupra capitalismului şi consolidarea socialismului pot fi socotite asigurate numai atunci cînd puterea de stat proletară, lichidînd definitiv

* — arendaşi. — *Nota trad.*
** — ţărani care lucrează în parte. — *Nota trad.*

orice împotrivire a exploatatorilor şi asigurîndu-şi o stabilitate absolută şi supunerea deplină a acestora, va reorganiza întreaga industrie pe baza marii producţii colective şi a tehnicii celei mai moderne (bazate pe electrificarea întregii economii). Numai aceasta va da oraşului posibilitatea să acorde satului fărîmiţat şi înapoiat un ajutor din punct de vedere tehnic şi social atît de radical, încît să creeze baza materială pentru o creştere uriaşă a productivităţii muncii în domeniul cultivării pămîntului şi al gospodăriei agricole în general şi să constituie, prin forţa exemplului, un îndemn pentru micii ţărani ca să treacă, în interesul lor, la marea agricultură colectivă, mecanizată. Acest adevăr teoretic indiscutabil, pe care în vorbe toţi socialiştii îl admit, în fapte este denaturat de oportunismul care predomină şi în Internaţionala a II-a, galbenă, şi în rîndurile conducătorilor „independenţilor" germani şi englezi, şi ale longuetiştilor francezi etc. Denaturarea constă în faptul că atenţia este îndreptată asupra unui viitor relativ îndepărtat, prezentat ca minunat, în culori trandafirii, şi este abătută de la sarcinile imediate ale perioadei concrete şi grele de trecere spre acest viitor şi de apropierea de el. În practică, aceasta se reduce la propovăduirea concilierii cu burghezia şi a „păcii sociale", adică la trădarea totală a proletariatului, care luptă în momentul de faţă în condiţiile unui dezastru economic şi sărăcirii nemaipomenite, pe care războiul le-a creat pretutindeni şi în condiţii în care un mănunchi de milionari, deveniţi tot mai însolenţi, au acumulat bogăţii fabuloase tocmai de pe urma războiului.

La sate, în special, posibilitatea reală a unei lupte victorioase pentru socialism cere, în primul rînd, ca toate partidele comuniste să educe în rîndurile proletariatului industrial conştiinţa că trebuie să facă sacrificii, că trebuie să fie gata de sacrificii pentru a răsturna burghezia şi a consolida puterea proletară, deoarece dictatura proletariatului înseamnă atît priceperea proletariatului de a organiza şi de a duce după sine toate masele muncitoare şi exploatate, cît şi capacitatea avangărzii de a face sacrificii maxime şi de a da dovadă de eroism pentru atingerea acestui ţel ; în al doilea rînd, pentru a izbîndi se cere ca, în urma victoriei

muncitorilor, în situaţia celei mai exploatate mase muncitoare de la sate să intervină o îmbunătăţire imediată şi simţitoare, pe seama exploatatorilor, căci altfel proletariatului industrial nu-i va fi asigurat sprijinul satului şi, mai ales, nu va putea asigura aprovizionarea oraşului cu produse alimentare.

8. Uriaşa greutate pe care o implică organizarea şi educarea în vederea luptei revoluţionare a maselor muncitoare de la sate, căreia capitalismul i-a creat condiţii de extremă abrutizare, de fărîmiţare şi adeseori de dependenţă semifeudală, cere partidelor comuniste să acorde o deosebită atenţie luptei greviste la sate, să sprijine intens şi să dezvolte sub toate aspectele grevele de masă ale proletarilor şi semiproletarilor agricoli. Experienţa revoluţiilor ruse din 1905 şi 1917, experienţă confirmată şi îmbogăţită acum de cea a Germaniei şi a altor ţări înaintate, arată că numai lupta grevistă de masă în continuă creştere (în care pot şi trebuie să fie atraşi, în anumite condiţii, şi micii ţărani) poate scoate satul din starea de somnolenţă, poate trezi în rîndurile maselor exploatate de la sate conştiinţa de clasă şi conştiinţa necesităţii organizării de clasă, le poate face să vadă în mod practic şi concret importanţa alianţei lor cu muncitorii de la oraşe.

Congresul Internaţionalei Comuniste înfierează ca trădători pe socialiştii — şi aceştia, din păcate, se găsesc nu numai în Internaţionala a II-a, galbenă, dar şi în cele trei partide deosebit de importante din Europa care au ieşit din această Internaţională — capabili nu numai să rămînă indiferenţi faţă de lupta grevistă de la sate, dar chiar să se pronunţe împotriva ei (aşa cum face K. Kautsky), considerînd-o prin prisma primejdiei unei scăderi a producţiei bunurilor de consum. Nici un fel de program sau de declaraţie solemnă nu are vreo valoare dacă comuniştii şi conducătorii muncitorimii nu dovedesc în practică, prin fapte, că ştiu ca, mai presus de toate, să pună dezvoltarea revoluţiei proletariatului şi victoria ei, că ştiu să facă cele mai mari sacrificii în interesul acestei revoluţii, deoarece altă ieşire şi salvare de la foamete, dezastru economic şi noi războaie imperialiste nu există.

În special, este necesar să se arate că conducătorii vechiului socialism şi reprezentanţii „aristocraţiei muncitoreşti", care acum, în vorbe, fac deseori concesii comunismului sau trec chiar în mod formal de partea acestuia pentru a-şi salva prestigiul în ochii maselor muncitoare, ce se revoluţionează în ritm rapid, trebuie verificaţi în ceea ce priveşte devotamentul lor faţă de cauza proletariatului şi capacitatea lor de a ocupa posturi de răspundere într-un domeniu în care conştiinţa revoluţionară şi lupta revoluţionară se dezvoltă cel mai impetuos, în care rezistenţa marilor proprietari funciari şi a burgheziei (a ţăranilor cu gospodărie mare, a chiaburilor) este mai înverşunată şi în care diferenţa dintre socialistul-conciliator şi comunistul-revoluţionar se manifestă cel mai vizibil.

9. Partidele comuniste trebuie să depună toate eforturile pentru a trece cît mai repede la crearea unor Soviete de deputaţi la sate, formate în primul rînd din reprezentanţi ai muncitorilor salariaţi şi ai semiproletarilor. Numai dacă vor fi legate de lupta grevistă de masă şi de clasa cea mai asuprită, Sovietele vor putea să-şi îndeplinească menirea şi să se consolideze în aşa măsură, încît să subordoneze influenţei lor (şi apoi să includă în rîndurile lor) pe micii ţărani. Dacă însă lupta grevistă nu este încă dezvoltată, iar capacitatea de organizare a proletariatului agricol este slabă, atît din cauza cruntei oprimări la care-l supun marii proprietari funciari şi ţăranii cu gospodărie mare, cît şi din cauză că muncitorii industriali şi sindicatele nu-l sprijină, crearea de Soviete de deputaţi la sate cere o pregătire îndelungată, prin organizarea unor celule comuniste, fie şi nu prea mari, printr-o intensă agitaţie care să expună într-o formă cît mai populară revendicările comuniste şi să le explice pe baza unor exemple convingătoare de exploatare şi de asuprire, precum şi prin organizarea unor vizite sistematice ale muncitorilor industriali la sate etc.

3

TEZE CU PRIVIRE LA SARCINILE FUNDAMENTALE ALE CONGRESULUI AL II-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE

1. În dezvoltarea mişcării comuniste internaţionale, momentul de faţă se caracterizează prin aceea că în toate ţările capitaliste cei mai buni reprezentanţi ai proletariatului revoluţionar au înţeles pe deplin principiile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste, şi anume : dictatura proletariatului şi Puterea sovietică, şi cu un entuziasm neţărmurit s-au situat de partea Internaţionalei Comuniste. Un progres şi mai important, şi mai mare îl constituie faptul că pretutindeni, în rîndurile celor mai largi mase, nu numai ale proletariatului de la oraşe, ci şi în rîndurile părţii înaintate a muncitorilor de la sate s-a conturat pe deplin simpatia lor fără rezerve faţă de aceste principii fundamentale.

Pe de altă parte s-au conturat două greşeli sau slăbiciuni ale mişcării comuniste internaţionale, care ia amploare extraordinar de repede. Una dintre ele, foarte serioasă şi care prezintă un imens pericol nemijlocit pentru succesul cauzei eliberării proletariatului, constă în aceea că unii dintre vechii conducători şi unele din vechile partide ale Internaţionalei a II-a, în parte cedînd în mod semiinconştient dorinţelor şi presiunii maselor, în parte înşelîndu-le în mod conştient pentru a-şi păstra vechiul rol de agenţi şi de acoliţi ai burgheziei înăuntrul mişcării muncitoreşti, declară că aderă condiţionat sau chiar necondiţionat la Internaţionala a III-a, rămînînd de fapt, în întreaga lor practică a muncii politice şi de partid, la nivelul Internaţionalei a II-a. Această stare de lucruri este absolut inadmisibilă,

căci duce la pervertirea directă a maselor, face să scadă respectul pentru Internaționala a III-a și constituie un pericol de repetare a unor trădări de felul celei comise de social-democrații unguri, care se botezaseră în grabă comuniști. Cealaltă greșeală, mult mai puțin importantă, care este mai degrabă o boală de creștere a mișcării, constă în tendința spre „stîngism", care duce la o apreciere greșită a rolului și sarcinilor partidului față de clasă și față de masă și a obligației comuniștilor revoluționari de a activa în parlamentele burgheze și în sindicatele reacționare.

Datoria comuniștilor este de a nu trece sub tăcere slăbiciunile mișcării lor, ci de a le critica în mod fățiș, pentru a le lichida cît mai repede și mai radical. În acest scop e necesar, în primul rînd, să definim mai concret, îndeosebi pe baza experienței practice, conținutul noțiunilor : „dictatura proletariatului" și „Puterea sovietică" ; în al doilea rînd, să arătăm în ce anume poate și trebuie să constea, în toate țările, munca de pregătire imediată și sistematică în vederea înfăptuirii acestor lozinci ; în al treilea rînd, să indicăm căile și mijloacele de înlăturare a lipsurilor mișcării noastre.

I

ESENȚA DICTATURII PROLETARIATULUI ȘI A PUTERII SOVIETICE

2. Victoria socialismului (prima treaptă a comunismului) asupra capitalismului cere ca proletariatul, singura clasă într-adevăr revoluționară, să înfăptuiască următoarele trei sarcini. Prima : să răstoarne pe exploatatori, și în primul rînd burghezia, care este principalul lor reprezentant economic și politic ; să-i zdrobească definitiv ; să reprime împotrivirea lor ; să zădărnicească orice încercări ale lor de a restabili jugul capitalului și robia salariată. A doua : să atragă și să ducă după avangarda revoluționară a proletariatului, partidul lui comunist, nu numai întregul proletariat sau covîrșitoarea, uriașa lui majoritate, dar și întreaga masă a celor ce muncesc și sînt exploatați de capital ; să-i lumineze, să-i organizeze, să-i educe și să-i disciplineze chiar în cursul luptei necruțătoare și ferme,

duse cu un curaj neprecupeţit împotriva exploatatorilor ; să smulgă această majoritate covîrşitoare a populaţiei din toate ţările capitaliste din starea ei de dependenţă faţă de burghezie, să-i insufle, pe baza experienţei practice, încredere în rolul conducător al proletariatului şi al avangărzii lui revoluţionare. A treia : să neutralizeze sau să facă inofensive inevitabilele oscilări între burghezie şi proletariat, între democraţia burgheză şi Puterea sovietică, ale clasei micilor proprietari din agricultură şi ale micilor patroni din industrie şi comerţ — clasă încă destul de numeroasă aproape în toate ţările înaintate, deşi constituie o minoritate a populaţiei —, precum şi ale păturii de intelectuali, funcţionari etc. corespunzătoare acestei clase.

Prima şi a doua sarcină sînt sarcini de sine stătătoare, fiecare dintre ele necesitînd metode speciale de acţiune faţă de exploatatori şi faţă de exploataţi. A treia sarcină rezultă din primele două, ea necesitînd doar o îmbinare pricepută, elastică şi oportună a metodelor de primul şi al doilea gen, în funcţie de împrejurările concrete ale fiecărui caz de oscilare în parte.

3. În situaţia concretă creată în întreaga lume — şi mai cu seamă în ţările capitaliste cele mai înaintate, mai puternice, mai civilizate şi mai libere — de militarism, de imperialism, de sugrumarea coloniilor şi a ţărilor slabe, de măcelul imperialist mondial, de „pacea“ de la Versailles, a admite ideea unei supuneri paşnice a capitaliştilor faţă de voinţa majorităţii celor exploataţi, a admite ideea trecerii pe cale paşnică, reformistă la socialism înseamnă nu numai cea mai mare obtuzitate mic-burgheză, ci şi înşelarea directă a muncitorilor, prezentarea în culori trandafirii a robiei salariate capitaliste, ascunderea adevărului. Acest adevăr este că burghezia, chiar şi cea mai luminată şi mai democrată, de pe acum nu se dă în lături de la nici o înşelăciune şi crimă, de la măcelărirea a milioane de muncitori şi ţărani pentru a salva proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie. Numai răsturnarea prin violenţă a burgheziei, confiscarea proprietăţii ei, sfărîmarea întregului aparat de stat burghez, parlamentar, judiciar, militar, birocratic, administrativ, municipal etc. — de jos şi pînă sus, care să meargă pînă la alungarea tuturor ex-

ploatatorilor sau internarea celor mai primejdioși și mai recalcitranți dintre ei, și instituirea unei supravegheri riguroase asupra lor în vederea luptei împotriva inevitabilelor încercări de împotrivire și de restaurare a robiei capitaliste —, numai asemenea măsuri pot să asigure o supunere efectivă a întregii clase a exploatatorilor.

Pe de altă parte, aceeași prezentare în culori trandafirii a capitalismului și a democrației burgheze, aceeași înșelare a muncitorilor este și ideea vechilor partide și vechilor conducători ai Internaționalei a II-a că majoritatea celor ce muncesc și sînt exploatați pot, în condițiile robiei capitaliste, ale asupririi de către burghezie, asuprire care ia forme infinit de variate, cu atît mai rafinate și în același timp mai crunte și mai necruțătoare cu cît e mai civilizată țara capitalistă respectivă, să-și formeze o conștiință socialistă pe deplin limpede, o fermitate a convingerilor socialiste și o tărie de caracter. În realitate însă, numai după ce avangarda proletariatului, sprijinită de întreaga clasă a proletariatului, singura clasă revoluționară, sau de majoritatea ei, va răsturna pe exploatatori, după ce îi va zdrobi, după ce va elibera din starea de robie pe cei exploatați, după ce va îmbunătăți cît mai repede posibil condițiile lor de trai pe seama capitaliștilor expropriați, — numai după aceasta și chiar în procesul de înverșunată luptă de clasă se poate înfăptui instruirea, educarea și organizarea în jurul proletariatului, sub influența și sub conducerea lui, a celor mai largi mase ale celor ce muncesc și sînt exploatați, care pot fi izbăviți de egoism, fărîmițare, vicii și slăbiciuni generate de proprietatea privată, și pot fi transformați într-o uniune liberă de lucrători liberi.

4. Pentru a asigura victoria asupra capitalismului se cere un raport just între partidul comunist, partid conducător, clasa revoluționară, proletariatul, — și masa, adică totalitatea celor ce muncesc și sînt exploatați. Numai partidul comunist, dacă el e într-adevăr avangarda clasei revoluționare, dacă cuprinde în rîndurile lui pe cei mai buni reprezentanți ai clasei, dacă e alcătuit din comuniști pe deplin conștienți și devotați, luminați și oțeliți de experiența unei lupte revoluționare îndîrjite, dacă acest partid a știut să se lege indisolubil de întreaga viață a clasei sale și, prin ea,

de toată masa celor exploataţi şi a ştiut să insufle acestei clase şi acestei mase încredere deplină, numai un astfel de partid este capabil să conducă proletariatul în lupta cea mai necruţătoare, cea mai hotărîtă, în lupta finală împotriva tuturor forţelor capitalismului. Pe de altă parte, numai sub conducerea unui asemenea partid proletariatul poate să-şi desfăşoare asaltul său revoluţionar în toată vigoarea lui, anihilînd apatia inevitabilă şi, în parte, împotrivirea unei minorităţi neînsemnate a aristocraţiei muncitoreşti corupte de capitalism, a vechilor lideri ai trade-unionurilor şi ai cooperaţiei etc., — poate să-şi desfăşoare întreaga sa forţă, care, datorită însăşi structurii economice a societăţii capitaliste, este incomparabil mai mare decît valoarea sa numerică în rîndurile populaţiei. În sfîrşit, numai după ce a fost efectiv eliberată de sub jugul burgheziei şi al aparatului de stat burghez, numai după ce a obţinut posibilitatea de a se organiza într-adevăr liber (de exploatatori) în Sovietele sale, masa, adică totalitatea celor ce muncesc şi sînt exploataţi, poate desfăşura, pentru prima oară în istorie, întreaga iniţiativă şi întreaga energie a zecilor de milioane de oameni oprimaţi de capitalism. Numai atunci cînd Sovietele au devenit unicul aparat de stat, a devenit posibilă participarea efectivă la conducere a întregii mase a celor exploataţi, care în cea mai civilizată şi mai liberă democraţie burgheză a fost întotdeauna de fapt exclusă în proporţie de 99% de la participarea la conducere. Numai în Soviete începe într-adevăr să înveţe masa celor exploataţi, să înveţe nu din cărţi, ci din propria ei experienţă practică, opera de construire a socialismului, de creare a unei noi discipline sociale, a unei uniuni libere a lucrătorilor liberi.

II

ÎN CE TREBUIE SĂ CONSTEA PREGĂTIREA IMEDIATĂ ŞI GENERALĂ ÎN VEDEREA ÎNFĂPTUIRII DICTATURII PROLETARIATULUI?

5. Actualul moment din dezvoltarea mişcării comuniste internaţionale se caracterizează prin faptul că în marea majoritate a ţărilor capitaliste nu s-a terminat, iar foarte

adesea, nici măcar nu a început, în mod sistematic, pregătirea proletariatului în vederea înfăptuirii dictaturii sale. De aici nu rezultă că revoluția proletară nu este posibilă în viitorul cel mai apropiat; ea este pe deplin posibilă, pentru că întreaga situație economică și politică este neobișnuit de bogată în material inflamabil și în prilejuri pentru ca acest material să se aprindă pe neașteptate; o altă condiție a revoluției, în afară de pregătirea proletariatului, și anume: o stare generală de criză în toate partidele de guvernămînt și în toate partidele burgheze, de asemenea există. Din cele spuse însă rezultă că în prezent sarcina imediată a partidelor comuniste nu este să grăbească revoluția, ci să intensifice pregătirea proletariatului. Pe de altă parte, cazurile citate mai sus din istoria multor partide socialiste ne determină să veghem ca „recunoașterea" dictaturii proletariatului să nu rămînă numai o recunoaștere în vorbe.

De aceea, din punctul de vedere al mișcării proletare internaționale, principala sarcină a partidelor comuniste în momentul de față este unirea strînsă a forțelor comuniste fărîmițate, crearea în fiecare țară a unui singur partid comunist (sau întărirea și înnoirea partidului existent) în vederea înzecirii muncii de pregătire a proletariatului pentru cucerirea puterii de stat, și anume pentru cucerirea puterii în forma dictaturii proletariatului. Munca socialistă obișnuită a grupurilor și partidelor care recunosc dictatura proletariatului n-a suferit nici pe departe în suficientă măsură acea schimbare radicală, acea înnoire radicală care este necesară pentru ca această muncă să fie considerată drept o muncă comunistă, corespunzătoare sarcinilor din ajunul dictaturii proletare.

6. Cucerirea puterii politice de către proletariat nu duce la încetarea luptei lui de clasă împotriva burgheziei, ci, dimpotrivă, face ca această luptă să devină deosebit de amplă, de acută, de necruțătoare. Toate grupurile, partidele, toți militanții mișcării muncitorești care împărtășesc în întregime sau în parte punctul de vedere al reformismului, al „centrului" etc. se situează inevitabil, dată fiind ascuțirea extremă a luptei, fie de partea burgheziei, fie de partea celor șovăielnici, sau (ceea ce e cel mai periculos)

nimeresc în rîndurile prietenilor nesiguri ai proletariatului victorios. De aceea pregătirea dictaturii proletariatului necesită nu numai intensificarea luptei împotriva tendinţelor reformiste şi ale „centriştilor", ci şi schimbarea caracterului acestei lupte. Lupta nu se poate limita la explicarea caracterului greşit al acestor tendinţe, ci trebuie să demaşte cu fermitate şi fără cruţare pe orice militant din rîndurile mişcării muncitoreşti care manifestă asemenea tendinţe, căci altfel proletariatul nu va şti cine va fi alături de el în lupta decisivă pe care o va da împotriva burgheziei. Această luptă este de aşa natură, încît în orice moment ea poate înlocui — şi înlocuieşte, după cum a arătat experienţa — arma criticii cu critica armelor [86]. Orice inconsecvenţă sau slăbiciune în demascarea acelora care se manifestă ca reformişti sau ca „centrişti" înseamnă sporirea nemijlocită a primejdiei răsturnării puterii proletariatului de către burghezie, care mîine va recurge, în folosul contrarevoluţiei, la ceea ce astăzi miopilor le pare doar o „divergenţă teoretică".

7. În special, nu trebuie să ne mărginim la obişnuita negare din principiu a oricărei colaborări între proletariat şi burghezie, a oricărui „colaboraţionism". Simpla apărare a „libertăţii" şi „egalităţii", atunci cînd proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie este menţinută, se transformă — în condiţiile dictaturii proletariatului, care nu va fi niciodată în stare să desfiinţeze complet chiar de la început proprietatea privată — într-o „colaborare" cu burghezia, colaborare care subminează direct puterea clasei muncitoare. Deoarece dictatura proletariatului înseamnă consfinţirea de către stat şi apărarea prin întregul aparat al puterii de stat a „lipsei de libertate" pentru exploatator de a continua asuprirea şi exploatarea, a „inegalităţii" dintre proprietar (adică cel care a acaparat pentru el personal anumite mijloace de producţie create prin muncă socială) şi cel neavut. Ceea ce înainte de victoria proletariatului pare doar o divergenţă teoretică în problema „democraţiei", mîine, după victorie, devine în mod inevitabil o problemă care se rezolvă prin forţa armelor. Prin urmare, fără o schimbare radicală a întregului caracter al luptei împotriva „centriştilor" şi a „apărătorilor democraţiei" nu este posi-

bilă nici măcar pregătirea prealabilă a maselor în vederea înfăptuirii dictaturii proletariatului.

8. Dictatura proletariatului este forma cea mai hotărîtă și mai revoluționară a luptei de clasă a proletariatului împotriva burgheziei. Această luptă poate fi încununată de succes numai atunci cînd avangarda cea mai revoluționară a proletariatului duce după sine covîrșitoarea lui majoritate. De aceea pregătirea dictaturii proletariatului necesită nu numai lămurirea caracterului burghez al oricărui reformism, al oricărei apărări a democrației în condițiile menținerii proprietății private asupra mijloacelor de producție, nu numai demascarea manifestărilor unor tendințe care în realitate înseamnă apărarea burgheziei în cadrul mișcării muncitorești, ci necesită și înlocuirea în absolut toate formele de organizații proletare, nu numai politice, ci și profesionale, cooperatiste, culturale etc., a vechilor conducători cu comuniști. Cu cît într-o țară dominația democrației burgheze a fost mai îndelungată, mai deplină și mai trainică, cu atît mai mult a reușit burghezia să promoveze în diferite posturi conducători educați de ea, îmbibați de concepțiile și prejudecățile ei, foarte des oameni pur și simplu direct sau indirect corupți de ea. Acești reprezentanți ai aristocrației muncitorești sau ai muncitorilor îmburgheziți trebuie să fie înlăturați din toate posturile lor cu un curaj de o sută de ori mai mare decît pînă acum, și înlocuiți cu muncitori, chiar și dintre cei mai lipsiți de experiență, dar care să fie strîns legați de masa exploatată și să se bucure de încrederea ei în lupta împotriva exploatatorilor. Dictatura proletariatului va impune să fie numiți în posturile de stat de cea mai mare răspundere tocmai astfel de muncitori lipsiți de experiență, căci altfel guvernul muncitoresc va fi neputincios și nu va fi sprijinit de mase.

9. Dictatura proletariatului înseamnă cea mai deplină înfăptuire a conducerii tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați, asupriți, abrutizați, oprimați, timorați, fărîmițați, înșelați de clasa capitaliștilor, de către singura clasă care a fost pregătită pentru acest rol de conducere de întreaga istorie a capitalismului. De aceea pregătirea dictaturii proletariatului trebuie începută pretutindeni și imediat, printre altele, prin următorul procedeu.

În absolut toate organizaţiile, uniunile, asociaţiile, în primul rînd în cele proletare şi apoi şi în organizaţiile maselor muncitoare şi exploatate neproletare (organizaţii politice, profesionale, militare, cooperatiste, culturale, sportive etc.) trebuie create grupe sau celule de comunişti, de preferinţă legale, dar şi ilegale, obligatorii în fiecare caz cînd e de presupus că burghezia le va desfiinţa, va aresta sau va izgoni pe membrii lor ; iar aceste celule, strîns legate între ele şi legate şi de centrul partidului, făcînd schimb de experienţă, desfăşurînd munca de agitaţie, de propagandă, de organizare, ocupîndu-se de absolut toate domeniile vieţii sociale, de absolut toate categoriile şi păturile maselor muncitoare, trebuie, prin această muncă multilaterală, să se educe sistematic pe ele însele, să educe şi partidul, şi clasa, şi masele.

Totodată este extrem de important să se elaboreze în mod practic metode ale întregii munci, care să fie în mod necesar diferite, pe de o parte, în ceea ce priveşte atitudinea faţă de „conducători" sau faţă de „reprezentanţii autorizaţi", de cele mai multe ori iremediabil pervertiţi de prejudecăţile mic-burgheze şi imperialiste ; aceşti „conducători" trebuie demascaţi fără cruţare şi alungaţi din rîndurile mişcării muncitoreşti ; pe de altă parte, în ceea ce priveşte atitudinea faţă de mase, care, îndeosebi după măcelul imperialist, în marea lor majoritate înclină să plece urechea la învăţătura despre necesitatea conducerii de către proletariat şi să şi-o însuşească ca fiind singura ieşire din robia capitalistă ; faţă de mase trebuie să învăţăm să ne comportăm cu multă răbdare şi precauţie, pentru a putea înţelege particularităţile, trăsăturile specifice ale psihologiei fiecărei pături, profesiuni etc. ale acestei mase.

10. Îndeosebi, una din grupele sau celulele de comunişti merită o atenţie şi o grijă deosebită din partea partidului, şi anume : fracţiunea parlamentară, adică grupul de membri de partid care sînt deputaţi într-o instituţie reprezentativă burgheză (în primul rînd în cea naţională, apoi şi în cele locale, municipale etc.). Pe de o parte, tocmai această tribună are o importanţă deosebit de mare în ochii celor mai largi pături ale maselor muncitoare înapoiate sau îmbibate de prejudecăţi mic-burgheze ; de aceea tocmai de la

această tribună comuniștii trebuie să ducă munca lor de propagandă, de agitație, de organizare, să lămurească masele de ce a fost necesară în Rusia (și, la timpul respectiv, va fi necesară în orice țară) dizolvarea parlamentului burghez de către congresul general al Sovietelor. Pe de altă parte, întreaga istorie a democrației burgheze a făcut din tribuna parlamentară, îndeosebi în țările înaintate, principala sau una din principalele arene pentru escrocherii nemaipomenite, pentru înșelarea în domeniul politic și financiar a poporului, pentru carierism, fățărnicie, pentru asuprirea oamenilor muncii. De aceea e cît se poate de legitimă ura înverșunată a celor mai buni reprezentanți ai proletariatului revoluționar față de parlamente. De aceea, din partea partidelor comuniste și a tuturor partidelor care au aderat la Internaționala a III-a — îndeosebi în cazurile cînd aceste partide au luat naștere nu prin scizionarea vechilor partide și printr-o luptă îndelungată, îndîrjită împotriva acestora, ci prin trecerea (adesea doar cu numele) a vechilor partide pe o nouă poziție — e necesară o atitudine deosebit de severă față de fracțiunile lor parlamentare : totala lor subordonare față de controlul și de indicațiile C.C. al partidului ; alcătuirea lor cu precădere din muncitori revoluționari ; analiza amănunțită în presa de partid și în adunările de partid a cuvîntărilor parlamentarilor din punctul de vedere al principialității lor comuniste ; delegarea deputaților la munca de agitație în rîndurile maselor, excluderea din aceste fracțiuni a acelora care manifestă tendințe proprii Internaționalei a II-a etc.

11. Una dintre principalele cauze care creează dificultăți în calea mișcării muncitorești revoluționare din țările capitaliste dezvoltate este faptul că, datorită posesiunilor coloniale și supraprofiturilor capitalului financiar etc., capitalul a reușit să formeze în aceste țări o pătură relativ mai largă și mai stabilă de aristocrație muncitorească, care nu constituie totuși decît o mică minoritate. Această aristocrație muncitorească se bucură de condiții mai bune de salarizare și este pătrunsă în cel mai înalt grad de îngustime de breaslă, de prejudecăți mic-burgheze și imperialiste. E un adevărat „sprijin“ social al Internaționalei a II-a, al reformiștilor și „centriștilor“, în momentul de față poate

chiar principalul sprijin social al burgheziei. Nici un fel de pregătire, nici măcar o pregătire prealabilă a proletariatului în vederea răsturnării burgheziei, nu este posibilă fără o luptă imediată, sistematică, largă, deschisă împotriva acestei pături, care, aşa cum experienţa a şi demonstrat-o cît se poate de bine, după victoria proletariatului va furniza, fără îndoială, destule elemente pentru garda albă burgheză. Toate partidele care au aderat la Internaţionala a III-a trebuie cu orice preţ să transpună în fapt lozinca : „să pătrundem mai adînc în mase", „o mai strînsă legătură cu masele", înţelegînd prin mase pe toţi cei ce muncesc şi sînt exploataţi de capital, îndeosebi pe cei mai puţin organizaţi şi mai puţin luminaţi, pe cei mai asupriţi şi mai greu de organizat.

Proletariatul devine revoluţionar numai în măsura în care nu se izolează în limitele înguste de breaslă, în măsura în care ia parte la toate manifestările şi se afirmă în toate domeniile vieţii sociale ca conducător al întregii mase a celor ce muncesc şi sînt exploataţi, iar dictatura sa el nu o va putea înfăptui dacă nu va fi hotărît şi dacă nu va fi capabil să facă cele mai mari sacrificii în numele victoriei asupra burgheziei. În această privinţă, o însemnătate şi principială, şi practică o are experienţa Rusiei, unde proletariatul n-ar fi putut să-şi înfăptuiască dictatura, n-ar fi putut să-şi cîştige încrederea şi respectul unanim recunoscut al întregii mase muncitoare dacă n-ar fi făcut cele mai multe sacrificii şi n-ar fi flămînzit mai mult decît toate celelalte pături ale acestei mase în cea mai grea perioadă a agresiunii, a războiului şi a blocadei organizate de burghezia mondială.

În special, este deosebit de necesar ca partidul comunist şi întregul proletariat înaintat să sprijine cu abnegaţie şi în toate privinţele mişcarea grevistă largă, spontană, de masă, singura în stare, în condiţiile asupririi de către capital, să trezească, să pună în mişcare, să lumineze şi să organizeze cu adevărat masele, să cultive în rîndurile lor încrederea deplină în rolul conducător al proletariatului revoluţionar. Fără o astfel de pregătire nu este posibilă nici o dictatură a proletariatului, iar oamenii în stare să ia în mod public atitudine împotriva grevelor, cum sînt Kautsky în Germa-

nia și Turati în Italia, în nici un caz nu pot fi tolerați în rîndurile partidelor care au aderat la Internaționala a III-a. Acest lucru se referă, desigur într-o măsură și mai mare, la conducătorii trade-unioniști și parlamentari, care adesea îi trădează pe muncitori, dîndu-le, pe baza experienței grevelor, lecții de reformism, și nu de revoluție (de pildă în Anglia și în Franța în ultimii ani).

12. În toate țările, chiar și în cele mai libere, mai „legale" și mai „pașnice" în sensul că lupta de clasă în aceste țări este mai puțin ascuțită, a devenit pe deplin actual momentul cînd este absolut necesar ca fiecare partid comunist să îmbine în mod sistematic munca legală cu cea ilegală, organizarea legală cu cea ilegală. Căci în țările cele mai civilizate și mai libere, cu un regim burghezo-democratic dintre cele mai „stabile", guvernele recurg sistematic, în pofida declarațiilor lor mincinoase și ipocrite, la întocmirea unor liste secrete de comuniști, la nenumărate încălcări ale propriei lor constituții, pentru a sprijini, pe jumătate sau complet în ascuns, pe albgardiști și pentru a asasina pe comuniști în toate țările, la pregătirea în secret a arestărilor de comuniști, la introducerea de provocatori în rîndurile comuniștilor etc. etc. Numai cea mai reacționară mică burghezie, prin oricît de frumoase fraze „democratice" și pacifiste s-ar camufla, poate nega toate aceste fapte sau concluzia care se impune : formarea imediată de către toate partidele comuniste legale a unor organizații ilegale pentru a duce muncă ilegală sistematică și pentru a fi întru totul pregătite în momentul în care va începe prigoana burgheză. Deosebit de necesară este munca ilegală în cadrul armatei, flotei, poliției, căci după marele măcel imperialist, toate guvernele din lume au început să se teamă de armatele naționale care au porțile deschise și pentru țărani, și pentru muncitori și au început să recurgă pe ascuns la tot felul de procedee de organizare a unor unități militare formate din elemente burgheze special selecționate și înzestrate în mod special cu o tehnică dintre cele mai perfecționate.

Pe de altă parte mai este necesar ca în toate cazurile, fără excepție, să nu ne limităm la munca ilegală, ci să desfășurăm și o muncă legală, biruind în acest scop toate greutățile, creînd organele legale de presă și organizații legale sub

denumirile cele mai variate, care, la nevoie, să fie des schimbate. Aşa procedează partidele comuniste ilegale din Finlanda, Ungaria, în parte cele din Germania, Polonia, Letonia etc. Aşa trebuie să procedeze „Muncitorii industriali ai lumii" (I.W.W.) din America, aşa vor trebui să procedeze toate partidele comuniste care astăzi sînt legale, în cazul cînd procurorilor li se va năzări să-i pună pe comunişti sub urmărire pe baza rezoluţiilor adoptate de congresele Internaţionalei Comuniste etc.

Absoluta necesitate principială de a îmbina munca legală cu cea ilegală este determinată nu numai de toate particularităţile perioadei prin care trecem, perioadă de ajun de dictatură proletară, ci şi de necesitatea de a dovedi burgheziei că nu există şi nu poate exista domeniu şi tărîm de muncă pe care comuniştii să nu-l cucerească şi în special de faptul că pretutindeni există încă pături largi de proletari şi, mai cu seamă, mase neproletare ale celor ce muncesc şi sînt exploataţi care cred încă în legalitatea burghezo-democratică şi a căror lămurire în această privinţă este pentru noi o problemă de cea mai mare importanţă.

13. În special situaţia presei muncitoreşti în cele mai înaintate ţări capitaliste arată deosebit de concret atît toată minciuna libertăţii şi egalităţii în condiţiile democraţiei burgheze, cît şi necesitatea unei îmbinări sistematice a muncii legale cu cea ilegală. Atît în Germania învinsă cît şi în America învingătoare, pentru a smulge muncitorilor presa lor sînt puse în mişcare întreaga forţă a aparatului de stat burghez şi toate maşinaţiile regilor finanţei : şi urmăririle judiciare, şi arestările (sau asasinarea cu ajutorul unor ucigaşi plătiţi) redactorilor, interzicerea expedierii ziarelor prin poştă şi confiscarea hîrtiei etc. etc. Pe lîngă aceasta, materialul informativ de care are nevoie un ziar cotidian se află în mîna agenţiilor telegrafice burgheze, iar de anunţuri, fără de care un ziar mare nu poate face faţă cheltuielilor, dispun „în mod liber" capitaliştii. Drept rezultat, burghezia, prin înşelăciune, prin presiunea capitalului şi a statului burghez, privează proletariatul revoluţionar de presa lui.

Pentru a lupta împotriva acestei situații, partidele comuniste trebuie să creeze un tip nou de presă periodică pentru a fi difuzată în proporții de masă în rîndurile muncitorilor : în primul rînd, publicații legale care, fără a se intitula comuniste și fără a vorbi despre caracterul lor de partid, să învețe să folosească cea mai mică posibilitate legală, așa cum au procedat bolșevicii în timpul țarismului după 1905 ; în al doilea rînd, foi volante ilegale publicate fie și într-un număr cît de mic și cu apariție neregulată, dar care să fie retipărite de către muncitori în mai multe tipografii (pe ascuns sau, dacă mișcarea s-a întărit, prin ocuparea pe cale revoluționară a tipografiilor) și care să ofere proletariatului o informare revoluționară neîngrădită și lozinci revoluționare.

Fără luptă revoluționară pentru libertatea presei comuniste, luptă în care să fie atrase masele, pregătirea în vederea dictaturii proletariatului nu este posibilă.

III

ÎNDREPTAREA LINIEI — ÎN PARTE ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA COMPOZIȚIEI — PARTIDELOR CARE AU ADERAT SAU VOR SĂ ADERE LA INTERNAȚIONALA COMUNISTĂ

14. Gradul de pregătire a proletariatului din țările cele mai importante din punct de vedere al economiei mondiale și al politicii mondiale pentru înfăptuirea dictaturii sale îl arată în modul cel mai obiectiv și mai exact faptul că partidele cele mai influente ale Internaționalei a II-a : Partidul socialist francez, Partidul social-democrat independent din Germania, Partidul laburist independent din Anglia și Partidul socialist american [87], au ieșit din această Internațională galbenă și au hotărît să adere — primele trei condiționat, iar ultimul chiar necondiționat — la Internaționala a III-a. Aceasta dovedește că nu numai avangarda, ci și majoritatea proletariatului revoluționar, pe care l-a convins întreaga desfășurare a evenimentelor, a început să treacă de partea noastră. Acum principalul este să știm să desăvîrșim această trecere și să consolidăm temeinic, din punct de vedere organizatoric, cele obținute pentru a putea

merge, fără cea mai mică şovăire, înainte pe toată linia.

15. Întreaga activitate a partidelor sus-menţionate (la care trebuie să adăugăm Partidul socialist elveţian [88], dacă ştirile telegrafice cu privire la hotărîrea acestuia de a adera la Internaţionala a III-a sînt exacte) dovedeşte — şi orice publicaţie periodică a acestor partide confirmă în mod concret — că ea nu este încă comunistă şi că adesea este diametral opusă principiilor fundamentale ale Internaţionalei a III-a, şi anume: recunoaşterea dictaturii proletariatului şi a Puterii sovietice în locul democraţiei burgheze.

De aceea Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste trebuie să adopte o hotărîre în sensul că el nu consideră posibilă primirea imediată a acestor partide; că el confirmă răspunsul pe care l-a dat Comitetul Executiv al Internaţionalei a III-a „independenţilor" germani; că el confirmă că este gata să ducă tratative cu orice partid care se retrage din Internaţionala a II-a şi vrea să se apropie de Internaţionala a III-a; că el conferă drept de vot consultativ delegaţilor acestor partide la toate congresele şi conferinţele lui; că el pune următoarele condiţii pentru unirea deplină a acestor partide (şi a altor asemănătoare) cu Internaţionala Comunistă:

1. Publicarea tuturor hotărîrilor adoptate de toate congresele Internaţionalei Comuniste şi de Comitetul ei Executiv în toate publicaţiile periodice ale partidului respectiv;

2. Discutarea acestor hotărîri în adunări speciale ale tuturor secţiilor sau organizaţiilor locale ale partidului;

3. Convocarea, după această discuţie, a unui congres special al partidului pentru a trage concluzii şi pentru

4. curăţirea rîndurilor partidului de elementele care continuă să acţioneze în spiritul Internaţionalei a II-a;

5. Trecerea tuturor organelor periodice ale partidului în mîna unor redacţii exclusiv comuniste.

Congresul al II-lea al Internaţionalei a III-a trebuie să însărcineze Comitetul său Executiv să primească în mod formal în Internaţionala a III-a partidele menţionate şi altele asemănătoare, verificînd în prealabil dacă toate aceste condiţii au fost îndeplinite în practică şi dacă activitatea partidului a devenit comunistă.

16. În problema comportării pe care trebuie s-o aibă comuniștii care constituie acum o minoritate în posturile de răspundere ale partidelor menționate și ale partidelor asemănătoare, Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste trebuie să ia o hotărîre în sensul că, dată fiind creșterea evidentă a sentimentului de simpatie sinceră față de comunism în rîndurile muncitorilor care fac parte din aceste partide, ieșirea comuniștilor din aceste partide nu este de dorit atîta timp cît ei pot desfășura înăuntrul acestor partide o activitate în spiritul recunoașterii dictaturii proletariatului și a Puterii sovietice și atîta timp cît pot critica pe oportuniștii și pe centriștii care au mai rămas în aceste partide.

Totodată, Congresul al II-lea al Internaționalei a III-a trebuie să se pronunțe în favoarea afilierii grupurilor și organizațiilor comuniste din Anglia, sau a celor care simpatizează cu comunismul, la „Partidul laburist" (Labour Party), cu toate că acest partid face parte din Internaționala a II-a. Pentru că, atîta timp cît acest partid lasă organizațiilor lui libertatea de critică pe care o au acum și libertatea de a desfășura o activitate propagandistă, agitatorică și organizatorică în favoarea dictaturii proletariatului și a Puterii sovietice, atîta timp cît acest partid își păstrează caracterul de uniune a tuturor organizațiilor sindicale ale clasei muncitoare, comuniștii trebuie să ia neapărat toate măsurile și să facă anumite compromisuri, pentru a avea posibilitatea de a exercita o influență asupra celor mai largi mase muncitorești, de a demasca pe conducătorii lor oportuniști de la tribuna cea mai înaltă și cea mai vizibilă maselor, de a grăbi trecerea puterii politice de la reprezentanții direcți ai burgheziei la „vătafii muncitorești ai clasei capitaliste", pentru ca masele să se lecuiască cît mai repede de ultimele iluzii în această privință.

17. În ceea ce privește Partidul socialist italian, Congresul al II-lea al Internaționalei a III-a găsește în fond juste critica adusă acestui partid și propunerile practice făcute Consiliului național al Partidului socialist italian de către secția din Torino [89] a acestui partid, propuneri expuse în ziarul „L'Ordine Nuovo" [90] din 8 mai 1920 și care co-

respund pe deplin tuturor principiilor fundamentale ale Internaţionalei a III-a.

De aceea Congresul al II-lea al Internaţionalei a III-a cere Partidului socialist italian să convoace un congres extraordinar al partidului pentru a discuta atît aceste propuneri cît şi toate hotărîrile celor două congrese ale Internaţionalei Comuniste, în scopul îndreptării liniei partidului şi al curăţirii rîndurilor lui, şi în special ale fracţiunii lui parlamentare, de elementele necomuniste.

18. Congresul al II-lea al Internaţionalei a III-a consideră greşite concepţiile cu privire la raportul dintre partid, clasă şi mase, cu privire la neobligativitatea participării partidelor comuniste la parlamentele burgheze şi la sindicatele cele mai reacţionare, concepţii care au fost respinse, punct cu punct, în rezoluţiile speciale ale acestui congres şi care au fost cel mai mult susţinute de „Partidul comunist muncitoresc din Germania“ şi, în parte, de „Partidul Comunist din Elveţia“ [91], de „Comunismul“ („Kommunismus“), organul secretariatului din Europa de est al Internaţionalei Comuniste, care apare la Viena, de secretariatul din Amsterdam, astăzi dizolvat, şi de unii tovarăşi olandezi, apoi de unele organizaţii comuniste din Anglia, de pildă „Federaţia muncitorească socialistă“ etc., precum şi de „Muncitorii industriali ai lumii“ din America şi de „Comitetul delegaţilor de întreprindere“ (Shop Stewards Committee) din Anglia etc.

Cu toate acestea, Congresul al II-lea al Internaţionalei a III-a consideră posibilă şi de dorit aderarea imediată la Internaţionala Comunistă a acelora dintre organizaţiile menţionate care n-au aderat încă oficial, căci în cazul de faţă, în special în ceea ce priveşte „Muncitorii industriali ai lumii“ din America şi din Australia, precum şi în ceea ce priveşte „Delegaţii de întreprindere“ din Anglia, avem de-a face cu o mişcare profund proletară şi de masă, care în fond se situează efectiv pe poziţia principiilor fundamentale ale Internaţionalei Comuniste. Existenţa în aceste organizaţii a unor concepţii greşite cu privire la participarea în parlamentele burgheze se explică nu atît prin rolul elementelor provenite din rîndurile burgheziei şi care aduc concepţiile lor în esenţă mic-burgheze, cum sînt adesea con-

cepțiile anarhiștilor, cît prin lipsa de experiență politică a proletarilor pe deplin revoluționari și strîns legați de masă.

De aceea Congresul al II-lea al Internaționalei a III-a roagă toate organizațiile și grupurile comuniste din țările anglo-saxone, chiar în cazul cînd organizația „Muncitorii industriali ai lumii" și organizația „Comitetele delegaților de întreprindere" nu vor adera imediat la Internaționala a III-a, să ducă o politică de relații cît mai prietenești față de aceste organizații, de apropiere de ele și de masa care le simpatizează, de explicare prietenească — din punctul de vedere al experienței tuturor revoluțiilor, și în special a celor trei revoluții ruse din secolul al XX-lea, a caracterului greșit al concepțiilor lor arătate mai sus și să nu renunțe la noi încercări în vederea unirii acestor organizații într-un singur partid comunist.

19. În legătură cu aceasta, congresul atrage atenția tuturor tovarășilor, în special celor din țările romanice și anglo-saxone, că, după război, în rîndurile anarhiștilor din lumea întreagă are loc o profundă divergență ideologică în problema atitudinii față de dictatura proletariatului și de Puterea sovietică. În același timp, tocmai în rîndurile elementelor proletare, pe care ura pe deplin legitimă împotriva oportunismului și reformismului partidelor Internaționalei a II-a le-a împins adesea la anarhism, se observă cel mai des înțelegerea justă a acestor principii, înțelegere care se răspîndește cu atît mai mult cu cît aceste elemente cunosc mai îndeaproape experiența Rusiei, a Finlandei, a Ungariei, a Letoniei, a Poloniei și a Germaniei.

De aceea congresul consideră că e de datoria tuturor tovarășilor ca prin toate mijloacele să sprijine toate elementele proletare de masă să renunțe la anarhism și să treacă de partea Internaționalei a III-a. Congresul arată că succesul muncii partidelor cu adevărat comuniste trebuie apreciat, printre altele, după măsura în care aceste partide au reușit să smulgă anarhismului și să atragă de partea lor nu pe intelectuali și mic-burghezi, ci elementele proletare de masă.

4 iulie 1920

4

CĂTRE COMITETUL EXECUTIV AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE [92]

Pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei a III-a mai trebuie întocmite tezele cu privire la situaţia economică şi politică pe plan internaţional.

Nu s-ar putea să-l însărcinaţi pe Radek sau pe *Lapinski*, care este mai liber, sau *încă pe cineva*, pe care l-ar indica ei, să întocmească *o schiţă prealabilă* care să cuprindă următorul *plan aproximativ al acestor teze:*

1. Împărţirea întregului glob pămîntesc (atît în sensul sferelor de influenţă a capitalului financiar şi bancar, cît şi în sensul sindicatelor şi cartelurilor internaţionale, precum şi în sensul acaparării coloniilor şi semicoloniilor) constituie un element de bază al imperialismului, al economiei secolului al XX-lea.

2. De aici rezultă în mod inevitabil războaiele imperialiste în general şi, în special, primul război imperialist din 1914—1918.

3. Rezultatele acestui război :

a) *reducerea* numărului statelor mari, puternice pe plan mondial, şi *creşterea* numărului statelor slabe, jefuite, împărţite, dependente ;

b) o ascuţire uriaşă a *tuturor* contradicţiilor capitaliste, atît a celor din cadrul tuturor ţărilor capitaliste, cît şi a celor dintre ţări ;

c) în special accentuarea, pe plan mondial, a celor doi poli ai capitalismului :

creşterea luxului la un număr infim de oameni, magnaţii capitalului ;

creșterea lipsurilor, a mizeriei, ruinei, foametei, șomajului, nesiguranța dusă la extrem a zilei de mîine ;

d) intensificarea militarismului, intensificarea și accelerarea pregătirilor în vederea unor noi războaie imperialiste, inevitabile sub raport economic ; sporirea numărului războaielor în toată lumea, mai ales al războaielor revoluționare ;

e) falimentul total al Ligii Națiunilor ; demascarea înșelăciunii ei ; falimentul „wilsonismului“ [93]. Falimentul *democrației* burgheze.

4. Explicații cît mai succinte la caracterizarea (vezi raportul lui P. Levi din 14. IV. 1920) [94] :

Angliei și Americii
Franței
Japoniei
a celorlalte țări, a țărilor neutre din Europa și America, a țărilor învinse (în primul rînd a Rusiei și a Germaniei)
a coloniilor
a semicoloniilor (Persia, Turcia, China).

5. Materii prime — secătuirea lor
industria — slăbirea ei (combustibil etc.)
valuta — prăbușirea ei. Datorii. Devalorizarea banilor. „Descompunerea“, *destrămarea* întregului sistem al economiei mondiale.

6. Bilanțul =o criză revoluționară mondială. Mișcarea comunistă și Puterea sovietică.

5

CONDIŢIILE DE PRIMIRE ÎN INTERNAŢIONALA COMUNISTĂ

La primul congres, de constituire, al Internaţionalei Comuniste [95] n-au fost elaborate condiţiile precise de primire a diferitelor partide în Internaţionala a III-a. În momentul convocării primului congres, în majoritatea ţărilor nu existau decît *curente* şi *grupuri* comuniste.

Altele sînt împrejurările în care se întruneşte al II-lea Congres mondial al Internaţionalei Comuniste. În prezent, în majoritatea ţărilor există nu numai orientări şi curente comuniste, ci *organizaţii* şi *partide* comuniste.

Acum tot mai des partide şi grupuri care nu demult mai făceau parte din Internaţionala a II-a se adresează Internaţionalei Comuniste întrucît doresc să intre în Internaţionala a III-a, dar în realitate n-au devenit comuniste. Internaţionala a II-a este definitiv zdrobită. Partidele şi grupurile intermediare ale „centrului", văzînd situaţia absolut desperată a Internaţionalei a II-a, încearcă să se reazeme de Internaţionala Comunistă, care se întăreşte din ce în ce mai mult, sperînd totodată să-şi păstreze o „autonomie" care să le dea posibilitatea să promoveze vechea lor politică oportunistă sau „centristă". Internaţionala Comunistă devine, într-un anumit grad, o modă.

Dorinţa unor grupuri conducătoare ale „centrului" de a intra acum în Internaţionala a III-a constituie o confirmare indirectă a faptului că Internaţionala Comunistă a cîştigat simpatiile uriaşei majorităţi a muncitorilor conştienţi din lumea întreagă şi că pe zi ce trece devine o forţă tot mai importantă.

În anumite împrejurări, Internaţionala Comunistă poate fi în primejdia de a fi diluată de grupurile şovăielnice şi inconsecvente, care nu s-au dezbărat încă de ideologia Internaţionalei a II-a.

În afară de aceasta, în unele partide mari (Italia, Suedia), a căror majoritate se situează pe punctul de vedere al comunismului, persistă pînă în prezent o însemnată aripă reformistă şi social-pacifistă, care nu aşteaptă decît momentul pentru a ridica din nou capul, pentru a începe sabotarea activă a revoluţiei proletare şi a ajuta în felul acesta burghezia şi Internaţionala a II-a.

Nici un comunist nu trebuie să uite învăţămintele pe care ni le-a oferit Republica Sovietică Ungară. Proletariatul maghiar a plătit scump unirea comuniştilor maghiari cu reformiştii.

Avînd în vedere toate acestea, al II-lea Congres mondial consideră necesar să stabilească condiţii absolut precise în ceea ce priveşte primirea de noi partide, precum şi să arate partidelor care au fost deja primite în Internaţionala Comunistă ce obligaţii le revin.

Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste hotărăşte : pentru a face parte din Internaţionala Comunistă trebuie îndeplinite următoarele condiţii :

*
* *

1. Propaganda şi agitaţia desfăşurate zi de zi trebuie să aibă un caracter cu adevărat comunist. Toate organele de presă aflate în mîinile partidului trebuie să fie redactate de comunişti de nădejde, care şi-au dovedit devotamentul faţă de cauza revoluţiei proletare. Despre dictatura proletariatului trebuie să se vorbească nu pur şi simplu, ca despre o formulă curentă, învăţată pe de rost ; ea trebuie propagată în aşa fel, încît pentru fiecare muncitor, muncitoare, soldat şi ţăran de rînd necesitatea ei să reiasă din experienţa vieţii, sistematic înregistrată de presa noastră zi cu zi. În coloanele ziarelor, în adunări populare, în sindicate, în cooperative, pretutindeni unde vor avea acces partizanii

Internaţionalei a III-a trebuie înfierată, în mod sistematic şi necruţător, nu numai burghezia, ci şi ajutoarele ei, reformiştii de toate nuanţele.

2. Orice organizaţie care doreşte să facă parte din Internaţionala Comunistă este datoare *să înlăture* în mod sistematic şi metodic din posturile de răspundere cît de cît însemnate din mişcarea muncitorească (organizaţie de partid, redacţie, sindicat, fracţiune parlamentară, cooperativă, consiliu municipal etc.) pe reformişti şi pe adepţii „centrului" şi să pună în locul lor comunişti de nădejde, fără să se sinchisească dacă la început vor fi uneori nevoiţi să înlocuiască activişti „experimentaţi" cu muncitori de rînd.

3. În toate ţările în care, ca urmare a stării de asediu sau a legilor excepţionale, comuniştii nu au posibilitatea să-şi desfăşoare întreaga activitate în mod legal, este absolut necesar ca munca legală să fie îmbinată cu munca ilegală. Aproape în toate ţările Europei şi Americii, lupta de clasă intră în faza războiului civil. În aceste condiţii comuniştii nu se pot încrede în legalitatea burgheză. Ei sînt obligaţi să creeze *pretutindeni* un aparat ilegal paralel, care în momentul hotărîtor să poată ajuta partidul să-şi îndeplinească datoria faţă de revoluţie.

4. Este necesar să se desfăşoare o propagandă şi agitaţie perseverentă şi sistematică în rîndurile armatei şi să se formeze celule comuniste în fiecare unitate militară. Această muncă comuniştii vor trebui în cea mai mare parte s-o ducă ilegal, renunţarea la această muncă echivalînd cu o trădare a datoriei revoluţionare şi fiind incompatibilă cu apartenenţa la Internaţionala a III-a.

5. Este necesar să se desfăşoare o agitaţie sistematică şi metodică la sate. Clasa muncitoare nu-şi poate consolida victoria dacă nu este sprijinită cel puţin de o parte din muncitorii agricoli şi din ţăranii săraci şi dacă nu a neutralizat, prin politica dusă, o parte din restul satului. În epoca actuală, munca comunistă la sate capătă o importanţă primordială. Această muncă trebuie dusă mai ales prin *muncitorii* comunişti revoluţionari care au legături cu satul. Renunţarea la această muncă sau trecerea ei în mîini ne-

sigure, semireformiste echivalează cu renunțarea la revoluția proletară.

6. Orice partid care dorește să facă parte din Internaționala a III-a este obligat nu numai să demaște social-patriotismul fățiș, dar și falsitatea și fățărnicia social-pacifismului: să demonstreze sistematic muncitorilor că fără răsturnarea revoluționară a capitalismului nici un fel de tribunale internaționale de arbitraj, nici un fel de discuții cu privire la reducerea înarmărilor, nici o reorganizare „democratică" a Ligii popoarelor nu vor putea scăpa omenirea de noi războaie imperialiste.

7. Partidele care doresc să facă parte din Internaționala Comunistă sînt obligate să recunoască necesitatea unei rupturi totale și absolute cu reformismul și cu politica „de centru" și să propage ideea acestei rupturi în cercurile cele mai largi ale membrilor de partid. Fără acest lucru nu este cu putință o politică comunistă consecventă.

Internaționala Comunistă cere în mod absolut și ultimativ ca această ruptură să fie efectuată în timpul cel mai scurt. Internaționala Comunistă nu poate admite ca reformiști notorii ca, de pildă, Turati, Modigliani etc. să aibă dreptul să se considere membri ai Internaționalei a III-a. Urmarea unei asemenea situații ar fi că Internaționala a III-a ar semăna cu răposata Internațională a II-a.

8. În problema coloniilor și a naționalităților asuprite este necesar ca partidele din țările a căror burghezie posedă colonii și asupreste alte națiuni să promoveze o linie deosebit de precisă și de clară. Orice partid care dorește să facă parte din Internaționala a III-a este obligat să demaște fără cruțare manoperele imperialiștilor „proprii" în colonii, să sprijine nu în vorbă, ci în faptă orice mișcare de eliberare în colonii, să ceară alungarea imperialiștilor „proprii" din aceste colonii, să cultive în inimile muncitorilor din țara respectivă o atitudine cu adevărat frățească față de populația muncitoare din colonii și față de naționalitățile asuprite și să ducă în rîndurile trupelor țării respective o agitație sistematică împotriva oricărei asupriri a popoarelor coloniale.

9. Orice partid care dorește să facă parte din Internaționala Comunistă este obligat să ducă sistematic și perse-

verent o muncă comunistă în cadrul sindicatelor, cooperativelor şi celorlaltor organizaţii muncitoreşti de masă. Înăuntrul acestor sindicate trebuie să fie formate celule comuniste care, printr-o muncă îndelungată şi stăruitoare, să cîştige sindicatele pentru cauza comunismului. Aceste celule sînt obligate ca în munca lor de zi cu zi să demaşte la fiecare pas trădarea social-patrioţilor şi oscilările „centrului". Aceste celule comuniste trebuie să fie în întregime subordonate partidului în ansamblul său.

10. Un partid care face parte din Internaţionala Comunistă este obligat să ducă o luptă îndîrjită împotriva „Internaţionalei" de la Amsterdam a sindicatelor galbene [96]. El trebuie să propage stăruitor în rîndurile muncitorilor organizaţi în sindicate ideea necesităţii de a rupe cu Internaţionala galbenă de la Amsterdam. El trebuie să sprijine prin toate mijloacele uniunea internaţională, a sindicatelor roşii [97], care ia naştere şi care aderă la Internaţionala Comunistă.

11. Partidele care doresc să facă parte din Internaţionala a III-a sînt obligate să revizuiască componenţa fracţiunilor lor parlamentare, să înlăture din rîndurile acestora elementele nesigure, să subordoneze aceste fracţiuni în fapt, şi nu în vorbă, Comitetelor Centrale ale partidelor, să ceară fiecărui proletar comunist să-şi subordoneze întreaga sa activitate intereselor propagandei şi agitaţiei cu adevărat revoluţionare.

12. Tot astfel şi presa periodică şi neperiodică, precum şi toate editurile trebuie să fie în întregime subordonate Comitetului Central al partidului, indiferent dacă în momentul respectiv partidul, în ansamblul lui, este legal sau ilegal ; nu se poate admite ca editurile, abuzînd de autonomie, să ducă o politică care să nu fie pe de-a-ntregul partinică.

13. Partidele care fac parte din Internaţionala Comunistă trebuie să fie construite pe baza principiului *centralismului* democratic. În actuala epocă de accentuare a războiului civil, un partid comunist îşi va putea îndeplini datoria numai dacă va fi organizat în modul cel mai centralist, dacă în rîndurile lui va domni o disciplină de fier, vecină cu disciplina militară, şi dacă centrul lui de partid

va fi un organ învestit cu autoritate și cu largi împuterniciri și care să se bucure de prestigiu și de încrederea generală a membrilor de partid.

14. Partidele comuniste din țările în care comuniștii își desfășoară activitatea în mod legal trebuie să procedeze periodic la curățirea rîndurilor organizațiilor de partid (reînregistrări ale membrilor), pentru a curăți sistematic partidul de elementele mic-burgheze care se strecoară inevitabil în rîndurile lui.

15. Orice partid care dorește să facă parte din Internaționala Comunistă este obligat să acorde un sprijin neprecupețit oricărei republici sovietice în lupta ei împotriva forțelor contrarevoluționare. Partidele comuniste trebuie să desfășoare o propagandă neîncetată pentru a convinge muncitorii să refuze transportarea materialului de război destinat dușmanilor republicilor sovietice ; ele trebuie să desfășoare propagandă legală sau ilegală, în rîndurile trupelor trimise să sugrume republicile muncitorești etc.

16. Partidele care pînă în prezent continuă să rămînă la vechile programe social-democrate sînt obligate să revizuiască în cel mai scurt termen cu putință aceste programe și să elaboreze, potrivit condițiilor speciale ale țării lor, un program nou, comunist, în spiritul hotărîrilor Internaționalei Comuniste. De regulă, programul fiecărui partid care face parte din Internaționala Comunistă trebuie să fie aprobat de congresul ordinar al Internaționalei Comuniste sau de Comitetul ei Executiv. În cazul cînd Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste nu aprobă programul unui partid sau al altuia, partidul respectiv are drept să facă apel la congresul Internaționalei Comuniste.

17. Toate hotărîrile congreselor Internaționalei Comuniste, ca și hotărîrile Comitetului ei Executiv, sînt obligatorii pentru toate partidele care fac parte din Internaționala Comunistă. Internaționala Comunistă, care activează în condițiile celui mai înverșunat război civil, trebuie să fie construită într-un mod mult mai centralizat decît a fost construită Internaționala a II-a. În același timp, Internaționala Comunistă și Comitetul ei Executiv sînt obligate, desigur, ca în toată munca lor să țină seama de întreaga diversitate a condițiilor în care sînt nevoite să lupte și să

activeze diferitele partide, şi să nu adopte hotărîri obligatorii pentru toţi decît în problemele în care astfel de hotărîri sînt posibile.

18. În legătură cu cele de mai sus, toate partidele care doresc să intre în Internaţionala Comunistă trebuie să-şi schimbe denumirea. Fiecare partid care doreşte să intre în Internaţionala Comunistă trebuie să poarte denumirea: partidul *comunist* din cutare ţară (secţie a Internaţionalei a III-a, Comuniste). Problema denumirii nu este numai o problemă de formă, ci şi o problemă politică de mare importanţă. Internaţionala Comunistă a declarat o luptă hotărîtă împotriva întregii lumi burgheze şi împotriva tuturor partidelor social-democrate galbene. Pentru fiecare muncitor de rînd deosebirea dintre partidele comuniste şi vechile partide „social-democrate" sau „socialiste" oficiale, care au trădat stindardul clasei muncitoare, trebuie să fie cît se poate de limpede.

19. După terminarea lucrărilor celui de-al II-lea Congres mondial al Internaţionalei Comuniste, fiecare partid care vrea să facă parte din Internaţionala Comunistă trebuie să convoace în timpul cel mai scurt un congres extraordinar al partidului şi în cadrul lui să confirme în mod oficial, în numele întregului partid, obligaţiile expuse mai sus.

6

PUNCTUL AL DOUĂZECELEA DIN CONDIȚIILE DE PRIMIRE ÎN INTERNAȚIONALA COMUNISTĂ [98]

Partidele care acum ar dori să intre în Internaționala a III-a, dar care pînă în prezent nu și-au schimbat radical tactica lor anterioară, trebuie să caute ca, pînă la intrarea lor în Internaționala a III-a, Comitetul lor Central și toate instituțiile centrale importante ale partidului să fie alcătuite cel puțin în proporție de $^2/_3$ din tovarăși care încă înainte de Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste s-au pronunțat în mod public, fără echivoc, pentru intrarea în Internaționala a III-a. Excepții se pot admite cu aprobarea Comitetului Executiv al Internaționalei a III-a. Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste are dreptul să facă excepție și pentru reprezentanții „centrului" menționați la § 7.

CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE [99]

19 IULIE—7 AUGUST 1920

I

RAPORT CU PRIVIRE LA SITUAŢIA INTERNAŢIONALĂ ŞI SARCINILE FUNDAMENTALE ALE INTERNAŢIONALEI COMUNISTE 19 IULIE

(Ovaţii furtunoase. Întreaga asistenţă se ridică în picioare şi aplaudă. Oratorul nu-şi poate începe cuvîntarea din cauza aclamaţiilor în toate limbile şi aplauzelor, care nu mai contenesc. Ovaţiile continuă vreme îndelungată.) Tovarăşi, tezele cu privire la sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste * au fost publicate în toate limbile, şi (îndeosebi pentru tovarăşii ruşi) ele nu reprezintă ceva în esenţă nou, deoarece în mare măsură ele declară unele elemente fundamentale ale experienţei noastre revoluţionare şi unele învăţăminte trase din mişcarea noastră revoluţionară ca fiind valabile pentru o serie întreagă de ţări apusene, pentru Europa occidentală. De aceea, în raportul meu voi insista ceva mai mult, deşi pe scurt, asupra primei părţi a temei de care urmează să mă ocup, şi anume asupra situaţiei internaţionale.

La baza întregii situaţii internaţionale, aşa cum s-a creat în prezent, stau relaţiile economice ale imperialismului. De-a lungul întregului secol al XX-lea s-a conturat pe deplin această treaptă nouă, cea mai înaltă şi ultima a capitalismului. Ştiţi, desigur, cu toţii că trăsăturile cele mai caracteristice, esenţiale ale imperialismului constau în proporţiile uriaşe pe care le-a atins capitalul. Monopolurile de proporţii gigantice au luat locul liberei concurenţe. Un număr infim de capitalişti au reuşit uneori să concentreze în

* Vezi volumul de faţă, p. 184—201. — *Nota red.*

mîna lor ramuri întregi ale industriei ; acestea au trecut în mîinile uniunilor, cartelurilor, sindicatelor, trusturilor, care adeseori au un caracter internaţional. Astfel, monopoliştii au acaparat sub raport financiar, sub raportul dreptului de proprietate şi, în parte, sub raportul producţiei ramuri întregi ale industriei, şi nu numai în unele ţări, ci în întreaga lume. Pe această bază s-a dezvoltat dominaţia necunoscută pînă atunci a unui număr infim de bănci mari, de regi ai finanţei, de magnaţi ai finanţei, care în fapt au transformat pînă şi cele mai libere republici în monarhii financiare. Înainte de război, acest lucru l-au recunoscut pe faţă unii publicişti care nu sînt nicidecum revoluţionari, ca, bunăoară, Lysis în Franţa.

Această dominaţie a unui mănunchi de capitalişti a ajuns la o deplină dezvoltare atunci cînd întregul glob a fost împărţit nu numai în sensul acaparării diverselor surse de materii prime şi mijloace de producţie de către marii capitalişti, ci şi în sensul desăvîrşirii împărţirii prealabile a coloniilor. În urmă cu vreo 40 de ani, o populaţie de mai bine de un sfert de miliard de oameni din colonii erau supuse unui număr de şase puteri capitaliste. Înainte de războiul din 1914, populaţia din colonii ajunsese la aproximativ 600 000 000 de oameni, iar dacă adăugăm ţări ca Persia, Turcia şi China, care încă de pe atunci se aflau în situaţia de semicolonii, se ajunge, în cifre rotunde, la o populaţie de un miliard de oameni care, ca urmare a dependenţei coloniale, era asuprită de ţările cele mai bogate, mai civilizate şi mai libere. Or, dv. ştiţi că, în afară de dependenţa directă juridică de stat, dependenţa colonială presupune o serie întreagă de relaţii de dependenţă financiară şi economică, presupune o serie întreagă de războaie, care nu erau considerate războaie, căci adeseori se reduceau la nişte măceluri, cînd trupele imperialiste europene şi americane, dispunînd de cele mai perfecţionate arme de exterminare, masacrau pe locuitorii neînarmaţi şi lipsiţi de apărare din ţările coloniale.

Această împărţire a globului, această dominaţie a monopolurilor capitaliste, această atotputernicie a unui număr infim de bănci mari — cîte două, trei, patru sau cinci nu mai mult în fiecare stat — a generat în mod inevitabil

primul război imperialist din 1914—1918. Acest război a fost dus pentru reîmpărțirea întregii lumi. A fost dus pentru a ști care dintre micile grupuri de mari state — grupul englez sau cel german — va căpăta posibilitatea și dreptul de a jefui, de a asupri, de a exploata întregul glob. Precum știți, războiul a rezolvat această problemă în favoarea grupului englez. Ca urmare a acestui război, toate contradicțiile capitaliste s-au ascuțit incomparabil mai mult. Dintr-o dată războiul a pus aproximativ un sfert de miliard din populația globului într-o situație echivalentă cu aceea de popoare coloniale. El a pus într-o asemenea situație Rusia, cu o populație de circa 130 000 000 de oameni, Austro-Ungaria, Germania, Bulgaria, care însumează cel puțin 120 000 000. O populație de un sfert de miliard de oameni, din țări dintre care unele, cum este Germania, fac parte dintre cele mai luminate, cele mai civilizate și din punct de vedere tehnic la nivelul progresului modern. Prin Tratatul de la Versailles, războiul a impus acestor țări condiții de asemenea natură, încît o serie de popoare înaintate au ajuns într-o stare de dependență colonială, de mizerie, foamete, ruină și lipsă de drepturi, căci ele sînt legate de-a lungul cîtorva generații prin acest tratat și puse în condiții în care n-a trăit nici un popor civilizat. Aveți în față un tablou al lumii : după război, dintr-o dată, o populație de cel puțin *un miliard și un sfert* de oameni este supusă asupririi coloniale, exploatării unui capitalism feroce, care se lăuda cu pacifismul lui și care acum cincizeci de ani era oarecum îndreptățit să se laude cu aceasta atîta timp cît globul nu era împărțit, atîta timp cît nu dominau monopolurile, atîta timp cît capitalismul se putea dezvolta relativ pașnic, fără conflicte armate de proporții colosale.

Acum, după această perioadă „pașnică", se poate vedea o extraordinară agravare a asupririi, revenirea la o asuprire colonială și militară și mai sălbatică decît înainte. Tratatul de la Versailles a pus Germania, ca și pe o seamă de alte state învinse, în imposibilitatea materială de a exista din punct de vedere economic, în condițiile unei lipse complete de drepturi și într-o stare de totală înjosire.

Cîte națiuni au profitat de pe urma acestei situații ? Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să ne amin-

tim că Statele Unite ale Americii, singura țară care a cîștigat din plin de pe urma războiului și care, dintr-o țară care avea o sumedenie de datorii, s-a transformat într-o țară căreia toți îi sînt datori, — că Statele Unite ale Americii au o populație nu mai mare de 100 000 000 de locuitori. Populația Japoniei — țară care a cîștigat foarte mult stînd de o parte în conflictul europeano-american și cotropind o uriașă porțiune din continentul asiatic — numără 50 000 000 de oameni. Anglia, care după aceste țări a cîștigat cel mai mult, are o populație de aproape 50 000 000. Și dacă adăugăm statele neutre, cu o populație foarte mică, care s-au îmbogățit în timpul războiului, obținem, în cifră rotundă, un sfert de miliard.

Așadar, aveți în fața voastră, în linii mari, un tablou al lumii, așa cum se prezintă după războiul imperialist. Un miliard și un sfert de oameni asupriți în colonii, — țări care sînt disecate pe viu, ca Persia, Turcia, China ; țări care au fost învinse și puse în situația de colonii. O populație de cel mult un sfert de miliard se află în țările care și-au menținut vechea situație, dar care, toate, au ajuns într-o stare de dependență economică față de America și în tot timpul războiului s-au aflat într-o stare de dependență militară, căci războiul a cuprins întreaga lume și n-a permis nici unui stat să rămînă realmente neutru. Și, în sfîrșit, o populație de cel mult un sfert de miliard se află în țările în care, desigur, numai vîrfurile, numai capitaliștii au profitat de pe urma împărțirii globului. În total, aproximativ un miliard și trei sferturi de oameni, care formează întreaga populație a globului. Am ținut să vă amintesc acest tablou al lumii, căci toate contradicțiile fundamentale ale capitalismului, ale imperialismului, care duc la revoluție, toate contradicțiile fundamentale din mișcarea muncitorească, contradicții care au dus la cea mai înverșunată luptă împotriva Internaționalei a II-a și despre care a vorbit tov. președinte, — toate acestea sînt legate de împărțirea populației globului.

Desigur, aceste cifre ilustrează numai în linii mari, numai groso modo, tabloul economic al lumii. Și e firesc, tovarăși, ca, pe baza unei asemenea împărțiri a populației întregului glob, exploatarea de către capitalul financiar,

de către monopolurile capitaliste să fi crescut cu mult mai mult.

Nu numai țările coloniale și țările învinse ajung într-o stare de dependență, dar și în cadrul fiecărei țări învingătoare s-au dezvoltat contradicții mai ascuțite, toate contradicțiile capitaliste s-au ascuțit. Vă voi arăta pe scurt acest lucru, servindu-mă de cîteva exemple.

Să luăm, bunăoară, datoria publică. Noi știm că din 1914 pînă în 1920 datoriile principalelor state europene au crescut de cel puțin *șapte* ori. Voi apela la încă un izvor economic, care capătă o semnificație deosebită ; este vorba de Keynes, diplomat englez, autorul cărții „Consecințele economice ale păcii", care, din însărcinarea guvernului englez, a luat parte la tratativele de pace de la Versailles, le-a urmărit direct din punct de vedere pur burghez, a studiat amănunțit, de-a fir-a-păr problema și, în calitate de economist, a luat parte la consfătuiri. El a ajuns la concluzii care sînt mai puternice, mai concrete, mai instructive decît oricare dintre concluziile unui comunist revoluționar, deoarece aceste concluzii sînt trase de un burghez notoriu, de un adversar înverșunat al bolșevismului, pe care el, în calitate de filistin englez, și-l înfățișează sub un aspect monstruos, crud, sălbatic. Keynes a ajuns la concluzia că pacea de la Versailles duce Europa și întreaga lume la faliment. Keynes și-a dat demisia, i-a aruncat guvernului în față cartea sa și a spus : ceea ce faceți voi e o curată nebunie. Vă voi prezenta cifrele date de el, care, în linii mari, se rezumă la următoarele :

Ce sume își datorează unele altora principalele puteri ? Voi transforma lirele sterline în ruble aur, socotind o liră sterlină egală cu 10 ruble aur. Și iată ce rezultă : Statele Unite au un activ de 19 miliarde ; pasiv — zero. Înainte de război ele erau debitorul Angliei. La ultimul congres al Partidului Comunist din Germania, care a avut loc la 14 aprilie 1920, tov. Levi a arătat pe bună dreptate în raportul său că în lume n-au rămas decît două puteri care acționează în mod de sine stătător : Anglia și America. Din punct de vedere financiar, numai America este absolut independentă. Înainte de război ea era debitoare, acum este numai creditoare. Toate celelalte puteri din lume au

datorii. Anglia a ajuns într-o asemenea situaţie, încît are un activ de 17 miliarde şi un pasiv de 8 miliarde ; de pe acum ea este pe jumătate în situaţia de debitor. De altfel, în activul ei intră aproximativ 6 miliarde datorate de Rusia. Rezervele de război făcute de Rusia în timpul războiului sînt cuprinse în datoria ei. Nu de mult, cînd Krasin, în calitate de reprezentant al guvernului sovietic al Rusiei, a avut o convorbire cu Lloyd George pe tema datoriilor contractate, el a explicat concret oamenilor de ştiinţă şi oamenilor politici, precum şi conducătorilor guvernului englez că, dacă ei contează pe încasarea datoriilor, comit o eroare stranie. Şi această eroare a arătat-o diplomatul englez Keynes.

Desigur, nu este vorba numai sau chiar nu este de loc vorba de faptul că guvernul revoluţionar rus nu vrea să-şi plătească datoriile. Nici un guvern nu le-ar fi putut plăti, deoarece aceste datorii reprezintă dobînzile cămătăreşti calculate la ceea ce s-a plătit de 20 de ori, şi acelaşi burghez Keynes, care nu simpatizează cîtuşi de puţin cu mişcarea revoluţionară rusă, spune : „Bineînţeles că pe aceste datorii nu se poate conta".

În ceea ce priveşte Franţa, Keynes aduce următoarele cifre : activul ei este de trei miliarde şi jumătate, iar pasivul — de zece miliarde şi jumătate ! Şi aceasta este ţara despre care francezii înşişi spuneau că e cămătarul întregii lumi, deoarece „economiile" ei erau colosale, şi datorită jafului colonial şi financiar, de pe urma căruia Franţa şi-a creat un capital imens, a avut posibilitatea să acorde împrumuturi de miliarde, în special Rusiei. Aceste împrumuturi îi aduceau venituri imense. Şi cu toate acestea, cu toată victoria, Franţa a ajuns în situaţia de debitoare.

Într-un material american burghez citat de tovarăşul Braun, comunist, în cartea sa „Cine trebuie să plătească datoriile de război ?" (Leipzig, 1920), raportul dintre datorii şi avuţia naţională se stabileşte astfel : în ţările învingătoare, în Anglia şi în Franţa, datoriile constituie peste 50% din întreaga avuţie naţională. În ceea ce priveşte Italia, procentul este de 60—70 ; în ceea ce priveşte Rusia — de 90, dar pe noi, după cum ştiţi, aceste datorii nu ne neliniştesc, deoarece cu puţin timp înainte de apariţia cărţii

lui Keynes am urmat minunatul lui sfat: am anulat toate datoriile. (Aplauze furtunoase.)

Numai că, cu acest prilej, Keynes dă dovadă de o obişnuită ciudăţenie filistină: sfătuind să fie anulate toate datoriile, el spune că, desigur, Franţa nu va avea decît de cîştigat, că, desigur, Anglia nu va pierde prea mult, deoarece de la Rusia oricum nu poţi lua nimic; America va pierde destul de mult, dar Keynes contează pe „nobleţea" americană! În această privinţă nu sîntem de acord cu Keynes şi cu alţi pacifişti mic-burghezi. Părerea noastră este că pentru a anula datoriile, ei trebuie să aştepte altceva şi să acţioneze într-o altă direcţie, nu să conteze pe „nobleţea" domnilor capitalişti.

Din aceste date cifrice foarte sumare reiese limpede că şi pentru ţările învingătoare războiul imperialist a creat o situaţie imposibilă. Acest lucru îl arată şi uriaşa discrepanţă dintre salarii şi creşterea preţurilor. Consiliul economic superior, o instituţie care apără rînduielile burgheze din întreaga lume împotriva revoluţiei în creştere, a adoptat, la 8 martie anul curent, o rezoluţie care se încheie printr-un apel la ordine, hărnicie, economie, cu condiţia, desigur, ca muncitorii să rămînă robii capitalului. Acest Consiliu economic superior, care este un organ al Antantei, un organ al capitaliştilor din lumea întreagă, a făcut următorul bilanţ.

În Statele Unite ale Americii, preţurile la produsele alimentare au crescut în medie cu 120%, în timp ce salariile au crescut numai cu 100%. În Anglia, preţurile la produsele alimentare au crescut cu 170%, iar salariile cu 130%. În Franţa, preţurile la produsele alimentare au crescut cu 300%, iar salariile cu 200%. În Japonia, preţurile la produsele alimentare au crescut cu 130%, iar salariile cu 60% (compar cifrele citate de tov. Braun în broşura menţionată mai sus cu cifrele Consiliului economic superior publicate în ziarul „Times" [100] din 10 martie 1920).

Este limpede că aceasta fiind situaţia, este inevitabil să crească revolta muncitorilor, să se accentueze starea de spirit revoluţionară şi ideile revoluţionare, să crească numărul de greve spontane de masă. Căci situaţia muncitorilor devine de nesuportat. Din experienţa lor, muncitorii se

conving că capitaliştii s-au îmbogăţit peste măsură de pe urma războiului şi că aruncă povara cheltuielilor şi a datoriilor pe spinarea muncitorilor. Nu de mult s-a primit prin telegraf ştirea că America vrea să expulzeze în Rusia încă 500 de comunişti, pentru a scăpa de nişte „agitatori periculoşi".

Chiar dacă America ar expulza în Rusia nu 500, ci 500 000 de „agitatori" ruşi, americani, japonezi, francezi, situaţia nu s-ar schimba, căci rămîne discrepanţa dintre salarii şi preţuri, cu care ei nu pot face nimic. Şi nu pot face nimic pentru că la ei proprietatea privată este apărată cu străşnicie, pentru că la ei proprietatea este „sacră". Nu trebuie să uităm acest lucru, deoarece proprietatea privată a exploatatorilor a fost desfiinţată numai în Rusia. Capitaliştii nu pot face nimic în privinţa acestei discrepanţe între salarii şi preţuri, iar muncitorii nu pot trăi cu vechile salarii. Împotriva acestei calamităţi nici una din metodele vechi nu ajută la nimic : nici grevele izolate, nici lupta parlamentară, nici alegerile nu pot face nimic, căci „proprietatea privată e sacră", iar capitaliştii au de primit atîtea datorii, încît lumea întreagă este înrobită unui mănunchi de oameni ; or, condiţiile de trai ale muncitorilor sînt din ce în ce mai de nesuportat. Altă soluţie în afară de desfiinţarea „proprietăţii private" a exploatatorilor nu există.

În broşura sa „Anglia şi revoluţia mondială", din care publicaţia noastră „Buletinul Comisariatului poporului pentru afacerile externe" [101] a extras unele date valoroase şi le-a publicat în februarie 1920, tov. Lapinski arată că în Anglia preţurile de export la cărbune erau de două ori mai mari decît au presupus cercurile industriale oficiale.

În Lancashire lucrurile au mers atît de departe, încît s-a ajuns la o creştere de 400% a valorii acţiunilor. Veniturile băncilor reprezintă minimum 40—50% şi, în plus, trebuie să remarcăm că la stabilirea veniturilor băncilor toţi oamenii de bancă se pricep să înregistreze în aşa fel partea leului din venituri, încît aceasta nu mai poartă numele de venit, ci se ascunde sub denumirea de gratificaţii, tantieme etc. Astfel că şi în acest domeniu unele fapte economice incontestabile arată că bogăţia unui mănunchi neînsemnat de oameni a crescut neînchipuit de mult, că luxul

nemaipomenit întrece orice limite şi că, în acelaşi timp, mizeria clasei muncitoare se agravează tot mai mult. Îndeosebi se cuvine să menţionăm încă un fapt, pe care tov. Levi l-a subliniat, scoţîndu-l în evidenţă în raportul său citat mai sus : este vorba de schimbarea valorii banilor. Pretutindeni banii s-au depreciat ca urmare a datoriilor, a emisiunii de bani de hîrtie etc. Aceeaşi sursă burgheză pe care am mai citat-o, şi anume declaraţia Consiliului economic superior din 8 martie 1920, calculează că în Anglia scăderea, în comparaţie cu dolarii, a valorii banilor reprezintă aproximativ o treime ; în Franţa şi în Italia două treimi, iar în Germania se ridică la 96%.

Acest fapt arată că „mecanismul" economiei capitaliste mondiale se destramă în întregime. Relaţiile comerciale, pe care în capitalism se bazează obţinerea de materii prime şi desfacerea produselor, nu pot fi menţinute ; şi nu pot fi menţinute tocmai din cauza subordonării unei serii întregi de ţări uneia singure, ca urmare a schimbării valorii banilor. Nici o ţară, nici chiar dintre cele mai bogate, nu poate exista şi nu poate face comerţ dacă nu are posibilitatea să-şi vîndă produsele, dacă nu are posibilitatea să obţină materii prime.

Şi astfel se ajunge la situaţia că însăşi America, o ţară dintre cele mai bogate, căreia îi sînt subordonate toate ţările, nu poate cumpăra şi nu poate vinde. Şi acelaşi Keynes, care a trecut prin toate peripeţiile tratativelor de la Versailles, este nevoit să recunoască această imposibilitate, oricît de ferm hotărît ar fi el să apere capitalismul, oricît de mult ar urî el bolşevismul. În legătură cu aceasta ţin să spun că nu cred că vreun apel comunist sau, în genere, revoluţionar se poate compara, prin vigoarea sa, cu paginile în care Keynes îl descrie pe Wilson şi „wilsonismul" în practică. Wilson a fost idolul micilor burghezi şi al pacifiştilor de felul lui Keynes şi a o serie de eroi ai Internaţionalei a II-a (şi chiar ai Internaţionalei „a II-a şi jumătate" [102]) care se închinau la cele „14 puncte" şi scriau chiar cărţi „savante" despre „rădăcinile" politicii lui Wilson, sperînd că Wilson va salva „pacea socială", va împăca pe exploatatori cu exploataţi, va înfăptui reforme sociale. Din dezvăluirile convingătoare ale lui Keynes a

reieşit că Wilson s-a dovedit a fi un prostănac şi că la primul contact cu politica practică, afaceristă, negustorească a capitalului, reprezentat de domnii Clémenceau şi Lloyd George, toate aceste iluzii s-au spulberat. Masele muncitoreşti văd acum tot mai limpede din experienţa lor de zi cu zi, iar pedanţii savanţi ar fi putut vedea chiar din cartea lui Keynes, că „rădăcinile" politicii lui Wilson se reduc la o prostie popească, la frazeologie mic-burgheză, la o totală neînţelegere a luptei de clasă.

Din toate cele arătate rezultă în mod absolut inevitabil şi firesc două condiţii, două teze fundamentale. Pe de o parte, a crescut într-o măsură nemaiîntîlnită mizeria şi ruinarea maselor şi, în primul rînd, ale unui miliard şi un sfert de oameni, adică a 70% din întreaga populaţie a globului. Este vorba de ţările coloniale, dependente, cu o populaţie lipsită de drepturi din punct de vedere juridic, ţări asupra cărora „li s-a dat mandat" bandiţilor finanţei. În plus, Tratatul de la Versailles şi tratatele secrete existente în legătură cu Rusia, care, ce-i drept, în privinţa valabilităţii lor sînt uneori tot atît de reale ca şi hîrtiile în care scrie că noi datorăm atîtea şi atîtea miliarde, au consfinţit aservirea ţărilor învinse. Este primul caz din istoria omenirii cînd jaful, aservirea, dependenţa, mizeria şi înfometarea unui miliard şi un sfert de oameni sînt consfinţite prin lege.

Pe de altă parte, în fiecare din ţările creditoare muncitorii se află într-o situaţie de nesuportat. Războiul a dus la o ascuţire nemaiîntîlnită a tuturor contradicţiilor capitaliste, şi aceasta constituie izvorul profundelor frămîntări revoluţionare, care iau amploare, deoarece în război oamenii erau puşi în condiţiile disciplinei militare, aruncaţi în braţele morţii sau în pericol de a fi deferiţi pe dată curţii marţiale. Din pricina condiţiilor de război nu exista posibilitatea de a vedea care este realitatea economică. Scriitorii, poeţii, popii, întreaga presă au pornit să proslăvească războiul, şi atît. Acum, cînd războiul s-a terminat, au început demascările. A fost demascat imperialismul german cu pacea lui de la Brest-Litovsk. A fost demascată pacea de la Versailles, care trebuia să însemne o victorie a imperialismului, dar s-a dovedit a fi înfrîngerea lui. Exemplul lui Keynes arată, printre altele, că zeci şi sute de mii de

oameni din rîndurile micii burghezii, ale intelectualilor şi pur şi simplu ale oamenilor cît de cît evoluaţi, cît de cît culţi din Europa şi din America au fost nevoiţi să pornească pe calea pe care a mers Keynes, care a demisionat şi a aruncat guvernului său în obraz cartea sa, ce constituia o demascare a acestui guvern. Keynes a arătat ce se petrece şi ce se va petrece în conştiinţa a mii şi sute de mii de oameni atunci cînd îşi vor da seama că toată această vorbărie despre „războiul pentru libertate" etc. a fost o înşelăciune de la un cap la altul, că de pe urma acestui război s-a îmbogăţit numai un număr neînsemnat de oameni, iar ceilalţi s-au ruinat şi au ajuns într-o stare de robie. Căci chiar burghezul Keynes este cel care spune că, pentru a-şi salva viaţa, pentru a salva economia engleză, englezii trebuie să caute să fie reluate relaţiile comerciale libere între Germania şi Rusia ! Cum se poate obţine acest lucru ? Prin anularea tuturor datoriilor, aşa cum propune Keynes ! Aceasta nu este numai ideea savantului economist Keynes. La această idee ajung şi vor ajunge milioane de oameni. Şi milioane de oameni îi aud pe economiştii burghezi spunînd că nu există altă ieşire din situaţia actuală decît anularea datoriilor, şi de aceea — zic ei — „blestemaţi să fie bolşevicii" (care au anulat datoriile) şi hai să apelăm la „nobleţea" Americii !! Eu cred că acestor economişti-agitatori în favoarea bolşevismului s-ar cuveni ca, în numele congresului Internaţionalei Comuniste, să le trimitem un mesaj de mulţumire.

Din moment ce, pe de o parte, situaţia economică a maselor a devenit de nesuportat, iar pe de altă parte, în ţările învingătoare atotputernice, care reprezintă o neînsemnată minoritate, a început şi se intensifică destrămarea, ilustrată de Keynes, înseamnă că asistăm la o accentuare a celor două condiţii ale revoluţiei mondiale.

Avem acum în faţa noastră un tablou oarecum mai complet al întregii lumi. Ştim ce înseamnă această stare de dependenţă faţă de un mănunchi de bogătaşi în care se află un miliard şi un sfert de oameni, puşi în condiţii de trai imposibile. Pe de altă parte, tratatul oferit popoarelor de Liga Naţiunilor, prin care aceasta declară că a pus capăt războiului şi că de acum înainte nu va permite ni-

mănui să violeze pacea, intrarea în vigoare a acestui tratat, care reprezintă ultima speranţă a maselor muncitoare din lumea întreagă, a însemnat o mare victorie pentru noi. Înainte ca acest tratat să fi intrat în vigoare se spunea : nu se poate ca o ţară ca Germania să nu fie pusă în condiţii speciale ; cînd va exista tratatul, veţi vedea ce bine o să meargă lucrurile. Iar cînd tratatul a fost dat publicităţii, duşmanii declaraţi ai bolşevismului au fost nevoiţi să se dezică de acest tratat ! Cînd tratatul a intrat în vigoare, un grup infim de ţări dintre cele mai bogate, „solidul cuartet" — Clémenceau, Lloyd George, Orlando şi Wilson — a fost pus în situaţia de a stabili noi relaţii ! Cînd a intrat în funcţiune maşina tratatului, ea a dus la o totală destrămare !

Acest lucru l-am văzut din războaiele împotriva Rusiei. Rusia, slabă, ruinată, strivită, ţara cea mai înapoiată, luptă împotriva tuturor naţiunilor, împotriva alianţei statelor bogate, puternice, care stăpînesc întregul glob, şi iese învingătoare. Noi n-am avut posibilitatea să le opunem nici pe departe o forţă egală, şi totuşi am ieşit învingători. De ce ? Pentru că între ele nu exista nici urmă de unitate, pentru că un stat acţiona împotriva celuilalt. Franţa ar fi vrut ca Rusia să-i plătească datoriile şi să reprezinte o forţă de temut împotriva Germaniei ; Anglia ar fi vrut ca Rusia să fie împărţită ; ea a încercat să pună mîna pe petrolul de la Baku şi să încheie un tratat cu statele periferice ale Rusiei. Printre documentele oficiale engleze există o carte în care sînt enumerate cu o scrupuloasă conştiinciozitate toate statele (în număr de 14) care au făgăduit acum şase luni, în decembrie 1919, că vor cuceri Moscova şi Petrogradul. Pe aceste state s-a bazat Anglia în construirea politicii ei, şi le-a acordat împrumuturi de multe milioane. Dar acum toate aceste planuri au eşuat şi toate împrumuturile s-au dus pe apa sîmbetei.

Aceasta este situaţia pe care a creat-o Liga Naţiunilor. Fiecare zi de existenţă a acestui tratat reprezintă cea mai eficientă agitaţie în favoarea bolşevismului, fiindcă se vede că, în orice problemă, cei mai puternici adepţi ai „ordinii" capitaliste îşi pun piedici unul altuia. Pentru împărţirea Turciei, Persiei, Mesopotamiei şi Chinei are loc a ciorovăială

înverşunată între Japonia, Anglia, America şi Franţa. Presa burgheză a fiecăreia dintre aceste ţări abundă în atacuri vehemente, în ieşiri furibunde împotriva „colegelor" lor pentru că le smulg prada de sub nas. Asistăm la o totală destrămare sus, în rîndurile acestui mănunchi infim de ţări dintre cele mai bogate. Nu este cu putinţă ca un miliard şi un sfert de oameni să trăiască în condiţiile de robie în care vrea să-i înlănţuie capitalismul civilizat şi „înaintat" ; ei reprezintă 70% din populaţia globului. Iar un mănunchi infim, alcătuit din ţările cele mai bogate : Anglia, America şi Japonia (Japonia a avut posibilitatea să jefuiască ţările din Orient, din Asia, dar ea nu poate dispune de o putere financiară şi militară de sine stătătoare fără sprijinul unei alte ţări), aceste 2—3 ţări nu sînt în stare să-şi rezolve problema relaţiilor economice şi întreaga lor politică şi-o orientează spre subminarea politicii complicilor şi partenerilor lor din Liga Naţiunilor. Din această situaţie rezultă criza mondială. Şi rădăcinile economice ale crizei constituie principala cauză care determină strălucitele succese ale Internaţionalei Comuniste.

Tovarăşi ! Am ajuns acum la problema crizei revoluţionare ca bază a acţiunii noastre revoluţionare. Şi în această privinţă trebuie să relevăm, în primul rînd, două erori destul de răspîndite. Pe de o parte, economiştii burghezi prezintă această criză ca o simplă „nelinişte", potrivit elegantei expresii a englezilor. Pe de altă parte, revoluţionarii caută uneori să demonstreze că criza este absolut fără ieşire.

Este o eroare. Situaţii absolut fără ieşire nu există. Burghezia se poartă ca un tîlhar neruşinat care şi-a pierdut capul ; ea face o prostie după alta, agravînd situaţia şi grăbindu-şi sfîrşitul. Toate astea sînt adevărate. Dar nu se poate „dovedi" că ea nu are absolut nici o posibilitate să adoarmă, recurgînd la anumite concesii neînsemnate, o anumită minoritate a celor exploataţi, să înăbuşe o anumită mişcare sau o răscoală a unei anumite părţi a celor asupriţi şi exploataţi. Încercarea de „a demonstra" dinainte că situaţia este „absolut" fără ieşire ar fi o pedanterie deşartă ori un joc de-a noţiunile şi cuvintele. În această problemă şi în problemele similare numai practica poate constitui o

„dovadă" reală. În întreaga lume, regimul burghez trece printr-o profundă criză revoluţionară. Prin practica partidelor revoluţionare trebuie „dovedit" acum că ele au destulă conştiinţă şi spirit de organizare, destule legături cu masele exploatate, destulă hotărîre şi pricepere pentru a folosi această criză în vederea unei revoluţii încununate cu succes, a unei revoluţii victorioase.

Şi la acest congres al Internaţionalei Comuniste noi ne-am adunat tocmai în vederea pregătirii unei asemenea „dovezi".

Pentru a arăta cît de mult domină încă oportunismul în rîndurile partidelor care vor să adere la Internaţionala a III-a, cît de departe se află încă munca pe care o desfăşoară unele partide de pregătire a clasei revoluţionare în vederea folosirii crizei revoluţionare, îl voi cita pe Ramsay MacDonald, liderul „Partidului laburist independent" din Anglia. În cartea sa „Parlamentul şi revoluţia", consacrată tocmai problemelor fundamentale care ne preocupă acum şi pe noi, MacDonald descrie situaţia aproximativ în spiritul pacifiştilor burghezi. El recunoaşte că există o criză revoluţionară, că starea de spirit revoluţionară se accentuează, că masele muncitoreşti simpatizează cu Puterea sovietică şi cu dictatura proletariatului (notaţi : este vorba de Anglia), că dictatura proletariatului este mai bună decît actuala dictatură a burgheziei engleze.

Dar MacDonald rămîne întru totul un pacifist şi un conciliator burghez, un mic-burghez care visează un guvern în afara claselor. MacDonald recunoaşte lupta de clasă numai ca un „fapt descriptiv", întocmai aşa cum fac toţi mincinoşii, sofiştii şi pedanţii din rîndurile burgheziei. MacDonald trece sub tăcere experienţa lui Kerenski şi a menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari din Rusia, experienţa similară a Ungariei, a Germaniei etc. în ceea ce priveşte crearea unui guvern „democratic" ce s-ar situa, chipurile, în afara claselor. MacDonald caută să-şi adoarmă partidul şi pe muncitorii care au nefericirea să-l considere pe acest burghez drept socialist şi pe acest filistin drept conducător, prin vorbe : „Ştim că aceasta (adică criza revoluţionară, frămîntările revoluţionare) va trece, se va potoli". Era inevitabil, zice el, ca războiul să provoace

criza, dar după război, chiar dacă nu dintr-o dată, „totul se va aranja“ !

Şi omul care scrie acest lucru este conducătorul unui partid ce doreşte să adere la Internaţionala a III-a ! Ceea ce face el este o demascare rară prin caracterul ei făţiş, şi deci cu atît mai preţioasă, a ceea ce se observă destul de des la vîrfurile Partidului socialist francez şi ale Partidului social-democrat independent din Germania, şi anume : nu numai lipsa de pricepere, dar şi lipsa de dorinţă de a folosi criza revoluţionară în sens revoluţionar, sau, cu alte cuvinte, şi lipsa de pricepere şi lipsa de dorinţă de a pregăti cu adevărat în spirit revoluţionar partidul şi clasa pentru dictatura proletariatului.

Acesta este răul principal de care suferă foarte multe dintre partidele ce se îndepărtează astăzi de Internaţionala a II-a. Şi de aceea, în tezele pe care le-am prezentat actualului congres, cel mai mult insist asupra stabilirii cît mai concrete şi mai precise a sarcinilor muncii de *pregătire* pentru dictatura proletariatului.

Încă un exemplu. Nu de mult a apărut o nouă carte împotriva bolşevismului. În Europa şi în America apar acum neobişnuit de multe cărţi de acest fel, şi cu cît apar mai multe cărţi împotriva bolşevismului, cu atît simpatia maselor pentru bolşevism creşte mai intens şi mai repede. Mă refer la cartea lui Otto Bauer : „Bolşevism sau social-democraţie ?“. În această carte li se arată în mod concret germanilor ce înseamnă menşevismul, al cărui rol ruşinos în revoluţia rusă a fost destul de limpede pentru muncitorii din toate ţările. Otto Bauer a scris un pamflet menşevic de la un cap la altul, deşi nu şi-a afişat simpatia pentru menşevism. Or, trebuie ca, atît în Europa cît şi în America, oamenii să cunoască mai exact ce înseamnă menşevismul, căci aceasta este o noţiune comună tuturor curentelor pretins socialiste, social-democrate etc. care sînt ostile bolşevismului. Pe noi, ruşii, ne-ar plictisi să scriem pentru Europa ce înseamnă menşevismul. Otto Bauer a arătat în mod concret acest lucru în cartea sa şi noi mulţumim anticipat editorilor burghezi şi oportunişti care vor edita această carte şi o vor traduce în diferite limbi. Cartea lui Bauer va fi folositoare măcar ca o completare sui

generis la manualele de comunism. Luaţi orice paragraf, orice raţionament al lui Otto Bauer şi demonstraţi în ce constă aici menşevismul, unde sînt aici rădăcinile concepţiilor care duc la practica trădătorilor socialismului, la practica prietenilor lui Kerenski, Scheidemann etc., — aceasta constituie o temă care ar putea fi pusă cu folos şi cu succes la „examene" pentru a verifica dacă comunismul a fost însuşit. Dacă nu puteţi rezolva această temă înseamnă că nu sînteţi încă comunist şi că e mai bine să nu intraţi în partidul comunist. (Aplauze.)

Otto Bauer a exprimat admirabil întreaga esenţă a concepţiilor oportunismului mondial într-o singură frază, pentru care — dacă am avea libertatea de a da dispoziţii la Viena — ar trebui să-i ridicăm un monument încă în timpul vieţii. Recurgerea la violenţă în lupta de clasă în democraţiile moderne — a glăsuit O. Bauer — ar fi „o violenţă exercitată împotriva factorilor sociali ai forţei".

Poate găsiţi că aceasta sună straniu şi de neînţeles? Este un exemplu din care se vede ce au făcut ei din marxism, pînă la ce grad de banalizare şi de apărare a exploatatorilor *poate* fi dusă chiar şi cea mai revoluţionară teorie. Numai o varietate germană a filistinismului poate ajunge la „teoria" că „factorii sociali ai forţei" înseamnă numărul, gradul de organizare, locul în procesul de producţie şi de repartiţie, combativitatea, cultura. Dacă muncitorii agricoli la sate şi muncitorii la oraşe săvîrşesc un act de violenţă revoluţionară împotriva moşierului şi capitalistului, aceasta nu înseamnă nicidecum dictatura proletariatului, nu înseamnă nicidecum violenţă exercitată împotriva exploatatorilor şi asupritorilor poporului. Nicidecum. Aceasta înseamnă „violenţă exercitată împotriva factorilor sociali ai forţei".

Poate că exemplul meu pare cam umoristic. Dar de aşa natură este oportunismul modern, încît lupta lui împotriva bolşevismului se transformă în ceva umoristic. A atrage clasa muncitoare, pe toţi cei ce gîndesc din rîndurile ei la lupta pe care menşevismul internaţional (MacDonald, O. Bauer & Co.) a dezlănţuit-o împotriva bolşevismului este pentru Europa şi pentru America lucrul cel mai folositor, cel mai imperios necesar.

În legătură cu aceasta trebuie să ne punem întrebarea prin ce se explică trăinicia acestor curente în Europa și de ce în Europa occidentală oportunismul acesta este mai puternic decît la noi. Pentru că țările înaintate și-au creat și își creează civilizația pe baza posibilității de a trăi pe seama unui miliard de oameni asupriți. Pentru că capitaliștii din aceste țări obțin mult peste profitul pe care l-ar putea obține de pe urma jefuirii muncitorilor din propriile lor țări.

Înainte de război se considera că cele trei țări foarte bogate, Anglia, America și Germania, obțin numai de pe urma exportului de capital în străinătate, fără a mai socoti și alte venituri, un profit anual de 8—10 miliarde de franci. Se înțelege că din această sumă frumușică se poate arunca o pomană chiar și de o jumătate de miliard conducătorilor muncitorilor, aristocrației muncitorești, pentru toate mijloacele de corupere a ei. Și tocmai corupția este principalul. Aceasta se face pe mii de căi diferite : ridicarea nivelului de cultură în centrele mai mari, crearea unor instituții culturale, crearea a mii de locșoare pentru conducătorii cooperativelor, pentru conducătorii trade-unionurilor, pentru conducătorii parlamentari. Și acest lucru se face pretutindeni unde există relații capitaliste moderne civilizate. Iar aceste supraprofituri de miliarde constituie baza economică pe care se menține oportunismul în mișcarea muncitorească. În America, în Anglia, în Franța înverșunarea conducătorilor oportuniști, a vîrfurilor clasei muncitoare, a aristocrației muncitorești este mult mai puternică ; ei opun o rezistență mai puternică mișcării comuniste. De aceea noi trebuie să ne așteptăm ca partidele muncitorești din Europa și din America să scape mai greu de această boală decît noi. Știm că de la înființarea Internaționalei a III-a s-au obținut succese uriașe în ceea ce privește lecuirea de această boală, dar nu s-a ajuns încă la vindecarea definitivă : curățirea partidelor muncitorești, a partidelor revoluționare ale proletariatului din întreaga lume de influența burgheză, de oportuniștii din propriile lor rînduri este încă departe de a fi terminată.

Nu voi insista asupra modului cum trebuie să fie înfăptuit în mod concret acest lucru. Despre aceasta este vorba în tezele mele care au fost publicate. Sarcina mea este de a arăta aici rădăcinile economice profunde ale acestui fenomen. Boala aceasta s-a prelungit, vindecarea ei durează mai mult decît au sperat optimiştii. Oportunismul este principalul nostru duşman. Oportunismul din rîndul vîrfurilor mişcării muncitoreşti nu este socialism proletar, ci burghez. Practica a demonstrat că liderii mişcării muncitoreşti partizani ai curentului oportunist sînt mai buni apărători ai burgheziei decît burghezii înşişi. Dacă ei nu i-ar conduce pe muncitori, burghezia nu s-ar putea menţine. O dovadă în acest sens este nu numai istoria regimului lui Kerenski din Rusia ; o dovadă este şi republica democrată din Germania, în frunte cu guvernul ei social-democrat, o dovadă este atitudinea lui Albert Thomas faţă de guvernul burghez din ţara lui. O dovadă este experienţa analogă din Anglia şi din Statele Unite. Acesta este principalul nostru duşman şi pe acest duşman noi trebuie să-l învingem. Trebuie să plecăm de la congres cu hotărîrea fermă de a duce pînă la capăt această luptă în toate partidele. Aceasta este principala sarcină.

În comparaţie cu această sarcină, îndreptarea greşelilor curentului „de stînga" din cadrul comunismului va fi o sarcină uşoară. Într-o serie întreagă de ţări observăm un antiparlamentarism despre care se poate spune nu atît că este introdus de elementele provenite din rîndurile micii burghezii, cît că este susţinut de unele detaşamente înaintate ale proletariatului din ură faţă de vechiul parlamentarism, din ură legitimă, justă, necesară faţă de comportarea liderilor parlamentari din Anglia, Franţa, Italia şi din toate ţările. Internaţionala Comunistă trebuie să dea directive, să contribuie la cunoaşterea mai îndeaproape, mai amănunţit de către tovarăşi a experienţei ruse, a importanţei pe care o are un partid politic cu adevărat proletar. Munca noastră va consta în îndeplinirea acestei sarcini. Iar lupta împotriva acestor greşeli ale mişcării proletare, împotriva acestor lipsuri va fi de o mie de ori mai uşoară decît lupta împotriva burgheziei, care, prin reformişti, pătrunde în vechile partide ale Internaţionalei a II-a şi orientează în-

treaga lor muncă nu în spirit proletar, ci în spirit burghez.

Tovarăși, în încheiere mă voi opri asupra încă unui aspect al problemei. Tovarășul președinte a spus aici că acest congres merită denumirea de congres mondial. Cred că are dreptate, mai ales pentru că avem aici un număr destul de mare de reprezentanți ai mișcării revoluționare din țările coloniale, înapoiate. Acesta nu este decît un slab început, dar important este că începutul a fost făcut. La acest congres are loc unirea proletarilor revoluționari din țările capitaliste, înaintate, cu masele revoluționare din țările unde nu există — sau aproape nu există — proletariat, cu masele asuprite din țările coloniale, din Orient. Consolidarea acestei uniri depinde de noi și sînt convins că o vom face. Imperialismul mondial va trebui să se prăbușească atunci cînd asaltul revoluționar al muncitorilor exploatați și asupriți din cadrul fiecărei țări, biruind împotrivirea elementelor mic-burgheze și influența infimei pături de sus a aristocrației muncitorești, se va uni cu asaltul revoluționar al sutelor de milioane de oameni care pînă acum au fost în afara istoriei, fiind considerați doar ca un obiect al ei.

Războiul imperialist a venit în ajutorul revoluției ; burghezia a smuls soldați din colonii, din țările înapoiate, i-a smuls din starea de părăsire, pentru a-i pune să participe la războiul imperialist. Burghezia engleză încerca să-i convingă pe soldații din India că țăranii hinduși trebuie să apere Marea Britanie împotriva Germaniei, burghezia franceză încerca să convingă pe soldații din coloniile franceze că negrii trebuie să apere Franța. Burghezia i-a învățat mînuirea armelor. Acest meșteșug este foarte folositor și ar trebui să mulțumim din toată inima burgheziei pentru acest lucru, să-i mulțumim în numele tuturor muncitorilor și țăranilor ruși și, îndeosebi, în numele întregii Armate Roșii ruse. Războiul imperialist a atras popoarele dependente pe făgașul istoriei mondiale. Și una dintre cele mai importante sarcini ale noastre este acum să ne gîndim cum să punem piatra fundamentală a organizării mișcării sovietice în țările *ne*capitaliste. Existența Sovietelor acolo este posibilă ; ele nu vor fi muncitorești, ci Soviete țărănești sau Soviete de oameni ai muncii.

Va fi nevoie de multă muncă, vor fi inevitabile unele greşeli şi vor fi întîmpinate multe greutăţi pe acest drum. Principala sarcină a Congresului al II-lea este de a elabora sau de a schiţa principii practice pentru ca activitatea în rîndurile a sute de milioane de oameni, care pînă acum era desfăşurată în mod neorganizat, să fie dusă în mod organizat, în strînsă unire, sistematic.

După ceva mai mult de un an, cît a trecut de la primul Congres al Internaţionalei Comuniste, ne prezentăm acum ca învingători faţă de Internaţionala a II-a ; ideile sovietice sînt acum răspîndite nu numai în rîndurile muncitorilor din ţările civilizate, nu numai ei le înţeleg şi le cunosc ; muncitorii din toate ţările rîd de deştepţii printre care nu sînt puţini la număr cei ce îşi spun socialişti şi care raţionează într-un mod savant sau aproape savant despre „sistemul" sovietic, cum le place să se exprime germanilor cu spiritul lor de sistematizare, sau despre „ideea" sovietică, cum se exprimă adepţii socialismului „de ghildă" [103] din Anglia ; aceste raţionamente despre „sistemul" sovietic şi despre „ideea" sovietică adeseori aruncă praf în ochii muncitorilor şi le împuiază capul. Dar muncitorii mătură acest gunoi pedant şi pun mîna pe arma pe care le-au dat-o Sovietele. Rolul şi importanţa Sovietelor sînt cunoscute acum şi în ţările din Orient.

S-au pus bazele mişcării sovietice în întregul Orient, în întreaga Asie, în rîndul tuturor popoarelor coloniale.

Teza potrivit căreia cel exploatat trebuie să se ridice împotriva exploatatorului şi să-şi creeze Soviete nu este prea complicată. După experienţa noastră, după doi ani şi jumătate de existenţă a Republicii sovietice în Rusia, după primul Congres al Internaţionalei a III-a, această teză devine accesibilă maselor de sute de milioane de oameni din întreaga lume asupriţi de exploatatori ; şi dacă acum, în Rusia, sîntem adeseori nevoiţi să facem compromisuri, să aşteptăm să mai treacă timpul, întrucît sîntem mai slabi decît imperialiştii internaţionali, ştim că masa ale cărei interese le apărăm reprezintă o populaţie de un miliard şi două sute cincizeci de milioane de oameni. Deocamdată ne mai stau în cale piedicile, prejudecăţile, ignoranţa, care cu fiecare ceas ce trece devine de domeniul trecutului ; dar

noi, într-o măsură tot mai mare, reprezentăm și apărăm în mod efectiv pe acești oameni, care reprezintă 70% din populația globului, această masă de oameni care muncesc și sînt exploatați. Putem spune cu mîndrie : la primul congres noi n-am fost, în fond, decît niște propagandiști, n-am făcut decît să lansăm proletariatului din întreaga lume ideile principale, n-am făcut decît să lansăm o chemare la luptă, n-am făcut decît să întrebăm : care sînt oamenii în stare să pășească pe această cale ? Acum avem pretutindeni un proletariat înaintat. Pretutindeni există o armată proletară, chiar dacă uneori este prost organizată, necesitînd o reorganizare, și dacă tovarășii noștri din toate țările ne vor ajuta acum să organizăm o armată unică, nici un fel de lipsuri nu ne vor împiedica să ducem la înfăptuire opera noastră. Această operă este revoluția proletară mondială, crearea unei Republici sovietice mondiale. (Aplauze prelungite.)

„Pravda" nr. 162 din 24 iulie 1920

Se tipărește după textul apărut în cartea : „Congresul al 2-lea al Internaționalei Comuniste. Dare de seamă stenografiată". Edit. Internaționalei Comuniste, Petrograd, 1921, confruntat cu stenograma corectată de V. I. Lenin

2

CUVÎNTARE DESPRE ROLUL PARTIDULUI COMUNIST 23 IULIE

Tovarăşi, aş fi vrut să fac cîteva observaţii în legătură cu cuvîntările tov. Tanner şi McLaine. Tanner spune că el este pentru dictatura proletariatului, dar că dictatura proletariatului nu se prezintă tocmai aşa cum ne-o reprezentăm noi. El spune că prin dictatura proletariatului noi înţelegem, în fond, dictatura minorităţii lui organizate şi conştiente.

Şi într-adevăr, în epoca capitalismului, cînd masele muncitoreşti sînt supuse unei exploatări necurmate şi nu-şi pot dezvolta aptitudinile lor omeneşti, lucrul cel mai caracteristic pentru partidele politice muncitoreşti constă tocmai în aceea că ele nu pot cuprinde decît o minoritate a clasei lor. Partidul politic poate reuni numai o minoritate a clasei, aşa cum în orice societate capitalistă muncitorii cu adevărat conştienţi alcătuiesc numai o minoritate din totalitatea muncitorilor. De aceea sîntem nevoiţi să recunoaştem că numai această minoritate conştientă poate conduce masele largi muncitoreşti şi le poate duce după sine. Şi dacă tov. Tanner spune că el este adversar al partidului, dar că în acelaşi timp e de acord ca minoritatea celor mai bine organizaţi şi mai revoluţionari muncitori să îndrume întregul proletariat, atunci pot spune că în realitate între noi nu există divergenţe. Ce înseamnă o minoritate organizată ? Dacă această minoritate este într-adevăr conştientă, dacă ştie să ducă după sine masele, dacă e în stare să dea un răspuns la orice problemă care se pune la ordinea zilei, atunci este, în fond, un partid. Şi dacă tovarăşi cum este Tanner, de a căror părere noi ţinem în mod deosebit seama,

ca fiind reprezentanți ai unei mișcări de masă — ceea ce nu se poate spune, fără a se exagera, despre reprezentanții Partidului socialist britanic —, dacă acești tovarăși se pronunță pentru existența unei minorități care să lupte hotărît pentru dictatura proletariatului și care să educe masele muncitoare în această direcție, atunci, în fond, această minoritate nu este altceva decît un partid. Tov. Tanner spune că această minoritate trebuie să organizeze și să ducă după sine întreaga masă muncitoare. Dacă tov. Tanner și ceilalți tovarăși din grupul Shop Stewards și din Uniunea muncitorilor industriali ai lumii (I.W.W.) recunosc acest lucru — și în fiecare zi, în convorbirile pe care le avem cu ei, ne dăm seama că într-adevăr recunosc acest lucru —, dacă ei aprobă teza potrivit căreia minoritatea comunistă conștientă a clasei muncitoare duce după sine proletariatul, atunci trebuie să fie de acord și cu faptul că tocmai acesta este sensul tuturor rezoluțiilor noastre. Și atunci singura deosebire care există între noi constă numai în faptul că ei evită cuvîntul „partid", pentru că printre tovarășii englezi există un fel de prejudecată împotriva partidului politic. Ei nu-și închipuie un partid politic decît în felul partidelor lui Gompers și Henderson [104], partide ale afaceriștilor parlamentari, trădători ai clasei muncitoare. Și dacă ei se gîndesc la un parlamentarism care să se prezinte așa cum se prezintă astăzi parlamentarismul englez și cel american, apoi și noi sîntem adversari ai unui asemenea parlamentarism și ai unor asemenea partide politice. Avem nevoie de partide noi, de altfel de partide. Avem nevoie de partide care să se afle în permanență într-o legătură reală cu masele și care să știe să conducă aceste mase.

Voi trece la cea de-a treia problemă pe care am vrut s-o ating aici în legătură cu cuvîntarea tov. McLaine. El este adeptul afilierii Partidului comunist englez la Partidul laburist. Asupra acestei probleme eu m-am pronunțat în tezele mele cu privire la Internaționala a III-a *. În broșura mea am lăsat deschisă această problemă [105]. Dar, după ce am stat de vorbă cu mai mulți tovarăși, am ajuns la convingerea că hotărîrea de a rămîne în cadrul Partidului la-

* Vezi volumul de față, p. 199. — *Nota red.*

burist este singura tactică justă. Şi iată că tov. Tanner se ridică şi declară : nu fiţi prea dogmatici. Această expresie nu este de loc potrivită aici. Tov. Ramsay declară : Daţi-ne voie nouă, comuniştilor englezi, să rezolvăm singuri această problemă. Ce s-ar întîmpla cu Internaţionala dacă fiecare fracţiune mică ar veni şi ar spune : unii dintre noi sînt pentru cutare lucru, alţii împotrivă ; lăsaţi-ne să hotărîm singuri ? Ce nevoie ar mai fi atunci de Internaţională, de congres şi de toată această discuţie ? Tov. McLaine a vorbit numai despre rolul unui partid politic. Dar lucrul acesta este valabil şi pentru sindicate, şi pentru parlamentarism. Este foarte adevărat că cea mai mare parte dintre cei mai buni revoluţionari sînt împotriva afilierii la Partidul laburist, deoarece ei nu recunosc parlamentarismul ca un mijloc de luptă. De aceea lucrul cel mai bun ar fi, poate, ca de această problemă să se ocupe o comisie. Comisia trebuie s-o ia în discuţie, s-o studieze, fiind absolut necesar ca problema să fie rezolvată de acest congres al Internaţionalei Comuniste. Nu putem fi de acord că această problemă îi priveşte numai pe comuniştii englezi. Noi trebuie să ne pronunţăm în general care tactică este justă.

Acum mă voi opri la unele argumente ale tov. McLaine în legătură cu problema Partidului laburist englez. Trebuie să spunem deschis : partidul comunist poate să se unească cu Partidul laburist numai cu condiţia să-şi păstreze deplina libertate de critică şi să-şi poată duce propria lui politică. Acesta este lucrul cel mai important. Atunci cînd, în legătură cu aceasta, tov. Serrati vorbeşte despre colaborarea între clase, eu declar : aceasta nu este colaborare între clase. Dacă tovarăşii italieni tolerează în partidul lor oportunişti de teapa lui Turati & Co., adică elemente burgheze, aceasta este, într-adevăr, colaborare între clase. Dar în cazul de faţă, în ceea ce priveşte Partidul laburist englez, este vorba numai de o colaborare între minoritatea înaintată a muncitorilor englezi şi covîrşitoarea lor majoritate. Membrii Partidului laburist sînt, cu toţii, membri ai sindicatelor. Aceasta este o structură foarte originală, pe care nu o întîlnim în nici o altă ţară. Această organizaţie cuprinde 4 000 000 de muncitori din cei 6 000 000 sau 7 000 000 de membri ai sindicatelor. Pe ei nu-i întreabă

nimeni care sînt convingerile lor politice. Să poftească tov. Serrati să-mi dovedească că ne poate cineva împiedica să folosim acolo dreptul de critică. Numai atunci cînd veți dovedi acest lucru, veți dovedi că tov. McLaine se înșală. Partidul socialist britanic poate spune în gura mare că Henderson e un trădător și totuși să rămînă în rîndurile Partidului laburist. Și aceasta înseamnă realizarea unei colaborări a avangărzii clasei muncitoare cu muncitorii înapoiați, cu ariergarda, colaborare care are o atît de mare importanță pentru întreaga mișcare, încît insistăm în mod categoric ca comuniștii englezi să constituie o verigă de legătură între partid, adică între minoritatea clasei muncitoare și tot restul masei muncitorilor. Dacă minoritatea nu știe să conducă masele, să fie strîns legată de ele, ea nu este un partid și, în general, nu face nici doi bani, chiar dacă se intitulează partid sau comitet național al Consiliilor delegaților din fabrici ; după cîte știu, consiliile delegaților de întreprindere din Anglia au un comitet național al lor, o conducere centrală, iar aceasta înseamnă un pas spre un partid. Prin urmare, dacă nu va fi infirmat faptul că Partidul laburist englez e alcătuit din proletari, atunci aceasta înseamnă o colaborare între avangarda clasei muncitoare și muncitorii înapoiați, și dacă această colaborare nu va fi sistematic realizată, partidul comunist nu face nici doi bani și nici vorbă nu poate fi de dictatura proletariatului. Iar dacă tovarășii noștri italieni nu au argumente mai convingătoare, mai tîrziu va trebui să rezolvăm aici definitiv problema, bazîndu-ne pe ceea ce știm, și vom ajunge la concluzia că afilierea este o tactică justă.

Tovarășii Tanner și Ramsay ne asigură că majoritatea comuniștilor englezi nu vor fi de acord cu afilierea, dar trebuie oare neapărat să fim de acord cu majoritatea ? Nicidecum. Dacă majoritatea încă n-a înțeles care este tactica justă, poate că trebuie să mai așteptăm. Chiar și existența paralelă pentru un timp a două partide ar fi mai bună decît refuzul de a da un răspuns la întrebarea : care este tactica justă ? Desigur că, pornind de la experiența tuturor delegaților la congres și ținînd seama de argumentele aduse aici, nu veți insista să luăm pe loc o hotărîre cu privire la crearea imediată, în toate țările, a unui partid

comunist unic. Acest lucru este imposibil. Dar să ne spunem deschis părerea, să dăm directive, asta putem face. Trebuie să studiem într-o comisie specială problema ridicată de delegaţia engleză şi, după aceea, să spunem : tactica justă este afilierea la Partidul laburist. Dacă majoritatea va fi împotrivă, va trebui să organizăm minoritatea separat. Acest lucru va avea o importanţă educativă. Dacă masele muncitoare din Anglia mai au încredere în vechea tactică, vom verifica concluziile noastre la viitorul congres. Dar nu putem spune că această problemă priveşte numai Anglia ; ar însemna să preluăm cele mai proaste obiceiuri de la Internaţionala a II-a. Trebuie să ne spunem deschis părerea. Dacă comuniştii englezi nu vor ajunge la un acord şi dacă nu se va crea un partid de masă, sciziunea este, într-un fel sau într-altul, inevitabilă *.

„Buletinul Congresului al 2-lea al Internaţionalei Comuniste“ nr. 5 din 5 august 1920

Se tipăreşte după textul apărut în cartea „Congresul al 2-lea al Internaţionalei Comuniste“, 1921, confruntat cu textul apărut în ediţia în limba germană „Der zweite Kongress der Kommunist. Internationale“ Verlag der Kommunistischen Internationale, Hamburg, 1921

---

* În „Buletinul Congresului al 2-lea al Internaţionalei Comuniste“ nr. 5, ultimele fraze ale cuvîntării sînt redactate în felul următor : „Trebuie să ne spunem deschis părerea, oricare ar fi ea. Dacă comuniştii englezi nu ajung la un acord în problema organizării unei mişcări de masă, dacă în această problemă se produce o sciziune, mai bine să se ajungă la sciziune decît la o renunţare la organizarea unei mişcări de masă. Mai bine să te ridici la o tactică şi ideologie precisă şi suficient de limpede, decît să continui să rămîi în vechiul haos“. — *Nota red.*

3

RAPORTUL COMISIEI PENTRU PROBLEMA NAȚIONALĂ ȘI PROBLEMA COLONIALĂ 26 IULIE [106]

Tovarăși, mă voi mărgini doar la o scurtă introducere, iar apoi tov. Maring, care a fost secretarul comisiei noastre, vă va prezenta un raport amănunțit cu privire la modificările aduse tezelor. După el va lua cuvîntul tov. Roy, care a formulat teze suplimentare. Comisia noastră a adoptat în unanimitate atît tezele inițiale *, cu modificările respective, precum și pe cele suplimentare. Am reușit astfel să ajungem la o deplină unanimitate în toate problemele importante. Voi face acum cîteva scurte observații.

În primul rînd, care este ideea cea mai importantă, ideea fundamentală a tezelor noastre? Deosebirea dintre națiunile asuprite și națiunile asupritoare. Noi subliniem această deosebire, în opoziție cu Internaționala a II-a și democrația burgheză. În epoca imperialismului, pentru proletariat și pentru Internaționala Comunistă este extrem de important să constate faptele economice concrete și, în rezolvarea tuturor problemelor coloniale și naționale, să pornească nu de la teze abstracte, ci de la fenomenele realității concrete.

Trăsătura caracteristică a imperialismului, după cum vedem, constă în aceea că în momentul de față întreaga lume se împarte într-un mare număr de națiuni asuprite și un număr infim de națiuni asupritoare, care dispun de bogății imense și de o puternică forță armată. Covîrșitoarea majoritate a populației, numărînd peste un miliard de oameni, după toate probabilitățile un miliard și un sfert, adică

* Vezi volumul de față, p. 171—183. — *Nota red.*

aproximativ 70% din populaţia globului, dacă considerăm că numărul total al locuitorilor globului este de un miliard şi trei sferturi, o formează popoarele asuprite, care ori sînt în situaţie de dependenţă colonială directă, ori sînt state semicoloniale, ca, de pildă, Persia, Turcia, China, ori, fiind învinse de armata unei mari puteri imperialiste, potrivit tratatului de pace, sînt într-o foarte mare măsură dependente de această putere. Această idee a deosebirii, a împărţirii naţiunilor în asupritoare şi asuprite străbate toate tezele, nu numai primele, care au apărut sub semnătura mea şi au fost publicate mai înainte, dar şi tezele tov. Roy. Acestea din urmă sînt scrise mai ales din punctul de vedere al situaţiei Indiei şi al celorlalte popoare mari din Asia asuprite de Anglia, şi în aceasta constă marea însemnătate pe care o prezintă ele pentru noi.

A doua idee conducătoare a tezelor noastre constă în aceea că în actuala situaţie mondială, după războiul imperialist, relaţiile dintre popoare, întregul sistem mondial al statelor sînt determinate de lupta unui mic grup de naţiuni imperialiste împotriva mişcării sovietice şi a statelor sovietice, în fruntea cărora se află Rusia Sovietică. Dacă vom pierde din vedere acest lucru, nu vom putea pune în mod just nici o problemă naţională sau colonială, chiar dacă ar fi vorba despre cel mai îndepărtat colţ al lumii. Numai pornind de la acest punct de vedere, partidele comuniste, atît din ţările civilizate cît şi din ţările înapoiate, pot pune şi rezolva în mod just problemele politice.

În al treilea rînd, aş vrea să subliniez în mod special problema mişcării burghezo-democratice în ţările înapoiate. Această problemă a dat naştere unor divergenţe. Au fost controverse în jurul chestiunii dacă este just, sub raport principial şi teoretic, să declarăm că Internaţionala Comunistă şi partidele comuniste trebuie să sprijine mişcarea burghezo-democratică din ţările înapoiate ; în urma acestei discuţii am ajuns la hotărîrea unanimă ca în loc de mişcare „burghezo-democratică“ să se spună mişcare naţional-revoluţionară. Nu încape nici cea mai mică îndoială că o mişcare naţională nu poate fi decît mişcare burghezo-

democratică, deoarece principala masă a populației din țările înapoiate o formează țărănimea, care este un reprezentant al relațiilor burghezo-capitaliste. Ar fi o utopie să credem că partidele proletare, dacă în general pot apărea în aceste țări, vor putea, fără a avea anumite relații cu mișcarea țărănească, fără a o sprijini în mod efectiv, să aplice tactica comunistă și să ducă o politică comunistă în aceste țări înapoiate. Dar, în legătură cu aceasta, s-au adus obiecții că, dacă vom vorbi despre mișcarea burghezo-democratică, se va șterge orice deosebire între mișcarea reformistă și cea revoluționară. Or, în ultima vreme, în țările înapoiate și coloniale, această deosebire se manifestă cît se poate de evident, căci burghezia imperialistă face toate eforturile pentru a dezvolta mișcarea reformistă și în rîndurile popoarelor asuprite. Între burghezia din țările exploatatoare și cea din țările coloniale s-a produs o anumită apropiere, astfel încît foarte adesea — poate chiar în majoritatea cazurilor — burghezia din țările asuprite, deși sprijină mișcările naționale, în același timp, în înțelegere cu burghezia imperialistă, adică împreună cu ea, luptă împotriva tuturor mișcărilor revoluționare și împotriva claselor revoluționare. În comisie acest lucru a fost demonstrat fără putință de tăgadă, și am socotit că singurul mod just de a proceda este să luăm în considerare această deosebire și aproape pretutindeni să înlocuim expresia „burghezo-democratică" cu expresia „național-revoluționară". Sensul acestei înlocuiri este că noi, comuniștii, trebuie să sprijinim și vom sprijini mișcările burgheze de eliberare din țările coloniale numai atunci cînd aceste mișcări sînt într-adevăr revoluționare, cînd reprezentanții lor nu ne vor crea piedici în educarea și organizarea în spirit revoluționar a țărănimii și a maselor largi ale celor exploatați. Dacă însă nu există și aceste condiții, atunci comuniștii din țările respective trebuie să lupte împotriva burgheziei reformiste, din care fac parte și eroii Internaționalei a II-a. În țările coloniale există deja partide reformiste și uneori reprezentanții lor își zic social-democrați și socialiști. Deosebirea despre care am vorbit este făcută acum în toate tezele și cred că,

datorită acestui lucru, punctul nostru de vedere este formulat acum mult mai precis.

Aş mai vrea să fac o observaţie în legătură cu Sovietele ţărăneşti. Munca practică a comuniştilor ruşi în coloniile care înainte aparţineau ţarismului, în ţări înapoiate, cum este Turkestanul etc., a pus în faţa noastră problema modului în care trebuie să aplicăm tactica şi politica comunistă în condiţiile precapitaliste, căci o trăsătură caracteristică extrem de importantă a acestor ţări este aceea că acolo domină încă relaţii precapitaliste şi de aceea nici nu poate fi vorba despre o mişcare pur proletară. În aceste ţări aproape că nu există proletariat industrial. Cu toate acestea, şi acolo ne-am asumat, şi trebuie să ne asumăm, rolul de conducători. Munca noastră ne-a arătat că în aceste ţări avem de biruit greutăţi uriaşe, dar rezultatele practice ale muncii noastre au arătat de asemenea că, în pofida acestor greutăţi, poate fi trezită în mase năzuinţa spre o gîndire politică de sine stătătoare şi spre o activitate politică de sine stătătoare şi acolo unde aproape nu există proletariat. Pentru noi această muncă a fost mai grea decît pentru tovarăşii din ţările Europei apusene, deoarece proletariatul din Rusia este supraîncărcat cu munca în aparatul de stat. Este lesne de înţeles că ţăranii care se află într-o stare de dependenţă semifeudală pot foarte bine să-şi însuşească ideea organizării sovietice şi s-o aplice în viaţă. De asemenea, este clar că masele asuprite, care sînt exploatate nu numai de capitalul comercial, dar şi de feudali şi de statul organizat pe baze feudale, pot folosi această armă, acest mod de organizare şi în condiţiile în care trăiesc. Ideea organizării sovietice e simplă şi poate fi aplicată nu numai la relaţiile proletare, dar şi la relaţiile ţărăneşti feudale şi semifeudale. Deocamdată experienţa noastră în acest domeniu nu este prea mare, dar discuţiile care au avut loc în comisie şi la care au participat cîţiva reprezentanţi ai ţărilor coloniale ne-au dovedit în mod absolut incontestabil că în tezele Internaţionalei Comuniste trebuie să se menţioneze că Sovietele ţărăneşti, Sovietele de exploataţi, reprezintă un mijloc valabil nu numai pentru ţările capitaliste, ci şi pentru ţările în care există relaţii precapitaliste,

și că datoria necondiționată a partidelor comuniste și a elementelor care sînt gata să înființeze partide comuniste este propagarea ideii Sovietelor țărănești, a Sovietelor de oameni ai muncii de pretutindeni, atît în țările înapoiate, cît și în colonii, iar acolo unde condițiile permit acest lucru, ele trebuie să pornească de îndată la încercarea de a crea Soviete ale poporului muncitor.

În această problemă avem în fața noastră un domeniu foarte interesant și foarte important al muncii practice. Deocamdată experiența noastră comună în această privință nu este prea mare, dar, încetul cu încetul, vom acumula tot mai multe materiale. Nu încape discuție că proletariatul din țările înaintate poate și trebuie să ajute masele muncitoare înapoiate și că dezvoltarea țărilor înapoiate va putea depăși stadiul ei actual cînd proletariatul victorios din republicile sovietice va întinde acestor mase mîna și le va putea acorda sprijin.

În comisie au avut loc discuții destul de vii în jurul acestei probleme nu numai în legătură cu tezele semnate de mine, dar în și mai mare măsură, în legătură cu tezele tov. Roy, pe care el le va susține aici și la care au fost adoptate în unanimitate unele amendamente.

Problema s-a pus în modul următor : putem noi oare considera justă afirmația că stadiul capitalist de dezvoltare a economiei naționale este inevitabil pentru popoarele înapoiate care se eliberează acum și în rîndul cărora acum, după război, se observă o mișcare pe calea progresului ? Noi am dat un răspuns negativ la această întrebare. Dacă proletariatul revoluționar victorios va duce o propagandă sistematică în rîndul acestor popoare, iar guvernele sovietice vor veni în ajutorul lor cu toate mijloacele de care dispun, atunci ar fi greșit să considerăm că pentru popoarele înapoiate stadiul capitalist de dezvoltare este inevitabil. Trebuie nu numai să formăm în toate coloniile și țările înapoiate cadre proprii de luptători, organizații de partid proprii, trebuie nu numai să desfășurăm fără întîrziere propagandă în favoarea organizării Sovietelor țărănești și să căutăm să le adaptăm la condițiile precapitaliste, dar Internaționala Comunistă trebuie să elaboreze și să funda-

menteze din punct de vedere teoretic teza potrivit căreia, cu ajutorul proletariatului din ţările înaintate, ţările înapoiate pot păşi spre orînduirea sovietică şi — parcurgînd anumite trepte de dezvoltare — spre comunism, fără să treacă prin stadiul capitalist de dezvoltare.

Nu se poate indica dinainte care sînt mijloacele necesare în acest scop. Ele ne vor fi sugerate de experienţa practică. Dar s-a stabilit în mod precis că ideea Sovietelor este familiară tuturor maselor muncitoare ale popoarelor celor mai îndepărtate, că aceste organizaţii, Sovietele, trebuie adaptate la condiţiile orînduirii sociale precapitaliste şi că în întreaga lume activitatea partidelor comuniste în această direcţie trebuie să înceapă imediat.

Aş mai vrea să relev importanţa activităţii revoluţionare desfăşurate de partidele comuniste nu numai în propria lor ţară, ci şi în ţările coloniale şi, îndeosebi, în rîndurile trupelor folosite de naţiunile exploatatoare pentru a ţine în supunere popoarele din coloniile lor.

Tov. Quelch, din Partidul socialist britanic, a vorbit în comisia noastră despre acest lucru. El a spus că muncitorul englez de rînd ar considera ca o trădare ajutorul dat popoarelor înrobite în răscoalele lor împotriva dominaţiei engleze. Este adevărat că aristocraţia muncitorească din Anglia şi America, cu starea ei de spirit jingoistă [107] şi şovină, prezintă cea mai mare primejdie pentru socialism şi cel mai puternic sprijin al Internaţionalei a II-a şi că aici avem de-a face cu cea mai mare trădare din partea conducătorilor şi muncitorilor care fac parte din această Internaţională burgheză. Şi în Internaţionala a II-a a fost discutată problema colonială. Manifestul de la Basel [108] vorbea şi el cît se poate de limpede despre acest lucru. Partidele din Internaţionala a II-a au făgăduit să acţioneze în mod revoluţionar, dar nu se vede ca partidele din Internaţionala a II-a — şi cred că nici majoritatea partidelor care au ieşit din Internaţionala a II-a şi vor să adere la Internaţionala a III-a — să desfăşoare o adevărată activitate revoluţionară şi să acorde ajutor popoarelor exploatate şi dependente în răscoalele lor împotriva naţiunilor asupritoare. Trebuie să spunem acest lucru în auzul întregii

lumi ; el nu poate fi contestat. Vom vedea dacă se va face o încercare de a-l contesta.

Toate aceste considerente au stat la baza rezoluțiilor noastre, care sînt, fără îndoială, prea lungi, dar cred că vor fi totuși folositoare și vor contribui la dezvoltarea și la organizarea unei activități cu adevărat revoluționare în problema națională și în problema colonială, ceea ce constituie, de altfel, principala noastră sarcină.

„Buletinul Congresului al 2-lea al Internaționalei Comuniste" nr. 6 din 7 august 1920

Se tipărește după textul apărut în cartea : „Congresul al 2-lea al Internaționalei Comuniste. Dare de seamă stenografiată", 1921, confruntat cu textul apărut în ediția în limba germană „Der zweite Kongress der Kommunist. Internationale"

4

CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA CONDIŢIILE DE PRIMIRE ÎN INTERNAŢIONALA COMUNISTĂ 30 IULIE [109]

Tovarăşi, Serrati a spus : la noi n-a fost încă inventat un sincerometru — acesta e un nou cuvînt franţuzesc, care înseamnă instrument pentru măsurarea sincerităţii : un asemenea instrument n-a fost încă inventat. De altfel de un asemenea instrument nici n-avem nevoie ; în schimb avem un instrument pentru stabilirea orientării. Greşeala tov. Seratti, despre care voi vorbi mai tîrziu, constă tocmai în faptul că el n-a folosit acest instrument demult cunoscut.

Despre tov. Crispien voi spune numai cîteva cuvinte. Îmi pare foarte rău că nu este de faţă. (D i t t m a n n : „E bolnav !") Păcat ! Cuvîntarea lui reprezintă un document dintre cele mai importante şi ea exprimă exact linia politică a aripii de dreapta a Partidului social-democrat independent. Nu voi vorbi despre aspecte personale şi despre cazuri izolate, ci despre ideile clar exprimate în cuvîntarea lui Crispien. Cred că voi putea dovedi că această cuvîntare a fost de la început pînă la sfîrşit o cuvîntare kautskistă şi că tov. Crispien împărtăşeşte concepţiile lui Kautsky cu privire la dictatura proletariatului. Crispien a ripostat la una dintre replici : „Dictatura nu este o noutate, despre ea s-a vorbit încă în Programul de la Erfurt". În Programul de la Erfurt [110] nu s-a spus nimic despre dictatura proletariatului, şi istoria a arătat că asta nu a fost întîmplător. Cînd, în 1902—1903, am elaborat primul program al partidului nostru, am avut tot timpul în faţă exemplul Programului de la Erfurt, iar Plehanov, acelaşi Plehanov care pe drept cuvînt a spus atunci : „Ori Bernstein va îngropa social-de-

mocrația, ori social-democrația îl va îngropa pe el“ [111], — Plehanov a subliniat în mod special că dacă în Programul de la Erfurt nu se vorbește nimic despre dictatura proletariatului, acest lucru, din punct de vedere teoretic, este greșit, iar din punct de vedere practic constituie o concesie lașă făcută oportuniștilor. Și în programul nostru dictatura proletariatului a fost inclusă începînd din 1903.

Dacă tov. Crispien spune acum că dictatura proletariatului nu este o noutate și adaugă : „Noi am fost întotdeauna pentru cucerirea puterii politice“, aceasta înseamnă să ocolești fondul chestiunii. Se recunoaște cucerirea puterii politice, dar nu dictatura. Din toată literatura socialistă, nu numai cea germană, dar și cea franceză și cea engleză, se vede că liderii partidelor oportuniste — de pildă, MacDonald în Anglia — sînt adepți ai cuceririi puterii politice. Ei sînt cu toții socialiști sinceri, nu glumă, dar sînt împotriva dictaturii proletariatului ! Din moment ce avem un partid revoluționar, bun, care să merite denumirea de partid comunist, trebuie să propagăm ideea dictaturii proletariatului, spre deosebire de vechea concepție a Internaționalei a II-a. Tov. Crispien a estompat, a cocoloșit acest lucru, ceea ce constituie principala lui greșeală, comună tuturor adepților lui Kautsky.

„Sîntem conducători aleși de mase“, continuă tov. Crispien. Acesta este un punct de vedere formal și greșit, deoarece, la ultimul congres al independenților din Germania, s-a văzut limpede că între diferitele orientări se dă o luptă. Nu e cazul să căutăm un instrument de măsurare a sincerității și să facem glume pe această temă, cum face tov. Serrati, pentru a stabili un fapt simplu, și anume că lupta dintre diferitele orientări trebuie să existe și că ea există : una dintre orientări este reprezentată de muncitorii revoluționari care vin din nou spre noi și care sînt adversari ai aristocrației muncitorești ; cealaltă orientare este reprezentată de aristocrația muncitorească, în fruntea căreia se află, în toate țările civilizate, vechii conducători. Aderă, oare, tov. Crispien la orientarea vechilor conducători și a aristocrației muncitorești sau la orientarea noii mase muncitoare revoluționare, care este împotriva aristocrației

muncitoreşti, — tocmai acest lucru tov. Crispien l-a lăsat nelămurit.

Pe ce ton vorbeşte tov. Crispien despre sciziune ? El a spus că sciziunea constituie o tristă necesitate, pe care a deplîns-o îndelung. Aceasta este întru totul în spiritul lui Kautsky. De cine v-aţi scindat ? De Scheidemann ? Sigur că da ! Crispien a spus : „Ne-am scindat". În primul rînd, aţi făcut-o prea tîrziu ! Şi dacă e să vorbim despre sciziune, trebuia să spunem lucrul acesta. Iar în al doilea rînd, independenţii trebuie nu să deplîngă această sciziune, ci să spună : clasa muncitoare din întreaga lume se află încă sub jugul aristocraţiei muncitoreşti şi al oportuniştilor. Aşa stau lucrurile şi în Franţa şi în Anglia. Tov. Crispien concepe sciziunea nu ca un comunist, ci absolut în spiritul lui Kautsky, care, chipurile, nu se bucură de influenţă. Apoi Crispien a vorbit despre salariile ridicate. În Germania, vedeţi dumneavoastră, situaţia este de aşa natură, încît, în comparaţie cu muncitorii ruşi şi, în general, cu muncitorii din răsăritul Europei, muncitorii o duc destul de bine. După spusele lui, revoluţia poate fi înfăptuită numai în cazul cînd ea „nu" va înrăutăţi „prea mult" situaţia muncitorilor. Mă întreb dacă e admisibil ca într-un partid comunist să se vorbească pe un asemenea ton. Acesta este un ton contrarevoluţionar. La noi, în Rusia, nivelul de trai este, indiscutabil, mai scăzut decît în Germania şi cînd am instaurat dictatura, ca urmare a acestui lucru, muncitorii au început să flămînzească şi mai mult şi nivelul lor de trai a scăzut şi mai mult. Victoria muncitorilor nu este posibilă fără sacrificii, fără o înrăutăţire vremelnică a situaţiei lor. Trebuie să spunem muncitorilor contrarul celor expuse de Crispien. Atunci cînd vrei să-i pregăteşti pe muncitori pentru dictatură şi le vorbeşti despre o înrăutăţire „nu prea" mare, dai uitării principalul. Şi anume : că tocmai aşa a luat naştere aristocraţia muncitorească, ajutînd „propriei ei" burghezii să cucerească, prin metode imperialiste, şi să înăbuşe întreaga lume, pentru a asigura în felul acesta un cîştig mai bun. Dacă însă muncitorii germani vor să înfăptuiască acum revoluţia, ei trebuie să facă sacrificii, şi asta nu trebuie să-i sperie.

Din punct de vedere general, istoric-mondial, e adevărat că în țările înapoiate, culi chinez bunăoară, nu este în stare să înfăptuiască revoluția proletară, dar în cîteva țări mai bogate, unde, ca urmare a jafului imperialist, se trăiește mai în voie, este o atitudine contrarevoluționară să spui muncitorilor că trebuie să se teamă de o „prea mare" sărăcire. Trebuie să li se spună contrarul. Aristocrația muncitorească, care se teme de sacrificii, care se teme de o „prea mare" sărăcire în timpul luptei revoluționare, nu poate face parte din partid. Altfel dictatura nu este cu putință, îndeosebi în țările din apusul Europei.

Ce spune Crispien despre teroare și violență ? El a spus că acestea sînt două lucruri diferite. Poate că în manualele de sociologie se poate face o astfel de deosebire, dar în practica politică ea nu se poate face, mai ales în condițiile din Germania. Împotriva unor oameni care procedează așa cum au procedat ofițerii germani care i-au asasinat pe Liebknecht și pe Rosa Luxemburg, împotriva unor oameni de teapa lui Stinnes și Krupp, care corup presa, împotriva unor astfel de oameni sîntem nevoiți să recurgem la violență și teroare. Bineînțeles că nu este necesar să declarăm dinainte că vom recurge neapărat la teroare ; dar dacă ofițerii germani și adepții lui Kapp vor continua să aibă aceeași comportare, dacă Krupp și Stinnes vor continua să aibă aceeași comportare, atunci folosirea terorii va fi inevitabilă. Nu numai Kautsky, dar și Ledebour și Crispien vorbesc despre violență și teroare într-un spirit absolut contrarevoluționar. Că un partid în cadrul căruia se ventilează asemenea idei nu poate participa la dictatură, este limpede.

Urmează apoi problema agrară. În această problemă, Crispien s-a înfierbîntat peste măsură și a hotărît să ne învinuiască de mic-burghezism ; a face ceva în folosul țărănimii sărace pe seama marilor proprietari funciari înseamnă, pasămite, mic-burghezism. Marii proprietari trebuie expropriați, iar pămîntul trebuie predat întovărășirilor. Aceasta este o concepție pedantă. Chiar în țările foarte dezvoltate, inclusiv în Germania, există destule latifundii și există și terenuri care sînt lucrate nu prin metode folosite în marea agricultură capitalistă, ci prin metode semifeudale ; de la acestea din urmă se poate lua cîte ceva în folosul țăranilor

săraci fără a produce o perturbare în economie. Se poate menţine marea producţie şi totuşi să se dea ţăranilor cu gospodărie mică ceva ce pentru ei este esenţial. Din păcate, oamenii nu se gîndesc la lucrul acesta. Or, în practică, el trebuie făcut ; altfel se comite o greşeală. Acest lucru este demonstrat, de pildă, în cartea lui Varga (fost comisar al poporului pentru economia naţională în Republica Sovietică Ungară), care scrie că instaurarea dictaturii proletare n-a schimbat aproape nimic în satul ungar, că zilerii n-au observat nici o diferenţă, iar ţărănimea săracă n-a căpătat nimic. În Ungaria există mari latifundii, în Ungaria, pe suprafeţe mari de pămînt, se folosesc metode de gospodărire semifeudale. Întotdeauna se vor găsi — şi trebuie să se găsească — porţiuni din marile proprietăţi funciare din care se poate da cîte ceva ţăranilor săraci, eventual nu în proprietate, ci în arendă, astfel că ţăranului care posedă o parcelă mică să-i revină ceva din proprietatea confiscată. Altfel ţăranul sărac nu va observa nici o diferenţă între ceea ce a fost înainte şi dictatura sovietică. Dacă puterea de stat proletară nu va duce această politică, ea nu se va putea menţine.

Deşi Crispien a spus : „Nu puteţi contesta că sîntem revoluţionari convinşi", îi voi răspunde : contest categoric acest lucru. Contest nu în sensul că nu aţi vrea să acţionaţi în mod revoluţionar, ci în sensul că nu ştiţi să gîndiţi în mod revoluţionar. Pot pune rămăşag că dacă alegeţi indiferent ce comisie alcătuită din oameni instruiţi şi îi daţi zece cărţi de-ale lui Kautsky şi cuvîntarea lui Crispien, comisia va spune : această cuvîntare este kautskistă în întregime, de la un capăt la altul este pătrunsă de ideile lui Kautsky. Toate metodele de argumentare ale lui Crispien sînt în întregime kautskiste, iar Crispien afirmă : „Kautsky nu se mai bucură de nici o influenţă în partidul nostru". Poate nu se bucură de nici o influenţă în rîndurile muncitorilor revoluţionari care au aderat mai tîrziu. Dar trebuie să considerăm ca un fapt neîndoielnic că Kautsky a exercitat şi exercită şi acum o imensă influenţă asupra lui Crispien, asupra întregului său fel de a gîndi, asupra tuturor ideilor lui. Acest lucru este dovedit de cuvîntarea tov. Crispien. De aceea, fără a inventa un sincerometru, adică un instrument de măsurare

a sincerității, putem spune : orientarea lui Crispien nu este în conformitate cu cea a Internaționalei Comuniste. Prin această afirmație noi definim orientarea întregii Internaționale Comuniste.

Consider că tovarășii Wijnkoop și Münzenberg greșesc cînd își exprimă nemulțumirea în legătură cu faptul că noi am invitat Partidul socialist independent și că stăm de vorbă cu reprezentanții lui. Cînd Kautsky se ridică împotriva noastră și scrie cărți, noi polemizăm cu el cum se polemizează cu un dușman de clasă. Dar cînd vine aici pentru tratative Partidul social-democrat independent, care a crescut datorită afluenței muncitorilor revoluționari, noi trebuie să stăm de vorbă cu reprezentanții lui, căci ei reprezintă o parte dintre muncitorii revoluționari. Nu putem să ajungem dintr-o dată la un acord în privința Internaționalei cu „independenții" germani, cu francezii și cu englezii. Prin fiecare din cuvîntările sale, tov. Wijnkoop dovedește că împărtășește aproape toate erorile tov. Panneckoek. Wijnkoop a declarat că nu împărtășește concepțiile lui Panneckoek, dar prin cuvîntările sale dovedește contrarul. Aceasta constituie principala greșeală a acestui grup „de stînga", dar ea este, în general, o greșeală a mișcării proletare care crește. Cuvîntările tov. Crispien și Dittmann sînt în întregime pătrunse de spirit burghez, cu care nu se poate pregăti dictatura proletariatului. Dacă tov. Wijnkoop și Münzenberg merg și mai departe în problema Partidului social-democrat independent, noi nu vom fi solidari cu ei.

Este adevărat că nu dispunem de un instrument pentru a măsura sinceritatea, cum s-a exprimat Serrati, de a verifica bună-credința oamenilor, și sîntem absolut de acord că importante sînt nu aprecierile făcute asupra oamenilor, ci aprecierea situației. Regret că tov. Serrati, deși a luat cuvîntul, n-a spus nimic nou. Cuvîntarea lui a fost dintre acelea pe care le-am auzit și la Internaționala a II-a.

Serrati nu a avut dreptate cînd a spus : „În Franța nu există o situație revoluționară, în Germania există, în Italia există".

Dar, chiar și în cazul cînd situația ar fi contrarevoluționară, Internaționala a II-a greșește și poartă o mare

vină că nu vrea să organizeze o propagandă şi o agitaţie revoluţionară, căci, chiar în condiţiile unei situaţii nerevoluţionare, se poate duce şi trebuie dusă o propagandă revoluţionară : acest lucru o dovedeşte întreaga istorie a partidului bolşevic. Deosebirea dintre socialişti şi comunişti constă tocmai în faptul că socialiştii refuză să acţioneze aşa cum acţionăm noi în orice situaţie, şi anume refuză să desfăşoare o muncă revoluţionară.

Serrati nu face decît să repete ceea ce a spus Crispien. Noi nu spunem că la cutare sau la cutare dată sînt neapărat obligaţi să-l excludă pe Turati. Această problemă a mai fost abordată de Comitetul Executiv, şi Serrati ne-a spus : „Nici un fel de alungări, ci curăţirea partidului". Trebuie pur şi simplu să spunem tovarăşilor italieni că în conformitate cu orientarea Internaţionalei Comuniste este orientarea membrilor de la „L'Ordine Nuovo", iar nu cea a actualei majorităţi a conducătorilor partidului socialist şi a fracţiunii lor parlamentare. După cum afirmă ei, ar dori să apere proletariatul împotriva reacţiunii. Cernov, menşevicii şi mulţi alţii din Rusia, de asemenea, „apără" proletariatul împotriva reacţiunii, dar acesta nu este un argument care să pledeze în favoarea primirii lor în rîndurile noastre.

De aceea trebuie să spunem tovarăşilor italieni şi tuturor partidelor care au o aripă de dreapta : această tendinţă reformistă nu are nimic comun cu comunismul.

Vă rugăm, tovarăşi italieni, să convocaţi congresul şi în cadrul lui să propuneţi tezele şi rezoluţiile noastre. Sînt convins că muncitorii italieni vor dori să rămînă în Internaţionala Comunistă.

O scurtă relatare a apărut la 31 iulie 1920 în ziarul „Pravda" nr. 163

Publicat pentru prima oară în întregime în : „Congresul al 2-lea al Internaţionalei Comuniste. Dare de seamă stenografică", Petrograd, 1921

Se tipăreşte după textul cărţii, confruntat cu textul ediţiei germane „Der zweite Kongress der Kommunist. Internationale"

5

CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA PARLAMENTARISM
2 AUGUST

Tov. Bordiga a vrut, pare-se, să susțină aici punctul de vedere al marxiștilor italieni, totuși el n-a răspuns la niciunul din argumentele care au fost aduse aici de alți marxiști în favoarea activității parlamentare.

Tov. Bordiga a recunoscut că experiența istorică nu se creează în mod artificial. El ne-a spus adineauri că lupta trebuie transpusă în alt domeniu. Oare el nu știe că orice criză revoluționară este însoțită de o criză parlamentară ? E drept, el a afirmat că lupta trebuie transpusă în alt domeniu, în Soviete. Dar chiar tov. Bordiga a recunoscut că Sovietele nu se pot crea în mod artificial. Exemplul Rusiei dovedește că Sovietele pot fi organizate sau în timpul revoluției, sau cu foarte puțin timp înainte de revoluție. Încă pe vremea lui Kerenski, Sovietele (și anume Sovietele menșevice) erau astfel organizate, încît ele nu puteau nicidecum să constituie o putere proletară. Parlamentul este un produs al dezvoltării istorice, de care nu putem face abstracție atîta timp cît nu sîntem destul de puternici pentru a dizolva parlamentul burghez. În condițiile istorice date, numai ca membru al parlamentului burghez poți lupta împotriva societății burgheze și a parlamentului. Proletariatul trebuie să folosească același mijloc pe care-l folosește în luptă burghezia, desigur, în cu totul alte scopuri. Nu puteți afirma că nu este așa, și dacă vreți să contestați acest lucru, trebuie, implicit, să faceți abstracție de experiența tuturor evenimentelor revoluționare din lume.

Ați spus că și sindicatele sînt oportuniste, că și ele prezintă o primejdie, pe de altă parte însă, dv. ați spus că în

ceea ce privește sindicatele trebuie să se facă o excepție, întrucît ele sînt o organizație muncitorească. Dar acest lucru este just numai pînă la un anumit punct. Și în sindicate există elemente foarte înapoiate. O parte din mica burghezie proletarizată, muncitorii înapoiați și țăranii săraci, — toate aceste elemente cred cu adevărat că în parlament sînt reprezentate interesele lor; împotriva acestui lucru trebuie să ducem lupta, activînd în parlament, și pe bază de fapte să arătăm maselor adevărul. Masele înapoiate nu pot fi convinse cu ajutorul teoriei, ele trebuie să se convingă pe bază de experiență.

Acest lucru l-am văzut și în Rusia. Chiar după victoria proletariatului am fost nevoiți să convocăm Adunarea constituantă pentru a dovedi muncitorului înapoiat că prin această adunare nu va obține nimic. Pentru a-i oferi posibilitatea de a face o comparație între această experiență și altă experiență, am fost nevoiți să opunem în mod concret Adunării constituante Sovietele și să-i arătăm acestui muncitor că numai Sovietele reprezintă o ieșire din situație.

Tov. Souchy, sindicalist revoluționar, a susținut aceleași teorii, logica însă nu este de partea lui, dar, întrucît el a spus că nu e marxist, acest lucru este foarte de înțeles. Dacă dv. însă, tov. Bordiga, afirmați că sînteți marxist, dv. vi se poate cere mai multă logică. Trebuie să știți cum poate fi zdrobit parlamentul. Dacă puteți face acest lucru pe calea insurecției armate în toate țările, este foarte bine. Știți că noi, în Rusia, nu numai în teorie, ci și în practică am dovedit voința noastră de a zdrobi parlamentul burghez. Dar dv. ați pierdut din vedere faptul că acest lucru nu este cu putință fără o pregătire destul de îndelungată și că în majoritatea țărilor zdrobirea parlamentului dintr-o singură lovitură nu este încă posibilă. Sîntem nevoiți să ducem în cadrul parlamentului lupta pentru zdrobirea parlamentului. Dv. puneți voința dv. revoluționară în locul condițiilor care determină linia politică a tuturor claselor societății contemporane și de aceea uitați că în Rusia, chiar după victoria noastră, pentru a zdrobi parlamentul burghez a trebuit mai întîi să convocăm Adunarea constituantă. Dv. ați spus: „E drept că exemplul revo-

luţiei ruse nu este valabil în condiţiile din apusul Europei". Dar n-aţi adus nici un argument convingător în sprijinul acestei afirmaţii. Am trecut prin perioada democraţiei burgheze. Am trecut repede prin această perioadă, într-un timp cînd eram nevoiţi să facem agitaţie în vederea alegerilor pentru Adunarea constituantă. Şi ulterior, cînd pentru clasa muncitoare exista posibilitatea de a cuceri puterea, ţărănimea continua să creadă în necesitatea parlamentului burghez.

Ţinînd seama de aceste elemente înapoiate, noi am fost nevoiţi să fixăm alegerile şi să arătăm maselor, pe bază de exemplu, de fapte, că această Adunare constituantă aleasă într-o perioadă de mare mizerie generală, nu exprimă aspiraţiile şi cerinţele claselor exploatate. În felul acesta, conflictul dintre Puterea sovietică şi cea burgheză a devenit absolut limpede nu numai pentru noi, avangarda clasei muncitoare, ci şi pentru uriaşa majoritate a ţărănimii, pentru micii funcţionari, mica burghezie etc. În toate ţările capitaliste există elemente înapoiate ale clasei muncitoare, care sînt convinse că parlamentul este adevăratul reprezentant al poporului şi nu văd că în cadrul lui se face uz de mijloace mîrşave. Se spune că parlamentul constituie un instrument cu ajutorul căruia burghezia înşală masele. Dar acesta este un argument care trebuie să se întoarcă împotriva voastră, şi el se întoarce împotriva tezelor voastre. Cum veţi dezvălui în faţa maselor într-adevăr înapoiate, înşelate de burghezie adevăratul caracter al parlamentului? Dacă nu veţi intra în parlament, cum veţi demasca o manevră parlamentară sau alta, poziţia unui partid sau a altuia dacă veţi fi în afara parlamentului? Dacă sînteţi marxişti, trebuie să recunoaşteţi că în societatea capitalistă relaţiile dintre clase şi relaţiile dintre partide sînt strîns legate între ele. Cum veţi putea dovedi, repet, toate acestea dacă nu veţi fi membri ai parlamentului, dacă vă deziceţi de activitatea parlamentară? Istoria revoluţiei ruse a arătat limpede că masele largi ale clasei muncitoare, ale ţărănimii, ale micilor funcţionari n-ar fi putut fi convinse prin nici un fel de argumente dacă nu s-ar fi convins din propria lor experienţă.

Aici s-a spus că pierdem prea multă vreme dacă luăm parte la lupta parlamentară. Se poate oare imagina vreo instituţie în care toate clasele să participe în măsura în care participă în parlament? O asemenea instituţie nu poate fi creată în mod artificial. Dacă toate clasele sînt antrenate în lupta parlamentară, este pentru că în parlament îşi găsesc reflectarea interesele şi conflictele de clasă. Dacă ar fi fost posibil să se organizeze dintr-o dată pretutindeni, să zicem, o grevă generală de importanţă hotărîtoare pentru a răsturna dintr-o lovitură capitalismul, revoluţia ar fi şi avut loc în diferite ţări. Dar nu trebuie să ignorăm faptele; or, parlamentul reprezintă o arenă a luptei de clasă. Tov. Bordiga şi cei care împărtăşesc punctul lui de vedere trebuie să spună maselor adevărul. Germania constituie cel mai bun exemplu că poate exista o fracţiune comunistă în parlament, şi de aceea ar trebui să spuneţi maselor deschis: sîntem prea slabi pentru a crea un partid puternic organizat. Acesta este adevărul care ar trebui spus. Dar dacă aţi mărturisi maselor această slăbiciune a voastră, ele ar deveni nu partizanii voştri, ci adversarii voştri, ar deveni adepţii parlamentarismului.

Dacă veţi spune: „Tovarăşi muncitori, sîntem atît de slabi, încît nu putem crea un partid îndeajuns de disciplinat, capabil să-i determine pe deputaţi să se supună partidului", muncitorii vă vor părăsi, căci ei şi-ar spune: „Cum o să înfăptuim dictatura proletariatului cu oameni atît de slabi"?

Sînteţi foarte naivi dacă vă închipuiţi că în ziua victoriei proletariatului intelectualii, clasa de mijloc, mica burghezie vor deveni comunişti.

Dacă nu vă faceţi această iluzie, chiar de pe acum trebuie să pregătiţi proletariatul să-şi promoveze linia lui. În nici un domeniu al activităţii de stat nu veţi găsi excepţii de la această regulă. A doua zi după revoluţie veţi vedea pretutindeni avocaţi oportunişti care îşi vor zice comunişti, nişte mic-burghezi care nu recunosc nici disciplina partidului comunist, nici disciplina statului proletar. Dacă nu-i veţi pregăti pe muncitori în vederea creării unui partid cu adevărat disciplinat, care să-i determine pe toţi membrii

să se supună disciplinei lui, nu veți pregăti niciodată dictatura proletariatului. Părerea mea este că de aceea nu vreți voi să recunoașteți că, dacă un număr foarte mare de partide comuniste noi au o atitudine negativă față de activitatea parlamentară, este tocmai din pricina slăbiciunii lor. Sînt convins că pe noi ne va urma imensa majoritate a muncitorilor cu adevărat revoluționari, care se va pronunța împotriva tezelor voastre antiparlamentare.

Scurtă relatare apărută în presă la 3 august în „Krasnaia Gazeta" (Petrograd) nr. 170

Publicat pentru prima oară în întregime în „Congresul al 2-lea al Internaționalei Comuniste. Dare de seamă stenografică", Petrograd, 1921

Se tipărește după textul cărții, confruntat cu textul ediției germane „Der zweite Kongress der Kommunist. Internationale"

6

CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA INTRAREA ÎN PARTIDUL MUNCITORESC BRITANIC 6 AUGUST [112]

Tovarăşi, tov. Gallacher şi-a început cuvîntarea exprimîndu-şi regretul că sîntem nevoiţi să ascultăm aici pentru a suta şi a mia oară frazele pe care tov. McLaine şi alţi tovarăşi englezi le-au repetat de mii de ori în cuvîntări, în ziare şi în reviste. După mine, acesta nu este un lucru regretabil. Metoda vechii Internaţionale consta în a transmite spre rezolvare problemele de acest fel partidelor din ţările interesate. Acest lucru era fundamental greşit. Este foarte posibil ca noi să nu cunoaştem absolut exact condiţiile dintr-un partid sau altul, dar aici este vorba despre fundamentarea sub raport principial a tacticii partidului comunist. Acest lucru este foarte important, şi noi trebuie să expunem aici clar, în numele Internaţionalei a III-a, punctul de vedere comunist.

În primul rînd, aş vrea să relev o mică inexactitate de care s-a făcut vinovat tov. McLaine şi cu care nu putem fi de acord. El numeşte Partidul laburist organizaţia politică a mişcării trade-unioniste. Apoi a mai repetat acest lucru : Partidul laburist „este expresia politică a mişcării sindicale". Această părere am întîlnit-o de mai multe ori în ziarul Partidului socialist britanic. Ea nu este justă şi, în parte, provoacă opoziţia, în anumită măsură, pe deplin justificată a muncitorilor revoluţionari englezi. Într-adevăr, noţiunile, „organizaţia politică a mişcării trade-unioniste" sau „expresia politică" a acestei mişcări sînt greşite. Fără în-

doială, Partidul laburist este alcătuit în cea mai mare parte din muncitori. Dar răspunsul la întrebarea dacă un partid este într-adevăr un partid politic muncitoresc nu e în funcție numai de faptul dacă este sau nu alcătuit din muncitori, ci e în funcție și de cei care îl conduc, precum și de conținutul acțiunilor și al tacticii lui politice. Numai aceasta ne arată dacă avem într-adevăr în fața noastră un partid politic al proletariatului. Din acest punct de vedere, singurul just, Partidul laburist este un partid totalmente burghez, căci, deși e alcătuit din muncitori, este condus de reacționari — reacționari de cea mai rea speță, care acționează întru totul în spiritul burgheziei ; acest partid este o organizație a burgheziei și există în scopul de a-i înșela în mod sistematic pe muncitori cu ajutorul unor Noske și Scheidemanni englezi.

Dar aici ne-a fost prezentat și un alt punct de vedere, susținut de tov. Sylvia Pankhurst și tov. Gallacher, exprimînd părerea lor în această problemă. Care este conținutul cuvîntărilor lui Gallacher și ale multora dintre prietenii lui ? Ei ne spun : nu sîntem în suficientă măsură legați de mase, dar uitați-vă la Partidul socialist britanic : pînă în prezent, el este și mai puțin legat de mase și e foarte slab. Și tov. Gallacher ne-a vorbit aici despre felul cum au organizat, într-adevăr admirabil, el și tovarășii lui, mișcarea revoluționară de la Glasgow, în Scoția, și despre felul cum au manevrat ei din punct de vedere tactic cu multă pricepere în timpul războiului, despre abilitatea cu care au sprijinit ei pe pacifiștii mic-burghezi Ramsay MacDonald și Snowden cînd au venit la Glasgow, pentru ca, pe baza acestui sprijin, să organizeze o amplă mișcare de masă împotriva războiului.

Tocmai acesta și este scopul nostru, ca această nouă și admirabilă mișcare revoluționară, reprezentată de tov. Gallacher și de prietenii lui, să intre în partidul comunist, care are o tactică cu adevărat comunistă, adică marxistă. Aceasta este în momentul de față sarcina noastră. Pe de o parte, Partidul socialist britanic este prea slab și nu știe să desfășoare cum trebuie agitația în rîndurile maselor ; pe de

altă parte, avem elemente revoluţionare tinere, atît de bine reprezentate aici de tov. Gallacher, care, deşi au legătură cu masele, nu constituie totuşi un partid politic, fiind în acest sens şi mai slabi decît Partidul socialist britanic, şi care nu ştiu de loc să-şi organizeze munca politică. În această situaţie trebuie să spunem în mod absolut deschis care este părerea noastră în privinţa unei tactici juste. Cînd, vorbind despre Partidul socialist britanic, tov. Gallacher a spus că e „iremediabil reformist" (hopelessly reformist), el a exagerat, desigur. Dar sensul general şi conţinutul tuturor rezoluţiilor adoptate de noi aici arată cu o precizie absolută că cerem ca tactica Partidului socialist britanic să fie schimbată în acest spirit şi că singura tactică justă a prietenilor lui Gallacher va consta în intrarea lor, fără întîrziere, în partidul comunist, cu scopul de a schimba tactica acestui partid în spiritul rezoluţiilor adoptate aici. Dacă aveţi atît de mulţi adepţi încît puteţi organiza la Glasgow întruniri populare de masă, nu vă va fi greu să atrageţi în partid peste 10 000 de oameni. Ultimul congres al Partidului socialist britanic, care a avut loc la Londra în urmă cu 3—4 zile, a hotărît să schimbe denumirea partidului în partid comunist şi a introdus în programul lui un punct referitor la participarea la alegerile parlamentare şi la afilierea la Partidul laburist. La congres au fost reprezentaţi 10 000 de membri organizaţi. De aceea, nu ar fi de loc greu pentru tovarăşii scoţieni să atragă în acest „Partid Comunist al Marii Britanii" peste 10 000 de muncitori revoluţionari, care stăpînesc mai bine arta de a activa în rîndurile maselor, şi în felul acesta să schimbe vechea tactică a Partidului socialist britanic în spiritul unei agitaţii mai reuşite, în spiritul unei acţiuni mai revoluţionare. În cadrul comisiei, tov. Sylvia Pankhurst a arătat în repetate rînduri că în Anglia e nevoie de „oameni de stînga". Am răspuns, desigur, că asta-i adevărat, numai că nu trebuie să se exagereze cu „stîngismul". Apoi, ea a spus : „Noi sîntem cei mai buni pionieri, dar deocamdată facem mai mult zgomot (noisy)". Eu iau această

apreciere nu în sensul rău al cuvîntului, ci în sensul lui bun, respectiv că se pricep mai bine să facă agitație revoluționară. Noi prețuim acest lucru și se cade să-l prețuim. Am exprimat acest lucru în toate rezoluțiile noastre, căci întotdeauna noi subliniem că putem recunoaște că un partid este partid muncitoresc atunci, și numai atunci, cînd este într-adevăr legat de mase și luptă împotriva vechilor conducători, putrezi pînă în măduva oaselor, atît împotriva celor care se situează pe o poziție șovinistă de dreapta cît și a celor care se situează pe o poziție intermediară, ca, de pildă, independenții de dreapta din Germania. De zeci de ori și mai bine am afirmat și am repetat acest lucru în toate rezoluțiile noastre ; or, aceasta înseamnă tocmai că noi cerem transformarea vechiului partid în sensul unei mai strînse legături a lui cu masele.

Sylvia Pankhurst a mai întrebat : „E admisibil oare ca un partid comunist să intre în alt partid politic, care, la rîndul său, face parte din Internaționala a II-a ?“ Și a răspuns că acest lucru nu este posibil. Trebuie să avem în vedere că Partidul laburist englez se află în condiții cu totul speciale : el este un partid foarte original, sau, mai exact, nu este nicidecum un partid în sensul obișnuit al cuvîntului. El e alcătuit din membri ai tuturor organizațiilor sindicale, care numără în prezent circa 4 000 000 de membri și acordă suficientă libertate tuturor partidelor politice din cadrul lui. Așadar, din acest partid face parte imensa masă a muncitorilor englezi, care se află la remorca unor elemente burgheze de cea mai rea speță, la remorca unor social-trădători și mai mîrșavi decît Scheidemann, Noske și alți domni de teapa lor. Dar, în același timp, Partidul laburist admite ca Partidul socialist britanic să facă parte din rîndurile lui și să-și aibă organe proprii de presă, în care membrii aceluiași Partid laburist pot declara liber și pe față că liderii partidului sînt niște social-trădători. Tov. McLaine a citat cu exactitate declarații de acest fel din partea Partidului socialist britanic. Și eu pot să confirm că în „Call“ [113], ziarul Partidului socialist britanic, am citit că conducătorii Partidului laburist sînt niște social-patrioți

şi nişte social-trădători. Aceasta înseamnă că un partid care face parte din Partidul laburist nu numai că are posibilitate de a-i critica cu toată asprimea pe vechii conducători, dar şi de a le spune pe nume, deschis şi fără ocolişuri, denumindu-i social-trădători. Este o situaţie foarte originală cînd un partid care grupează mase uriaşe de muncitori, ca şi cum ar fi un partid politic, este nevoit totuşi să acorde membrilor săi deplină libertate. Tov. McLaine a arătat aici că, la congresul Partidului laburist, Scheidemannii de acolo au fost nevoiţi să pună deschis problema afilierii la Internaţionala a III-a, şi toate organizaţiile şi secţiile locale ale acestui partid au fost nevoite să ia în discuţie această problemă. În aceste condiţii, a nu intra în acest partid ar fi o greşeală.

Într-o convorbire particulară avută cu tov. Pankhurst, aceasta a afirmat: „Dacă vom fi revoluţionari adevăraţi şi vom intra în Partidul laburist, aceşti domni ne vor exclude". Or, aceasta n-ar fi de loc rău. În rezoluţia noastră se spune că sîntem pentru afiliere, deoarece Partidul laburist acordă suficientă libertate de critică. În ceea ce priveşte acest punct sîntem consecvenţi pînă la capăt. Tov. McLaine a mai subliniat că în Anglia s-au creat acum condiţii originale, în care un partid politic, dacă vrea, poate să rămînă un partid muncitoresc revoluţionar, în pofida faptului că va fi legat de o organizaţie muncitorească sui generis, care numără 4 000 000 de membri şi care este pe jumătate o organizaţie sindicală, pe jumătate o organizaţie politică condusă de lideri burghezi. În aceste condiţii ar fi o foarte mare greşeală dacă cele mai bune elemente revoluţionare nu ar face tot posibilul să rămînă în acest partid. N-au decît domnii Thomas şi ceilalţi social-trădători, cărora chiar aşa le ziceţi, să vă excludă. Acest lucru va produce un efect excelent asupra masei muncitorilor englezi.

Tovarăşii subliniază că în Anglia aristocraţia muncitorească este mai puternică decît în oricare altă ţară. Într-adevăr aşa stau lucrurile. Căci în Anglia aristocraţia muncitorească are un trecut nu de decenii, ci de secole.

Acolo, burghezia, care are o experiență mult mai bogată — o experiență democratică —, a știut să corupă pe muncitori și să creeze în rîndurile lor o pătură însemnată, care în Anglia este mai mare decît în alte țări, totuși nu e chiar atît de mare, în comparație cu masele largi muncitorești. Această pătură este îmbibată pînă la saturație cu prejudecăți burgheze și duce o politică net burgheză reformistă. Astfel, vedem că în Irlanda 200 000 de soldați englezi îi supun pe irlandezi unui regim de teroare îngrozitoare. Socialiștii englezi nu desfășoară o propagandă revoluționară în rîndurile acestor soldați. Or, în rezoluțiile noastre, noi am arătat limpede că admitem ca membri în Internaționala Comunistă numai partidele engleze care desfășoară o propagandă cu adevărat revoluționară în rîndurile muncitorilor și soldaților englezi. Subliniez că nici aici, nici în comisii n-am întîmpinat vreo obiecție împotriva acestui lucru.

Tov. Gallacher și Sylvia Pankhurst nu pot contesta acest lucru. Ei nu pot nega că Partidul socialist britanic, chiar dacă se află în rîndurile Partidului laburist, se bucură de suficientă libertate pentru a scrie că un conducător sau altul al Partidului laburist este un trădător, că vechii conducători reprezintă interesele burgheziei ; că sînt niște agenți ai burgheziei în rîndurile mișcării muncitorești ; acest lucru este absolut just. Cînd comuniștii se bucură de o asemenea libertate, ei sînt obligați, dacă vor să țină seama de experiența revoluționarilor din toate țările — și nu numai de experiența revoluției ruse, căci aici nu sîntem la un congres rus, ci la un congres internațional —, să intre în Partidul laburist. Tov. Gallacher a făcut ironii spunînd că, în cazul de față am căzut sub influența Partidului socialist britanic. Nu este așa. Noi ne-am convins de acest lucru pe baza experienței tuturor revoluțiilor din toate țările. Sîntem de părere că trebuie să spunem acest lucru maselor. Partidul comunist englez trebuie să-și păstreze libertatea necesară pentru a demasca și a critica pe trădătorii muncitorilor, trădători care în Anglia sînt mult mai puternici decît în alte țări. Acest lucru nu e greu de înțeles. Nu are

dreptate tov. Gallacher cînd spune că, pronunţîndu-ne pentru intrarea în Partidul laburist, vom face să se îndepărteze de noi cele mai bune elemente din rîndurile muncitorilor englezi. Trebuie să verificăm acest lucru pe bază de experienţă. Sîntem convinşi că toate rezoluţiile şi hotărîrile noastre care vor fi adoptate de congres, vor fi publicate în toate ziarele revoluţionare-socialiste din Anglia şi că toate organizaţiile şi secţiile locale vor avea posibilitatea să le discute. Din întregul conţinut al rezoluţiilor noastre se vede cît se poate de limpede că noi reprezentăm tactica revoluţionară a clasei muncitoare din toate ţările şi că scopul pe care-l urmărim este lupta împotriva vechiului reformism şi oportunism. Evenimentele dovedesc că într-adevăr tactica noastră învinge vechiul reformism. Şi atunci cele mai bune elemente revoluţionare ale clasei muncitoare, nemulţumite de ritmul lent al dezvoltării, care în Anglia va fi poate şi mai lent decît în alte ţări, vor veni la noi. Dezvoltarea este lentă pentru că burghezia engleză are posibilitatea de a crea condiţii mai bune pentru aristocraţia muncitorească, frînînd prin aceasta mişcarea revoluţionară din Anglia. De aceea, tovarăşii englezi trebuie să tindă nu numai spre revoluţionarea maselor, lucru pe care îl fac foarte bine (tov. Gallacher a dovedit acest lucru), dar, totodată, trebuie să tindă şi spre crearea unui adevărat partid politic al clasei muncitoare. Nici tov. Gallacher, nici tov. Sylvia Pankhurst, care au luat cuvîntul aici, nu fac încă parte dintr-un partid revoluţionar comunist. O asemenea minunată organizaţie proletară cum este aceea a shop-stewardsilor pînă acum nu face parte din nici un partid politic. Dacă vă veţi organiza din punct de vedere politic, vă veţi convinge că tactica noastră este bazată pe înţelegerea justă a dezvoltării politice din ultimele decenii şi că un adevărat partid revoluţionar poate fi creat numai atunci cînd cuprinde cele mai bune elemente ale clasei revoluţionare şi foloseşte orice posibilitate pentru lupta împotriva conducătorilor reacţionari, acolo unde aceştia se manifestă.

Dacă Partidul comunist englez va începe prin-a acționa în mod revoluționar în cadrul Partidului laburist și dacă domnii Hendersoni vor fi nevoiți să excludă acest partid, aceasta va însemna o mare victorie a mișcării muncitorești comuniste și revoluționare din Anglia.

Scurtă relatare apărută în presă, a fost publicată la 8 august 1920 în „Buletinul Congresului al 2-lea al Internaționalei Comuniste" nr. 7

Publicat pentru prima oară în întregime în 1921 în „Congresul al 2-lea al Internaționalei Comuniste. Dare de seamă stenografică", Petrograd, 1921

Se tipărește după textul apărut în carte, confruntat cu textul ediției germane „Der zweite Kongress der Kommunist Internationale"

SCRISOARE CĂTRE COMUNIŞTII DIN AUSTRIA [114]

Partidul Comunist din Austria a hotărît să boicoteze alegerile pentru parlamentul burghezo-democrat. Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, care şi-a încheiat de curînd lucrările, a considerat că *participarea* comuniştilor la alegerile pentru parlamentele burgheze şi chiar participarea la lucrările acestor parlamente este o tactică justă.

Bazîndu-mă pe comunicările făcute de delegaţii Partidului Comunist din Austria, am certitudinea că acest partid va pune hotărîrea Internaţionalei Comuniste mai presus de hotărîrea unuia dintre partide. Nu încape îndoială că social-democraţii din Austria, aceşti trădători ai socialismului care au trecut de partea burgheziei, vor jubila cînd vor lua cunoştinţă de hotărîrea Internaţionalei Comuniste, care vine în contradicţie cu hotărîrea Partidului Comunist din Austria de a boicota alegerile. Dar, desigur, jubilării unor domni ca social-democraţii din Austria, tovarăşi de luptă ai lui Scheidemann şi Noske, Albert Thomas şi Gompers muncitorii conştienţi nu-i vor acorda atenţie. Slugărnicia domnilor Renner faţă de burghezie s-a dat îndeajuns în vileag, şi indignarea muncitorilor împotriva eroilor Internaţionalei a II-a, sau galbene, creşte şi ia o tot mai mare amploare în toate ţările.

Atît în parlamentul burghez cît şi în toate domeniile lor de „activitate", inclusiv în propria lor presă, domnii social-democraţi din Austria se comportă ca nişte democraţi mic-burghezi, care nu sînt capabili decît de oscilări de

Wien, Dienstag, 31 August 1920.
Nr. 396. — 3. Jahrgang.

Proletarier aller Länder vereinigt Euch!

Die Rote Fahne

Zentralorgan
der kommunistischen Partei Deutschösterreichs.

Einzelpreis 60 Heller

Redaktion und Expedition
Wien IX. Bankgasse 18. Telephon 10 6 5.
Verwaltung: VIII. Wickenburggasse 59. — Telephon 11 1 80.

In Wien monatlich, zum Abholen oder per Post K 12 —
Halbjährlich Wien. Ganzjährig 20 K — 40 Cl — 23 Lire
Monatlich ins Ausland K 1 50 — 3 Mk — 6 Frcs

Wiener Hauptvertrauensmännerkonferenz.

[illegible] Dienstag, den 7. [illegible] stattfindet. [illegible] Tagesordnung: [illegible] Arbeiterräte. 17 Uhr. [illegible] Vertrauensmännerkonferenz. [illegible] Tagesordnung: Internationale Arbeiterräte. [illegible] Genossen [illegible] erscheinen.

Die Offensive der Roten Armee

Moskau, 30. August. (Funkspruch.) Heeresbericht vom 29. August. Der Feind leistet hartnäckigen Widerstand. Die Kämpfe dauern an der ganzen Front an. Im Gebiete von Brjansk und Orel [illegible] Erfolge.

Der Kampf um Lemberg. Heftige Kämpfe. Im Lemberger Abschnitt wurde die Ortschaft Gnilajalipa [illegible] genommen. Die [illegible] Verfolgung [illegible] Gefangene, Geschütze und Munitionsvorräte [illegible] wurden.

Moskau, 30. August. (Funkspruch.) Im Gebiete des Bahnhofes Stanislau-Stryj [illegible] wurden neue Stanislau erobert. Kalusz [illegible] Stryj [illegible] Stanislau [illegible] Ortschaften an beiden Ufern des Dnjestr [illegible] wurden besetzt. Unser Vormarsch [illegible] fort.

Moskau, 30. August. (Funkspruch.) Bolschewistischer Heeresbericht vom 30. August. Der Vormarsch unserer Truppen in Lemberg und Kopyczynce [illegible]. Die polnische Armee ist durch die Niederlagen der Nord-West- zum Rückzug gezwungen worden. Heute habe ich einige Male [illegible] Lage gegeben. Wir [illegible] Kampf [illegible] Armee [illegible] Heeresbericht [illegible] Nr. [illegible] Heeresleitung.

London, 30. August. (Funkspruch.) Nach Reuters aus Warschau ist die Lage in und um Brody [illegible] Zuletzt [illegible] Meilen [illegible] Lemberg [illegible] Brody [illegible] Kampf [illegible] Polen [illegible] Offensive [illegible] Lemberg [illegible] Offensive [illegible] Lemberg [illegible] Offensive [illegible] Lemberg

oameni slabi, şi care, în realitate, depind în întregime de clasa capitaliştilor. Noi, comuniştii, participăm la parlamentul burghez pentru ca şi de la tribuna acestei instituţii capitaliste, cu desăvîrşire putredă, în cadrul căreia sînt înşelaţi muncitorii şi oamenii muncii, să demascăm această înşelătorie.

Unul dintre argumentele invocate de comuniştii din Austria împotriva participării la parlamentul burghez merită să fie analizat cu mai multă atenţie. Este vorba de următorul argument:

„Pentru comunişti parlamentul nu prezintă importanţă decît ca o tribună de agitaţie. În Austria noi dispunem de Sovietul de deputaţi ai muncitorilor ca tribună de agitaţie. De aceea, refuzăm să participăm la alegerile pentru parlamentul burghez. În Germania nu există un Soviet de deputaţi ai muncitorilor care ar putea fi luat în serios. De aceea comuniştii germani au adoptat altă tactică".

Eu consider că acest argument este greşit. Atîta timp cît nu sîntem încă în stare să dizolvăm parlamentul burghez, trebuie să luptăm împotriva lui şi din afară, şi dinăuntru. Atîta timp cît un număr cît de cît însemnat de oameni ai muncii — nu numai proletari, dar şi semiproletari şi ţărani cu gospodărie mică — mai au încredere în instrumentele burghezo-democratice cu ajutorul cărora burghezia îi înşală pe muncitori, trebuie să explicăm în ce constă această înşelare *tocmai de la tribuna* pe care păturile înapoiate ale muncitorilor şi îndeosebi ale masei neproletare de oameni ai muncii o consideră ca fiind cea mai importantă, ca pe o tribună ce se bucură de cel mai mare prestigiu.

Atîta timp cît noi, comuniştii, nu sîntem încă în stare să cucerim puterea de stat şi să efectuăm alegeri numai ale oamenilor muncii pentru Sovietele *lor*, împotriva burgheziei, atîta timp cît burghezia dispune încă de puterea de stat, chemînd la alegeri diferite clase ale populaţiei, sîntem obligaţi să participăm la alegeri pentru a face agitaţie în rîndurile tuturor oamenilor muncii, şi nu numai în rîndurile proletarilor. Atîta timp cît în parlamentul burghez muncitorii sînt înşelaţi, şi prin fraze despre „democraţie"

sînt camuflate escrocheriile financiare şi corupţia de tot felul (nicăieri burghezia nu practică coruperea pe scară atît de largă şi sub o formă atît de „rafinată" a scriitorilor, deputaţilor, avocaţilor etc. ca în parlamentul burghez), noi, comuniştii, sîntem obligaţi ca tocmai în această instituţie, care se pretinde că *exprimă voinţa poporului,* dar care în realitate maschează *înşelarea poporului de către bogătaşi,* să demascăm necontenit înşelătoria, să demascăm toate cazurile de trecere a Rennerilor & Co. de partea capitaliştilor, împotriva muncitorilor. De cele mai multe ori, tocmai în parlament ies la iveală relaţiile care există între partidele şi fracţiunile burgheze şi care reflectă relaţiile dintre toate clasele societăţii burgheze. De aceea, tocmai în parlamentul burghez, dinăuntrul lui, noi, comuniştii, trebuie să arătăm poporului *adevărul* în ceea ce priveşte relaţiile dintre moşieri şi muncitorii agricoli, dintre ţăranii bogaţi şi cei săraci, dintre marele capital, pe de o parte, şi salariaţii şi micii patroni, pe de altă parte etc.

Proletariatul *trebuie* să cunoască toate acestea, ca să înveţe să înţeleagă mîrşavele şi rafinatele maşinaţii de tot felul ale capitalului, ca să înveţe să influenţeze masele mic-burgheze, masele muncitoare neproletare. Fără această „învăţătură", proletariatul nu poate să se achite cu succes de sarcinile *dictaturii proletariatului,* căci şi atunci burghezia, de pe noua ei poziţie (poziţia unei clase răsturnate), va continua, sub alte forme, pe alt tărîm, politica ei de prostire a ţăranilor, de corupere şi de intimidare a funcţionarilor, de camuflare a tendinţelor ei hrăpăreţe şi murdare prin fraze despre „democraţie".

Nu. Pe comuniştii din Austria nu-i va speria faptul că Rennerii şi alţi lachei de aceeaşi teapă ai burgheziei vor jubila. Comuniştii din Austria nu se vor teme să recunoască deschis şi pe faţă disciplina proletară internaţională. Sîntem mîndri că noi rezolvăm marile probleme ale luptei muncitorilor pentru eliberarea lor, supunîndu-ne disciplinei internaţionale a proletariatului revoluţionar, ţinînd seama de experienţa muncitorilor din diferite ţări, ţinînd seama

de cunoștințele lor, de voința lor, realizînd astfel în fapte (și nu în vorbe, ca alde Renner, Fritz Adler și Otto Bauer) unitatea luptei de clasă a muncitorilor pentru comunism în întreaga lume.

N. Lenin

15 august 1920

Publicat în limba germană la 31 august 1920, în ziarul „Die Rote Fahne" (Wien) nr. 396

În limba rusă publicat pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipărește după manuscris

CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

La 7 august a luat sfîrșit Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. De la înființarea Internaționalei Comuniste a trecut ceva mai mult de un an, și în acest scurt răstimp au fost obținute succese uriașe, hotărîtoare.

Acum un an, la congresul I, nu s-a făcut decît să se arboreze steagul comunismului, în jurul căruia urmau să se strîngă forțele proletariatului revoluționar; s-a declarat război Internaționalei a II-a, Internaționala galbenă, în care sînt grupați social-trădătorii ce au trecut de partea burgheziei împotriva proletariatului și s-au aliat cu capitaliștii împotriva revoluției muncitorești.

Cît de mare este succesul obținut în decursul unui an se poate aprecia, printre altele, și din faptul că simpatia tot mai mare pentru comunism a maselor muncitoare a determinat cele mai importante partide din Europa și din America — partidul socialist francez, partidele „independente" german și englez și partidul socialist american — să părăsească Internaționala a II-a.

În toate țările lumii, cei mai buni reprezentanți ai muncitorilor revoluționari au și trecut de partea comunismului și se pronunță pentru puterea Sovietelor, pentru dictatura proletariatului. În toate țările înaintate din Europa și din America există partide comuniste sau numeroase grupuri comuniste. Și la congresul care a luat sfîrșit la 7 august cei care s-au unit n-au fost numai vestitorii de avangardă ai revoluției proletare, ci delegați ai unor puternice și trainice organizații legate de masele de proletari. Armata mondială

a proletariatului revoluționar — iată cine este acum pentru comunism, iată cine a căpătat la congresul care și-a încheiat lucrările o organizație proprie și un program de acțiune limpede, precis și amănunțit.

Congresul a refuzat să primească pe loc în Internaționala Comunistă partidele care au mai păstrat în rîndurile lor reprezentanți influenți ai „menșevismului", ai socialtrădării, ai oportunismului, partide de felul celor menționate mai sus, care au părăsit Internaționala a II-a, Internaționala galbenă.

Printr-o serie întreagă de rezoluții cît se poate de precise, congresul a barat oportunismului orice cale de pătrundere și a cerut să se rupă necondiționat cu acesta. Date ce nu pot fi puse la îndoială, comunicate la congres, au arătat că masele muncitoare sînt de partea noastră și că oportuniștii vor fi acum înfrînți definitiv.

Congresul a îndreptat greșelile săvîrșite în unele țări de comuniștii care doreau să meargă neapărat „la stînga" și care negau necesitatea de a activa în cadrul parlamentelor burgheze, în sindicatele reacționare, pretutindeni unde există milioane de muncitori care mai sînt prostiți de capitaliști și de slugile lor din rîndurile muncitorilor, adică de membrii Internaționalei a II-a, Internaționala galbenă.

Congresul a creat o coeziune și o disciplină în partidele comuniste din întreaga lume, care n-au existat niciînd înainte și care vor permite avangărzii revoluției muncitorești să înainteze cu pași uriași spre mărețul său țel, spre doborîrea jugului capitalului.

Datorită conferinței internaționale a muncitoarelor, organizată în aceeași perioadă, congresul va întări legătura cu mișcarea comunistă a femeilor.

De asemenea, au fost reprezentate la congres partidele și grupările comuniste din Orient, din țările coloniale și înapoiate, pe care uniunea „civilizată" a națiunilor prădalnice le jefuiește, le asuprește și le subjugă cu atîta bestialitate. Mișcarea revoluționară din țările înaintate ar fi, în realitate, o pură înșelăciune dacă în lupta muncitorilor împotriva capitalului din Europa și din America n-ar exista o unire strînsă și deplină între ei și sutele de milioane de sclavi „coloniali", asupriți de acest capital.

Măreţe sînt victoriile militare repurtate de Republica sovietică a muncitorilor şi ţăranilor împotriva moşierilor şi capitaliştilor împotriva Iudenicilor, Kolceakilor şi Denikinilor, împotriva polonezilor albi şi a complicilor lor — Franţa, Anglia, America şi Japonia.

Dar şi mai măreaţă este cucerirea spiritului şi inimii muncitorilor, ale maselor muncitoare, asuprite de capital, victoria ideilor comuniste şi a organizaţiilor comuniste în lumea întreagă.

Revoluţia proletariatului, doborîrea jugului capitalismului, merge înainte şi se va săvîrşi în toate ţările lumii.

„Kommunistka" nr. 3—4, august-septembrie 1920
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

RĂSPUNS D-LUI SEGREW, CORESPONDENT AL ZIARULUI „DAILY NEWS"

În legătură cu întrebarea pe care mi-aţi transmis-o pe cale telegrafică la 3 septembrie 1920 [115], ţin să vă comunic că atacurile împotriva bolşevismului, la care se dedă aripa de dreapta a „independenţilor" germani de teapa lui Dittmann, pe mine nu mă surprind. În cuvîntarea pe care am rostit-o la Congresul de la Moscova * al Internaţionalei Comuniste, am arătat că ideile lui Crispien sînt întru totul kautskiste. Este firesc ca nişte kautskişti de teapa lui Crispien şi Dittmann să fie nemulţumiţi de bolşevism. Ar fi trist ca asemenea oameni să fie mulţumiţi de noi. Este firesc ca, în lupta hotărîtoare dintre proletariat şi burghezie, nişte democraţi mic-burghezi de felul lui Dittmann, care seamănă întru totul cu menşevicii noştri, să se situeze adeseori de partea burgheziei. Pe Dittmann îl indignează execuţiile, dar este firesc că în aceste cazuri, fiind vorba de executarea menşevicilor de către muncitorii revoluţionari, lui Dittmann să nu-i placă prea mult. Ar fi fost o prostie din partea Internaţionalei a III-a, a Internaţionalei Comuniste, dacă ar fi permis intrarea în rîndurile ei a Dittmannilor germani, francezi sau de orice alt tip.

Dacă însă dv. sînteţi de părere că dările de seamă ale delegaţiilor de muncitori francezi, germani şi englezi au pricinuit bolşevismului mai mult rău decît toată propaganda antibolşevică, eu voi trage bucuros concluzia care decurge de aici.

* Vezi volumul de faţă, p. 248—254. — *Nota red.*

Hai să încheiem un acord : dv. în numele burgheziei antibolşevice din toate ţările, eu în numele Republicii Sovietice Ruse. În virtutea acestui acord, să fie trimise la noi, în Rusia, delegaţii de muncitori şi ţărani săraci (adică de oameni ai muncii, care prin munca lor creează profitul la capital) din toate ţările, şi fiecare delegaţie să stea în Rusia cam vreo două luni. Dacă dările de seamă ale acestor delegaţii vor fi în folosul propagandei antibolşevice, toate cheltuielile pentru trimiterea lor ar trebui să fie suportate de burghezia internaţională. Dar, avînd în vedere că burghezia din toate ţările lumii este extrem de slabă şi de săracă, iar noi, în Rusia, sîntem bogaţi şi puternici, mă oblig să intervin pe lîngă guvernul sovietic şi să-i cer următoarea favoare : 3/4 din cheltuieli să şi le asume guvernul sovietic şi numai 1/4 din ele să fie suportate de milionarii din toate ţările.

Nădăjduiesc că dv., care spuneţi singur în telegrama trimisă că sînteţi un ziarist de bună-credinţă, nu veţi refuza să faceţi pretutindeni şi întotdeauna propagandă în favoarea unui asemenea acord între Republica sovietică şi burghezia internaţională, în interesul propagandei antibolşevice, bineînţeles.

Lenin

8 septembrie 1920

„Pravda" nr. 202 şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 202 din 12 septembrie 1920

Se tipăreşte după manuscris

CONFERINŢA A IX-A GENERALĂ A P.C. (b) DIN RUSIA [116]

22—25 SEPTEMBRIE 1920

Российская Коммунистическая партия (большевиков).

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ЛИЧНАЯ АНКЕТА.

ДЛЯ ДЕЛЕГАТОВ ВСЕРОССИЙСКОЙ ПАРТИЙНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ Р. К. П.

БОЛЬШЕВИКОВ.

1. Имя, отчество и фамилия Владимир Ильич Ульянов
2. № делегатского билета $\frac{\text{совещательный}}{\text{решающий}}$ решающий билет № 47
3. Какой организацией делегирован ЦК
4. Возраст 50 л.
5. Образование высшее
6. Бывшая профессия (указать вполне определенно) или какие специальности знаете Литератор
7. Национальность русский
8. С какого времени состоите членом Р. К. П. (год, месяц) 1893, формально 1898
9. Какую партийную работу исполняете сейчас Член ЦК
10. Какую советскую работу исполняете сейчас Пр. СНК. и пр. Сов. Т.
11. В каких Профессиональных Союзах состоите сейчас не в каком
12. Принадлежали-ли к какой либо партии до вступления в Р. К. П., когда, сколько времени нет

Подпись В. Ульянов (Ленин)

9/IV дня, 1920 года.

1

RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL AL P.C. (b) DIN RUSIA 22 SEPTEMBRIE 1920

DARE DE SEAMA APARUTĂ ÎN PRESĂ

Războiul cu Polonia, mai precis campania din iulie-august, a schimbat radical situaţia politică internaţională. Agresiunea polonezilor împotriva noastră a fost precedată de un episod caracteristic pentru relaţiile internaţionale care se statorniciseră pe atunci. În ianuarie, cînd am propus Poloniei pacea, o pace extrem de avantajoasă pentru ea şi foarte dezavantajoasă pentru noi, diplomaţii din toate ţările au înţeles această propunere în felul următor : „Bolşevicii fac concesii mult prea mari — asta înseamnă că sînt foarte slabi". Se confirmă încă o dată adevărul că diplomaţia burgheză nu este în stare să înţeleagă metodele noii noastre diplomaţii, metode care constau în declaraţii deschise şi directe. De aceea, singurul efect al propunerilor noastre a fost izbucnirea unei explozii de şovinism furibund în Polonia, în Franţa şi în alte ţări şi împingerea Poloniei la agresiune. La început Polonia a cotropit Kievul, apoi, în urma unei contralovituri, trupele noastre s-au apropiat de Varşovia ; după aceea însă a intervenit o cotitură şi ne-am retras pe o distanţă de peste o sută de verste.

Dar situaţia, fără îndoială grea, creată ca urmare a acestor împrejurări nu înseamnă nicidecum numai o pierdere pentru noi. Noi am pricinuit o decepţie amară diplomaţilor care contau pe slăbiciunea noastră şi am dovedit că Polonia nu ne poate învinge, pe cînd noi nu am fost şi nu sîntem departe de o victorie asupra Poloniei. De altfel, şi în momentul de faţă în stăpînirea noastră se află cam o sută de verste de teritoriu cucerit. În sfîrşit, înaintarea noastră

spre Varşovia a exercitat o influenţă atît de puternică asupra Europei de apus şi asupra întregii situaţii mondiale, încît a răsturnat cu desăvîrşire raportul dintre forţele politice interne şi externe aflate în luptă.

Înaintarea armatei noastre pînă aproape de Varşovia a dovedit în mod incontestabil că undeva, nu departe de ea se află centrul întregului sistem al imperialismului mondial, la baza căruia este tratatul de la Versailles. Ultimul bastion împotriva bolşevicilor, Polonia, care se află în întregime în mîinile Antantei, este un factor atît de puternic al acestui sistem, încît atunci cînd Armata Roşie a pus sub ameninţare acest bastion, întregul sistem a început să se clatine. Republica sovietică a devenit un factor de importanţă primordială în politica internaţională.

În noua situaţie creată, în primul rînd a ieşit la iveală faptul de uriaşă importanţă că despre burghezia din ţările care se află sub jugul Antantei se poate spune că este mai curînd de partea noastră, or populaţia acestor ţări constituie 70% din întreaga populaţie a globului. Şi pînă acum am văzut că statele mici, care nu au dus-o prea strălucit sub tutela Antantei (Estonia, Gruzia etc.) şi care pe bolşevicii lor îi spînzură, încheie pace cu noi în pofida voinţei Antantei. Acum lucrul acesta a ieşit deosebit de pregnant la iveală în toate colţurile lumii. Atunci cînd trupele noastre se apropiau de Varşovia, întreaga Germanie a început să fiarbă. Situaţia de acolo oferea acelaşi tablou ca cea din 1905 de la noi, cînd sutele negre ridicau şi trezeau la viaţa politică păturile largi, cele mai înapoiate, ale ţărănimii, care azi porneau împotriva bolşevicilor, iar a doua zi cereau toate pămînturile de la moşieri. Şi în Germania am putut vedea un asemenea bloc nefiresc alcătuit din ultrareacţionari şi bolşevici. A apărut un tip ciudat de ultrareacţionar-revoluţionar de felul acelui flăcău înapoiat dintr-un sat din Prusia Orientală care, după cum am citit zilele acestea într-un ziar german nebolşevic, spune că ar trebui să fie readus Wilhelm, pentru că nu mai este ordine, dar că oamenii trebuie să-i urmeze pe bolşevici.

O altă consecinţă a prezenţei noastre în apropiere de Varşovia a fost puternica influenţă avută asupra mişcării

revoluționare din Europa, îndeosebi din Anglia. Dacă n-am reușit să ajungem pînă la proletariatul industrial al Poloniei, care se află dincolo de Vistula și în Varșovia (aceasta fiind și una din principalele cauze ale înfrîngerii noastre), în schimb ne-am apropiat de proletariatul englez, contribuind la ridicarea mișcării lui pe o culme fără precedent, pe o treaptă cu totul nouă a revoluției. Atunci cînd guvernul englez ne-a prezentat un ultimatum, a reieșit că în legătură cu acest lucru trebuie să fie întrebați mai întîi muncitorii englezi. Iar acești muncitori, ai căror conducători în proporție de 9/10 sînt niște menșevici înrăiți, au răspuns la acest ultimatum prin crearea unui „Comitet de acțiune" [117].

Presa engleză s-a alarmat și a început să țipe că asta înseamnă „dualitatea puterii". Și avea dreptate. Anglia se afla în acel stadiu al relațiilor politice care a existat la noi, în Rusia, după februarie 1917, cînd Sovietele erau nevoite să controleze fiecare pas al guvernului burghez. „Comitetul de acțiune" este o uniune a tuturor muncitorilor, indiferent de partidul din care fac parte, de felul C.E.C. din Rusia de pe vremea cînd la cîrmă erau acolo Goț, Dan și alții, — o uniune care concurează cu guvernul și în care menșevicii sînt nevoiți să se comporte pe jumătate ca niște bolșevici. Și întocmai așa cum menșevicii noștri, în cele din urmă, s-au încurcat și au înlesnit atragerea maselor de partea noastră, tot astfel și menșevicii din „Comitetul de acțiune" sînt siliți de desfășurarea implacabilă a evenimentelor să netezească drumul maselor muncitorești engleze spre revoluția bolșevică. Potrivit mărturiilor unor persoane competente, menșevicii englezi se și simt ca un guvern și se pregătesc să ia locul guvernului burghez într-un viitor apropiat. Aceasta va fi treapta următoare în procesul general al revoluției proletare engleze.

Schimbările uriașe produse în mișcarea muncitorească engleză exercită o puternică influență asupra mișcării muncitorești mondiale și, în primul rînd, asupra mișcării muncitorești din Franța.

Acestea sînt rezultatele pe care ultima noastră campanie din Polonia le-a avut în politica internațională și în relațiile ce se creează acum în Europa de apus.

În faţa noastră stă astăzi problema războiului şi păcii cu Polonia. Noi vrem să evităm o campanie de iarnă, care ar fi grea pentru noi, şi propunem din nou Poloniei o pace avantajoasă pentru ea şi dezavantajoasă pentru noi. Este posibil însă ca, potrivit vechiului lor obicei, diplomaţii burghezi să considere din nou declaraţia noastră deschisă drept un semn de slăbiciune. După toate probabilităţile, campania de iarnă a fost hotărîtă de ei dinainte. Şi aici trebuie să lămurim condiţiile în care va trebui să păşim în eventuala nouă perioadă a războiului.

Înfrîngerea noastră a provocat anumite schimbări în Europa apuseană şi a dus la unirea împotriva noastră a diferitelor elemente eterogene care ne sînt ostile. Dar noi am avut prilejul să vedem nu o dată formîndu-se împotriva noastră coaliţii mult mai puternice şi creîndu-se stări de spirit mult mai ostile, care totuşi n-au fost decisive.

Avem împotriva noastră blocul alcătuit din Polonia, Franţa şi Vranghel, pe care mizează Franţa. Acest bloc suferă însă de o boală veche — lipsa de coeziune a elementelor care-l formează, teama pe care Rusia ultrareacţionară şi reprezentantul ei tipic, Vranghel, o inspiră Poloniei mic-burgheze. Polonia mic-burgheză, patriotică, partidul P.P.S., partidul ludovo, partidul ţăranilor înstăriţi doresc pacea. La Minsk reprezentanţii acestor partide au spus : „Ştim că nu Antanta a salvat Varşovia şi Polonia — ea nu ne putea salva —, ci ceea ce le-a salvat a fost avîntul patriotic". Aceste învăţăminte nu se uită. Polonezii văd limpede că vor ieşi din război complet ruinaţi din punct de vedere financiar. Doar pentru război trebuie plătit, iar Franţa recunoaşte „sacra proprietate privată". Reprezentanţii partidelor mic-burgheze ştiu că încă înainte de război Polonia se afla în pragul crizei ; ei ştiu că războiul agravează ruina economică şi de aceea preferă pacea. De această şansă vrem să ne folosim atunci cînd propunem pace Poloniei.

A mai ieşit la iveală un factor nou, extrem de important : schimbarea componenţei sociale a armatei poloneze. Pe Kolceak şi pe Denikin noi i-am învins numai după ce s-a schimbat componenţa socială a armatelor lor, după ce principalele cadre de nădejde s-au dizolvat în masa ţăranilor

mobilizaţi. Acest proces are loc în prezent în armata poloneză, în care guvernul a fost nevoit să cheme contingente de ţărani şi de muncitori mai vîrstnici, care au trecut printr-un război mai crîncen, războiul imperialist. Această armată nu mai este alcătuită acum din băieţandri pe care e uşor să-i „prelucrezi", ci din oameni maturi, cărora nu le poţi băga în cap tot ce pofteşti. Polonia a trecut de acea limită după a cărei depăşire îi era asigurată la început cea mai mare victorie, iar după aceea cea mai mare înfrîngere.

Dacă va trebui să începem o campanie de iarnă, vom învinge, în această privinţă nu încape nici o îndoială, deşi sîntem istoviţi şi sleiţi. O chezăşie în acest sens o constituie şi situaţia noastră economică, care s-a îmbunătăţit simţitor. În comparaţie cu trecutul, avem astăzi o bază economică trainică. Dacă în 1917—1918 am strîns 30 000 000 de puduri de cereale, în 1918—1919 — 110 000 000 de puduri, în 1919—1920 — 260 000 000 de puduri, în anul viitor sperăm să strîngem pînă la 400 000 000 de puduri. Acestea nu mai sînt cifrele pentru care ne zbăteam în anii de foamete. Nu vom mai privi atît de îngroziţi hîrtiuţele de diferite culori care zboară cu miliardele, ieşind acum limpede la iveală că nu sînt decît nişte fîşii, nişte zdrenţe din vechile haine burgheze.

Avem peste 100 000 000 de puduri de petrol. Bazinul Doneţului a şi început să dea 20 000 000—30 000 000 de puduri de cărbune pe lună. S-a îmbunătăţit simţitor situaţia în ceea ce priveşte lemnele. Ca să nu mai spunem că anul trecut n-am avut decît lemne; cărbune şi petrol n-am avut.

Toate acestea ne îndreptăţesc să spunem că, dacă ne vom uni şi ne vom încorda forţele, victoria va fi de partea noastră.

„Pravda" nr. 216
şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia"
nr. 216 din 29 septembrie 1920

Se tipăreşte după textul
apărut în ziarul „Pravda"

2

CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE CONSTRUCŢIEI DE PARTID 24 SEPTEMBRIE

Tovarăşi, mi se pare că unele declaraţii făcute în timpul dezbaterilor şi chiar unele cuvîntări trebuie relevate numai pentru că au vădit nu numai surmenaj, ci un surmenaj care frizează isteria şi din această cauză s-a ajuns să se spună lucruri cu totul de prisos. N-aş spune că e vorba de demagogie. Surmenajul fizic e atît de mare încît frizează isteria. Acest lucru l-au arătat în mare măsură intervenţiile lui Lutovinov şi Bubnov, în care a fost mai puţină demagogie decît surmenaj. Cred că, în parte, surmenajul s-a vădit şi în declaraţia lui Medvedev. El a spus : „Acum aţi început cu toţii să susţineţi că există fenomene nesănătoase, înainte însă negaţi acest lucru, aşadar spuneaţi un neadevăr". Cred că afirmaţia nu prea e justă, ba chiar e complet greşită. Nu cred că s-a făcut un secret din faptul că fenomenele nesănătoase despre care vorbim într-adevăr există. De asemenea, este neîndoielnic că situaţia generală era atît de grea, încît înainte n-am avut timp, nu am avut posibilitate să punem în mod special în discuţia partidului această problemă. Şi acum o punem cu greu, deoarece şansa pe care am analizat-o aici, în discuţia noastră politică, şansa de a evita campania de iarnă, este extrem de mică. După cum am arătat, situaţia generală a republicii s-a îmbunătăţit atît de mult, încît acum avem posibilitatea să discutăm lucrurile cu mai mult sînge rece : acum nu punem problema încheierii înainte de vreme a lucrărilor conferinţei, aşa cum s-a întîmplat de cîteva ori în timpul ofensivei lui Kolceak şi Denikin. Au fost unele congrese ale parti-

dului de la care o serie de activiști cu munci de răspundere plecau pe front înainte ca congresele să-și încheie lucrările. S-ar părea că convocăm rar congresele, că rar avem ocazia să discutăm la congrese problemele cele mai importante, înainte însă nu ne puteam permite nici măcar să ducem pînă la capăt lucrările unui congres oricum rar convocat. În orice caz, în prezent sîntem în situația că putem și trebuie să terminăm, fără a ne limita, actualele discuții. Aș mai vrea să spun în două cuvinte că unele încercări de a explica în mod marxist lucrurile, încercări pe care le găsim în cele spuse de Kalinin, mi se pare că, dimpotrivă, s-au îndepărtat de marxism, iar o interpretare marxistă ne-a oferit, cred, rezoluția Comitetului organizației Moscova — pe care, desigur, toți ați citit-o și care a fost editată într-o mică broșură și a mai fost publicată în ziarul „Pravda" — și scrisoarea C.C.

Aș vrea să dau citire cîtorva rînduri pe care le-aș propune comisiei (dacă se va hotărî să se aleagă o comisie) nu în locul rezoluției Comitetului organizației Moscova și al scrisorii C.C., ci în completarea lor, ca materiale *. Eu cred, și în această privință aproape toți sînt de acord, că rezoluția Comitetului din Moscova tratează just problema. Îmi voi permite să citesc aceste cîteva cuvinte și să spun ceva în legătură cu ele. Iată această completare: „Situația nemaipomenit de grea a Republicii sovietice în primii ani de existență, extrema ruină și marea amenințare cu războiul au făcut inevitabil să apară departamente și grupuri de lucrători „de șoc" (și care, de aceea, erau de fapt privilegiate). Aceasta era inevitabil, deoarece țara ruinată nu putea fi salvată fără ca forțele și mijloacele să fie concentrate în astfel de departamente și grupuri de lucrători, iar dacă acestea n-ar fi fost întărite, imperialiștii din lumea întreagă ne-ar fi strivit, desigur, și n-ar fi lăsat Republica noastră sovietică nici măcar să pornească la construcția economică...".

În legătură cu specialiștii am auzit aici atacuri dintre cele mai vehemente. Din cele spuse de tov. Kutuzov a reieșit un adevăr, și anume că proletariatul nu a simțit vreo îm-

* Vezi volumul de față, p. 292—293. — *Nota red.*

bunătăţire a situaţiei de pe urma proclamării Republicii sovietice, ci, dimpotrivă, adeseori a simţit o înrăutăţire. Aşa este. Trebuie să ne gîndim însă că la Viena, de pildă, unde nu există guvern sovietic, constatăm aceeaşi înrăutăţire a situaţiei, dar înjosirea morală la care e supus proletariatul este de o sută de ori mai mare. Masele nu pot să-şi dea seama de aceasta. Este firesc să ni se pună întrebarea : dar ce am obţinut noi în aceşti doi ani ? Şi este firesc ca nemulţumirea provocată de situaţia specialiştilor să ia amploare. Este firesc ca lupta în jurul problemei dacă e sau nu e nevoie de specialişti să se afle pe primul plan. Nu trebuie să uităm însă că fără ei nu am fi avut armata noastră. Fără aceasta am fi fost în situaţia în care s-au trezit Ungaria şi muncitorii finlandezi. Aşa se pune problema. Fără aceşti specialişti, n-am fi făcut nici acei primi paşi care ne-au permis să ne ridicăm la un anumit nivel — despre asta am vorbit în raportul meu politic. Dacă n-am fi ştiut să rezolvăm problema specialiştilor, n-am fi obţinut acest lucru, n-am fi putut să mergem mai departe. Dar acum, cînd îi avem în mîna noastră, cînd i-am pus la muncă, cînd ştim că ei nu vor fugi de la noi, ci, dimpotrivă, vin cu toţii la noi, acum vom reuşi să facem ca democratizarea în partid şi în armată să crească. Continui să citesc (citeşte rezoluţia)...

Primul punct : (citeşte) *. O completare. Tov. Tomski, referindu-se la cele ce am spus şi noi nu o dată, a afirmat : trebuie promovată veriga de mijloc, vîrfurile au obosit, înlocuiţi-le cu veriga de mijloc. Asta n-am reuşit s-o facem dintr-o dată, dar vom reuşi la o nouă, poate a douăzecea, încercare. Fără aceasta, situaţia Rusiei Sovietice ar fi desperată. Noi ştim însă că ea nu este desperată, deoarece la noi există elemente noi, în dezvoltare. Dacă primele încercări au dat greş, vom face alte încercări.

Al doilea punct (citeşte) **. Aici s-a pus întrebarea, nu lipsită de răutate, dacă libertatea de a critica va fi tot atît de mare ca şi libertatea de a mînca piersici [118]. Eu am propus o măsură, în cadrul eventualelor garanţii, pe baza

* Vezi volumul de faţă, p. 292—293. — *Nota red.*

** Vezi volumul de faţă, p. 293. — *Nota red.*

propunerilor făcute de comisie. În asemenea momente, cînd ţara se află în pericol, cînd Kolceak e aproape de Volga, iar Denikin e aproape de Orel, nu poate fi vorba de nici un fel de libertăţi. Nu de asta trebuie să ne plîngem. Situaţia de pe front este însă proastă şi acum vedem cu toţii cît de schimbătoare e soarta războiului. Trebuie să punem această problemă la ordinea zilei. Dar nu putem garanta că în momente cînd situaţia de pe front ar deveni ameninţătoare, nu vom proceda altfel. Atunci va fi din nou nevoie de o mare încordare a tuturor forţelor şi atît : ţine-te bine, încordează-ţi toate puterile. Nu putem garanta că nu va fi aşa, iar atîta timp cît nu avem o victorie ca cea italiană, nu putem da nici o garanţie. Iată răspunsul meu cu privire la piersici.

Al treilea punct (citeşte) *. Tov. Preobrajenski a ridicat aici o problemă pe care a ridicat-o şi tov. Zinoviev : avem oare nevoie de reglementare şi ce se înţelege prin ea ? Las deschisă această problemă, deoarece în comisie ea va fi examinată în toate amănuntele. Acolo se va vedea dacă prin reglementare trebuie să înţelegem puncte privitoare la amănunte sau crearea unor instituţii speciale.

Punctul patru (citeşte) *. Aici tovarăşul raportor a arătat că această problemă a fost ridicată de comisie, dar majoritatea a respins-o. Părerea mea este — am ridicat-o numai în numele meu — părerea mea este că nu trebuie să o respingem, iar dacă nu o adoptăm imediat, în orice caz trebuie mai întîi să chibzuim bine. Aici s-a arătat că la Biroul Organizatoric al C.C. sînt 500 de plîngeri. Biroul Organizatoric are sarcina să repartizeze zeci de mii de oameni. În afară de aceasta, nu există membru al Biroului Organizatoric care să nu fie împovărat cu cîteva funcţii în aparatul de stat. În asemenea condiţii trebuie să operezi cu mărimi necunoscute, în asemenea condiţii nu poţi rezolva problemele altfel decît după inspiraţie, lucru pe care pot să-l facă numai oameni experimentaţi, care, de altfel, adeseori fac şi ei greşeli. Avînd în vedere aceste condiţii, vrem să găsim oameni cu un stagiu de cel puţin 15 ani,

* Vezi volumul de faţă, p. 293. — *Nota red.*

care să se bucure de încrederea partidului, să fie imparţiali şi să dea ajutor în acest domeniu, iar în ceea ce priveşte independenţa să fie superiori Biroului Organizatoric, fiind aleşi de congres. Mi se pare că acest pas poate fi făcut. Nu putem frîna activitatea C.C. şi suspenda adoptarea hotărîrilor. O garanţie specială în acest sens nu există şi nici nu putem s-o propunem. În partidul muncitoresc german a existat o comisie de control şi înainte. Că ea va putea să fiinţeze în condiţiile noastre de război, asta nu putem să garantăm. În orice caz însă, acest pas putem să-l facem şi C.C. a pornit pe această cale.

În scrisoarea C.C. se spune : „...pe lîngă toate comitetele guberniale trebuie să fie organizate comisii speciale de partid, formate din tovarăşii cei mai imparţiali, care se bucură de încrederea generală a organizaţiei şi cărora urmează să le fie adresate plîngerile". Aici se vorbeşte de tovarăşi imparţiali. Pentru activitate de şoc — şi pe tărîm militar, şi pe tărîm economic, şi pe tărîm organizatoric — adesea sînt absolut necesari oameni pasionaţi, deoarece fără o mare pasiune ei nu vor da dovadă de o mare încordare a forţelor şi nu vor rezolva o sarcină urgentă într-o ţară istovită. Aici, dimpotrivă, este nevoie de oameni care, poate, nu posedă mari însuşiri pentru munca administrativă, dar care au o mare experienţă a vieţii. Mă îndoiesc că vom găsi asemenea oameni în toate guberniile din Rusia, iar dacă experienţa organizării unor astfel de comisii pe lîngă comitetele guberniale, pe care se prevede să le creaţi şi pe care le veţi crea — dacă această experienţă nu va reuşi, să nu credeţi că această iniţiativă a eşuat în întregime. E posibil ca în gubernii să nu se găsească un număr suficient de tovarăşi care să se poată menţine de la un congres la altul. Dacă în gubernii nu-i vom găsi, la centru vom găsi tovarăşi principiali avînd experienţa vieţii. Cred deci că nu trebuie să renunţăm la această instituţie.

Unii ar putea spune : ce garanţii avem că această instituţie poate fiinţa ? Noi ne aflăm în condiţiile unui război civil înverşunat, cînd, în general vorbind, nu poate fi vorba nici de libertatea largă a criticii ş.a.m.d. Nouă nu ne arde de asta, noi trebuie să ne încordăm toate forţele pentru a termina războiul. Dacă condiţiile în care se desfăşoară

războiul ar fi fost altele, alta ar fi situaţia. În condiţiile de astăzi, multe lucruri nu putem face ; şi de aceea spunem deschis că pentru a reglementa în mod practic această problemă nu putem conta pe C.C., deoarece el este aglomerat şi supraaglomerat cu munca. Nu cred să existe vreun membru al C.C. — pot judeca după mine — care să nu se simtă vinovat pentru că există o mulţime de lucruri pe care nu le-a rezolvat sau le-a rezolvat în grabă. Nu-mi imaginez o garanţie mai reală a îndeplinirii acestei sarcini decît crearea acestei comisii, adică a unui grup de tovarăşi care să se poată concentra întru totul asupra acestei munci şi care să poată fi siguri că vor fi absolut independenţi pentru că se ocupă de lucruri de care nici un membru al C.C., nici al Biroului Organizatoric, nici al Biroului Politic nu se poate ocupa. Poate că din punct de vedere practic avem această preocupare, dovadă sînt progresele, colectările de cereale care au crescut de la 60 000 000 la 260 000 000 de puduri — dar asta nu este suficient pentru ca Armata noastră Roşie să nu fie epuizată ; ca să nu avem muncitori care să spună : „Ce ne-a dat Armata Roşie ? Noi flămînzim“ ; şi ca să nu avem vîrfuri complet epuizate, cărora veriga de mijloc nu le vine în ajutor. Totuşi am făcut acest pas şi asta înseamnă că chiar şi în condiţiile acestei nemaipomenite oboseli generale, această oboseală de masă începe să dea înapoi şi începe o perioadă cînd de la discutarea problemei unei coji de pîine vom putea trece la sarcini mai înalte, care ne stau în faţă şi de rezolvarea cărora ne vom ocupa indiscutabil cu toţii.

Se tipăreşte pentru prima oară, după stenogramă

3

PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE CONSTRUCŢIEI DE PARTID

Nu în locul, ci în completarea scrisorii C.C. şi a rezoluţiei Comitetului organizaţiei din Moscova, *ca materiale:*

Situaţia nemaipomenit de grea a Republicii sovietice în primii ani de existenţă, dezastrul economic şi marele pericol al războiului au făcut să apară inevitabil departamente şi grupuri de lucrători „de şoc" (şi care, de aceea, erau de fapt privilegiate). Aceasta era inevitabil, deoarece ţara ruinată nu putea fi salvată fără ca forţele şi mijloacele să fie concentrate în astfel de departamente şi grupuri de lucrători, iar dacă acestea n-ar fi fost întărite, imperialiştii din lumea întreagă ne-ar fi strivit desigur şi n-ar fi lăsat Republica noastră sovietică nici măcar să pornească la construcţia economică.

Această împrejurare, dată fiind moştenirea unor deprinderi şi stări de spirit capitaliste şi de proprietar privat greu de extirpat, explică necesitatea de a îndrepta mereu atenţia întregului partid asupra luptei pentru înfăptuirea... *

...necesităţii unor garanţii practice, concrete că hotărîrile partidului, unanim în problemele principiale menţionate mai sus, să nu rămînă numai pe hîrtie. De aceea, conferinţa recomandă Comitetului Central să adopte, să înfăptuiască şi, în plus, să propună viitorului congres al partidului să confirme următoarele :

(1) obligativitatea necondiţionată de a se convoca adunări cît mai dese şi cît mai largi ale membrilor de partid,

* O pagină din manuscris nu s-a păstrat. — *Nota red.*

iar paralel cu aceasta să se ia și alte măsuri care să ducă la creșterea inițiativei membrilor de partid ;

(2) să se creeze organe de presă capabile să desfășoare mai sistematic și mai larg critica greșelilor partidului și în general critica înăuntrul partidului (foi pentru discuții etc.) ;

(3) să se elaboreze reguli practice precise în ceea ce privește măsurile de înlăturare a inegalității (în condițiile de trai, în retribuție etc.) dintre „specialiști" și activiștii cu munci de răspundere, pe de o parte, și mase, pe de altă parte, inegalitate care încalcă democratismul și constituie un izvor de descompunere a partidului și de subminare a prestigiului comuniștilor ;

(4) să se considere necesară crearea, în afară de C.C., a unei comisii de control, formată din tovarăși cu cea mai bună pregătire partinică cu cea mai mare experiență, tovarăși imparțiali și capabili să exercite un control riguros de partid. Comisia de control, care va fi aleasă de congresul partidului, va avea dreptul să primească și să rezolve orice fel de plîngeri, punîndu-se de acord cu C.C., iar în caz de nevoie organizînd ședințe comune cu C.C. sau punînd problemele în discuția congresului partidului.

Lenin

24. IX. 1920

Publicat pentru prima oară în 1942, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV

Se tipărește după manuscris

4

PROPUNERI LA REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE CONSTRUCŢIEI DE PARTID [119]

În privinţa componenţei Comisiei de control.
Se va adopta rezoluţia C.C. :

că propunem membri ai C.C. în Comisia de control *numai* în urma dorinţei conferinţelor de partid, dar, în general, considerăm nejust acest lucru ; că aceşti membri ai C.C. *nu sînt legaţi* de hotărîrile C.C. în activitatea lor din cadrul Comisiei de control ;

că membrii C.C. care fac parte din Comisia de control nu votează în cadrul acesteia dacă problema se referă în mod special la departamentul sau domeniul în care lucrează *ei*.

În privinţa *mutărilor* se va adăuga :
fără a se aduce prejudicii cunoaşterii muncii de către cei care urmează să fie mutaţi, şi fără a se aduce prejudicii muncii, adică numai în aşa fel, încît conducerea să rămînă *în totdeauna* în mîinile unor activişti pe deplin competenţi şi care să asigure reuşita în muncă.

Lenin

Scris la 29 septembrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII GERMANI ŞI FRANCEZI

IN LEGĂTURĂ CU DISCUŢIILE DESPRE CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE [160]

Tovarăşi ! Presa burgheză din Germania şi din Franţa acordă o mare atenţie dezbaterilor care au loc în Partidul social-democrat independent din Germania şi în Partidul socialist din Franţa în legătură cu afilierea lor la Internaţionala Comunistă. Presa burgheză susţine cu deosebită energie părerile elementelor de dreapta, oportuniste, din cele două partide.

Lucru lesne de înţeles dacă ne gîndim că aceste elemente de dreapta sînt de fapt nişte democraţi mic-burghezi care, ca şi Dittmann şi Crispien, nu ştiu să gîndească în mod revoluţionar şi nu pot ajuta clasa muncitoare să se pregătească pentru revoluţie şi să înfăptuiască revoluţia. Ruptura cu aceste elemente de dreapta, oportuniste, este necesară şi constituie singurul mijloc pentru a uni toate masele cu adevărat revoluţionare, cu adevărat proletare.

Ţipetele că Moscova ar exercita o „dictatură" etc. sînt simple încercări de a abate atenţia. În realitate, Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste numără douăzeci de membri, dintre care numai cinci sînt membri ai Partidului Comunist din Rusia. Toată vorbăria despre „dictatură" etc. nu este decît o autoînşelare sau o înşelare a muncitorilor. Această vorbărie camuflează falimentul unor anumiţi conducători oportunişti, tot aşa cum vorbăria asemănătoare din cadrul K.A.P.D. (Partidul Comunist *Muncitoresc* din Germania) a căutat să camufleze falimentul unora dintre conducătorii lui care părăsiseră calea revoluţionarismului proletar. Aceeaşi autoînşelare sau aceeaşi înşelare o consti-

tuie şi ţipetele că prin condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă, „dictatorii de la Moscova" vizează anumite persoane. În condiţiile de primire, § 20 *, se spune clar, negru pe alb, că „excepţii" (Ausnahmen) *de la regulile stricte* în ceea ce priveşte liderii aripii de dreapta şi membrii instituţiilor centrale *se admit cu aprobarea Comitetului Executiv al Internaţionalei a III-a.*

Din moment ce s-a declarat deschis că se admit excepţii, înseamnă că nici vorbă nu poate fi ca anumite persoane să fie admise necondiţionat. Înseamnă că se recunoaşte întru totul necesitatea de a se ţine seamă nu de trecut, ci de prezent ; de a se ţine seamă de schimbarea intervenită în concepţiile şi în comportarea anumitor persoane, a anumitor conducători. Din moment ce s-a declarat că excepţiile se admit cu aprobarea Comitetului Executiv al Internaţionalei a III-a, iar în acest Comitet Executiv numai un sfert sînt ruşi, înseamnă că ţipetele despre „dictatură" etc. nu sînt decît fleacuri, o minciună sfruntată.

Toate aceste ţipete nu sînt decît o încercare de a abate atenţia. În realitate se dă o luptă între elementele revoluţionare, *proletare*, şi *cele* oportuniste, *mic-burgheze*. Dintre acestea din urmă făceau şi fac parte Hilferdingii, Dittmannii şi Crispienii, numeroşi membri ai fracţiunilor parlamentare din Germania şi din Franţa etc. Lupta dintre aceste două *curente politice* se dă în toate ţările lumii, fără excepţie, lupta aceasta are o istorie îndelungată, lupta aceasta s-a ascuţit şi se ascute pretutindeni în timpul unui război imperialist şi după un astfel de război. Oportunismul este reprezentat de elementele „aristocraţiei muncitoreşti", ale vechii birocraţii a sindicatelor, a cooperativelor etc., de păturile intelectualiste mic-burgheze etc. Fără să ne debarasăm de acest *curent* — care, prin oscilările sale, prin „menşevismul" său (Dittmannii şi Crispienii se aseamănă foarte bine cu menşevicii noştri), exercită de fapt influenţa burgheziei asupra proletariatului *dinăuntrul* mişcării muncitoreşti, *dinăuntrul* partidelor socialiste, — fără să ne debarasăm de acest curent, fără să ne delimităm de el, fără să excludem pe toţi reprezentanţii de seamă ai acestui

* Vezi volumul de faţă, p. 211 — *Nota red.*

curent, unirea proletariatului revoluţionar *nu este posibilă.*

Prin nesfîrşitele lor oscilaţii spre reformism şi menşevism, prin incapacitatea lor de a gîndi şi de a acţiona în mod revoluţionar, Dittmannii, Crispienii etc. exercită de fapt, fără să-şi dea seama, influenţă burgheză asupra proletariatului dinăuntrul partidului proletar, promovează *subordonarea* proletariatului faţă de *reformismul burghez.* Numai ruptura cu aceşti oameni şi cu oameni de teapa lor duce la înfăptuirea *unităţii internaţionale* a proletariatului revoluţionar *împotriva* burgheziei, pentru răsturnarea ei.

Evenimentele din Italia trebuie să deschidă ochii chiar şi celor mai încăpăţînaţi dintre cei care nu văd un rău în „unitatea" şi „pacea" cu Crispienii şi Dittmannii. Crispienii şi Dittmannii italieni (Turati, Prampolini, D'Aragona) au început de îndată *să pună piedici* revoluţiei în Italia, atunci cînd lucrurile *au ajuns la o adevărată revoluţie.* Or, spre aceasta se îndreaptă lucrurile — mai mult sau mai puţin repede, mai mult sau mai puţin dificil şi chinuitor — în toată Europa, în toată lumea.

E timpul să ne debarasăm o dată pentru totdeauna de toate aceste iluzii, dintre cele mai dăunătoare, cu privire la posibilitatea „unităţii" sau a „păcii" cu Dittmannii şi Crispienii, cu aripa de dreapta a „Partidului social-democrat independent" din Germania, cu „Partidul laburist independent" din Anglia, cu Partidul socialist francez etc. E timpul ca toţi muncitorii revoluţionari să-şi cureţe partidele de aceste elemente şi să creeze partide comuniste ale proletariatului cu adevărat unice.

N. Lenin

24 septembrie 1920

„Pravda" nr. 213
şi „Izvestiia C.E.C." nr. 213
din 25 septembrie 1920

Se tipăreşte după manuscris

SARCINILE UNIUNILOR TINERETULUI

(CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEL DE-AL III-LEA CONGRES GENERAL AL UNIUNII TINERETULUI COMUNIST DIN RUSIA 2 OCTOMBRIE 1920) [121]

(Lenin a fost întîmpinat de congres cu ovaţii furtunoase.) Tovarăşi, astăzi aş vrea să stăm de vorbă despre sarcinile fundamentale ale Uniunii Tineretului Comunist şi, în legătură cu aceasta, să vedem cum trebuie să fie în general organizaţiile de tineret într-o republică socialistă.

Asupra acestei probleme trebuie să ne oprim cu atît mai mult, cu cît într-un anumit sens se poate spune că tineretul este acela care va avea de îndeplinit adevărata sarcină a creării societăţii comuniste. Deoarece e limpede că generaţia de lucrători crescută în societatea capitalistă în cel mai bun caz va putea îndeplini sarcina desfiinţării temeliilor vechilor rînduieli capitaliste, bazate pe exploatare. În cel mai bun caz, ea va putea îndeplini sarcina creării unei organizări sociale care să ajute proletariatul şi clasele muncitoare să păstreze puterea în mîinile lor şi să creeze o temelie trainică, pe care va putea clădi numai o generaţie care va intra în muncă în condiţii noi în care nu există relaţii de exploatare între oameni.

Prin urmare, abordînd din acest punct de vedere problema sarcinilor tineretului, trebuie să spun că aceste sarcini ale tineretului în general, ale uniunilor tineretului comunist şi ale tuturor celorlalte organizaţii în special, ar putea fi exprimate printr-un singur cuvînt : să înveţe.

Se înţelege că aceasta nu este decît „o simplă vorbă", care încă nu e un răspuns la întrebările cele mai importante, esenţiale : Ce să înveţi şi cum să înveţi ? Iar aici totul

Российская Социалистическая Федеративная Советская Республика

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

№ 1 Библиотека Главполитпросвета № 1

Н. ЛЕНИН (В. И. Ульянов)

ЗАДАЧИ СОЮЗОВ МОЛОДЕЖИ

(Речь на 9-м Всероссийском Съезде Российского Коммунистического Союза Молодежи)

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО

1920

Coperta broşurii lui V. I. Lenin „Sarcinile uniunilor tineretului (Cuvîntare rostită la cel de-al III-lea Congres general al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia)". — 1920

Micşorat

este că o dată cu transformarea societăţii vechi, capitaliste, instruirea, educarea şi pregătirea noilor generaţii, care vor crea societatea comunistă, nu pot fi cele de altădată. Instruirea, educarea şi pregătirea tineretului trebuie să pornească de la materialul pe care ni l-a lăsat vechea societate. Noi putem construi comunismul numai folosind acea totalitate de cunoştinţe, organizaţii şi instituţii, acea rezervă de forţe umane şi de mijloace care ne-au rămas de la vechea societate. Numai transformînd în mod radical instruirea, organizarea şi educarea tineretului, vom putea obţine ca rezultatul eforturilor tinerei generaţii să fie crearea unei societăţi care să nu semene cu cea veche, adică crearea societăţii comuniste. De aceea trebuie să analizăm amănunţit problema : Ce trebuie să învăţăm noi tineretul, cum trebuie să înveţe el dacă vrea cu adevărat să justifice denumirea de tineret comunist, cum să-l pregătim ca să poată duce la capăt şi să poată desăvîrşi ceea ce am început noi.

Trebuie să spun că primul şi — s-ar părea — cel mai firesc răspuns la această întrebare este că Uniunea Tineretului şi în general întregul tineret care vrea să treacă la comunism trebuie să înveţe comunismul.

Acest răspuns însă — „să înveţe comunismul“ — este prea general. De ce avem, aşadar, nevoie pentru a învăţa comunismul ? Ce trebuie să desprindem din totalitatea de cunoştinţe generale pentru a ajunge la cunoaşterea comunismului ? Aici ne ameninţă o serie întreagă de primejdii, care se manifestă ori de cîte ori sarcina studierii comunismului este pusă greşit sau atunci cînd ea este înţeleasă prea unilateral.

Este firesc ca la prima vedere să-ţi vină în minte gîndul că a învăţa comunismul înseamnă a-ţi însuşi toate cunoştinţele expuse în manualele, broşurile şi lucrările comuniste. Dar o astfel de definiţie a studierii comunismului ar fi prea primitivă şi insuficientă. Dacă studierea comunismului ar consta numai în însuşirea a ceea ce este expus în lucrările, cărţile şi broşurile comuniste, atunci foarte uşor am obţine nişte fanfaroni sau bucheri comunişti, ceea ce ne-ar aduce numai prejudicii şi neajunsuri, pentru că aceşti oameni, după ce vor fi învăţat şi citit ceea ce este

expus în cărţile şi în broşurile comuniste, s-ar dovedi neputincioşi să lege laolaltă toate aceste cunoştinţe şi n-ar şti să acţioneze aşa cum într-adevăr o cere comunismul.

Un rău şi o calamitate dintre cele mai mari, care ne-au rămas de la societatea veche, capitalistă, este totala ruptură dintre carte şi viaţa practică, pentru că am avut cărţi în care totul era prezentat în cele mai frumoase culori, dar în cele mai multe cazuri aceste cărţi constituiau cea mai dezgustătoare şi mai făţarnică minciună care ne prezenta societatea capitalistă într-o lumină falsă.

De aceea, simpla însuşire teoretică a ceea ce se spune despre comunism în cărţi ar fi extrem de greşită. Cuvîntările şi articolele noastre de astăzi nu conţin o simplă repetare a ceea ce se spunea înainte despre comunism, deoarece cuvîntările şi articolele noastre sînt legate de munca multilaterală de fiecare zi. Fără muncă, fără luptă, cunoaşterea teoretică a comunismului, cunoaşterea lui din broşurile şi din operele comuniste nu face doi bani, fiindcă ar continua vechea ruptură dintre teorie şi practică, care constituia cea mai respingătoare trăsătură a societăţii vechi, burgheze.

Şi mai primejdios ar fi dacă ne-am apuca să ne însuşim numai lozincile comuniste. Dacă nu am înţelege la timp această primejdie şi dacă nu am orienta toată munca noastră înspre înlăturarea acestei primejdii, atunci existenţa unei jumătăţi de milion sau a unui milion de tineri şi tinere care, după o astfel de studiere a comunismului, îşi vor zice comunişti n-ar face decît să aducă mari prejudicii cauzei comunismului.

Aici se ridică în faţa noastră întrebarea : Cum trebuie să îmbinăm toate acestea pentru a studia comunismul ? Ce trebuie să luăm de la vechea şcoală, de la vechea ştiinţă ? Vechea şcoală declara că vrea să creeze un om multilateral instruit, că ea îi învaţă pe oameni ştiinţă în general. Noi ştim că aceasta era pe de-a-ntregul fals, pentru că întreaga societate avea la bază împărţirea în clase, în exploatatori şi asupriţi şi se menţinea datorită acestei împărţiri. Fireşte că toată şcoala veche, fiind pătrunsă în întregime de spirit de clasă, dădea cunoştinţe numai copiilor burgheziei. Fiecare cuvînt al ei era adaptat interesului burgheziei. În

aceste şcoli, tînăra generaţie de muncitori şi ţărani era nu atît educată, cît dresată în interesul aceleiaşi burghezii. Ei erau educaţi în aşa fel, încît să fie slugi bune pentru burghezie, slugi capabile să-i aducă profit şi în acelaşi timp să nu-i tulbure tihna şi trîndăvia. De aceea, respingînd vechea şcoală, noi ne-am propus să luăm de la ea numai ceea ce ne trebuie pentru a obţine o adevărată educaţie comunistă.

Aici ajung la acele reproşuri, la acele învinuiri la adresa vechii şcoli pe care veşnic le auzim şi care nu arareori duc la o interpretare cu desăvîrşire greşită. Se spune că vechea şcoală a fost o şcoală a buchiselii, o şcoală a muştrului, o şcoală a tocelii. Este adevărat, dar trebuie să ştim să deosebim ceea ce era rău în vechea şcoală şi ceea ce avea ea folositor pentru noi, şi trebuie să ştim să alegem din ea ceea ce este necesar comunismului.

Vechea şcoală a fost o şcoală a buchiselii, ea silea pe oameni să-şi însuşească o sumedenie de cunoştinţe inutile, de prisos, moarte, care îmbîcseau minţile şi transformau tînăra generaţie în slujbaşi croiţi pe acelaşi calapod. Dar aţi face o mare greşeală dacă aţi încerca să trageţi concluzia că poţi deveni comunist fără să-ţi însuşeşti tot ceea ce a acumulat cunoaşterea omenească. Ar fi greşit să se creadă că e de ajuns să-ţi însuşeşti lozincile comuniste, concluziile ştiinţei comuniste, fără a-ţi însuşi toate acele cunoştinţe a căror consecinţă este comunismul însuşi. Marxismul este o ilustrare a felului cum a apărut comunismul din totalitatea cunoştinţelor omeneşti.

Aţi citit şi aţi auzit că teoria comunistă, ştiinţa comunistă, creată mai ales de Marx, că această învăţătură a marxismului a încetat de a fi opera unui singur — deşi genial — socialist din secolul al XIX-lea, că ea a devenit învăţătura a milioane şi zeci de milioane de proletari din întreaga lume, care o aplică în lupta lor împotriva capitalismului. Şi dacă aţi pune întrebarea : de ce învăţătura lui Marx a putut cuceri milioane şi zeci de milioane de inimi ale clasei celei mai revoluţionare, n-aţi putea primi decît un singur răspuns : aceasta s-a întîmplat din cauză că Marx se sprijinea pe temelia trainică a cunoştinţelor omeneşti obţinute în condiţiile capitalismului ; după ce a studiat

legile dezvoltării societăţii omeneşti, Marx a înţeles inevitabilitatea dezvoltării capitalismului, care duce la comunism, şi, ceea ce este mai important, el a demonstrat aceasta numai pe baza celei mai precise, celei mai amănunţite, celei mai profunde analize a acestei societăţi capitaliste, făcută cu ajutorul însuşirii depline a tot ceea ce a dat ştiinţa premergătoare. El a prelucrat în mod critic tot ceea ce a creat societatea omenească, fără să lase să scape atenţiei sale nici măcar un punct. El a prelucrat, a supus criticii, verificînd pe baza mişcării muncitoreşti tot ce a creat gîndirea omenească şi a tras concluziile pe care nu le-au putut trage oamenii îngrădiţi de limitele burgheze şi stăpîniţi de prejudecăţile burgheze.

Trebuie să avem în vedere acest lucru atunci cînd discutăm, de pildă, despre cultura proletară [122]. Fără o înţelegere clară a faptului că numai prin cunoaşterea precisă a culturii create de întreaga dezvoltare a omenirii, numai prin prelucrarea ei se poate construi o cultură proletară, fără această înţelegere nu vom putea îndeplini sarcina respectivă. Cultura proletară nu este ceva care vine nu se ştie de unde, nu este o născocire a oamenilor care îşi zic specialişti în cultura proletară. Toate astea sînt curate prostii. Cultura proletară trebuie să apară ca o dezvoltare firească a acelui bagaj de cunoştinţe pe care omenirea le-a elaborat sub jugul societăţii capitaliste, a societăţii moşiereşti, a societăţii birocratice. Toate aceste drumuri şi cărări duceau, duc şi vor continua să ducă spre cultura proletară, la fel cum economia politică elaborată de Marx ne-a arătat unde va ajunge societatea omenească, ne-a arătat trecerea la lupta de clasă, la începutul revoluţiei proletare.

Cînd în rîndurile tineretului şi în rîndurile unora dintre apărătorii noului învăţămînt se fac auzite atacuri împotriva vechii şcoli, cînd se spune că vechea şcoală era o şcoală a tocelii, noi le spunem că trebuie să luăm tot ce a fost bun în vechea şcoală. Nu trebuie să preluăm de la vechea şcoală sistemul de a împovăra memoria tînărului cu un bagaj enorm de cunoştinţe, dintre care $^{9}/_{10}$ erau inutile, iar o zecime denaturate, dar aceasta nu înseamnă

că putem să ne mulţumim cu concluziile comuniste şi să nu învăţăm decît lozincile comuniste. Aşa nu poate fi făurit comunismul. Poţi deveni comunist numai îmbogăţindu-ţi memoria cu cunoaşterea întregului tezaur elaborat de omenire.

Noi n-avem nevoie de buchiseală, dar trebuie să dezvoltăm şi să perfecţionăm, prin însuşirea faptelor fundamentale, memoria tuturor acelora care învaţă, deoarece comunismul se va transforma în ceva lipsit de conţinut, se va transforma pur şi simplu într-o firmă, iar comunistul va fi un simplu fanfaron dacă nu vor fi prelucrate în conştiinţa lui toate cunoştinţele dobîndite. Nu numai că trebuie să vă însuşiţi aceste cunoştinţe, ci să vi le însuşiţi astfel, încît să aveţi faţă de ele o atitudine critică, să nu vă încărcaţi mintea cu vechituri inutile, ci s-o îmbogăţiţi cu cunoaşterea tuturor faptelor fără de care în zilele noastre nu poţi fi un om cult. Dacă vreun comunist s-ar apuca să se laude cu comunismul său pe baza unor concluzii căpătate de-a gata, fără a depune o muncă cît se poate de serioasă, de grea, de amplă, fără a analiza faptele, pe care este dator să le privească critic, un astfel de comunist ar fi vrednic de plîns. Iar o astfel de superficialitate ar fi hotărît nefastă. Dacă ştiu că ştiu puţin, voi ajunge să ştiu mai mult ; dar dacă cineva va spune că este comunist şi că nu are nevoie de cunoştinţe temeinice, apoi din el n-o să iasă nimic care să semene a comunist.

Vechea şcoală forma slugi de care capitaliştii aveau nevoie ; din oameni de ştiinţă vechea şcoală făcea oameni care trebuiau să scrie şi să vorbească aşa cum le convenea capitaliştilor. Aceasta înseamnă că noi trebuie s-o înlăturăm. Dar dacă trebuie s-o înlăturăm, dacă trebuie s-o desfiinţăm, înseamnă oare aceasta că nu trebuie să preluăm de la ea tot ce a acumulat omenirea necesar pentru oameni ? Înseamnă oare că nu trebuie să ştim să deosebim ceea ce era necesar capitalismului de ceea ce este necesar comunismului ?

În locul vechiului muştru, care era practicat în societatea burgheză împotriva voinţei majorităţii, noi punem disciplina conştientă a muncitorilor şi ţăranilor, care îm-

bină ura împotriva vechii societăţi cu hotărîrea, priceperea şi capacitatea de a uni şi de a organiza forţele în vederea acestei lupte, pentru ca din voinţa a milioane şi sute de milioane de oameni răzleţiţi, dispersaţi, împrăştiaţi pe tot cuprinsul acestei ţări imense să făurim o voinţă unică, deoarece fără această voinţă unică vom fi în mod inevitabil înfrînţi. Fără această unire strînsă, fără această disciplină conştientă a muncitorilor şi ţăranilor, cauza noastră nu are sorţi de izbîndă. Fără aceasta nu-i vom putea învinge pe capitaliştii şi pe moşierii din lumea întreagă. Nici măcar temelia n-o vom consolida, fără să mai vorbim de construirea pe această temelie a unei societăţi noi, comuniste. Tot astfel, respingînd vechea şcoală, nutrind o ură cu totul legitimă şi necesară împotriva acestei şcoli, vechii şcoli, apreciind hotărîrea de a distruge vechea şcoală, noi trebuie să înţelegem că în locul vechii buchiseli, al vechii toceli, al vechiului muştru trebuie să punem priceperea de a ne însuşi întreaga sumă de cunoştinţe omeneşti şi de a ne însuşi în aşa fel, încît comunismul vostru să nu fie ceva învăţat pe de rost, ci să fie ceva asimilat de voi înşivă, să reprezinte acele concluzii care sînt inevitabile din punctul de vedere al pregătirii moderne.

Iată cum trebuie puse problemele de bază atunci cînd vorbim despre sarcina de a ne însuşi comunismul.

Pentru a vă explica acest lucru, abordînd în acelaşi timp problema cum trebuie să învăţaţi, voi lua un exemplu concret. Ştiţi cu toţii că imediat după sarcinile militare, după sarcinile apărării republicii, în faţa noastră se pune sarcina economică. Ştim că nu vom putea construi societatea comunistă fără să refacem din temelii industria şi agricultura şi că trebuie să le refacem pe alte baze decît cele vechi. Trebuie să le refacem pe o bază modernă, construită după ultimul cuvînt al ştiinţei. Ştiţi că această bază este electricitatea, că numai după ce va fi realizată electrificarea întregii ţări, a tuturor ramurilor industriei şi agriculturii, numai după ce veţi fi rezolvat această sarcină, abia atunci veţi putea construi pentru voi societatea comunistă, ceea ce vechea generaţie nu va putea face. În faţa voastră stă sarcina reînvierii economice a întregii ţări, reorganizarea,

refacerea atît a agriculturii cît şi a industriei pe o bază tehnică modernă, care are la temelie ştiinţa modernă, tehnica înaintată, electricitatea. Doar înţelegeţi perfect de bine că oamenii fără ştiinţă de carte nu sînt potriviţi pentru electrificare şi că simpla ştiinţă de carte aici nu e de ajuns. Pentru electrificare nu e de ajuns să înţelegi ce este electricitatea ; trebuie să ştii cum s-o aplici din punct de vedere tehnic atît în industrie cît şi în agricultură, precum şi în diferitele ramuri ale industriei şi ale agriculturii. Trebuie să învăţăm noi înşine acest lucru şi să învăţăm şi întreaga generaţie tînără de oameni ai muncii să-l facă. Iată sarcina care stă în faţa fiecărui comunist conştient, în faţa fiecărui tînăr care se consideră comunist şi îşi dă seama limpede că, intrînd în rîndurile Uniunii Tineretului Comunist, el şi-a asumat sarcina să ajute partidul să construiască comunismul, să ajute întreaga generaţie tînără să creeze societatea comunistă. El trebuie să înţeleagă că poate s-o facă numai prin însuşirea ştiinţei moderne, iar dacă nu-şi va însuşi această ştiinţă, comunismul nu va rămîne decît un deziderat.

Sarcina generaţiei precedente se reducea la răsturnarea burgheziei. Pe atunci sarcina de căpetenie era criticarea burgheziei, cultivarea în rîndurile maselor a urii împotriva ei, dezvoltarea conştiinţei de clasă, a priceperii de a-şi uni forţele. În faţa generaţiei noi stă o sarcină mai complexă. Voi nu numai că trebuie să vă uniţi toate forţele pentru a ajuta puterea muncitorească-ţărănească să înfrunte invazia capitaliştilor. Aceasta trebuie să o faceţi. Aţi înţeles perfect de bine că trebuie s-o faceţi, e un lucru de care e conştient orice comunist. Dar aceasta nu-i suficient. Voi trebuie să construiţi societatea comunistă. Prima jumătate din această muncă este în multe privinţe înfăptuită. Vechiul a fost distrus, ceea ce şi trebuia făcut ; el reprezintă azi un morman de ruine — şi trebuia transformat într-un asemenea morman de ruine. Terenul a fost curăţat, iar pe acest teren tînăra generaţie comunistă trebuie să construiască societatea comunistă. În faţa voastră stă sarcina construcţiei, şi o puteţi îndeplini numai dacă vă veţi însuşi ştiinţa modernă, dacă veţi şti să transformaţi comunismul din formule, sfa-

turi, reţete, prescripţii şi programe de-a gata, învăţate pe dinafară, într-o forţă vie, care să coordoneze munca voastră nemijlocită, dacă veţi şti să transformaţi comunismul într-o călăuză a muncii voastre practice.

Aceasta este sarcina voastră, care trebuie să vă călăuzească în instruirea, educarea, ridicarea întregii generaţii tinere. Trebuie să fiţi primii constructori ai societăţii comuniste printre milioanele de constructori, în ale căror rînduri trebuie să se afle fiecare tînăr şi fiecare tînără. Dacă nu veţi atrage întreaga masă a tineretului muncitoresc şi ţărănesc la această operă de construire a comunismului, nu veţi putea construi societatea comunistă.

Aici ajung în mod firesc, la problema cum trebuie să învăţăm comunismul, în ce trebuie să constea particularitatea metodelor noastre.

Mă voi opri înainte de toate asupra problemei moralei comuniste.

Trebuie să vă educaţi în aşa fel, încît să deveniţi comunişti. Sarcina Uniunii Tineretului este să-şi organizeze activitatea practică în aşa fel, încît, studiind, organizîndu-se, unindu-se strîns, luptînd, acest tineret să se educe pe sine şi să educe pe toţi cei care văd în el un conducător, să educe comunişti. Trebuie ca toată munca în domeniul educării, pregătirii şi instruirii tineretului de azi să constituie o cultivare a moralei comuniste în rîndurile lui.

Dar există oare o morală comunistă ? Există oare o etică comunistă ? Firește că da. Lucrurile sînt înfăţişate adesea în aşa fel de parcă n-am avea o morală a noastră, şi foarte des burghezia ne acuză că noi, comuniştii, negăm morala. Acesta este un mijloc de a substitui noţiunile, de a arunca praf în ochii muncitorilor şi ţăranilor.

În ce sens negăm noi morala, negăm etica ?

În sensul în care o propovăduia burghezia, care deducea această morală din poruncile domnului. În această privinţă noi spunem, firește, că nu credem în dumnezeu, şi ştim foarte bine că în numele lui dumnezeu vorbea clerul, vorbeau moşierii, vorbeau burghezii pentru a-şi face interesele lor de exploatatori. Sau în loc de a deduce această morală din necesităţile eticii, din poruncile domnului, ei o

deduceau din fraze idealiste sau semiidealiste, care se reduceau întotdeauna tot la ceva foarte asemănător cu poruncile domnului.

Noi negăm orice etică de acest fel, orice morală luată din afara noţiunii de omenesc, din afara noţiunii de clasă. Noi spunem că aceasta este o minciună, o înşelătorie şi o îmbîcsire a minţilor muncitorilor şi ţăranilor în interesul moşierilor şi al capitaliştilor.

Noi spunem că morala noastră este pe deplin subordonată intereselor luptei de clasă a proletariatului. Morala noastră rezultă din interesele luptei de clasă a proletariatului.

Vechea societate era bazată pe asuprirea tuturor muncitorilor şi ţăranilor de către moşieri şi capitalişti. Trebuia să desfiinţăm această asuprire, trebuia să-i răsturnăm pe moşieri şi capitalişti, pentru aceasta însă trebuia realizată o uniune. Bunul dumnezeu n-o să creeze o astfel de uniune.

O astfel de uniune au putut s-o dea numai fabricile, uzinele, numai proletariatul, instruit, trezit din vechea somnolenţă. Numai atunci cînd s-a format această clasă a început mişcarea de masă care a dus la ceea ce vedem acum — la victoria revoluţiei proletare într-una dintre ţările cele mai slabe, care de trei ani ţine piept asaltului burgheziei din întreaga lume. Şi vedem cum revoluţia proletară creşte, în lumea întreagă. Acum spunem, pe baza experienţei, că numai proletariatul a putut crea această forţă unită, care este urmată de ţărănimea fărîmiţată, răzleţită şi care a rezistat tuturor atacurilor exploatatorilor. Numai această clasă poate ajuta masele muncitoare să se unească, să-şi strîngă rîndurile şi să apere pînă la capăt, să consolideze definitiv şi să construiască definitiv societatea comunistă.

Iată de ce spunem: pentru noi morala luată în afara societăţii omeneşti nu există, ea este o înşelătorie. Pentru noi morala e subordonată intereselor luptei de clasă a proletariatului.

Dar în ce constă această luptă de clasă? Ea constă în răsturnarea ţarului, în răsturnarea capitaliştilor, în desfiinţarea claselor capitaliştilor.

Dar ce sînt clasele în general? Ceea ce permite unei părţi a societăţii să-şi însuşească munca celeilalte. Dacă o parte a societăţii îşi însuşeşte toate pămînturile, atunci avem clasa moşierilor şi clasa ţăranilor. Dacă o parte a societăţii are fabrici şi uzine, are acţiuni şi capitaluri, iar cealaltă parte lucrează în aceste fabrici, avem clasa capitaliştilor şi clasa proletarilor.

N-a fost greu să-l alungăm pe ţar — n-a fost nevoie decît de cîteva zile. Nu a fost prea greu să-i alungăm pe moşieri — acest lucru s-a putut face în cîteva luni; nici pe capitalişti nu este prea greu să-i alungăm. Dar este incomparabil mai greu să desfiinţezi clasele; împărţirea în muncitori şi ţărani continuă să existe. Dacă un ţăran stă pe lotul său de pămînt şi îşi însuşeşte surplusul de cereale, adică cerealele de care nu are nevoie nici el, şi nici vitele lui, iar toţi ceilalţi rămîn fără pîine, acest ţăran devine exploatator. Cu cît îşi opreşte mai multe cereale, cu atît e mai avantajos pentru el, iar ceilalţi n-au decît să flămînzească: „cu cît flămînzesc ei mai mult, cu atît mai scump voi vinde eu aceste cereale". Este necesar ca toţi să lucreze după acelaşi plan comun, pe pămînturi comune, în fabrici şi în uzine comune şi după o rînduială comună. Este oare uşor de înfăptuit acest lucru? Vă daţi seama că în acest domeniu nu putem obţine rezolvarea tot atît de uşor ca atunci cînd e vorba de a alunga pe ţar, pe moşieri şi pe capitalişti. Aici e nevoie ca proletariatul să reeduce, să transforme o parte din ţărani, să atragă de partea sa pe ţăranii muncitori, pentru a sfărîma rezistenţa ţăranilor bogaţi, a ţăranilor care se îmbogăţesc din mizeria celorlalţi. Prin urmare, sarcina luptei proletariatului încă nu este epuizată prin aceea că l-am răsturnat pe ţar, că i-am alungat pe moşieri şi pe capitalişti, şi tocmai în aceasta constă sarcina ordinei pe care noi o denumim dictatura proletariatului.

Lupta de clasă continuă; ea n-a făcut decît să-şi schimbe formele. Aceasta este lupta de clasă pe care o duce proletariatul pentru ca vechii exploatatori să nu se mai poată întoarce, pentru ca masa fărîmiţată şi înapoiată a ţărănimii

să formeze o singură Uniune. Lupta de clasă continuă, iar sarcina noastră este să subordonăm acestei lupte toate interesele. Şi noi subordonăm morala noastră comunistă acestei sarcini. Noi spunem : morala este ceea ce serveşte la distrugerea societăţii vechi, exploatatoare, şi la unirea tuturor celor ce muncesc în jurul proletariatului, care făureşte societatea nouă, comunistă.

Morala comunistă este acea morală care se află în slujba acestei lupte, care uneşte pe oamenii muncii împotriva oricărei exploatări, împotriva oricărei mici proprietăţi, deoarece mica proprietate pune în mîna unei singure persoane ceea ce a fost creat prin munca întregii societăţi. La noi pămîntul este considerat proprietate comună.

Dar dacă din această proprietate comună eu îmi iau o anumită parte, o lucrez şi scot de pe ea de două ori mai multe cereale decît îmi trebuie mie, iar prisosul de cereale îl speculez ? Dacă mă gîndesc că, cu cît sînt mai mulţi flămînzi, cu atît mai scump se vor vinde cerealele ? Procedez eu oare atunci ca un comunist ? Nu, procedez ca un exploatator, ca un proprietar. Împotriva acestui lucru trebuie să luptăm. Dacă lăsăm lucrurile aşa cum sînt, atunci totul se va rostogoli înapoi, spre puterea capitaliştilor, spre puterea burgheziei, aşa cum nu o dată s-a întîmplat în revoluţiile anterioare. Iar pentru a nu permite restabilirea puterii capitaliştilor şi a burgheziei, trebuie să împiedicăm negustătoria, lucrurile trebuie aranjate în aşa fel, încît să nu se poată îmbogăţi unii pe socoteala celorlalţi, iar pentru aceasta trebuie ca oamenii muncii să se unească cu proletariatul şi să alcătuiască societatea comunistă. Tocmai în aceasta constă principala particularitate a ceea ce constituie sarcina fundamentală a Uniunii şi a organizării tineretului comunist.

Societatea veche era bazată pe principiul : ori jefuieşti tu pe altul, ori altul te jefuieşte pe tine, ori munceşti tu pentru altul, ori altul pentru tine, ori eşti stăpîn de robi, ori eşti rob. Şi e lesne de înţeles că oamenii crescuţi într-o astfel de societate îşi însuşesc, s-ar putea zice, o dată cu laptele mamei, mentalitatea, deprinderea de a gîndi, con-

cepţia că eşti ori stăpîn de robi, ori rob, ori mic proprietar, mic slujbaş, mic funcţionar, intelectual, într-un cuvînt — om care se îngrijeşte numai de sine, ca să aibă el, iar ce face altul nu-l interesează.

Dacă gospodăresc pe acest lot de pămînt, nu mă interesează ce se întîmplă cu altul ; dacă altul flămînzeşte, cu atît mai bine, îmi voi vinde mai scump cerealele. Dacă am postul meu de medic, inginer, profesor, funcţionar, nu mă interesează cum se descurcă altul. Poate că linguşindu-i pe cei ce deţin puterea, făcîndu-le pe plac, îmi voi păstra postul, ba voi putea chiar să şi răzbat, să ajung în rîndul burghezilor. Un comunist nu poate avea o asemenea mentalitate şi o asemenea stare de spirit. Cînd muncitorii şi ţăranii au dovedit că ştiu să se apere prin propriile lor forţe şi să făurească o societate nouă, atunci a început educaţia nouă, comunistă, educaţie în lupta împotriva exploatatorilor, educaţie în alianţă cu proletariatul împotriva egoiştilor şi a micilor proprietari, împotriva mentalităţii şi deprinderilor acestora care spun : eu îmi văd de interesul meu, iar de rest nu-mi pasă.

Iată în ce constă răspunsul la întrebarea cum trebuie să înveţe comunismul tînăra generaţie.

Această generaţie poate învăţa comunismul numai legînd fiecare pas al învăţăturii, al educaţiei şi al pregătirii sale de lupta neîncetată a proletarilor şi a oamenilor muncii împotriva vechii societăţi, societatea exploatatoare. Cînd ni se vorbeşte despre morală, noi spunem : pentru un comunist toată morala constă în această disciplină solidară şi în lupta de masă conştientă împotriva exploatatorilor. Noi nu credem într-o morală veşnică şi demascăm înşelătoria diferitelor basme despre morală. Morala serveşte societăţii omeneşti pentru a se ridica mai sus, pentru a se elibera de exploatarea muncii.

Pentru a înfăptui acest lucru, este nevoie de generaţia de tineri care au început să se transforme în oameni conştienţi într-o vreme cînd se duce o luptă disciplinată şi înverşunată împotriva burgheziei. În cursul acestei lupte tînăra generaţie va forma adevăraţi comunişti, acestei

lupte trebuie să-i subordoneze şi de ea trebuie să lege fiecare pas în studiul, în pregătirea şi formarea sa. Educaţia tineretului comunist nu trebuie să constea în tot felul de discursuri înălţătoare, şi reguli de morală. Nu în aceasta constă educaţia. Cînd oamenii au văzut cum au trăit sub asuprirea moşierilor şi a capitaliştilor părinţii lor, cînd ei înşişi au îndurat chinurile la care erau supuşi cei ce porneau lupta împotriva exploatatorilor, cînd au văzut cîte sacrificii a costat continuarea acestei lupte pentru apărarea cuceririlor, ce duşman crîncen au în moşieri şi capitalişti, — atunci în aceste condiţii oamenii au început să devină comunişti. La baza moralei comuniste stă lupta pentru întărirea şi desăvîrşirea comunismului. Tot aceasta stă la baza studiului, educaţiei şi pregătirii comuniste. Iată în ce constă răspunsul la întrebarea cum trebuie să învăţăm comunismul. Nu am avea încredere în învăţămînt, în educaţie, în studii dacă ele ar fi limitate la şcoală şi rupte de clocotul vieţii. Atîta timp cît muncitorii şi ţăranii mai sînt asupriţi de moşieri şi capitalişti, atîta timp cît şcolile se mai găsesc în mîinile moşierilor şi ale capitaliştilor, tînăra generaţie rămîne oarbă şi incultă. Şcoala noastră însă trebuie să dea tineretului cunoştinţele fundamentale, priceperea de a elabora el însuşi concepţii comuniste, ea trebuie să facă din tineri oameni culţi. În timpul cît oamenii învaţă în şcoală, ea trebuie să facă din ei participanţi la lupta pentru eliberarea de sub asuprirea exploatatorilor. Uniunea Tineretului Comunist îşi va justifica denumirea, va dovedi că este o Uniune a tinerei generaţii comuniste numai dacă fiecare pas pe care-l face în învăţătura sa, educaţia sa şi pregătirea sa îl va lega de participarea la lupta comună a tuturor oamenilor muncii împotriva exploatatorilor. Căci voi ştiţi foarte bine că, atîta timp cît Rusia rămîne singura republică muncitorească, iar în tot restul lumii dăinuie vechea orînduire, orînduirea burgheză, noi sîntem mai slabi decît ei ; că de fiecare dată ne ameninţă un nou atac ; că numai dacă vom învăţa să fim strîns uniţi şi solidari, noi vom învinge în luptă şi, după ce vom prinde puteri, într-adevăr vom deveni de neînvins. Aşadar, a fi comunist

înseamnă a organiza şi a uni întreaga generaţie care se ridică, a da exemplu de educaţie şi de disciplină în această luptă. Atunci veţi putea începe şi duce la bun sfîrşit construirea edificiului societăţii comuniste.

Pentru a face ca lucrul acesta să vă fie mai clar, voi da un exemplu. Noi ne zicem comunişti. Ce înseamnă comunist? Comunist este un cuvînt latin. Comunist înseamnă comun. Societatea comunistă înseamnă că totul e comun: pămîntul, fabricile, munca e în comun, — iată ce înseamnă comunism.

Poate fi oare muncă în comun dacă fiecare îşi duce gospodăria pe lotul său? La munca în comun, nu ajungi cît ai bate din palme. Acest lucru nu e cu putinţă. El nu cade de-a gata din cer. El se cîştigă prin trudă, prin suferinţe, trebuie clădit piatră cu piatră. El se creează în luptă. Aici nu e vorba de vreo carte veche, — nimeni n-ar da crezare unei cărţi. Aici e vorba de însăşi experienţa vieţii. Cînd Kolceak şi Denikin înaintau dinspre Siberia şi dinspre sud, ţăranii erau de partea lor. Bolşevismul nu le plăcea, deoarece bolşevicii luau cerealele la preţuri oficiale. Dar atunci cînd ţăranii din Siberia şi din Ucraina au simţit pe propria lor piele ce înseamnă stăpînirea lui Kolceak şi a lui Denikin, ei au văzut că ţăranul nu are de ales; ori te duci la capitalist, şi el te dă în robie moşierului, ori îl urmezi pe muncitor, care, ce-i drept, nu promite rîuri de lapte şi munţi de pilaf, care îţi cere o disciplină de fier şi tărie într-o luptă grea, dar te scoate din robia capitaliştilor şi a moşierilor. Cînd pînă şi ţăranii înapoiaţi au înţeles şi au văzut aceasta din propria lor experienţă, ei au devenit partizani conştienţi, trecuţi printr-o şcoală aspră, ai comunismului. Tocmai o astfel de experienţă trebuie să pună la baza întregii sale activităţi Uniunea Tineretului Comunist.

Am răspuns la întrebările: ce trebuie să învăţăm, ce trebuie să luăm de la vechea şcoală şi de la vechea ştiinţă. Voi căuta să răspund şi la întrebarea cum trebuie să învăţăm acestea: numai legînd în modul cel mai strîns fiecare pas al activităţii în şcoală, fiecare pas al educaţiei,

pregătirii şi studiului de lupta tuturor oamenilor muncii împotriva exploatatorilor.

Prin cîteva exemple luate din experienţa muncii unor organizaţii de tineret, vă voi arăta în mod concret cum trebuie să se facă această educaţie comunistă. Toată lumea vorbeşte despre lichidarea analfabetismului. Ştiţi că într-o ţară analfabetă nu se poate construi o societate comunistă. Nu este suficient ca Puterea sovietică să ordone sau ca partidul să lanseze o anumită lozincă, sau să trimită la această muncă o anumită parte dintre cei mai buni activişti. Trebuie ca însăşi generaţia tînără să se apuce de această muncă. Comunism înseamnă ca tineretul, tinerii şi tinerele care fac parte din Uniunea Tineretului, să spună : aceasta este treaba noastră, ne vom uni şi vom merge la sate pentru a lichida analfabetismul, pentru ca generaţia noastră tînără să nu aibă analfabeţi. Noi năzuim ca activitatea tinerei generaţii să fie consacrată acestei munci. Voi ştiţi că Rusia nu poate fi transformată repede dintr-o ţară înapoiată, analfabetă, într-o ţară de ştiutori de carte ; dacă însă de aceasta se va apuca Uniunea Tineretului, dacă întregul tineret va munci în folosul tuturor, atunci această Uniune, care grupează 400 000 de tineri şi tinere, are dreptul să-şi spună Uniunea Tineretului Comunist. Acestei Uniuni îi mai revine sarcina ca, în timp ce-şi însuşeşte diferite cunoştinţe, să ajute pe acei tineri care singuri nu pot să iasă din bezna analfabetismului. A fi membru al Uniunii Tineretului înseamnă a face în aşa fel, încît munca ta, forţele tale să fie închinate cauzei comune. Iată în ce constă educaţia comunistă. Numai printr-o astfel de muncă tinerii şi tinerele devin comunişti adevăraţi. Numai în cazul că în această muncă ei vor obţine succese concrete, ei vor deveni comunişti.

Să luăm, de pildă, munca în grădinile de zarzavat de la periferia oraşelor. Oare aceasta nu este o treabă utilă ? Ea este una dintre sarcinile Uniunii Tineretului Comunist. Poporul flămînzeşte ; în fabrici şi uzine bîntuie foametea. Pentru a scăpa de foamete trebuie să intensificăm cultura zarzavaturilor, agricultura însă se face după metode vechi.

Este deci necesar ca elementele mai conştiente să se apuce de muncă, şi veţi vedea atunci că numărul grădinilor de zarzavat va creşte, suprafaţa ocupată de ele se va mări, rezultatele vor fi mai bune. Uniunea Tineretului Comunist trebuie să ia parte activă la această muncă. Fiecare Uniune sau fiecare celulă a Uniunii trebuie să considere că aceasta e o sarcină care îi revine direct.

Uniunea Tineretului Comunist trebuie să fie un grup de şoc, care în orice muncă să dea ajutor, să dea dovadă de iniţiativă. Membrii Uniunii trebuie să se comporte în aşa fel, încît orice muncitor — chiar dacă nu înţelege, poate, învăţătura propagată de ei şi chiar dacă la început nici nu crede în ea — să vadă că are de-a face cu oameni care prin munca lor vie, prin activitatea lor îl fac să se convingă că ei sînt într-adevăr aceia care îi arată calea cea dreaptă.

Dacă Uniunea Tineretului Comunist nu va şti să-şi orînduiască în felul acesta munca în toate domeniile, aceasta înseamnă că ea se abate spre calea veche, burgheză. Educaţia noastră trebuie îmbinată cu lupta oamenilor muncii împotriva exploatatorilor, pentru a-i ajuta pe aceştia să ducă la bun sfîrşit sarcinile care decurg din învăţătura comunismului.

Membrii Uniunii trebuie să folosească fiecare oră liberă a lor fie pentru a ajuta la o mai bună îngrijire a unei grădini de zarzavat, fie pentru a organiza învăţămîntul tineretului într-o fabrică sau uzină etc. Vrem să transformăm Rusia dintr-o ţară săracă şi mizeră într-o ţară bogată. Şi Uniunea Tineretului Comunist trebuie să unească pregătirea sa, studiile şi educaţia sa cu munca muncitorilor şi a ţăranilor, iar nu să se închidă în şcolile sale şi să se mărginească doar la cititul cărţilor şi broşurilor comuniste. Numai în munca dusă laolaltă cu muncitorii şi ţăranii poţi deveni cu adevărat comunist. Oamenii trebuie să vadă că fiecare dintre aceia care s-au încadrat în Uniunea Tineretului este un om cu ştiinţă de carte şi în acelaşi timp ştie să şi muncească. Cînd oamenii vor vedea că din vechea şcoală am izgonit vechiul muştru şi l-am înlocuit cu o disciplină conştientă, că fiecare tînăr se duce să lucreze la

subotnice, că tinerii folosesc fiecare gospodărie din împrejurimile oraşelor pentru a ajuta populaţia, poporul va privi munca altfel decît era privită înainte.

Sarcina Uniunii Tineretului Comunist este de a organiza în satul sau în cartierul respectiv ajutorul într-o muncă — iau un mic exemplu — cum este asigurarea curăţeniei sau împărţirea hranei. Cum se proceda în societatea veche, capitalistă ? Fiecare lucra numai pentru sine ; nu interesa pe nimeni dacă sînt bătrîni sau bolnavi, sau că toată povara gospodăriei o poartă femeia, care din această cauză este oropsită şi aservită. Cine trebuie să lupte împotriva acestui lucru ? Uniunile Tineretului, care trebuie să spună : noi vom schimba această stare de lucruri, vom organiza detaşamente de tineri, care să ajute la asigurarea curăţeniei sau la împărţirea hranei, vizitînd pentru aceasta în mod sistematic casele, şi care să activeze organizat în folosul întregii societăţi, repartizînd în mod just forţele şi arătînd că munca trebuie să fie o muncă organizată.

Generaţia acelora care au astăzi în jurul a 50 de ani nu poate spera să vadă societatea comunistă. Pînă atunci această generaţie va fi dispărut. Dar generaţia care are acum 15 ani va vedea societatea comunistă şi va construi ea însăşi această societate. Ea trebuie să ştie că toată sarcina vieţii ei este construirea acestei societăţi. În vechea societate munca se efectua în cadrul fiecărei familii, şi nimeni nu o coordona, afară de moşieri şi capitalişti, care asupreau masele populare. Trebuie să organizăm orice muncă, oricît de grea şi de murdară ar fi ea, în aşa fel, încît fiecare muncitor şi ţăran să-şi spună : eu sînt o părticică a marii armate a muncii libere şi voi şti să-mi clădesc viaţa fără moşieri şi fără capitalişti, voi şti să instaurez ordinea comunistă. Uniunea Tineretului Comunist trebuie să educe pe toţi, încă din anii tinereţii *, în spiritul unei munci conştiente şi disciplinate. Numai în acest fel putem conta că sarcinile care ne stau acum în faţă vor fi rezolvate. Trebuie să contăm că va fi nevoie de cel puţin 10 ani pentru electrificarea ţării, pentru ca pămîntul nostru sărăcit să

* In „Pravda" nr. 223 din 7 octombrie 1920 în locul cuvintelor „încă din anii tinereţii" figurează „de la 12 ani". — *Nota red.*

poată fi cultivat după ultimele cuceriri ale tehnicii. Generaţia care are astăzi 15 ani şi care peste 10—20 de ani va trăi în societatea comunistă trebuie deci să-şi organizeze întreaga ei învăţătură în aşa fel, încît zi de zi, în fiecare sat, în fiecare oraş, tineretul să rezolve practic diferite sarcini ale muncii în comun, fie ele cît de mici, cît de simple. În măsura în care acest lucru se va face în fiecare sat, în măsura în care se va dezvolta întrecerea comunistă, în măsura în care tineretul va dovedi că ştie să-şi coordoneze munca, în aceeaşi măsură succesul construcţiei comuniste va fi asigurat. Numai dacă va privi fiecare pas al ei din punctul de vedere al succesului acestei construcţii, numai dacă se va întreba mereu : făcut-am noi oare totul pentru a fi oameni ai muncii uniţi şi conştienţi, — numai atunci va reuşi Uniunea Tineretului Comunist să unească pe cei cinci sute de mii de membri ai săi într-o singură armată a muncii şi să-şi cîştige respectul tuturor oamenilor. (R o p o t e d e a p l a u z e).

„Pravda" nr. 221, 222 şi 223 din 5, 6 şi 7 octombrie 1920

Se tipăreşte după textul broşurii N. Lenin (V. I. Ulianov). „Sarcinile Uniunilor Tineretului", Moscova, 1920, confruntat cu textul apărut în ziarul „Pravda"

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONGRESUL MUNCITORILOR ŞI FUNCŢIONARILOR DIN INDUSTRIA PIELĂRIEI 2 OCTOMBRIE 1920 [123]

Tovarăşi, potrivit dorinţei exprimate de iniţiatorii şi organizatorii congresului vostru, obiectul referatului meu va fi situaţia politică a republicii noastre. Din acest punct de vedere, principalul lucru asupra căruia mă voi opri este, fără îndoială, războiul pe care-l ducem împotriva Poloniei, principalul mers al evenimentelor dat fiind acest război şi ceea ce a ieşit astfel la iveală în privinţa situaţiei interne şi internaţionale a republicii noastre.

Ştiţi, desigur, cu toţii, ce situaţie militară grea s-a creat acum pentru noi ; iar în legătură cu aceasta este firesc să aruncăm o privire asupra împrejurărilor care au făcut ca această situaţie să se agraveze, să se înrăutăţească atît de mult. Vă amintiţi, fireşte, că în luna aprilie anul curent, atunci cînd încă nu începuse ofensiva polonezilor, linia frontului trecea mai spre răsărit, în multe locuri mult mai spre răsărit decît astăzi. Ea trecea astfel, încît Minskul rămînea la polonezi, ei aveau întreaga Bielorusie. Şi nu numai Consiliul Comisarilor Poporului, ci şi Prezidiul C.E.C. din Rusia — organul suprem al R.S.F.S.R. — a declarat în mod solemn, într-un mesaj special adresat poporului polonez, că propune pace, că renunţă să rezolve pe calea armelor problema soartei Bielorusiei, care n-a fost niciodată poloneză şi a cărei populaţie ţărănească, care vreme îndelungată a suferit de pe urma moşierilor polonezi, nu se consideră poloneză. Totuşi, noi am declarat cît se poate de oficial, cît se poate de solemn că propunem pace respectînd linia frontului de atunci, deoarece preţuim atît de mult pe mun-

citorii care ar urma să piară în acest război, încît n-am socotit prea mare nici o concesie. Noi nu ne-am gîndit să rezolvăm problema Bielorusiei pe calea armelor, ci exclusiv pe calea amplificării luptei înăuntrul Poloniei. Noi am ştiut că putem sprijini eliberarea oamenilor muncii din Polonia, nu atît şi nici măcar în special prin forţă armată, cît prin forţa propagandei noastre.

Aceasta s-a întîmplat în luna aprilie anul curent şi dv. ştiţi că, drept răspuns la propunerea noastră solemnă de pace, Polonia a răspuns la început printr-o manevră, propunînd ca pacea să fie încheiată la Borisov, care se afla în mîinile ei şi era un punct strategic dintre cele mai importante, pentru că era ocupat de polonezi şi pentru că ducerea tratativelor în acest oraş le-ar fi dat posibilitate să-şi desfăşoare ofensiva în sud-vest, răpindu-ne posibilitatea de a porni ofensiva în nord-vest. Noi am răspuns : Orice alt oraş în afară de Borisov. Polonezii au refuzat să schimbe localitatea. Vă reamintesc acest lucru pentru ca, în toate discuţiile pe care le veţi purta în legătură cu această problemă, să subliniaţi cu tărie că la început am propus pacea, recunoscînd drept graniţă o linie care trecea mai la est decît cea de astăzi, că am fost, cu alte cuvinte, de acord să încheiem o pace cît se poate de dezavantajoasă pentru noi.

Polonezii ne-au impus războiul, şi noi ştim că aici principalul rol nu l-au avut nici măcar moşierii polonezi, nici capitaliştii polonezi, căci situaţia Poloniei era, ca şi acum, desperată. Ea, din desperare, a acceptat această aventură. Dar principala forţă care i-a împins pe polonezi la război împotriva noastră a fost, desigur, forţa capitalului internaţional, şi în primul rînd a celui francez. De atunci a ieşit la iveală că sute de ofiţeri francezi au activat şi continuă să activeze în armata poloneză, că Franţa a fost aceea care a dat Poloniei tot armamentul necesar, tot ajutorul financiar şi militar.

Iată în ce condiţii a început acest război. El a însemnat o nouă încercare a aliaţilor de a zdrobi Republica sovietică, o încercare — după ce planul cu Iudenici a eşuat — de a organiza din nou, cu ajutorul Poloniei, sugrumarea Republicii sovietice ; iar dv. cunoaşteţi principalele peripeţii ale acestui război cu Polonia, care a început împotriva voinţei

noastre. Ştiţi că la început polonezii au repurtat unele succese şi că la sud-vest au ocupat Kievul, că apoi a trecut destul de mult timp, pînă ce Armata Roşie a putut să-şi concentreze forţele şi să treacă la ofensivă, şi atunci polonezii au început să piardă o localitate după alta. Ei au pierdut Poloţkul etc. Dar abia în iulie Armata Roşie a pornit o ofensivă hotărîtoare, care a avut un succes atît de mare, încît am efectuat o campanie aproape fără precedent în istoria războaielor. Armata Roşie a înaintat aproape fără întrerupere pe o distanţă de 500, chiar de 600 şi, în multe locuri, chiar de 800 de verste şi a ajuns pînă aproape de Varşovia. Varşovia era considerată aproape pierdută pentru Polonia. Aşa, cel puţin, considera întreaga presă internaţională. După aceea a intervenit o cotitură. Cînd am ajuns aproape de Varşovia, trupele noastre s-au dovedit a fi atît de istovite, încît n-au mai avut putere de a repurta alte victorii în timp ce trupele poloneze, susţinute de avîntul patriotic din Varşovia, simţindu-se în ţara lor, au găsit sprijin, au găsit o nouă posibilitate de a merge înainte. A reieşit că războiul ne-a dat posibilitate să ajungem aproape de zdrobirea totală a Poloniei, dar că în momentul hotărîtor n-am avut forţa necesară.

Aş putea să vă mai vorbesc despre aceasta, dar, dată fiind tema referatului meu, trebuie să mă ocup de situaţia politică care se crease în acea perioadă. Am văzut că atunci cînd, înainte de ofensiva din aprilie, am propus republicii poloneze încheierea păcii în condiţiile cele mai avantajoase pentru polonezi, dar dezavantajoase pentru noi, întreaga presă burgheză a făcut zarvă şi a considerat declaraţia noastră deschisă ca un semn de slăbiciune din partea noastră. Dacă bolşevicii propun pace promiţînd să respecte linia pe care se aflau atunci trupele poloneze, dacă bolşevicii cedează pînă şi Minskul, înseamnă că ei sînt slabi. La începutul războiului, chiar şi regele Angliei a adresat un mesaj de salut şefului guvernului moşieresc polonez.

La 12 iulie, după cum, probabil, vă amintiţi, am primit pe neaşteptate o telegramă de la secretarul Ligii Naţiunilor, în care se spunea că guvernul polonez e de acord să înceapă tratative de pace, cu condiţia să fie respectate graniţele etnografice şi întreaga Galiţie să rămînă Poloniei. Toată presa

internaţională a pornit atunci o zarvă nemaipomenită. De data aceasta, toţi erau pentru pace. Cînd propuseserăm pace noi, în aprilie sau, şi mai înainte, în primăvara anului 1920, toată această presă a tăcut sau a instigat Polonia la război. Atunci însă cînd noi am învins Polonia, iar propunerea de încheiere a păcii a venit din partea Poloniei, iar noi am răspuns la această propunere spunînd deschis şi sincer că, după părerea noastră, Liga Naţiunilor nu are nici o putere şi că nu ne putem baza pe cuvîntul ei, au început să ţipe cu toţii cerîndu-ne să ne oprim. Atunci cînd desfăşurarea războiului s-a întors în favoarea noastră, cînd ieri am declarat că propunem Poloniei pace în condiţii mai avantajoase decît cele pe care i le-a propus Liga Naţiunilor, aşa încît pînă la 5 octombrie această pace să fie semnată, toată presa burgheză a tăcut din nou. Ea nu vorbeşte despre pace atunci cînd bolşevicii sînt atacaţi, dar ţipă atunci cînd bolşevicii atacă. Şi, după toate acestea, ea vrea să facă lumea să creadă că presa burgheză ar dori pace. La conferinţa partidului nostru, care şi-a încheiat lucrările acum cîteva zile, am avut prilejul să ascultăm raportul unui muncitor polonez, reprezentantul unuia dintre cele mai mari sindicate din Polonia [124], care a reuşit să vină din Varşovia şi care ne-a povestit că muncitorii din Polonia erau supuşi la mari persecuţii, că muncitorii din Varşovia priveau Armata Roşie ca pe o eliberatoare, că ei aşteptau cu nerăbdare Armata Roşie, rusă, pe care nu o considerau un duşman al lor, ci, dimpotrivă, un prieten în lupta pe care o duc ei împotriva panilor, împotriva asupritorilor burghezi ai Poloniei. Este limpede că Antanta s-a folosit de Polonia ca de un instrument în noua ei încercare de a zdrobi Republica sovietică, şi atunci cînd a apărut pericolul ca această încercare să se transforme în ceva cu totul opus, iar noi eram gata să dăm ajutor muncitorilor polonezi să răstoarne guvernul lor, întreaga presă burgheză europeană s-a ridicat împotriva noastră. Tov. Kamenev, care a fost la Londra, a povestit aici, la Teatrul Mare, că a fost nevoit să asculte zi de zi ultimatumurile şi ameninţările guvernului englez, care era gata să-şi mobilizeze întreaga flotă împotriva Petrogradului, concentrînd-o la Kronstadt, pentru a apăra, spuneau ei, Polonia împotriva

noastră. Acum, cînd mersul războiului s-a întors în defavoarea noastră, cînd scoatem din condiţiile noastre tot ceea ce Polonia a declarat inacceptabil, presa burgheză tace. Este absolut limpede că nu este vorba aici de nimic altceva decît de instigarea Poloniei de către imperialismul francez şi englez la o nouă încercare de a răsturna Puterea sovietică.

Şi aceasta (ceea ce este, fără îndoială, important) este, cred, ultima încercare de a porni o ofensivă împotriva Rusiei Sovietice. Acum s-a văzut că Polonia este prea strîns legată de întregul sistem al imperialismului internaţional. Ştiţi prea bine că după ce au zdrobit Germania, imperialiştii aliaţi — Franţa, Anglia, America şi Japonia — încheie pacea de la Versailles, care este, în orice caz, incomparabil mai crudă decît faimoasa pace de la Brest, în jurul căreia s-a făcut atîta zarvă. Şi în timp ce francezii, americanii, englezii ţipau să-i audă întreaga lume că acesta e un război de eliberare, că acest război are ca scop să scape Europa şi întreaga lume de barbaria hunilor, cum le spuneau ei germanilor, să scape lumea de militarismul german şi de kaiserul german, a ieşit la iveală că pacea de la Versailles a întrecut în cruzime tot ceea ce a fost în stare să facă kaiserul cînd a fost învingător. Amestecul ofiţerilor francezi şi englezi în viaţa economică dovedeşte tuturor ţărilor învinse, Germaniei, tuturor ţărilor care au făcut parte din Imperiul austro-ungar că nu se poate trăi în asemenea condiţii. Una din cauzele care fac ca această pace monstruoasă să se menţină este faptul că Polonia împarte Germania în două părţi, întrucît teritoriul Poloniei are ieşire la mare. Astăzi relaţiile dintre Germania şi Polonia sînt foarte încordate, iar atunci cînd oprimă populaţia germană, polonezii sînt sprijiniţi de trupele şi de ofiţerii Antantei. Pacea de la Versailles a făcut din Polonia un stat-tampon, care are menirea să ferească Germania de un conflict cu comunismul sovietic şi pe care Antanta îl consideră o armă care poate fi folosită împotriva bolşevicilor. Alături de Polonia şi cu ajutorul Poloniei nădăjduiesc francezii să pună mîna pe zecile de miliarde pe care le-au acordat ca împrumut guvernului ţarist. Iată de ce, atunci

cînd a izbucnit războiul cu Polonia, de care noi am vrut să scăpăm chiar cu preţul unor concesii mari, acest război cu Polonia s-a dovedit a fi în mai mare măsură decît cele precedente un război nemijlocit împotriva Antantei. Şi războaiele precedente, în care împotriva noastră au luptat Kolceak, Denikin şi Iudenici, au fost duse tot cu ajutorul ofiţerilor şi al sutelor de milioane date de aliaţi, cu ajutorul tunurilor şi tancurilor lor. Şi războaiele precedente au fost tot războaie împotriva Antantei, dar aceste războaie au fost purtate pe teritoriul Rusiei împotriva ofiţerilor albgardişti ruşi şi a ţăranilor mobilizaţi de ei şi n-au putut să se transforme în războaie care să zdruncine pacea de la Versailles. Iată care este deosebirea dintre aceste războaie şi războiul împotriva Poloniei. Războiul împotriva lui Iudenici, Kolceak şi Denikin a fost şi el un război împotriva Antantei, un război al Rusiei muncitoreşti împotriva întregii Rusii burgheze. Iar atunci cînd s-a terminat printr-o victorie şi cînd l-am zdrobit pe Iudenici, pe Kolceak şi pe Denikin, acest lucru n-a însemnat un atac direct împotriva păcii de la Versailles. Cu Polonia lucrurile s-au petrecut cu totul altfel şi în aceasta constă specificul războiului împotriva Poloniei, în aceasta constă însemnătatea internaţională a Poloniei.

Cînd ofensiva noastră împotriva Poloniei se desfăşura victorios, întreaga Europă a început să ţipe că vrea pace, că întreaga lume s-a săturat de război, că e timpul să se facă pace. Dar atunci cînd polonezii atacă, nimeni nu ţipă că s-a săturat de război. Cum se explică acest lucru ? Se explică prin faptul că învingînd pe Iudenici, pe Kolceak şi pe Denikin, noi n-am putut rupe tratatul de pace de la Versailles, n-am făcut decît să lovim în Iudenici, în Kolceak şi Denikin şi să-i împingem spre mare, dar atacînd Polonia, noi atacăm însăşi Antanta ; nimicind armata poloneză, noi nimicim pacea de la Versailles, pe care se sprijină întregul sistem al relaţiilor internaţionale de astăzi.

Dacă Polonia ar fi devenit sovietică, dacă muncitorii din Varşovia ar fi primit din partea Rusiei Sovietice ajutorul pe care-l aşteptau şi pe care-l salutau, pacea de la Versailles ar fi fost distrusă şi întregul sistem internaţional, obţinut în

urma victoriilor repurtate asupra Germaniei, s-ar fi prăbuşit. Franţa n-ar fi avut atunci un stat-tampon care să protejeze Germania împotriva Rusiei Sovietice. Ea n-ar fi avut un berbece împotriva Republicii sovietice. N-ar fi avut speranţa să-şi recapete zecile de miliarde şi s-ar fi apropiat de catastrofă mult mai repede decît se apropie acum. Franţa e plină de datorii. Înainte ea era cel mai bogat cămătar. Acum e datoare Americii de trei ori mai mult decît celelalte state. Franţa merge spre faliment. Ea se află într-o situaţie fără ieşire. Iată de ce apropierea trupelor roşii de Varşovia a însemnat o criză internaţională, iată de ce acest lucru a alarmat atît de mult întreaga presă burgheză. Situaţia era de aşa natură, încît, încă cîteva zile de ofensivă victorioasă a Armatei Roşii, şi nu numai că Varşovia ar fi fost cucerită (ceea ce nu era atît de important), dar ar fi fost distrusă şi pacea de la Versailles.

Iată care este importanţa internaţională a acestui război cu Polonia. Dv. ştiţi că noi nu ne-am făcut planuri de cuceriri. La începutul cuvîntării mele, am subliniat în mod special că în aprilie 1920 noi ne aflam la răsărit de Minsk şi că am propus pace în aceste condiţii, numai pentru a-i feri pe muncitorii şi pe ţăranii din Rusia de un nou război. Dar, din moment ce războiul ne-a fost impus, trebuie să-l terminăm printr-o victorie. Pacea de la Versailles asupreşte sute de milioane de oameni. Germaniei îi ia cărbunii, îi ia vacile de lapte şi pune ţara într-o stare de aservire fără precedent, fără egal. Cele mai înapoiate pături ale populaţiei ţărăneşti din Germania au declarat că sînt pentru bolşevici, că sînt aliaţii lor, ceea ce este uşor de înţeles, pentru că Republica sovietică este singura forţă din lume care, luptînd pentru existenţa sa, luptă împotriva imperialismului, iar în prezent imperialism înseamnă o alianţă între Franţa, Anglia şi America. Ne apropiem de centrul sistemului internaţional modern. Cînd trupele roşii se apropiau de graniţa Poloniei, ofensiva victorioasă a Armatei Roşii a provocat o criză politică fără precedent. Esenţialul în această criză consta în faptul că guvernul englez ne ameninţa cu războiul ; el ne-a declarat : dacă veţi merge mai departe, vom intra şi noi în luptă împotriva voastră, vom trimite flota noastră împotriva

voastră. Dar muncitorii englezi au declarat atunci că ei nu vor îngădui acest război. Trebuie spus că în rîndurile muncitorilor englezi bolşevismul ia amploare. Dar în momentul de faţă comuniştii sînt acolo tot atît de slabi cum au fost la noi în martie, aprilie şi mai 1917, cînd la conferinţe şi congrese întruneau numai o zecime din voturi. La primul Congres general al Sovietelor, din iunie 1917, noi n-am avut mai mult de 13% din voturi. Aceeaşi situaţie este acum şi în Anglia : bolşevicii constiuie acolo o minoritate neînsemnată. Important este însă că menşevicii englezi au fost întotdeauna împotriva bolşevismului şi a unei revoluţii făţişe, dar pentru o alianţă cu burghezia. În prezent însă vechii conducători ai muncitorilor englezi au început să şovăie şi au adoptat un alt punct de vedere : ei au fost adversari ai dictaturii clasei muncitoare, iar acum au trecut de partea noastră. Ei au creat în Anglia un „Comitet de acţiune", ceea ce constituie o mare cotitură în întreaga politică engleză. Alături de parlament, care în prezent este ales în Anglia prin vot aproape universal (ceea ce se întîmplă abia din 1918), apare cu de la sine putere un „Comitet de acţiune", care se sprijină pe sindicatele muncitoreşti, adică pe trade-unionuri, iar acestea numără peste 6 000 000 de membri. Ca răspuns la dorinţa guvernului de a porni un război împotriva Rusiei Sovietice, muncitorii au declarat că nu vor îngădui acest lucru şi au spus : Nici francezilor nu le vom îngădui să ducă acest război, pentru că francezii trăiesc datorită cărbunelui englez, iar dacă producţia de cărbune se va opri, pentru Franţa va fi o lovitură grea.

Repet, aceasta a însemnat o mare cotitură pentru întreaga politică engleză. Pentru Anglia, această cotitură are aceeaşi importanţă ca şi revoluţia din februarie 1917 pentru noi. Revoluţia din februarie 1917 a răsturnat ţarismul şi a instaurat în Rusia republica burgheză. În Anglia nu e republică, dar monarhia de acolo este pe de-a-ntregul burgheză şi există de mai multe secole. Acolo muncitorii au posibilitate să participe la alegerile pentru parlament, dar întreaga politică externă, internaţională este dusă fără participarea parlamentului, de consiliul de miniştri. Se ştia

de mult că guvernul Angliei duce un război ascuns împotriva Rusiei şi-i ajută pe Iudenici, Kolceak şi Denikin. În presa engleză s-a declarat în repetate rînduri că Anglia nu este în drept să trimită în Rusia nici măcar un singur soldat. Dar cine a votat pentru aceasta ? Ce hotărîri parlamentare au permis să se pornească război împotriva Rusiei pentru a-i ajuta pe Iudenici şi Kolceak ? Astfel de hotărîri n-au existat, prin astfel de acţiuni însă Anglia şi-a încălcat propria constituţie. Ce este acest „Comitet de acţiune" ? Acest „Comitet de acţiune" prezintă guvernului, peste capul parlamentului, un ultimatum în numele muncitorilor, ceea ce este o trecere la dictatură, iar altă ieşire din situaţie nu există. Or, Anglia este o ţară imperialistă, care ţine aservită în colonii o populaţie de 400 000 000—500 000 000 de oameni. Ea este principala ţară care îşi exercită dominaţia asupra celei mai mari părţi a populaţiei globului pămîntesc. Ofensiva împotriva Poloniei a produs o astfel de cotitură, încît menşevicii englezi s-au aliat cu bolşevicii ruşi. Iată unde a dus această ofensivă.

Întreaga presă burgheză engleză scria că „Comitetul de acţiune" înseamnă Soviete. Şi avea dreptate. El nu se numea Soviet, în fond însă era acelaşi lucru. Era aceeaşi dualitate a puterii care a fost la noi în timpul lui Kerenski, începînd din martie 1917, cînd guvernul provizoriu se considera guvern unic, dar în realitate nu putea să facă nimic serios fără Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi ţăranilor, şi cînd noi spuneam Sovietelor : „Luaţi întreaga putere". Aceeaşi situaţie s-a creat acum în Anglia, iar în acest „Comitet de acţiune" menşevicii sînt nevoiţi să păşească pe o cale anticonstituţională. Aceasta este o palidă imagine a ceea ce a însemnat războiul nostru împotriva Poloniei. Şi cu toate că burghezia internaţională este şi acum infinit mai puternică decît noi, şi cu toate că guvernul englez a spus că Kamenev este vinovat de toate şi l-a expulzat din Anglia cu gîndul să nu-i mai permită să se întoarcă, toate acestea nu sînt decît o ameninţare prostească şi ridicolă, deoarece cei mai buni apărători ai capitaliştilor americani şi englezi, conducătorii englezi moderaţi ai muncitorilor, menşevicii de dreapta şi eserii de dreapta, au intrat în „Comitetul de ac-

ţiune", iar Anglia se află acum în faţa unei noi crize. Acum ea se află în faţa pericolului unei greve generale în industria cărbunelui, greviştii cerînd nu numai majorarea salariilor, ci şi reducerea preţului la cărbune. În Anglia grevele se ţin lanţ. Greviştii cer majorarea salariilor. Dar dacă muncitorii obţineau astăzi majorarea salariilor cu 10%, mîine preţurile se urcau cu 20%. Preţurile cresc şi muncitorii văd că lupta lor este zadarnică, văd că, în pofida majorării salariilor, ei sînt în pierdere, deoarece preţurile cresc. Şi iată că muncitorii spun : noi cerem nu numai majorarea salariilor pentru muncitorii din industria cărbunelui, ci şi reducerea preţului la cărbune. Iar presa burgheză engleză vociferează şi mai speriată decît atunci cînd Armata Roşie intrase în Polonia.

Ştiţi cum s-a reflectat criza europeană în Italia. Italia este o ţară învingătoare, iar atunci cînd victoriile Armatei Roşii au provocat o mişcare în Germania şi o cotitură în politica engleză, în Italia lupta s-a ascuţit pînă într-atît, încît muncitorii au început să pună mîna pe fabrici, să ocupe locuinţele fabricanţilor, să ridice la luptă populaţia rurală, aşa încît astăzi Italia se află într-o situaţie care în nici un caz nu poate fi numită paşnică.

Iată cum a evoluat războiul cu Polonia. Iată de ce noi, ştiind că războiul cu Polonia este strîns legat de întreaga situaţie a imperialismului internaţional, am acceptat cele mai mari concesii numai să-i absolvim pe muncitori şi pe ţărani de povara acestui război. Apoi ne-am lovit de pacea de la Versailles şi atunci s-a văzut că burghezia este tot atît de înverşunată împotriva noastră ca şi înainte, dar că muncitorii se maturizează văzînd cu ochii şi că lucrurile evoluează neabătut spre revoluţia muncitorească, prea încet însă în comparaţie cu rapiditatea cu care s-au desfăşurat evenimentele în Rusia. În Rusia revoluţia a putut fi înfăptuită atît de repede pentru că a avut loc în timpul războiului. În timpul războiului, zeci de milioane de muncitori şi ţărani ruşi erau înarmaţi, iar împotriva unei asemenea forţe burghezia şi ofiţerimea erau neputincioase. În zilele lui Octombrie ei ameninţau să pornească cu trupele împotriva Petrogradului. Primeam zeci de mii de telegrame de pe toate

fronturile : pornim împotriva voastră şi vă vom mătura. Noi ne gîndeam : încercaţi, iar atunci cînd soseau delegaţii fiecărei armate, era de ajuns să stăm de vorbă cu ei o jumătate de oră ca să reiasă că soldaţii sînt de partea noastră, iar ofiţerimea trebuia să tacă. Încercările de împotrivire, organizarea comploturilor lui Iudenici, al lui Kolceak şi al lui Denikin — toate acestea au survenit mai tîrziu, după ce armata fusese demobilizată. Iată de ce în Rusia revoluţia a putut repurta atît de repede victoria. Poporul era înarmat. Muncitorii şi ţăranii erau cu toţii de partea noastră. În Europa însă războiul se terminase. Armatele erau demobilizate. Soldaţii plecaseră la casele lor. Muncitorii şi ţăranii erau dezarmaţi. În prezent evenimentele se dezvoltă acolo încet, totuşi se dezvoltă. Imediat ce burghezia internaţională ridică mîna împotriva noastră, propriii ei muncitori o apucă de braţ. Iată în ce constă importanţa internaţională a războiului împotriva Poloniei. Iată de unde porneşte criza internaţională. Iată de unde pornesc acum greutăţile pentru noi. Cînd, după cum ştiţi, puţin ne-a lipsit ca să ajungem la Varşovia şi să trecem puterea în mîinile muncitorilor din Varşovia, să întrunim Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi ţăranilor din Varşovia şi să le spunem : „Am venit în ajutorul vostru", cînd armata, după eforturi eroice nemaivăzute şi nemaiauzite, s-a dovedit complet epuizată, a survenit înfrîngerea militară.

Acum ne-am retras spre est, departe, departe de tot. La nord am pierdut pînă şi oraşul Lida, la sud ne aflăm aproape de linia pe care ne aflam în aprilie 1919 — pe linia Piłsudski —, la nord ne-am retras pe o distanţă foarte mare, iar în acest timp Vranghel face mereu alte încercări de a porni ofensiva. Recent Vranghel ameninţase Ekaterinoslavul, se apropiase de Sinelnikovo şi-l ocupase. Acum el a ocupat Slavgorodul. La est a ocupat Mariupolul, se apropie de Taganrog şi ameninţă Donbassul. Din nou avem în faţă o situaţie grea, şi din nou imperialiştii din lumea întreagă încearcă să sugrume Republica sovietică cu două mîini : prin ofensiva poloneză şi prin ofensiva lui Vranghel. În fond, Polonia şi Vranghel sînt cele două mîini ale im-

perialiştilor francezi : atît trupele poloneze cît şi cele ale lui Vranghel primesc de la ei arme şi alimente. Dar nici aceste trei forţe nu se prea pot înţelege între ele. Polonezilor Franţa le spune : Nu trebuie să acaparaţi prea multe forţe, prea mult pămînt, pentru că Rusia ţaristă nu vi le va da niciodată. Lui Vranghel Franţa îi spune : Trebuie să acţionaţi în aşa fel, încît să nu mai restauraţi puterea vechilor moşieri, deoarece exemplul lui Denikin, Kolceak şi Iudenici arată că, atunci cînd vechii moşieri conduc armate albgardiste sau cînd ofiţerii lor comandă armatele, ei le duc la pieire cu atît mai repede, cu cît cotropesc un teritoriu mai vast, pentru că în cele din urmă ţărănimea se răscoală împotriva lor.

Atîta timp cît Vranghel are trupe de elită formate din ofiţeri, el se poate baza pe ele, iar forţa lui Vranghel constă tocmai în faptul că are un armament excelent, după ultimul cuvînt al tehnicii, şi trupe de elită formate din ofiţeri. Cînd el şi-a debarcat trupele în Kuban, aceste trupe erau atît de bine selecţionate, încît fiecare companie şi regiment putea să se transforme într-o divizie întreagă, deoarece erau alcătuite aproape exclusiv din ofiţeri. Dar de îndată ce va face încercarea, pe care au făcut-o la timpul lor Kolceak, Denikin şi Iudenici, după ce au cotropit teritorii mai vaste, de a mobiliza populaţia ţărănească pe scară mai largă, de a crea o armată populară, succesul lui se va transforma imediat într-o înfrîngere, deoarece armata ţărănească, aşa cum a fost împotriva lui Kolceak, Denikin şi Iudenici, tot aşa nu va merge niciodată alături de armatele ofiţereşti ale lui Vranghel. Muncitorul din Varşovia care a prezentat un raport la conferinţa de partid a exprimat astfel acest lucru : armata poloneză, care înainte era alcătuită din tineret (deoarece au fost încorporaţi recruţii, nişte băieţandri), a fost nimicită. Acum au fost mobilizaţi oameni pînă la 35 de ani : în această armată sînt acum oameni maturi, care au trecut prin războiul imperialist, iar pentru moşierii şi capitaliştii polonezi această armată nu reprezintă nici pe departe atîta siguranţă ca armata alcătuită din tineret.

Iată cum stau lucrurile în ceea ce priveşte situaţia internaţională. Şi în războiul împotriva Antantei, din cauza înfrîngerii suferite de noi lîngă Varşovia şi a ofensivei care continuă pe frontul de vest şi pe frontul lui Vranghel, situaţia noastră este din nou extrem de proastă ; de aceea trebuie să închei scurta mea dare de seamă printr-un apel către tovarăşii pielari, arătîndu-le că în prezent trebuie să ne încordăm din nou toate forţele, că în prezent sarcina noastră principală, fundamentală este victoria asupra lui Vranghel. Această sarcină necesită extrem de multă energie şi iniţiativă tocmai din partea muncitorilor, tocmai din partea sindicatelor, tocmai din partea masei proletare şi în primul rînd din partea acelor muncitori care lucrează în ramurile industriale legate de apărare. Principala noastră greutate în acest război nu se datoreşte materialului uman — material uman avem destul —, ci aprovizionării. Principala greutate pe toate fronturile o constituie aprovizionarea nesatisfăcătoare, lipsa de îmbrăcăminte şi încălţăminte călduroasă. Mantale şi cisme — iată principalul lucru care lipseşte soldaţilor noştri, iată ce a făcut să eşueze atît de des ofensive care ar fi putut fi pe deplin victorioase. Iată în ce constă greutatea care ne împiedică să folosim repede în vederea unei ofensive victorioase unităţi noi, pentru care avem oameni suficienţi, dar neputînd fi echipate cum trebuie nu putem constitui unităţi cît de cît capabile de luptă.

Atît sindicatul muncitorilor din industria pielăriei cît şi adunarea de faţă, care reprezintă întregul proletariat din industria pielăriei, trebuie să acorde cea mai mare atenţie acestei probleme. Tovarăşi ! De voi depinde ca viitoarea ofensivă împotriva lui Vranghel, în vederea căreia noi ne pregătim toate forţele, să fie înfăptuită cît mai rapid şi să fie încununată de succes. De voi depinde, deoarece măsurile pe care le ia Puterea sovietică şi partidul comunist nu sînt suficiente. Pentru ca ostaşii roşii să fie ajutaţi efectiv, pentru ca să se obţină o cotitură mai hotărîtă, pentru ca aprovizionarea să se îmbunătăţească, nu este suficient ajutorul dat de instituţiile sovietice, nu sînt suficiente decretele Consiliului Comisarilor Poporului şi ale Consiliului Apă-

rării [125] sau hotărîrile partidului ; e nevoie şi de ajutorul sindicatelor. Sindicatele trebuie să înţeleagă că, în pofida repetatelor noastre propuneri de pace, este din nou în joc existenţa puterii muncitoreşti-ţărăneşti. Ştiţi cît de mult s-a întărit această putere după prăbuşirea lui Denikin, a lui Kolceak şi Iudenici. Ştiţi cît de mult s-au intensificat colectările de cereale după ce am recăpătat Siberia şi Kubanul, ştiţi că cucerirea Baku-ului ne-a dat posibilitatea să aducem acum mai bine de 100 000 000 de puduri de petrol, că, în sfîrşit, industria noastră a început să capete temelia care dă posibilitate să se creeze rezerve de cereale iar muncitorii să fie din nou atraşi în fabrici, să fie stocate materii prime şi procurat combustibilul pentru a pune în funcţiune fabricile, pentru a reface, în sfîrşit, viaţa economică. Dar, pentru a înfăptui toate aceste lucruri, trebuie cu orice preţ să punem capăt războiului, trebuie să grăbim ofensiva împotriva lui Vranghel. Pînă în iarna care vine, în sud trebuie să cucerim Crimeea ; dar aceasta depinde de energia, de iniţiativa muncitorilor înşişi şi, poate chiar în primul rînd, de fiecare pielar din Rusia şi de sindicatul muncitorilor din industria pielăriei.

Vă adresez un apel : urmaţi exemplul muncitorilor noştri din Petrograd, care nu de mult, după raportul prezentat de un reprezentant al Internaţionalei Comuniste cu privire la situaţia de pe fronturi, au dat din nou dovadă de o energie uriaşă în sprijinul cauzei noastre, începînd din nou cu aprovizionarea şi înzestrarea ostaşilor roşii cu cele necesare, cu întărirea forţelor Armatei noastre Roşii. De altfel, ştiţi că orice ajutor, cît de mic, acordat Armatei Roşii în spatele frontului are imediat repercusiuni asupra stării de spirit a ostaşilor roşii. Ştiţi că frigul de toamnă influenţează asupra stării de spirit a ostaşilor roşii, înrăutăţind-o, creează noi greutăţi, face să crească numărul cazurilor de boală şi duce la mari calamităţi. În această situaţie, orice ajutor acordat ostaşilor roşii în spatele frontului contribuie imediat la întărirea Armatei Roşii, la ridicarea moralului, la micşorarea numărului cazurilor de boală şi la creşterea capacităţii ei de ofensivă. Este necesar ca fiecare muncitor, la fiecare adunare, în fiecare

atelier, să discute în primul rînd la toate convorbirile, la toate întrunirile muncitorilor şi în toate referatele tema : totul pentru ajutorarea Armatei Roşii.

Să ne punem întrebarea : am făcut oare tot ce depindea de noi pentru a ajuta Armata Roşie ? Deoarece de acest ajutor depinde cît de repede îi vom veni definitiv de hac lui Vranghel şi ne vom asigura pacea deplină şi posibilitatea de a porni la construcţia economică. (A p l a u z e.)

„Pravda" nr. 225 şi 226
din 9 şi 10 octombrie 1920

Se tipăreşte după textul ziarului „Pravda"

CĂTRE SĂTENII SĂRACI DIN UCRAINA

Tovarăşi ! Generalul ţarist Vranghel îşi intensifică ofensiva împotriva Ucrainei şi a Rusiei. Sprijinit de capitaliştii francezi, el înaintează, ameninţînd Donbassul şi Ekaterinoslavul. Primejdia e mare. Moşierii încearcă din nou să recucerească puterea, încearcă din nou să pună stăpînire pe pămînt şi să înrobească pe ţărani !

Tovarăşi ! Satul ucrainean a îndurat suferinţe nemaipomenite de pe urma asupririi moşierilor. Nu o dată au reuşit moşierii să răstoarne Puterea sovietică, puterea muncitorească-ţărănească, nu o dată au fost ajutaţi de ţăranii bogaţi, chiaburii ; îi ajutau şi prin aceea că treceau de-a dreptul de partea lor, şi prin aceea că împiedicau pe ţăranii săraci, pe ţăranii muncitori să făurească o ordine nouă, o viaţă nouă, o nouă organizare a satului. Şi de fiecare dată încercările de restaurare a puterii moşiereşti se soldau cu o nouă victorie a muncitorilor şi ţăranilor. În prezent, sătenii săraci din Ucraina s-au apucat să-şi organizeze comitete pentru a înfrînge definitiv împotrivirea unui mănunchi de bogătaşi, pentru a asigura definitiv puterea oamenilor muncii. Vranghel, generalul moşierilor, îşi intensifică asaltul pentru a zdrobi aceste organizaţii ale oamenilor muncii.

Tovarăşi ! Toţi pînă la unul să vă ridicaţi la lupta de apărare împotriva lui Vranghel ! Toate comitetele ţăranilor săraci să-şi încordeze la maximum forţele pentru a ajuta Armata Roşie să-l zdrobească definitiv pe Vranghel. Nici un ţăran muncitor să nu stea de o parte, pentru că e în joc

cauza muncitorilor şi a ţăranilor, nici unul să nu rămînă inactiv sau indiferent. Tovarăşi ! Luaţi aminte că este vorba de salvarea familiilor voastre, de apărarea pămînturilor ţăranilor şi a puterii ţărăneşti.

Totul pentru ajutorarea Armatei Roşii !

Moarte moşierilor asupritori !

Lenin

2. X. 1920

„Kommunist" (Kiev) nr. 199 din 13 octombrie 1920

Se tipăreşte după manuscris

DESPRE CULTURA PROLETARĂ [126]

Din numărul 8/X al ziarului „Izvestiia" reiese că tov. Lunacearski a spus la congresul Proletcultului *tocmai contrariul* celor stabilite de noi doi ieri [127].

Trebuie pregătit cît se poate de repede un proiect de rezoluţie (a congresului Proletcultului) care să fie văzut de C.C. şi adoptat de congresul Proletcultului *încă în actuala* sesiune. Trebuie să prezentăm încă astăzi, în numele C.C., acest proiect pentru a fi adoptat atît de colegiul Comisariatului poporului pentru învăţămînt cît şi de congresul Proletcultului, deoarece congresul îşi încheie lucrările astăzi.

PROIECT DE REZOLUŢIE

1. În Republica sovietică muncitorească-ţărănească, toţ învăţămîntul, atît în domeniul politic-cultural, în general, cît şi în domeniul artelor în special, trebuie să fie pătruns de spiritul luptei de clasă a proletariatului pentru înfăptuirea cu succes a scopurilor dictaturii lui, adică pentru răsturnarea burgheziei, pentru desfiinţarea claselor, pentru înlăturarea oricărei exploatări a omului de către om.

2. De aceea proletariatul, atît prin avangarda lui — partidul comunist — cît şi, în general, prin întreaga masă a diferitelor organizaţii proletare, trebuie să participe în modul cel mai activ şi într-o măsură cît mai mare la întreaga operă a instrucţiunii publice.

3. Întreaga experienţă a istoriei moderne, şi în special lupta revoluţionară de mai bine de o jumătate de veac, a proletariatului din toate ţările lumii, de la apariţia „Ma-

nifestului Comunist" încoace, a dovedit în mod incontestabil că numai concepţia marxistă despre lume este expresia justă a intereselor, a punctului de vedere şi a culturii proletariatului revoluţionar.

4. Marxismul şi-a cucerit însemnătatea sa istorică mondială ca ideologie a proletariatului revoluţionar datorită faptului că nu a făcut cîtuşi de puţin abstracţie de cuceririle extrem de preţioase ale epocii burgheze, ci, dimpotrivă, şi-a însuşit şi a prelucrat tot ce a fost mai de preţ în dezvoltarea de peste două milenii a gîndirii şi culturii omeneşti. Numai continuarea muncii pe această bază şi în acelaşi sens, însufleţită de experienţa practică a dictaturii proletariatului, ca luptă finală a lui împotriva oricărei exploatări, poate fi considerată ca dezvoltare a unei culturi cu adevărat proletare.

5. Însuşindu-şi în mod ferm acest punct de vedere principial, congresul general al Proletcultului respinge în modul cel mai hotărît, ca fiind greşite din punct de vedere teoretic şi dăunătoare din punct de vedere practic, orice încercări de a inventa o cultură proprie deosebită, de a se închide în organizaţii aparte, de a delimita domeniul de activitate al Proletcultului de acela al Comisariatului poporului pentru învăţămînt sau de a stabili „autonomia" Proletcultului în cadrul instituţiilor Comisariatului poporului pentru învăţămînt etc. Dimpotrivă, congresul obligă în mod necondiţionat toate organizaţiile Proletcultului să se considere întru totul organe auxiliare ale reţelei de instituţii a Comisariatului poporului pentru învăţămînt şi să ducă la îndeplinire, sub conducerea generală a Puterii sovietice (în speţă a Comisariatului poporului pentru învăţămînt) şi a Partidului Comunist din Rusia, sarcinile sale ca parte a sarcinilor dictaturii proletare.

*

* *

Tov. Lunacearski declară că spusele lui au fost denaturate. C*u atît mai mult* rezoluţia este cît se poate de necesară.

Scris la 8 octombrie 1920 *Se tipăreşte după manuscris*

Publicat pentru prima oară în 1926 în revista „Krasnaia Novi" nr. 3

RAPORT
CU PRIVIRE LA SITUAŢIA INTERNĂ ŞI EXTERNĂ A REPUBLICII, PREZENTAT LA CONSFĂTUIREA ACTIVULUI ORGANIZAŢIEI MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA 9 OCTOMBRIE 1920

Despre situaţia noastră internă nu are rost să vorbesc în adunarea de faţă, deoarece este destul de cunoscută de toţi tovarăşii atît din presa noastră cît şi din munca pe teren. În anul acesta s-au stocat cantităţi mult mai mari de produse alimentare şi de combustibil decît în anul trecut, iar aceasta este temelia muncii noastre. În ceea ce priveşte însă aprovizionarea, lucrurile stau mai prost. O anumită parte din fabricile mari pot fi de pe acum puse în funcţiune, iar starea de spirit a muncitorilor din aceste fabrici nu mai poate fi atît de desperată ca atunci cînd ele nu funcţionau. Ţinînd seama de situaţia noastră economică, se poate presupune că în starea de spirit va surveni o cotitură.

Este necesar să ne oprim asupra situaţiei noastre externe, asupra problemelor noi din politica noastră externă. În Polonia e o criză de proporţii uriaşe : sub aspect economic, Polonia este mult mai distrusă decît noi ; sub aspect politic s-a ajuns pînă acolo încît chiar P.P.S., partid oportunist, care întotdeauna a dus o campanie furibundă împotriva bolşevicilor, protestează împotriva represiunilor dezlănţuite de guvern împotriva muncitorilor. În localităţile pe care noi le cedăm conform tratatului de pace, Polonia se va menţine numai prin violenţă. Masele muncitoreşti şi ţărăneşti din Polonia doresc cu ardoare pacea. Propunînd Poloniei pace şi făcîndu-i concesii foarte mari, noi vom ajunge ca partidele politice să înţeleagă justeţea poziţiei noastre, să înţeleagă că noi nu am dorit un război cu Polonia. Luîndu-ne o contribuţie, Polonia nu va fi totuşi în cîştig, deoarece banii nu

vor ajunge în mîinile ei, ci îi va lua Franţa. În Polonia acest lucru continuă să fie ascuns şi totuşi acum muncitorii încep să-şi dea seama de situaţie, iar noi trebuie să facem în aşa fel încît acest lucru să le fie arătat muncitorilor în mod concret. De aceea este necesar să semnăm pacea. În plus, vom cîştiga timp şi-l vom folosi pentru întărirea armatei noastre.

Pe frontul împotriva lui Vranghel forţele noastre sînt superioare şi totuşi, la un moment dat, bazinul Doneţului era serios ameninţat. Vranghel încearcă să zădărnicească planul nostru de ofensivă generală prin lovituri date în diferite direcţii.

Sub aspect politic, este semnificativ un caz la prima vedere neînsemnat. Germania a dat viză de intrare tov. Zinoviev şi Buharin pentru congresul Partidului independent din Germania, care urmează să se ţină în curînd. Poate că e o provocare grosolană, pe de altă parte însă, este neîndoielnic că sosirea tov. Zinoviev va accelera şi va adînci sciziunea din rîndurile „independenţilor", sciziune care s-a şi conturat. „Independenţii" care s-au desprins şi cei aproape un milion de membri ai Partidului Comunist din Germania vor constitui o uriaşă forţă revoluţionară. În plus toate acestea vor reprezenta un foarte bogat material agitatoric pentru întreaga Europă.

Principalul constă în faptul că a ieşit la iveală politica imperialistă a Franţei, care întotdeauna a căutat să submineze tratativele noastre de pace, iar acum ne pune din nou beţe în roate. Noi trebuie să folosim fiecare oră de armistiţiu pentru a ne întări. Trebuie să ne intensificăm activitatea în domeniul aprovizionării, să obţinem succese rapide pe frontul împotriva lui Vranghel şi atunci putem spera că vom rupe reţeaua de intrigi diplomatice urzite împotriva noastră.

Situaţia în Extremul Orient este de aşa natură încît Japonia trebuie să plece, deoarece ea nu poate rezista la o campanie de iarnă, ceea ce face ca noi să fim mai tari. În prezent se află la Moscova un miliardar american care duce tratative în legătură cu acordarea unei concesiuni în Kamciatka. Acordînd această concesiune, noi înăsprim relaţiile dintre Japonia şi America.

În Turkestan şi în Caucaz situaţia e mai complicată. Recent turcii au început ofensiva în direcţia Armeniei urmărind să ocupe oraşul Batum, iar apoi, poate, şi oraşul Baku. Se înţelege că în această problemă trebuie să fim extrem de prudenţi. Deocamdată nu avem ştiri că s-ar fi produs complicaţii militare.

Oricît de mari ar fi divergenţele dintre Franţa şi Anglia, acum nu putem profita de ele, deoarece, deocamdată, avem nu o victorie, ci o înfrîngere. Pe cît se pare însă divergenţe există totuşi. Anglia vrea să aibă legături comerciale cu noi şi noi ne străduim să le înfăptuim.

N-aş putea vorbi în amănunt cum stăm cu înzestrarea armatei noastre. În ultimul timp se simţea lipsă de cartuşe, totuşi în prezent avem mai puţine greutăţi. Munca în această direcţie se desfăşoară pe o temelie solidă, trebuie doar s-o intensificăm şi mai mult. Organizaţiile de partid trebuie să ajute în acest sens prin activitatea pe care o depun în celule şi prin intermediul sindicatelor.

Care sînt şansele de izbîndă, n-aş putea spune acum, deoarece, deocamdată, e greu de spus care e starea de spirit. Dezamăgirea e prea mare ; au trecut şase săptămîni de cînd am început să ne retragem şi încă nu ne-am oprit. Principalul e că am întîrziat cu aprovizionarea pentru iarnă, ceea ce a coincis cu înfrîngerea. Este neîndoielnic că trebuie să folosim fiecare moment de armistiţiu pentru a ne întări.

Noi nu putem da tonul agitaţiei atît timp cît nu ştim ceva precis. Adunarea de faţă însă a şi început să-l dea.

După cum spune tov. Troţki, problema Mahno a fost dezbătută foarte serios în cercurile militare şi s-a ajuns la concluzia că în această privinţă nu vom avea decît de cîştigat, ceea ce se explică prin faptul că elementele care se grupaseră în jurul lui Mahno au şi simţit pe propria lor piele ce reprezintă regimul lui Vranghel, iar ceea ce acest regim le poate oferi nu le-a mulţumit. Înţelegerea noastră cu Mahno are la bază promisiunea lui că nu va merge împotriva noastră. Şi aici s-a ajuns la aceeaşi situaţie ca în cazul lui Denikin şi Kolceak : de îndată ce au fost lezate interesele chiaburilor şi ale ţărănimii în general, ţăranii au trecut de partea noastră.

Este neîndoielnic că polonezii folosesc şi ei armistiţiul pentru a se întări, poate că vor aduce şi armament în timpul armistiţiului, aceasta însă nu înseamnă că noi nu trebuie să procedăm la fel.

Atîta timp cît există război, trebuie să existe şi diplomaţie secretă, fiind unul din mijloacele războiului. Noi nu putem renunţa la ea. Aprecierea asupra acestei diplomaţii depinde de aprecierea generală asupra războiului.

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după stenogramă

PROIECTUL DE HOTĂRÎRE AL BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SARCINILE P.C. (b) DIN RUSIA ÎN ŢINUTURILE LOCUITE DE POPOARE ORIENTALE [128]

Examinînd rapoartele şi comunicările făcute la consfătuirea din 13.X.1920 a Biroului Politic al C.C. cu cei 27 de delegaţi ai Congresului de la Baku al popoarelor din Orient [129], Biroul Politic al C.C. hotărăşte :

1. Să se intensifice activitatea Consiliului naţionalităţilor de pe lîngă Comisariatul poporului pentru problemele naţionalităţilor şi să se prezinte un raport cu privire la această activitate la viitoarea şedinţă a C.C.P.

2. Să se institue o anchetă severă pentru cercetarea abuzurilor şi a samavolniciilor comise de populaţia locală rusă faţă de naţionalităţile orientale (în special faţă de calmuci, bureat-mongoli etc.), iar cei vinovaţi să fie pedepsiţi.

3. Să se publice în numele Puterii Sovietice supreme un manifest în care să fie reamintite principiile politicii naţionale a R.S.F.S.R. şi să se instituie un control mai eficace asupra aplicării depline a acestei politici.

4. Să se considere necesară aplicarea autonomiei, în forme care să corespundă condiţiilor concrete, naţionalităţilor orientale care nu au încă instituţii autonome, şi în primul rînd calmucilor şi bureat-mongolilor ; Comisariatul poporului pentru problemele naţionalităţilor să fie însărcinat cu îndeplinirea.

5. În problema agrară să se considere necesară restituirea către muntenii din Caucazul de nord a pămînturilor ce le-au fost luate de velicoruşi, pe seama chiaburilor din rîndurile populaţiei căzăceşti ; C.C.P. să fie însărcinat cu pregătirea neîntîrziată a hotărîrilor respective.

6. Să se elaboreze instrucţiuni pentru toţi împuterniciţii Comitetului Central şi ai Puterii sovietice centrale care sînt trimişi din Moscova în regiunile locuite de popoare orientale. În aceste instrucţiuni centrul de greutate trebuie să cadă asupra explicării obligaţiei ce revine împuterniciţilor de a acţiona exclusiv prin organele locale formate din reprezentanţi ai populaţiei muncitoare locale, şi de a considera drept principala lor sarcină lupta împotriva grupurilor burgheze şi pseudocomuniste din rîndurile populaţiei locale şi sprijinirea grupurilor şi elementelor cu adevărat comuniste.

Scris la 13 sau 14 octombrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1958 în revista „Voprosî Istorii K.P.S.S." nr. 2

Se tipăreşte după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONSFĂTUIREA PREŞEDINŢILOR COMITETELOR EXECUTIVE JUDEŢENE, DE PLASĂ ŞI SĂTEŞTI DIN GUBERNIA MOSCOVA 15 OCTOMBRIE 1920 [130]

Tovarăşi ! În expunerea cu privire la situaţia internă şi externă a republicii pe care aţi dorit s-o ascultaţi, cel mai mult, fireşte, voi insista asupra războiului cu Polonia şi asupra cauzelor lui. Evenimentul principal care a determinat în ultimele şase luni situaţia internă şi externă a republicii, a fost tocmai acest război. Şi tocmai acum, cînd pacea preliminară cu Polonia abia s-a semnat, tocmai acum putem şi trebuie să aruncăm o privire generală asupra acestui război, asupra importanţei lui şi să încercăm să chibzuim asupra învăţămintelor pe care ni le oferă nouă tuturor acest război, care abia s-a terminat şi nu se ştie încă dacă într-adevăr s-a terminat definitiv. De aceea, în primul rînd vreau să vă reamintesc că polonezii şi-au început ofensiva la 26 aprilie anul curent. Propunerea Republicii sovietice a fost următoarea : noi am propus solemn şi oficial polonezilor, moşierilor polonezi şi burgheziei poloneze pace în condiţii mult mai avantajoase decît cele pe care le-au obţinut acum de la noi, cu toate înfrîngerile grele suferite de trupele noastre în împrejurimile Varşoviei şi cele — şi mai grele — suferite în timpul retragerii de la Varşovia. Cînd, la sfîrşitul lunii aprilie anul curent, polonezii aveau un front care trecea la 50—150 de verste mai spre răsărit de graniţa pe care o recunosc ei acum la încheierea păcii preliminare, dar, cu toate că această graniţă era atunci evident nejustă, noi am propus în mod solemn, în numele C.E.C. din Rusia, polonezilor pace, deoarece, după cum ştiţi şi vă amintiţi desigur

cu toţii, principala grijă de atunci a Puterii sovietice era să asigure trecerea la construcţia paşnică. N-am avut motive să dorim ca problemele litigioase dintre noi şi statul polonez să fie rezolvate pe calea războiului. Noi am ştiut foarte bine că statul polonez era pe atunci şi continuă să fie şi acum un stat al moşierilor şi capitaliştilor, că este pe de-a-ntregul dependent de capitaliştii Antantei, de ţările Înţelegerii şi îndeosebi de Franţa. Cu toate că pe atunci Polonia avea sub influenţa ei nu numai întreaga Lituanie, dar şi Bielorusia, ca să nu mai vorbim de Galiţia răsăriteană, noi am socotit de datoria noastră să facem tot posibilul pentru a evita războiul, pentru a da posibilitate clasei muncitoare şi ţărănimii din Rusia să se odihnească măcar puţin după războiul imperialist şi războiul civil şi să se dedice, în sfîrşit, în întregime muncii paşnice. S-a întîmplat şi de data asta aşa cum s-a mai întîmplat în repetate rînduri : declaraţia noastră sinceră, deschisă că propunem polonezilor să încheie cu noi pacea respectînd graniţa la care se găseau ei pe atunci a fost considerată ca un semn de slăbiciune din partea noastră. Diplomaţii burghezi din toate ţările nu erau obişnuiţi cu astfel de declaraţii sincere, iar hotărîrea noastră de a accepta pacea, cu toate că linia frontului era atît de dezavantajoasă pentru noi, a fost considerată şi interpretată ca o dovadă a extremei noastre slăbiciuni. Capitaliştii francezi au reuşit să-i împingă pe capitaliştii polonezi la război. Vă aduceţi aminte că după un scurt răgaz, după ofensiva poloneză, am răspuns printr-o contralovitură şi am ajuns pînă aproape de Varşovia, după care a urmat o grea înfrîngere a trupelor noastre, care a făcut ca ele să se retragă.

Timp de mai bine de o lună şi tot timpul din urmă, trupele noastre au fost nevoite să se retragă şi să sufere înfrîngeri, deoarece erau extrem de obosite şi de istovite din cauza nemaipomenitului marş de la Poloţk la Varşovia. Dar, cu toată această situaţie grea, repet, pacea a fost semnată în condiţii mai puţin avantajoase pentru Polonia decît cele dinainte. Atunci graniţa era cu 50 de verste mai spre est, iar acum este cu 50 de verste mai spre vest. Prin urmare, cu toate că am încheiat pacea într-un moment avantajos numai pentru inamic, într-un moment cînd

trupele noastre se retrăgeau, iar Vranghel îşi intensifica presiunea, noi am încheiat-o în condiţii mai bune. Aceasta vă dovedeşte încă o dată că, atunci cînd Puterea sovietică face propuneri de pace, vorbele şi declaraţiile ei trebuie privite neapărat cu toată seriozitatea, pentru că altfel se va întîmpla ca noi să propunem pacea în condiţii mai proaste şi să o obţinem în condiţii mai bune. Se înţelege că moşierii şi capitaliştii polonezi nu vor uita această lecţie ; ei îşi dau seama că s-au întrecut cu gluma ; acum ei au încheiat pacea avînd un teritoriu mai mic decît cel propus înainte. Iar aceasta nu este prima lecţie. Vă aduceţi aminte, probabil, cu toţii că în primăvara anului 1919 a venit la Moscova un reprezentant al guvernului american care ne-a propus să încheiem o pace preliminară cu toţi comandanţii supremi albgardişti din acea perioadă : Kolceak, Denikin etc., o pace care era pentru noi extrem de dezavantajoasă. Cînd acest reprezentant s-a înapoiat la el în ţară şi a expus care sînt condiţiile puse pentru a fi încheiată pacea, s-a dovedit că condiţiile puse de noi nu sînt avantajoase şi războiul a continuat. Rezultatele acestui război vă sînt cunoscute. Prin urmare, nu este pentru prima oară cînd Puterea sovietică se dovedeşte mult mai puternică decît pare şi cînd notele noastre nu conţin acea lăudăroşenie şi acele ameninţări care sînt proprii tuturor celorlalte guverne, guverne burgheze, cînd a nu accepta o pace propusă de Rusia Sovietică înseamnă a obţine această pace, după cîtva timp, în condiţii mult mai proaste. În politica internaţională asemenea lucruri nu se uită, iar noi, dovedind panilor polonezi că au obţinut acum o pace mai proastă decît cea propusă de noi, vom deprinde masele populare poloneze, pe ţăranii şi muncitorii polonezi să cîntărească, să compare declaraţiile pe care le face guvernul lor cu cele pe care le face guvernul nostru.

Poate că mulţi dintre dv. au văzut în ziare nota guvernului american în care acesta declară : „Nu vrem să avem de-a face cu Puterea sovietică, deoarece ea nu-şi respectă obligaţiile“ [131]. Nu ne surprind astfel de declaraţii, deoarece le auzim de mulţi ani, dar pînă la urmă toate încercările lor de a cotropi Rusia Sovietică se soldează cu un

eşec. Ziarele poloneze, care aproape toate sînt vîndute moşierilor şi capitaliştilor — aceasta se numeşte la ei libertatea presei —, spun că nu trebuie să te încrezi în Puterea sovietică pentru că este o putere a mincinoşilor şi a asupritorilor. Toate ziarele poloneze spun aceasta, dar muncitorii şi ţăranii polonezi verifică vorbele prin fapte, iar faptele au arătat că atunci cînd am propus pacea pentru prima oară, am dovedit prin aceasta dragostea noastră de pace, iar încheind pacea în octombrie din nou am dovedit dragostea noastră de pace. Nici o istorie a guvernelor burgheze nu ne poate oferi asemenea dovezi, iar acest fapt nu poate să nu lase urme în mintea muncitorilor şi ţăranilor polonezi. Puterea sovietică a semnat pacea atunci cînd acest lucru nu-i convenea. Numai aşa vom dezvăţa să mintă guvernele statelor care se află în mîinile moşierilor şi capitaliştilor, numai aşa vom submina încrederea muncitorilor şi ţăranilor din ţările respective în guvernele lor. Asupra acestui lucru trebuie să reflectăm cel mai mult. Puterea sovietică din Rusia este înconjurată de duşmani fără număr şi totuşi aceşti duşmani sînt neputincioşi. Gîndiţi-vă la întregul mers şi la deznodămîntul războiului cu Polonia. Acum ştim că în spatele Poloniei se aflau capitaliştii francezi, că ei au dat Poloniei bani, echipament, armament, muniţii, că trimiteau ofiţeri francezi. Recent am fost informaţi că pe frontul polonez au apărut trupe de negri, adică trupe coloniale franceze. Prin urmare, războiul a fost dus de Franţa, ea fiind ajutată de Anglia şi de America. În acelaşi timp, Franţa l-a recunoscut pe Vranghel cîrmuitor legitim al Rusiei ; Franţa l-a susţinut deci şi pe Vranghel, i-a dat bani pentru înzestrarea şi întreţinerea armatei. Anglia şi America dau şi ele bani armatei lui Vranghel. Prin urmare, împotriva noastră erau trei aliaţi : Franţa, sprijinită de toate ţările bogate din lume, Polonia şi Vranghel, şi totuşi am ieşit din acest război încheind o pace avantajoasă. Deci noi am rămas învingători. Oricine se va uita pe hartă va vedea că noi am învins, că am ieşit din acest război cu un teritoriu mai mare decît am avut înainte de război. Dar este oare acest inamic mai slab decît noi, sînt oare forţele lui militare mai slabe decît ale noastre, are el oare mai puţini oameni, mai puţine rezerve

militare, mai puține obuze ? El are din toate acestea mai mult decît noi. Acest inamic este mai puternic decît noi, și totuși a fost înfrînt. Asupra acestui lucru trebuie să reflectăm, pentru a înțelege care este situația Rusiei Sovietice față de toate statele din lume.

Cînd au început revoluția, bolșevicii spuneau că pot și trebuie s-o înceapă ; în același timp însă noi n-am uitat că revoluția poate fi terminată cu succes, poate fi dusă la victorie definitivă numai dacă nu ne vom limita la Rusia, ci ne vom alia cu o serie întreagă de țări, pentru a învinge capitalul internațional. Capitalul Rusiei este legat de capitalul internațional. Iar atunci cînd adversarii noștri ne spun : chiar dacă veți învinge în Rusia, cauza voastră tot va pieri, pentru că celelalte state capitaliste vă vor strivi, ca răspuns la aceasta avem acum o foarte importantă experiență, experiența războiului cu Polonia, care arată cum s-au petrecut lucrurile în realitate. Și într-adevăr, cum de s-a putut întîmpla ca Franța, Polonia și Vranghel, mai puternici decît noi, plini de ură împotriva bolșevismului și de hotărîre de a răsturna Puterea sovietică, după jumătate de an — și chiar mai puțin dacă considerăm că ofensiva a început în aprilie — să fie înfrînte, ca războiul să se termine în favoarea noastră ? Cum de s-a putut întîmpla ca Rusia Sovietică, istovită de războiul imperialist și de războiul civil, înconjurată de dușmani, izolată de sursele de echipament și de armament, această Rusie Sovietică să iasă învingătoare ? Asupra acestui lucru trebuie să reflectăm, pentru că aprofundîndu-l începem să înțelegem nu numai mecanismul revoluției ruse, ci și cel al revoluției internaționale, găsim confirmarea faptului că revoluția rusă nu este decît o verigă în lanțul revoluției internaționale, iar cauza noastră este trainică și invincibilă, pentru că în întreaga lume revoluția crește, iar condițiile economice evoluează în așa fel, încît slăbesc pe dușmanii noștri, iar pe noi ne întăresc pe zi ce trece, că n-a fost din partea noastră nici exagerare, nici lăudăroșenie și nici înflăcărare : acum războiul cu Polonia a dovedit-o încă o dată. Trei aliați au luptat împotriva noastră. Se părea că nu e greu de unit acești trei aliați, s-a dovedit însă că acești trei aliați, care au tras învățăminte din marea experiență

a războiului purtat de Iudenici, Kolceak şi Denikin, n-au putut să se unească împotriva noastră, că ei se certau la fiecare pas, iar istoria războiului cu Polonia, de-abia terminat, este extrem de instructivă în această privinţă. Marşul nostru asupra Varşoviei, acest marş al Armatei Roşii, în care soldaţi obosiţi, istoviţi, prost îmbrăcaţi au parcurs peste 600 de verste, provocînd o înfrîngere după alta trupelor poloneze, admirabil instruite şi avînd sute de instructori dintre cei mai buni ofiţeri francezi, acest marş ne-a dezvăluit relaţiile interne dintre toţi inamicii noştri. Cînd trupele Armatei Roşii se apropiau de graniţa Poloniei, la 12 iulie, am primit o telegramă de la Curzon, ministrul afacerilor externe al Angliei, care ne propune în numele Ligii Naţiunilor, al faimoasei Ligi a Naţiunilor — alianţă care pretinde că uneşte Anglia, Franţa, America, Italia şi Japonia, state care dispun de un uriaş potenţial militar, de întreaga flotă militară existentă în lume, faţă de care o împotrivire militară ar părea un lucru absolut imposibil, un lucru absurd, — în numele acestei Ligi a Naţiunilor ne propune să încetăm războiul şi să începem la Londra tratative cu polonezii. Potrivit acestei telegrame, linia de graniţă urma să treacă pe lîngă Grodno, Bielostok, Brest-Litovsk şi pe rîul San în Galiţia răsăriteană. La această propunere am răspuns că nu luăm în considerare nici un fel de Ligă a Naţiunilor, deoarece am văzut cît de neserioasă e această Ligă a Naţiunilor, de care nu ascultă nici măcar membrii ei. Guvernul francez a găsit răspunsul nostru insolent şi se părea că această Ligă a Naţiunilor urma să pornească împotriva noastră. Dar ce s-a întîmplat ? Liga Naţiunilor s-a destrămat în urma acestei prime declaraţii a noastre, Anglia şi Franţa au început să se certe între ele.

Churchill, ministrul de război al Angliei, de cîţiva ani foloseşte toate mijloacele, atît cele legale cît şi — mai ales — cele ilegale, din punctul de vedere al legilor Angliei, pentru a-i întreţine pe toţi albgardiştii care au luptat împotriva Rusiei, pentru a-i înzestra cu armament. Churchill este cel mai mare duşman al Rusiei Sovietice, şi, cu toate acestea, imediat după declaraţia noastră, Anglia a intrat în conflict cu Franţa, deoarece aceasta din urmă are ne-

voie de forţele Rusiei albgardiste pentru ca ele s-o apere de Germania ; Anglia însă nu are nevoie de nici un fel de apărare, ea este o ţară maritimă şi nu se teme de intervenţie oricare ar fi ea, fiindcă dispune de o flotă extrem de puternică. Prin urmare, chiar de la primul pas a ieşit la iveală că Liga Naţiunilor, care profera ameninţări nemaipomenite împotriva Rusiei, este neputincioasă. La fiecare pas iese la iveală că interesele părţilor componente ale acestei Ligi a Naţiunilor sînt contradictorii. Franţa doreşte înfrîngerea Angliei şi viceversa. Şi atunci cînd tov. Kamenev ducea la Londra tratative cu guvernul englez şi atunci cînd a declarat premierului englez : „Să admitem că într-adevăr veţi îndeplini ceea ce proiectaţi, dar cum rămîne cu Franţa ?“, acesta a fost nevoit să răspundă că Franţa îşi va urma drumul ei, „noi nu putem merge pe acelaşi drum cu Franţa“. A reieşit că Liga Naţiunilor nu există, că uniunea statelor capitaliste este o simplă înşelătorie şi că, de fapt, este o uniune de tîlhari dintre care fiecare caută să smulgă ceva de la altul. Iar acum, cînd, cu prilejul încheierii păcii de la Riga, am avut ocazia să aflăm care erau divergenţele dintre Polonia, Anglia şi Vranghel, de ce n-au putut să se unească, am aflat că aveau interese diferite, deoarece Anglia vrea să aibă sub influenţa ei noile state mici — Finlanda, Estonia, Letonia şi Lituania —, că pe ea n-o interesează şi nici chiar nu-i convine restaurarea unei Rusii ţariste, sau a unei Rusii albgardiste, sau chiar burgheze. Şi de aceea Anglia acţionează contrar intereselor Franţei şi nu poate cădea la înţelegere cu Polonia şi cu Vranghel. Iar Franţa n-are nimic împotrivă ca soldaţii polonezi să piară pînă la unul în lupta pentru interesele ei, pentru banii ei. Ea speră că noi îi vom plăti cele 20 de miliarde luate ca împrumut de fostul ţar şi recunoscute de guvernul lui Kerenski, acum însă pentru orice om cu judecată sănătoasă e clar că capitaliştii francezi nu vor vedea aceşti bani cum nu-şi vor vedea ceafa, iar capitaliştii francezi înţeleg că pe muncitorii şi ţăranii francezi nu-i pot trimite la război, în schimb muncitori şi ţărani polonezi poţi trimite cît vrei, soldaţii polonezi n-au decît să piară, capitaliştii francezi trebuie însă să-şi primească miliardele. Dar şi muncitorii polonezi văd că ofiţerii fran-

cezi, englezi etc. se comportă în Polonia ca într-o ţară cucerită, şi de aceea în timpul tratativelor de la Riga am putut constata că partidul muncitorilor şi ţăranilor polonezi — partid incontestabil patriotic, incontestabil ostil bolşevismului, care se aseamănă cu partidul menşevicilor şi eserilor de dreapta din ţara noastră —, că acest partid era pentru pace şi împotriva guvernului moşierilor şi capitaliştilor polonezi, care pînă în ultimul moment s-au străduit să zădărnicească încheierea păcii, caută şi astăzi s-o zădărnicească, şi încă multă vreme vor căuta s-o facă, lucru despre care voi vorbi atunci cînd voi analiza dacă această pace preliminară, pe care de-abia am încheiat-o, este trainică sau nu.

Al treilea aliat care a luptat pentru a înapoia întreaga Rusie moşierilor şi capitaliştilor, Vranghel, consideră că şi Polonia face parte din Rusia. Pentru că toţi ţarii ruşi, toţi moşierii şi capitaliştii ruşi s-au obişnuit să considere Polonia drept o pradă a lor, ei n-au uitat că Polonia a fost oprimată încă de ţăranii iobagi ruşi, în frunte cu ţarul, atunci cînd erau trimişi la război şi deci, dacă Vranghel ar fi învins, el ar fi învins pentru a înapoia moşierilor întreaga putere, atît în Rusia cît şi în Polonia. S-a întîmplat însă că, adunîndu-se împotriva noastră trei aliaţi, ei au început prin a se certa, pentru că ceea ce vrea Franţa nu vrea nici ţăranul polonez, nici muncitorul polonez, şi ceea ce vrea Vranghel nu vrea nici măcar un singur moşier din Polonia. Iar acum, cînd interceptăm vreo radiogramă a lui Vranghel sau o radiogramă din Paris cu ştiri emanînd de la guvernul francez, constatăm că Vranghel şi Franţa scrîşnesc din dinţi, pentru că îşi dau seama ce fel de pace este aceea pe care am încheiat-o acum cu Polonia, cu toate că susţin că aceasta nu e pace, că Polonia nu o poate semna. Rămîne de văzut; deocamdată pacea este semnată. Or, nici Vranghel, nici Franţa nu înţeleg ce se întîmplă. Ei nu pot concepe acest miracol: o ţară ruinată, ca Rusia Sovietică, să învingă state civilizate mai puternice decît ea. Ei nu înţeleg că întreaga forţă a acestor victorii constă în principala învăţătură a comuniştilor, care spune că proprietatea dezbină, iar munca uneşte. Proprietatea privată înseamnă jaf, iar statul bazat pe proprietatea privată este un stat de tîlhari, care

luptă pentru împărţirea prăzii. Şi, încă înainte de a fi terminat acest război, ei încep să se războiască între ei. Acum un an eram ameninţaţi de 14 state. Or, alianţa acestor 14 state s-a destrămat chiar de la început. Şi de ce s-a destrămat ? Pur şi simplu pentru că înţelegerea dintre aceste state n-a fost decît o înţelegere pe hîrtie şi nici unul dintre ele n-a pornit la război. Iar acum, cînd a început războiul, Franţa, Polonia şi Vranghel s-au aliat, dar şi alianţa lor s-a destrămat, pentru că ei îşi pun piedică unul altuia. Ei au început să împartă pielea ursului pe care încă nu l-au ucis şi pe care nici nu-l vor ucide, dar pentru pielea acestui urs ei s-au şi luat la harţă.

Experienţa politicii mondiale a arătat că o alianţă împotriva Rusiei Sovietice este inevitabil sortită eşecului, deoarece este o alianţă imperialistă, o alianţă a tîlharilor, care nu pot fi uniţi pentru că nu au un interes adevărat, temeinic, care să-i unească. Ei n-au ceea ce uneşte clasa muncitoare, ei n-au asemenea interese, ceea ce a ieşit încă o dată la iveală în cursul războiului cu Polonia. Atunci cînd Armata noastră Roşie a înfrînt împotrivirea polonezilor, atunci cînd a cucerit Bielostokul şi Brest-Litovskul şi s-a apropiat de graniţa Poloniei, atunci s-a sfîrşit cu întregul sistem tradiţional de politică internaţională, pentru că această politică se bazează pe tratatul de la Versailles, iar tratatul de la Versailles este un tratat al tîlharilor şi bandiţilor. Atunci cînd ne-a fost impusă pacea de la Brest-Litovsk, a cărui povară am dus-o atîta timp, atunci toată lumea ţipa că e o pace prădalnică. Cînd a fost învinsă Germania, Liga Naţiunilor, care lupta împotriva ei, ţipa că războiul împotriva Germaniei este un război de eliberare, un război democratic. Germaniei i-a fost impusă pacea, dar această pace era o pace de cămătari, o pace de asupritori, o pace de casapi, pentru că au jefuit şi au căsăpit Germania şi Austria. Ei au lipsit aceste ţări de orice mijloc de existenţă, au lăsat copiii să flămînzească şi să moară de foame ; aceasta e o pace fără precedent, o pace tîlhărească. Prin urmare, ce este tratatul de la Versailles ? Este o pace fără pereche, o pace tîlhărească, care pune într-o situaţie de sclavi zeci de milioane de oameni printre care şi mulţi dintre cei mai civilizaţi. Aceasta nu este o

pace, ci nişte condiţii impuse de o bandă de tîlhari cu cuţitul în mînă unei victime fără apărare. Pe baza tratatului de la Versailles, aceşti inamici ai ei i-au luat Germaniei toate coloniile. Turcia, Persia şi China au fost înrobite. S-a creat o situaţie în care 7/10 din populaţia globului pămîntesc se află într-o situaţie de înrobire. Aceşti robi sînt risipiţi în întreaga lume şi lăsaţi să fie sfîrtecaţi de un mănunchi de ţări : Anglia, Franţa şi Japonia. Iată de ce întreagă această orînduială internaţională, această ordine care se ţine datorită tratatului de la Versailles, stă pe un vulcan, deoarece cele 7/10 din populaţia globului, care sînt înrobite, abia aşteaptă ca cineva să înceapă lupta, ca toate aceste state să înceapă să se clatine. Franţa trage nădejde să-şi încaseze vechile datorii, dar, la rîndul ei, ea este datoare Americii şi n-are cum să-i plătească aceste datorii, deoarece ea e săracă lipită pămîntului, iar la capitalişti proprietatea privată este sacră. Dar în ce constă această proprietate privată sacră ? În aceea că ţarii şi capitaliştii contractează împrumuturi, iar muncitorii şi ţăranii trebuie să plătească aceste datorii. Capitaliştii sînt în pragul falimentului. Ei n-au cum să iasă din datorii. Tocmai atunci Armata Roşie a trecut graniţa poloneză şi s-a apropiat de graniţa Germaniei. Aceasta s-a întîmplat atunci cînd în Germania toată lumea, chiar şi ultrareacţionarii şi monarhiştii, spuneau că bolşevicii îi vor salva, cînd au văzut că pacea de la Versailles trozneşte din toate încheieturile şi că există o Armată Roşie care a declarat război tuturor capitaliştilor. Şi ce a reieşit ? A reieşit că tratatul de la Versailles se bazează pe Polonia. E drept că n-am fost destul de puternici ca să ducem războiul pînă la capăt. Dar nu trebuie să uităm că muncitorii şi ţăranii noştri erau goi şi desculţi şi că totuşi mergeau înainte şi învingeau astfel de greutăţi şi luptau în astfel de condiţii cum nu i-a fost dat să lupte nici unei armate din lume. N-am fost destul de puternici, n-am reuşit să cucerim Varşovia şi să-i răpunem pe moşierii, albgardiştii şi capitaliştii polonezi, dar armata noastră a arătat lumii întregi că tratatul de la Versailles nu este o forţă atît de mare precum se spune, că în prezent sute de milioane de oameni sînt condamnaţi să plătească decenii întregi şi să transmită nepoţilor şi

strănepoţilor lor obligaţia de a plăti împrumuturile pentru a îmbogăţi pe imperialiştii francezi, englezi şi pe alţi imperialişti. Armata Roşie a arătat că acest tratat de la Versailles nu este chiar atît de trainic. După ce a fost încheiat acest tratat de la Versailles, armata noastră a arătat, în vara anului 1920, că Ţara sovietică, ruinată, a ajuns, datorită acestei Armate Roşii, la un pas de victoria deplină. Lumea întreagă a văzut că există o forţă care nu se teme de acest tratat de la Versailles şi că nu există asemenea tratate care să înfrîngă forţele muncitorilor şi ţăranilor dacă ei ştiu să le vină de hac moşierilor şi capitaliştilor.

Prin urmare, însăşi campania împotriva tratatului de pace de la Versailles, campania împotriva tuturor capitaliştilor şi moşierilor din toate ţările şi împotriva asupririi de către ei a celorlalte state, n-a fost în zadar. De acest lucru şi-au dat seama şi asupra lui au reflectat milioane şi milioane de muncitori şi de ţărani din toate ţările, care acum văd în Republica sovietică o salvatoare a lor. Ei spun : Armata Roşie a arătat că ştie să răspundă la lovituri, numai că în primul an — putem spune chiar în prima lună a construcţiei ei paşnice —, ea n-a avut destulă putere pentru a repurta victoria. Dar această primă lună de construcţie paşnică va fi urmată de ani, şi cu fiecare an ea va deveni de zece ori mai puternică. S-a crezut că pacea de la Versailles este o pace a imperialiştilor atotputernici, dar după vara anului 1920 lumea s-a convins că ei sînt mai neputincioşi decît muncitorii şi ţăranii chiar dintr-o ţară slabă atunci cînd aceştia ştiu să-şi unească forţele şi să dea o ripostă capitaliştilor. Iar în vara anului 1920, Rusia Sovietică s-a manifestat nu numai ca o forţă care se apără împotriva violenţei, împotriva asaltului albgardiştilor polonezi, de fapt ea a acţionat ca o forţă mondială capabilă să anihileze tratatul de la Versailles şi să elibereze sute de milioane de oameni în cele mai multe dintre ţările de pe glob. Iată care este importanţa campaniei din vara aceasta a Armatei Roşii. Iată de ce în cursul acestui război în Anglia s-au produs evenimente care marchează o cotitură în toată politica Angliei. Atunci cînd am refuzat să oprim armatele noastre, Anglia ne-a răspuns cu ameninţarea : „Vom trimite flota noastră împotriva Petrogradului“ ; şi

a fost dat ordinul de a porni împotriva Petrogradului. Aşa i-a declarat premierul englez tovarăşului Kamenev şi aşa s-a comunicat tuturor ţărilor. Dar a doua zi după această telegramă, în întreaga Anglie au avut loc mitinguri şi adunări, şi au ieşit ca din pămînt „comitetele de acţiune". Muncitorii s-au unit. Toţi menşevicii englezi, care sînt şi mai ticăloşi decît menşevicii ruşi, care se comportă şi mai servil faţă de capitalişti, pînă şi ei au fost nevoiţi să se unească, pentru că aceasta o cereau muncitorii, iar muncitorii din Anglia spuneau : „Nu vom admite un război împotriva Rusiei !" Şi în întreaga Anglie s-au format „comitete de acţiune", iar războiul imperialiştilor englezi a fost împiedicat şi din nou s-a văzut că, în războiul pe care-l duce împotriva imperialiştilor din toate ţările, Rusia Sovietică are aliaţi în fiecare din aceste ţări. Cînd bolşevicii spuneau : „Cînd ne răsculăm împotriva moşierilor şi capitaliştilor din Rusia nu sîntem singuri, pentru că în fiecare ţară avem aliaţi, aceşti aliaţi sînt muncitorii şi în general cei ce muncesc, ei există în cele mai multe dintre ţări", ei erau luaţi în rîs şi li se puneau întrebări ca aceasta : „Dar unde s-au manifestat aceşti oameni ai muncii ?" E drept că în Europa occidentală, unde capitaliştii sînt mult mai puternici şi unde trăiesc de pe urma spolierii a sute de milioane de oameni din colonii, e mult mai greu să porneşti la luptă, acolo revoluţia muncitorească creşte incomparabil mai încet. Totuşi ea creşte. Totuşi atunci cînd, în iulie 1920, Anglia a ameninţat Rusia cu războiul, muncitorii englezi au împiedicat acest război, iar menşevicii englezi i-au urmat pe bolşevicii englezi. Ei au fost nevoiţi să-i urmeze pe bolşevicii englezi şi să spună în pofida constituţiei, în pofida legii : „Nu vom admite războiul. Dacă mîine veţi declara război, noi vom declara grevă şi nu numai vouă nu vă vom da cărbuni, dar nu-i vom da nici Franţei". Muncitorii englezi au declarat că vor să facă politică internaţională şi ei o fac aşa cum o fac bolşevicii în Rusia, iar nu cum o fac capitaliştii în celelalte ţări.

Iată o mostră din cele scoase la iveală de războiul cu Polonia. Iată de ce peste o jumătate de an am şi fost învingători. Iată de ce Rusia Sovietică, ruinată, slabă, înapoiată, învinge alianţa unor state incomparabil mai

puternice, pentru că aceste state nu au forţă internă, pentru că muncitorii şi oamenii muncii sînt împotriva lor, şi acest lucru iese la iveală la fiecare criză. Iese la iveală deoarece este vorba de nişte tîlhari care se aruncă unul asupra altuia şi care la urma urmelor, în ultimă instanţă, nu se pot uni împotriva noastră, deoarece proprietatea dezbină şi transformă pe oameni în fiare, pe cînd munca îi uneşte. Iar munca a unit nu numai pe muncitorii şi pe ţăranii din Rusia, ci i-a mai unit pe aceştia cu muncitorii şi ţăranii din toate ţările ; aşa că în toate ţările se vede acum că Rusia Sovietică este o forţă care anihilează tratatul de la Versailles. Cînd Rusia Sovietică se va întări, praf şi pulbere se va alege din tratatul de la Versailles, aşa cum era cît p-aci să se întîmple în iulie 1920, la prima lovitură a Armatei Roşii. Iată de ce acest război cu Polonia s-a terminat aşa cum nu se aşteptase nici unul din statele imperialiste. Iar această lecţie este de cea mai mare importanţă pentru noi, căci ea ne arată concret, prin comportarea tuturor statelor care participă la politica mondială, că situaţia noastră este trainică, că oricîte încercări de invazie şi oricîte acţiuni militare se vor pune la cale împotriva Rusiei, iar încercări de acest fel vor mai fi, probabil, multe, experienţa noastră ne-a călit şi pe baza unor cazuri concrete putem fi convinşi că praf şi pulbere se va alege din toate aceste încercări. Iar după fiecare încercare de acest fel a duşmanilor noştri, noi vom fi şi mai puternici decît înainte.

Acum voi trece de la politica internaţională, care, datorită ciocnirii cu pacea de la Versailles, a scos în evidenţă puterea noastră, la sarcini mai apropiate, la sarcini practice, voi trece la situaţia care s-a creat în legătură cu tratatul de la Versailles. Nu voi stărui asupra importanţei pe care au avut-o Congresul al doilea al Internaţionalei Comuniste, congresul comuniştilor din întreaga lume, care s-a ţinut în iulie la Moscova, precum şi congresul popoarelor din Orient, care s-a ţinut mai tîrziu la Baku. Acestea au fost congrese internaţionale care i-au unit pe comunişti şi au demonstrat că în toate ţările civilizate şi în toate ţările înapoiate din Orient, steagul bolşevic, programul bolşevismului, modul de-a acţiona al bolşevicilor reprezintă pentru muncitorii din toate ţările civilizate şi pentru ţăranii

din ţările coloniale înapoiate steagul salvării, steagul luptei, că Rusia Sovietică în cursul acestor trei ani, într-adevăr, nu numai că i-a respins pe toţi aceia care au încercat s-o sugrume, dar şi-a mai cîştigat şi simpatia oamenilor muncii din întreaga lume, că noi nu numai că am zdrobit pe duşmanii noştri, dar ne-am cîştigat şi ne cîştigăm pe zi ce trece noi aliaţi. Importanţa congresului comuniştilor, care a avut loc la Moscova, şi a congresului reprezentanţilor comunişti ai popoarelor din Orient, care a avut loc la Baku, nu poate fi apreciată chiar imediat, nu poate fi pur şi simplu evaluată, dar constituie o cucerire mult mai importantă decît unele victorii militare, pentru că ne arată că experienţa bolşevicilor, activitatea lor, programul lor, chemarea lor la luptă revoluţionară împotriva capitaliştilor şi imperialiştilor au fost recunoscute în întreaga lume şi încă multe luni de acum înainte muncitorii şi ţăranii din toate ţările din lume vor căuta să înţeleagă şi să asimileze cele ce s-au făcut la Moscova în iulie şi la Baku în septembrie. E o forţă care în cazul oricărui conflict şi al oricărei crize se va manifesta în favoarea Rusiei Sovietice, ceea ce am putut constata în repetate rînduri, aceasta este principala lecţie care rezultă din războiul cu Polonia din punctul de vedere al raportului de forţe în întreaga lume.

Trecînd la ceea ce se petrece acum la noi, trebuie să spun că principala forţă pe care o mai avem de înfruntat este Vranghel. Franţa, Polonia şi Vranghel au mers împreună împotriva noastră. Atunci cînd trupele noastre erau ocupate exclusiv cu războiul de pe frontul de vest, Vranghel îşi strîngea forţele, iar flota franceză şi cea engleză îl ajutau. Cînd Vranghel se apropia de Kuban, el îşi punea nădejdea în cazacii înstăriţi, chiaburii de acolo. Cine l-a ajutat atunci pe Vranghel, cine i-a dat combustibil, flotă de război, pentru a-l menţine în bazinul Donеţului ? Flota engleză şi cea americană. Ştim însă că această debarcare a eşuat, deoarece cazacul din Kuban, deşi bogat în cereale, îşi dădea perfect de bine seama ce valoare au toate aceste promisiuni : Adunarea constituantă, suveranitatea poporului, ca şi celelalte lucruri minunate cu care eserii, menşevicii şi alţii ung ochii proştilor. Poate că ţăranii din Kuban îi credeau atunci cînd aceştia le făceau nişte promisiuni atît de frumoase, pînă la

urmă însă ei nu s-au mai luat după vorbe, ci după fapte ; ei au văzut că, deşi bolşevicii sînt duri, e totuşi mai bine cu ei. Rezultatul a fost că Vranghel a zburat din Kuban şi multe sute şi mii de oameni din trupele lui au fost împuşcaţi. Cu toate acestea Vranghel îşi strîngea în Crimeea tot mai multe forţe, iar trupele lui erau alcătuite aproape exclusiv din ofiţeri ; toate acestea se făceau în speranţa că la prima ocazie aceste forţe vor putea fi desfăşurate, numai de-ar fi urmate de ţărani.

Trupele lui Vranghel sînt înzestrate cu tunuri, tancuri şi avioane mai bine decît toate celelalte armate care au luptat în Rusia. În timp ce noi luptam cu polonezii, Vranghel îşi strîngea forţele ; de aceea şi spun că pacea cu Polonia nu este o pace trainică. Potrivit tratatului preliminar de pace semnat în ziua de 12, armistiţiul intra în vigoare abia în ziua de 18, polonezii putînd renunţa la armistiţiu [132] cu 2 zile înainte de această dată. Toată presa şi capitaliştii din Franţa se străduiesc să împingă Polonia într-un nou război cu Rusia Sovietică, iar Vranghel caută să pună în mişcare toate legăturile pe care le are pentru a zădărnici această pace, deoarece îşi dă seama că, războiul cu Polonia odată terminat, bolşevicii se vor întoarce împotriva lui. De aceea în prezent ni se impune o singură concluzie practică : toate forţele împotriva lui Vranghel ! În aprilie anul curent noi am propus încheierea păcii în condiţii dezavantajoase pentru noi, numai pentru a salva zeci de mii de muncitori şi ţărani de un nou măcel. Pentru noi graniţele nu au o importanţă atît de mare, adică pierderile de teritoriu ; pentru noi e mai important să salvăm viaţa a zece mii de muncitori şi ţărani, să ne păstrăm posibilitatea construcţiei paşnice, decît să păstrăm un mic teritoriu. Iată de ce am propus această pace, iar acum repetăm că Vranghel constituie principalul pericol, că trupele lui, care s-au întărit extraordinar de mult în acest răstimp, duc acum lupte înverşunate, trecînd în unele cazuri Niprul şi pornind ofensiva împotriva noastră. Frontul împotriva lui Vranghel este acelaşi front polonez, iar problema războiului cu Vranghel este problema războiului cu Polonia, aşa că pentru a transforma pacea preliminară cu Polonia într-o pace definitivă,

trebuie să-l zdrobim pe Vranghel cît mai repede posibil. Dacă nu o vom face, nu putem fi siguri că moşierii şi capitaliştii polonezi, sub presiunea moşierilor şi capitaliştilor francezi şi cu ajutorul lor, nu vor căuta să ne impună din nou un război. Iată de ce, profitînd de adunarea noastră, mă simt obligat să vă atrag atenţia asupra acestei probleme de primă importanţă, şi să vă rog să vă folosiţi de situaţia pe care o aveţi şi de influenţa de care vă bucuraţi pentru a înrîuri masele largi de muncitori şi ţărani şi să depuneţi maximum de efort pentru a duce pînă la capăt sarcina noastră imediată : de a zdrobi cu orice preţ în cel mai scurt timp pe Vranghel, deoarece numai de aceasta depinde posibilitatea de a ne apuca de munca de construcţie paşnică.

Ştim că, în ţara noastră ruinată, gospodăria ţărănească este distrusă pînă în temelii. Ţăranul are nevoie de produse, şi nu de banii de hîrtie care curg peste el din belşug, dar pentru a-i da ţăranului produse : petrol, sare, îmbrăcăminte etc., noi trebuie să refacem industria. Începem să ne apropiem de situaţia cînd vom putea face acest lucru. Ştim că în prezent avem mai multe cereale decît anul trecut, că avem combustibil pentru industrie, avem peste 100 000 000 de puduri de petrol din Baku, că bazinul Doneţului, care dă o cantitate uriaşă de combustibil, a fost refăcut şi că, deşi atunci cînd Vranghel se apropia de sudul bazinului Doneţului am fost nevoiţi să evacuăm de acolo unele întreprinderi, industria din bazinul Doneţului poate fi considerată pe de-a-ntregul refăcută. Stocarea de lemne merge mai bine : dacă anul trecut am tăiat şi transportat 7 000 000 de metri cubi, acum avem mult mai mult. Industria noastră începe să se înviroreze, ca, de pildă, în gubernia Ivanovo-Voznesensk, unde timp de cîţiva ani fabricile au stat închise, ceea ce îi demoraliza pe muncitori ; în prezent fabricile sînt aprovizionate cu combustibil şi încep să funcţioneze. În urma victoriilor repurtate în Turkestan, fabricile au primit bumbac de acolo şi acum încep să producă. Acum se deschide un cîmp uriaş de activitate pe tărîmul muncii productive, iar noi trebuie să ne îndreptăm toate eforturile spre refacerea industriei, pentru a da ţăranului îmbră-

căminte, încălţăminte şi alte produse, punînd astfel începutul unui schimb regulat de cereale de la sate pe produse orăşeneşti. Trebuie să începem să dăm ajutor agriculturii. Ieri am adoptat la Consiliul Comisarilor Poporului hotărîrea de a ajuta, acordîndu-le o raţie alimentară, muncitorilor uzinei care va produce primul plug adaptat cît mai bine la condiţiile noastre din Rusia, aşa încît să putem ridica agricultura la un nivel mai înalt, cu toate că ne lipsesc vitele.

Acum cînd nu mai există moşieri şi capitalişti, muncitorii şi ţăranii muncesc împreună şi obţin succese în această direcţie, dar pentru a ne ocupa îndeaproape de aceasta trebuie să nu uităm un lucru : că zeci de mii de muncitori şi ţărani îşi dau acum viaţa pe frontul împotriva lui Vranghel, că duşmanul este mai bine înarmat decît noi şi că acolo, pe frontul împotriva lui Vranghel, se dă ultima luptă înverşunată, care va hotărî dacă Rusia Sovietică va avea posibilitatea să se întărească pentru munca paşnică în aşa fel încît nu numai albgardiştii polonezi, dar nici o alianţă imperialistă mondială să nu fie de temut pentru ea. Aceasta depinde de voi, tovarăşi ! Trebuie să depuneţi toate eforturile şi să ţineţi minte că orice problemă a luptei a fost rezolvată de Rusia Sovietică nu pentru că s-au trimis ordine de la centru, ci pentru că masele de muncitori şi ţărani din întreaga ţară întîmpinau aceste ordine cu cea mai entuziastă şi caldă simpatie. Numai atunci cînd muncitorii şi ţăranii au văzut că luptînd împotriva lui Kolceak, Denikin şi Vranghel luptă pentru pămîntul, fabricile şi uzinele lor, pentru interesele lor, luptă împotriva moşierilor şi capitaliştilor, fiecare dintre ei a sprijinit cum a putut Armata Roşie, venind în ajutorul ei. Cînd ostaşii roşii au văzut că în spatele frontului oamenii au grijă de ei, Armata Roşie a fost cuprinsă de dorinţa de a obţine cu orice preţ victoria. Acum principalul este să-l învingem pe Vranghel, iar eu fac apel la voi să folosiţi în organizaţiile voastre, în fabricile, uzinele şi satele unde lucraţi toate posibilităţile existente pentru a veni de bunăvoie şi în concordanţă cu interesele mun-

citorilor şi ţăranilor din întreaga Rusie, în ajutorul frontului împotriva lui Vranghel, şi atunci într-adevăr vom învinge şi pe acest front împotriva lui Vranghel şi pe frontul internaţional. (A p l a u z e p u t e r n i c e.)

„Pravda" nr. 232
din 17 octombrie 1920

Se tipăreşte după textul buletinului „Dările de seamă stenografice ale Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova" nr. 13, 1920, confruntat cu textul apărut în ziarul „Pravda"

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE ROSTIT LA CONSFĂTUIREA PREŞEDINŢILOR COMITETELOR EXECUTIVE JUDEŢENE, DE PLASĂ ŞI SĂTEŞTI DIN GUBERNIA MOSCOVA 15 OCTOMBRIE 1920

Tovarăşi ! Va trebui să mă limitez la o scurtă încheiere, deoarece chiar de la începutul consfătuirii s-a văzut că există o dorinţă destul de puternică, chiar foarte puternică, de a ocărî organele centrale ale puterii. Este, firește, un lucru folositor, iar în ce mă priveşte, am considerat de datoria mea să ascult tot ce s-a spus împotriva organelor puterii şi a politicii duse de ele. Şi, după părerea mea, dezbaterile nu trebuiau închise. (Exclamaţii: „Just !“.) Dar după ce am ascultat observaţiile voastre, am rămas uimit cît de puţine propuneri clare şi concrete aţi făcut. Din cele două probleme, situaţia externă şi situaţia internă a republicii noastre, se pare că vă interesează mai mult situaţia internă. E şi firesc să fie aşa. Tovarăşi, voi uitaţi însă că situaţia internă depinde de cea externă, şi de aceea am socotit de datoria mea să vă spun cum şi de ce războiul cu Polonia ne-a pus faţă în faţă cu imperialiştii din lumea întreagă, cum ne-a adus la pace, cum şi de ce această pace nu este sigură, ce trebuie să facem ca ea să devină sigură, iar în această privinţă sper că, după ce veţi analiza toate celelalte probleme, după ce veţi expune toate problemele fără revoltă, nu veţi fi totuşi asemenea acelor personaje din basmul de care a pomenit unul dintre vorbitori [133]. Sînt convins că nu veţi face pe plac rîsului, care aşteaptă ca ţapul şi berbecul să se încaiere pentru a-i putea mînca. Oricît s-ar împunge ţapul şi berbecul, noi nu-i vom face rîsului această plăcere. (Aplauze şi strigăte: „Bravo !“, „Asta e just !“.) Tovarăşi ! Chiar dacă aici s-a

exprimat atît de des o nemulţumire şi nerăbdare excesivă, noi înţelegem totuşi cu toţii că forma în care trebuie să se ţină o şedinţă este, în primul rînd, libertatea cuvîntului. Dar la această adunare voi n-aţi respectat această formă, pentru că asupra majorităţii ţăranilor situaţia extrem de grea care s-a creat peste tot apasă prea mult. Majoritatea ţăranilor au prea mult de suferit de pe urma foametei, a frigului, a poverii excesive a impozitelor. (*Aplauze şi strigăte: „Just!".*) Iată pentru ce cei mai mulţi dintre cei care au luat cuvîntul au ocărît direct sau indirect puterea centrală. Şi se simţea că tovarăşii nici măcar nu voiau să asculte pînă la capăt dacă considerau că nu li se răspunde la ceea ce îi doare. Iar unul dintre vorbitori, nu-mi amintesc care, a spus că eu, după părerea lui, „am ocolit" problema. Cred că e o afirmaţie neîntemeiată.

Situaţia Republicii sovietice este extrem de grea, ceea ce ne-a şi făcut să ne grăbim să încheiem pacea înainte de campania de iarnă. Ceea ce ne-a împins să ne grăbim să încheiem pacea a fost dorinţa de a evita o campanie de iarnă, conştiinţa că e mai bine să avem o graniţă mai proastă, adică să primim mai puţin teritoriu din Bielorusia şi să smulgem un număr mai mic de ţărani bieloruşi de sub jugul burgheziei, decît să-i obligăm pe ţăranii din Rusia să suporte noi greutăţi, o nouă campanie de iarnă. Acestea sînt cauzele. Ştiţi că recolta proastă din anul acesta a dus la agravarea situaţiei ţăranilor. Dar nu toţi îşi dau seama cît îngreuiază acest lucru situaţia în domeniul politicii interne. Cred că toţi împreună veţi lămuri pe deplin problema impunerilor. Veţi auzi de asemenea ce vă va spune tovarăşul care vă va face o expunere cu privire la politica aprovizionării, iar eu nu vreau decît să vă arăt şi să vă atrag atenţia asupra legăturii strînse dintre situaţia internă şi situaţia externă. Să luăm ca exemplu fie şi şedinţele noastre de la Consiliul Apărării şi de la Consiliul Comisarilor Poporului. La aceste şedinţe sîntem nevoiţi să rezolvăm pînă şi problema unor trenuri, a predării obligatorii a surplusurilor de cereale de către vechile gubernii ruseşti, a cărei povară este adesea excesiv de grea. Cu două-trei săptămîni în urmă, într-o şedinţă a Consiliului Comisarilor Poporului, s-a discutat faptul că guberniile centrale au de

predat prea mult în cadrul predărilor obligatorii a surplusurilor şi în şedinţă s-a hotărît să se facă unele înlesniri. Dar pe seama cui să se facă aceste înlesniri ? La această întrebare nu se putea da decît un singur răspuns : pe seama regiunilor periferice, mai bogate în cereale, şi anume Siberia, Kuban, pregătind totodată posibilităţile pentru a putea lua cereale din Ucraina. Noi luăm cereale din Siberia, luăm cereale din Kuban, dar nu le putem lua din Ucraina, deoarece acolo războiul este în toi, iar Armata Roşie este nevoită să lupte împotriva bandelor care mişună în rîndurile ei. Sîntem nevoiţi să ne ocupăm aproape de fiecare tren. Noi vedem ce turnură a luat această adunare. Cîtă nemulţumire s-a manifestat, ce proteste vehemente s-au auzit ; noi însă înţelegem de ce s-a întîmplat aşa. Înţelegem că pe fiecare dintre cei care se frămîntă aici îl doare în suflet pentru că e lipsă de nutreţ pentru vite şi vitele pier, pentru că povara impunerilor este excesiv de grea şi în zadar a spus un tovarăş că aceste strigăte de protest sînt o noutate pentru noi. Noi ştim atît din telegramele care ne vin din diferite localităţi, cît şi din rapoartele de pe teren că vitele mor pentru că e lipsă de nutreţ şi toţi înţeleg că situaţia este grea. Dar noi ştim şi cum să ieşim din această situaţie. Aici nu există decît o soluţie, şi anume Siberia, Kubanul şi Ucraina.

A trebuit să dizlocăm trupe din Siberia pe frontul împotriva lui Vranghel, iar în Consiliul Apărării au fost 2—3 şedinţe foarte grele pentru că veneau tovarăşi care cereau să fie anulate unele trenuri directe care transportă alimente. Şi după tocmeli şi discuţii extrem de aprinse am rezolvat problema în sensul că am micşorat într-o oarecare măsură numărul trenurilor directe care transportă alimente. Dar noi vrem să auzim indicaţii mai consistente şi mai serioase. Noi ştim că lumea strigă şi se lamentează că gospodăriile se ruinează. Iată de ce chiar şi acest armistiţiu, care începe în ziua de 18 — cu toată clauza că polonezii au dreptul să-l denunţe cu 48 de ore înainte — ne aduce un răgaz şi o uşurare, iar în săptămînile următoare din Siberia şi din Kuban vor sosi totuşi mai multe trenuri cu cereale. Firește, nevoia e atît de mare şi recolta atît de proastă, încît toate acestea ne vor aduce o uşurare neînsemnată. Firește, nu

trebuie să ne înşelăm şi să afirmăm că aceasta va înlătura toate greutăţile şi ne va da posibilitatea să desfiinţăm sistemul de predare obligatorie a surplusurilor de cereale.

Acest lucru nu-l pot afirma şi nici nu-l voi afirma. Spuneţi clar care este părerea voastră, faceţi propuneri concrete cu privire la posibilitatea de a micşora impunerile excesive, iar reprezentanţii guvernului muncitoresc-ţărănesc vor acorda propunerilor voastre cea mai mare atenţie pentru că trebuie să căutăm soluţii pentru a uşura această situaţie nemaipomenit de grea. În Ucraina nu sînt mai puţine cereale decît în Kuban, poate că sînt chiar mai multe, dar pînă acum din Ucraina nu am reuşit să obţinem aproape nimic din cele 600 000 000 de puduri pe care urma să le primim în cadrul predării obligatorii a surplusurilor de cereale, ceea ce ar fi putut să asigure şi să refacă întreaga industrie. După socotelile noastre, Ucraina trebuie scoasă de pe rol : nu vom căpăta nici măcar un pud de acolo, pentru că acolo-s bandiţi şi pentru că războiul cu Vranghel ne sileşte să spunem : nu garantăm că vom primi măcar un singur pud din Ucraina. Iată care este situaţia, şi ea ne impune — cu toată nerăbdarea voastră legitimă şi cu toată indignarea voastră pe deplin justificată — să ne îndreptăm toată atenţia spre frontul polonez şi spre frontul împotriva lui Vranghel. Iată de ce, atunci cînd un tovarăş a declarat : „Nu sîntem împotriva ajutorului, dar înţelegem să dăm acest ajutor de bunăvoie", noi spunem : ajutaţi frontul !

În încheierea scurtelor mele observaţii, vă voi aminti ceea ce am spus la sfîrşitul raportului meu : ori de cîte ori Puterea sovietică se afla într-o situaţie grea — şi atunci cînd Denikin ajunsese la Orel, şi atunci cînd Iudenici ajunsese la 5 verste de Petrograd, cînd situaţia părea nu numai grea, ci desperată, de o sută de ori mai grea decît acum —, Puterea sovietică a reuşit să iasă din această situaţie pentru că, fără a o înfrumuseţa, ea convoca consfătuiri ale muncitorilor şi ţăranilor de felul celei de faţă. Iată de ce spun : zdrobirea rapidă a lui Vranghel nu depinde de o hotărîre a organelor centrale ale puterii, ci de felul în care reprezentanţii organelor locale, după ce-şi vor fi potolit nemulţumirea, după ce-şi vor fi încheiat lupta necesară, pe care un tovarăş cu muncă de conducere a numit-o lupta dintre

ţapi şi berbeci, după ce îşi vor fi formulat toate pretenţiile, acuzaţiile şi reproşurile, vor privi problema dacă au sau nu nevoie de libertate, independent de ceea ce hotărăsc organele centrale ale puterii. Nu putem da nici un fel de ordine în această privinţă ; totul depinde de ce veţi hotărî voi înşivă atunci cînd veţi analiza starea de lucruri, problema predărilor obligatorii ale surplusurilor de cereale, a impunerilor, situaţia de pe frontul împotriva lui Vranghel etc., asta depinde de voi. Ascultaţi pe toţi aceia care vor să-şi spună părerea, faceţi-ne reproşuri, ocărîţi-ne de zece ori mai tare, acesta este dreptul vostru, datoria voastră. Aţi venit aici pentru a vă spune părerea direct şi categoric, dar după ce veţi face toate acestea, gîndiţi-vă liniştit ce vreţi să daţi şi să faceţi pentru a termina cît mai repede cu Vranghel, şi sînt convins că în această problemă ne vom înţelege atît de bine încît — repet şi închei — în nici un caz rîsul nu va cîştiga nimic din discuţiile, disputele şi acuzaţiile noastre. (A p l a u z e.)

Publicat în 1920 în buletinul : „Dările de seamă stenografice ale Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova“ nr. 13

Se tipăreşte după textul buletinului

TELEGRAMA CĂTRE GUVERNUL SOVIETIC AL UCRAINEI ŞI CĂTRE STATUL-MAJOR AL FRONTULUI DE SUD

Ca răspuns la telegrama dv. cu privire la ţăranii săraci, vă comunic părerea *mea*. Dacă într-adevăr sînt revoluţionari, ar trebui considerat ca program : 1) lucrarea în comun a pămîntului ; 2) centre de închiriat maşini şi unelte agricole ; 3) să se confişte banii chiaburilor, în afară de munca pe care sînt obligaţi s-o presteze ; 4) să se confişte surplusurile de cereale, care să fie distribuite ţăranilor săraci drept recompensă ; 5) chiaburii să fie obligaţi să predea uneltele agricole la centrele de închiriat ; 6) toate aceste măsuri să fie aplicate numai în cazul cînd lucrarea în comun a pămîntului va avea succes, iar aplicarea lor va fi făcută sub un control efectiv. Comunele să fie lăsate pe ultimul loc, întrucît cel mai mare pericol îl prezintă pseudocomunele create în mod artificial şi ruperea de masa gospodăriilor a unor gospodării izolate. E nevoie de foarte multă prudenţă la aplicarea oricăror măsuri noi şi de o triplă verificare a eficienţei măsurilor preconizate.

Preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului *Lenin*

Scris la 16 octombrie 1920 *Se tipăreşte după copia dactilografiată*

Publicat pentru prima oară în 1924 în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV

ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE PARTIDULUI

Principalele probleme după terminarea războiului împotriva lui Vranghel (şi pentru congresul partidului din 1921) :

1) lupta împotriva birocratismului din instituţiile sovietice ; verificarea rezultatelor reale ale acestei lupte ;

2) consolidarea temeliei socialiste : 7 000 000 de membri ai sindicatelor. Egalitate în loc de prioritate.

Dezvoltarea iniţiativei celor 7 000 000 de membri ai sindicatelor ;

3) legătura dintre sindicat (C.C.S. din Rusia) şi ţărănimea muncitoare, care nu exploatează, nu face speculă.

Întărirea legăturii dintre Puterea sovietică şi ţărănime.

Tractoare şi colhozuri.

19. X. 1920

Publicat pentru prima oară în 1942, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV

Se tipăreşte după manuscris

CU PRIVIRE LA ISTORIA PROBLEMEI DICTATURII [134]

(ÎNSEMNĂRI)

Problema dictaturii proletariatului este problema fundamentală a mişcării muncitoreşti contemporane din toate ţările capitaliste fără excepţie. Pentru a lămuri pe deplin această problemă trebuie să cunoaştem istoria ei. Pe plan internaţional, istoria teoriei dictaturii revoluţionare, în general, şi a dictaturii proletariatului, în particular, coincide cu istoria socialismului revoluţionar şi mai ales cu istoria marxismului. Apoi — şi aceasta este, bineînţeles, lucrul cel mai important — istoria tuturor revoluţiilor clasei asuprite şi exploatate împotriva exploatatorilor constituie pentru noi principalul material şi principalul izvor de cunoştinţe în problema dictaturii. Cine n-a înţeles că pentru victoria oricărei clase revoluţionare este necesar ca această clasă să-şi exercite dictatura, acela n-a înţeles nimic din istoria revoluţiilor sau nu vrea să ştie nimic în acest domeniu.

Pe plan rusesc o deosebită importanţă are, dacă vorbim de teorie, programul P.M.S.D.R. [135] întocmit în 1902—1903 de redacţia revistei „Zarea" şi a ziarului „Iskra" sau, mai exact, întocmit de G. V. Plehanov şi redactat, modificat şi aprobat de această redacţie. În acest program problema dictaturii proletariatului a fost pusă clar şi precis, şi a fost pusă tocmai în legătură cu lupta care se ducea împotriva lui Bernstein, împotriva oportunismului. Fireşte însă că cea mai mare importanţă o are experienţa revoluţiei, adică, în Rusia, experienţa anului 1905.

Ultimele trei luni ale acestui an — octombrie, noiembrie şi decembrie — au fost o perioadă de luptă revoluţionară

extraordinar de puternică, de amplă, o luptă de masă, o perioadă de îmbinare a două dintre cele mai eficiente metode ale acestei lupte : greva politică de masă şi insurecţia armată. (Trebuie spus, în paranteze, că încă în *mai* 1905 „Congresul al III-lea al P.M.S.D.R.", congres bolşevic, a considerat că „sarcina de a organiza proletariatul în vederea luptei nemijlocite împotriva absolutismului prin insurecţie armată" constituie „una dintre cele mai importante şi mai urgente sarcini ale partidului" şi a însărcinat toate organizaţiile de partid „să lămurească rolul grevelor politice de masă, care pot avea o mare importanţă la începutul şi chiar în cursul insurecţiei" [136].)

Pentru prima oară în istoria lumii lupta revoluţionară a atins un nivel de dezvoltare atît de înalt şi a căpătat o forţă atît de mare, încît insurecţia armată s-a îmbinat cu greva de masă, armă specific proletară. Este limpede că această experienţă are o importanţă general valabilă pentru *toate* revoluţiile proletare. Iar bolşevicii au studiat foarte atent şi sîrguincios această experienţă, au studiat-o atît sub aspectul ei politic cît şi sub cel economic. Mă refer la analiza datelor lunare cu privire la grevele economice şi politice din 1905, la formele de îmbinare a acestora, la nivelul de dezvoltare pe care l-a atins atunci pentru prima oară în lume lupta grevistă ; această analiză am făcut-o în revista „Prosveşcenie" în 1910 sau 1911 şi am repetat-o sub formă de scurte concluzii în publicaţii bolşevice care apăreau în acea perioadă în străinătate [137].

Grevele de masă şi insurecţiile armate puneau de la sine la ordinea zilei problema puterii revoluţionare şi a dictaturii, deoarece aceste metode de luptă duceau inevitabil — la început pe plan local — la izgonirea vechilor autorităţi, la preluarea puterii de către proletariat şi clasele revoluţionare, la izgonirea moşierilor, cîteodată la luarea în stăpînire a fabricilor etc. etc. Lupta revoluţionară de masă din perioada arătată a generat organizaţii fără precedent în istoria mondială ca *Sovietele de deputaţi ai muncitorilor,* iar curînd după aceea, Sovietele de deputaţi ai soldaţilor, Comitetele ţărăneşti etc. Problemele fundamentale (Puterea sovietică şi dictatura proletariatului) care se află acum în centrul atenţiei muncitorilor conştienţi din

întreaga lume s-au dovedit a fi puse în mod practic încă la sfîrşitul anului 1905. Dacă reprezentanţi de seamă ai proletariatului revoluţionar şi ai marxismului nefalsificat, ca Rosa Luxemburg, şi-au dat imediat seama de importanţa acestei experienţe practice şi au analizat-o în mod critic în adunări şi în presă, imensa majoritate a reprezentanţilor oficiali ai partidelor social-democrate şi socialiste oficiale, inclusiv reformiştii şi oamenii de tipul viitorilor „kautskişti", „longuetişti", adepţi ai lui Hillquit din America etc., au dat dovadă de o totală incapacitate de a înţelege însemnătatea acestei experienţe şi de a-şi îndeplini datoria de *revoluţionari*, adică de a trece la studierea şi propagarea învăţămintelor acestei experienţe.

În Rusia, chiar imediat după înfrîngerea insurecţiei armate din decembrie 1905, atît bolşevicii cît şi menşevicii au căutat să tragă concluzii din această experienţă ; această muncă a fost accelerată mai ales de faptul că în aprilie 1906 a avut loc Congresul de la Stockholm, aşa-numitul „Congres de unificare al P.M.S.D.R.", la care au fost reprezentaţi şi s-au unit în mod formal menşevicii şi bolşevicii. Cele două fracţiuni s-au pregătit deosebit de energic în vederea congresului. Înainte de congres, la începutul anului 1906, cele două fracţiuni au publicat proiecte de rezoluţii pentru principalele probleme. Aceste proiecte, reproduse în broşura mea : „Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R. (scrisoare către muncitorii din Petersburg)", Moscova, 1906 (110 pagini, din care aproape jumătate reprezintă textele proiectelor de rezoluţii ale celor două fracţiuni şi ale rezoluţiilor adoptate definitiv de congres), constituie principalul material din care se vede cum se punea problema atunci.

De pe atunci discuţiile despre importanţa Sovietelor erau legate de problema dictaturii. Încă *înainte* de revoluţia din octombrie 1905, bolşevicii au pus problema dictaturii (vezi broşura mea „Două tactici ale social-democraţiei în revoluţia democratică", Geneva, iulie 1905, retipărită în culegerea „În 12 ani") *. Menşevicii dezaprobau lozinca dic-

* *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 1—127. — *Nota red.*

taturii. Bolşevicii subliniau că Sovietele de deputaţi ai muncitorilor *„sînt de fapt germenii unei noi puteri revoluţionare“* — exact aşa se spunea în proiectul rezoluţiei bolşevice (p. 92 din „Raport“). Menşevicii recunoşteau importanţa Sovietelor, erau de părere că „trebuie sprijinită formarea“ lor etc., dar nu le considerau germeni ai puterii revoluţionare, în general nu vorbeau despre „o nouă putere revoluţionară“ de acest tip sau de un tip asemănător şi respingeau deschis lozinca dictaturii. Nu e greu de văzut că *toate* divergenţele de astăzi cu menşevicii existau în germene încă în acest mod de a pune problema. De asemenea nu e greu de văzut că în felul cum pun problema menşevicii (atît ruşi cît şi neruşi, de felul kautskiştilor, longuetiştilor etc.) s-au manifestat şi se manifestă ca reformişti sau oportunişti, care în vorbe recunosc revoluţia proletară, dar *în fapt neagă ceea ce este esenţial şi principal în noţiunea de revoluţie.*

Încă înainte de revoluţia din 1905, în broşura, menţionată mai sus, „Două tactici“, am analizat argumentele menşevicilor care mă învinuiau că „am substituit pe nesimţite una alteia noţiunea de revoluţie şi cea de dictatură“ („În 12 ani“, p. 459 *). Am demonstrat pe larg că tocmai prin această învinuire menşevicii dau în vileag oportunismul lor, adevărata lor natură politică de sateliţi ai burgheziei liberale, de promotori ai influenţei ei în rîndurile proletariatului. Cînd revoluţia devine o forţă incontestabilă, atunci şi adversarii ei încep „să recunoască revoluţia“ spuneam eu, dînd (în vara anului 1905) ca exemplu pe liberalii ruşi care rămăseseră monarhişti-constituţionalişti. Acum, în 1920, s-ar putea adăuga că şi în Germania şi în Italia burghezii liberali sau cel puţin cei mai cultivaţi şi mai abili dintre ei sînt gata „să recunoască revoluţia“. Dar, „recunoscînd“ revoluţia şi în acelaşi timp refuzînd să recunoască *dictatura* unei anumite clase (sau a unor anumite clase), liberalii şi menşevicii ruşi de atunci, liberalii germani şi italieni de astăzi, turatiştii şi kautskiştii, tocmai prin aceasta dau în vileag *reformismul* lor, dovedesc că nu sînt cîtuşi de puţin apţi de a fi revoluţionari.

* Op. cit., p. 110—111. — *Nota red.*

Deoarece atunci cînd revoluţia a devenit o forţă incontestabilă, cînd ea este „recunoscută" şi de liberali, cînd clasele conducătoare nu numai că văd, dar şi simt de ce putere de neînvins dispun masele asuprite, atunci *întreaga problemă* — atît pentru teoreticieni cît şi pentru conducătorii politici practicieni — se reduce la *o exactă definire de clasă a revoluţiei.* Or, fără noţiunea de dictatură *nu se poate da* această definiţie de clasă exactă. Nu poţi fi revoluţionar *în fapt* fără a pregăti dictatura. Acest adevăr nu l-au înţeles în 1905 menşevicii, nu-l înţeleg în 1920 socialiştii italieni, germani, francezi şi ceilalţi socialişti care se tem de „condiţiile" severe ale Internaţionalei Comuniste, se tem acei ce sînt capabili să recunoască dictatura în *vorbă*, dar nu sînt capabili să o *pregătească în fapt.* Şi de aceea nu va fi inoportun să reproduc pe larg o explicare a concepţiilor lui Marx, pe care am publicat-o într-o lucrare apărută în iulie 1905 şi îndreptată împotriva menşevicilor ruşi, dar care este valabilă şi pentru menşevicii vesteuropeni din 1920 (voi înlocui denumirea ziarelor etc. ...arătînd pur şi simplu dacă este vorba de menşevici sau de bolşevici):

„Mehring povesteşte, în adnotările la ediţia — scoasă de el — a articolelor lui Marx apărute în 1848 în «Neue Rheinische Zeitung», că publicistica burgheză i-a reproşat acestui ziar, între altele, că ar fi cerut «introducerea imediată a dictaturii ca singurul mijloc de realizare a democraţiei» (Marx'Nachlass*, vol. III, p. 53). Din punct de vedere vulgar-burghez, noţiunea de dictatură şi cea de democraţie se exclud una pe alta. Neînţelegînd teoria luptei de clasă şi fiind obişnuit să vadă în arena politică ciorovăiala meschină dintre diferitele cercuri şi coterii ale burgheziei, burghezul înţelege prin dictatură abolirea tuturor libertăţilor şi garanţiilor democraţiei, orice samavolnicie, orice abuz de putere în interesul personal al dictatorului. În fond, tocmai acest punct de vedere vulgar-burghez se observă şi la menşevicii noştri care explică pasiunea pe care o manifestă bolşevicii pentru lozinca «dictaturii» prin faptul că Lenin «doreşte cu multă ardoare să-şi încerce norocul» («Iskra» nr. 103, p. 3, coloana 2). Pentru a explica menşevicilor

* — Marx. Scrieri postume. — *Nota trad.*

conţinutul ideii de dictatură a unei clase, spre deosebire de dictatura unei persoane, şi a le arăta care sînt sarcinile dictaturii democratice, spre deosebire de acelea ale dictaturii socialiste, nu va fi de prisos să ne oprim asupra concepţiilor lui «Neue Rheinische Zeitung» [138].

«Orice formă de organizare provizorie a statului după o revoluţie — scria «Noua gazetă renană» la 14 septembrie 1848 — reclamă o dictatură, şi anume o dictatură energică. Noi i-am reproşat lui Camphausen (preşedinte al Consiliului de Miniştri după 18 martie 1848), de la bun început, că n-a avut o atitudine dictatorială, că n-a zdrobit şi n-a înlăturat imediat rămăşiţele vechilor instituţii. Şi, în timp ce d-l Camphausen se legăna în iluzii constituţionale, partidul învins (adică partidul reacţiunii) şi-a întărit poziţiile în rîndurile birocraţiei şi ale armatei, ba a îndrăznit chiar să treacă ici-colo la luptă deschisă» [139].

Aceste cuvinte, spune pe bună dreptate Mehring, rezumă în cîteva propoziţii cele arătate în mod amănunţit de «Neue Rheinische Zeitung», într-o serie de lungi articole, despre guvernul Camphausen. Ce ne spun, aşadar, aceste cuvinte ale lui Marx ? Că un guvern revoluţionar provizoriu *trebuie* să acţioneze în mod dictatorial (teză pe care n-au putut, în ruptul capului, s-o înţeleagă menşevicii, care se fereau de lozinca dictaturii) ; — că sarcina acestei dictaturi este să lichideze rămăşiţele vechilor instituţii (tocmai ceea ce este limpede arătat în rezoluţia Congresului al III-lea al P.M.S.D. (bolşevic) din Rusia cu privire la lupta împotriva contrarevoluţiei şi ceea ce, după cum am arătat mai sus, este omis în rezoluţia menşevicilor). În sfîrşit, în al treilea rînd, aceste cuvinte arată că Marx biciuia pe democraţii burghezi pentru că-şi făceau «iluzii constituţionaliste» în epoca revoluţiei şi a războiului civil deschis. Care este sensul acestor cuvinte se poate vedea deosebit de clar într-un articol apărut în «Neue Rheinische Zeitung» din 6 iunie 1848.

«O adunare naţională constituantă — scria Marx — trebuie să fie, înainte de toate, o adunare activă, în chip revoluţionar activă. Adunarea de la Frankfurt [140] se îndeletniceşte cu exerciţii parlamentare şcoleşti şi lasă guvernul să acţioneze. Presupunînd că, după o matură

chibzuinţă, acest savant conciliu ar reuşi să elaboreze cea mai bună ordine de zi şi cea mai bună constituţie, la ce ar folosi cea mai bună ordine de zi şi cea mai bună constituţie dacă între timp guvernele germane vor fi pus la ordinea zilei baioneta ?» [141].

Iată care este sensul lozincii : dictatură...

Marile probleme din viaţa popoarelor se rezolvă numai prin forţă. Înseşi clasele reacţionare sînt, de obicei, cele dintîi care recurg la violenţă, la război civil, care «pun la ordinea zilei baioneta», aşa cum a făcut şi continuă să facă absolutismul rus, începînd de la 9 ianuarie [142], în mod sistematic, neîncetat şi pretutindeni. Şi din moment ce s-a creat o asemenea situaţie, din moment ce baioneta se află la loc de frunte în viaţa politică, din moment ce insurecţia s-a dovedit a fi necesară şi urgentă, înseamnă că iluziile constituţionale şi exerciţiile şcolăreşti de-a parlamentarismul nu fac decît să mascheze trădarea revoluţiei de către burghezie, «îndepărtarea» ei de revoluţie. Clasa cu adevărat revoluţionară trebuie să lanseze atunci tocmai lozinca dictaturii" *.

Aşa gîndeau bolşevicii despre dictatură înainte de revoluţia din octombrie 1905.

După experienţa acestei revoluţii, a trebuit să analizez amănunţit problema dictaturii, ceea ce am făcut în broşura : „Victoria cadeţilor şi sarcinile partidului muncitoresc", Petersburg, 1906 (broşura este datată 28 martie 1906). Din această broşură voi reproduce toate raţionamentele mai esenţiale ; menţionez că voi înlocui o serie de nume prin simpla indicaţie că este vorba de cadeţi sau de menşevici. În general vorbind, broşura este îndreptată împotriva cadeţilor şi, în parte, împotriva liberalilor fără partid, semicadeţilor, semimenşevicilor. În fond însă toate cele spuse despre dictatură se referă tocmai la menşevici, care, în această problemă, alunecau la fiecare pas spre cadeţi.

„Atunci cînd la Moscova împuşcăturile încetau, cînd dictatura militar-poliţienească îşi prăznuia orgiile sălbatice şi cînd în întreaga Rusie aveau loc represiuni şi schingiuiri în masă, în presa cadeţilor se făceau auzite glasuri împo-

* *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 118—120. — *Nota red.*

triva violenţei dinspre stînga, împotriva comitetelor de grevă ale partidelor revoluţionare. Profesorii cadeţi, care comercializează ştiinţa pe socoteala diverşilor Dubasovi, au mers pînă acolo încît au tradus cuvîntul «dictatură» prin cuvintele «măsuri excepţionale». Pentru a minimaliza lupta revoluţionară, «oamenii de ştiinţă» şi-au denaturat pînă şi latina învăţată de ei în liceu. Dictatura — să vă intre în cap o dată pentru totdeauna, domnilor cadeţi — înseamnă o putere nelimitată, care nu se bazează pe lege, ci pe forţă. În timpul unui război civil, oricare ar fi puterea învingătoare, ea nu poate fi decît o dictatură. Dar important este că există o dictatură a minorităţii asupra majorităţii, o dictatură a unui mănunchi de poliţişti asupra poporului, şi există o dictatură a imensei majorităţi a poporului asupra unui mănunchi de asupritori, de jefuitori şi de uzurpatori ai puterii poporului. Prin denaturarea vulgară a noţiunii ştiinţifice de «dictatură», prin zbieretele lor împotriva violenţei dinspre stînga într-o perioadă de dezmăţ al celei mai ilegale şi mai mîrşave violenţe dinspre dreapta, domnii cadeţi au arătat concret pe ce poziţie se situează «conciliatorii» în lupta revoluţionară, care s-a ascuţit. Cînd lupta se înteţeşte, «conciliatorul» se ascunde ca un laş. Cînd a învins poporul revoluţionar (la 17 octombrie), «conciliatorul» iese din vizuină, îşi dă ifose, îndrugă verzi şi uscate şi ţipă cît îl ţine gura : a fost o «glorioasă» grevă politică. Cînd învinge contrarevoluţia, «conciliatorul» începe să-i copleşească pe cei învinşi cu sfaturi şi poveţe făţarnice. Greva învingătoare a fost «glorioasă». Grevele învinse au fost criminale, sălbatice, absurde, anarhice. Insurecţia învinsă a fost o nebunie, un dezmăţ al stihiei, o barbarie, o absurditate. Într-un cuvînt, conştiinţa politică şi spiritul politic al «conciliatorului» se rezumă la a se aşterne la picioarele celui care este mai puternic în momentul de faţă, la a se încurca printre picioarele celor aflaţi în luptă, a împiedica cînd pe una, cînd pe cealaltă dintre părţi, la a căuta să slăbească lupta şi să adoarmă conştiinţa revoluţionară a poporului, care luptă cu înverşunare pentru libertate" *.

* *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 12, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 280—281. — *Nota red.*

Mai departe. Va fi cît se poate de nimerit să citez explicaţiile date de mine în problema dictaturii şi îndreptate împotriva domnului R. Blank. Acest R. Blank a expus într-un ziar — în fond menşevic, dar formal fără partid, care a apărut în 1906 [143] — concepţiile menşevicilor, lăudîndu-i pentru faptul că ei „caută să îndrepte mişcarea social-democrată din Rusia pe calea pe care merge întreaga social-democraţie internaţională, în frunte cu marele partid social-democrat din Germania".

Cu alte cuvinte, R. Blank, ca şi cadeţii, opunea bolşevicilor, ca unor revoluţionari nechibzuiţi, nemarxişti, răzvrătiţi etc. pe „rezonabilii" menşevici, prezentînd şi partidul social-democrat din Germania ca pe un partid menşevic. Acesta este un procedeu obişnuit al curentului internaţional al social-liberalilor, al pacifiştilor etc. care ridică în slavă pe reformiştii, oportuniştii, kautskiştii, longuetiştii din toate ţările, prezentîndu-i ca pe nişte socialişti „rezonabili", în opoziţie cu „nebunia" bolşevicilor.

Iată ce i-am răspuns domnului R. Blank în broşura susmenţionată, publicată în 1906 :

„Domnul Blank pune faţă în faţă două perioade ale revoluţiei ruse : prima este cuprinsă aproximativ între octombrie şi decembrie 1905. Aceasta este perioada vîrtejului revoluţionar. A doua este perioada actuală, pe care, desigur, sîntem în drept s-o numim perioada victoriei cadeţilor în alegerile pentru Dumă, sau, poate, dacă riscăm o anticipare, perioada Dumei cadete.

Vorbind despre această perioadă, domnul Blank spune că a venit din nou rîndul gîndirii şi al raţiunii şi că ne putem întoarce la o activitate conştientă, metodică, sistematică. Prima perioadă, dimpotrivă, este caracterizată de domnul Blank ca o perioadă de discordanţă între teorie şi practică. Au dispărut toate principiile şi ideile social-democrate, a fost dată uitării tactica pe care fondatorii social-democraţiei ruse au propovăduit-o întotdeauna, au fost chiar smulse din rădăcini înseşi principiile fundamentale ale concepţiei social-democrate despre lume.

Această principală afirmaţie a d-lui Blank are un caracter pur faptic. Întreaga teorie marxistă a fost în dezacord cu «practica» din perioada vîrtejului revoluţionar.

Aşa să fie oare ? Care este primul şi cel mai important «principiu fundamental» al teoriei marxiste ? Acela că în societatea contemporană proletariatul este singura clasă revoluţionară pînă la capăt şi de aceea singura clasă înaintată în orice revoluţie. Se pune întrebarea dacă vîrtejul revoluţionar n-a smuls oare din rădăcini acest «principiu fundamental» al concepţiei social-democrate despre lume ? Dimpotrivă, acest vîrtej l-a confirmat în modul cel mai strălucit. Tocmai proletariatul a fost principalul şi, la început, aproape singurul *luptător* din această perioadă. Este, poate, pentru prima oară în istoria omenirii cînd în revoluţia burgheză a fost folosit pe scară foarte largă, în proporţii în care n-a fost folosit nici în ţările capitaliste mai dezvoltate, un instrument de luptă pur proletar : greva politică de masă. Proletariatul a pornit la o luptă direct revoluţionară într-un moment cînd alde domnii Struve şi domnii Blank îndemnau la participare la Duma lui Bulîghin, cînd profesorii cadeţi îndemnau pe studenţi să-şi vadă de carte. Cu ajutorul acestui instrument de luptă proletar, proletariatul a cucerit pentru Rusia toată acea, cu iertăciune fie spus, «constituţie», care de atunci n-a fost decît denaturată, ciuntită şi mutilată. Proletariatul a folosit în octombrie 1905 metoda tactică de luptă despre care vorbise *înainte cu şase luni* rezoluţia Congresului al III-lea, *bolşevic*, al P.M.S.D.R., rezoluţie care a acordat o deosebită atenţie importanţei îmbinării grevei politice de masă cu insurecţia ; tocmai prin această îmbinare se caracterizează întreaga perioadă a «vîrtejului revoluţionar», ultimul pătrar al anului 1905 în întregime. Aşadar, acest ideolog al micii burghezii a denaturat realitatea în modul cel mai neruşinat şi mai scandalos. El n-a arătat nici un fapt care să denote existenţa unui dezacord între teoria marxistă şi experienţa practică din perioada de «vîrtej revoluţionar» ; el a încercat să estompeze principala trăsătură a acestui vîrtej, trăsătură care a constituit o strălucită confirmare a «tuturor principiilor şi ideilor social-democrate», a «tuturor principiilor fundamentale ale concepţiei social-democrate despre lume».

Dar care este adevărata cauză care l-a determinat pe d-l Blank să ajungă la părerea monstruos de greşită că în

perioada de «vîrtej» ar fi dispărut toate principiile şi ideile marxiste ? Examinarea acestui fapt prezintă un deosebit interes : ea ne dezvăluie încă o dată adevărata natură a filistinismului în politică.

În ce constă principala deosebire dintre perioada de «vîrtej revoluţionar» şi perioada actuală, «cadetă», din punctul de vedere al diferitelor metode de activitate politică, din punctul de vedere al diferitelor metode de creaţie istorică a poporului ? În primul rînd şi îndeosebi în faptul că în perioada de «vîrtej» au fost folosite unele metode speciale de creaţie istorică, străine altor perioade ale vieţii politice. Iată care sînt cele mai importante dintre aceste metode : 1) *«cucerirea» libertăţii politice de către popor*, realizarea ei fără a ţine seama de nici un fel de drepturi sau legi şi fără nici un fel de îngrădiri (libertatea întrunirilor cel puţin în universităţi, libertatea presei, de asociere, a congreselor etc.) ; 2) crearea unor noi organe ale *puterii revoluţionare* — Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, feroviarilor şi ţăranilor —, noi autorităţi săteşti şi orăşeneşti etc. etc. Aceste organe au fost create exclusiv de păturile *revoluţionare* ale populaţiei, au fost create în afara oricăror legi sau reguli, pe cale exclusiv revoluţionară, ca produs al creaţiei originale a poporului, ca manifestare a spiritului de iniţiativă al poporului, care s-a eliberat sau era pe cale să se elibereze de vechile cătuşe poliţieneşti. În sfîrşit, aceste organe erau tocmai organe ale *puterii*, deşi sub raportul compoziţiei şi al funcţionării lor aveau un caracter embrionar, spontan, difuz, neînchegat. Ele acţionau ca putere, luînd, de pildă, tipografiile (la Petersburg), arestînd pe funcţionarii superiori ai poliţiei, care împiedicau poporul revoluţionar să-şi exercite drepturile (asemenea cazuri au fost tot la Petersburg, unde organul respectiv al noii puteri era cel mai slab, iar vechea putere era cea mai puternică). Ele acţionau ca putere, îndemnînd întregul popor să nu dea bani vechiului guvern. Ele confiscau banii vechiului guvern (comitetele feroviare de grevă din sud) şi îi foloseau pentru nevoile noului guvern popular, — da, ele erau, fără îndoială, germenii unui guvern nou, popular, sau, dacă vreţi, revoluţionar. Prin caracterul lor social-politic, ele erau, în germene, o dicta-

tură a elementelor revoluționare ale poporului, — vă surprinde, d-le Blank și d-le Kizevetter ? nu vedeți în aceasta «măsuri excepționale» care pentru burghez echivalează cu dictatura ? V-am mai spus că habar n-aveți despre noțiunea științifică de dictatură. Vă vom explica imediat, dar mai întîi vom arăta că există o *a treia* «metodă» de acțiune în perioada de «vîrtej revoluționar» : *folosirea de către popor a violenței împotriva celor care exercită violența asupra poporului.*

Organele puterii descrise de noi erau, în germene, o dictatură, deoarece această putere nu recunoștea *nici o* altă putere și *nici o* lege, *nici o* normă, indiferent de la cine ar fi emanat ea. Putere neîngrădită, în afara legii și care se sprijină pe forță în sensul cel mai direct al cuvîntului, tocmai aceasta este dictatura. Dar forța pe care se sprijinea și pe care căuta să se sprijine această nouă putere nu era forța baionetei acaparate de un pumn de militari, forța «secției de poliție», forța banului, forța instituțiilor vechi, statornicite, oricare ar fi fost ele. Nicidecum. Noile organe ale noii puteri nu aveau nici arme, nici bani, nici vechile instituții. Forța lor — vă puteți închipui așa ceva, d-le Blank și d-le Kizevetter ? — n-avea nimic comun cu vechile instrumente ale puterii, n-avea nimic comun cu «măsurile excepționale», dacă facem abstracție de măsurile excepționale ale poporului împotriva asupririi lui de către organele polițienești și de către celelalte organe ale vechii puteri.

Atunci pe ce se sprijinea această forță ? Ea se sprijinea pe masa poporului. Iată *principala* deosebire dintre organele acestei noi puteri și toate organele din trecut ale vechii puteri. Cele din trecut erau organe ale puterii exercitate de o minoritate asupra poporului, asupra masei muncitorilor și țăranilor. Acestea noi erau organe ale puterii poporului, ale muncitorilor și țăranilor, exercitate asupra unei minorități, asupra unui mănunchi de zbiri polițienești, asupra unui pumn de nobili și de funcționari privilegiați. În aceasta constă deosebirea dintre dictatura *asupra* poporului și dictatura *poporului* revoluționar, luați bine aminte, d-le Blank și d-le Kizevetter ! Vechea putere, fiind dictatura unei minorități, a putut să se mențină numai cu ajutorul

tertipurilor poliţieneşti, numai prin înlăturarea, prin îndepărtarea masei poporului de la participarea la putere, de la supravegherea puterii. Vechea putere îşi manifesta sistematic neîncrederea în mase, se temea de lumină, se menţinea prin înşelăciune. Noua putere, fiind dictatura imensei majorităţi, a putut să se menţină şi s-a menţinut numai pe baza încrederii masei uriaşe, numai prin faptul că a atras în modul cel mai liber, cel mai larg şi cu toată tăria întreaga masă la exercitarea puterii. Nimic ascuns, nimic secret, nici un fel de regulamente, nici un fel de formalităţi. Eşti om al muncii ? Vrei să lupţi ca să scapi Rusia de un mănunchi de zbiri poliţieneşti ? Atunci eşti tovarăşul nostru. Alege-ţi deputatul. Alege-l chiar acum, imediat, cum îţi vine la îndemînă ; îl vom primi bucuroşi, cu drag, ca membru egal în drepturi, în Sovietul nostru de deputaţi ai muncitorilor, în Comitetul ţărănesc, în Sovietul de deputaţi ai soldaţilor etc. etc. Aceasta este o putere la care poate participa oricine, o putere care face totul în văzul maselor, accesibilă maselor, care emană direct de la mase, organul direct şi nemijlocit al masei poporului şi al voinţei lui. — Aşa se prezenta noua putere, sau, mai exact, aşa se prezentau germenii ei, deoarece victoria vechii puteri a strivit foarte curînd mlădiţele tinerei plante.

Veţi întreba, poate, d-le Blank sau d-le Kizevetter, de ce e nevoie aici de «dictatură», de «violenţă» ? Oare o masă imensă are nevoie să facă uz de violenţă împotriva unui mănunchi ? Oare zeci şi sute de milioane de oameni pot fi dictatori peste mii, peste zeci de mii ?

Această întrebare o pun de obicei oamenii care pentru prima oară au întîlnit termenul de dictatură folosit într-o accepţie nouă pentru ei. Oamenii sînt obişnuiţi să vadă numai o putere poliţienească şi numai o dictatură poliţienească. Li se pare ciudat că poate exista o putere fără nici un fel de poliţie, o dictatură nepoliţistă. Voi spuneţi că milioane de oameni n-au nevoie de violenţă împotriva unor mii de oameni ? Vă înşelaţi, şi vă înşelaţi din cauză că nu priviţi fenomenul în dezvoltarea lui. Voi uitaţi că noua putere nu cade din cer, ci se dezvoltă din vechea putere, apare alături de ea, împotriva vechii puteri, în luptă împotriva ei. Fără violenţă împotriva asupritorilor, care au în mîinile lor

instrumentele şi organele puterii, poporul nu poate fi scăpat de asupritori.

Să luăm un exemplu simplu, d-le Blank şi d-le Kizevetter, ca să puteţi înţelege acest lucru năstruşnic, «ameţitor», inaccesibil minţii unui cadet. Închipuiţi-vă că Avramov o schingiuieşte şi o schilodeşte pe Spiridonova. Să presupunem că Spiridonova are de partea ei zeci şi sute de oameni neînarmaţi, iar Avramov o mînă de cazaci. Ce ar face poporul în cazul cînd Spiridonova ar fi schingiuită în văzul lumii ? Ar folosi violenţa împotriva lui Avramov şi a suitei lui. Ar jertfi, poate, cîţiva luptători, care ar fi împuşcaţi de Avramov, dar ar dezarma totuşi cu forţa pe Avramov şi pe cazaci şi, foarte probabil, ar omorî pe loc pe unii dintre aceşti, cu iertăciune fie zis, oameni, iar pe ceilalţi i-ar băga la închisoare pentru a-i împiedica să-şi mai facă de cap şi pentru a-i trimite în faţa tribunalului poporului.

Vedeţi deci, d-le Blank şi d-le Kizevetter : cînd Avramov şi cazacii lui o schingiuiesc pe Spiridonova, aceasta este o dictatură militară-poliţienească asupra poporului. Cînd poporul revoluţionar (capabil de a lupta împotrivă asupritorilor, şi nu numai de a da îndemnuri, poveţe, de a-şi exprima regretul, dezaprobarea, de a scînci şi a se văita, poporul revoluţionar, nu cel pătruns de spirit mic-burghez, mărginit) foloseşte violenţa faţă de Avramov şi Avramovi, aceasta este o dictatură a poporului revoluţionar. Este o *dictatură*, deoarece este puterea poporului asupra Avramovilor, o putere neîngrădită de nici o lege (un mic-burghez ar fi, poate, împotrivă ca Spiridonova să fie scoasă cu forţa din mîna lui Avramov : căci acest lucru, vedeţi dv., nu e conform «legii»! există oare la noi vreo «lege» ca Avramov să fie ucis ? oare nu au creat unii ideologi ai micii burghezii teoria neîmpotrivirii la rău prin violenţă ?). Noţiunea ştiinţifică de dictatură nu înseamnă altceva decît o putere pe care n-o îngrădeşte nimic, nici o lege, care nu este stingherită de absolut nici o normă, care se sprijină nemijlocit pe violenţă. Noţiunea de «dictatură» *nu* înseamnă *altceva decît acest lucru*, ţineţi bine minte, domnilor cadeţi. Apoi, în exemplul luat de noi este vorba de dictatura *poporului*, deoarece poporul, masa neorganizată a populaţiei, care s-a adunat «întîmplător» în locul respectiv, intră ea

însăşi, direct, în scenă, face ea însăşi dreptate, foloseşte puterea, creează un drept nou, revoluţionar. În sfîrşit, aceasta este dictatura poporului *revoluţionar*. De ce numai a poporului revoluţionar, şi nu a întregului popor ? Pentru că în rîndurile întregului popor, care suferă mereu şi în modul cel mai atroce de pe urma isprăvilor Avramovilor, există oameni abrutizaţi fiziceşte, intimidaţi, oameni abrutizaţi moraliceşte, de pildă de teoria neîmpotrivirii la rău prin violenţă, sau abrutizaţi nu de o teorie, ci pur şi simplu de prejudecăţi, de obiceiuri, de rutină, oameni indiferenţi, aşa-numiţii filistini, mici burghezi, care sînt în stare mai curînd să se ţină deoparte de lupta aprigă, să treacă pe lîngă ea sau chiar să se ascundă (ca nu cumva în încăierarea asta să se aleagă cu vreun cucui !). Iată de ce dictatura este exercitată nu de întregul popor, ci numai de poporul revoluţionar, care însă nu se teme cîtuşi de puţin de întregul popor, care dezvăluie întregului popor cauzele care i-au determinat acţiunile sale şi toate amănuntele legate de ele, care e bucuros să atragă *întregul* popor ca să participe nu numai la conducerea statului, ci şi la exercitarea puterii şi la însăşi organizarea statului.

Aşadar, exemplul simplu luat de noi conţine *toate elementele* noţiunii ştiinţifice : «dictatura poporului revoluţionar», precum şi ale noţiunii : «dictatura militară-poliţienească». De la acest exemplu simplu, pe care-l poate înţelege chiar şi un savant profesor cadet, putem trece la fenomene mai complexe ale vieţii sociale.

Revoluţia, în sensul îngust, direct al cuvîntului, este tocmai acea perioadă din viaţa poporului cînd ura acumulată timp de veacuri împotriva isprăvilor Avramovilor răbufneşte sub formă de *acţiuni*, şi nu de vorbe goale, de acţiuni ale *maselor populare de milioane de oameni*, şi nu ale unor persoane izolate. Poporul se trezeşte şi se ridică pentru a se elibera de Avramovi. Poporul izbăveşte de Avramovi pe toate Spiridonovele fără număr ale vieţii ruseşti, foloseşte violenţa împotriva Avramovilor, exercită puterea asupra Avramovilor. Desigur, aceasta nu se întîmplă atît de simplu şi «dintr-o dată» ca în exemplul simplificat de noi pentru a fi înţeles de d-l profesor Kizevetter ; această luptă a poporului împotriva Avramovilor,

luptă în înţelesul îngust, direct al cuvîntului, această răsturnare a Avramovilor de pe spinarea poporului durează luni şi ani de «vîrtej revoluţionar». Tocmai această acţiune a poporului de a-i răsturna pe Avramovi de pe spinarea sa constituie conţinutul real a ceea ce se numeşte marea revoluţie rusă. Această acţiune, dacă o privim sub aspectul metodelor creaţiei istorice, se desfăşoară în formele pe care le-am descris mai sus, cînd am vorbit despre vîrtejul revoluţionar, şi anume : poporul cucereşte libertatea politică, adică libertatea a cărei înfăptuire o împiedicau Avramovii ; poporul creează o putere nouă, revoluţionară, o putere asupra Avramovilor, o putere asupra asupritorilor din vechiul regim poliţienesc ; poporul foloseşte violenţa împotriva Avramovilor pentru a-i înlătura, a-i dezarma şi a-i face inofensivi pe toţi aceşti cîini turbaţi de Avramov, Durnovo, Dubasov, Min etc. etc.

Este bine că poporul foloseşte aceste metode ilegale, nereglementare, nemetodice şi nesistematice de luptă, cum sînt cucerirea libertăţii, crearea unei puteri noi, revoluţionare, nerecunoscută de nimeni în mod formal, că foloseşte violenţa împotriva asupritorilor poporului ? Da, e foarte bine. Este cea mai înaltă manifestare a luptei poporului pentru libertate. Este epoca măreaţă cînd visurile de libertate ale celor mai buni oameni din Rusia devin *realitate*, fiind înfăptuite de masele populare înseşi, şi nu de eroi izolaţi. Este bine, aşa cum este bine că mulţimea o scapă (în exemplul nostru) pe Spiridonova de mîinile lui Avramov, că-l dezarmează cu forţa pe Avramov şi-l face inofensiv.

Aici însă ajungem la punctul central al temerilor şi gîndurilor ascunse ale cadeţilor. Cadetul este ideologul micii burghezii tocmai pentru că extinde asupra politicii, asupra acţiunii de eliberare a întregului popor, asupra revoluţiei punctul de vedere al micului burghez, care, în exemplul nostru cu schingiuirea Spiridonovei de către Avramov, ar fi căutat să reţină mulţimea, ar fi sfătuit-o să nu încalce legea, să nu se grăbească să elibereze victimele din mîinile călăului, care acţionează în numele puterii legale. În exemplul nostru, desigur, un asemenea mic-burghez ar fi, pur şi simplu, un monstru moral, iar sub raportul vieţii

sociale în ansamblu această hidoşenie morală a micului burghez, repetăm, nu este nicidecum o însuşire personală, ci o însuşire socială, determinată, poate, de prejudecăţile ştiinţei burgheze-filistine a dreptului, prejudecăţi puternic înrădăcinate în minţile acestor oameni.

De ce socoate d-l Blank că nici nu mai este nevoie de demonstrat că în perioada de «vîrtej» au fost date uitării toate principiile marxiste? Pentru că el denaturează marxismul, transformîndu-l în brentanism [144], considerînd cucerirea libertăţii, crearea unei puteri revoluţionare, folosirea violenţei de către popor «principii» nemarxiste. Această părere se întrezăreşte din întregul articol al d-lui Blank, şi nu numai din cel al lui Blank, ci şi din cele ale tuturor cadeţilor, ale tuturor publiciştilor din lagărul liberalilor şi al radicalilor, inclusiv bernsteinienii de la «Bez Zaglaviia» [145], d-nii Prokopovici, Kuskova şi tutti quanti *, care acum îl ridică în slăvi pe Plehanov din pricina dragostei lui pentru cadeţi.

Să vedem cum a apărut această părere şi de ce trebuia ea să apară.

Părerea aceasta a apărut direct din concepţia bernsteinistă sau, mai bine zis, oportunistă a social-democraţiei din Europa occidentală. Greşelile acestei concepţii oportuniste, care au fost demascate în mod sistematic şi pe toată linia de «ortodocşii» din Occident, sînt transplantate acum «pe nesimţite», în altă formă şi cu alte prilejuri, în Rusia. Bernsteinienii admiteau şi admit marxismul, *cu excepţia* laturii lui nemijlocit revoluţionare. Ei nu consideră lupta parlamentară ca unul dintre mijloacele de luptă indicate îndeosebi în anumite perioade istorice, ci ca forma principală, aproape exclusivă de luptă, care face inutile «violenţa», «cuceririle» şi «dictatura». Şi această denaturare filistină şi vulgară a marxismului, alde domnii Blank şi ceilalţi apologeţi liberali ai lui Plehanov o transplantează acum în Rusia. Atît de mult s-au deprins ei cu această denaturare, încît nici nu mai socot necesar să demonstreze că în perioada de vîrtej revoluţionar principiile şi ideile marxiste au fost date uitării.

* — şi alţii de teapa lor. — *Nota trad.*

De ce trebuia să apară această părere ? Pentru că ea corespunde întru totul situaţiei de clasă a micii burghezii şi intereselor ei. Ideologul societăţii burgheze «purificate» admite *toate* metodele de luptă ale social-democraţiei, *în afară tocmai de acelea pe care le foloseşte poporul revoluţionar în perioada de «vîrtej»* şi pe care social-democraţia revoluţionară le aprobă şi a căror aplicare o sprijină. Interesele burgheziei cer ca proletariatul să participe la lupta împotriva absolutismului, dar cer numai o participare de aşa natură, încît să nu se transforme într-o predominare a proletariatului şi a ţărănimii, numai o participare care să nu înlăture complet vechile organe absolutiste, feudale şi poliţieneşti ale puterii. Burghezia vrea să păstreze aceste organe, dar numai subordonîndu-le controlului ei nemijlocit ; ea are nevoie de ele pentru a le folosi *împotriva proletariatului,* căruia desfiinţarea completă a acestor organe i-ar înlesni în prea mare măsură lupta sa proletară. Iată de ce interesele burgheziei ca clasă cer să existe atît monarhie cît şi Cameră superioară, cer ca dictatura poporului revoluţionar să nu fie admisă. Burghezia spune proletariatului : luptă împotriva absolutismului, dar nu te atinge de vechile organe ale puterii —, am nevoie de ele. Luptă «în mod parlamentar», adică în limitele pe care ţi le prescriu eu în înţelegere cu monarhia, luptă cu ajutorul organizaţiilor, dar nu al unor organizaţii cum sînt comitetele generale de grevă, Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor etc., ci cu ajutorul organizaţiilor pe care legea promulgată de noi în înţelegere cu monarhia le admite şi le îngrădeşte, făcîndu-le inofensive pentru capital.

Se înţelege deci de ce despre perioada «vîrtejului» burghezia vorbeşte cu aroganţă, cu dispreţ, cu mînie şi cu ură şi de ce despre perioada constituţionalismului, păzit de Dubasov, vorbeşte cu entuziasm, cu încîntare şi cu o nemărginită dragoste mic-burgheză... pentru reacţiune. E vorba de aceeaşi însuşire constantă şi invariabilă a cadeţilor : tendinţa de a se sprijini pe popor şi teama de iniţiativa lui revoluţionară.

Se înţelege, de asemenea, de ce burghezia se teme ca de foc de o repetare a «vîrtejului», de ce ignorează şi estom-

pează elementele noii crize revoluționare, de ce întreține și răspîndește în rîndurile poporului iluziile constituționaliste.

Am explicat pe deplin de ce afirmă d-l Blank și cei de o teapă cu el că în perioada de «vîrtej» au fost date uitării toate principiile și ideile marxiste. D-l Blank, ca și toți filistinii, recunoaște marxismul *în afară* de latura lui revoluționară, recunoaște metodele social-democrate de luptă *în afară* de metodele cele mai revoluționare și direct revoluționare.

Atitudinea d-lui Blank față de perioada de «vîrtej» este extrem de caracteristică, ca o mostră de neînțelegere burgheză a mișcărilor proletare, o mostră de teamă burgheză față de lupta ascuțită și hotărîtă, de ură burgheză față de toate manifestările modului revoluționar, în înțelesul direct al cuvîntului, de a rezolva problemele social-istorice, mod radical care duce la sfărîmarea vechilor instituții. Domnul Blank s-a trădat, și-a trădat dintr-o dată întreaga sa mărginire burgheză. El a auzit și a citit că în perioada de vîrtej social-democrații au făcut «greșeli» și s-a grăbit să conchidă și să declare cu aplomb, pe un ton care nu admite replică și fără să aducă vreo dovadă, că toate «principiile» marxismului (despre care habar n-are !) au fost date uitării. În legătură cu aceste «greșeli» vom face următoarea remarcă : a existat oare vreo perioadă în dezvoltarea mișcării muncitorești, în dezvoltarea social-democrației, în care să nu se fi făcut greșeli de un fel sau altul ? În care să nu se fi observat abateri spre dreapta sau spre stînga ? Oare istoria perioadei parlamentare a luptei social-democrației germane, perioadă pe care toți burghezii mărginiți din întreaga lume o consideră o limită peste care nu se poate trece, nu e plină de asemenea greșeli ? Dacă n-ar fi de o ignoranță crasă în problemele socialismului, domnului Blank i-ar fi foarte ușor să-și amintească și de Mülberger, și de Dühring, și de Dampfersubvention [146], și de «tineri» [147], și de bernsteiniadă, și de multe, multe altele. Dar pe domnul Blank nu-l interesează să studieze mersul real al dezvoltării social-democrației ; pentru el este important doar să minimalizeze amploarea luptei proletare, pentru a preamări mărginirea burgheză a partidului său cadet.

Într-adevăr, dacă privim lucrurile din punctul de vedere al abaterilor social-democraţiei de la calea ei obişnuită, «normală», vedem că, în perioada de «vîrtej revoluţionar» şi sub acest aspect, coeziunea şi unitatea ideologică a social-democraţiei erau *mai mari*, şi nu mai mici decît în perioada anterioară. Tactica folosită în perioada de «vîrtej» nu a îndepărtat, ci a apropiat cele două aripi ale social-democraţiei. În locul divergenţelor de altădată se constată o unitate de vederi în problema insurecţiei armate. Social-democraţii din ambele fracţiuni au activat în cadrul Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor — aceste organe originale ale puterii revoluţionare embrionare —, au atras pe soldaţi şi pe ţărani spre aceste Soviete, au lansat manifeste revoluţionare împreună cu partidele mic-burgheze revoluţionare. Discuţiilor din trecut, din perioada dinainte de revoluţie, le-a luat locul solidaritatea în problemele practice. Creşterea valului revoluţionar a îndepărtat divergenţele, impunînd recunoaşterea unei tactici combative, înlăturînd problema Dumei, punînd la ordinea zilei problema insurecţiei, creînd o apropiere între social-democraţie şi democraţia burgheză revoluţionară în vederea unei activităţi directe şi imediate. În «Severnîi Golos» [148] menşevicii împreună cu bolşevicii chemau la grevă şi la insurecţie, îndemnau pe muncitori să nu înceteze lupta pînă cînd puterea nu va fi în mîna lor. Însăşi situaţia revoluţionară sugera lozincile practice. Discuţii se iscau numai în jurul unor amănunte în aprecierea evenimentelor. «Nacealo» [149], de pildă, considera Sovietele de deputaţi ai muncitorilor drept organe de autoadministrare revoluţionară ; «Novaia Jizn» [150] le considera organe embrionare ale puterii revoluţionare, care uneau în cadrul lor proletariatul şi democraţia revoluţionară. «Nacealo» înclina spre o dictatură a proletariatului. «Novaia Jizn» se situa pe punctul de vedere al unei dictaturi democratice a proletariatului şi a ţărănimii. Dar oare divergenţe de felul acestora şi altele asemănătoare n-au existat în rîndurile social-democraţiei în orice perioadă a dezvoltării oricărui partid socialist din Europa ?

Nu, faptul că domnul Blank denaturează lucrurile, că denaturează în mod flagrant istoria trecutului apropiat se

explică prin aceea, şi numai prin aceea, că avem în faţa noastră o mostră de platitudine burgheză pretenţioasă, căreia perioadele de vîrtej revoluţionar i se par o nebunie («au fost date uitării toate principiile», «gîndirea însăşi şi simpla raţiune aproape dispar»), iar perioadele de reprimare a revoluţiei şi de «progres» mic-burghez (ocrotit de Dubasovi) i se par perioade de activitate raţională, conştientă şi metodică. Această apreciere comparativă a două perioade (perioada de «vîrtej» şi perioada cadetă) străbate ca un fir roşu tot articolul domnului Blank. Cînd istoria omenirii înaintează cu viteza unei locomotive, asta e «vîrtej», «torent», «dispariţie» a tuturor «principiilor şi ideilor». Cînd istoria înaintează cu viteza carului cu boi, asta e întruchiparea raţiunii însăşi, e tot ce poate fi mai metodic. Cînd masele populare încep ele însele să făurească istoria, să transpună în viaţă în mod direct şi imediat «principiile şi teoriile», făcînd acest lucru cu tot primitivismul lor naiv, cu toată hotărîrea lor simplă şi cam brutală, burghezul e cuprins de teamă şi ţipă că «raţiunea trece pe planul al doilea» (nu este oare invers, o, eroi ai filistinismului ? Oare nu tocmai în aceste momente apare în istorie raţiunea maselor, şi nu raţiunea unor persoane izolate ? Oare nu tocmai atunci raţiunea maselor devine o forţă vie, activă, şi nu o forţă de cabinet ?). Cînd mişcarea nemijlocită a maselor înseşi este înăbuşită prin execuţii, prin represiuni, prin schingiuiri, prin şomaj şi prin foame, cînd ies din crăpături ploşniţele ştiinţei profesorale, întreţinute cu banii lui Dubasov, şi încep să acţioneze *în folosul* poporului, *în numele maselor,* trădînd şi vînzînd interesele acestora unui mănunchi de privilegiaţi, cavalerilor filistinismului li se pare că a venit o perioadă de progres potolit şi calm, că «a venit rîndul gîndirii şi al raţiunii». Pretutindeni şi întotdeauna burghezul rămîne credincios lui însuşi : fie că veţi lua «Polearnaia Zvezda» [151], fie «Naşa Jizn», dacă-l veţi citi pe Struve sau pe Blank veţi găsi peste tot unul şi acelaşi lucru, veţi găsi peste tot această apreciere mărginită, de un pedantism profesoral şi de o stupiditate birocratică asupra perioadelor revoluţionare şi ale celor reformiste. Primele sînt tolle Jahre, perioade de nebunie, de dispariţie

a gîndirii şi a raţiunii. Celelalte sînt perioade de activitate «conştientă, sistematică».

Să nu-mi răstălmăciţi cuvintele. Să nu spuneţi că eu afirm că domnii Blank preferă o perioadă sau alta. Nu este vorba nicidecum de preferinţe; succesiunea perioadelor istorice nu depinde de preferinţele noastre subiective. Este vorba de faptul că, *în analiza particularităţilor* unei perioade sau alteia (analiză care trebuie făcută în mod cu totul independent de preferinţele sau de simpatiile noastre), alde domnii Blank *denaturează* fără ruşine *adevărul*. Este vorba de faptul că în perioadele revoluţionare creaţia istorică are o amploare mai mare, un conţinut mai bogat, un nivel de conştiinţă mai înalt, un caracter mai sistematic, mai multă strălucire şi îndrăzneală decît în perioadele de progres mic-burghez, cadet şi reformist. Or, alde domnii Blank înfăţişează lucrurile de-a-ndoaselea. Ei prezintă mărginirea drept bogăţie de conţinut a creaţiei istorice. Ei văd în inactivitatea maselor oprimate sau strivite un triumf al «caracterului sistematic» al activităţii birocraţilor şi a burghezilor. Ei strigă că gîndirea şi raţiunea au dispărut atunci cînd rumegării proiectelor de lege de către diverşii conţopişti birocraţi şi penny-a-lineri (scrib plătit cu rîndul) liberali îi ia locul o perioadă de activitate politică directă a «prostimii», care pur şi simplu sfărîmă, de-a dreptul şi imediat, organele de asuprire a poporului, cucereşte puterea, ia în stăpînire tot ceea ce era considerat ca aparţinînd diverşilor asupritori ai poporului, într-un cuvînt, tocmai acea perioadă cînd se trezeşte gîndirea şi raţiunea milioanelor de oameni oprimaţi, cînd se trezeşte nu numai pentru a citi cărţi, ci pentru fapte, pentru fapte vii, omeneşti, pentru creaţia istorică" *.

Acestea au fost discuţiile despre dictatură în 1905—1906 în Rusia.

D-nii Dittmanni, Kautsky, Crispien, Hilferding în Germania, Longuet & Co în Franţa, Turati şi prietenii lui în Italia, MacDonald şi Snowden în Anglia etc. fac raţiona-

* *V. I. Lenin.* — Opere complete, vol. 12, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 305—318. — *Nota red.*

mente asupra dictaturii în fond absolut la fel ca d-l R. Blank şi cadeţii în 1905 în Rusia. Ei nu înţeleg dictatura, nu ştiu s-o pregătească, nu sînt în stare s-o înţeleagă şi să înfăptuiască.

20. X. 1920

Publicat la 9 noiembrie 1920 în revista „Internaţionala Comunistă" nr. 14
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI MUNCII ŞI APĂRĂRII CU PRIVIRE LA REFACEREA FLOTEI DIN MAREA BALTICĂ [152]

Se va însărcina Sovietul de deputaţi din Petrograd şi, în mod special, Comitetul Apărării din Petrograd, în persoana preşedintelui său, tov. Zinoviev, să acorde o atenţie deosebită accelerării lucrărilor de refacere a Flotei din Marea Baltică şi coordonării activităţii tuturor instituţiilor care pot sprijini această operă înlăturîndu-se orice tărăgănare şi instituindu-se o supraveghere riguroasă în vederea desfăşurării rapide şi cu succes a lucrărilor.

Raskolnikov şi Sudakov să fie însărcinaţi să prezinte (se poate şi în scris), după două săptămîni, un raport al prezidiului Sovietului din Petrograd şi al tov. Raskolnikov cu privire la măsurile luate şi la modul de organizare a muncii.

Scris la 23 octombrie 1920

Publicat pentru prima oară incomplet la 23 februarie 1938 în ziarul „Pravda" nr. 53

Se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după manuscris

PROIECTUL DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA NORMA DE MUNCĂ ŞI LA RAŢIA ALIMENTARĂ A FUNCŢIONARILOR SOVIETICI [153]

Comisiei formate din tovarăşii
Avanesov +
Noghin Golţman
Halatov
Ghindin
Fin

i se trasează sarcina

a) să strîngă date cu privire la aprovizionarea efectivă a funcţionarilor sovietici din diferite departamente în comparaţie cu muncitorii (inclusiv cu privire la aprovizionarea ilegală) ;

b) să examineze măsurile ce trebuie luate pentru a se introduce mai multă regularitate şi ordine în acest domeniu ;

c) să prezinte un proiect de regulament cu privire la instituirea unei comisii pentru stabilirea schemelor de organizare a diferitelor instituţii şi studierea normelor de muncă a funcţionarilor sovietici, a numărului lor, a rezultatelor muncii lor etc., precum şi propuneri cu privire la componenţa acestei comisii.

Scris la 23 octombrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1959 în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA [154]

1. Se va publica cel mai tîrziu peste două zile o declaraţie foarte cuprinzătoare şi solemnă cu privire la Comisia de control [155]. Răspund : Buharin şi Dzerjinski.

2. Se va cere lui Dzerjinski şi Preobrajenski să lucreze cel puţin trei ore pe zi în cadrul Comisiei de control, pentru a face din ea un adevărat organ al conştiinţei de partid şi proletare.

3. Se va începe imediat editarea publicaţiei „Diskussionîi listok", căreia i se va acorda cea mai mare atenţie ; Buharin şi Preobrajenski răspund în mod special.

4. Ca sarcină specială, se recomandă Comisiei de control o atitudine atentă şi individualizată faţă de reprezentanţii aşa numitei opoziţii — adesea supunîndu-i aproape unui tratament —, care au trecut printr-o criză psihologică din cauza eşecurilor în cariera lor pe linie de partid sau de stat. Trebuie să căutăm să-i liniştim, să le explicăm lucrurile în mod tovărăşesc, să le găsim (fără a recurge la metode de comandă) o muncă care să se potrivească particularităţilor lor psihologice ; să se dea recomandări şi indicaţii în acest sens Biroului Organizatoric al C.C. etc.

Scris la 26 octombrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1959 în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

DESPRE ORGANIZAREA UNEI LEGĂTURI ÎNTRE COMISARIATELE ECONOMICE ALE POPORULUI

1

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI [156]

Se va crea o consfătuire prealabilă în problema legăturilor organizatorice dintre toate comisariatele economice ale poporului.

Toate comisariatele economice ale poporului, în special Comisariatul poporului pentru aprovizionare, Consiliul economic superior, Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie şi Comisariatul poporului pentru agricultură sînt însărcinate să prezinte pînă luni, 1 noiembrie, la această consfătuire informaţii cu privire la toate comisiile economice interdepartamentale, şi pe scurt, cu privire la rezultatele muncii acestora.

Scris la 26 octombrie 1920

2

CONCEPT DE PROPUNERI

1) Să se însărcineze acelaşi grup de trei (Avanesov + Larin + Popov) [157] să studieze mai îndeaproape, din punctul de vedere al componenţei, al caracterului muncii etc., toate comisiile, să le clasifice, să tragă concluzii cu privire la unificările şi simplificările necesare şi să prezinte sîmbătă, 6 noiembrie, un raport.

2) (1) Comisia centrală de producţie
(2) Goelro
(3) Comisia de utilizare
(4) şi Comisariatul poporului pentru agricultură

vor pregăti pentru comisia noastră un raport cu privire la *caracterul* şi *rezultatele* muncii lor din *punctul de vedere al planului economic general* al R.S.F.S.R. şi *la viitoarea şedinţă* (din 6 noiembrie) vor comunica :

(a) în cît timp poate fi gata raportul,

(b) care sînt principalele teme (sau care este conţinutul principal) ale raportului lor din punctul de vedere al planului economic general al R.S.F.S.R. (pe cît posibil, vor prezenta în scris tezele raportului).

Scris la 1 noiembrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1945. în „Culegeri din Lenin" vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE AL BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA COMITETUL PRINCIPAL PENTRU EDUCAŢIE POLITICĂ [158]

În hotărîrea Comitetului Executiv Central — formulată în termeni precişi — se vorbeşte despre „unificarea întregii munci *politico*-educative" în R.S.F.S.R. [159]

Recunoscînd întru totul necesitatea unei astfel de unificări, Biroul Politic al C.C. al Partidului Comunist din Rusia stabileşte în primul rînd că această unificare poate fi interpretată numai în sensul menţinerii, întăririi şi lărgirii nu numai a independenţei organizaţiei de partid, ci şi a situaţiei ei de conducător, îndrumător şi hegemon în toate domeniile de activitate a Comisariatului poporului pentru învăţămînt.

Punerea în aplicare a hotărîrii C.E.C. va cuprinde două părţi: se va prezenta imediat Consiliului Comisarilor Poporului un proiect de unificare a instituţiilor care sînt indicate precis în hotărîrea C.E.C.

Acest proiect va fi elaborat chiar mîine, 29. X, cu participarea a 2 membri ai C.C. — Buharin şi Preobrajenski.

Partea a doua va cuprinde unificarea în continuare a tuturor instituţiilor paralele cu caracter educativ din toate comisariatele poporului şi elaborarea cît mai amănunţită a relaţiilor organizatorice dintre instituţiile de agitaţie şi propagandă ale Partidului Comunist din Rusia, pe de o parte, şi instituţiile educative ale Comisariatului poporului pentru învăţămînt subordonate lor, pe de altă parte.

Tov. Preobrajenski şi Buharin vor prezenta Biroului Politic un raport în legătură cu această a doua parte şi o listă exactă a tuturor instituţiilor paralele din toate comisariatele poporului.

Scris la 28 octombrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin" vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONSFĂTUIREA PE ŢARĂ A COMITETELOR PENTRU EDUCAŢIE POLITICĂ ALE SECŢIILOR GUBERNIALE ŞI JUDEŢENE DE ÎNVĂŢĂMÎNT 3 NOIEMBRIE 1920 [160]

Tovarăşi, permiteţi-mi să vă împărtăşesc cîteva idei în legătură cu organizarea Comitetului principal pentru educaţie politică, idei despre care, în parte, s-a vorbit la şedinţele Comitetului Central al partidului comunist şi ale Consiliului Comisarilor Poporului, iar în parte mi-au fost sugerate de proiectul depus la Consiliul Comisarilor Poporului. Ieri acest proiect a fost adoptat în principiu, urmînd să mai fie discutat în amănunt [161].

În ceea ce mă priveşte, îmi voi permite doar să remarc că la început am avut o atitudine cu totul negativă faţă de schimbarea denumirii instituţiei dumneavoastră. După părerea mea, sarcina Comisariatului poporului pentru învăţămîntul public este să ajute pe oameni să înveţe ei şi să-i înveţe şi pe alţii. În cursul experienţei mele de construcţie sovietică m-am obişnuit să privesc diversele denumiri ca pe nişte copilării, căci orice denumire este în felul ei o copilărie. Acum noua denumire — Comitetul principal pentru educaţie politică — a şi fost aprobată.

Întrucît este vorba de o chestiune hotărîtă, observaţia mea trebuie s-o priviţi doar ca pe o observaţie personală. Dacă lucrurile nu se vor mărgini doar la schimbarea denumirii, nu putem decît să salutăm acest lucru.

Dacă vom reuşi să atragem noi lucrători în munca cultural-educativă, atunci nu va mai fi vorba doar de o nouă denumire şi ne vom putea împăca cu slăbiciunea „sovietică“ de a lipi etichete pe fiecare acţiune nouă şi pe fiecare

BIBLIOTECA DE STIINTE SOCIALE

instituţie nouă. În caz de succes, vom obţine ceva mai mult decît s-a obţinut pînă acum.

Principalul lucru care trebuie să facă pe tovarăşi să ia parte, alături de noi, la o muncă cultural-educativă comună, este legătura dintre învăţămînt şi politica noastră. Denumirea poate să anunţe ceva, dacă este nevoie de acest lucru, deoarece în întreaga noastră muncă educativă nu putem adopta vechea poziţie a apolitismului în învăţămînt, nu putem situa munca cultural-educativă în afara legăturii cu politica.

O astfel de idee a dominat şi continuă să domine în societatea burgheză. Denumirea de învăţămînt „apolitic" sau „nepolitic" este o făţărnicie a burgheziei şi nu este altceva decît o înşelare a maselor, în proporţie de 99% năpăstuite de dominaţia bisericii, a proprietăţii private etc. Burghezia, dominînd în toate ţările care continuă încă să fie ţări burgheze, se ocupă tocmai cu această înşelare a maselor.

Şi cu cît aparatul politic din aceste ţări are o importanţă mai mare, cu atît este el mai puţin liber faţă de capital şi faţă de politica acestuia.

În toate statele burgheze legătura dintre aparatul politic şi învăţămînt este extrem de strînsă, deşi societatea burgheză nu poate recunoaşte deschis acest lucru. Or, această societate influenţează masele cu ajutorul bisericii, cu ajutorul întregii instituţii a proprietăţii private.

De altfel, principala noastră sarcină este să opunem „adevărului" burghez adevărul nostru şi să facem ca el să fie recunoscut.

Trecerea de la societatea burgheză la politica proletariatului este o trecere foarte grea, cu atît mai mult cu cît burghezia ne calomniază fără încetare cu ajutorul întregului său aparat de propagandă şi agitaţie. Ea se străduieşte din răsputeri să estompeze cît mai mult rolul — şi mai important încă — al dictaturii proletariatului, sarcina ei educativă, deosebit de importantă în Rusia, unde proletariatul reprezintă doar o minoritate a populaţiei. Or, aici această sarcină trebuie pusă pe primul plan, deoarece trebuie să pregătim masele pentru construcţia socialistă. De dictatura proletariatului nici n-ar fi putut fi vorbă, dacă proletariatul nu şi-ar fi format în cursul luptei duse împotriva

burgheziei o înaltă conştiinţă, un puternic spirit de disciplină, un profund devotament, adică acea totalitate de însuşiri a căror cultivare trebuie să constituie o sarcină, dacă vrem ca proletariatul să repurteze victoria deplină asupra duşmanului său de veacuri.

Noi nu sîntem adepţii punctului de vedere utopic că masele muncitoare ar fi pregătite pentru societatea socialistă. Noi ştim, pe baza datelor precise ale întregii istorii a socialismului muncitoresc, că lucrurile nu stau aşa, că numai marea industrie, lupta grevistă şi organizarea politică fac ca proletariatul să fie pregătit pentru socialism. Iar pentru a obţine victoria, pentru a săvîrşi revoluţia socialistă, proletariatul trebuie să fie capabil să acţioneze solidar, să-i răstoarne pe exploatatori. Şi acum constatăm că el a căpătat toate aptitudinile necesare şi le-a folosit atunci cînd a cucerit puterea.

Pentru lucrătorii din învăţămînt şi pentru partidul comunist — în calitatea lui de avangardă în luptă — principala sarcină trebuie să fie aceea de a ajuta la educarea şi instruirea maselor muncitoare, pentru a învinge vechile obiceiuri, vechile deprinderi care ne-au rămas moştenire de la vechea orînduire, deprinderi şi obiceiuri de proprietar, de care sînt pătrunse, pînă în adîncul lor, masele largi. Această sarcină de căpetenie a întregii revoluţii socialiste niciodată nu trebuie pierdută din vedere atunci cînd sînt analizate acele probleme particulare care au stat atît de mult în centrul atenţiei C.C. al partidului şi a Consiliului Comisarilor Poporului. Cum trebuie organizat Comitetul principal pentru educaţie politică, cum să-l legăm de diferite instituţii, cum să-l legăm nu numai de centru, ci şi de instituţiile locale, — la această întrebare ne vor răspunde tovarăşii mai competenţi în materie, care au deja o experienţă bogată şi au studiat în mod special acest domeniu. Aş vrea numai să subliniez principalele momente ale aspectului principial al chestiunii. Nu putem să nu punem chestiunea deschis, recunoscînd făţiş că, spre deosebire de toată acea minciună care se folosea înainte, învăţămîntul nu poate să nu fie legat de politică.

Trăim în momentul istoric al luptei împotriva burgheziei mondiale, care este de multe, de foarte multe ori mai

puternică decît noi. Într-un asemenea moment de luptă trebuie să apărăm construcţia revoluţionară, să luptăm împotriva burgheziei atît pe calea armelor cît şi, mai ales, pe cale ideologică, prin educaţie, pentru ca obiceiurile, deprinderile, convingerile pe care clasa muncitoare şi le-a format de-a lungul deceniilor de luptă pentru libertatea politică, pentru ca totalitatea acestor obiceiuri, deprinderi şi idei să servească drept instrument de educare a tuturor oamenilor muncii ; iar sarcina de a găsi modul în care să fie educaţi revine proletariatului. Trebuie să formăm în ei conştiinţa că nu se poate, că nu e admisibil să rămîi în afara luptei proletariatului, luptă care astăzi cuprinde într-o măsură din ce în ce mai mare toate ţările capitaliste din lume, fără excepţie, să te ţii la o parte de întreaga politică internaţională. Unirea tuturor ţărilor capitaliste puternice din lume împotriva Rusiei Sovietice — iată adevărata bază a actualei politici internaţionale. Şi trebuie să recunoaştem că de aceasta depinde soarta a sute de milioane de oameni ai muncii din ţările capitaliste. Căci în prezent nu există colţişor pe pămînt care să nu fie subordonat unui mănunchi de ţări capitaliste. Prin urmare, se creează o astfel de situaţie că trebuie ori să stai în afara actualei lupte, dînd astfel dovadă de o totală inconştienţă, ca acei oameni ignoranţi care au rămas la o parte de revoluţie şi de război şi care nu văd cît de înşelate sînt masele de burghezie, nu văd că burghezia ţine în mod conştient aceste mase în întuneric, ori să te încadrezi în lupta pentru dictatura proletariatului.

Despre această luptă a proletariatului vorbim absolut deschis, şi fiecare om trebuie să se situeze sau de partea aceasta, a noastră, sau de partea cealaltă. Orice încercare de a nu te situa nici de o parte, nici de cealaltă se soldează cu faliment şi scandal.

Constatînd nesfîrşitele rămăşiţe ale kerenskismului, rămăşiţe ale eserilor şi ale social-democraţiei, care apar în persoana unor Iudenici, Kolceak, Petliura, Mahno etc., am văzut o atare varietate de forme şi de nuanţe ale contrarevoluţiei în diferite părţi ale Rusiei, încît putem spune că sîntem mult mai călîţi decît oricare alţii, iar cînd aruncăm o privire spre Europa occidentală, constatăm că acolo se

repetă aceleaşi lucruri care s-au petrecut la noi, că se repetă istoria noastră. Aproape pretutindeni, alături de burghezie se întîlnesc elemente de kerenskism. Într-o serie întreagă de state, îndeosebi în Germania, asemenea elemente predomină. Pretutindeni se observă acelaşi lucru : imposibilitatea unei poziţii de mijloc şi conştiinţa clară că nu poate exista decît ori dictatura albă (în vederea căreia se pregăteşte, înarmîndu-se împotriva noastră, burghezia din toate ţările Europei occidentale), ori dictatura proletariatului. În Rusia am simţit atît de acut şi de profund acest lucru, încît nu mai e nevoie să vorbesc prea mult despre comuniştii de la noi. De aici se poate trage o singură concluzie, o concluzie care trebuie să stea la baza tuturor raţionamentelor şi considerentelor legate de Comitetul general pentru educaţie politică. În primul rînd, în activitatea acestui organ trebuie să fie făţiş recunoscut rolul primordial al politicii partidului comunist. Altă formă nu cunoaştem, şi altă formă încă n-a elaborat nici o ţară. Partidul poate să corespundă mai mult sau mai puţin intereselor clasei sale, el poate suferi unele schimbări sau îndreptări, dar o formă mai bună noi încă nu cunoaştem, şi întreaga luptă din Rusia Sovietică, care timp de trei ani a ţinut piept asaltului imperialismului mondial, este legată de faptul că partidul îşi pune în mod conştient sarcina de a ajuta proletariatul să-şi îndeplinească rolul de educator, organizator şi conducător, rol fără de care destrămarea capitalismului nu este cu putinţă. Masele celor ce muncesc, masele de ţărani şi muncitori, trebuie să învingă vechile deprinderi ale intelectualităţii şi să se reeduce în vederea construirii comunismului, altfel nu ne putem apuca de construcţie. Întreaga noastră experienţă ne arată că aceasta este o treabă foarte serioasă ; de aceea nu trebuie să uităm rolul conducător al partidului şi nu trebuie să pierdem din vedere acest lucru atunci cînd discutăm problema activităţii, a construcţiei organizatorice. Despre modul cum trebuie s-o înfăptuim vom fi nevoiţi să discutăm încă mult, vom fi nevoiţi să discutăm despre aceasta şi în C.C. al partidului şi în Consiliul Comisarilor Poporului ; decretul aprobat ieri constituie o bază în ceea ce priveşte Comitetul principal pentru educaţie politică, dar la Consiliul Comisarilor Poporului el nu a trecut încă prin întreaga

filieră. În curînd acest decret va fi dat publicităţii şi veţi vedea că în redactarea lui definitivă nu există o declaraţie explicită cu privire la relaţiile dintre acest comitet şi partid.

Noi însă trebuie să ştim şi să nu uităm că întreaga constituţie, de drept şi de fapt, a Republicii sovietice are la bază faptul că partidul îndreaptă, hotărăşte şi construieşte totul după acelaşi principiu, pentru ca elementele comuniste, legate de proletariat, să poată insufla acestui proletariat spiritul lor, să şi-l subordoneze, să-l elibereze de înşelăciunea burgheză, pe care ne străduim de atîta timp s-o stîrpim. Comisariatul poporului pentru învăţămînt a avut de dus o luptă îndelungată, întrucît vreme îndelungată organizaţia corpului didactic a luptat împotriva revoluţiei socialiste. În acest mediu al învăţătorilor şi profesorilor prejudecăţile burgheze prinseseră rădăcini deosebit de puternice. În acest domeniu s-a desfăşurat o luptă îndelungată, atît sub formă de sabotaj direct cît şi sub formă de prejudecăţi burgheze, care au persistat cu încăpăţînare, şi sîntem nevoiţi să cucerim încetul cu încetul, pas cu pas poziţiile comunismului. În faţa Comitetului principal pentru educaţie politică, care lucrează în domeniul învăţămîntului extraşcolar şi care înfăptuieşte sarcina instruirii şi educării maselor, se impune cu o deosebită forţă sarcina de a îmbina exercitarea conducerii de către partid cu subordonarea faţă de partid, de a inocula spiritul său, de a aprinde cu focul iniţiativei sale acest aparat uriaş — armata de o jumătate de milion de oameni a corpului didactic, care acum se află în serviciul muncitorului. Corpul didactic, lucrătorii din învăţămînt au fost educaţi în spiritul prejudecăţilor şi deprinderilor burgheze, într-un spirit ostil proletariatului, de care nu erau de loc legaţi. Astăzi, noi trebuie să educăm o nouă armată de cadre didactice, care trebuie să fie strîns legate de partid, de ideile lui, care trebuie să fie pătrunse de spiritul lui, să-şi apropie masele muncitoreşti, să sădească în ele spiritul comunismului, să le trezească interesul pentru ceea ce fac comuniştii.

Întrucît trebuie să rupem cu vechile obiceiuri, deprinderi, idei, în acest domeniu Comitetului principal pentru educaţie politică şi lucrătorilor lui le revine o sarcină dintre cele mai importante, care nici un moment nu trebuie

pierdută din vedere. Şi într-adevăr, ne aflăm aici în faţa dilemei : cum să legăm corpul didactic, în majoritatea lui de formaţie veche, de membrii de partid, de comunişti ? Aceasta este o problemă extrem de grea, asupra căreia trebuie să chibzuim bine de tot.

Să vedem cum pot fi legaţi între ei pe linie organizatorică nişte oameni atît de diferiţi. Principial, pentru noi nu încape îndoială că partidul comunist trebuie să aibă rolul conducător. Prin urmare, scopul educaţiei politice, al învăţămîntului politic este de a educa comunişti adevăraţi, capabili să învingă minciuna, prejudecăţile şi să ajute masele muncitoare să învingă vechea ordine şi să înfăptuiască construcţia statului fără capitalişti, fără exploatatori, fără moşieri. Dar cum se poate face acest lucru ? Acest lucru este cu putinţă numai dacă ne însuşim totalitatea cunoştinţelor pe care corpul didactic le-a moştenit de la burghezie. Fără aceasta comunismul n-ar putea să realizeze nici o cucerire tehnică, iar orice vis în această privinţă ar fi zadarnic. Se naşte atunci întrebarea : cum să-i legăm pe aceşti lucrători, care nu sînt obişnuiţi să lucreze pe o bază politică, şi în special pe o bază politică utilă nouă, adică necesară comunismului ? Aceasta este, după cum am spus, o problemă foarte grea. Noi am discutat această problemă şi în Comitetul Central, şi discutînd-o am căutat să ţinem seama de indicaţiile furnizate de experienţă, şi credem că un congres de felul celui de astăzi, la care vorbesc eu acum, o conferinţă ca a dumneavoastră va avea în această privinţă o mare importanţă. Fiecare comitet de partid trebuie să privească într-un fel nou pe fiecare propagandist, care înainte era privit ca un om făcînd parte dintr-un anumit cerc, dintr-o anumită organizaţie. Fiecare dintre aceştia face parte din partidul care guvernează, care conduce statul întreg, care conduce lupta mondială a Rusiei Sovietice împotriva orînduirii burgheze. El este un reprezentant al clasei care luptă şi al partidului care domină — şi trebuie să domine — asupra unui uriaş aparat de stat. Foarte, foarte mulţi comunişti care au trecut cu rezultate foarte bune prin şcoala muncii ilegale, care au fost încercaţi şi călîţi în luptă, nu vor şi nu pot să înţeleagă întreaga însemnătate a acestei cotituri, a acestei treceri, cînd din agitator-propagandist el

devine conducător de agitatori, conducător al unei uriaşe organizaţii politice. Dacă cu acest prilej i se va da sau nu un titlu corespunzător, poate chiar un titlu răsunător, ca, de pildă, acela de director al învăţămîntului elementar, lucrul nu prezintă prea mare importanţă, important este ca el să ştie să conducă masa de învăţători.

Trebuie spus că sutele de mii de membri ai corpului didactic formează un aparat care urmează să împingă munca înainte, să trezească gîndirea, să lupte împotriva prejudecăţilor, care mai dăinuie încă şi astăzi în rîndurile maselor. Moştenirea culturii capitaliste, faptul că masa învăţătorilor şi profesorilor este îmbîcsită de lipsurile acestei culturi şi că din pricina acestor lipsuri nu poate fi o masă comunistă, nu trebuie să constituie o piedică în calea încadrării acestor membri ai corpului didactic în rîndurile lucrătorilor din domeniul muncii de educaţie politică, deoarece ei posedă cunoştinţe fără de care noi nu ne putem atinge ţelul.

Trebuie să punem sute de mii de oameni corespunzători în slujba educaţiei comuniste. O problemă asemănătoare a fost rezolvată pe front, în Armata noastră Roşie, în ale cărei rînduri au fost înrolaţi zeci de mii de oameni din vechea armată. În cursul unui îndelungat proces, proces de reeducare, ei s-au contopit cu Armata Roşie, lucru pe care pînă la urmă l-au dovedit prin victoriile lor. Acest exemplu trebuie să-l urmăm şi în munca noastră cultural-educativă. Ce-i drept, această muncă nu este atît de spectaculoasă, dar ea este şi mai importantă. Fiecare agitator şi propagandist ne este necesar ; el îşi îndeplineşte sarcina atunci cînd îşi duce munca în spirit strict partinic şi nu se mărgineşte numai la partid, ci ţine minte că sarcina lui este de a conduce sutele de mii de membri ai corpului didactic, de a le trezi interesul, de a învinge vechile lor prejudecăţi burgheze, de a-i atrage spre tot ceea ce facem noi, de a le insufla conştiinţa faptului că munca noastră este de proporţii grandioase şi că, numai trecînd la această muncă, vom putea duce pe drumul cel bun această masă oprimată de capitalism, pe care acesta din urmă o îndepărta de noi.

Acestea sînt sarcinile care trebuie să preocupe pe fiecare agitator şi pe fiecare propagandist care are o muncă extra-

şcolară şi nu trebuie să scape nici un moment din vedere aceste sarcini. În rezolvarea lor veţi întîmpina o sumedenie de greutăţi de ordin practic. Dumneavoastră trebuie să ajutaţi la construirea comunismului şi să deveniţi reprezentanţi şi conducători nu numai ai cercurilor de partid, dar şi ai întregii puteri de stat, pe care acum o deţine clasa muncitoare.

Sarcina noastră este de a învinge întreaga împotrivire a capitaliştilor, nu numai împotrivirea militară şi politică, ci şi pe cea ideologică, care este cea mai profundă şi mai puternică. Sarcina lucrătorilor noştri din domeniul învăţămîntului este de a înfăptui această transformare a masei. Interesul pe care-l manifestă masa, atracţia pe care o simte pentru învăţătură şi pentru cunoaşterea comunismului, pe care o constatăm cu toţii, constituie o garanţie că vom ieşi şi aici învingători, deşi, poate, nu atît de repede ca pe front, poate chiar cu mari greutăţi, iar uneori şi cu înfrîngeri, dar în ultimă instanţă tot vom fi învingători.

În încheiere aş vrea să mă opresc încă asupra unui lucru : poate că expresia Comitetul principal pentru educaţie politică nu este just înţeleasă. Întrucît în această expresie figurează noţiunea de politic, politica este aici lucrul cel mai important.

Dar cum să înţelegm politica ? Dacă înţelegem politica în sensul cel vechi, putem comite o greşeală mare şi gravă. Politică înseamnă luptă între clase, politică înseamnă relaţiile proletariatului care luptă pentru eliberare, împotriva burgheziei mondiale. În lupta noastră se disting însă două laturi ale chestiunii : pe de o parte, sarcina de a anihila moştenirea orînduirii burgheze, de a zădărnici încercările, reluate de întreaga burghezie, de a strivi Puterea sovietică. Pînă acum, această sarcină a preocupat în cea mai mare măsură atenţia noastră şi ne-a împiedicat să trecem la cealaltă sarcină — sarcina construcţiei. Politica în concepţia burgheză era parcă ruptă de economie. Burghezia spunea : munciţi, ţărani, ca să puteţi trăi ; munciţi, muncitori, ca să obţineţi pe piaţă toate cele necesare traiului, iar politica economică o fac stăpînii voştri. Dar nu e aşa : politica trebuie s-o facă poporul, trebuie s-o facă proletariatul. Iar aici trebuie să subliniem că în munca noastră $^{9}/_{10}$ din timp

sîntem ocupaţi cu lupta împotriva burgheziei. Victoriile repurtate asupra lui Vranghel, despre care am citit ieri şi despre care dumneavoastră veţi citi astăzi şi, probabil şi mîine, arată că un stadiu al luptei se apropie de sfîrşit, că noi am obţinut prin luptă pacea cu o serie întreagă de ţări occidentale, iar fiecare victorie de pe frontul războiului ne eliberează pentru lupta internă, pentru politica construirii statului. Fiecare pas care ne apropie de victoria asupra albgardiştilor strămută treptat centrul de greutate al luptei spre politica economică. Propaganda de tip vechi expune, arată prin exemple ce este comunismul. Dar această veche propagandă nu e bună de nimic, deoarece trebuie să arătăm în practică cum trebuie construit socialismul. Întreaga propagandă trebuie organizată pe baza experienţei politice a construcţiei economice. Aceasta este principala noastră sarcină, şi dacă cineva s-ar gîndi să înţeleagă acest lucru în sensul vechi al cuvîntului, s-ar dovedi a fi un om rămas în urmă, care nu poate duce muncă de propagandă în rîndurile maselor de ţărani şi muncitori. Principala noastră politică în momentul de faţă trebuie să fie construcţia economică a statului : să fie colectate mai multe puduri de cereale, să fie extrase mai multe puduri de cărbune, să ştim cum să folosim mai bine aceste puduri de cereale şi de cărbune, să nu existe oameni flămînzi — iată care este politica noastră. Şi pe această bază trebuie să fie construită întreaga agitaţie şi întreaga propagandă. E nevoie de cît mai puţine vorbe, deoarece cu vorbe nu-i veţi satisface pe oamenii muncii. De îndată ce războiul ne va permite să mutăm centrul de greutate de la lupta împotriva burgheziei, de la lupta împotriva lui Vranghel, împotriva albgardiştilor, — ne vom ocupa de politica economică. Şi aici agitaţia şi propaganda va avea de jucat un rol imens, care va creşte necontenit.

Fiecare agitator trebuie să fie un conducător de stat, un conducător al tuturor ţăranilor şi muncitorilor în construcţia economică. El trebuie să arate că pentru a fi comunist omul are nevoie de cunoştinţe, trebuie să citească cutare broşură, cutare carte. În felul acesta vom îmbunătăţi economia şi o vom face mai solidă, mai obştească, vom spori producţia, vom aduce îmbunătăţiri în problema cerealelor,

vom repartiza mai just produsele obţinute, vom spori producţia de cărbune şi vom reface industria fără capitalism şi fără spirit capitalist.

În ce constă comunismul ? Întreaga propagandă a comunismului trebuie organizată în aşa fel, încît totul să se reducă la conducerea în practică a construcţiei de stat. Comunismul trebuie să devină accesibil maselor muncitoreşti, ca o cauză a lor proprie. Această muncă se face astăzi prost, cu mii de greşeli. Noi nu ascundem acest lucru, dar înşişi muncitorii şi ţăranii, cu ajutorul nostru, cu micul şi slabul nostru concurs, trebuie să formeze şi să îndrepte aparatul nostru ; pentru noi el a încetat de a mai fi o teorie, un program, o sarcină, pentru noi el este o problemă de construcţie concretă, actuală. Şi dacă în războiul nostru am suferit cele mai crîncene înfrîngeri din partea duşmanilor, am tras în schimb învăţăminte din aceste înfrîngeri şi am obţinut o victorie deplină. Şi acum din fiecare înfrîngere trebuie să învăţăm ceva, trebuie să ţinem minte că pe muncitori şi pe ţărani trebuie să-i învăţăm pe baza experienţei muncii îndeplinite. Trebuie să arătăm ce este prost la noi, pentru ca pe viitor să evităm acest lucru.

Pe baza exemplului acestei munci de construcţie, reluînd-o de multe ori, vom reuşi să facem din comuniştii care îşi îndeplinesc prost funcţiile de conducere constructori adevăraţi în primul rînd ai economiei noastre. Vom reuşi să facem tot ce trebuie, vom învinge toate piedicile pe care ni le-a lăsat vechea orînduire şi care nu pot fi înlăturate dintr-o dată ; trebuie reeducate masele, şi ele pot fi reeducate numai prin agitaţie şi propagandă ; trebuie, în primul rînd, să legăm masele de construcţia vieţii economice generale. Iată ce trebuie să constituie principalul şi esenţialul în munca fiecărui agitator-propagandist, şi cînd acesta va fi convins că aşa este, succesul muncii lui va fi asigurat. (Aplauze furtunoase.)

„Buletinul Conferinţei generale a comitetelor pentru educaţie politică (1—8 noiembrie 1920)", Moscova

Se tipăreşte după textul buletinului confruntat cu stenograma

DESPRE LUPTA DINĂUNTRUL PARTIDULUI SOCIALIST ITALIAN [162]

Publicat incomplet la 7 noiembrie 1920 în ziarul „Pravda" nr. 250 Semnat : Lenin

Publicat în întregime la 20 decembrie 1920 în revista „Internaţionala Comunistă" nr. 15 Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după manuscris

1

În nr. 213 din 25 septembrie 1920 al ziarului „Pravda" a fost publicată scurta mea „Scrisoare către muncitorii germani şi francezi în legătură cu discuţiile despre Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste" *. „Avanti" ! [163], organul central al Partidului socialist italian, reproducînd, în numărul său din 5 octombrie, această scrisoare, a însoţit-o cu unele observaţii, asupra cărora merită să ne oprim, întrucît ele ne arată concret că tovarăşul Serrati, redactor al ziarului „Avanti", s-a situat pe o poziţie greşită.

„Explicaţiile lui Lenin — citim în acest ziar — într-o oarecare măsură atenuează condiţiile draconice impuse de nişte tovarăşi care, dată fiind distanţa şi situaţia atît de diferită, nu prea sînt în măsură să aprecieze just oamenii şi situaţia...

...Lenin a renunţat la o pradă : Modigliani...

...Acum Lenin spune — nu ştim dacă în numele său sau al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste — că se pot face şi excepţii" (de la regula generală, cu consimţămîntul Comitetului Executiv).

Observaţiile ironice cu privire la „pradă", rol în care trebuia să figureze Modigliani, unul dintre reformişti, nu-şi ating ţinta. În ciuda părerii lui Serrati, faptul că n-am pomenit numele lui Modigliani (şi nici pe al lui Longuet) n-a fost de loc intenţionat. Am citat cîteva nume ca exemplu, pentru a caracteriza o anumită *orientare*, iar problema *diferitelor persoane* am lăsat-o şi o las la o parte, fără să mă ocup de ea, pentru că o consider secundară şi pentru că se admit excepţii. În pofida celor declarate de Serrati, el

* Vezi volumul de faţă, p. 295—297. — *Nota red.*

ştie perfect de bine (pentru că se referă exact la articolul meu din „Pravda") că vorbesc şi pot vorbi numai în numele meu, şi nicidecum în numele Comitetului Executiv.

Prin observaţiile sale, Serrati abate atenţia cititorilor ziarului „Avanti" de la problema principală, fundamentală, esenţială, şi anume : dacă acum reformiştii mai pot fi menţinuţi în partidul proletariatului revoluţionar din Italia. Serrati camuflează faptul că poziţia adoptată de el e greşită şi caută să abată atenţia de la ceea ce este esenţial spre ceea ce este secundar şi neimportant.

Trebuie să luptăm împotriva acestui lucru. Trebuie să lămurim ceea ce este esenţial.

Atît în nota de faţă cît şi în alte articole, Serrati spune că Congresul de la Moscova (Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste) nu era în suficientă măsură informat asupra situaţiei din partidul italian. Ca şi cum esenţialul n-ar fi lupta dintre cele două orientări de bază, rezolvarea problemei fundamentale — dacă „unitatea" cu reformiştii poate sau nu să fie admisă —, ci divergenţele în legătură cu nişte chestiuni asupra cărora „Moscova" n-ar fi fost informată exact !

Caracterul vădit greşit al acestei păreri, precum şi al încercării de a abate atenţia de la ceea ce este principal, a fost demascat cel mai bine în *darea de seamă oficială* asupra dezbaterilor care au avut loc în cadrul C.C. al Partidului socialist italian. Aceste dezbateri au avut loc numai cu cîteva zile înainte de apariţia numărului menţionat al ziarului „Avanti", şi anume : la 28, 29 şi 30 septembrie şi 1 octombrie, la Milano.

Aceste dezbateri s-au încheiat cu votarea a două rezoluţii, dintre care una poate fi numită comunistă, iar cealaltă „centristă", sau evazivă, o rezoluţie care apără într-o formă camuflată alianţa („unitatea" !) cu reformiştii. Prima a învins, întrunind 7 voturi (Terracini, Gennari, Regent, Tuntar, Casucci, Marziali şi Bellone) ; a doua a fost respinsă (5 voturi : Baratono, Zannarini, Bacci, Giacomini, Serrati).

Prima se caracterizează printr-o remarcabilă claritate şi precizie. Ea începe prin a arăta că „condiţiile de astăzi" ale luptei revoluţionare italiene cer „o mai mare omogeni-

tate" a partidului. Apoi se spune că s-a permis ca în partid să rămînă toată lumea, cu condiţia ca disciplina să fie respectată, dar că această condiţie n-a fost îndeplinită ; că e greşit să aşteptăm ca disciplina să fie respectată de acei membri de partid care au convingeri opuse principiilor şi tacticii Internaţionalei a III-a ; că, de aceea, după adoptarea punctului 21 al condiţiilor de la Moscova, trebuie să se procedeze la „o curăţire radicală" a partidului prin *excluderea* elementelor reformiste şi oportuniste.

Nu găsim în această rezoluţie nici nume, nici amănunte, dar ea vădeşte o linie politică clară. Aici sînt arătate precis motivele hotărîrii luate : fapte concrete din istoria partidului italian, particularităţi concrete ale situaţiei lui revoluţionare.

A doua rezoluţie este un model de atitudine evazivă şi de proastă diplomaţie : punctul 21 îl adoptăm, dar considerăm că „aceste condiţii fac posibile interpretări îndoielnice", că „trebuie pus de acord criteriul politic al fiecărei secţii a Internaţionalei a III-a, Comuniste, cu condiţiile istorice şi cu particularităţile faptice concrete ale ţării respective, supunîndu-le aprobării aceleiaşi Internaţionale" ; rezoluţia subliniază „necesitatea de a menţine unitatea Partidului socialist italian pe baza punctului 21" ; diferite cazuri de încălcare a disciplinei trebuie să fie aspru sancţionate de Comitetul Central al partidului.

Rezoluţia comunistă spune : situaţia revoluţionară necesită o mai mare omogenitate a partidului. Ceea ce este indiscutabil. Rezoluţia apărătorilor „unităţii" cu reformiştii, neîndrăznind să atace acest adevăr indiscutabil, încearcă *să-l ocolească.*

Rezoluţia comunistă spune : particularitatea situaţiei din Italia constă tocmai în faptul că reformiştii *nu au îndeplinit* condiţia de a se supune hotărîrilor partidului. Aici e totul. Iar dacă aşa stau lucrurile, a lăsa pe reformişti în partid atunci cînd situaţia revoluţionară generală *devine mai acută* sau, poate cînd ne aflăm chiar în preajma unor lupte revoluţionare hotărîtoare, nu este numai greşit, *dar şi criminal.*

A fost aşa sau nu ? Îndeplineau reformiştii hotărîrile partidului, se supuneau ei de fapt partidului, aplicau politica

partidului sau nu ? Rezoluţia apărătorilor reformiştilor nu poate răspunde afirmativ, nu poate contesta răspunsul negativ al comuniştilor şi se eschivează de la răspuns, se codeşte, se sucește, invocă diferite particularităţi concrete din diferite ţări în general, le invocă *tocmai* în momentul de faţă pentru a ocoli şi a prezenta într-o lumină falsă principala „particularitate concretă" tocmai a Italiei. Pentru că această particularitate concretă a Italiei constă tocmai în faptul că reformiştii s-au şi dovedit de fapt incapabili să îndeplinească efectiv hotărîrile partidului, să promoveze efectiv politica partidului. Fiind evazivă în această problemă fundamentală, rezoluţia apărătorilor unităţii cu reformiştii îşi dă ea însăşi sentinţa de condamnare.

Prin aceasta Serrati, Baratono, Zannarini, Bacci şi Giacomini au *şi* dovedit cît se poate de evident şi indubitabil că n-au absolut nici o dreptate, că linia lor politică este *fundamental greşită.*

Iar dezbaterile din cadrul Comitetului Central al partidului italian au arătat şi mai bine că linia lui Serrati este complet greşită. Comuniştii au arătat tocmai faptul că reformiştii, rămînînd ceea ce sînt, nu pot să nu saboteze revoluţia, cum au mai sabotat-o şi în timpul recentei mişcări revoluţionare a muncitorilor italieni care puseseră mîna pe fabrici.

Şi ăsta e tot miezul problemei ! Cum poţi să te pregăteşti de revoluţie, să te pregăteşti de lupte hotărîtoare, dacă ai în partid oameni care sabotează revoluţia ? Aceasta nu este numai o greşeală : este o crimă.

Şi dacă Serrati spera, aşa cum a declarat deschis în scrisoarea sa publicată în „L'Humanité" [164] din 14 octombrie, că va fi exclus numai Turati *, atunci şi în acest caz *faptele* au dovedit de pe acum greşeala lui Serrati. Căci reformiştii italieni nu numai că au convocat un congres separat, fracţionist (la Reggio-Emilia, la 11 octombrie 1920), nu numai că au repetat la acest congres tot ceea ce este mai esenţial

* Iată principalul pasaj din această scrisoare : „Sîntem cu toţii pentru condiţiile puse de Moscova. *E vorba de aplicarea lor.* Susţin că partidul trebuie *curăţat* de elementele dăunătoare —, şi am propus să-l excludem pe Turati —, dar că nu trebuie să pierdem masele de sindicalişti şi cooperatori. Alţii vor o *sciziune radicală.* Iată în ce constă divergenţa („L'Humanité" din 14 octombrie. Sublinierile îi aparţin lui Serrati).

în concepţiile lor reformiste, nu numai că l-au ovaţionat solemn pe Filippo Turati la acest congres, dar au şi declarat, prin gura lui Treves : „Ori vom rămîne în partid, ori vom ieşi cu toţii din partid". De altfel, trebuie să arătăm că presa burgheză şi înşişi reformiştii s-au străduit în fel şi chip să umfle importanţa congresului lor fracţionist. Însă în „Avanti" din 13 octombrie (ediţia din Milano) este scris clar că reformiştii n-au întrunit decît reprezentanţi ai 200 de secţii ale partidului, care numără *mii* de secţii !

Dar să ne oprim mai amănunţit asupra principalului argument al lui Serrati referitor la fondul problemei. Serrati se teme de sciziune, care ar slăbi partidul şi îndeosebi sindicatele, cooperativele, municipalităţile. Să nu distrugem aceste instituţii care sînt necesare pentru construirea socialismului — iată principala idee a lui Serrati. „De unde vom lua — spune el („Avanti" din 2 octombrie 1920, ediţia din Milano) — atîţia «comunişti», fie şi dintre cei care au devenit mai ieri comunişti înfocaţi, pentru a-i pune în toate posturile de răspundere, din care vom alunga o serie de oameni, aşa cum propune Terracini ?" Aceeaşi idee o găsim şi în revista „Comunismul" (nr. 24, p. 1627), care apare sub îngrijirea tovarăşului Serrati, în articolul acestuia despre Congresul al II-lea al Internaţionalei a III-a : „Imaginaţi-vă comuna din Milano (adică gospodăria comunală a oraşului Milano) condusă de oameni necompetenţi, de novici care începînd de ieri se dau drept comunişti înfocaţi !"

Serrati se teme de distrugerea sindicatelor, cooperativelor, a municipalităţilor, de greşelile şi incompetenţa novicilor.

Comuniştii se tem de sabotarea revoluţiei de către reformişti.

Această contrapunere scoate la iveală greşeala principială a lui Serrati. El repetă tot timpul aceeaşi idee : necesitatea unei tactici elastice. Ideea este perfect valabilă. Dar principalul este tocmai că Serrati *trage spre dreapta*, pe cînd, în situaţia de astăzi din Italia, ar trebui să *tragă spre stînga*. Pentru a înfăptui cu succes revoluţia şi pentru a o apăra, partidul italian trebuie să mai facă *un anumit pas spre stînga* (fără a-şi lega cîtuşi de puţin mîinile şi fără a uita că mai tîrziu împrejurările pot foarte bine să ceară să se facă anumiţi paşi spre dreapta).

Partidul, avînd în rîndurile sale reformişti, menşevici, *nu va putea* învinge în revoluţia proletară, *nu va putea* s-o apere, ceea ce este evident din punct de vedere principial şi ceea ce a fost confirmat în mod concret atît de experienţa Rusiei cît şi a Ungariei. Acest considerent este hotărîtor. A compara cu această primejdie primejdia „de a pierde" sau de a suferi eşecuri, de a face greşeli, de a vedea destrămate sindicatele, cooperativele, municipalităţile etc. este pur şi simplu ridicol, şi nu numai ridicol, ci şi criminal. A pune în primejdie soarta revoluţiei de teamă că s-ar putea ivi neplăceri cu gospodăria comunală a oraşului Milano etc. înseamnă a-ţi pierde complet capul, a nu înţelege cîtuşi de puţin sarcina fundamentală a revoluţiei, a nu te pricepe cîtuşi de puţin să pregăteşti victoria ei.

În Rusia am făcut mii de greşeli şi am suferit mii de eşecuri, de pierderi etc. din cauza lipsei de experienţă şi a incompetenţei oamenilor din cooperative, comune, sindicate etc. Nu ne îndoim că alte popoare, mai civilizate, vor face *mai puţine* greşeli de acest fel. Dar, cu toate aceste greşeli, noi am obţinut principalul : cucerirea puterii de către proletariat. Şi de trei ani păstrăm această putere.

Greşelile menţionate de tov. Serrati sînt amănunte de un milion de ori mai uşor de îndreptat decît „greşeala" care permite sabotarea revoluţiei de către menşevici şi zădărnicirea revoluţiei însăşi. Acest lucru se înţelege de la sine. Acest lucru l-a demonstrat în mod concret Ungaria. Acest lucru l-a confirmat şi experienţa noastră, căci în cei trei ani de putere proletară în Rusia au fost *de multe ori* situaţii grele, cînd regimul sovietic ar fi fost *cu siguranţă* răsturnat dacă menşevicii, reformiştii, democraţii mic-burghezi ar fi rămas înăuntrul partidului nostru sau chiar, într-un număr mai mult sau mai puţin considerabil, înăuntrul instituţiilor sovietice centrale, ca, de pildă, C.E.C.

Serrati nu a înţeles specificul acestui moment de trecere, existent în prezent în Italia, unde, după părerea generală, lucrurile merg spre bătălia hotărîtoare dintre proletariat şi burghezie pentru cucerirea puterii de stat. Într-un asemenea moment, nu numai că este absolut necesară înlăturarea din partid a menşevicilor, a reformiştilor şi a turatiştilor, dar poate fi chiar folositoare şi înlăturarea din toate postu-

rile de răspundere a unor comuniști excelenți, care sînt în stare să șovăie și care înclină spre o „unitate" cu reformiștii.

Voi da un exemplu concret. Chiar în ajunul Revoluției din Octombrie din Rusia și curînd după ea, o serie de comuniști excelenți din Rusia au făcut o greșeală de care oamenilor de la noi nu le prea place acum să-și aducă aminte. De ce nu le place ? Deoarece, atunci cînd nu este neapărată nevoie, nu este just să amintești de greșeli care au fost pe de-a-ntregul îndreptate. Pentru muncitorii italieni va fi de folos să amintim de această greșeală. În perioada menționată de mine, bolșevici și comuniști de seamă, ca Zinoviev, Kamenev, Rîkov, Noghin, Miliutin, au dat dovadă de șovăieli în sensul că se temeau că bolșevicii se izolează prea mult, că riscă prea mult pornind la insurecție, că sînt prea intransigenți față de o anumită parte din menșevici și „eseri". Conflictul a ajuns pînă acolo, încît tovarășii menționați au părăsit în mod demonstrativ toate posturile de răspundere atît pe linie de partid cît și pe linie de stat, spre marea bucurie a dușmanilor revoluției sovietice. Lucrurile au ajuns pînă acolo, încît C.C. al partidului a pornit o polemică foarte vehementă în presă împotriva celor ce-și dăduseră demisia. Iar după cîteva săptămîni — cel mult cîteva luni —, toți acești tovarăși și-au dat seama de greșeala lor și au revenit la posturile lor, de mare răspundere, pe linie de partid și de stat.

Nu e greu de înțeles de ce s-a întîmplat așa. În ajunul revoluției și în momentele celei mai aprige lupte pentru victoria ei, cele mai mici șovăieli înăuntrul partidului *pot să ducă totul de rîpă*, să torpileze revoluția, să smulgă puterea din mîinile proletariatului, pentru că această putere nu e încă trainică și asaltul împotriva ei este încă prea puternic. Dacă conducătorii șovăielnici se îndepărtează într-un *asemenea* moment, aceasta nu slăbește, ci întărește și partidul, și mișcarea muncitorească, și revoluția.

Tocmai printr-un *asemenea* moment trece acum Italia. Că criza revoluționară se maturizează pe scară națională, o vede și o recunoaște toată lumea. Proletariatul a dovedit prin fapte capacitatea lui de a se ridica în mod spontan, de a ridica masele la o puternică mișcare revoluționară. Țărănimea săracă, sau semiproletarii (degeaba a luat tov. Serrati

prostul obicei de a pune semnul întrebării atunci cînd foloseşte acest cuvînt : acesta este un cuvînt marxist just, întrucît exprimă o idee justă, confirmată de fapte, atît în Rusia cît şi în Italia, şi anume că ţăranii săraci sînt pe jumătate proprietari, pe jumătate proletari), — ţărănimea săracă din Italia a dovedit prin fapte că este capabilă, urmînd proletariatul, să se ridice la luptă revoluţionară. În prezent lucrul cel mai necesar şi absolut necesar pentru victoria revoluţiei în Italia este ca adevărata avangardă a proletariatului revoluţionar din Italia să devină un partid pe deplin comunist, care *să nu poată* şovăi şi da dovadă de slăbiciune în momentul hotărîtor ; — partid care să întrunească maximum de fanatism, de devotament faţă de revoluţie, de energie, de curaj neprecupeţit şi de hotărîre. Trebuie să învingem într-o luptă extraordinar de anevoioasă, de grea, care implică sacrificii mari, trebuie apărată puterea cucerită în condiţiile unei extraordinare înteţiri a atentatelor, a intrigilor, a bîrfelilor, a calomniilor, a insinuărilor, a actelor de violenţă din partea burgheziei *din întreaga lume*, în condiţiile unor şovăieli dintre cele mai primejdioase manifestate de orice democrat mic-burghez, de orice turatist, de orice „centrist", de orice social-democrat, socialist, anarhist. Într-un asemenea moment, în asemenea condiţii, partidul trebuie să fie de o sută de ori mai ferm, mai hotărît, mai curajos, mai plin de abnegaţie şi mai necruţător decît într-o perioadă obişnuită sau mai puţin grea. Într-un asemenea moment şi în asemenea condiţii, partidul nu va slăbi, *ci se va întări* de o sută de ori mai mult dacă din rîndurile lui se vor retrage definitiv menşevicii de felul acelora care s-au întrunit la Reggio-Emilia la 11 octombrie 1920, dacă de la conducerea lui se vor retrage chiar comunişti excelenţi cum sînt probabil, Baratono, Zannarini, Bacci, Giacomini, Serrati, membri ai actualului C.C. al partidului.

Fără îndoială că majoritatea celor ce fac parte din această categorie din urmă, chiar dacă şi-ar da demisia acum, ar reveni foarte curînd, dîndu-şi seama de greşeala lor, după victoria proletariatului, după consolidarea victoriei lui. Chiar şi dintre menşevicii italieni, turatiştii, o parte ar reveni şi ar fi primită în partid după o perioadă extrem

de grea, aşa cum au trecut de partea noastră acum (după revoluţie noi am avut trei ani foarte grei) o parte dintre menşevici şi socialişti-revoluţionari care în 1917—1918 s-au aflat de cealaltă parte a baricadei.

Proletariatul revoluţionar din Italia are în prezent în faţă o perioadă de lupte nu numai extrem de grele, după cum am spus, dar chiar dintre cele mai grele. Dar cele mai mari greutăţi abia urmează. Aş considera drept o superficialitate şi o crimă să nu dăm atenţia cuvenită acestor greutăţi. Mă surprinde cum a putut tov. Serrati să publice fără nici o obiecţie, în revista sa „Comunismul" (nr. 24 din 15—30. IX. 1920), un articol atît de superficial ca acela al lui G. C. : „Vom avea oare de suferit o blocadă ?" În pofida celor expuse de acest autor, personal cred că dacă în Italia va învinge proletariatul, nu numai că este posibil, dar chiar probabil ca Anglia, Franţa şi America să instituie o blocadă. După părerea mea, mult mai just a pus problema blocadei tov. Graziadei în cuvîntarea rostită la şedinţa Comitetului Central al partidului italian (vezi „Avanti !" din 1.X.1920, ediţia din Milano). El a calificat problema unei eventuale blocade drept o problemă „extrem de importantă" („problema gravissimo") şi a arătat că Rusia a rezistat, în ciuda blocadei, în parte pentru că populaţia ei este rară, iar teritoriul foarte vast ; că în Italia revoluţia „n-ar putea să reziste (resistere) mult timp dacă n-ar fi coordonată cu revoluţia dintr-o altă ţară din Europa centrală" ; că „o asemenea coordonare e dificilă, dar nu imposibilă", deoarece întreaga Europă continentală trece printr-o perioadă revoluţionară.

E foarte precaut spus, dar e just. Aş vrea să adaug numai că o *anumită* coordonare — deşi încă insuficientă, deşi incompletă — îi este *asigurată* Italiei, iar că pentru o coordonare *deplină* mai trebuie *luptat*. Reformiştii vorbesc de posibilitatea unei blocade pentru a sabota revoluţia, pentru a îndepărta lumea de revoluţie, pentru a transmite maselor starea lor de spirit, caracterizată prin panică, teamă, nehotărîre, şovăieli, oscilări. Revoluţionarii şi comuniştii nu trebuie să nege primejdia şi greutăţile pe care le comportă lupta pentru a face masele să fie *mai* ferme, pentru a *curăţa* rîndurile partidului de elementele

slabe, şovăielnice, nestatornice, pentru a imprima întregii mişcări mai mult entuziasm, mai mult internaţionalism, mai multă hotărîre de a face sacrificii pentru măreţul ţel: accelerarea revoluţiei în Anglia, Franţa şi America, *dacă* aceste ţări vor hotărî să declare blocadă împotriva republicii proletare şi sovietice italiene.

Problema înlocuirii cu novici a conducătorilor reformişti sau „centrişti" cu experienţă nu este o problemă particulară, care priveşte o anumită ţară într-un anumit caz special. Ea este o problemă generală a fiecărei revoluţii proletare şi, ca atare, a fost pusă şi rezolvată cît se poate de precis în rezoluţia Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste: „Despre sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste". La § 8 citim: „Pregătirea dictaturii proletariatului necesită nu numai lămurirea caracterului burghez al oricărui reformism..., ci necesită şi înlocuirea în absolut toate formele de organizaţii proletare, nu numai politice, ci şi profesionale, cooperatiste, culturale etc. a vechilor conducători cu comunişti... Aceşti reprezentanţi ai aristocraţiei muncitoreşti sau ai muncitorilor îmburgheziţi trebuie să fie înlăturaţi din toate posturile lor cu un curaj de o sută de ori mai mare decît pînă acum şi înlocuiţi cu muncitori, chiar şi dintre cei mai lipsiţi de experienţă, dar care să fie strîns legaţi de masa exploatată şi să se bucure de încrederea ei în lupta împotriva exploatatorilor. Dictatura proletariatului va impune să fie numiţi în posturile de stat de cea mai mare răspundere tocmai astfel de muncitori lipsiţi de experienţă, căci altfel guvernul muncitoresc va fi neputincios şi nu va fi sprijinit de mase" *.

De aceea în zadar spune Serrati că în partidul italian „toată lumea" este de acord cu hotărîrile congresului comunist. În realitate noi vedem tocmai contrariul.

În scrisoarea lui Serrati despre care am vorbit mai sus, apărută în „*L'Humanité*" se spune printre altele:

„...În ceea ce priveşte ultimele evenimente, trebuie să se ştie că conducătorii Confederaţiei generale a muncii (C.C.S. din Italia, conducerea centrală a sindicatelor) propuneau să cedeze conducerea mişcării acelora care vor s-o lărgească pînă la revoluţie. Tovarăşii

* Vezi volumul de faţă, p. 191. — *Nota red.*

noştri din Confederaţia generală a muncii au declarat că acceptă să rămînă soldaţi disciplinaţi dacă extremiştii îşi vor asuma conducerea insurecţiei. Dar extremiştii n-au acceptat să-şi asume conducerea mişcării..."

Ar fi cît se poate de naiv din partea lui Serrati să ia de bună această declaraţie a reformiştilor din Confederaţia generală a muncii. În realitate, aceasta este una din formele de sabotare a revoluţiei : ameninţarea de a demisiona de la conducere în momentul hotărîtor. Aici nu este cîtuşi de puţin vorba de loialitate, ci de faptul *că nu se poate* învinge în revoluţie dacă conducătorii vor întîmpina la fiecare cotitură grea a evenimentelor şovăieli, oscilări, demisii din partea alor „lor", din partea celor de sus, a „conducătorilor". Poate că tovarăşului Serrati nu i-ar strica să afle că la sfîrşitul lunii septembrie 1917, cînd coaliţia menşevicilor şi a eserilor ruşi cu burghezia a eşuat în mod vădit din punct de vedere politic, nimeni altcineva decît eserii de la noi, partidul lui Cernov, au scris în ziarul lor : „Bolşevicii vor fi obligaţi să formeze guvernul... În zadar încearcă ei să mascheze lucrurile prin teoria creată ad-hoc cu privire la imposibilitatea de a lua puterea. Democraţia nu va accepta asemenea teorii. Totodată însă, partizanii coaliţiei trebuie să le garanteze un sprijin total" (ziarul socialiştilor-revoluţionari, ziarul partidului lor, ziarul lui Cernov — „Delo Naroda" [165] din 21 septembrie 1917, citat în broşura mea : „Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat ?". Petrograd, 1917, p. 4 *).

A crede în loialitatea unor asemenea declaraţii ar fi din partea muncitorilor revoluţionari o greşeală tot atît de fatală ca aceea de a crede pe turatiştii unguri, care au promis ajutor lui Bela Kun, care au intrat în partidul comunist şi care s-au dovedit totuşi a fi sabotori ai revoluţiei, ducînd-o la pieire prin şovăielile lor.

*

* *

Rezumăm.

1) Partidul proletariatului revoluţionar din Italia trebuie să dea dovadă de cea mai mare fermitate, precauţie

* *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 34, Bucureşti, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 308. — *Nota red.*

şi sînge rece pentru a aprecia just condiţiile în general şi momentul potrivit, în special, în luptele hotărîtoare, pe care clasa muncitoare din Italia le va avea de dat împotriva burgheziei pentru puterea de stat.

2) Întreaga propagandă şi agitaţie a acestui partid trebuie în acelaşi timp să fie pătrunsă de spiritul celei mai ferme hotărîri de a duce cu orice preţ această luptă pînă la un sfîrşit victorios, de a o duce în mod unit, centralizat, cu un eroism neprecupeţit, punînd fără milă capăt şovăielilor, nehotărîrii şi oscilărilor de care turatiştii sînt pătrunşi pînă în măduva oaselor.

3) Propaganda pe care o desfăşoară acum ediţia din Milano a ziarului „Înainte!" („Avanti!"), sub îngrijirea lui Serrati, nu educă proletariatul în vederea luptei, ci introduce descompunere în rîndurile lui. Într-un asemenea moment, C.C. al partidului trebuie să conducă pe muncitori, să-i pregătească pentru revoluţie, să combată concepţiile greşite. Acest lucru poate (şi trebuie) să fie făcut, dînd în acelaşi timp posibilitate tuturor nuanţelor să se pronunţe. Serrati conduce, dar conduce într-o direcţie greşită.

4) Excluderea din partid a tuturor participanţilor la congresul de la Reggio-Emilia, care a avut loc la 11 octombrie 1920, nu va slăbi, ci va întări partidul, deoarece asemenea „conducători" nu sînt în stare decît să ducă revoluţia la pieire „ungureşte", *chiar dacă rămîn loiali.* Albgardiştii şi burghezia vor şti să folosească oscilările, şovăielile, îndoielile, nesiguranţa etc. chiar şi a socialiştilor, a social-democraţilor etc. absolut „loiali".

5) Dacă oameni ca Baratono, Zannarini, Bacci, Giacomini şi Serrati vor şovăi şi-şi vor da demisia, ei nu trebuie să fie rugaţi să rămînă, ci trebuie să li se accepte imediat demisia lor. După perioada de lupte hotărîtoare, ei se vor întoarce şi atunci vor fi mai de folos proletariatului.

6) Tovarăşi muncitori italieni! Nu uitaţi învăţămintele istoriei tuturor revoluţiilor, învăţămintele Rusiei şi Ungariei din 1917—1920. Pe proletariatul din Italia îl aşteaptă bătălii dintre cele mai mari, greutăţi dintre cele mai mari, sacrificii dintre cele mai mari. De rezultatul acestor bătălii, de unirea, de disciplina, abnegaţia maselor muncitoare depinde victoria asupra burgheziei, trecerea puterii în mîinile

proletariatului, consolidarea republicii sovietice în Italia. Burghezia din Italia şi din toate ţările lumii va face tot posibilul, va recurge la toate crimele şi barbariile pentru a nu ceda proletariatului puterea, pentru a răsturna puterea lui. Şovăielile, oscilările, nehotărîrea reformiştilor şi a tuturor acelora care au participat la congresul de la Reggio-Emilia din 11 octombrie 1920 sînt inevitabile, deoarece asemenea oameni, chiar dacă mulţi dintre ei sînt cinstiţi, prin şovăielile lor au dus la pieire în toate timpurile, în toate ţările cauza revoluţiei. Asemenea oameni au dus la pieire revoluţia (prima revoluţie ; după ea va urma alta...) din Ungaria şi ar fi dus-o la pieire şi în Rusia dacă n-ar fi fost scoşi din toate posturile de răspundere şi înconjuraţi cu un zid de neîncredere, de vigilenţă, de supraveghere proletară.

Masele muncitoare şi exploatate din Italia vor urma proletariatul revoluţionar. Pînă la urmă victoria va fi de partea lui, deoarece cauza lui este cauza muncitorilor din întreaga lume, deoarece nu există altă cale de a scăpa de actualele războaie imperialiste care continuă, de războaie imperialiste noi, care se pregătesc de pe acum, de grozăviile robiei şi asupririi capitaliste, decît Republica sovietică, muncitorească.

4. XI. 1920.

2

VORBE FALSE DESPRE LIBERTATE (ÎN LOC DE POSTFAŢĂ)

Tovarăşul Nobs, redactorul ziarului socialist de stînga elveţian „Volksrecht" din Zürich [166], a publicat de curînd o scrisoare a lui Zinoviev în care se vorbeşte de necesitatea rupturii cu oportuniştii, precum şi amplul său răspuns la această scrisoare. Răspunsul lui Nobs la întrebarea dacă trebuie să se adopte punctul 21 şi dacă trebuie să se adere la Internaţionala Comunistă se reduce la un răspuns categoric negativ — în numele „libertăţii", bineînţeles, al libertăţii de critică, al libertăţii faţă de excesiva exigenţă sau de dictatura Moscovei (n-am păstrat articolul lui Nobs şi

sînt nevoit să citez din memorie, garantînd pentru sens, şi nu pentru o expresie sau alta).

Tovarăşul Nobs, în treacăt fie spus, îl recrutează ca aliat pe tovarăşul Serrati, care, precum se ştie, este şi el nemulţumit de „Moscova", adică în special de membrii ruşi ai Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, şi se plînge şi el de încălcarea de către Moscova a „libertăţii" părţilor componente, a diferitelor partide şi a diferiţilor membri ai Internaţionalei Comuniste. De aceea nu va fi de prisos să spunem cîteva cuvinte despre „libertate".

După cei trei ani de dictatură a proletariatului sîntem îndreptăţiţi să spunem că obiecţia cea mai curentă şi mai populară împotriva ei în lumea întreagă este cea privitoare la încălcarea libertăţii şi a egalităţii. Toată presa burgheză din toate ţările, inclusiv presa democraţilor mic-burghezi, adică a social-democraţilor şi a socialiştilor, inclusiv aceea a lui Kautsky, Hilferding, Martov, Cernov, Longuet etc. etc., tună şi fulgeră împotriva bolşevicilor tocmai pentru că au încălcat libertatea şi egalitatea. Din punct de vedere teoretic, acest lucru este uşor de înţeles. Să-şi aducă aminte cititorul de celebrele cuvinte, pline de sarcasm, ale lui Marx din „Capitalul" :

„Sfera circulaţiei sau a schimbului de mărfuri, în cadrul căreia se efectuează cumpărarea şi vînzarea forţei de muncă, este de fapt un adevărat paradis al drepturilor înnăscute ale omului. Aici domneşte în mod exclusiv libertatea, egalitatea, proprietatea şi Bentham" („Capitalul", vol. I, secţiunea a II-a, sfîrşitul capitolului al patrulea) [167].

Aceste cuvinte pline de sarcasm au un profund conţinut istorico-filozofic. Ele trebuie confruntate cu explicaţia populară a aceleiaşi probleme dată de Engels în „Anti-Dühring" şi în special cu cuvintele lui Engels în care el arată că egalitatea este o prejudecată sau o prostie, în măsura în care această noţiune nu se reduce la desfiinţarea claselor [168].

Desfiinţarea feudalismului şi lichidarea rămăşiţelor lui, crearea bazelor orînduirii burgheze (se poate spune pe bună dreptate : burghezo-democratice) au cuprins o întreagă epocă în istoria universală. Iar lozincile acestei epoci din istoria universală în mod inevitabil au fost :

libertate, egalitate, proprietate şi Bentham. Desfiinţarea capitalismului şi lichidarea rămăşiţelor lui, punerea bazelor orînduirii comuniste constituie conţinutul noii epoci, care a început acum în istoria universală. Iar lozincile epocii noastre inevitabil sînt şi trebuie să fie : desfiinţarea claselor, dictatura proletariatului în vederea înfăptuirii acestui scop ; demascarea necruţătoare a prejudecăţilor mic-burgheze democratice cu privire la libertate şi egalitate, lupta necruţătoare împotriva acestor prejudecăţi. Cine n-a înţeles toate acestea, acela n-a înţeles nimic în problema dictaturii proletariatului, a Puterii sovietice, a principiilor fundamentale ale Internaţionalei Comuniste.

Atîta timp cît nu au fost desfiinţate clasele, orice discuţii despre libertate şi egalitate în genere sînt o autoînşelare sau o înşelare a muncitorilor, precum şi a tuturor celor ce muncesc şi sînt exploataţi de capital, în orice caz reprezintă o apărare a intereselor burgheziei. Atît timp cît nu au fost încă desfiinţate clasele, ori de cîte ori se vorbeşte despre libertate şi egalitate trebuie pusă întrebarea : libertate pentru care clasă ? şi în ce scop anume ? egalitatea cărei clase cu care ? şi în ce privinţă anume ? Eludarea directă sau indirectă, conştientă sau inconştientă, a acestor probleme înseamnă în mod inevitabil apărarea intereselor burgheziei, a intereselor capitalului, a intereselor exploatatorilor. Atunci cînd aceste probleme, precum şi cea a proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie, sînt trecute sub tăcere, lozinca libertăţii şi egalităţii este o minciună şi o ipocrizie a societăţii burgheze care prin recunoaşterea formală a libertăţii şi egalităţii camuflează lipsa de libertate şi de egalitate efectivă, economică pentru muncitori, pentru toţi cei ce muncesc şi sînt exploataţi de capital adică pentru imensa majoritate a populaţiei din toate ţările capitaliste.

În prezent în Rusia, datorită faptului că dictatura proletariatului a pus în mod practic problemele fundamentale, *ultimele*, ale capitalismului, reiese cu o deosebită claritate *cui îi servesc* (cui prodest ? *„cui îi folosesc ?“)* discuţiile despre libertate şi egalitate în general. Cînd eserii şi menşevicii, Cernovii şi Martovii ne servesc raţionamentele lor despre libertate şi egalitate *în limitele democraţiei bazate*

pe muncă, căci ei, pasămite, nu sînt vinovaţi de raţionamentele acestea despre libertate şi egalitate în general ! ei nu-l uită de loc pe Marx !, noi îi întrebăm : şi, în perioada dictaturii proletariatului, cum rămîne cu deosebirea dintre clasa muncitorilor salariaţi şi clasa micilor patroni — proprietari ?

Libertatea şi egalitatea *în cadrul democraţiei bazate pe muncă* înseamnă libertatea pentru micul agricultor proprietar (chiar dacă îşi duce gospodăria pe pămînt naţionalizat) de a vinde surplusurile de cereale la preţ de speculă, *adică de a exploata pe muncitori.* Oricine vorbeşte despre libertate şi egalitate în cadrul democraţiei bazate pe muncă — în condiţiile cînd capitaliştii sînt răsturnaţi, iar proprietatea privată şi libertatea comerţului se mai menţin — este un apărător al exploatatorilor. Şi faţă de un asemenea apărător, proletariatul, care îşi exercită dictatura, trebuie să se comporte ca faţă de un exploatator, chiar dacă acest apărător s-ar intitula social-democrat, socialist sau ar fi un om care îşi dă seama de putreziciunea Internaţionalei a II-a etc. etc.

Atîta timp cît se menţin proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie (de pildă, asupra uneltelor agricole şi asupra vitelor, chiar dacă proprietatea privată asupra pămîntului a fost desfiinţată) şi libertatea comerţului, continuă să existe şi baza economică a capitalismului. Or, dictatura proletariatului este singurul mijloc de luptă victorioasă împotriva acestei baze, singura cale de desfiinţare a claselor (fără de care despre o libertate efectivă pentru om, *iar nu pentru proprietar*, despre o egalitate efectivă, sub aspect social-politic, între toţi oamenii, iar nu despre *o egalitate făţarnică între proprietar şi un neavut*, între sătul şi flămînd, între exploatator şi exploatat nici nu poate fi vorba). Dictatura proletariatului duce la desfiinţarea claselor, şi ea duce la aceasta, pe de o parte, prin răsturnarea exploatatorilor şi reprimarea împotrivirii lor, iar pe de altă parte prin neutralizarea oscilărilor micului patron între burghezie şi proletariat.

Falsitatea celor spuse de tovarăşii Nobs şi Serrati nu înseamnă cîtuşi de puţin că ei ar fi falşi, nesinceri. Cîtuşi de puţin. Ei sînt absolut sinceri, şi nu există nici o falsitate

subiectivă în cele ce spun ei. În mod obiectiv însă, prin conținutul lor, cele spuse de ei sînt false, pentru că apără prejudecățile democrației mic-burgheze, pentru că se reduc la apărarea burgheziei.

În nici un caz Internaționala Comunistă nu poate recunoaște, fără să țină seama de comportarea lor politică, libertatea și egalitatea pentru toți acei care doresc să semneze cunoscutele declarații. Pe plan teoretic și politic-practic, aceasta ar însemna pentru comuniști o sinucidere, ca și recunoașterea libertății și egalității „în cadrul democrației bazate pe muncă" etc. Pentru oricine știe să citească și *vrea* să înțeleagă ceea ce citește, nu poate să nu fie clar că *toate* tezele, rezoluțiile, hotărîrile, condițiile Internaționalei Comuniste recunosc „libertatea și egalitatea" celor ce vor să intre în Internaționala Comunistă, *dar nu necondiționat.*

Care este însă condiția ca noi să recunoaștem „libertatea și egalitatea?" Libertatea și egalitatea membrilor Internaționalei Comuniste?

Condiția este ca oportuniștii și „centriștii" de felul reprezentanților cunoscuți de toată lumea ai aripii de dreapta a Partidului socialist elvețian și a Partidului socialist italian să nu poată deveni membri ai Internaționalei Comuniste. Pentru că acești oportuniști și „centriști", oricît ar susține că recunosc dictatura proletariatului, rămîn de fapt niște propagatori și apărători ai prejudecăților, ai slăbiciunilor și șovăielilor democrației mic-burgheze.

Întîi s-o rupă cu aceste prejudecăți, slăbiciuni, șovăieli, s-o rupă cu oamenii care propagă, apără și traduc în viață aceste concepții și însușiri. După aceea, și numai cu această condiție, va urma „libertatea" de a intra în Internaționala Comunistă, „egalitatea" comunistului în fapt (iar nu a comunistului în vorbă) cu orice alt comunist membru al Internaționalei Comuniste.

Sînteți „liber", tovarășe Nobs, să susțineți concepțiile pe care le susțineți. Dar și noi sîntem „liberi" să declarăm aceste concepții simple prejudecăți mic-burgheze, dăunătoare cauzei proletariatului și folositoare capitalului; sîntem, de asemenea, „liberi" să refuzăm să intrăm în aceeași uniune sau asociație cu oameni care susțin aceste concepții

sau o politică corespunzătoare. Iar noi am *şi* condamnat această politică şi aceste concepţii în numele Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste în ansamblu. Noi am şi spus că cerem în prealabil şi în mod categoric ruptura cu oportuniştii.

Nu mai vorbiţi despre libertate şi egalitate în general, tovarăşe Nobs şi tovarăşe Serrati! Vorbiţi despre libertatea de *a nu îndeplini* hotărîrea Internaţionalei Comuniste cu privire la obligativitatea necondiţionată de a o rupe cu oportuniştii şi cu „centriştii" (care nu pot să nu torpileze, nu pot să nu saboteze dictatura proletariatului). Dv. vorbiţi despre egalitatea oportuniştilor şi „centriştilor" cu comuniştii. O astfel de libertate şi o astfel de egalitate, noi nu putem admite pentru Internaţionala Comunistă, orice altă libertate şi egalitate — cît poftiţi.

Condiţia principală şi fundamentală a succesului în ajunul revoluţiei proletare este debarasarea, este eliberarea partidelor proletariatului revoluţionar de oportunişti şi de „centrişti", de influenţa lor, de prejudecăţile, de slăbiciunile şi de şovăielile lor.

11.XII.1920

MATERIALE PREGĂTITOARE

OBSERVAŢII PE MARGINEA PROIECTULUI DE DECRET CU PRIVIRE LA REPARTIZAREA JUSTĂ A LOCUINŢELOR POPULAŢIEI MUNCITOARE[169]

După părerea mea, § 9 nu e bun. Tribunalele populare sînt slabe.

Trebuie obligate secţiile sanitare locale (+ comitetele pentru problemele muncii)

(a) să emită ordonanţe speciale

(b) *să pedepsească*, fără judecată, cu arest pînă la o lună de zile şi *muncă forţată* pînă la două luni în cazurile cînd se constată nerespectarea măsurilor de salubritate etc.

(c) să organizeze un control *de masă* asupra curăţeniei (cu ajutorul unor *detaşamente* speciale formate pe lîngă Sovietele de deputaţi).

Lenin

Scris la 25 mai 1920

Publicat pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

CONCEPTUL HOTĂRÎRII CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA RESURSELE DE CEREALE[170]

26.V.1920.

1) Se va exprima satisfacţia în legătură cu creşterea colectărilor
2) se vor cere date lunare
3) se vor cere date separate cu privire la cantităţile aduse în staţiile de cale ferată şi cu privire la cantităţile colectate
4) se va da ajutor acelor care lucrează la colectări (§ 4)
5) se va intensifica transportul (§ 5)
6) problema **legumelor**?

Publicat pentru prima oară în 1945 în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

OBSERVAŢII PE MARGINEA PROIECTULUI DE HOTĂRÎRE AL C.C. CU PRIVIRE LA SARCINILE P.C. (b) DIN RUSIA ÎN TURKESTAN[171]

1. Comitetul Central al Partidului Comunist din Rusia consideră că principala sarcină a P.C. din Rusia în Turkestan este lichidarea relaţiilor care s-au creat între populaţia europeană venită din altă parte şi popoarele băştinaşe în urma politicii imperialiste promovate de mai bine de cincizeci de ani de absolutismul ţarist. În timpul celor doi ani şi jumătate de Putere sovietică, exercitată de o pătură foarte subţire de muncitori ruşi, puternic contaminaţi de psihologia colonizatoare, aceste relaţii nu numai că nu s-au îmbunătăţit, ci s-au înrăutăţit şi mai mult datorită unor acţiuni aşa-zise „comuniste" pe care populaţia băştinaşă înrobită le consideră drept o continuare a acţiunilor agenţilor vechii puteri ţariste şi care, în fond, aşa şi sînt.

dar a colonişti-lor, chiaburilor?

? jaf?

2. În scopul lichidării relaţiilor menţionate, trebuie luate imediat următoarele măsuri: a) Vor fi luate de la persoanele strămutate în regiunile kirghize toate pămînturile ce le-au fost repartizate de Direcţia colonizărilor sau apropriate de ei cu de la sine putere de la kirghizi, lăsînd persoanelor strămutate numai atît cît pot lucra cu forţe proprii.

Pămînturile luate vor forma fondul care urmează să fie folosit pentru înzestrarea cu pămînt a asociaţiilor, artelurilor kirghize şi a diferitelor persoane şi pentru aranjarea pe aceste pămînturi a kirghizilor şi a dunganilor care s-au refugiat după evenimentele din 1916.

lar terenurile r nu trebuie egalizate?

b) Vor fi deportaţi din Turkestan în lagărele de concentrare din Rusia toţi foştii slujbaşi ai poliţiei, jandarmeriei, ohranei, precum şi acei dintre foştii funcţionari ţarişti care din considerente politice nu pot fi folosiţi în Turkestan, de asemenea speculanţii,

dar chiaburii? 1 din 10?

foştii directori de mari întreprinderi din Rusia, toţi cei ce s-au strecurat în partid, în organele de stat, în Armata Roşie etc.

c) În cadrul unei noi repartizări a forţelor de partid, vor fi puşi la dispoziţia C.C. toţi comuniştii din Turkestan contaminaţi de spirit colonialist şi de naţionalism velicorus, iar în acelaşi timp vor fi mobilizaţi la centru cîteva sute de comunişti pentru a fi trimişi să lucreze în Turkestan.

d) Se va recomanda Comisariatului poporului pentru căile de comunicaţie să mute în altă parte şi să înlocuiască cîteva sute de muncitori de la calea ferată din Asia centrală, de la atelierele din Taşkent şi de la calea ferată din Taşkent.

e) Hotărîrea de faţă va fi pusă în aplicare cu toată fermitatea, reprimînd orice împotrivire faţă de organele ce o aplică, folosind pe scară largă sistemul deportărilor faţă de persoanele care împiedică în vreun fel aplicarea ei.

Relaţiile organizatorice dintre centru şi Republica Turkestan

Comisia pentru problemele Turkestanului

1) Este necesară existenţa în Turkestan a unui organ permanent — o reprezentanţă a C.E.C. din Rusia, a Consiliului Comisarilor Poporului şi a C.C. al Partidului Comunist din Rusia, — căruia să-i revină:

a) Conducerea nemijlocită a domeniilor care sînt de competenţa exclusivă a puterii federale.

b) Controlul asupra aplicării directivelor şi decretelor puterii centrale, precum şi suspendarea sau modificarea acestor directive şi decrete, pentru a le adapta condiţiilor economice şi obiceiurilor locale.

c) Coordonarea şi delimitarea intereselor diferitelor formaţiuni naţionale din Turkestan.

2) De competenţa exclusivă a puterii republicane centrale sînt:

a) relaţiile externe
b) comerţul exterior
c) problemele militare.

3) Comisarii pentru căile de comunicaţie şi pentru poştă şi telegraf sînt numiţi în urma unei înţelegeri prealabile între C.E.C. din Turkestan şi comisarii poporului cărora le sînt subordonaţi.

Toate decretele centrului referitoare la aceşti comisari se extind automat şi asupra districtului căilor de comunicaţie şi al poştei şi telegrafului din Turkestan în curs de organizare.

4) Comisarul finanţelor este ales de C.E.C. din Turkestan şi confirmat de Comisarul poporului pentru finanţe. În domeniul dreptului bugetar, bugetul întocmit de Republica Turkestan şi aprobat de reprezentanţa C.E.C. a R.S.F.S.R. se include automat în bugetul general al republicii.

Notă: Înainte de a aproba bugetul, comisia pentru problemele Turkestanului cere consimțământul comisarului poporului pentru finanțe al R.S.F.S.R.

5) În domeniul economic, Consiliul economic din Turkestan și organele de aprovizionare acționează în limitele planurilor stabilite de Consiliul economic superior și de Comisariatul poporului pentru aprovizionare al R.S.F.S.R.

3) 6) În toate celelalte probleme, C.E.C. din Turkestan și Consiliul Comisarilor Poporului din Turkestan au puteri depline.

Organizarea internă a Turkestanului

Considerînd necesar să se acorde grupurilor naționale din Turkestan posibilitatea de a se organiza în republici autonome, iar minorităților naționale — în comune, Comitetului Executiv Central din Turkestan îi revine sarcina să convoace un congres al Sovietelor oamenilor muncii uzbeci, kirghizi și turcmeni, pentru a rezolva definitiv problema formelor organizatorice ale existenței lor. Înainte de convocarea acestor congrese se va proceda la împărțirea Turkestanului pe regiuni după criteriul etnografic teritorial.

---

1) De comun acord cu C.E.C. din Turkestan și C.C.P. din Turkestan — *organul suprem este C. E. C. din Rusia* (α)

2) idem (α)

3) idem (α).

Trebuie adăugate o serie de măsuri concrete, practice pentru a se trece

(β) (1) la o participare mai mare la conducere a Partidului Comunist din *Turkestan*
(β) (2) idem — a țăranilor *muncitori* din Turkestan
(β) (3) idem — a C.C.P. din Turkestan și C.E.C. din Turkestan.

(β) — pe bază de încercare și verificare în practică

După părerea mea, proiectul tov. Rîskulov[172] trebuie respins, iar proiectul comisiei trebuie adoptat cu următoarele modificări:

(α) Comisia pentru problemele Turkestanului este obligată *să colaboreze* sistematic cu C.C.P. din Turkestan şi cu C.E.C. din Turkestan:

(1) cerîndu-le avizul;

(2) introducîndu-le treptat în activitatea Comisiei pentru problemele Turkestanului;

(3) participînd la lucrările C.C.P. din Turkestan şi C.E.C. din Turkestan;

(4) „*înţelegîndu-se*" cu ele, aducînd în faţa C.C. sau C.E.C. din Rusia toate problemele litigioase (sau cele mai importante).

(β) Se vor lua o serie de măsuri *practice* care să asigure lărgirea *treptată* a drepturilor (participarea la activitatea practică etc.)

Partidului Comunist din *Turkestan* (condiţii — controlul asupra componenţei sale; măsuri de control şi de verificare)

idem — masei ţărănimii *muncitoare* din Turkestan, agricultorilor (mijloacele de participare; *m i j l o a c e l e* de luptă împotriva clerului şi a panislamismului, precum şi împotriva mişcării naţionaliste *b u r g h e z e* vor fi *e l a b o r a t e* în mod special)

e cît se poate de just

idem — C.C.P. din Turkestan şi C.E.C. din Turkestan.

1920. 13/VI. *Lenin*

+

1) Să se traseze ca sarcină elaborarea unei hărţi (etnografice etc.) a Turkestanului împărţit în Uzbekia, Kirghizia şi Turkmenia.
2) Să se lămurească mai amănunţit condiţiile unirii sau despărţirii acestor 3 părţi.

Publicat pentru prima oară în 1942, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV

Se tipăreşte după manuscris

MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

1
PENTRU ELABORAREA TEZELOR CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAȚIONALĂ ȘI PROBLEMA COLONIALĂ

Comisia pentru problema națională (1/VI. 1920).

Programul partidului nostru
în problema națională
(subpunctele lui).

Experiența austriacă.
Experiența ucraineană.
Experiența belgiană.
Alsacia-Lorena.
Experiența balcanică.
Relațiile danezo-germane.

Separatism în Germania?

Popoarele din Orient:

başkirii
tătarii
kirghizii
popoarele din Turkestan
lupta împotriva panislamismului

Coloniile...

America și negrii.
Se va cere *neapărat* părerea lui Stalin.

p. 1. — Apropierea... formele ei...
Propuneri concrete, *c u m* trebuie realizată apropierea.
O singură organizaţie (de partid?) cuprinzînd muncitori aparţinînd diferitelor naţionalităţi? sau subsecţii naţionale?
Finanţele? numirea persoanelor oficiale?

2) Desfiinţarea privilegiilor.
(a) forma?
legile?
practica administrativă?
(b) „egalitatea deplină în drepturi"
în constituţie?
Cf. Constituţia R.S.F.S.R.
alte legi etc.
(c) „recunoaşterea dreptului de despărţire pentru colonii şi pentru naţiunile care nu se bucură de egalitate în drepturi".
Garanţii reale: nu numai în vorbe, ci şi *î n f a p t e* (a preciza, a concretiza — **forma** declaraţiei în parlamente etc.). Şi anume: *a j u t o r* real luptei revoluţionare şi răscoalelor din colonii.

3) Unirea federativă — formă de trecere la unitate deplină.
Experienţa R.S.F.S.R.: se va ţine în mod concret seama de **conţinutul** federaţiei (căile ferate, poşta, armata, *e c o n o m i a n a ţ i o n a l ă e t c.*).

Scris în iunie 1920,
nu mai tîrziu de 5 ale lunii

Publicat pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipăreşte după manuscris

2

TEZE CU PRIVIRE LA SARCINILE FUNDAMENTALE ALE INTERNAȚIONALEI COMUNISTE[173]

Teme:
- Esența (p. 1—5)
- I „Esența" dictaturii proletariatului și a Puterii sovietice. Condițiile în care e posibilă victoria.
- II Pregătirea victoriei.
- III Îndreptarea liniei.

I Esența dictaturii proletariatului și a Puterii sovietice

(p. 1—5) (§§ 1—4).

1. Introducere.

1. Principalele noțiuni și „esența", sufletul Internaționalei a III-a sînt dictatura proletariatului și Puterea sovietică.

„Moda", pasiunea nechibzuită, înșelarea. Interpretare falsă. Greșeli.

I

2. „Esența" dictaturii proletariatului:

2. sarcini de sine stătătoare:
- (α) *să zdrobească* pe exploatatori și *să înfrîngă* împotrivirea lor;
- (β) *să atragă* pe toți cei ce muncesc și sînt exploatați, *să-i instruiască*, *să-i organizeze*;

sarcini subordonate:
- (γ) *să neutralizeze* pe cei ce șovăie (o parte din semiproletari, o parte din proprietarii mici și *mijlocii*) ((**să-i facă inofensivi**)).

3. Sovietele au fost formate **pentru** aceasta, rolul lor este să ducă **această** luptă; în afara ei, sînt lipsite de conținut { numai clasele asuprite + minoritatea celor neutri } etc.

Cum să învingem?

3. 4. Pentru *a zdrobi*, trebuie cucerită puterea politică... (vîrfurile) (superioritatea politică + militară) sfărîmat aparatul de stat (Sovietele de deputați) confiscare, nu răscumpărare alungare și supraveghere.

5. Pentru *a atrage*, trebuie îmbunătățită situația (păturile de jos) *pe seama* exploatatorilor — conduse, organizate, educate (partidul și Sovietele).

6. Pentru *a neutraliza*, trebuie îmbinate cu pricepere, la timp, cu suplețe, (elementele de mijloc) și una și alta.

4. + § 3 7. Σ* dă partidul și Sovietele; avangarda și masa; organizația și baza ei.

II. Recunoașterea în vorbe și în fapt a dictaturii proletariatului.

II. În ce trebuie să constea pregătirea imediată și generală a dictaturii proletariatului?
(p. 5 — p. 14) (§§ 5 — 13)

5. În imensa majoritate a țărilor nu s-a terminat (adesea n-a început) încă pregătirea preliminară a proletariatului pentru dictatura sa, fără să mai vorbim de pregătirea prăbușirii vîrfurilor.
Pe de altă parte, recunoașterea în vorbe a la Internaționala a II-a.

6. § 8, + deoarece dictatura proletariatului *înseamnă* lupta împotriva reformismului (de-

* — Summa. — *Nota trad.*

mascarea) nu numai cu argumente, dar și cu arma (Finlanda, Rusia, Ungaria, Polonia, Germania).

8. § 9. Să fie înlocuiți | cu un curaj de o sută de ori mai mare [să fie numiți] muncitori |

9. § 10. să conducă (celulele comuniste) →
10. § 11. id.* în *parlament* } + N.B. Deosebirea dintre metodele folosite față de conducători și față de *mase*.

11. § 12. legătura cu *masele*
12. § 13. id. *grevele* } = § 8**

7. § 14. colaboraționismul **ad.**

13. § 15. *organizația ilegală*
N.B. + **Îmbinarea muncii legale + ilegală**

II

Cum trebuie pregătită de pe acum dictatura proletariatului?

8. *Cum trebuie pregătită de pe acum dictatura proletariatului?*

Reformiștii să fie izolați; să fie demascați în mod sistematic; să fie explicate maselor greșelile și slăbiciunile lor. Altfel *nu* te poți pregăti pentru dictatura proletariatului.

Greșelile, slăbiciunile, trădările (greva din 20/VII. 1919[174] și multe alte greve) trebuie să fie dezvăluite în mod necruțător.

* — idem. — *Nota red.*
** — la paragraful 8. — *Nota red.*

Analiza cuvîntărilor parlamentarilor şi a tacticii lor.

9. Înlocuirea pretutindeni în parlament, sindicate, cooperative, cluburi etc. etc. a vechilor oportunişti cu elemente noi, tinere, fără experienţă, proletare, revoluţionare (deşi fără experienţă, însă revoluţionare şi *legate* de mase).

10. *Celule comuniste* pretutindeni. Şi în mişcarea muncitorească şi în cea a ţăranilor cu gospodărie mică (în parte). Pentru agitaţie şi conducere.

11. Supraveghere şi control special, precum şi îndreptarea liniei fracţiunilor parlamentare. Subordonare faţă de C.C. „Celula comunistă" (= *întreaga* fracţiune şi partea ei înaintată).

12. Consolidarea legăturii cu masele.
Mai adînc în păturile de jos — elementele neinstruite, muncitorii de la sate, soldaţii, servitorimea.
Caracterul muncii în rîndurile „aristocraţiei" muncitoreşti.
Avangarda trebuie să fie gata de sacrificiu.

13. Sprijinirea susţinută a grevelor şi a mişcării spontane. Partidul trebuie să participe în mod obligatoriu, trebuie să dea ajutor, să dezvolte etc.

Pasiunea pentru greve, scioperi anarchici*

14. Caracterul propagandei: mai concretă din punctul de vedere al dictaturii proletariatului.
Colaboraţionism?
Idei: cu micii proprietari? *împotriva* lor!
„Libertate şi egalitate": pentru care clasă? a cui cu cine?
Inegalitatea şi lipsa de libertate în condiţiile *dictaturii proletariatului.*

* — greve anarhiste. — *Nota trad.*

15. *Organizația ilegală.*
Finlanda și Ungaria
Germania
America, Franța, Anglia, Italia
(Garda albă; troupes d'élite*; arestări.)

16. Principalul dușman înăuntrul mișcării muncitorești internaționale rămîne *oportunismul* mai ales al unor vîrfuri și conducători atît din rîndurile trade-unionurilor și cooperatorilor etc., cît și din rîndurile unor partide cum ar fi: *Partidul independent din Germania, Partidul laburist independent din Anglia, Partidul socialist francez, partidele socialiste din Elveția și din America* etc.
Recunoașterea de către ele a dictaturii proletariatului în fapt *încă* nu a dus la schimbarea politicii lor oportuniste.
De aceea, afilierea lor *imediată* la Internaționala a III-a *nu e posibilă.* Mai întîi trebuie:
(a) să difuzeze toate rezoluțiile congreselor I și II ale Internaționalei a III-a
(b) aceste rezoluții să fie discutate de *toate* celulele și organizațiile partidelor respective
(c) să dea posibilitate Comitetului Executiv al Internaționalei a III-a să participe timp de 2—3 luni la aceste discuții
(d) să fie convocate congrese extraordinare ale partidelor respective
(e) să fie „curățate" de conducătorii oportuniști, iar politica lor să fie îndreptată efectiv.

18. În ceea ce privește aripa reformistă a Partidului socialist italian, îndeosebi în parlament (+ sindicatele + cooperativele), de asemenea se impune *o curățire.*

19. Pe de altă parte, greșelile *celor de stînga*, care acum sînt totuși mai puțin periculoase și *nu pot*

* — trupe de elită. — *Nota trad.*

împiedica afilierea lor *imediată* cu condiția să se supună hotărîrilor congreselor I și II ale Internaționalei a III-a și să-și îndrepte tactica.

Aceste greșeli: (în special)

(a) partidul și „masele“ (idol)
(b) parlamentarismul
(c) sindicatele.

} Sînt necesare congrese speciale și publicarea rezoluțiilor Internaționalei Comuniste

Partidele și grupurile (în parte affiliés*, în parte nu):

K.A.P. (Germania). În parte *America*.
O parte din elementele sindicaliste și anarhiste din *Franța* și *Italia* (+ astensionista).
Partidul comunist din Elveția
I.W.W. (în parte) și W.S. Fed. + Shop Stewards
Holländische Kommunistische Partei
„Kommunismus“ de la Viena.

N.B. Ceea ce e mai bun în *anarhism* poate și *trebuie* să fie atras.

ΣΣ**

20. Mișcarea muncitorească revoluționară se dezvoltă ≡ foarte bine.

Trebuie îndreptată tactica și organizarea pe baza tuturor rezoluțiilor Internaționalei a III-a, — în special urm.:

(a) grupurile comuniste + I.W.W. + partea de stînga a I.L.P. + partea de stînga a trade-unionurilor din Anglia și America. Apropiere și contopire,

---

* — affiliate. — *Nota trad.*
** — Summa summarum. — *Nota red.*

(b) id. 2 partide comuniste + partea de stînga a „independenților" (pe baza K.P.D.),
(c) transformarea Partidului socialist francez în spiritul fracțiunii sale comuniste și a părții comuniste din C.G.T.[175],
(d) curățirea Partidului italian,
(e) id. în țările mici,
(g) apropiere și contopire cu mișcarea revoluționară din Orient și din colonii.

+ Completare

despre greve: trădări ale liderilor.
Reformiștii = agenți ai burgheziei în mișcarea muncitorească.
Lupta împotriva burgheziei = lupta împotriva agenturii ei.

De adăugat la secțiunea II
§ Libertatea presei
{ ziare bogate
{ informarea în mîinile statului
{ trusturile
{ *hîrtia*
{ urmăriri judiciare și arestări.
Foi volante (50 de rînduri)
de cîteva ori pe săptămînă.
Luarea tipografiilor
în acest scop.
Înlocuire + completare.

II. B

Greşelile celor de stînga

(α) „masele?“ (idol)
(β) rolul partidului centralizat
(γ) parlamentarismul
(δ) sindicatele

Lista organelor de presă
„Workers' Dreadnought“
K.A.P. (Deutschlands)
„Kommunismus“ (Viena)
K.P. Schweiz
I.W.W.
Holländische Partei
(„Tribune“[176]).

Afiliere imediată.
Neafilierea e posibilă.
Îndreptarea trebuie făcută la *congrese speciale.* ⟶

I. A

(1) *Cei de dreapta:*
„Independenţii“ din Germania
„ din Anglia
Partidul socialist francez
Afilierea imediată *nu e posibilă:*
un congres special
↓
purificare
trebuie aşteptat să capete experienţă organele lor de presă.
↓

Trebuie să se dea Internaţionalei Comuniste posibilitatea de a edita o serie de broşuri *proprii*

(2) Purificarea *Partidului italian de reformism.*

III. Îndreptarea liniei (în parte şi a componenţei) partidelor care aderă şi a celor care doresc să adere la Internaţionala Comunistă.

13. Spre deosebire de Internaţionala a II-a, problemele trebuie puse mai deschis şi centralizate mai mult.

14. Trei partide importante („independenţii“ din Germania + Anglia + Franţa) + Partidul socialist american + Partidul socialist elveţian (dacă se confirmă).

15. Nu se poate accepta imediat vechea componență și vechiul caracter al muncii partidelor necomuniste
(α) tipărirea în *toate* publicațiile periodice
(β) discutarea în *toate* secțiile
(γ) id. la un *congres* special
(δ) purifier*
(ε) organele de partid *toate* în mîinile comuniștilor
(τ) se va demonstra prin *fapte*.

16. Comuniștii în aceste partide? O parte să rămînă, + Labour Party o parte să intre în partidul comunist.

17. Italian „Ordine Nuovo" (aripa) id. elvețian + norvegian [?]

18. „Cei de stînga" [enumerare]
Pot fi primiți imediat.
Aceleași condiții, *în afară de* purifier.

---

18. Îndeosebi este necesară apropierea cu I.W.W. și Shop Stewards.

Acolo sînt 4 curente Dictatura proletariatului — De la *anarhism* să se ia ceea ce e bun.

Scris în iulie 1920, nu mai tîrziu de 4 ale lunii

Se tipărește pentru prima oară după manuscris

---

* — a purifica. — *Nota trad.*

3

PLANUL REZOLUȚIEI CU PRIVIRE LA CONȚINUTUL NOȚIUNII DE „DICTATURĂ A PROLETARIATULUI“ ȘI LA LUPTA ÎMPOTRIVA DENATURĂRII „LA MODĂ“ A ACESTEI LOZINCI[177]

1. Promovarea părții revoluționare — și numai a părții revoluționare — a proletariatului în partid și a aceleiași părți a *partidului* în centrele sale *conducătoare*.

2. Demascarea sistematică în fața maselor a reformismului și oportunismului atît din rîndurile partidului, cît și din mișcarea muncitorească.

3. Înlocuirea conducătorilor oportuniști și în secțiile partidului, și în sindicate, și în cooperative, și în cluburi, și în organizațiile cultural-educative, într-un cuvînt, în *toate* organizațiile proletariatului, cu conducători revoluționari.

4. Formarea unor celule comuniste în toate organizațiile muncitorești și ale țăranilor cu gospodărie mică pentru ca partidul să conducă sistematic întreaga mișcare muncitorească (și o parte din mișcarea țăranilor cu gospodărie mică).

|=3?| 5. Numirea obligatorie a muncitorilor revoluționari și absolut liberi de tradițiile, deprinderile și prejudecățile muncii pașnice, ale parlamentarismului și legalismului, muncitori care, deși au foarte puțină experiență, (1) sînt capabili să lupte împotriva reformismului și oportunismului (2) și sînt strîns legați de masele cele mai largi ale proletariatului și de partea cea mai revoluționară a proletariatului, —

— numirea lor în număr suficient în posturi de cea mai mare răspundere în partid, îndeosebi în

C.C. al partidului, în *grupul parlamentar* și în toate instituțiile cele mai importante (pentru a exercita influența partidului).

6. Subordonarea în cele mai mici amănunte a fracțiunii parlamentare față de Comitetul Central al partidului și supravegherea deosebit de severă a fracțiunii parlamentare de către partid.

7. Trebuie considerați colaboraționiști, adepți (și promotori) ai ideii unui bloc al proletariatului cu burghezia și cu proprietarii nu numai cei ce militează pentru aceste idei în mod direct, cei ce militează pentru un bloc în cadrul guvernului etc., dar și cei ce militează *în mod indirect*, cei ce, de pildă, sînt pentru egalitatea între clasa muncitoare și clasa micilor proprietari, care susțin că punctele lor de vedere sînt la fel de îndreptățite etc.

8. Organele de presă ale reformiștilor (sau de împăcare cu reformismul)...* „L'Humanité", trebuie să fie suspendate. Partidul trebuie să aibă 1 organ de presă *central*, cu o orientare întru totul revoluționară, și *nu* organe de presă ca „*Populaire*"[178] sau „*Freiheit*". Întreaga presă de partid trebuie să exprime un singur gînd, să aibă o singură orientare, *să pregătească* dictatura.

9. Mai adînc în mase. Nu pentru aristocrația muncitorească, — ci pentru masele neinstruite. Nu numai pentru oraș, ci și pentru sat. Agitație în mase, nu numai propagandă (contra British Socialist Party).

Foi volante gratuite muncitorilor înapoiați pe seama cotizațiilor pe care le varsă muncitorii înaintați.

Proletarii să meargă în mase, în ajutorul greviștilor, al muncitorilor agricoli.

10. Analizarea sinceră în fața maselor a greșelilor și trădărilor comise de liderii oportuniști (greva din 20—21/VII. 1919 *ș.a.*).

Analizarea în presă a *tuturor* greșelilor și slăbiciunilor oportuniste constatate în cuvîntările rostite de parlamentari etc.

* Cuvîntul respectiv din manuscris nu a putut fi descifrat. — *Nota red.*

11. Organizare în toate ocaziile, în toate privinţele, în toate domeniile;

elucidarea sarcinilor *concrete* ale dictaturii proletariatului, viz.*:

(a) reprimarea împotrivirii exploatatorilor (inclusiv a chiaburilor şi a intelectualilor sabotori);

(b) confiscare, deoarece răscumpărarea acum, după 1914—1918, nu e posibilă;

(c) o supraveghere specială a exploatatorilor şi intelectualilor burghezi;

(d) îmbunătăţirea imediată, pe cale revoluţionară, a traiului

şi al muncitorilor
şi al tuturor maselor exploatate
şi al ţăranilor cu gospodărie mică

pe seama exploatatorilor;

(e) neutralizarea micilor proprietari

{ a ţăranilor mijlocaşi
a meseriaşilor
a micilor industriaşi
a unei părţi a intelectualilor burghezi }

adică împiedicarea trecerii lor la albi;

(f) hotărîre, capacitate, pricepere, o organizaţie specială pentru reprimarea împotrivirii.

1. $\Sigma\Sigma$ = (α) a zdrobi
(β) a atrage
(γ) a neutraliza.

12. Epuration...**

13. „Libertatea presei“? — „a întrunirilor“, „a persoanei“?

Partidul = avangarda
(αα) (1) partea revoluţionară
(ββ) (2) legat de *mase*.

---

* — videlicet — şi anume. — *Nota trad.*

** — Curăţire... — *Nota trad.*

Pregătirea imediată { 2. 3. 4. 5. 6 (+ 13). 7. αα ; 8. 9. 10. ββ }

Principalul pericol: cei de dreapta, adică liderii neînlocuiți.

3 partide (+ Partidul socialist american) (+ Partidul socialist elvețian?). Afilierea imediată *nu e posibilă.*

Cei de stînga. Greșelile lor. Afilierea imediată *e posibilă.*

Reformismul în Partidul italian (poate, + B.S.P.?)

N.B.

// O comisie cu privire la partidul și presa franceză:

Lazovski, + Buharin, + Guilbeaux; Serrati, Deslinières, + Sadoul

---

Scris în iulie 1920,
nu mai tîrziu de 4 ale lunii

Publicat pentru prima oară
la 1 august 1935 în revista
„Internaționala Comunistă" nr. 22

Se tipărește după manuscris

4

SITUAŢIA INTERNAŢIONALĂ ŞI SARCINILE FUNDAMENTALE ALE INTERNAŢIONALEI COMUNISTE

(PLANUL RAPORTULUI)

1. Imperialismul ca principală trăsătură a economiei contemporane.

Împărţirea lumii ca principală trăsătură a imperialismului: monopolurile, băncile, oligarhia financiară, uniunile internaţionale de capitalişti, exportul de capital, împărţirea lumii.

În 1876 mai mult de $^1/_4$ de miliard de locuitori în colonii

În 1914 mai mult de $^1/_2$ de miliard de locuitori în colonii

1 miliard + *semicoloniile* (Persia, China, Turcia).

1920: $1^1/_4$ = coloniile + semicoloniile + ţările învinse şi ruinate { 130 Rusia; 120 Germania + Austro-Ungaria

$^1/_4$ = dependente din punct de vedere financiar

$^1/_4$ = independente? { 100 St. Unite; 50 Anglia; 50 Japonia } 200

$\Sigma\Sigma = 1^3/_4$

2. Ascuţirea extremă a tuturor contradicţiilor capitalismului

(a) datoriile

a 1 | 1914 — 55 mln. ruble aur (Braun)
1920 — 388 „ „ „

a 2	St. Unite	+ 19 mlrd. ruble
Keynes	Anglia	+ 17½ (6 Rusia)
		— 8½
	Franța	+ 3½
		— 10½ Σ = 40 mlrd. ruble aur

a 3		
Datoriile în % față de avuția națională	52—54%	Anglia și Franța
	65—70%	Italia
	90%	Rusia
	11—13%	*St. Unite* și *Japonia*

(b) Salariul și prețurile

St. Unite	+120 prețurile;	+100 salariul
Anglia	+170	+130
Franța	+300	+200
Japonia	+130	+ 60

(c) veniturile: 40—50% veniturile *(Lapinski*, p. 14)

(d) extracția de cărbune (Consiliul economic superior în „Times" 10/III. 1920):

Anglia	— 20%
Franța	— 50%
Germania	— 37% (1913—1919)
St. Unite	— 4%

(e) valuta: compară cu St. Unite („Times" ib.*)

Anglia	— 30%
Franța și Italia	— 60—70%
Germania	— 90—96%

P. Levi raportul la congresul K.P.D. 14.IV. 1920 N.B.

* — ibidem. — *Nota trad.*

3. ΣΣ = Ruină, mizerie, îmbogățire.
Scopurile și caracterul războiului.
Keynes. Poziția lui.

4. Destrămare în rîndurile învingătorilor:
Liga națiunilor?
Războaie cu Rusia.
Împărțirea Turciei, Chinei?

5. ΣΣ = Criză revoluționară, stări de spirit, idei revoluționare.
Situație fără nici o ieșire?
Nu.
Cf. Ramsay *MacDonald*: „noi știm că toate acestea vor trece, se vor aranja".

6. Oportunismul = principalul dușman.
Falimentul democrației burgheze și al *social-democrației*.
Participarea la guvernul lui Kerenski + Finlanda + + Ungaria.
Otto Bauer: „Vergewaltigung der sozialen Machtfaktoren".

7. Rădăcinile oportunismului: coruperea vîrfurilor muncitorești

8—10 mlrd. frs. pe an 1914 (venitul a 3 țări de pe urma exportului de capital)
?? 20—30 „ „ 1920 (venitul a 3 țări de pe urma exportului de capital)

8. „Curățirea" partidelor și a mișcării muncitorești, „scoaterea din posturi"
în Rusia 1903—1917—1920
în Europa și America 1915—1920—

9. „Stîngismul". Boală a creșterii.

10. Popoarele coloniale și dependente. De fapt caracterul *internațional* al mișcării.
Orientul. Creșterea mișcării.
Războiul le-a deschis ochii.
Noi în fruntea a $1^1/_4$ miliarde
Rep. Sov. „ „ „

11. ΣΣ = Nu accelerarea revoluției, ci accelerarea pregătirii pentru revoluție.

O rezoluție amănunțită și tezele.

Nu o asociație de propagandiști, ci începerea luptei concrete a armatei de milioane și milioane de proletari, condusă de Internaționala Comunistă.

Scris între 10 și 19 iulie 1920

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

5

ÎN LEGĂTURĂ CU CUVÎNTAREA ROSTITĂ DE J. TANNER LA CONGRESUL AL II-lea AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE[179]

Cuvîntarea lui Tanner (Shop Stewards) a confirmat în mod concret,

1) că *în cadrul* Internaţionalei a III-a trebuie să se facă loc pentru *s i m p a t i z a n ţ i*
2) că pentru Anglia şi America trebuie să se menţioneze în *mod special*

că, în pofida divergenţelor în problema parlamentarismului, noi recomandăm:

(a) mişcării de masă sub forma I.W.W. şi Shop Stewards să rămînă *afiliate* la Internaţionala a III-a

(b) Să se discute încă o dată amănunţit problema şi *să se verifice* în practică dacă activitatea partidelor socialiste, care *nu fac suficientă* agitaţie în mase şi *n-au ştiut* să stabilească legătura cu ele, *s - a î m b u n ă t ă ţ i t.*

Lenin

Scris la 23 iulie 1920

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipăreşte după manuscris

6

OBSERVAȚII PE MARGINEA RAPORTULUI LUI A. SULTAN-ZADE CU PRIVIRE LA PERSPECTIVELE REVOLUȚIEI SOCIALE ÎN ORIENT[180]

1) Destrămarea claselor exploatatoare avute
2) cea mai mare parte a populației o alcătuiesc *țăranii* supuși unei *e x p l o a t ă r i medievale*
3) *micii* meșteșugari — în industrie
4) concluzia: *a a d a p t a* atît instituțiile sovietice, cît și partidul comunist (componența, sarcinile lui speciale) la nivelul țărilor din Orientul colonial cu populație *țărănească*.

Aceasta este esența problemei. Asupra acestui lucru trebuie să chibzuim și *s ă c ă u t ă m* răspunsuri **concrete**.

Scris între 24 și 29 iulie 1920

Se tipărește pentru prima oară, după manuscris

7

OBSERVAŢII PE MARGINEA PROPUNERILOR LUI P. LEVI LA TEZELE CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ

1) Zu allgemein formuliert, als ob es für *alle* Völker gälte. Und Persien jetzt?

Verzeihung, *Sie* verfallen in „Nationalbolschewismus, indem Sie Deutschland für die *einzige* Nation in der Welt betrachten.

2) Und wenn *die Bourgeoisie* (in Bulgarien, in Deutschland, in anderen Ländern) den Krieg gegen England, Frankreich oder dergleichen *beginnt*?

Was sollen Arbeiter tun?

Boykottieren? Es wäre ganz irrtümlich. Teilnehmen, aber ihre Selbstständigkeit wahren und den *gemeinsamen* Kampf *so* ausnützen, *um* die Bourgeoisie niederzuwerfen.

ΣΣ = Entweder *nur* gegen den *deutschen* Nationalbolschewismus schreiben, oder garnicht.

Scris în limba germană la 25 iulie 1920

Publicat pentru prima oară în 1942, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV

Se tipăreşte după manuscris

7

OBSERVAȚII PE MARGINEA PROPUNERILOR LUI P. LEVI LA TEZELE CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAȚIONALĂ ȘI PROBLEMA COLONIALĂ

1) Formulat într-o formă prea generală, ca și cum ar fi vorba de *toate* popoarele. Dar Persia de astăzi?

Iartă-mă, dumneata cazi în „național-bolșevism" atunci cînd consideri Germania ca *singura* națiune în lume.

2) Dar dacă *b u r g h e z i a* (din Bulgaria, Germania și din alte țări) *va începe* un război împotriva Angliei, Franței etc.?

Ce trebuie să facă atunci muncitorii?

Să boicoteze? Ar fi cu totul greșit. Să participe, dar să-și păstreze independența și să folosească *astfel* lupta comună, *î n c î t* să răstoarne burghezia.

ΣΣ = Sau să se scrie *numai* împotriva național-bolșevismului *german*, sau să nu se scrie de loc.

Publicat pentru prima oară în 1942, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV

Tradus din limba germană

8

NOTE PENTRU COMISIA PENTRU PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ

Exploiter *le particularisme moyenageux*? Trop dangereux; pas marxiste.

Il faut distinguer entre les mouvements nationaux *modernes* et les „mouvements“ (soi-disant *mouvements*) avec le caractère moyenageux.

Scris în limba franceză în iulie 1920, nu mai târziu de 28 ale lunii

Facsimilul manuscrisului a fost publicat pentru prima oară în 1923, în: H. Guilbeaux. „Wladimir Iljitsch Lenin. Ein treues Bild seines Wesens“; Berlin

Se tipăreşte după facsimil

8

NOTE PENTRU COMISIA PENTRU PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ

Folosirea *particularismului medieval*? Prea periculos; nu e marxist.

Trebuie să se facă o distincţie între *actualele* mişcări naţionale şi „mişcările" (aşa-zisele *mişcări*) cu caracter medieval.

In limba rusă se tipăreşte pentru prima oară.
Tradus din limba franceză

CONCEPT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA CULTURA PROLETARĂ[181]

1. Nu idei deosebite, ci marxism.

2. Nu *născocirea* unei noi culturi proletare, ci *dezvoltarea* celor mai bune modele, tradiții, rezultate ale culturii *existente din punctul de vedere* al concepției marxiste despre lume și al condițiilor de trai și de luptă ale proletariatului în epoca dictaturii sale.

3. Nu separat de Comisariatul poporului pentru învățămînt, ci ca parte a lui; deoarece Partidul comunist din Rusia + Comisariatul poporului pentru învățămînt = = Σ culturii proletare

4. Strînsă legătură a Proletcultului cu Comisariatul poporului pentru învățămînt și subordonarea față de acesta.

5. În nici un caz...*

Scris la 9 octombrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1945, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

---

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

ANEXE

FIŞA PERSONALĂ PENTRU REÎNREGISTRAREA MEMBRILOR ORGANIZAŢIEI MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA

1) Numele, prenumele şi numele după tată: Vladimir Ilici Ulianov

2) Vîrsta: 50 de ani

3) Locul naşterii: gubernia, oraşul, judeţul, plasa, satul; or. Simbirsk

4) Profesiunea părinţilor şi adresa lor: decedaţi

5) Membrii familiei (după vîrstă) şi numărul celor care sînt întreţinuţi de persoana respectivă:

soţie 51
frate 45
soră 44

6) Dacă posedă avere imobilă (lot de pămînt, casă) sau mijloace de producţie şi unde: nu

7) Naţionalitatea } rusă
8) Limba maternă: }

9) Ce limbi cunoaşte (în afară de rusă): vorbeşte, citeşte, scrie (limba respectivă va fi subliniată):
franceza, germana, engleza; toate trei prost

10) Profesiunea de bază: publicist

11) Ce studii are şi unde le-a făcut

a) de cultură generală } liceul
b) speciale } Mi-am luat licenţa în 1891 la facultatea de drept, unde am studiat fără frecvenţă

12) Dacă a fost în străinătate, cînd şi unde:

1895; 1900-1905; 1907-1917 în emigraţie (Elveţia, Franţa, Anglia, Germania, Galiţia).

13) Ce regiuni din Rusia le cunoaşte bine:

am trăit numai în regiunea Volgăi şi în capitale

14) Dacă a servit în vechea armată (gradul, unitatea şi cît timp): nu

15) Dacă a participat la lupte şi dacă a fost rănit (unde şi cînd): nu

16) În ce întreprindere sau instituţie lucrează în prezent (adresa şi nr. de telefon), funcţia:

C.C.P.

17) Ce salariu primeşte şi dacă are alte venituri: 13 $^{1}/_{2}$ mii (13 500)[182]

alte venituri — din publicistică

18) De cînd este membru al P.C. din Rusia:

de la întemeiere şi mai înainte (1893)

19) Dacă a intrat în partid în săptămîna partidului: — nu —

20) Ce organizaţie l-a primit în partid: vezi § 18

21) Dacă a audiat prelegeri pe teme social-politice, unde, cînd, cine le-a ţinut şi dacă a urmat vreo şcoală politică şi de ce nivel:

Z

22) Celula din care face parte:

subraionul Kremlin

23) Dacă a fost chemat în faţa unei comisii de judecată pe linie de partid, cînd şi pentru ce:

de menşevici în cadrul P.M.S.D.R. pe timpul sciziunilor

24) Dacă a făcut parte din alte partide, din ce partide şi cînd, ce funcţii a avut: nu

25) Ce documente sau adeverinţe posedă din care să reiasă că a făcut parte din organizaţia noastră de partid ilegală:

istoria partidului — document

26) Unde a lucrat înainte:

1. Înainte de revoluţia din februarie:	a) pe linie de stat:	în străinătate şi la Petrograd
	b) pe linie de partid:	
2. Înainte de Revoluţia din Octombrie:	a) pe linie de stat:	
	b) pe linie de partid:	

27) În ce s-a exprimat participarea la revoluţia din februarie:

în afară de activitatea pe linie de partid, în nimic (am fost în emigraţie)

28) Idem la Revoluţia din Octombrie: membru al C.C.

29) Dacă a fost supus represiunilor pentru delicte politice, unde şi cînd; ce pedepse a ispăşit:

arestat în 1887 (cîteva zile)
„ în 1895—1897 (14 luni şi deportat pe 3 ani în Siberia răsăriteană)
„ în 1900 (cîteva zile)

30) Din ce sindicat a făcut parte, unde şi cînd:

nu

31) Din ce sindicat face parte în prezent (se va trece nr. carnetului de membru):

nu

32) Dacă a deţinut funcţii elective după revoluţia din februarie şi unde:

a) pe linie de stat: preşedinte al C.C.P.
b) pe linie sindicală: nu
c) pe linie de partid: membru al C.C.
d) în întreprinderi: } nu
e) în armată: }
f) etc.: }

33) Dacă a făcut serviciul militar (gradul) şi dacă este înscris în vreun detaşament de destinaţie specială, în ce companie şi sub ce număr: nu

34) Dacă a fost mobilizat în Armata Roşie, cînd, în cadrul cărei organizaţii, în cadrul mobilizării generale sau pe linie de partid, cît timp şi unde a fost pe front (se va indica precis), ce funcţii a îndeplinit, dacă a luat parte la lupte, dacă a fost rănit, cînd şi unde: nu

35) Dacă a fost mobilizat pentru transporturi, cînd şi în cadrul cărei organizaţii: nu

36) Ce muncă pe linie de partid sau de stat poate îndeplini (organizator, administrator, lector, agitator, activist pe linie culturală etc.):

Z

37) Dacă a avut prilejul să ia cuvîntul sau să prezideze mari adunări: da

38) Ce muncă de partid îndeplineşte în prezent:
membru al C.C.

39) Dacă mai are ceva de adăugat:

Z

40) Adresa de acasă şi nr. de telefon:
Kremlin. Centrala telefonică de sus

41) Ce a citit din lucrările lui Marx, Engels, Lenin, Kautsky şi Plehanov:

aproape toate (ale autorilor subliniaţi)

42) Pe ce teme a făcut expuneri sau a ţinut prelegeri în faţa muncitorilor şi ţăranilor:
de cele mai multe ori pe teme politice

43) Dacă scrie articole în ziare, în ce ziare şi pe ce teme:
rareori, pe teme politice

44) Dacă poate scrie foi volante, manifeste şi ce a scris în acest domeniu:
Da. Nu pot enumera, au fost cam multe.

45) În ce domeniu consideră că este mai bine pregătit şi în legătură cu ce probleme poate ţine prelegeri sau conduce cursuri:
mai multe în probleme politice

(semnătura) *V. Ulianov (Lenin)*

17/IX. 1920

Publicat pentru prima oară în 1926, în cartea: „«Dosarul» lui V. I. Ulianov (Lenin), membru al P.C. (b) din Rusia", ed. „Moskovskii rabocii", Moscova-Leningrad

Se tipăreşte după formularul completat de V. I. Lenin

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICI

DATE DIN
VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(1 mai—5 noiembrie 1920)

TELEGRAMĂ ADRESATĂ LUI G. K. ORDJONIKIDZE ŞI S. M. KIROV

Despre această telegramă pomenesc G. K. Ordjonikidze şi S. M. Kirov în telegrama pe care au trimis-o la 12 mai 1920 lui V. I. Lenin (Arhiva centrală de stat a Revoluţiei din Octombrie).

CONVORBIRE PRIN FIR DIRECT CU M. V. FRUNZE, COMANDANTUL FRONTULUI DIN TURKESTAN

Această convorbire este menţionată în telegrama pe care la 26 mai 1920 Letnev, adjunct al împuternicitului special pentru aprovizionarea armatei de pe frontul din Turkestan şi şef al Direcţiei combustibilului din Turkestan, a trimis-o lui V. I. Lenin în legătură cu aprovizionarea cu benzină şi ţiţei a transporturilor. În telegramă se spune că la 25 mai Lenin l-a întrebat prin fir direct pe M. V. Frunze cîtă benzină are la dispoziţie. (Arhiva centrală de stat a Revoluţiei din Octombrie).

UN BILEŢEL CĂTRE G. L. VOLLENBERG

Despre acest bileţel V. I. Lenin scrie la 8 iunie 1920 într-o scrisoare adresată lui G. L. Vollenberg, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru poştă şi telegraf, următoarele: „Aproape o săptămînă în urmă i-am dat tov. Belenki (Ceka) un bileţel în care vă rugam să fie reparat firul de telefon pe care îl va indica el“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.; vezi şi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXIV, p. 319).

TELEFONOGRAMĂ CĂTRE A. I. RÎKOV CU PRIVIRE LA CONVOCAREA COMISIEI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA EDITURII „Z. I. GRJEBIN“

Această telefonogramă o menţionează A. I. Rîkov în telefonograma trimisă de el la 20 septembrie 1920 lui L. D. Troţki (Arhiva centrală

de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

TELEGRAMA nr. 973
CĂTRE COMANDANTUL-ŞEF S. S. KAMENEV

În telegrama din 25 octombrie 1920, S. S. Kamenev îi scrie lui V. I. Lenin : „Telegramele nr. 973 şi 977 trimise de dv. le-am primit“ („Din istoria războiului civil din U.R.S.S.“, vol. 3, Moscova 1961, p. 418 ; Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Telegrama nr. 977 a fost publicată în Opere, ed. a 4-a, vol. 35, p. 395 *.

---

* Vezi *V. I. Lenin*. Opere, vol. 35, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 437.

LISTA DOCUMENTELOR LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT V. I. LENIN

HOTĂRÎREA BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU ÎNTĂRIREA FRONTULUI DE VEST ŞI A FRONTULUI DE SUD-VEST

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează hotărîrea Biroului Politic din 4 iunie 1920 cu o completare făcută de V. I. Lenin.

TEZE SUPLIMENTARE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ PENTRU CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează textul tezelor cu modificările făcute de V. I. Lenin. Tezele şi modificările făcute de V. I. Lenin au fost citite în şedinţa a patra, din 26 iulie 1920, a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste (vezi „Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste", 1934, p. 105, 496—499).

V. I. NEVSKI. „MATERIALISMUL DIALECTIC ŞI FILOZOFIA REACŢIUNII MOARTE"

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează sfîrşitul acestui articol al lui V. I. Nevski cu modificările redacţionale şi însemnările făcute de V. I. Lenin înainte de 2 septembrie 1920. Articolul a fost publicat în 1920 ca anexă la ediţia a 2-a a cărţii lui V. I. Lenin „Materialism şi empiriocriticism" (vezi şi Opere, vol. XIII, Moscova, ed. a 3-a, p. 317—324).

REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA PROBLEMA POLONEZĂ ADOPTATĂ DE CEA DE-A IX-A CONFERINŢĂ GENERALĂ A P.C. (b) DIN RUSIA

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează textul rezoluţiei cu modificările făcute de V. I. Lenin. Rezoluţia a fost adoptată la 22 septembrie 1920

şi publicată în ziarul „Pravda" nr. 211 din 23 septembrie (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954 p. 529).

RAPORTUL ÎNALTULUI COMANDAMENT CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA ZDROBIRII LUI VRANGHEL 12 OCTOMBRIE 1920

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează textul raportului cu completarea făcută de V. I. Lenin. Raportul şi completarea au fost publicate în : „Din istoria războiului civil al U.R.S.S.", vol. 3, 1961, p. 406—408.

DECRETE, HOTĂRÎRI, APELURI ŞI DECLARAŢII ALE C.E.C. DIN RUSIA, ALE C.C.P. ŞI ALE C.M.A.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA REFACEREA URGENTĂ A POSTULUI DE RADIO DE LA HODÎNKA. *11 mai 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA PREZENTAREA DE BUNĂVOIE A DEZERTORILOR. *12 mai 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA DISTRIBUIREA LA TIMP A RAŢIEI ALIMENTARE DE SOLDAT ROŞU MUNCITORILOR DE LA UZINELE DE ARMAMENT. *21 mai 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA COMPONENŢA COMISIEI DE APROVIZIONARE A MUNCITORILOR DE PE LÎNGĂ COMISARIATUL POPORULUI PENTRU APROVIZIONARE. *25 mai 1920.*

DECRETUL C.C.P. CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU REPARTIZAREA JUSTĂ A LOCUINŢELOR ÎN RÎNDURILE POPULAŢIEI MUNCITOARE. *25 mai 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA RESURSELE DE CEREALE. *27 mai 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA INTENSIFICAREA APROVIZIONĂRII CU PRODUSE ALIMENTARE A TIPOGRAFIEI „INTERNAŢIONALA A III-a". *1 iunie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA INSTITUŢIILE SUPERIOARE DE ÎNVĂŢĂMÎNT TEHNIC. *4 iunie 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA CONSTRUIREA UNOR LINII DE CALE FERATĂ PENTRU TRANSPORTUL COMBUSTIBILULUI. *4 iunie 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA MILITARIZAREA INSTITUŢIILOR ŞI ÎNTREPRINDERILOR PENDINTE DE DIRECŢIA GENERALĂ A BLĂNURILOR. *4 iunie 1920*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA CU PRODUSE ALIMENTARE A LUCRĂTORILOR DE LA EXPLOATĂRILE FORESTIERE DIN REGIUNEA DE NORD. *4 iunie 1920*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA STABILIREA UNUI ULTIM TERMEN DE VALABILITATE A AMÎNĂRILOR DE ÎNCORPORARE ÎN ARMATĂ. *9 iunie 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA ASIGURAREA CU UTILAJE A UZINELOR DE PRIMĂ IMPORTANŢĂ. *11 iunie 1920.*

DECRETUL C.E.C. DIN RUSIA ŞI AL C.C.P. CU PRIVIRE LA REGIUNEA AUTONOMĂ CIUVAŞĂ. *24 iunie 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA TRANSPORTUL CĂRBUNELUI DIN DONBAS. *25 iunie 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA RAŢIA DE PRODUSE ALIMENTARE ŞI DE ÎMBRĂCĂMINTE PENTRU MUNCITORII ŞI FUNCŢIONARII DIN SECTORUL DE NORD, MASELSKAIA – MURMANSK, AL CĂII FERATE MURMANSK. *25 iunie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA PLANUL DE IMPORT. *29 iunie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA PRELUNGIREA TERMENULUI DE COLECTARE A INULUI ŞI CÎNEPII ŞI DE ACORDARE A PREMIILOR. *29 iunie 1920.*

NOTA GUVERNULUI R.S.F.S.R. ADRESATĂ GUVERNULUI MARII BRITANII (RADIOGRAMA LUI G.V. CICERIN CĂTRE MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE AL MARII BRITANII, G.N. CURZON, CA RĂSPUNS LA NOTA ACESTUIA DIN 11 IUNIE 1920). *17 iulie 1920.*

APELUL C.C.P. „CĂTRE MUNCITORII, ŢĂRANII ŞI TOŢI CETĂŢENII CINSTIŢI DIN RUSIA SOVIETICĂ ŞI UCRAINA SOVIETICĂ". *20 iulie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA DESFIINŢAREA COMISIEI CENTRALE PENTRU REPARAREA MIJLOACELOR DE TRANSPORT FEROVIAR. *20 iulie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA CU FURAJE A EXPLOATĂRILOR FORESTIERE. *10 august 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA MĂSURILE SPECIALE ÎN CAZUL UNOR RETRAGERI PE FRONTUL ÎMPOTRIVA LUI VRANGHEL. *20 august 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA CONCENTRĂRILE DE REZERVIŞTI PENTRU ÎMPROSPĂTAREA INSTRUCŢIEI. *20 august 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. LA RAPORTUL LUI A.M. LEJAVA CU PRIVIRE LA COMISARIATUL POPORULUI PENTRU COMERŢUL EXTERIOR. *31 august 1920.*

PROIECT DE HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA COMISIA CENTRALĂ PENTRU FOLOSIREA RESURSELOR MATERIALE ALE R.S.F.S.R. *7 septembrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA ÎNFIINŢAREA UNEI COMISII PENTRU STRÎNGEREA ŞI STUDIEREA MATERIALELOR PRIVIND ISTORIA REVOLUŢIEI DIN OCTOMBRIE ŞI ISTORIA PARTIDULUI COMUNIST DIN RUSIA. *21 septembrie 1920.*

DECLARAŢIA C.E.C. DIN RUSIA „NOILE NOASTRE CONDIŢII DE PACE". *23 septembrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA EVIDENŢEI ŞI REPARTIZAREA MATERIALELOR NECESARE PENTRU ACOPERIREA CASELOR. *5 octombrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA EXPLOATĂRILE FORESTIERE DIN UCRAINA DE PE MALUL DREPT AL NIPRULUI. *23 octombrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA COMISIEI INTERDEPARTAMENTALE DE PREMIERI. *23 octombrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA CU COMBUSTIBIL A CĂILOR FERATE DIN SUD. *25 octombrie 1920.*

DECRETUL C.C.P. CU PRIVIRE LA UNIFICAREA ORGANIZAŢIILOR DE STAT PENTRU APROVIZIONAREA POPULAŢIEI CU PRODUSE ALIMENTARE ŞI CU OBIECTE DE PRIMĂ NECESITATE. *26 octombrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA APLICAREA METODEI HIDRAULICE DE EXPLOATARE A TURBEI. *30 octombrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA ÎNDEPLINIREA DIRECTIVELOR C.C.P. DE CHELTUIRE A FONDULUI DE AUR NUMAI PENTRU MIJLOACE DE PRODUCŢIE. *30 octombrie 1920.*

DECRETUL C.C.P. CU PRIVIRE LA ÎNFIINŢAREA UNEI GOSPODĂRII UNICE DE TRACTOARE. *2 noiembrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA MĂSURILE PENTRU REFACEREA INDUSTRIEI BUMBACULUI. *2 noiembrie 1920.*

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA CERCETAREA GUBERNIILOR CARE AU SUFERIT CEL MAI MULT DE PE URMA SECETEI. *2 noiembrie 1920.*

DECRETUL C.C.P. „CU PRIVIRE LA CENTRALIZAREA ACTIVITĂŢII BIBLIOTECILOR DIN REPUBLICĂ". *3 noiembrie 1920.*

DECRETELE C.E.C. DIN RUSIA ŞI ALE C.C.P. CU PRIVIRE LA CREAREA REGIUNILOR AUTONOME ALE POPOARELOR KALMUK, VOTEAK ŞI MARI. *4 noiembrie 1920.*

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele susmenţionatelor decrete, hotărîri, apeluri şi declaraţii cu modificările şi completările făcute de V. I. Lenin, conceptele pe care le-a scris pentru unele dintre aceste documente, precum şi observaţiile sale. O parte din aceste materiale au fost publicate (vezi „Culegeri din Lenin" vol. XXXV, p. 127, 128, 138—139, 164 ; „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 123—126).

SCRISORI, TELEGRAME ŞI TELEFONOGRAME

TELEGRAMĂ ADRESATĂ CONSILIULUI MILITAR-REVOLUŢIONAR AL FRONTULUI DIN CAUCAZ. LUI I.T. SMILGA. *12 mai 1920.*

TELEGRAMA ADRESATĂ CONSILIULUI MILITAR-REVOLUŢIONAR AL ARMATEI A 5-A. LUI B.P. POZERN. *11 sau 12 iunie 1920.*

SCRISOARE CĂTRE G.E. ZINOVIEV, PREŞEDINTELE COMITETULUI EXECUTIV AL SOVIETULUI DIN PETROGRAD. *25 iunie 1920.*

CĂTRE COMISARIATUL POPORULUI PENTRU CĂILE DE COMUNICAŢIE. *7 iulie 1920.*

TELEGRAMĂ CĂTRE TOATE COMITETELE EXECUTIVE GUBERNIALE ŞI CĂTRE TOATE SECŢIILE AGRICOLE GUBERNIALE. *August 1920, nu înainte de 10 ale lunii.*

La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează textele susmenţionatelor scrisori, telegrame şi telefonograme cu modificările şi completările făcute de V. I. Lenin. Cele mai multe dintre ele au fost publicate (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXIV, p. 326—329 ; vol. XXXVI, p. 117—118 ; V. I. Lenin. Corespondenţa militară, 1957, p. 237).

LISTA LUCRĂRILOR ELABORATE, PROBABIL, DE V. I. LENIN

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA CONSTRUIREA UNOR LINII FERATE ÎNGUSTE PENTRU TRANSPORTUL BUŞTENILOR

La şedinţa din 14 mai 1920 a C.M.A., V. I. Lenin a prezentat un referat cu privire la construirea unor linii de cale ferată îngustă pentru transportul buştenilor (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Asta ne face să credem că proiectul de hotărîre adoptat de C.M.A. a fost scris de V. I. Lenin.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA ASIGURĂRILE DE BUNURI

M. I. Semenov (M. Blan), care a asistat ca reprezentant al C.E.S. la şedinţa C.C.P. din 17 august 1920, scria în amintirile sale că Lenin a propus ca, pentru studierea problemei asigurărilor, să fie numită o comisie specială formată din reprezentanţi ai Comisariatului poporului pentru finanţe, ai Comisariatului poporului pentru agricultură, ai Comisariatului poporului pentru asigurările sociale, ai Comisariatului poporului pentru aprovizionare şi ai C.C.S. din Rusia şi că a dictat acestei comisii directivele („Vestnik Gosudarstvennogo Strahovania", 1924, nr. 2, p. 4—5). Textul acestor directive, prezentat de M. I. Semenov, este identic, exceptînd cîteva cuvinte, cu textul punctelor „a", „b" şi „c" din hotărîrea C.C.P. în problema asigurărilor de bunuri (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

HOTĂRÎREA C.C.P. LA RAPORTUL COMISIEI NUMITE DE C.C.P. PENTRU STUDIEREA PROBLEMEI ASIGURĂRILOR DE BUNURI

În amintirile lui M. I. Semenov (M. Blan), care la şedinţa din 30 septembrie 1920 a C.C.P. a prezentat raportul comisiei, se spune că textul hotărîrii la raportul comisiei a fost dictat de Lenin („Vestnik Gosudarstvennogo Strahovania", 1924, nr. 2, p. 4—5).

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA MODIFICAREA HOTĂRÎRII ŞEDINŢEI DE LUCRU DIN 27 OCTOMBRIE 1920 A C.M.A. REFERITOARE LA O MAI BUNĂ APROVIZIONARE A ÎNTREPRINDERILOR ÎN CARE LUCREAZĂ SUPUŞI STRĂINI

Semnînd procesul-verbal nr. 162 al şedinţei de lucru din 27 octombrie 1920 a C.M.A., V. I. Lenin a făcut următoarea însemnare: „A se reexamina într-o şedinţă plenară" referindu-se la problema unei mai bune aprovizionări a întreprinderilor în care lucrează supuşi străini. La şedinţa plenară din 29 octombrie a C.M.A., Lenin a fost raportor în această problemă (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). S-ar putea ca proiectul de hotărîre să fi fost scris de V. I. Lenin.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA PROCEDURA PE CARE TREBUIE S-O URMEZE DEPARTAMENTELE ATUNCI CÎND PREZINTĂ LA C.M.A. ŞI LA C.C.P. ACORDURI SAU CERERI SAU CÎND DEDUC ÎN FAŢA LOR DIFERENDELE DINTRE ELE

Le şedinţa C.M.A. din 29 octombrie, Lenin a ţinut raportul cu privire la procedura pe care trebuie s-o urmeze departamentele atunci cînd prezintă la C.M.A. şi la C.C.P. acorduri sau cereri sau cînd deduc în faţa lor diferendele dintre ele (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Aceasta ne îndreptăţeşte să presupunem că proiectul de hotărîre a fost scris de V. I. Lenin.

HOTĂRÎREA C.C.P. ÎN LEGĂTURĂ CU PROIECTUL DE HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA INTRODUCEREA RAŢIEI DE BAZĂ ÎN APROVIZIONAREA MUNCITORILOR

Lenin a schiţat cîteva probleme pentru refacerea proiectului de hotărîre cu privire la introducerea raţiei de bază în aprovizionarea muncitorilor (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXXV, p. 165). Pornind de la această schiţă, au fost formulate problemele 1—4 care au intrat în hotărîrea adoptată de C.C.P. şi pe baza cărora C.C.P. a însărcinat comisia pentru aprovizionarea muncitorilor să refacă proiectul de hotărîre. Semnînd procesul-verbal nr. 396 al şedinţei C.C.P. din 2 noiembrie 1920, Lenin a adus o modificare în formularea problemei 2 a hotărîrii C.C.P. (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Aceasta ne îndreptăţeşte să presupunem că proiectul de hotărîre a fost scris de V. I. Lenin.

ADNOTĂRI

1 Lucrarea „*«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului*“ a fost scrisă de V. I. Lenin înainte de deschiderea Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste şi distribuită tuturor delegaţilor la congres. Ea era menită să ajute tinerelor partide comuniste să găsească calea cea justă în lupta revoluţionară, să îndrepte greşelile săvîrşite de ele la început, să facă cunoscută comuniştilor din toate ţările bogata experienţă a bolşevicilor, strategia şi tactica lor, să înarmeze cu această experienţă partidele frăţeşti. Principalele teze şi concluzii care se desprind din lucrarea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului“ au stat la baza hotărîrilor Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

Lenin a elaborat lucrarea în luna aprilie 1920 (în manuscris ea a fost terminată la 27 aprilie), iar completarea a scris-o la 12 mai, în timp ce se făcea corectura. El a urmărit personal graficul culesului şi al tipăririi cărţii, pentru ca ea să apară înainte de începerea lucrărilor Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Sarcina de a edita această lucrare a revenit secţiei din Petrograd a Editurii de stat. Primind manuscrisul cărţii la 5 mai, editura a dat-o chiar în ziua următoare la cules la Tipografia de stat nr. 1. Muncitorii de la această tipografie au pornit cu mult entuziasm la îndeplinirea sarcinii de onoare ce le fusese încredinţată, lucrînd şi peste orele de program. La 9 mai primele şpalturi au fost trimise la Moscova pentru a fi corectate. Completarea a fost trimisă de Lenin la Petrograd la 23 mai împreună cu corectura broşurii şi cu următoarea scrisoare :

„Către tovarăşii din Petrograd care editează broşura mea despre cei de stînga :

1) Rog să se confrunte *ultima* corectură *cu corectura* de faţă şi să se introducă modificările respective ;

2) rog să-mi fie trimisă *înapoi* corectura pe care o anexez ;

3) la «completare» rog *în special* să se îndrepte pasajele de la p. 3 notate prin semne *marginale :*

1)))

(după ce se va face controlul să mi se restituie) ;

şi 2)))

4) rog să mi se comunice printr-o telefonogramă *numele* tovarăşului care *răspunde* de control şi de editare. (Precum şi *data* apariţiei.)

5) *Nu trebuie* să mai aşteptaţi alte îndreptări de la mine.

Lenin"

(„Culegeri din Lenin", vol. XXXV, p. 122)

La 12 iunie 1920 cartea a ieşit de sub tipar şi, aproape concomitent, în iulie, a fost editată în Rusia Sovietică, în limbile franceză şi engleză. În a doua jumătate a anului 1920 a fost editată în limba germană la Berlin şi Hamburg, în engleză la Londra şi New York, în franceză la Paris şi în italiană la Milano. În noiembrie 1920, C.C. al Partidului Comunist din Marea Britanie a scos un manifest în care-i îndemna pe comunişti să facă abonamente la cartea lui Lenin şi în care se spunea : „Partidul comunist a publicat recent o lucrare a lui Lenin, care este, poate, cea mai importantă şi, fără îndoială, cea mai interesantă dintre lucrările sale.

«„Stîngismul" — boala copilăriei comunismului» este o carte indispensabilă pentru toţi cei ce participă activ la mişcarea muncitorească ; în ea sînt tratate probleme care sînt mult discutate şi uneori provoacă divergenţe profunde.

Lenin examinează în cele mai mici amănunte problemele tacticii revoluţionare şi abordează fără teamă asemenea probleme cum sînt : parlamentarismul, atitudinea partidului comunist faţă de partidul laburist, sindicatele etc., precum şi situaţia generală din Anglia. Importanţa cărţii nu se reduce numai la aceasta ; analiza critică a programelor, a politicii şi activităţii diferitelor partide de pe continent îl înarmează pe cititor cu priceperea de a înţelege situaţia internaţională, ceea ce este foarte important pentru tovarăşi în momentul de faţă.

Lucrarea va contribui, fără îndoială, la limpezirea şi înţelegerea multor lucruri şi ne va ajuta să ne orientăm practic în problema unităţii, pe care toată lumea o doreşte atît de mult..." („Voprosî Istorii KPSS", 1960, nr. 3, p. 24).

Cartea lui Lenin „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" s-a bucurat de o foarte largă răspîndire. Potrivit datelor — incomplete — publicate cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la apariţia cărţii, ea a fost editată în ţările capitaliste în 106 ediţii, în 22 de limbi, dintre care 16 ediţii în limba engleză (la Londra, New York, Bombay, Sidney şi Melbourne), 13 — în limba franceză (la Paris şi Bruxelles), 14 — în limba germană (la Berlin şi Viena), 7 — în limba italiană (la Milano, Neapole şi Roma), 6 — în limba spaniolă (la Barcelona, Madrid şi Buenos Aires), 9 — în limba japoneză (la Tokio), 6 — în limba olandeză (la Amsterdam şi Leiden). În afară de aceasta, cartea a fost editată în limbile norvegiană (la Oslo), finlandeză (la Helsinki), portugheză (la Rio de Janeiro), bengaleză (la Calcutta) şi în alte limbi. Pe scară deosebit de largă a fost editată cartea

„«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" în ţările socialiste. În Bulgaria ea a fost reeditată de 10 ori, în Cehoslovacia de 6 ori, în Ungaria de 7 ori, în Polonia de 9 ori, în China de 8 ori, în Coreea de 3 ori. În România, în afară de Opere şi de Opere alese, lucrarea a apărut în 5 ediţii separate. În Uniunea Sovietică, fără a socoti publicarea ei în toate ediţiile Operelor lui V. I. Lenin, lucrarea a fost tipărită în ediţie separată de 135 de ori, în 50 de limbi, într-un tiraj de 4 773 000 de exemplare.

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează manuscrisul lucrării „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" şi exemplarul bătut la maşină cu îndreptările redacţionale făcute de Lenin. În manuscris există un subtitlu: „(Încercare de discuţie populară despre strategia şi tactica marxistă)" şi următoarea dedicaţie ironică lui Lloyd George: „Dedic această broşură excelenţei sale mister Lloyd George ca o expresie a recunoştinţei mele pentru discursul rostit la 18 martie 1920, discurs aproape marxist şi, în orice caz, extrem de folositor pentru comuniştii şi bolşevicii din întreaga lume". În ediţiile care au apărut în timpul vieţii lui Lenin, subtitlul şi dedicaţia au fost scoase. În Operele complete ale lui V. I. Lenin, la fel ca şi în ediţiile precedente ale Operelor sale, lucrarea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" se publică după prima ediţie, a cărei corectură a fost făcută de Lenin. — *1.*

2 *„Iskra"* (veche) — primul ziar marxist ilegal pe întreaga Rusie; a fost înfiinţat de V. I. Lenin în 1900 şi a jucat un rol hotărîtor în crearea partidului marxist-revoluţionar al clasei muncitoare din Rusia. Primul număr al „Iskrei" leniniste, datat decembrie 1900, a apărut la Leipzig; numerele următoare au apărut la München; începînd din iulie 1902, ziarul a fost tipărit la Londra, iar din primăvara anului 1903 la Geneva. Din iniţiativa lui Lenin şi cu participarea lui directă, redacţia „Iskrei" a elaborat un proiect de program al partidului (care a fost publicat în nr. 21 al „Iskrei") şi a făcut pregătirile necesare în vederea Congresului al II-lea al P.M.S.D.R., la care au fost puse bazele partidului marxist-revoluţionar din Rusia.

Curînd după Congresul al II-lea al partidului, menşevicii, cu sprijinul lui Plehanov, au pus stăpînire pe „Iskra". Începînd cu nr. 52, ea a încetat să mai fie organul marxismului revoluţionar. — *4.*

3 Este vorba de menşevici, care reprezentau în P.M.S.D.R. aripa de dreapta, oportunistă a social-democraţiei, şi de partidul „socialiştilor-revoluţionari" (eserii). — *9.*

4 Este vorba de deputaţii bolşevici din Duma a IV-a de stat — A. E. Badaev, M. K. Muranov, G. I. Petrovski, F. N. Samoilov şi N. R. Şagov. La şedinţa Dumei din 26 iulie (8 august) 1914, în care reprezentanţii tuturor fracţiunilor burghezo-moşiereşti au

aprobat intrarea Rusiei țariste în războiul imperialist, fracțiunea bolșevică a protestat cu vehemență ; ea a refuzat să voteze creditele de război și a desfășurat o propagandă revoluționară în mase. În noiembrie 1914, deputații bolșevici au fost arestați, iar în februarie 1915 au fost judecați și condamnați la deportare pe viață în ținutul Turuhan (Siberia de răsărit). Cînd au luat cuvîntul la proces, membrii fracțiunii bolșevice au demascat cu curaj absolutismul. Acest lucru a avut un rol important în propaganda antimilitaristă și în revoluționarea conștiinței maselor muncitoare. — *11.*

5 *Longuetism* — curent centrist din cadrul Partidului socialist francez ; în fruntea lui se afla Jean Longuet. În timpul războiului imperialist mondial (1914—1918), longuetiștii au promovat o politică conciliatoare față de social-șoviniști ; ei negau necesitatea luptei revoluționare și se situau pe poziția „apărării patriei" în războiul imperialist. Lenin spunea despre longuetiști că sînt naționaliști mic-burghezi. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, longuetiștii în vorbe s-au declarat partizani ai dictaturii proletariatului, dar în fapte erau împotriva ei. În decembrie 1920, longuetiștii, împreună cu reformiștii fățiși s-au desprins de partid și au aderat la așa-numita Internațională a $2^1/_2$. — *11.*

6 *Partidul laburist independent din Anglia* (Independent Labour Party — I.L.P.) — organizație reformistă întemeiată de conducătorii „noilor trade-unionuri" în 1893, în condițiile înviorării luptei greviste și ale intensificării mișcării pentru independența clasei muncitoare din Anglia față de partidele burgheze. Din Partidul laburist independent făceau parte membrii „noilor trade-unionuri" și ai unei serii de sindicate vechi, reprezentanți ai intelectualității și ai micii burghezii, care se aflau sub influența fabienilor. În fruntea acestui partid se aflau K. Hardie și R. MacDonald. Chiar de la înființarea sa, Partidul laburist independent s-a situat pe poziții burghezo-reformiste, punînd accentul îndeosebi pe lupta parlamentară și pe acordurile parlamentare cu partidul liberal. Caracterizînd Partidul laburist independent, Lenin scria că acesta este „în realitate partid oportunist, întotdeauna dependent de burghezie" (Opere complete, vol. 39, București, Editura politică, 1959, ed. a doua, p. 91). — *12.*

7 *Fabienii* — membrii Societății fabiene, organizație reformistă engleză întemeiată în 1884 și denumită astfel după numele conducătorului de oști roman din secolul al III-lea î.e.n. Fabius Maximus, supranumit „Conctator", cunoscut prin tactica sa de expectativă, prin eschivarea sa de la o luptă decisivă în războiul cu Hanibal. Societatea fabiană era formată în special din reprezentanți ai intelectualității burgheze : oameni de știință, scriitori, oameni politici (ca, de pildă, S. și B. Webb, B. Shaw, R. MacDonald ș.a.) Ei negau necesitatea luptei de clasă a proletariatului și a revoluției socialiste și afirmau că trecerea de la capitalism la

socialism este posibilă numai pe calea unor mici reforme, a transformării treptate a societății. În 1900, Societatea fabiană a intrat în partidul laburist. „Socialismul fabian" este unul dintre izvoarele ideologice ale laburiștilor.

V. I. Lenin a făcut o caracterizare a fabienilor în articolul „Pacifismul englez și aversiunea englezilor față de teorie" (Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 266—272). — *12.*

8 *„Ministerialism"* (sau „socialism ministerial", „millerandism") — tactica oportunistă a participării socialiștilor la guvernele burgheze reacționare. Acest termen a apărut în legătură cu intrarea, în 1899, a socialistului francez Millerand în guvernul burghez Waldeck-Rousseau. — *12.*

9 *Partidul social-democrat independent din Germania* — partid centrist, creat în aprilie 1917 la Congresul de constituire de la Gotha. „Independenții" propovăduiau „unitatea" cu social-șoviniștii și alunecau pe panta renunțării la lupta de clasă. Nucleul partidului îl constituia organizația „Frăția muncii", condusă de Kautsky. În octombrie 1920, la Congresul de la Halle al Partidului social-democrat independent, în rîndurile lui s-a produs o sciziune. În decembrie 1920, o parte considerabilă din acest partid a fuzionat cu Partidul Comunist din Germania. Elementele de dreapta au constituit un partid separat, adoptînd vechea denumire de Partid social-democrat independent din Germania ; acest partid a dăinuit pînă în 1922. — *13.*

10 Vezi rezoluțiile Conferinței a VII-a generale a P.M.S.D. (b) din Rusia „Cu privire la atitudinea față de guvernul provizoriu" și „Cu privire la Sovietele de deputați ai muncitorilor și soldaților" („Conferința a șaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. Conferința Organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. Aprilie 1917. Procesele-verbale", Moscova, 1958, p. 244—245, 259—260). — *13.*

11 Este vorba, probabil, de articolul lui V. I. Lenin „Ce nu trebuie să imităm din mișcarea muncitorească germană", publicat în aprilie 1914 în revista bolșevică „Prosveșcenie" (vezi Opere complete, vol. 25, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 113—117). În acest articol a fost demascată comportarea trădătoare a socialdemocratului german K. Legien, care, în 1912, în timpul unei călătorii întreprinse în America, a adresat în Congresul S.U.A. un cuvînt de salut cercurilor oficiale și partidelor burgheze. — *16.*

12 *Spartachiștii* — membrii organizației revoluționare a socialdemocraților de stînga germani, care a fost înființată la începutul războiului imperialist mondial de către K. Liebknecht, R. Luxemburg, F. Mehring, C. Zetkin, I. Marhlewski, L. Joghihes (Tyszka) și W. Pieck. Spartachiștii au desfășurat o activitate de propagandă revoluționară în mase, au organizat manifestații importante îm-

potriva războiului, au condus o serie de greve, au demascat caracterul imperialist al războiului mondial şi trădarea săvîrşită de liderii oportunişti ai social-democraţiei. Totuşi, în unele probleme teoretice şi politice dintre cele mai importante, spartachiştii au comis greşeli serioase. Lenin a criticat în repetate rînduri greşelile social-democraţilor de stînga germani, ajutîndu-i să se situeze pe o poziţie justă (vezi, de pildă, lucrările „Broşura lui Junius" şi „Programul militar al revoluţiei proletare". Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—16, 133—145).

În aprilie 1917, spartachiştii au intrat în Partidul social-democrat independent din Germania, partid centrist, păstrîndu-şi în cadrul lui independenţa organizatorică. În noiembrie 1918, în timpul revoluţiei din Germania, spartachiştii au constituit „Uniunea Spartacus" şi, după ce şi-au publicat la 14 decembrie programul, au rupt-o cu „independenţii". La Congresul de constituire (30 decembrie 1918—1 ianuarie 1919), spartachiştii au creat Partidul Comunist din Germania. — *16.*

13 Este vorba de scrisoarea lui F. Engels către A. Bebel din 18—28 martie 1875 (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 3—10). — *17.*

14 *Pacea de la Brest* — tratatul de pace dintre Rusia Sovietică şi ţările Cvadruplei Alianţe (Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria şi Turcia) a fost semnat la 3 martie 1918 la Brest-Litovsk şi ratificat la 15 martie de Congresul al IV-lea extraordinar al Sovietelor din Rusia. Condiţiile păcii erau extrem de grele pentru Rusia Sovietică. Potrivit tratatului, Polonia, aproape întreaga regiune baltică şi o parte din Bielorusia urmau să treacă sub controlul Germaniei şi al Austro-Ungariei. Ucraina era despărţită de Rusia Sovietică şi transformată într-un stat dependent de Germania. Sub stăpînirea Turciei urmau să treacă oraşele Kars, Batum şi Ardagan. În august 1918, Germania a impus Rusiei Sovietice un tratat suplimentar şi un acord financiar în care erau formulate noi pretenţii prădalnice.

Încheierea păcii de la Brest a fost precedată de o luptă înverşunată dusă împotriva lui Trotki şi a grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga". Numai datorită eforturilor uriaşe depuse de V. I. Lenin a fost semnat tratatul de pace cu Germania. Pacea de la Brest a constituit un exemplu strălucit de înţelepciune şi de elasticitate a tacticii leniniste, demonstrînd priceperea de a elabora o tactică justă în condiţii deosebit de complexe. Încheierea păcii de la Brest a fost un compromis politic rezonabil.

Tratatul de la Brest a oferit Statului sovietic un răgaz, i-a permis să demobilizeze vechea armată, care era în descompunere, şi să creeze o armată nouă — Armata Roşie, să pornească la construcţia socialistă şi să acumuleze forţe pentru lupta împotriva contrarevoluţiei interne şi a intervenţioniştilor străini. Încheierea tratatului de la Brest a contribuit la intensificarea luptei pentru

pace, la creşterea stării de spirit revoluţionare în rîndurile armatelor şi maselor largi populare din toate ţările beligerante. După revoluţia din noiembrie 1918 din Germania, care a dus la răsturnarea regimului monarhic, la 13 noiembrie Comitetul Executiv Central din Rusia a anulat tratatul de jaf de la Brest. — *17.*

15 Este vorba de otzovişti şi ultimatişti, împotriva cărora, în 1908, s-a desfăşurat lupta care a dus, în 1909, la excluderea liderului otzoviştilor, A. Bogdanov, din rîndurile bolşevicilor. Camuflîndu-se sub paravanul unei frazeologii revoluţionare, otzoviştii cereau ca partidul să recheme pe deputaţii social-democraţi din Duma a III-a de stat şi să-şi înceteze activitatea în organizaţiile legale — sindicate, cooperative etc. Ultimatismul era o varietate de otzovism. Neînţelegînd necesitatea unei munci perseverente, migăloase de educare a deputaţilor social-democraţi în spirit consecvent revoluţionar, ultimatiştii propuneau să se prezinte fracţiunii social-democrate din Dumă un ultimatum în legătură cu supunerea necondiţionată a fracţiunii în faţa hotărîrilor Comitetului Central al partidului, iar în cazul cînd nu vor da curs acestui ultimatum, deputaţii social-democraţi să fie rechemaţi din Dumă. Consfătuirea redacţiei lărgite a ziarului bolşevic „Proletarii" din iunie 1909 a adoptat o hotărîre în care se declara că „bolşevismul, curent bine definit în cadrul P.M.S.D.R., nu are nimic comun cu otzovismul şi cu ultimatismul" şi se cerea bolşevicilor „să ducă lupta cea mai hotărîtă împotriva acestor devieri de la calea marxismului revoluţionar" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 225). — *17.*

16 La 6 (19) august 1905 a fost publicat manifestul ţarului — legea cu privire la crearea Dumei de stat şi regulamentul alegerilor pentru Dumă. Duma a primit denumirea de Duma lui Bulîghin, după numele ministrului de interne A. G. Bulîghin, care fusese însărcinat de ţar să întocmească proiectul de lege. Potrivit acestui proiect, Duma nu avea dreptul să adopte nici o lege ; ea putea numai să discute unele probleme, ca organ consultativ pe lîngă ţar. Bolşevicii i-au chemat pe muncitori şi ţărani la boicotarea activă a Dumei lui Bulîghin, punînd în centrul campaniei de agitaţie lozincile : insurecţie armată, armată revoluţionară, guvern revoluţionar provizoriu. Campania de boicotare a Dumei lui Bulîghin a fost folosită de bolşevici pentru mobilizarea tuturor forţelor revoluţionare, pentru organizarea unor greve politice de masă şi pregătirea insurecţiei armate. Alegerile pentru Duma lui Bulîghin n-au mai avut loc ; guvernul n-a reuşit să convoace această Dumă. Ea a fost măturată de avîntul crescînd al revoluţiei şi de greva politică generală din octombrie 1905. — *17.*

17 Este vorba de *greva politică generală din octombrie 1905*, în timpul primei revoluţii ruse. Numărul participanţilor la greva generală din octombrie a depăşit cifra de 2 000 000. Ea s-a

desfăşurat sub lozinca răsturnării absolutismului, a boicotării active a Dumei lui Bulîghin, a convocării unei adunări constituante şi instaurării republicii democratice. Greva politică generală a demonstrat forţa şi vigoarea mişcării muncitoreşti, a dat un impuls dezvoltării luptei revoluţionare la sate, în armată şi flotă. Greva din octombrie a pregătit proletariatul pentru insurecţia armată din decembrie. În legătură cu greva din octombrie, vezi articolul lui V. I. Lenin „Greva politică generală din Rusia" (Opere complete, vol. 12, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 1—4). — *17.*

18 *„Laburiştii"* — membrii Partidului laburist din Anglia (Labour Party), întemeiat în 1900 ca uniune a sindicatelor — trade-unionurilor, organizaţiilor şi grupurilor socialiste, în scopul asigurării alegerii unei reprezentanţe muncitoreşti în parlament („Comitetul reprezentanţei muncitoreşti"). În 1906, Comitetul şi-a schimbat denumirea în Partid muncitoresc (laburist). Membrii trade-unionurilor sînt în mod automat membri ai acestui partid, cu condiţia să plătească cotizaţia de partid. În strînsă legătură cu Partidul laburist se află Partidul cooperatist, care face parte din rîndurile lui în calitate de membru colectiv, şi Partidul laburist independent. În fruntea Partidului laburist se află Comitetul executiv, care împreună cu Consiliul general al trade-unionurilor şi cu Comitetul executiv al Partidului cooperatist formează aşa-numitul Consiliu naţional al muncii. Partidul laburist, care se formase iniţial ca partid muncitoresc prin componenţa sa (ulterior a intrat în rîndurile lui un mare număr de elemente mic-burgheze), prin ideologia şi tactica sa este o organizaţie oportunistă. Din momentul apariţiei acestui partid, liderii săi au promovat o politică de colaborare de clasă cu burghezia. În timpul războiului imperialist mondial, liderii Partidului laburist, (A. Henderson ş.a.), situîndu-se pe o poziţie social-şovinistă, au intrat în guvernul regal. Cu sprijinul lor activ au fost adoptate o serie de legi îndreptate împotriva muncitorilor (cu privire la militarizarea ţării etc.). În 1924, 1929—1931 şi 1945—1951, în fruntea guvernului s-au aflat lideri laburişti. — *20.*

19 *„Opoziţie principială"* — grup al comuniştilor germani „de stînga" care propovăduiau concepţii anarho-sindicaliste. La Congresul al II-lea al Partidului Comunist din Germania, care a avut loc în octombrie 1919 la Heidelberg, opoziţia a fost exclusă din partid ; în aprilie 1920 ea a întemeiat aşa-numitul Partid muncitoresc comunist din Germania (P.M.C.G.). Pentru a se înlesni unirea tuturor forţelor comuniste din Germania şi ţinîndu-se seama de dorinţa exprimată de cele mai bune elemente proletare din rîndurile P.M.C.G., în noiembrie 1920 opoziţia a fost primită provizoriu în Internaţionala Comunistă cu drepturi de membru simpatizant. Dar Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste considera că singura secţie cu drepturi depline este Partidul Comunist Unificat din Germania. La primirea lor în Internaţionala

Comunistă, reprezentanților P.M.C.G. li s-a pus condiția să fuzioneze cu Partidul Comunist Unificat din Germania și să-l sprijine în toate acțiunile lui. Dar conducerea P.M.C.G. nu a urmat indicațiile date de Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste. Din dorința de a atrage pe muncitorii care continuau să urmeze P.M.C.G., Congresul al III-lea al Internaționalei Comuniste a hotărît să dea P.M.C.G. un termen de două luni în care să convoace congresul și să rezolve problema unificării. Conducerea P.M.C.G. nu a adus la îndeplinire hotărîrea Congresului al III-lea, și în felul acesta P.M.C.G. s-a situat în afara Internaționalei Comuniste. Ulterior, P.M.C.G. a degenerat într-un grup sectar, lipsit de importanță și care nu se bucura de sprijin în rîndurile clasei muncitoare. — *22.*

20 „*Kommunistische Arbeiterzeitung*" („Ziarul muncitoresc comunist") — organ al grupului anarho-sindicalist al comuniștilor germani „de stînga" (vezi adnotarea 19). Ziarul a apărut la Hamburg din 1919 pînă în 1927.

Karl Erler, de care vorbește V. I. Lenin, este pseudonimul publicistic al lui H. Laufenberg. — *26.*

21 Este vorba de „*Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare*", organizată de V. I. Lenin în toamna anului 1895; ea cuprindea vreo 20 de cercuri marxiste din Petersburg. În fruntea „Uniunii de luptă" se afla un grup central, format din V. I. Lenin, G. M. Krjijanovski, N. K. Krupskaia, L. Martov, M. A. Silvin, V. V. Starkov, A. A. Vaneev, P. K. Zaporojeț etc. Cinci membri din acest grup, în frunte cu Lenin, concentrau în mîinile lor conducerea nemijlocită a întregii munci. Organizația era împărțită în grupuri raionale. Muncitori conștienți și înaintați (I. V. Babușkin, V. A. Șelgunov și alții) țineau legătura între aceste grupuri și întreprinderile industriale.

„Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg a constituit, după cum a spus Lenin, germenele partidului revoluționar, care se sprijină pe mișcarea muncitorească și conduce lupta de clasă a proletariatului. — *28.*

22 *Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia* a avut loc la Moscova între 29 martie și 5 aprilie 1920. La acest congres au participat un număr mai mare de delegați decît la toate congresele anterioare ale partidului — 715 delegați, dintre care 553 cu vot deliberativ și 162 cu vot consultativ, reprezentînd 611 978 de membri de partid. La congres au fost reprezentate organizațiile de partid din Rusia centrală, din Ucraina, Ural, Siberia și din alte regiuni recent eliberate de Armata Roșie. Mulți delegați au venit la congres direct de pe front.

Ordinea de zi a congresului: 1. Raportul Comitetului Central. 2. Sarcinile imediate ale construcției economice. 3. Mișcarea sindicală. 4. Probleme organizatorice. 5. Sarcinile Internaționalei

Comuniste. 6. Atitudinea față de cooperație. 7. Trecerea la sistemul de miliție. 8. Alegerea Comitetului Central. 9. Probleme curente.

Lucrările congresului s-au desfășurat sub conducerea nemijlocită a lui V. I. Lenin. El a prezentat raportul cu privire la activitatea politică a Comitetului Central și a rostit cuvîntul de încheiere la raport, o cuvîntare cu privire la construcția economică, o cuvîntare despre cooperație, o cuvîntare la închiderea congresului și a făcut o propunere cu privire la lista membrilor supleanți ai Comitetului Central al partidului.

În rezoluția „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției economice", congresul a subliniat că „principala condiție a refacerii economice a țării este aplicarea fermă a unui *plan economic unic*, elaborat pentru perioada istorică imediată" („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.", partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 493). Locul principal în planul economic unic îl ocupa electrificarea, pentru care Lenin propunea să se elaboreze un program măreț pe o perioadă de 10—20 de ani. Directivele Congresului al IX-lea au stat la baza planului Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei (GOELRO), elaborat definitiv și aprobat în decembrie 1920 de Congresul general al Sovietelor.

O mare atenție a fost acordată la congres organizării conducerii producției. În rezoluția adoptată în această problemă s-a arătat necesitatea creării unei conduceri competente, ferme și energice pe baza principiului conducerii unice. Pornind de la indicațiile lui V. I. Lenin, congresul a subliniat în mod special că, în interesul economiei socialiste, trebuie atrași pe scară largă vechii specialiști.

Împotriva liniei partidului s-a ridicat la congres grupul antipartinic al „centralismului democratic" (Sapronov, Osinski, V. Smirnov și alții), care, camuflîndu-se îndărătul unei frazeologii pe tema centralismului democratic, iar în realitate denaturîndu-l, respingea necesitatea principiului conducerii unice în producție, se pronunța împotriva disciplinei ferme de partid, făcea afirmația falsă că în cadrul C.C. nu s-ar aplica principiul conducerii colective. Grupul „centralismului democratic" era sprijinit la congres de Rîkov, Tomski, Miliutin și Lomov. Congresul a dat o ripostă acestui grup și a respins propunerile lui.

O deosebită atenție a fost acordată la congres întrecerii în muncă și subotnicelor comuniste. Pentru extinderea întrecerii s-a recomandat folosirea pe scară largă a sistemului premial de retribuire a muncii. Congresul a hotărît ca sărbătoarea proletară internațională 1 Mai, care în 1920 a căzut într-o zi de sîmbătă, să se transforme într-un grandios subotnic pe întreaga Rusie.

Un loc important în lucrările congresului a ocupat problema sindicatelor, care era privită din punctul de vedere al adaptării întregii lor munci la îndeplinirea sarcinilor economice. În hotărîrea adoptată în această problemă, congresul a stabilit precis rolul sindicatelor, relațiile dintre ele și stat, dintre ele și partid, formele și metodele de conducere a sindicatelor de către partidul comunist,

formele de participare a sindicatelor la construcţia economică. Congresul a dat o ripostă hotărîtă elementelor anarho-sindicaliste (Şleapnikov, Lozovski, Lutovinov), care se pronunţau pentru „independenţa" sindicatelor, opunîndu-le partidului comunist şi Puterii sovietice.

La 4 aprilie, într-o şedinţă închisă, congresul a ales un nou Comitet Central, format din 19 membri şi 12 membri supleanţi. Ca membri ai Comitetului Central au fost aleşi: V. I. Lenin, A. A. Andreev, F. E. Dzerjinski, M. I. Kalinin, I. E. Rudzutak, F. A. Sergheev (Artem), I. V. Stalin şi alţii. La 5 aprilie congresul şi-a încheiat lucrările. — *28.*

23 După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 şi pînă în 1919 inclusiv, numărul membrilor de partid a variat precum urmează: la data cînd a avut loc Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia, în 1917, existau 80 000 de membri de partid; în timpul Congresului al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia (iulie-august 1917) — circa 240 000; în timpul Congresului al VII-lea al P.C. (b) din Rusia (martie 1918) — nu mai puţin de 300 000; în timpul Congresului al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia (martie 1919) — 313 766 de membri de partid. — *30.*

24 Este vorba de „săptămîna partidului", care s-a desfăşurat pe baza hotărîrii Congresului al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la creşterea numărului de membri ai partidului. Ea a avut loc într-o perioadă în care Statul sovietic ducea o luptă înverşunată împotriva intervenţiei militare străine şi a contrarevoluţiei interne. Prima săptămînă a partidului s-a desfăşurat în Organizaţia din Petrograd a P.C. (b) din Rusia, între 10 şi 17 august 1919 (o a doua săptămînă a partidului a fost proclamată la Petrograd în octombrie-noiembrie 1919); în Organizaţia gubernială Moscova, ea a avut loc între 20 şi 28 septembrie. Făcînd bilanţul primelor experienţe cîştigate cu prilejul organizării săptămînii partidului, plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia din 26 septembrie 1919 a hotărît să organizeze o săptămînă a partidului la oraşe, la sate şi în armată. La sfîrşitul lunii septembrie, C.C. a adresat tuturor organizaţiilor de partid o circulară, în care arăta că după terminarea reînregistrării membrilor de partid şi curăţirii rîndurilor partidului, C.C. consideră oportun să se treacă la primirea de noi membri. C.C. sublinia că în cursul săptămînii partidului trebuie să fie primiţi în partid numai muncitori, muncitoare, ostaşi ai Armatei Roşii, marinari, ţărani şi ţărance. În această perioadă, primirea în partid a persoanelor din alte categorii sociale trebuia suspendată. În urma săptămînii partidului, numai în cele 38 de gubernii ale Rusiei europene au fost primite în partid peste 200 000 de persoane, dintre care peste jumătate muncitori, iar pe front a intrat în partid peste 25% din efectivul armatei şi flotei. Lenin scria că muncitorii şi ţăranii care au intrat în partid într-un moment atît de greu „constituie cele mai bune şi mai de nădejde cadre de conducători ai proletariatului revoluţionar şi ai acelei

părți a țărănimii care nu exploatează" (Opere complete, vol. 40, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 148). — *30.*

25 *„Internaționala Comunistă"* — revistă, organ al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste; a apărut în limbile rusă, germană, franceză, engleză, spaniolă și chineză. Primul număr al revistei a apărut la 1 mai 1919. Revista publica articole teoretice și documente ale Internaționalei Comuniste. În paginile ei au fost publicate o serie de articole ale lui Lenin. Revista dezbătea problemele de bază ale teoriei marxist-leniniste în legătură cu problemele mișcării muncitorești și comuniste internaționale, făcea cunoscută experiența Uniunii Sovietice în construirea socialismului, ducînd lupta împotriva diverselor curente antileniniste. Revista și-a încetat apariția în iunie 1943, în urma hotărîrii Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste din 15 mai 1943 cu privire la dizolvarea Internaționalei Comuniste. — *35.*

26 Vezi Marx-Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 131—132. — *36.*

27 *„Folkets Dagblat Politiken"* („Cotidian politic popular") — ziar al social-democraților de stînga din Suedia, care în 1917 au întemeiat Partidul social-democrat de stînga din Suedia; a apărut la Stockholm din aprilie 1916, la început de trei ori pe săptămînă, iar apoi zilnic (pînă în noiembrie 1917 sub denumirea de „Politiken"). În perioada 1918—1919, ziarul a fost redactat de F. Ström. În 1921, cînd Partidul social-democrat de stînga din Suedia a intrat în Internaționala Comunistă, luînd denumirea de partid comunist, ziarul a devenit organul de presă al noului partid. În urma scindării Partidului Comunist Suedez, în octombrie 1929, ziarul a fost acaparat de aripa dreaptă. În mai 1945 și-a încetat apariția. — *36.*

28 *Muncitorii industriali ai lumii* (Industrial Workers of the World — I.W.W.) — organizație sindicală a muncitorilor din S.U.A., întemeiată în 1905, care reunea în special pe muncitorii necalificați și pe muncitorii cu salarii mici de diferite profesiuni. La crearea ei au luat parte activă conducătorii mișcării muncitorești americane D. De Leon, E. Debs și W. Haywood. Organizații ale Muncitorilor industriali ai lumii au luat ființă și în Canada, Australia, Anglia, America Latină, Africa de sud. În condițiile mișcării greviste de masă care s-a desfășurat în S.U.A. sub influența revoluției ruse din 1905—1907, organizația a condus o serie de greve de masă care au fost încununate de succes. Ea a luptat împotriva politicii de colaborare între clase promovată de liderii reformiști ai Federației americane a muncii și de socialiștii de dreapta. În timpul războiului imperialist mondial s-au organizat, cu participarea federației, o serie de acțiuni de masă ale clasei muncitoare împotriva războiului. Unii dintre conducătorii organizației Muncitorii industriali ai lumii (W. Haywood și alții) au salutat Marea

Revoluţie Socialistă din Octombrie şi au intrat în Partidul Comunist din S.U.A. În activitatea organizaţiei au existat însă şi unele elemente de anarho-sindicalism : ea nu recunoştea lupta politică a proletariatului, nega rolul conducător al partidului şi necesitatea dictaturii proletariatului, refuza să ducă munca în rîndurile membrilor sindicatelor care făceau parte din Federaţia americană a muncii. Profitînd de faptul că mulţi conducători revoluţionari ai organizaţiei se aflau la închisoare, liderii ei anarho-sindicalişti, în pofida voinţei maselor de sindicalişti, au respins în 1920 Apelul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste prin care li se cerea să se afilieze la Internaţionala Comunistă. Ca urmare a politicii oportuniste duse de conducerea ei, organizaţia Muncitorii industriali ai lumii a devenit o organizaţie sectară, pierzîndu-şi curînd influenţa în mişcarea muncitorească. — *37.*

29 *„Il Soviet"* — ziar al Partidului socialist italian ; a apărut la Neapole din 1918 pînă în 1922 ; din 1920 a apărut ca organ al fracţiunii comuniştilor-abstenţionişti din cadrul Partidului socialist italian. — *50.*

30 *„Comunismo"* — revistă bilunară a Partidului socialist italian ; a apărut la Milano din 1919 pînă în 1922, avînd ca redactor pe G. Serrati. — *50.*

31 *Partidul socialist italian* a fost înfiinţat în 1892. Chiar din momentul creării partidului, în cadrul lui s-a dat o luptă ideologică înverşunată între două curente — curentul oportunist şi curentul revoluţionar. În 1912, sub presiunea elementelor de stînga, la Congresul de la Reggio Emilia, reformiştii cei mai făţişi, partizani ai războiului şi ai colaborării cu guvernul şi cu burghezia (I. Bonomi, L. Bissolati etc.), au fost excluşi din partid. De la începutul războiului imperialist mondial şi pînă la intrarea Italiei în război, Partidul socialist italian s-a pronunţat împotriva războiului şi a lansat lozinca : „Împotriva războiului, pentru neutralitate !" În decembrie 1914 a fost exclus din partid un grup de renegaţi (B. Mussolini şi alţii), care susţineau politica imperialistă a burgheziei şi se pronunţau în favoarea războiului. În legătură cu intrarea Italiei în război de partea Antantei (mai 1915), în partid s-au conturat limpede trei curente : 1) de dreapta, care ajuta burghezia să ducă războiul ; 2) centrist, care reunea majoritatea membrilor partidului şi acţiona sub lozinca : „Nici să nu participăm la război, nici să nu-l sabotăm", şi 3) de stînga, care a avut o poziţie mai fermă împotriva războiului, dar nu a ştiut să organizeze o luptă consecventă împotriva lui. Cei de stînga nu înţelegeau necesitatea transformării războiului imperialist într-un război civil, a unei rupturi hotărîte cu reformiştii.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a întărit aripa de stînga din Partidul socialist italian. Cel de-al XVI-lea Congres al partidului, care a avut loc la Bologna la 5—8 octombrie 1919,

a hotărît afilierea la Internaţionala a III-a. Partidul şi-a trimis reprezentanţii la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Situîndu-se pe o poziţie centristă, G. Serrati, şeful delegaţiei, s-a pronunţat după congres împotriva unei rupturi cu reformiştii. La cel de-al XVII-lea Congres al partidului, care a avut loc în ianuarie 1921 la Livorno, centriştii, care formau majoritatea la congres, au refuzat să rupă cu reformiştii şi să accepte condiţiile de primire în Internaţională. La 21 ianuarie 1921, delegaţii de stînga au părăsit congresul şi au creat Partidul Comunist Italian. — *50.*

32 Puterea sovietică a fost proclamată în Ungaria la 21 martie 1919. Revoluţia socialistă din Ungaria a avut un caracter paşnic. Burghezia ungară nu s-a putut împotrivi maselor populare ; întrucît ea nu era în stare să facă faţă greutăţilor de ordin intern şi extern, s-a hotărît să cedeze vremelnic puterea social-democraţilor de dreapta pentru a împiedica dezvoltarea revoluţiei. Întrucît însă Partidul Comunist Ungar se bucura pe atunci de un imens prestigiu în rîndurile maselor, iar membrii de rînd ai Partidului social-democrat cereau insistent o coaliţie cu comuniştii, conducerea Partidului social-democrat a adresat conducătorilor partidului comunist, care se aflau în închisoare, propunerea de a forma împreună guvernul. Liderii social-democraţi au fost nevoiţi să accepte condiţiile puse de comunişti în timpul tratativelor : formarea unui guvern sovietic, dezarmarea burgheziei, crearea Armatei Roşii şi a miliţiei populare, confiscarea pămînturilor moşiereşti, naţionalizarea industriei, încheierea unei alianţe cu Rusia Sovietică şi altele. Totodată a fost semnat un acord cu privire la unificarea celor două partide în cadrul Partidului socialist din Ungaria. La unificarea lor au fost săvîrşite o serie de greşeli, ale căror urmări s-au făcut simţite ulterior ; unificarea a fost realizată pe calea fuzionării mecanice a celor două partide, fără o înlăturare hotărîtă a elementelor reformiste.

Chiar la prima sa şedinţă, Sovietul guvernamental revoluţionar a adoptat o hotărîre cu privire la crearea Armatei Roşii. La 26 martie, guvernul sovietic al Ungariei a publicat decretele cu privire la naţionalizarea întreprinderilor industriale, a transporturilor şi băncilor ; la 2 aprilie a fost adoptat decretul cu privire la monopolul comerţului exterior. A fost sporit salariul muncitorilor în medie cu 25%, a fost introdusă ziua de lucru de 8 ore ; la 3 aprilie a fost adoptată legea cu privire la reforma agrară, potrivit căreia erau confiscate toate domeniile cu o suprafaţă de peste 100 de holzi (57 ha). Pămînturile confiscate n-au fost însă împărţite ţăranilor cu puţin pămînt sau fără pămînt, ci au fost transmise cooperativelor de producţie agricole organizate la sate şi gospodăriilor de stat. Ţărănimea săracă, care spera să primească pămînt, a fost dezamăgită. Acest lucru a împiedicat stabilirea unei strînse alianţe între proletariat şi ţărănime şi a dus la slăbirea Puterii sovietice în Ungaria.

Imperialiştii Antantei au primit cu ostilitate instaurarea dictaturii proletariatului în Ungaria ; împotriva Republicii sovietice a fost instituită blocada economică şi a fost organizată o intervenţie militară. Ofensiva trupelor intervenţioniste a activizat contrarevoluţia internă. Una din cauzele înfrîngerii Republicii Sovietice Ungare a fost şi trădarea social-democraţilor de dreapta, care s-au aliat cu imperialismul internaţional.

Situaţia internaţională nefavorabilă din vara anului 1919, cînd Rusia Sovietică, asediată din toate părţile de duşmani, nu putea veni în ajutorul Republicii Sovietice Ungare, a jucat şi ea un rol negativ. În urma acţiunilor unite ale forţelor intervenţiei imperialiste externe şi ale contrarevoluţiei interne, la 1 august 1919, Puterea sovietică din Ungaria a fost răsturnată. — *50.*

33 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1964, p. 531—532. — *51.*

34 *„Der Volksstaat"* („Statul popular") — ziar, organul central al social-democraţiei germane (partidul eisenachienilor) ; a apărut sub îngrijirea lui W. Liebknecht, la Leipzig, în 1869—1876. La ziar au colaborat K. Marx şi F. Engels. — *51.*

35 *Liga Naţiunilor* — organizaţie internaţională, creată în 1919 la Conferinţa de pace de la Paris de către puterile învingătoare în primul război mondial, care, deşi proclamau formal ca scop al Ligii promovarea colaborării internaţionale şi menţinerii păcii şi securităţii internaţionale, în realitate urmăreau păstrarea cuceririlor teritoriale şi a raportului de forţe existent la încheierea păcii. Pactul de constituire a Ligii Naţiunilor a fost semnat iniţial de 44 de state, printre care şi România. Deşi S.U.A. au fost unul dintre iniţiatorii Ligii Naţiunilor, ele nu au semnat pactul, deoarece nu au ratificat tratatul de la Versailles, a cărui parte integrantă a fost pactul Ligii Naţiunilor. În 1934 au părăsit Liga Naţiunilor Japonia şi Germania, care adoptaseră o orientare făţiş agresivă în politica lor. În acelaşi an, U.R.S.S. a intrat în Ligă, spre a folosi orice posibilitate de a frîna agresiunea. Nicolae Titulescu, reprezentantul permanent al României între anii 1928 şi 1932, ales de două ori (în 1930 şi 1931) preşedintele Adunării Ligii Naţiunilor, a luptat şi el în vederea orientării Ligii pe un făgaş constructiv şi luării unor măsuri eficace împotriva agresiunii. Datorită politicii statelor imperialiste, Liga Naţiunilor n-a constituit o piedică în calea agresorilor şi a dezlănţuirii celui de-al doilea război mondial. Liga Naţiunilor şi-a încetat de fapt activitatea în 1940 şi a fost dizolvată în 1946. — *53.*

36 Este vorba de pasajul din scrisoarea lui F. Engels către F. A. Sorge din 29 noiembrie 1886 în care Engels, criticînd caracterul sectar al activităţii social-democraţilor germani emigraţi în America, arăta că pentru ei teoria „este o dogmă, iar nu o călăuză în acţiune" (vezi Marx-Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 469). — *55.*

37 În recenzia la cartea economistului american H. Ch. Carry „Scrisori cu caracter politic-economic către preşedintele Statelor Unite ale Americii", N. G. Cernîşevski scria : „Calea istoriei nu este trotuarul de pe Nevski prospekt ; ea străbate drumuri desfundate, cînd pline de praf, cînd de noroi, trece prin mlaştini şi hăţişuri. Cine se teme să nu se umple de praf şi să nu-şi murdărească cizmele cu noroi, să nu se apuce de activitate socială" (N. G. Cernîşevski. Opere complete în cincisprezece volume, ed. rusă, vol. VII, 1950, p. 923). — *55.*

38 Este vorba de tratativele duse de redacţia „Iskrei" cu P. B. Struve în vederea editării în comun în străinătate a unei publicaţii ilegale care urma să poarte denumirea de „Sovremennoe Obozrenie". În cursul tratativelor a reieşit că Struve intenţionează să folosească redacţia „Iskrei" pentru a se servi de ea la publicarea revistei „Sovremennoe Obozrenie", vrînd să facă din aceasta o publicaţie care să concureze „Iskra" în ceea ce priveşte numărul de pagini, conţinutul articolelor şi termenele de apariţie. Publicaţia n-a mai fost editată. Tratativele ulterioare dintre reprezentanţii „Iskrei" şi Struve au eşuat definitiv. Problema aceasta este expusă în amănunţime în lucrările lui Lenin din perioada „Iskrei" (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 377—379, 380—381 şi Opere, vol. 34, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 39—41). — *56.*

39 Este vorba de conferinţele socialiste internaţionale de la Zimmerwald şi Kiental.

Conferinţa de la Zimmerwald, sau Prima conferinţă socialistă internaţională, a avut loc la 5—8 septembrie 1915.

Conferinţa de la Kiental (Elveţia), *sau a doua Conferinţă socialistă internaţională,* a avut loc la 24—30 aprilie 1916.

Conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental au contribuit la unirea, pe baza ideologiei marxist-leniniste, a elementelor de stînga din social-democraţia vest-europeană, care ulterior au jucat un rol activ în lupta pentru crearea partidelor comuniste în ţările lor şi pentru înfiinţarea Internaţionalei a III-a, Comuniste. — *56.*

40 *„Comuniştii revoluţionari"* — grupare de orientare narodnică care a părăsit partidul socialiştilor-revoluţionari de stînga şi a rupt orice legături cu el după rebeliunea socialiştilor-revoluţionari de stînga din iulie 1918. În septembrie 1918, gruparea şi-a luat denumirea de „partidul comunismului revoluţionar", pronunţîndu-se pentru colaborare cu P.C. (b) din Rusia şi declarînd că va sprijini Puterea sovietică. Programul „comuniştilor revoluţionari", în care ei se menţineau pe poziţiile utopiste ale narodnicismului, se caracteriza printr-o mare confuzie şi prin concepţii eclectice. Deşi recunoşteau că puterea Sovietelor creează premisele pentru instaurarea orînduirii socialiste, „comuniştii revoluţionari" negau necesitatea dictaturii proletariatului în perioada de trecere de la capitalism la socialism. În decursul existenţei „partidului comunismului revoluţionar", din el s-au desprins diverse grupări, dintre

care una (A. Kolegaev, A. Biţenko, M. Dobrohotov şi alţii) a intrat în P.C. (b) din Rusia, iar altele au aderat la socialiştii-revoluţionari de stînga. La Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste au fost admişi doi delegaţi cu vot consultativ din partea „partidului comuniştilor revoluţionari". În urma hotărîrii adoptate de congres, în care se spunea că în fiecare ţară trebuie să existe un singur partid comunist, în septembrie 1920, „partidul comuniştilor revoluţionari" a hotărît aderarea la P.C. (b) din Rusia. În luna octombrie a aceluiaşi an, C.C. al P.C. (b) din Rusia a hotărît ca organizaţiile de partid să primească în cadrul lor pe foştii membri ai „partidului comuniştilor revoluţionari". — *56.*

41 *Tratatul de pace de la Versailles*, prin care s-a încheiat războiul imperialist mondial din 1914—1918, a fost semnat la 28 iunie 1919 de S.U.A., Imperiul britanic, Franţa, Italia, Japonia şi statele aliate cu ele, de o parte, şi de Germania, de altă parte.

Făcînd o apreciere a tratatului de la Versailles, Lenin spunea : „Este o pace fără pereche, o pace tîlhărească, care pune într-o situaţie de sclavi zeci de milioane de oameni printre care şi mulţi dintre cei mai civilizaţi" (volumul de faţă, p. 352). Tratatul de la Versailles a fost încheiat în scopul de a consfinţi împărţirea lumii capitaliste în folosul statelor învingătoare şi de a crea un sistem de relaţii între state care să facă posibilă sugrumarea Rusiei Sovietice şi înfrîngerea mişcării revoluţionare din întreaga lume. — *60.*

42 *Partidul socialist britanic* (British Socialist Party — B.S.P.) a luat fiinţă în 1911 la Manchester, în urma fuzionării Partidului social-democrat cu alte grupuri socialiste. Partidul socialist britanic a desfăşurat agitaţie în spiritul ideilor marxismului şi a fost un partid „care nu e oportunist, ci e *într-adevăr* independent faţă de liberali" (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 365). Dar faptul că avea un număr mic de membri şi că legătura sa cu masele era slabă îi imprima un caracter oarecum sectar. În perioada războiului imperialist mondial, în rîndurile acestui partid s-a desfăşurat o luptă înverşunată între curentul internaţionalist (W. Gallacher, A. Inkpin, J. MacLean, F. Rotstein şi alţii) şi curentul social-şovinist, în frunte cu H. Hyndman. În cadrul curentului internaţionalist existau unele elemente inconsecvente, care într-o serie de probleme se situau pe poziţii centriste. În februarie 1916, un grup de activişti ai P.S.B. au fondat ziarul „The Call" („Apelul"), care a jucat un rol important în opera de unire a internaţionaliştilor. În aprilie 1916, Conferinţa anuală de la Salford a P.S.B. a condamnat poziţia social-şovinistă a lui Hyndman şi a adepţilor săi ; ca urmare, aceştia s-au retras din partid.

Partidul socialist britanic a salutat Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie. Membrii săi au jucat un rol important în mişcarea oamenilor muncii din Anglia pentru apărarea Rusiei Sovietice împotriva intervenţiei străine. În 1919, majoritatea organizaţiilor

locale ale partidului (98 contra 4) s-au pronunţat pentru afilierea la Internaţionala Comunistă. Împreună cu Grupul comunist al unităţii, Partidul socialist britanic a avut rolul principal în constituirea Partidului Comunist al Marii Britanii. La primul Congres de unificare, care a avut loc în 1920, majoritatea covîrşitoare a organizaţiilor locale ale P.S.B. au intrat în partidul comunist. — *62.*

43 *Partidul muncitoresc socialist* (Socialist Labour Party) — organizaţie marxistă revoluţionară, întemeiată în 1903 în Scoţia de către un grup de social-democraţi de stînga desprins din Federaţia social-democrată şi format în special din scoţieni.

Asociaţia socialistă din Wales-ul de sud (South Wales Socialist Society) — grupare puţin numeroasă, formată în special din mineri revoluţionari din Wales. A luat naştere din mişcarea pentru reforme a minerilor, care s-a intensificat considerabil încă în ajunul primului război mondial.

Federaţia socialistă muncitorească (Workers'Socialist Federation) — organizaţie cu un mic număr de membri, care a luat fiinţă în mai 1918 din Societatea pentru apărarea drepturilor electorale ale femeilor, fiind formată în special din femei.

La crearea Partidului Comunist al Marii Britanii (al cărui Congres constitutiv a avut loc între 31 iulie şi 1 august 1920), aceste organizaţii, care au comis o serie de greşeli cu caracter sectarist, n-au intrat în acest partid. În ianuarie 1921, Asociaţia socialistă din Walles-ul de sud şi Federaţia socialistă muncitorească, care adoptaseră denumirea de „Partid Comunist (Secţia britanică a Internaţionalei a III-a)", au fuzionat cu Partidul Comunist al Marii Britanii. Conducerea Partidului muncitoresc socialist a refuzat să fuzioneze cu Partidul Comunist al Marii Britanii. — *62.*

44 *„Workers' Dreadnought"* — a apărut la Londra în martie 1914 — iunie 1924 ; pînă în iulie 1917 a apărut sub denumirea de „Woman's Dreadnought". În 1918, după crearea Federaţiei socialiste muncitoreşti, a devenit organul ei de presă. — *62.*

45 *„Manchester Guardian"* — ziar burghezo-liberal, unul dintre cele mai răspîndite şi mai influente ziare burgheze din Anglia. Fondat în 1821 ca ziar săptămînal, din 1857 devine cotidian. În primii ani după Revoluţia Socialistă din Octombrie a prezentat mai mult sau mai puţin obiectiv situaţia din Rusia ; ulterior a început să calomnieze U.R.S.S. — *66.*

46 Este vorba de rebeliunea contrarevoluţionară a burgheziei şi moşierilor din august 1917, condusă de generalul ţarist Kornilov, comandantul suprem al armatei. Complotiştii îşi puseseră ca scop să pună mîna pe Petrograd, să zdrobească partidul bolşevic, să dizolve Sovietele, să instituie în ţară o dictatură militară, pregătind restaurarea monarhiei.

Rebeliunea a început la 25 august (7 septembrie). Kornilov a trimis împotriva Petrogradului Corpul 3 cavalerie. În acelaşi timp,

la Petrograd organizaţiile contrarevoluţionare korniloviste se pregăteau să intre în acţiune.

Acţiunea lui Kornilov a fost înăbuşită de către muncitori şi ţărani conduşi de partidul bolşevic. Sub presiunea maselor, guvernul provizoriu a fost silit să emită un mandat de arestare împotriva lui Kornilov şi a complicilor săi şi să-i defere justiţiei. — *78.*

47 Este vorba de lovitura de stat militară monarhistă cunoscută sub numele de „puciul lui Kapp", organizată de clica militaristă reacţionară germană. Puciul a fost pus la cale de monarhişti — moşierul Kapp şi generalii Ludendorf, Sekt şi Lütwitz. Complotiştii au pregătit lovitura de stat cu îngăduinţa vădită a guvernului social-democrat. La 13 martie 1920, ei au aruncat unităţi militare asupra Berlinului şi, întrucît n-au întîmpinat nici o împotrivire din partea guvernului, au instituit dictatura militară. Muncitorii din Germania au răspuns la această lovitură de stat printr-o grevă generală. La 17 martie, sub presiunea proletariatului, guvernul Kapp a căzut ; la putere au venit din nou social-democraţii. — *78.*

48 *Afacerea Dreyfus* — proces provocator înscenat în 1894 de cercurile reacţionare şi monarhiste ale clicii militare din Franţa împotriva evreului Dreyfus, ofiţer la Marele stat-major al armatei franceze, acuzat pe nedrept de spionaj şi de înaltă trădare. Condamnarea lui Dreyfus la detenţiune pe viaţă, inspirată de clica militară reacţionară, a fost folosită de cercurile retrograde din Franţa pentru aţîţarea antisemitismului şi pentru o ofensivă împotriva regimului republican şi a libertăţilor democratice. În 1898, cînd socialiştii şi reprezentanţii progresişti ai democraţiei burgheze (printre care E. Zola, J. Jaurès, A. France etc.) au pornit o campanie pentru revizuirea procesului Dreyfus, această campanie a luat un pronunţat caracter politic şi a dus la împărţirea ţării în două tabere : republicanii şi democraţii, de o parte, şi blocul monarhiştilor, clericalilor, antisemiţilor şi naţionaliştilor, de cealaltă parte. În 1899, sub presiunea opiniei publice, Dreyfus a fost eliberat ; în 1906, în urma unei hotărîri a Curţii de casaţie, el a fost declarat nevinovat şi reintegrat în armată. — *83.*

49 *„Die Rote Fahne"* („Steagul roşu") — ziar fondat de K. Liebknecht şi R. Luxemburg, organ central al „Uniunii Spartacus" ; ulterior, organ central al Partidului Comunist din Germania. A apărut la Berlin începînd din 9 noiembrie 1918 ; a fost supus la nenumărate represalii şi a fost interzis în repetate rînduri de către autorităţile germane.

„Die Rote Fahne" a jucat un rol important în lupta pentru transformarea Partidului Comunist din Germania într-un partid proletar revoluţionar de masă şi curăţirea lui de elementele oportuniste. Ziarul a dus o luptă energică împotriva militarizării ţării, pentru unitatea de acţiune a clasei muncitoare în lupta împotriva fascismului. Preşedintele C.C. al Partidului Comunist din Germania, E. Thälmann, a colaborat activ la acest ziar. După instaurarea

dictaturii fasciste în Germania, ziarul „Die Rote Fahne" a fost interzis, dar a continuat să apară ilegal, ridicîndu-se hotărît împotriva regimului fascist. În 1935 a fost editat la Praga ; din octombrie 1936 pînă în toamna lui 1939 a apărut la Bruxelles. — *94.*

50 *„Die Rote Fahne" („Steagul roşu")* — ziar, organul central al Partidului Comunist din Austria ; a apărut la Viena începînd din noiembrie 1918. La început a apărut sub denumirea „Der Weckruf" ; din ianuarie 1919 şi-a luat denumirea de „Die Soziale Revolution", iar din iulie 1919 — „Die Rote Fahne". În 1933 a fost nevoit să treacă în ilegalitate. Din august 1945 a început să apară sub titlul „Österreichische Volksstimme" ; din 21 februarie 1957 apare sub denumirea de „Volksstimme". — *96.*

51 *„Die Freiheit"* („Libertatea") — cotidian, organul Partidului social-democrat independent din Germania ; a apărut la Berlin de la 15 noiembrie 1918 pînă la 30 septembrie 1922. — *96.*

52 *„Apărătorii sovietici ai dreptului"* — colegiile de apărători ai dreptului care au fost înfiinţate în februarie 1918 pe lîngă Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, ţăranilor şi cazacilor. În primăvara anului 1920 s-a pus problema desfiinţării acestor colegii, întrucît în multe dintre ele s-a făcut simţită o puternică influenţă a avocaţilor burghezi, care denaturau principiile dreptului sovietic şi săvîrşeau abuzuri. În octombrie 1920, colegiile de apărători ai dreptului au fost lichidate. — *101.*

53 Ţinînd seama de această indicaţie a lui V. I. Lenin, în volumul de faţă expresia „tribuniştii olandezi" a fost pretutindeni înlocuită prin cuvintele „unii membri ai Partidului Comunist din Olanda". — *103.*

54 Primul subotnic comunist a fost organizat la 12 aprilie 1919 de muncitorii feroviari de la depoul triajului căii ferate Moscova-Kazan. Curînd după aceea au început să se organizeze subotnice şi în multe alte întreprinderi din diferite oraşe ale ţării. V. I. Lenin a sintetizat experienţa primelor subotnice comuniste în lucrarea „Marea iniţiativă (Despre eroismul muncitorilor în spatele frontului. Cu prilejul «subotnicelor comuniste»)" (vezi Opere complete, vol. 39, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 1—30).

La 1 Mai 1920 a fost organizat un subotnic pe întreaga Rusie. La subotnicul de 1 Mai numai la Moscova au participat peste 425 000 de persoane. La acest subotnic a participat şi V. I. Lenin ; el a lucrat împreună cu cursanţii din Kremlin la curăţirea Kremlinului de materiale de construcţie.

Articolul lui Lenin *„De la primul subotnic organizat la calea ferată Moscova-Kazan pînă la subotnicul de 1 Mai pe întreaga Rusie"* a fost publicat la 2 mai 1920 în ziarul „Pervomaiskii Subbotnik", care a fost întocmit, cules şi tipărit în cinstea subotnicului de 1 Mai de colaboratori ai ziarelor „Pravda", „Izvestiia C.E.C.

din Rusia", „Ekonomiceskaia Jizn", „Bednota" şi ai agenţiei telegrafice ROSTA, precum şi de muncitorii de la tipografia C.E.C. din Rusia. — *107.*

55 *Cuvîntarea în faţa ostaşilor roşii care plecau pe frontul polonez* a fost rostită de V. I. Lenin în Piaţa Teatrului (astăzi Piaţa Sverdlov), unde a avut loc parada trupelor garnizoanei din Moscova. La paradă au luat parte şi comuniştii din Petrograd care plecau pe front. — *110.*

56 *Şedinţa comună a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a reprezentanţilor sindicatelor şi comitetelor de întreprindere din Moscova,* care a avut loc la 5 mai 1920 în sala Teatrului mare, a fost convocată în legătură cu ofensiva dezlănţuită de polonezii albi împotriva Rusiei Sovietice. La şedinţă au luat de asemenea parte 300 de muncitori comunişti din Petrograd — care plecau pe frontul polonez. La această şedinţă s-a discutat o singură problemă : situaţia pe frontul polonez. În rezoluţia adoptată în unanimitate se spunea : „Şedinţa comună declară că masele muncitoare din Rusia sînt gata să răspundă printr-o lovitură nimicitoare la ofensiva burgheziei poloneze şi cheamă muncitorii şi ţăranii ruşi să depună toate eforturile pentru întărirea Frontului de vest şi pentru obţinerea şi pe acest front a unei victorii depline şi rapide ; totodată, ea trimite un salut frăţesc poporului muncitor din Polonia" („Pravda", nr. 96 din 6 mai 1920). — *112.*

57 Este vorba de conferinţa ţărilor Antantei care a avut loc între 19 şi 26 aprilie 1920 la San-Remo (Italia). La lucrările conferinţei au participat membrii Consiliului suprem al Antantei, şefi de guverne ; din partea Franţei — Millerand, din partea Angliei — Lloyd George, din partea Italiei — Nitti, precum şi reprezentanţi ai Japoniei, Belgiei şi Greciei, care au fost invitaţi numai pentru a lua parte la discutarea problemelor legate de interesele ţărilor lor ; din partea S.U.A. a asistat un observator. La conferinţă s-au discutat următoarele probleme : îndeplinirea de către Germania a stipulaţiilor tratatului de la Versailles, elaborarea tratatului de pace cu Turcia, stabilirea unor legături comerciale cu asociaţiile cooperatiste din Rusia Sovietică şi altele. Deşi la conferinţă s-au făcut unele declaraţii conciliatoare în legătură cu Statul sovietic, totuşi poziţia adoptată curînd după aceea de ţările Antantei în problema războiului sovieto-polonez a dovedit întreaga făţărnicie a acestor declaraţii.

După încheierea conferinţei de la San-Remo, primul ministru al Angliei, Lloyd George, a prezentat în Camera comunelor un raport cu privire la rezultatele conferinţei. Abordînd problema divergenţelor dintre Franţa şi Anglia, Lloyd George a declarat că „hotărîrile adoptate de conferinţă au înlăturat orice confuzie. Tratatul de la Versailles a rămas temelia de neclintit a politicii europene" („Izvestiia C.E.C. din Rusia", nr. 94 din 4 mai 1920). — *114.*

58 Transformarea unor unităţi regulate ale Armatei Roşii în armate ale muncii, în scopul folosirii lor în domeniul construcţiei economice, a fost determinată de situaţia în care se afla Ţara sovietică în perioada răgazului de pace de la începutul anului 1920, cînd în fiecare zi putea reîncepe intervenţia militară a imperialiştilor. În legătură cu crearea unor armate ale muncii, V. I. Lenin arăta în februarie 1920 : „Acum se pune sarcina trecerii de la război la construcţia paşnică în condiţii atît de specifice, încît nu putem demobiliza armata, deoarece trebuie să ţinem seama fie chiar şi de eventualitatea unei ofensive din partea aceleiaşi Polonii sau din partea oricăruia dintre statele pe care Antanta continuă să le instige împotriva noastră“ (Opere complete, vol. 40, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 111). La 15 ianuarie 1920 Consiliul Apărării a adoptat hotărîrea cu privire la transformarea Armatei a treia în Armata întîi a muncii şi a creat Consiliul Armatei întîi a muncii, din care făceau parte membri ai Consiliului militar-revoluţionar şi reprezentanţi ai Comisariatului poporului pentru aprovizionare, ai Comisariatului poporului pentru căile de comunicaţie, ai Comisariatului poporului pentru agricultură, ai Comisariatului poporului pentru problemele muncii şi ai Consiliului economic superior. La 17 şi 18 ianuarie problema folosirii unităţilor militare pe frontul economic a fost discutată în Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. A fost confirmată hotărîrea Consiliului Apărării cu privire la transformarea Armatei a treia în Armata întîi a muncii şi s-a adoptat o hotărîre cu privire la pregătirea proiectelor de creare a unor armate ale muncii la Groznîi în Kuban, în Ucraina, la Kazan şi la Petrograd. La 21 ianuarie Consiliul Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R., de comun acord cu Comitetul revoluţionar din Ucraina, a adoptat hotărîrea cu privire la crearea unei armate a muncii ucrainene în regiunea Frontului de sud-vest. La 10 februarie Consiliul Apărării a hotărît schimbarea denumirii Armatei a şaptea în Armata revoluţionară a muncii din Petrograd. La sfîrşitul lunii ianuarie şi începutul lunii februarie au fost atrase la construcţia economică Armata de rezervă a republicii şi unele unităţi ale Armatei a doua, în martie — trupele Armatei a opta, iar după un timp şi alte cîteva formaţii militare. Izbucnirea războiului împotriva Poloniei burghezo-moşiereşti şi împotriva lui Vranghel a impus trecerea armatelor muncii pe picior de război. — *116.*

59 Lenin se referă la tratativele cu Bullitt, care venise în martie 1919 în Rusia Sovietică pentru a afla în ce condiţii ar accepta guvernul sovietic să încheie pace cu aliaţii, precum şi cu guvernele albgardiste care se constituiseră pe teritoriul Rusiei. Prin intermediul lui Bullitt au fost transmise guvernului sovietic propunerile făcute de preşedintele Statelor Unite, Wilson, şi de primul ministru al Marii Britanii, Lloyd George.

În dorinţa unei cît mai grabnice încheieri a păcii, guvernul sovietic a acceptat să ducă tratative pe baza condiţiilor propuse, cărora le-a adus însă o serie de modificări esenţiale (vezi în cule-

gerea „Documente de politică externă a U.R.S.S.", vol. II, 1958, p. 91—195, textul proiectului de propunere de pace a țărilor aliate și unite, elaborat de reprezentantul guvernului S.U.A., Bullitt, și de guvernul R.S.F.S.R.).

Curînd după plecarea lui Bullitt din Rusia Sovietică, Kolceak a reușit să obțină unele succese pe Frontul de est, și guvernele imperialiste, sperînd că Statul sovietic va fi nimicit, au refuzat să continue negocierile de pace. Wilson a interzis publicarea proiectului de acord adus de Bullitt, iar Lloyd George, luînd cuvîntul în parlament, a declarat că nu are nici o legătură cu tratativele purtate cu guvernul sovietic. — *121.*

60 *Delegația muncitorilor din Anglia* a fost trimisă în Rusia în urma hotărîrii congresului trade-unionurilor britanice care a avut loc în decembrie 1919 și la care s-a discutat situația economică și politică din Rusia Sovietică. Din delegație au făcut parte : Ben Turner (șeful delegației), E. Snowden, T. Shaw și R. Wiliams — din partea partidului laburist, M. Bonfield, A. Purcel și H. Skinner — din partea trade-unionurilor ; secretari ai delegației au fost R. Buckstone și H. Guest. Împreună cu delegația partidului laburist și a trade-unionurilor, în Rusia au sosit și Wallhead și Clifford Allen — reprezentanți ai Partidului laburist independent. Formal, aceștia din urmă nu făceau parte din delegație.

V. I. Lenin a acordat o mare importanță vizitei delegației engleze. El a trasat ca sarcină Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia să facă o bună primire membrilor delegației, să le arate cum trăiește poporul sovietic, pentru ca, odată întorși în patrie, ei să poată spune adevărul despre Rusia Sovietică.

La 12 mai 1920 delegația a sosit la Petrograd, iar la 17 mai la Moscova. Oamenii muncii din Rusia Sovietică au făcut o primire călduroasă membrilor delegației, salutînd în persoana lor pe oamenii muncii din Anglia. În cinstea delegației au fost organizate mitinguri, s-a ținut o adunare festivă la Teatrul Mare și a avut loc o paradă a trupelor din garnizoana Moscova. Membrii delegației au luat cunoștință îndeaproape de viața din Republica sovietică, au vizitat o serie de orașe de pe Volga și frontul, au participat la diferite subotnice. Ei au declarat că sînt hotărîți să contribuie la întărirea solidarității frățești dintre oamenii muncii din Anglia și cei din Rusia Sovietică ; și-au exprimat protestul „împotriva oricărei forme de ajutor, direct sau camuflat, pe care guvernul englez îl acordă guvernului polonez în noua sa ofensivă, precum și împotriva amenințărilor de tot felul la care recurge pentru a determina Rusia să satisfacă pretențiile Poloniei". La 26 mai delegația a fost primită de V. I. Lenin. După ce delegații s-au întîlnit cu șeful Statului sovietic, B. Turner a trimis lui Lenin o scrisoare în care spunea : „Vreau să vă exprim, dv. și Republicii sovietice, caldele noastre mulțumiri pentru amabilitatea și ospitalitatea pe care mi-ați arătat-o... Aș fi foarte bucuros ca la viitoarea conferință a partidului muncitoresc englez să transmit, cu permisiunea dv., salutul dv. proletariatului din țara noastră.

Încercarea dv., hotărîtă şi fundamentată din punct de vedere ştiinţific, de a crea o republică muncitorească constituie un minunat exemplu pentru întreaga lume. Sînt convins că veţi avea succes. Vă doresc din toată inima succes în făurirea unui stat nou, socialist" („Kommunist", 1960, nr. 3, p. 7). La întoarcerea în patrie, delegaţia muncitorilor englezi a publicat un raport cu privire la situaţia din Rusia (vezi „British Labour Delegation to Russia 1920. Report", London, 1920). — *121.*

61 Salutul lui V. I. Lenin *„Către asociaţia revoluţionară indiană"* a fost transmis prin radio la 10 mai 1920 ca răspuns la rezoluţia adoptată la 17 februarie 1920 la adunarea de la Kabul a revoluţionarilor indieni şi trimisă lui Lenin. În rezoluţia adunării se spunea : „Revoluţionarii indieni îşi exprimă profunda recunoştinţă şi admiraţie faţă de lupta măreaţă dusă de Rusia Sovietică pentru eliberarea tuturor claselor şi popoarelor asuprite şi îndeosebi pentru eliberarea Indiei. Ei îşi exprimă profunda recunoştinţă faţă de Rusia Sovietică pentru că şi-a plecat urechea la strigătul de agonie izbucnit din pieptul a 315 000 000 de oameni, care îndură suferinţe nemaipomenite sub jugul imperialismului. Mitingul de masă acceptă cu bucurie mîna prietenească, de ajutor, întinsă asupritei Indii" („Pravda", nr. 108 din 20 mai 1920). — *122.*

62 Proiectul de hotărîre a fost adoptat în şedinţa C.C.P din 25 mai 1920. — *123.*

63 *„Scrisoarea către muncitorii englezi"* a fost publicată la 17 iunie 1920 în ziarele „Pravda", „Izvestiia C.E.C. din Rusia", „Kommunisticeskii Trud", „Gudok" şi în aceeaşi zi în Anglia în „The Call", săptămînalul Partidului socialist britanic. La 19 iunie scrisoarea a fost publicată în „Workers' Dreadnought", organul de presă al Federaţiei socialiste muncitoreşti din Anglia, şi în revista „The Russia Outlook", iar la 22 iunie în ziarul laburist „The Daily Herald". Ulterior, „Scrisoarea către muncitorii englezi" a fost publicată în repetate rînduri atît în Rusia Sovietică cît şi în străinătate. — *124.*

64 *„The New Statesman"* — revistă săptămînală a Societăţii fabienilor ; a fost fondată în 1913 la Londra. Începînd din 1931, revista apare sub denumirea de „The New Statesman and Nation". În prezent este exponentul concepţiilor aripii de stînga a partidului laburist. — *126.*

65 *Convorbirea lui V. I. Lenin cu corespondentul japonez R. Nakahira, reprezentantul ziarului „Osaka Asahi"*, a avut loc la 3 iunie 1920, la Kremlin, în cabinetul de lucru al lui Lenin. În corespondenţa transmisă din Moscova, Nakahira comunica : „În pofida aşteptărilor mele, cabinetul este mobilat simplu şi modest şi asta m-a mirat foarte mult... Lenin ne-a primit cît se poate de simplu şi de cordial, ca pe nişte vechi prieteni. Deşi deţine cel mai înalt post din Rusia, în felul lui de a se purta, în atitu-

dinea lui față de noi, nu era nimic care să ne facă să simțim că ocupă o înaltă poziție" („Osaka Asahi", nr. 13 814 din 13 iunie 1920). În ziua următoare, Nakahira, cum își amintea mai tîrziu, i-a prezentat lui V. I. Lenin textul interviului său ; acesta a citit totul cu atenție și a făcut unele îndreptări.

În continuare se publică *convorbirea lui V. I. Lenin cu un alt corespondent japonez — K. Fuse, reprezentantul ziarelor „Osaka Mainiti" și „Tokio Niti-Niti"*. Convorbirea cu Fuse a avut loc la 3 sau 4 iunie. E posibil ca Lenin să-i fi primit pe amîndoi corespondenții în același timp. Fuse afirmă că convorbirea a durat circa 20 de minute. La convorbire a asistat și A. N. Voznesenski, șeful secției pentru Orient din cadrul Comisariatului poporului pentru afacerile externe. În legătură cu această convorbire, în amintirile sale, el dă următoarele amănunte :

„Interviul acordat corespondentului japonez a fost foarte original. Nici n-am apucat să ne așezăm, și tov. Lenin, împingîndu-și fotoliul foarte aproape de cel al d-lui Fuse, a început să-l asalteze cu întrebări : «Care este situația țăranului fără pămînt la dv. ? În ce mod și cît plătește el moșierului ? Ce fel de moșieri există la dv. ? Cîte deseatine deține un moșier mijlociu și cîte un mare moșier ? Există organizații țărănești ?» Fuse răspundea docil la întrebări. «Dar dv. din ce clasă faceți parte, sînteți intelectual ?» «Sînt fiul unui mic moșier» — răspunse corespondentul japonez. «Dar cîte deseatine are tatăl dv. ?» — îl întrebă Ilici pe d-l Fuse. Acesta îi răspunse folosind unități de măsură japoneze. Lenin a insistat ca acestea să fie transformate în deseatine. A rezultat cîteva zeci de deseatine. «Dați-mi voie — a obiectat plin de însufletire Lenin —, ăsta nu mai e un mic moșier ; pentru Japonia, asta înseamnă un proprietar funciar mijlociu, aproape un mare proprietar funciar. Sînteți deci un burghez». Fără să observe fîstîceala corespondentului, Lenin a trecut la problema electrificării Japoniei și a fost uluit cînd a aflat ce succese a obținut Japonia în acest domeniu și de răspîndirea electrificării în întreaga țară prin folosirea cursurilor de ape din munți. Apoi a sărit la problema învățămîntului și din nou a început să-l asalteze pe Fuse cu întrebări : «Cînd a fost introdus la dv. învățămîntul general obligatoriu, pînă la cîți ani, la dv. există analfabeți ?». «Fericită țară — a exclamat Ilici cînd Fuse i-a răspuns că în Japonia aproape că nu există analfabeți. — Dar spune-mi, e adevărat că la dv. copiii nu sînt niciodată pedepsiți, nu sînt bătuți ? Am citit undeva acest lucru». «Da — a răspuns Fuse —. La noi copiii nu sînt bătuți, la noi există un fel de cult al copiilor ca bază a întregii familii și a statului». Tov. Lenin a rămas puțin pe gînduri și apoi a spus : «În acest caz dv. sînteți nu numai un popor fericit, ci și un mare popor. De această rămășiță a trecutului, de această rămășiță barbară, de sistemul aplicării de pedepse în procesul educației nu s-au dezbărat nici chiar așa-zisele țări înaintate din Europa». Apoi, după un răstimp, aruncînd o privire scrutătoare interlocutorului său, Lenin îl întrebă : «Și cum adică, la dv., în Japonia, nu li se dă chiar niciodată o palmă copiilor ?» «Nu — răspunse

categoric Fuse —, noi nu batem niciodată copiii». Lenin s-a dat puţin înapoi, ne-a privit mirat pe amîndoi şi, după ce am confirmat şi eu spusele lui Fuse, arătînd că am fost în Japonia pe cînd eram copil şi am avut o dădacă japoneză, a spus: «Da, e un popor minunat, asta înseamnă adevărată cultură»...

Fuse s-a grăbit să-şi scoată foaia cu întrebări şi a început să-i ia interviul.

În timp ce coboram scările, Fuse, ştergîndu-şi sudoarea de pe frunte, mă întrebă: «De fapt cine şi cui a luat interviu, el mie sau eu lui?»" („Lenin şi Orientul", Moscova, 1924, p. 49—50).

Un rezumat al interviului dat de Lenin lui Fuse a fost publicat la 26 iunie 1920 în ziarul socialist-revoluţionar „Volea", care apărea la Vladivostok. Stenograma convorbirii lui Lenin cu Fuse, care se publică în volumul de faţă, a apărut pentru prima oară în limba rusă în 1924, în culegerea „Lenin şi Orientul", iar apoi a fost publicată în prima ediţie a Operelor lui V. I. Lenin (vol. XX, partea a doua). În ediţiile a II-a, a III-a şi a IV-a ale Operelor lui V. I. Lenin această stenogramă nu a fost inclusă. — *129*.

66 Este vorba de Republica din Extremul Orient (R.E.O.), care a fost creată în aprilie 1920 pe teritoriul regiunilor Transbaikal, Amur, Primorie, Kamceatka şi Sahalinului de nord. Întemeierea R.E.O. ca stat burghezo-democratic, care promova însă o politică sovietică, corespundea intereselor Rusiei Sovietice, ce tindea să-şi asigure un răgaz de lungă durată în Extremul Orient şi să evite un război cu Japonia. Totodată, crearea unui stat-„tampon" în Extremul Orient a fost o măsură impusă de împrejurări. După cum sublinia V. I. Lenin, „împrejurările au determinat crearea unui stat-tampon — sub forma Republicii din Extremul Orient —, deoarece noi ştim foarte bine ce suferinţe fără seamăn îndură ţăranii siberieni de pe urma imperialismului japonez, cîte barbarii nemaipomenite au săvîrşit japonezii în Siberia" (Opere, vol. 31, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1956, p. 449).

După ce intervenţioniştii şi albgardiştii au fost izgoniţi de pe teritoriul Extremului Orient (cu excepţia Sahalinului de nord), la 14 noiembrie 1922, Adunarea naţională a Republicii din Extremul Orient a hotărît alipirea la R.S.F.S.R. — *129*.

67 *A doua Consfătuire pe întreaga Rusie a organizatorilor responsabili cu munca la sate*, convocată de C.C. al P.C. (b) din Rusia, a avut loc la Moscova, în Sala coloanelor a Casei sindicatelor, între 10 şi 15 iunie 1920. La această consfătuire au luat parte organizatorii cu munca la sate din gubernii, judeţe şi plase, în total peste 300 de delegaţi din 61 de gubernii. V. I. Lenin şi-a rostit cuvîntarea în şedinţa a treia, din 12 iunie. M. I. Kalinin a adus delegaţilor un salut din partea Comitetului Executiv Central din Rusia.

Raportul de activitate al secţiei pentru munca la sate de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia a fost prezentat de V. I. Nevski.

Pe baza acestui raport a fost adoptată o rezoluţie în care se sublinia importanţa muncii comuniste la sate şi-se exprima convingerea fermă că „secţia pentru munca la sate de pe lîngă C.C. va aplica neabătut directiva Congresului al IX-lea al partidului cu privire la intensificarea muncii agitatorice şi propagandistice în rîndurile ţărănimii“ („Rezoluţia celei de-a doua Consfătuiri pe întreaga Rusie a activiştilor de la sate“, Moscova, 1920, p. 4—5). De asemenea, au fost prezentate rapoarte din partea organizaţiilor locale, s-au discutat probleme organizatorice, precum şi alte probleme. Consfătuirea a adoptat un apel „Către toţi muncitorii din lume“, în care erau salutaţi muncitorii englezi, unguri, italieni şi muncitorii din alte ţări, care au luat hotărîrea de a împiedica trimiterea de muniţii şi trupe în ajutorul Poloniei burghezo-moşiereşti, care lupta împotriva Rusiei Sovietice. — *138*.

68 V. I. Lenin se referă la declaraţia făcută de Consiliul Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R., la 28 ianuarie 1920, guvernului Poloniei şi poporului polonez şi la apelul din 2 februarie 1920 al Comitetului Executiv Central din Rusia către poporul polonez. — *139*.

69 Este vorba de declaraţia din 8 decembrie 1919 a Consiliului suprem al Antantei „Cu privire la graniţa provizorie de răsărit a Poloniei“, publicată la 11 iunie 1920 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 125. — *139*.

70 Este vorba de broşurile „Ofensiva din octombrie asupra Petrogradului şi cauzele insuccesului campaniei. Însemnările unui ofiţer alb“ (1920) şi „Formarea guvernului de nord-vest. Explicaţii date de V. D. Kuzmin-Karavaev, A. V. Kartîşev şi M. N. Suvorov, membri ai Comisiei politice de pe lîngă comandantul suprem al Frontului de nord-vest“ (1919), editate la Helsingfors. — *142*.

71 *Democraţia narodovistă* (partidul narodoviştilor, naţional-democraţia, naţional-democraţii) — principalul partid reacţionar, partid naţionalist al moşierimii şi burgheziei poloneze, strîns legat de biserica catolică ; s-a constituit în 1897. Liderii lui au fost R. Dmowski, Z. Balicki, W. Grabski şi alţii. Lansînd lozinca „armoniei de clasă“ şi a „intereselor naţionale“, naţional-democraţii urmăreau să supună influenţei lor masele populare şi să le atragă pe făgaşul politicii lor reacţionare. Propagînd, ca mijloc de luptă împotriva mişcării socialiste şi general-democratice a poporului polonez, un înverşunat naţionalism şi şovinism militant, naţional-democraţii au încercat să izoleze poporul polonez de mişcarea revoluţionară rusă. În timpul primului război mondial (1914—1918), naţional-democraţii au sprijinit fără rezerve Antanta, mizînd pe victoria Rusiei ţariste şi sperînd că teritoriile poloneze aflate sub jugul Austriei şi Germaniei vor fi alipite la restul Poloniei şi se va forma o Polonie autonomă în cadrul Imperiului rus. Prăbuşirea regimului ţarist a silit pe naţional-democraţi să adopte o orientare filofranceză. Deşi duşmani înverşunaţi ai Revoluţiei Socialiste din Octombrie şi ai Statului

sovietic, totuşi, dată fiind tradiţionala lor poziţie antigermană, naţional-democraţii nu au sprijinit întotdeauna pe deplin politica externă antisovietică aventuristă a clicii lui Piłsudski, care a guvernat în Polonia începînd din 1926. În prezent, unele grupuri izolate ale partidului naţional-democraţilor îşi desfăşoară activitatea printre elementele reacţionare ale emigraţiei poloneze. — *143.*

72 *Partidul socialiştilor polonezi* — Partidul socialist polonez (P.P.S.) (Polska Partia Socjalistyczna) — partid naţionalist reformist, înfiinţat în 1892. Sub înrîurirea muncitorilor de rînd, în tot cursul existenţei P.P.S., în cadrul lui s-au format diferite grupări de stînga. Dintre acestea, unele au aderat ulterior la aripa revoluţionară a mişcării muncitoreşti poloneze.

În 1906, P.P.S. s-a scindat în „leviţa"-P.P.S. şi în fracţiunea şovinistă de dreapta, aşa-numita „praviţa"-P.P.S. („fracţiunea revoluţionară"). Sub influenţa partidului bolşevic, precum şi a S.D.R.P. şi L. (Social-democraţia din Regatul Poloniei şi din Lituania), „leviţa"-P.P.S. a evoluat treptat spre poziţii consecvent revoluţionare.

În anii primului război imperialist mondial, o mare parte din „leviţa"-P.P.S. s-a situat pe poziţii internaţionaliste, iar în decembrie 1918 a fuzionat cu S.D.R.P. şi L. Cele două partide fuzionate au format Partidul Muncitoresc Comunist din Polonia (aşa s-a numit pînă în 1925 Partidul Comunist din Polonia).

În timpul războiului mondial imperialist, aripa dreaptă a P.P.S. şi-a continuat politica naţional-şovină ; ea a organizat pe teritoriul Galiţiei legiuni poloneze care au luptat de partea imperialismului austro-german. După crearea statului burghez polonez, aripa dreaptă a P.P.S. a fuzionat în 1919 cu organizaţiile P.P.S. de pe teritoriul polonez aflat pînă atunci sub stăpînirea Germaniei şi Austriei şi şi-a reluat denumirea de P.P.S. Devenit partid de guvernămînt, P.P.S. a înlesnit trecerea puterii în mîna burgheziei poloneze, a desfăşurat o propagandă anticomunistă sistematică şi a sprijinit politica de agresiune împotriva Ţării sovietice, politica de cotropire şi asuprire a Ucrainei apusene şi a Bielorusiei apusene. Unele grupuri din P.P.S. care nu erau de acord cu această politică au aderat la Partidul Comunist din Polonia.

După lovitura de stat fascistă a lui Piłsudski (din mai 1926), P.P.S. a trecut formal în rîndurile opoziţiei parlamentare ; în realitate însă, el nu a dus o luptă activă împotriva regimului fascist, ci a continuat să-şi desfăşoare propaganda antisovietică şi anticomunistă. În această perioadă, elementele de stînga din P.P.S. au colaborat cu comuniştii polonezi, sprijinind într-o serie de campanii tactica frontului unic.

În timpul celui de-al doilea război mondial, P.P.S. s-a scindat din nou. Partea lui reacţionară, şovinistă, care a adoptat denumirea de „Wolność, Równość, Niepodległość" („Libertate, Egalitate, Independenţă"), a participat la „guvernul" reacţionar polonez din emigraţie, de la Londra. Cealaltă parte a P.P.S., care a

adoptat denumirea de „Partid muncitoresc al socialiştilor polonezi" (R.P.P.S.), a aderat sub influenţa „Partidului muncitoresc polonez" (P.P.R.), înfiinţat în 1942, la frontul popular împotriva ocupanţilor hitlerişti, a participat la lupta pentru eliberarea Poloniei de sub robia fascistă şi a militat pentru stabilirea unor relaţii de prietenie cu U.R.S.S.

În 1944, după eliberarea părţii de răsărit a Poloniei de sub ocupaţia germană şi după formarea Comitetului polonez de eliberare naţională, R.P.P.S. şi-a reluat denumirea de P.P.S. şi, împreună cu P.P.R., a participat la construirea Poloniei democrat-populare. În decembrie 1948, P.P.R. şi P.P.S. au fuzionat formînd Partidul Muncitoresc Unit Polonez (P.M.U.P.). — *143.*

73 *Instrucţia militară generală* — instruirea militară generală a populaţiei din Republica sovietică. Problema organizării instruirii militare generale a fost pusă la Congresul al VII-lea al P.C. (b) din Rusia (martie 1918) în rezoluţia „Asupra războiului şi a păcii". În această rezoluţie se spunea că una din principalele sarcini ale partidului este instruirea multilaterală, sistematică şi generală a populaţiei adulte, fără deosebire de sex, în domeniul cunoştinţelor militare şi al operaţiilor militare. Prin decretul din 22 aprilie 1918 al C.E.C. din Rusia a fost legiferată obligativitatea serviciului militar pentru toţi cetăţenii între 18 şi 40 de ani care nu exploatează munca altuia. Organele create în acest scop trebuiau să ţină evidenţa oamenilor muncii în vîrstă de recrutare, să-i instruiască după un program unic şi să creeze formaţii militare. Între 5 şi 25 iunie 1918 a avut loc primul congres (consfătuire) cu privire la instruirea militară generală, la care s-a stabilit modul de pregătire a instructorilor, programul pentru examinarea lor, organizarea unor secţii pentru instruirea militară generală, modul de convocare a congreselor, organizarea evidenţei populaţiei. De asemenea, congresul a adoptat o rezoluţie cu privire la birourile permanente ale congreselor şi regulamentul cu privire la inspecţie. — *148.*

74 Este vorba de *Partidul socialist francez*, care a fost creat în 1905 prin fuzionarea Partidului socialist din Franţa (guesdiştii) cu Partidul socialist francez (jaurèsiştii). În fruntea partidului unificat au ajuns reformiştii. De la începutul războiului imperialist mondial, conducerea partidului a trecut pe poziţiile social-şovinismului, ale sprijinirii făţişe a războiului imperialist şi s-a pronunţat pentru participarea la guvernul burghez. În partid exista o grupare centristă, avînd în frunte pe J. Longuet, grupare care se situa pe poziţii social-pacifiste şi promova o politică de conciliere cu social-şoviniştii (vezi adnotarea 5). În Partidul socialist francez a existat şi o aripă de stînga, revoluţionară, care se situa pe poziţii internaţionaliste şi era reprezentată mai ales de membri de rînd ai partidului.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie, în partid s-a desfăşurat o luptă aprigă între reformiştii declaraţi şi centrişti, de o parte, şi aripa de stînga, revoluţionară, care se întărise prin in-

trarea masivă în partid a muncitorilor de rînd — de altă parte. La congresul partidului, care s-a ţinut în decembrie 1920 la Tours, aripa revoluţionară a obţinut majoritatea. Congresul a adoptat hotărîrea de a adera la Internaţionala Comunistă şi a înfiinţat Partidul Comunist Francez. Majoritatea reformistă-centristă s-a desprins de partid şi a creat un partid aparte, păstrînd vechea denumire de Partid socialist francez. — *153.*

75 Proiectul de hotărîre propus de V. I. Lenin a fost adoptat, cu unele modificări neînsemnate, la şedinţa Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, 22 iunie 1920, la care au fost discutate tezele şi proiectul de rezoluţie cu privire la republica Turkestan, elaborat de o comisie specială. Proiectul acestei comisii cu observaţiile lui Lenin se publică în volumul de faţă în secţiunea „Materiale pregătitoare" (vezi p. 433—436). — *154.*

76 *Comisia pentru problemele Turkestanului* — comisia C.E.C. din Rusia şi a C.C.P. al R.S.F.S.R. pentru problemele Turkestanului; a fost creată în urma hotărîrii C.E.C. din Rusia şi a C.C.P. din 8 octombrie 1919; din ea făceau parte: G. I. Bokii, F. I. Goloşcekin, V. V. Kuibîşev, R. E. Rudzutak, M. V. Frunze şi S. Z. Eliava. Comisia pentru problemele Turkestanului avea împuternicirile unui organ de stat şi de partid şi a fost trimisă în Turkestan ca să ajute pe comuniştii şi pe toţi oamenii muncii din ţinut să lichideze înapoierea politică, economică şi culturală, să consolideze Puterea sovietică şi să întărească alianţa dintre popoarele din Turkestan şi din Rusia Sovietică; una dintre sarcinile comisiei era să îndrepte greşelile comise în aplicarea politicii naţionale în Turkestan.

Comisia a luat o serie de măsuri pentru întărirea organizaţiilor de partid locale şi în vederea luptei împotriva şovinismului de naţiune dominantă şi a naţionalismului local. Principalele probleme în jurul cărora se ducea lupta cu deviatorii în problema naţională erau problema principiilor autonomiei Turkestanului, problema relaţiilor cu organele federale, problema formelor şi metodelor construcţiei de partid. — *154.*

77 *Consfătuirea pe întreaga Rusie în legătură cu problema aprovizionării* (A doua Consfătuire generală în problema aprovizionării) a avut loc la Moscova între 29 iunie şi 3 iulie 1920. La lucrările ei au participat 257 de delegaţi. La consfătuire au fost organizate patru secţii: 1) colectări, 2) repartiţie, 3) organizatorică, 4) pentru aprovizionarea Armatei Roşii. În secţii au fost discutate aproximativ 20 de rapoarte. La şedinţele plenare au fost prezentate următoarele rapoarte: cu privire la predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole, cu privire la principiile politicii sovietice în domeniul repartiţiei, cu privire la sistemul de organizare a organelor de aprovizionare şi participarea muncitorilor la aceste organe, cu privire la reorganizarea cooperaţiei de consum. Consfătuirea a subliniat necesitatea atragerii pe scară largă a

oamenilor muncii la activitatea nemijlocită de aprovizionare şi importanţa organizării juste a unei reţele unice de organe de stat pentru aprovizionarea populaţiei, care să fie unite printr-un plan unic şi printr-o conducere unică. Consfătuirea a adoptat hotărîri amănunţite în legătură cu principalele probleme de pe ordinea de zi.

În şedinţa plenară din 1 iulie s-a dat citire telefonogramei adresate de V. I. Lenin prezidiului Consfătuirii pe întreaga Rusie. Într-o atmosferă de mare entuziasm, participanţii la consfătuire au trimis lui Lenin o telegramă de răspuns în care îşi exprimau hotărîrea fermă de a depune toate eforturile pentru a duce la îndeplinire sarcinile trasate. — *155.*

78 Este vorba de hotărîrea Congresului al IX-lea al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la atitudinea faţă de cooperaţie" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 509—511). — *155.*

79 *„Răspunsul la scrisoarea Comitetului provizoriu unit pentru constituirea Partidului Comunist al Marii Britanii"* a fost transmis prin radio şi publicat în limba engleză în „The Call" nr. 224 din 22 iulie 1920, organul de presă al Partidului socialist britanic. El a fost citit şi la Congresul comuniştilor englezi care a avut loc între 31 iulie şi 1 august 1920. — *158.*

80 *„Delegaţii de întreprindere"* sau comitete ale delegaţilor de întreprindere (Shop Stewards Committees) — organe muncitoreşti alese care au existat în Anglia într-o serie de ramuri ale industriei şi care au cunoscut o largă răspîndire în timpul primului război mondial. În condiţiile în care mişcarea muncitorească luase avînt şi nemulţumirea stîrnită de politica reformistă a liderilor trade-unionurilor crescuse, delegaţii din întreprinderi, unindu-se în comitete raionale, orăşeneşti şi formînd un Comitet naţional, s-au aflat în fruntea unei serii de acţiuni importante ale muncitorilor împotriva războiului imperialist şi pentru îmbunătăţirea condiţiilor de trai.

După victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, în perioada intervenţiei militare străine împotriva Republicii sovietice, comitetele delegaţilor de întreprindere au acordat un sprijin activ Rusiei Sovietice. O serie de militanţi ai acestor comitete (W. Gallacher, H. Pollit, A. MacManus şi alţii) au intrat în Partidul Comunist din Marea Britanie. — *159.*

81 Cuvîntarea lui V. I. Lenin a fost rostită la un miting de masă care a avut loc în Piaţa Uriţki (Piaţa palatului) în seara zilei de 19 iulie, după terminarea primei şedinţe a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste. — *160.*

82 V. I. Lenin a primit observaţii în legătură cu *„Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială"*

din partea lui G. V. Cicerin, N. N. Krestinski, I. V. Stalin, M. G. Rafes, E. A. Preobrajenski, N. D. Lapinski, I. Nedelkov (N. Şablin), reprezentantul comuniştilor bulgari, precum şi din partea mai multor activişti cu munci de conducere din Başkiria, Kirghizia, Turkestan etc. În observaţiile trimise, pe lîngă o seamă de raţionamente juste, unii autori au făcut şi greşeli serioase. Astfel, Cicerin interpretase greşit tezele lui Lenin cu privire la necesitatea sprijinirii mişcărilor de eliberare naţională, cu privire la încheierea unor acorduri cu burghezia naţională ; el nu ţinea seama de faptul că Lenin făcea o deosebire între burghezie şi ţărănime. În legătură cu aceasta, Lenin scria : „Am subliniat *cu mai multă tărie* alianţa cu *ţărănimea* (iar acest lucru *nu este tocmai* = burghezie)" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Preobrajenski, vorbind despre relaţiile dintre republicile din viitoarea Europă socialistă şi ţările înapoiate şi dependente din punct de vedere economic, scria : „...dacă va fi exclusă posibilitatea unui acord economic cu grupurile naţionale conducătoare, reprimarea lor violentă şi alipirea cu forţa a regiunilor importante, din punct de vedere economic, la uniunea republicilor europene, vor fi inevitabile". Acestei observaţii, Lenin i-a ripostat cu hotărîre că : „...întrece măsura. Nu există suficiente argumente pentru aceasta şi nu este just să se spună că *«reprimarea violentă»* este «inevitabilă». Profund greşit" („Voprosî Istorii K.P.S.S.", 1958, nr. 2, p. 16).

Declarînd că nu este de acord cu teza lui Lenin cu privire la existenţa unei deosebiri între relaţiile federative dintre republicile sovietice, bazate pe principiul autonomiei, şi relaţiile federative dintre republicile independente, Stalin a greşit. În articolul său „În legătură cu problema naţionalităţilor sau a «autonomizării»" şi în scrisoarea sa către membrii Biroului Politic „În legătură cu constituirea U.R.S.S.", Lenin a criticat aceste concepţii ale lui Stalin (vezi Opere, vol. 36, Bucureşti, Editura politică, 1958, p. 618—624 şi „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI, p. 496—498). — *163.*

83 Ca urmare a revoluţiei care a început la 27 ianuarie 1918 în Finlanda, guvernul burghez al lui Svinhufvud a fost răsturnat, şi puterea a trecut în mîna muncitorilor. La 29 ianuarie a fost constituit guvernul revoluţionar al Finlandei, Consiliul împuterniciţilor poporului, în care au intrat E. Gyling, O. Kuusinen, I. Sirola, A. Taimi şi alţii. Principalele măsuri ale guvernului muncitoresc au fost : adoptarea unei legi prin care ţăranii fără pămînt primeau fără plată pămînturile lucrate de ei în proprietate deplină, scutirea păturilor sărace ale populaţiei de plata oricăror impozite, exproprierea întreprinderilor care aparţineau proprietarilor fugiţi, instituirea controlului de stat asupra băncilor particulare (funcţiile lor au fost transmise băncii de stat) şi altele.

La 1 martie 1918 a fost semnat la Petrograd un tratat între Republica muncitorească socialistă finlandeză şi R.S.F.S.R. Bazat

pe principiile deplinei egalităţi în drepturi şi respectării suveranităţii ambelor părţi, acesta a fost primul tratat din istorie încheiat între două state socialiste.

Dar, revoluţia proletară învinsese numai în sudul Finlandei. Guvernul Svinhufvud s-a consolidat în nordul ţării, unde începuse să se concentreze toate forţele contrarevoluţiei, şi a cerut ajutorul guvernului Germaniei kaiserului. Ca urmare a intervenţiei forţelor armate germane, după un război civil înverşunat, în mai 1918, revoluţia din Finlanda a fost înăbuşită. În ţară s-a instaurat teroarea albă ; mii de muncitori şi ţărani revoluţionari au fost executaţi sau ucişi în torturi între zidurile închisorilor. — *166.*

84 Ca urmare a unor acţiuni de masă ale proletariatului şi ţărănimii letone împotriva ocupanţilor germani şi a guvernului contrarevoluţionar Ulmanis, la 17 decembrie 1918 în Letonia s-a format un guvern sovietic provizoriu care a editat Manifestul cu privire la trecerea puterii de stat în mîna Sovietelor. Rusia Sovietică a acordat poporului leton un ajutor frăţesc în lupta pentru instaurarea Puterii sovietice şi consolidarea Republicii Sovietice Socialiste Letone.

Sub conducerea Partidului comunist din Letonia şi a guvernului sovietic leton, a fost creată Armata Roşie ; în republică au fost confiscate pămînturile moşiereşti, au fost naţionalizate băncile, marile întreprinderi comerciale şi industriale, s-au introdus asigurările sociale pentru oamenii muncii şi ziua de muncă de 8 ore, a fost organizată alimentaţia publică pentru oamenii muncii.

În martie 1919 trupele armatei germane şi ale albgardiştilor, înarmate de imperialiştii din S.U.A. şi din ţările Antantei, au pornit o amplă ofensivă împotriva Letoniei Sovietice. În mai ele au ocupat Riga — capitala Letoniei Sovietice. După lupte înverşunate, la începutul lunii ianuarie 1920 tot teritoriul Letoniei a fost cotropit de intervenţionişti. Contrarevoluţia burgheză a instaurat în ţară un regim de teroare sîngeroasă, mii de muncitori şi ţărani revoluţionari au fost ucişi şi aruncaţi în închisori. — *166.*

85 V. I. Lenin se referă la articolul lui J. Marchlewski „Problema agrară şi revoluţia mondială", care a apărut în revista „Kommunisticeskii Internaţional" nr. 12 din 20 iulie 1920. Lenin citise acest articol înainte de a apare în revistă. — *171.*

86 V. I. Lenin ia această expresie din lucrarea lui K. Marx „Contribuţii la critica filozofiei hegeliene a dreptului. Introducere" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 1, Bucureşti, Editura politică, 1960, ed. a II-a, p. 420). — *190.*

87 *Partidul socialist din America* s-a constituit în iulie 1901, la Congresul de la Indianopolis, prin unificarea grupurilor ce s-au desprins din Partidul muncitoresc socialist şi din Partidul social-democrat din S.U.A., care a avut printre organizatorii săi pe E. Debs, militant popular al mişcării muncitoreşti din S.U.A. şi unul dintre fondatorii noului partid. Acest partid avea o

compoziţie socială neomogenă : în rîndurile sale au intrat o parte din muncitorii americani, muncitori imigranţi, precum şi mici fermieri şi oameni proveniţi din mica burghezie. Conducerea centristă şi oportunistă de dreapta a acestui partid (V. Berger, M. Hillquit ş.a.) contesta necesitatea dictaturii proletariatului, respingea metodele de luptă revoluţionare, reducînd în fond activitatea partidului la participarea la campaniile electorale. În anii primului război mondial s-au format în acest partid trei curente : social-şoviniştii, care sprijineau politica imperialistă a guvernului ; centriştii, care numai în vorbe erau împotriva războiului imperialist ; o minoritate revoluţionară, care se situa pe poziţii internaţionaliste şi lupta împotriva războiului.

Aripa stîngă a partidului, în frunte cu Ch. Rutenberg, W. Foster, W. Haywood etc., sprijinindu-se pe elementele proletare, ducea lupta împotriva conducerii oportuniste a partidului, pentru organizarea de acţiuni politice independente ale proletariatului, pentru crearea de sindicate bazate pe principiile luptei de clasă. În 1919, Partidul socialist din America s-a scindat. Aripa stîngă, care s-a desprins din partid, a devenit iniţiatoarea creării Partidului Comunist din America şi principalul lui nucleu.

În prezent, Partidul socialist este o organizaţie sectară cu un număr restrîns de membri. — *197.*

88 *Partidul socialist elveţian* (Partidul social-democrat din Elveţia) a fost creat în deceniul al 8-lea al secolului trecut ; a făcut parte din Internaţionala I. A doua oară a luat fiinţă în 1888. De o mare influenţă se bucurau în partid oportuniştii, care în perioada războiului imperialist mondial s-au situat pe poziţii social-şoviniste. În toamna anului 1916, elementele de dreapta s-au desprins de partid şi au format o organizaţie proprie. Majoritatea partidului, în frunte cu R. Grimm, s-a situat pe o poziţie centristă, social-şovinistă. Aripa stîngă a partidului s-a situat pe poziţii internaţionaliste. Sub influenţa Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie din Rusia, aripa stîngă a P.S.D. din Elveţia s-a întărit. În decembrie 1920, elementele de stînga s-au retras din acest partid şi s-au unit cu Partidul Comunist din Elveţia (vezi adnotarea 91). — *198.*

89 *Secţia din Torino a Partidului socialist italian* (pe atunci din această secţie făceau parte A. Gramsci, P. Togliatti, U. Terracini şi alţi reprezentanţi ai aripii de stînga, revoluţionare a partidului) a acuzat conducerea centristă a partidului că, în condiţiile avîntului revoluţionar din Italia (1919—1920), care oferea proletariatului posibilitatea de a cuceri puterea politică, n-a făcut o analiză justă a evenimentelor, n-a unit şi n-a coordonat lupta revoluţionară a maselor, n-a izgonit pe reformişti din partid. Secţia a făcut o serie de propuneri practice : să fie izgoniţi oportuniştii din partid, să fie create grupe comuniste în toate fabricile, în sindicate, în cazărmi ; să se creeze comitete de întreprindere pentru organizarea controlului asupra producţiei în

industrie şi agricultură. Secţia cerea să se treacă de îndată la pregătirea maselor populare în vederea creării Sovietelor.

V. I. Lenin se referă la propunerile secţiei din Torino adresate Consiliului naţional al partidului socialist italian, care au fost scrise de A. Gramsci (vezi Antonio Gramsci. Opere alese în trei volume, vol. 1, Moscova, 1957, p. 157—165). La propunerea lui Lenin, acest document a fost publicat în revista „Kommunisticeskii Internaţional" nr. 12 din 20 iulie 1920. — *199.*

90 *„L'Ordine Nuovo"* — săptămînal care a apărut la Torino din 1919, începînd din 1921 — cotidian ; iniţial a fost organul de presă al aripii de stînga a Partidului socialist italian, iar apoi (din 1921) organul de presă al Partidului Comunist Italian. Ziarul, condus de A. Gramsci şi P. Togliatti, a propagat ideile marxism-leninismului, a popularizat experienţa şi învăţămintele Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, a demascat politica conciliatoare a liderilor oportunişti ai Partidului socialist italian. Ulterior, grupul de revoluţionari închegat în jurul ziarului a devenit nucleul conducător al Partidului Comunist Italian. În octombrie 1922 ziarul a fost interzis de guvernul fascist, iar redacţia şi tipografia au fost devastate. Dar ziarul a continuat să apară ilegal pînă în decembrie 1922. În 1924 el şi-a reluat apariţia, dar curînd după aceea a fost din nou interzis. — *199.*

91 În octombrie 1918 o parte din social-democraţii de stînga elveţieni s-au unit în Partidul Comunist din Elveţia, care în această perioadă era încă o organizaţie cu un număr restrîns de membri. La Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, din partea acestei organizaţii au participat 2 delegaţi.

În decembrie 1920 din Partidul social-democrat din Elveţia s-a desprins aripa lui de stînga, care a pus problema creării în Elveţia a unei secţii puternice a Internaţionalei Comuniste. În martie 1921, la Congresul de la Zürich, la care au participat 28 de delegaţi din partea Partidului comunist şi 145 de delegaţi care reprezentau înainte aripa de stînga a Partidului social-democrat, a avut loc unificarea oficială a acestor două grupuri într-un singur partid — Partidul Comunist din Elveţia. — *200.*

92 Principalele teze ale acestui document au fost precizate de V. I. Lenin în planul raportului „Situaţia internaţională şi sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste" (vezi volumul de faţă, p. 452—455) şi dezvoltate în raportul prezentat la prima şedinţă a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste (vezi p. 215—235). — *202.*

93 Despre esenţa „wilsonismului" şi despre falimentul politicii lui Wilson, V. I. Lenin a vorbit la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, în raportul cu privire la situaţia internaţională şi sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste (vezi volumul de faţă, p. 223). — *203.*

94 Este vorba de raportul lui P. Levi „Situaţia politică şi alegerile parlamentare", prezentat la Congresul Partidului Comunist din Germania care a avut loc la Berlin la 14 şi 15 aprilie 1920. — *203.*

95 *Internaţionala a III-a, Comunistă (Comintern)* — organizaţie revoluţionară proletară internaţională, care a fiinţat între 1919 şi 1943, unind sub steagul marxism-leninismului partidele comuniste din diferite ţări.

Internaţionala a III-a a fost creată, din iniţiativa lui V. I. Lenin, la Congresul I (de constituire), care a avut loc între 2—6 martie 1919. Următoarele congrese au avut loc în 1920, 1921, 1922, 1924, 1928 şi 1935.

Partidele comuniste din diferite ţări făceau parte din Internaţionala a III-a în calitate de secţii ale acesteia. Organul suprem al Internaţionalei a III-a a fost Congresul mondial; în perioada dintre congrese, Internaţionala a III-a era condusă de Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste (C.E.I.C.).

Partidul Comunist din România s-a afiliat la Internaţionala a III-a în 1921 şi a fost membru al acesteia pînă la autodizolvarea ei.

În anii ce au urmat creării Internaţionalei a III-a, partidele comuniste au desfăşurat o largă activitate pentru mobilizarea maselor muncitoare din ţările respective la lupta împotriva exploatării capitaliste, au dus o temeinică muncă de educare comunistă a acestor mase. Ele s-au situat în fruntea clasei muncitoare în marile bătălii de clasă, în lupta împotriva fascismului, pentru eliberarea socială şi naţională. În această luptă partidele comuniste s-au maturizat, s-au călit, s-au întărit din punct de vedere organizatoric şi ideologic, prestigiul şi influenţa lor au crescut considerabil.

În ultima perioadă de existenţă a Cominternului, situaţia internaţională, precum şi condiţiile concrete din fiecare ţară au făcut ca forma organizatorică a unirii muncitorilor adoptată la crearea Internaţionalei a III-a să fie tot mai mult depăşită, rezolvarea problemelor mişcării muncitoreşti dintr-o ţară sau alta de către un centru internaţional să nu mai corespundă stadiului de dezvoltare a mişcării comuniste şi muncitoreşti mondiale, să constituie o frînă în calea creşterii acesteia. În aceeaşi perioadă practicile şi metodele greşite, amestecul în treburile interne ale partidelor au adus grave prejudicii mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale.

În mai 1943, Internaţionala a III-a s-a autodizolvat. — *204.*

96 *„Internaţionala" de la Amsterdam a sindicatelor galbene* (Federaţia internaţională a sindicatelor) a fost întemeiată la conferinţa de la Amsterdam care a avut loc între 26 iunie şi 2 august 1919 de către liderii sindicali reformişti din majoritatea ţărilor europene: Anglia, Franţa, Germania, S.U.A., Belgia, Danemarca, Olanda, Luxemburg, Norvegia, Suedia, Austria, Cehoslovacia,

Elveţia, Spania. În Internaţionala sindicală de la Amsterdam dominau liderii sindicali reacţionari din Anglia şi Franţa. Întreaga ei activitate era legată de politica partidelor oportuniste ale Internaţionalei a II-a. Internaţionala de la Amsterdam s-a pronunţat pentru colaborarea dintre proletariat şi burghezie şi a respins formele revoluţionare de luptă ale clasei muncitoare. Conducerea Internaţionalei de la Amsterdam a dus o politică de scindare a mişcării muncitoreşti, a exclus din rîndurile asociaţiei sindicatele de stînga, a respins toate propunerile Internaţionalei Sindicale Roşii cu privire la lupta comună împotriva ofensivei capitalului, împotriva pericolului de război, reacţiunii şi fascismului, cu privire la realizarea unităţii sindicale mondiale. Liderii Internaţionalei de la Amsterdam au sprijinit politica ostilă Uniunii Sovietice, dusă de cercurile conducătoare din ţările imperialiste.

O dată cu crearea Federaţiei Sindicale Mondiale în 1945, liderii Internaţionalei de la Amsterdam au hotărît dizolvarea organizaţiei lor. — *208.*

97 *Internaţionala Sindicală Roşie* — uniune internaţională a sindicatelor revoluţionare ; din punct de vedere organizatoric s-a constituit în 1921 ; a fiinţat pînă la sfîrşitul anului 1937. A reunit centrele sindicale cărora liderii reformişti ai Internaţionalei sindicale de la Amsterdam le-au interzis intrarea în organizaţia condusă de ei : C.C.S. din Rusia (sindicatele sovietice), Confederaţia generală, unitară, a muncii din Franţa, centrele sindicale revoluţionare din Australia, Belgia, Olanda, Indonezia, Irlanda, Canada, China, Columbia, Coreea, Lituania, Mongolia, Iran, Peru, Uruguai, Cehoslovacia, Chile, Estonia, precum şi grupurile şi curentele opoziţioniste din cadrul sindicatelor reformiste dintr-o serie de ţări capitaliste. Internaţionala sindicală a militat pentru realizarea unităţii mişcării sindicale pe baza luptei revoluţionare pentru apărarea intereselor clasei muncitoare. — *208.*

98 *„Punctul al douăzecilea din condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă“* a fost introdus de V. I. Lenin la şedinţa din 25 iulie 1920 a comisiei Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, cu prilejul discutării tezelor sale cu privire la condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă. Aceste teze, publicate în revista „Kommunisticeskii Internaţional“, cuprindeau, încă înainte de a fi puse în discuţie la congres, nouăsprezece condiţii. Congresul a adoptat douăzeci şi una de condiţii. În punctul douăzeci şi unu se spunea : „Membrii de partid care resping în principiu condiţiile şi tezele emise de Internaţionala Comunistă trebuie să fie excluşi din partid.

Aceasta se referă şi la delegaţii la congresele extraordinare de partid“ („Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Iulie-august 1920“, Moscova, 1934, p. 505). — *211.*

99 *Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste*, care a pus bazele programatice, tactice şi organizatorice ale Internaţionalei Comuniste, a avut loc între 19 iulie şi 7 august 1920 în Rusia Sovietică. Deschiderea congresului a avut loc la Petrograd ; şedinţele următoare, începînd de la 23 iulie, s-au ţinut la Moscova. La congres au participat 169 de delegaţi cu vot deliberativ şi 49 de delegaţi cu vot consultativ, reprezentînd 67 de organizaţii muncitoreşti din 37 de ţări.

Întreaga muncă de pregătire în vederea convocării Congresului al II-lea a fost condusă de V. I. Lenin, care a acordat acestui congres internaţional al organizaţiilor comuniste şi muncitoreşti o mare importanţă. Un rol de seamă în stabilirea sarcinilor Internaţionalei Comuniste şi în elaborarea liniei ei politice l-a avut cartea lui Lenin „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", scrisă de el înainte de deschiderea Congresului al II-lea.

Lenin a participat foarte activ la discuţii. Criticînd greşelile şi tezele eronate, el i-a ajutat pe delegaţi să se situeze pe o poziţie justă, principială şi să apere cu consecvenţă interesele proletariatului. — *213.*

100 *„The Times"* — cotidian, fondat în 1785 la Londra ; unul dintre marile ziare conservatoare ale burgheziei engleze. — *221.*

101 *„Buletinul Comisariatului poporului pentru afacerile externe"* — revistă, organul oficial al Comisariatului poporului pentru afacerile externe ; a apărut la Moscova de la 20 iunie 1919 pînă în iunie 1922. La revistă au colaborat : G. V. Cicerin, M. N. Pokrovski, F. A. Rotştein şi alţii. — *222.*

102 Este vorba de organizaţia internaţională, creată în această perioadă, a partidelor şi grupurilor socialiste care, sub presiunea maselor revoluţionare, s-au retras din Internaţionala a II-a. Această asociaţie, cunoscută sub denumirea de „Internaţionala a II1/2" sau „Internaţionala de la Viena" (denumirea oficială — „Asociaţia internaţională a partidelor socialiste"), a fost constituită la conferinţa de la Viena din februarie 1921. Criticînd în vorbe Internaţionala a II-a, liderii Internaţionalei a II1/2, în toate problemele mai importante ale mişcării proletare, promovau în fapte o politică oportunistă, scizionistă în rîndurile clasei muncitoare şi căutau să folosească asociaţia nou creată în scopul de a contracara influenţa pe care comuniştii o exercitau tot mai mult asupra maselor muncitoreşti. „Domnii din Internaţionala a II1/2 — scria Lenin —, care doresc să se numească revoluţionari, se dovedesc a fi în fapt, în fiecare situaţie serioasă, nişte contrarevoluţionari, căci lor le este frică de distrugerea prin violenţă a vechiului aparat de stat şi n-au încredere în forţele clasei muncitoare" (Opere, vol. 33, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1957, p. 5). —

În mai 1923 Internaţionalele a II-a şi a II1/2 s-au unit în aşa-numita Internaţională muncitorească socialistă. — *223.*

103 *Socialişti „de ghildă"*, „socialism de ghildă" — curent reformist în rîndurile trade-unionurilor engleze, apărut înainte de primul

război mondial. Socialiştii „de ghildă" negau caracterul de clasă al statului, semănau printre muncitori iluzii în ceea ce priveşte posibilitatea de a scăpa de exploatare fără luptă de clasă, propagau crearea, pe baza trade-unionurilor existente, a unor asociaţii de producţie — aşa-numitele „ghilde" — şi trecerea conducerii industriei în mîna acestor organizaţii, unite într-o federaţie. Pe această cale socoteau ei posibil să creeze treptat societatea socialistă.

O foarte intensă propagandă au desfăşurat socialiştii „de ghildă" îndeosebi după Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie, în tendinţa de a opune „teoria" „socialismului de ghildă" ideilor luptei de clasă şi a dictaturii proletariatului. În deceniul al 3-lea, „socialismul de ghildă" a pierdut orice influenţă în rîndurile clasei muncitoare din Anglia. — *234.*

104 Este vorba de Federaţia americană a muncii şi de partidul laburist englez (vezi adnotarea 18).

Federaţia americană a muncii (A.F.L.) — uniune sindicală din S.U.A., întemeiată în 1881. Organizată pe criterii de breaslă, A.F.L. grupează în rîndurile sale în special „aristocraţia muncitorească". Conducerea reformistă a A.F.L. respinge principiile socialismului şi ale luptei de clasă, propovăduieşte „colaborarea dintre clase" şi apără rînduielile capitaliste. Conducerea A.F.L. duce o politică de scindare a mişcării muncitoreşti internaţionale şi sprijină activ politica externă agresivă a imperialismului american. În 1955, A.F.L. a fuzionat cu altă uniune sindicală — Congresul sindicatelor industriale (C.I.O.). Noua uniune poartă denumirea de Federaţia americană a muncii — Congresul sindicatelor industriale (A.F.L.—C.I.O.). — *237.*

105 Este vorba de cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului". — *237.*

106 *Comisia pentru problema naţională şi problema colonială* a fost formată de Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste dintr-un număr de 20 de membri. Din ea au făcut parte reprezentanţi ai partidelor comuniste din următoarele ţări: Anglia, Austria, Bulgaria, China, Coreea, Franţa, Germania, India, Indonezia, Iran, Irlanda, Iugoslavia, Mexic, Olanda, Rusia, Turcia, S.U.A., Ungaria. Lucrările comisiei au fost conduse de V. I. Lenin. Comisia şi-a început lucrările la 25 iulie 1920 cu discutarea tezelor lui Lenin cu privire la problema naţională şi problema colonială, care la 26 iulie au şi fost prezentate congresului spre examinare. În afară de aceasta, în comisia pentru problema naţională şi problema colonială şi în şedinţele plenare ale congresului s-au discutat tezele propuse de M. N. Roi. — *241.*

107 *Jingoism* — şovinism agresiv, propagarea politicii imperialiste, agresive; originea acestui termen este cuvîntul „jingo", folosit în refrenul unui cîntec şovinist din deceniul al 7-lea al secolului trecut. — *246.*

108 *Manifestul de la Basel* — manifestul cu privire la război adoptat la Congresul socialist internaţional extraordinar care s-a ţinut la Basel în zilele de 24 şi 25 noiembrie 1912. Manifestul punea popoarele în gardă împotriva pericolului iminent al războiului imperialist mondial, dezvăluia scopurile de jaf ale acestui război şi chema pe muncitorii din toate ţările să ducă o luptă hotărîtă pentru pace, să opună „imperialismului capitalist forţa solidarităţii internaţionale a proletariatului". Manifestul de la Basel a condamnat cu hotărîre politica expansionistă a statelor imperialiste şi a chemat pe socialişti să lupte împotriva oricărei forme de asuprire a popoarelor mici şi de manifestare a şovinismului. — *246.*

109 *Condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă* au fost discutate în prealabil în cadrul unei comisii alese de congres. În comisie au intrat reprezentanţi din partea partidelor comuniste din Rusia, Germania, Bulgaria, S.U.A., Ungaria, Austria, Olanda, din partea muncitorilor industriali ai lumii, din Irlanda, din partea aripii de stînga a Partidului social-democrat din Elveţia şi din partea grupului comunist din Franţa. La lucrările comisiei a participat nemijlocit V. I. Lenin. La baza lucrărilor comisiei au stat tezele lui Lenin : „Condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă" (vezi volumul de faţă, p. 204—210, 211). La 29 iulie comisia a pus aceste teze în discuţia congresului. După ce au fost discutate în trei şedinţe plenare (şedinţele a 6-a, a 7-a şi a 8-a), la 6 august congresul a adoptat Condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă. — *248.*

110 *Programul de la Erfurt* — programul Partidului social-democrat din Germania, adoptat în octombrie 1891, la Congresul de la Erfurt. Acest program reprezenta un pas înainte faţă de Programul de la Gotha (1875). La baza lui a stat teoria marxistă a pieirii inevitabile a modului de producţie capitalist şi a înlocuirii lui cu modul de producţie socialist ; în acest program se afirma că clasa muncitoare trebuie să ducă lupta politică, se sublinia rolul conducător al partidului în această luptă etc., dar şi Programul de la Erfurt conţinea o serie de concesii serioase făcute oportunismului. F. Engels, în lucrarea „Observaţii critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891" (vezi K. Marx şi F. Engels, Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 220—234), a făcut o critică amplă proiectului de Program de la Erfurt ; aceasta era, în fond, o critică la adresa oportunismului întregii Internaţionale a II-a. Dar conducerea social-democraţiei germane a ascuns maselor de partid critica făcută de Engels, iar la elaborarea textului definitiv al programului nu s-a ţinut seama de principalele lui observaţii. V. I. Lenin considera că cel mai mare neajuns al Programului de la Erfurt, o concesie lăşă făcută oportunismului, este faptul că în el nu se spune nimic despre dictatura proletariatului. — *248.*

111 Vezi articolul lui G. V. Plehanov „Pentru ce să-i fim recunoscători ? Scrisoare deschisă către Karl Kautsky" (G. V. Plehanov,

Opere filozofice alese, vol. II, Bucureşti, Editura politică, 1961, p. 302. — *249.*

112 Problema afilierii Partidului Comunist Englez la Partidul laburist s-a rezolvat cu prilejul discutării tezelor lui V. I. Lenin cu privire la sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste, la ultima şedinţă, din 6 august, a congresului. După cuvîntarea lui Lenin, congresul s-a pronunţat cu majoritate de voturi (58 de voturi pentru, 24 contra şi 2 abţineri) pentru afilierea partidului comunist la Partidul laburist. Dar laburiştii au refuzat să primească partidul comunist în organizaţia lor. — *260.*

113 *„The Call"* — ziar, organul de presă al Partidului socialist britanic. A fost fondat la Londra în februarie 1916 de aripa de stînga, internaţionalistă, a P.S.B., din care făceau parte W. Gallacher, A. Inkpin, J. Maclean, F. Rotstein şi alţii ; a apărut pînă în iulie 1920. În total au apărut 225 de numere. — *263.*

114 *„Scrisoare către comuniştii din Austria"* — a fost scrisă de V. I. Lenin în legătură cu hotărîrea Partidului Comunist din Austria cu privire la boicotarea alegerilor parlamentare. La 31 august 1920, în ajunul deschiderii conferinţei generale a partidului, scrisoarea lui Lenin a apărut în ziarul „Die Rote Fahne", organul central al Partidului Comunist din Austria. Scrisoarea lui Lenin le-a ajutat comuniştilor austrieci să-şi îndrepte greşeala şi să se situeze pe o poziţie justă. La 1 septembrie 1920, în conformitate cu hotărîrea Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, conferinţa a adoptat hotărîrea cu privire la participarea partidului la alegerile parlamentare. Comuniştii austrieci s-au prezentat în alegeri sub lozinca unităţii revoluţionare a clasei muncitoare. — *268.*

115 Radiotelegrama d-lui Segrew, corespondentul ziarului burghez din Londra „Daily News", adresată lui V. I. Lenin a apărut la 12 septembrie 1920 în nr. 202 al ziarului „Pravda" împreună cu răspunsul lui Lenin. În radiotelegrama sa, d-l Segrew arăta că unii socialişti din Europa occidentală care au vizitat Rusia Sovietică au publicat articole antisovietice şi-l ruga pe Lenin să-şi spună părerea în legătură cu aceasta. — *277.*

116 *A noua Conferinţă generală a P.C. (b) din Rusia* a avut loc la Moscova între 22 şi 25 septembrie 1920. La lucrările acestei conferinţe au luat parte 241 de delegaţi (116 cu vot deliberativ şi 125 cu vot consultativ), reprezentînd 700 000 de membri de partid. La conferinţă au participat reprezentanţi ai organizaţiilor guberniale din R.S.F.S.R. şi din Ucraina, ai C.C. ale partidelor comuniste din Azerbaidjan şi din Armenia. Armata a fost reprezentată printr-un număr de 34 de delegaţi. Pe ordinea de zi a conferinţei au figurat următoarele probleme : 1) Raportul reprezentantului comuniştilor polonezi ; 2) Raportul politic al C.C. ; 3) Raportul organizatoric al C.C. ; 4) Cu privire la sarcinile ime-

diate ale construcţiei de partid ; 5) Raportul comisiei de studiere a istoriei partidului ; 6) Darea de seamă cu privire la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

La începutul lucrărilor conferinţei s-a dat ascultare unei comunicări a muncitorului polonez W. Ulanowski, care venise din Varşovia şi care i-a informat pe delegaţi despre situaţia politică din Polonia burghezo-moşierească şi despre lupta curajoasă a proletariatului polonez pentru sprijinirea Rusiei Sovietice. În rezoluţia adoptată de conferinţă în legătură cu problema poloneză se spunea : „În deplina solidaritate a punctelor de vedere pe care se situează comuniştii polonezi şi ruşi conferinţa vede o chezăşie a victoriei noastre finale, în pofida greutăţilor pe care le vom avea de întîmpinat în lupta ce urmează.

Conferinţa trimite un salut frăţesc muncitorilor-comunişti din Polonia“ („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.“, partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 527).

Raportul politic al C.C. a fost prezentat de V. I. Lenin la prima şedinţă a conferinţei. Principala problemă pusă în raportul politic al Comitetului Central a fost problema încheierii păcii cu Polonia şi pregătirea zdrobirii armatei albgardiste a lui Vranghel.

Pe marginea raportului lui Lenin s-au purtat discuţii aprinse. Deosebit de furtunoase au fost discuţiile în legătură cu cauzele insuccesului trupelor sovietice în apropierea Varşoviei. În cuvîntul său de încheiere, V. I. Lenin a făcut bilanţul discuţiilor purtate pe marginea raportului C.C., arătînd că intervenţiile delegaţilor oferă un material extrem de preţios din care se vor trage învăţămintele şi concluziile necesare. Conferinţa a adoptat în unanimitate o rezoluţie cu privire la condiţiile de încheiere a păcii cu Polonia. A fost aprobată declaraţia C.E.C. din Rusia în legătură cu condiţiile concrete ale păcii cu Polonia, declaraţie întocmită sub conducerea directă a lui Lenin şi redactată de el (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 123—126).

Un loc important în lucrările conferinţei a IX-a l-a ocupat discutarea problemei sarcinilor imediate ale construcţiei de partid. Încă la începutul lunii septembrie 1920, Comitetul Central a adresat tuturor organizaţiilor de partid o scrisoare circulară în care atrage atenţia asupra unor fenomene nesănătoase manifestate pe atunci într-o serie de organizaţii de partid ; se releva că unii comunişti care deţineau posturi de conducere în instituţii de stat şi economice nu luptau împotriva birocratismului, abuzau de situaţia lor, se rupeau de organizaţia lor de partid şi de masele muncitoare. La propunerea C.C., organizaţiile de partid locale au discutat în adunările de partid această scrisoare şi, prin delegaţii lor, au prezentat conferinţei propuneri concrete pentru înlăturarea lipsurilor. La conferinţă, în timpul discutării sarcinilor construcţiei de partid, T. V. Sapronov, care a fost desemnat în calitate de coraportor, a luat cuvîntul în numele grupului antipartinic al „centralismului democratic“. Acest grup s-a ridicat

împotriva disciplinei de partid şi a rolului conducător al partidului comunist în Soviete şi în sindicate. Că şi Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia, conferinţa de partid a dat o ripostă hotărîtă grupului „centralismului democratic".

Conferinţa a adoptat rezoluţia „Cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid", al cărei proiect fusese scris de Lenin (vezi volumul de faţă, p. 292—293). De asemenea, Lenin a scris „Propuneri la rezoluţia cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid" (vezi volumul de faţă, p. 294). În rezoluţie erau prevăzute măsuri concrete, menite să ducă la întărirea rîndurilor partidului şi a rolului său conducător în Statul sovietic, la dezvoltarea pe toate căile a democraţiei interne de partid şi a celei sovietice. Se recomanda „să se convoace cît mai des adunări generale ale membrilor de partid la care să participe în mod obligatoriu toţi activiştii cu munci de răspundere din organizaţie" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 522). Conferinţa a arătat că comuniştii de rînd trebuie să fie atraşi pe scară mai largă la o participare activă la lucrările conferinţelor guberniale şi ale plenarelor comitetelor guberniale ale P.C. (b) din Rusia. S-au stabilit de asemenea măsuri pentru înlăturarea oricăror urme de birocratism din munca organelor de stat şi economice. Pentru combaterea diferitelor abuzuri şi pentru examinarea plîngerilor venite de la comunişti, conferinţa a considerat necesară crearea unei comisii de control, iar pe lîngă comitetele guberniale — a unor comisii speciale de partid.

La raportul organizatoric al C.C., conferinţa a adoptat o rezoluţie în care se cerea intensificarea muncii Secretariatului C.C. în direcţia cunoaşterii mai îndeaproape a activităţii organizaţiilor locale şi a experienţei lor, precum şi acordarea unei atenţii mai mari activităţii desfăşurate de Secţia agitaţie şi propagandă ; în rezoluţie se arată, de asemenea, că trebuie îmbunătăţită conducerea nemijlocită din partea C.C. a muncii organizatorice a organizaţiilor de partid din rîndurile Armatei Roşii şi Flotei Roşii şi se sublinia că nu se poate admite ca activitatea acestor organizaţii să fie separată de viaţa socială. — *279.*

117 „*Comitetul de acţiune*" („Consiliul de acţiune"), creat de muncitorii englezi pentru a împiedica intrarea Angliei în război contra Rusiei Sovietice, a fost organizat la Londra, la conferinţa comună din 9 august 1920 a reprezentanţilor Comitetului parlamentar al trade-unionurilor, ai Comitetului executiv şi ai grupului parlamentar al Partidului laburist. În afară de „Comitetul de acţiune" central, creat la Londra, în provincie luau fiinţă „comitete de acţiune" locale. La sfîrşitul lunii august, în Anglia erau peste 150 de „comitete de acţiune", iar peste o lună numărul lor s-a dublat. Un rol important în organizarea „comitetelor de acţiune" a avut Partidul Comunist din Marea Britanie, care, luptînd să obţină poziţii conducătoare în comitetele de grevă locale, „aşa încît să se poată opune tuturor încercărilor liderilor sin-

dicali şi laburişti de a nesocoti voinţa muncitorilor de rînd şi de a capitula într-un moment decisiv" („The Communist", London, N. 2, 12 august 1920), i-a chemat pe comunişti să facă tot posibilul pentru a fi reprezentaţi în aceste organizaţii. — *283.*

118 V. I. Lenin se referă la intervenţia lui A. M. Kollontai, care spunea că cei ce critică sînt persecutaţi şi că uneori li s-a recomandat, după cum s-a exprimat ea, să plece „în locuri plăcute şi călduroase, pentru a mînca piersici". — *288.*

119 Propunerile lui V. I. Lenin cu privire la instituirea unei comisii de control au fost incluse, cu unele modificări, în rezoluţia Conferinţei a IX-a generale a P.C. (b) din Rusia „Cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 521—528).

Textul de la cuvintele : „În privinţa mutărilor se va adăuga :" şi pînă la sfîrşitul frazei a fost şters de Lenin şi nu a fost inclus în rezoluţie. — *294.*

120 *„Scrisoarea către muncitorii germani şi francezi. În legătură cu discuţiile despre Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste"* a fost publicată la 25 septembrie 1920 în ziarele „Pravda" şi „Izvestiia C.E.C. din Rusia", la 28 septembrie în ziarul „Die Rote Fahne", organul de presă al Partidului Comunist din Germania, la 1 octombrie în „L'Humanité", organul de presă al Partidului Comunist Francez, şi în noiembrie 1920 în „The Comunist", organul de presă al Partidului Comunist din Marea Britanie. — *295.*

121 *Cuvîntarea rostită de V. I. Lenin la 2 octombrie 1920 la cel de-al III-lea Congres general al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia* a fost publicată pentru prima oară în ziarul „Pravda" (nr. 221, 222, 223) din 5, 6 şi 7 octombrie 1920. În acelaşi an, cuvîntarea a fost publicată sub titlul „Sarcinile uniunilor tineretului (Cuvîntare rostită la cel de-al III-lea Congres general al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia)" în broşură. Această primă ediţie a broşurii a fost redactată de Lenin. Tirajul de 200 000 de exemplare în care a apărut broşura s-a epuizat imediat ; broşura era atît de mult căutată, încît textul ei era copiat la maşină sau chiar de mînă. Ulterior, cuvîntarea rostită de Lenin la cel de-al III-lea Congres al Comsomolului a fost reeditată de mai multe ori de diferite edituri, care îi dădeau diferite titluri : „Ce să învăţăm şi cum să învăţăm ?", „Cum trebuie să fie un comsomolist ?", „Poruncile lui Ilici", „Poruncile date de Ilici tineretului", „Sarcinile tineretului", „Cum să înveţe tineretul comunismul ?", „Despre educaţia comunistă a tineretului şi despre morala comunistă". În 1930 editura „Molodaia gvardia" a scos o ediţie jubiliară a broşurii „Sarcinile uniunilor tineretului", cu adnotări redactate de N. K. Krupskaia. Cuvîntarea rostită de

Lenin la cel de-al III-lea Congres al Comsomolului a fost inclusă în toate ediţiile Operelor lui V. I. Lenin ; de două ori a fost tipărită după textul broşurii şi de două ori după textul apărut în ziarul „Pravda". În ediţia de faţă, cuvîntarea lui Lenin se tipăreşte după textul broşurii „Sarcinile uniunilor tineretului" editate în 1920. (În cele mai multe cazuri alineatele se dau după textul ziarului „Pravda".) În broşură, la textul cuvîntării lui Lenin s-au dat următoarele subtitluri redacţionale, care în Opere nu apar : „Fără învăţătură nu există comunism", „Ce să învăţăm ?", „Vechea şcoală", „Învăţătura lui Marx", „Cultura proletară", „Însuşirea critică a faptelor", „Disciplina conştientă", „Construcţia economică", „Construcţia societăţii comuniste", „Morala comunistă", „Lupta de clasă", „Instinctul de proprietate", „Lupta împotriva exploatatorilor", „Uniunea tineretului comunist", „Ce înseamnă a fi comunist ?", „Munca comunistă", „Obligaţiile membrilor Uniunii tineretului", „Viitorul aparţine tineretului !"

Cel de-al III-lea Congres general al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia a avut loc la Moscova între 2 şi 10 octombrie 1920. La congres au participat circa 600 de delegaţi. Pe ordinea de zi a congresului au figurat următoarele probleme : 1) Situaţia militară şi economică a republicii ; 2) Internaţionala Comunistă a Tineretului ; 3) Raportul C.C. al U.T.C. din Rusia ; 4) Educaţia socialistă a tineretului ; 5) Armata de miliţie şi dezvoltarea fizică a tineretului ; 6) Programul U.T.C. din Rusia ; 7) Statutul U.T.C. din Rusia ; 8) Alegerea C.C. al U.T.C. din Rusia. Lenin şi-a rostit cuvîntarea la prima şedinţă a congresului, în seara zilei de 2 octombrie.

După ce şi-a rostit cuvîntarea, V. I. Lenin a răspuns la numeroase bileţele. Răspunzînd la întrebarea care sînt sarcinile U.T.C. din Rusia, dată fiind situaţia de pe fronturi, Lenin a arătat că „în prezent pe primul plan trebuie să stea problema militară, pentru ca toate forţele să fie dirijate împotriva lui Vranghel", iar congresul Comsomolului trebuie să discute în mod concret ce măsuri urgente trebuie să ia Uniunea tineretului comunist pentru a da ajutor în acest sens. O serie de întrebări se refereau la situaţia ţărănimii, la faptul că o parte dintre ţărani erau nemulţumiţi că trebuie să predea în mod obligatoriu surplusurile de produse agricole şi că era lipsă de mărfuri industriale. Lenin a explicat de ce, în condiţiile de atunci, trebuie aplicat sistemul predărilor obligatorii a surplusurilor de produse agricole ; el a arătat că, pentru ca ţăranii să poată fi aprovizionaţi cu unelte, maşini agricole şi mărfuri de larg consum, trebuie puse în funcţiune fabricile şi uzinele, „iar industria noastră, care se află într-o stare de ruină, nu poate fi refăcută atîta timp cît muncitorul nu va avea hrană şi nu vor fi stocate suficiente cantităţi de combustibil şi de materii prime". La întrebarea care trebuie să fie relaţiile dintre Comsomol şi P.C. (b) din Rusia, Lenin a răspuns că U.T.C. din Rusia trebuie să lucreze sub conducerea partidului, trebuie să se călăuzească după „directivele generale

ale partidului, dacă într-adevăr vrea să fie o organizaţie comunistă". Lenin a subliniat din nou că activitatea Comsomolului trebuie să constituie un exemplu pentru tot tineretul. Societatea comunistă, a spus Lenin, va fi creată în lupta împotriva tuturor exploatatorilor. „Crearea unei astfel de societăţi presupune timp îndelungat, organizare, studiu, educaţie" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Pornind de la aceste indicaţii ale lui Lenin, cel de-al III-lea Congres al U.T.C. din Rusia a scos în evidenţă următoarea tezăprogramatică : „Principala sarcină a U.T.C. din Rusia este educaţia comunistă a tineretului muncitor, care presupune o strînsă îmbinare a pregătirii teoretice cu participarea activă la viaţa, munca şi lupta maselor muncitoare. Acestei sarcini a educaţiei comuniste a tineretului, datorită căruia vom avea constructori energici şi pricepuţi pentru economia socialistă, apărători ai Republicii sovietice, organizatori ai noii societăţi, trebuie să-i fie subordonată toată munca practică a U.T.C. din Rusia în toate domeniile ei de activitate" („Cel de-al treilea Congres general al U.T.C. din Rusia. Dare de seamă stenografică". Moscova-Leningrad, 1926, p. 308). — *298.*

122 Este vorba de proletcultişti — membri ai organizaţiei cultural-educative Proletcult. Apărut încă în septembrie 1917 ca organizaţie muncitorească de sine stătătoare, Proletcultul, a cărui conducere era concentrată în mîinile lui A. A. Bogdanov şi ale adepţilor lui, a continuat să-şi apere „independenţa" şi după Revoluţia din Octombrie, opunîndu-se astfel statului proletar. Datorită acestui fapt, în Proletcult au pătruns şi au început să exercite o influenţă hotărîtoare intelectualii burghezi. Proletcultiştii negau de fapt importanţa moştenirii culturale a trecutului, căutau să se delimiteze de sarcinile muncii cultural-educative de masă şi să creeze complet rupţi de viaţă şi „prin metode de laborator" o cultură deosebită, o „cultură proletară". Recunoscînd în vorbe marxismul, Bogdanov, principalul ideolog al Proletcultului, propaga de fapt o filozofie idealist-subiectivă, machistă. Proletcultul nu era o organizaţie omogenă. În afară de intelectuali burghezi, care aveau un rol conducător în multe organizaţii ale Proletcultului, aici a intrat şi tineret muncitoresc, pătruns de dorinţa sinceră de a ajuta la construcţia culturală a Statului sovietic. Organizaţiile proletcultiste au ajuns la cea mai mare dezvoltare în 1919. La începutul deceniului al 3-lea ele au început să decadă ; în 1932 Proletcultul şi-a încetat existenţa.

În proiectul de rezoluţie „Despre cultura proletară" (vezi volumul de faţă, p. 336—337), ca şi într-o serie de alte lucrări ale sale, V. I. Lenin a supus unei critici hotărîte orientarea Proletcultului. — *304.*

123 *Congresul muncitorilor şi funcţionarilor din industria pielăriei* (Cel de-al III-lea Congres general al muncitorilor şi funcţionarilor

din industria pielăriei din Rusia) a avut loc la Moscova între 2 şi 6 octombrie 1920. La congres au participat circa 300 de delegaţi. Pe ordinea de zi au figurat următoarele probleme : sarcinile sindicatelor, darea de seamă a C.C. al sindicatului muncitorilor şi funcţionarilor din industria pielăriei, organizarea conducerii industriei pielăriei, politica tarifelor, protecţia muncii, activitatea cultural-educativă a sindicatului, probleme organizatorice şi altele. V. I. Lenin a luat cuvîntul la prima şedinţă a congresului. — *319.*

124 Este vorba de cuvîntarea rostită de comunistul polonez W. Ulanowski la Conferinţa a IX-a generală a P.C. (b) din Rusia. — *322.*

125 *Consiliul Apărării (Consiliul Apărării Muncitoreşti şi Ţărăneşti)* a fost creat printr-o hotărîre a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia la 30 noiembrie 1918. În această hotărîre se arăta că sarcina Consiliului Apărării este aceea de a traduce în fapt decretul C.E.C. din 2 septembrie 1918, prin care Republica sovietică a fost declarată tabără militară. Consiliul Apărării era un organ extraordinar al Statului sovietic, organ a cărui creare a fost dictată de situaţia excepţional de grea în care se afla ţara. Acest organ a fost învestit cu puteri discreţionare în ce priveşte mobilizarea forţelor şi resurselor pentru apărarea ţării. Preşedinte al Consiliului Apărării a fost numit V. I. Lenin.

Hotărîrile Consiliului Apărării erau obligatorii pentru toate departamentele şi instituţiile centrale şi locale, pentru toţi cetăţenii Republicii sovietice. Acest consiliu era principalul organ militar, economic şi de planificare al republicii în perioada intervenţiei străine şi a războiului civil. Sub controlul permanent al Consiliului Apărării a fost pusă activitatea Consiliului militar-revoluţionar şi a altor organe militare.

La începutul lunii aprilie 1920, Consiliul Apărării Muncitoreşti şi Ţărăneşti a fost reorganizat şi a luat denumirea de Consiliu al Muncii şi Apărării (C.M.A.). Printr-o hotărîre a celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, în decembrie 1920 Consiliul Muncii şi Apărării a fost transformat într-o comisie a Consiliului Comisarilor Poporului a cărei sarcină principală era coordonarea activităţii tuturor departamentelor în domeniul construcţiei economice ; a funcţionat pînă în 1937. — *332.*

126 *Proiectul rezoluţiei „Despre cultura proletară"* a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu convocarea primului Congres general al Proletcultului din Rusia, care s-a ţinut la Moscova între 5 şi 12 octombrie 1920. Proiectul lui Lenin a stat la baza dezbaterii problemei Proletcultului în şedinţele din 9 şi 11 octombrie 1920 ale Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Fracţiunea comunistă din cadrul primului congres al Proletcultului a primit sarcina să facă să fie adoptată o rezoluţie cu privire la subordonarea organizaţiilor proletcultului la centru şi în provincie faţă de organele Comisariatului poporului pentru învăţămînt. Această re-

zoluţie, care a fost întocmită în spiritul indicaţiilor directe ale lui Lenin, a fost adoptată în unanimitate de congresul Proletcultului. După congres însă, unii conducători proletcultişti au început să-şi exprime dezacordul faţă de rezoluţia adoptată şi încercau să denatureze în faţa proletcultiştilor de rînd sensul ei, prezentînd lucrurile în aşa fel, ca şi cum C.C. al P.C. (b) din Rusia ar limita iniţiativa muncitorilor în domeniul creaţiei artistice şi ar urmări să lichideze organizaţiile Proletcultului. Tuturor acestor afirmaţii mincinoase, demagogice li s-a dat o ripostă în scrisoarea C.C. al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la Proletculte" (publicată în ziarul „Pravda" nr. 270 din 1 decembrie 1920), în care a fost făcută o analiză amănunţită a greşelilor săvîrşite de proletcultişti. — *236.*

127 În darea de seamă cu privire la cuvîntarea rostită de A. V. Lunacearski la 7 octombrie 1920 la congresul Proletcultului se spunea: „Tov. Lunacearski a arătat că Proletcultul trebuie să aibă o situaţie deosebită, o autonomie deplină..." („Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 224 din 8 octombrie 1920). În legătură cu acest episod, Lunacearski spune în amintirile sale următoarele: „În timpul congresului Proletcultului din octombrie 1920, Vladimir Ilici mi-a trasat ca sarcină să mă duc la congres şi să arăt clar că Proletcultul trebuie să fie subordonat Comisariatului poporului pentru învăţămînt şi că trebuie să se considere drept o instituţie a acestuia etc. Într-un cuvînt, Vladimir Ilici voia ca noi să apropiem Proletcultul de stat; în acelaşi timp, el a luat măsuri ca să-l apropie şi de partid. Cuvîntarea pe care am rostit-o la congres o redactasem într-o formă destul de evazivă şi de conciliantă. Această cuvîntare i-a fost transmisă lui V. I. Lenin într-o formă şi mai atenuată. El m-a chemat la el şi m-a făcut de două parale" („V. I. Lenin despre literatură şi artă", Moscova, 1960, p. 667). — *236.*

128 Proiectul lui V. I. Lenin cu completările respective a fost adoptat la şedinţa din 14 octombrie 1920 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *342.*

129 *Congresul de la Baku al popoarelor din Orient* (Primul Congres al popoarelor din Orient) a avut loc între 1 şi 7 septembrie 1920. La Congresul de la Baku au luat parte 1 891 de delegaţi, reprezentînd 37 de naţionalităţi (din Caucaz, Asia centrală, Afganistan, Egipt, India, Iran, China, Coreea, Siria, Turcia, Japonia şi din alte ţări). Două treimi din numărul delegaţilor erau comunişti (1 273 de delegaţi). În ajunul deschiderii congresului, la 31 august 1920, a avut loc adunarea solemnă a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor, ostaşilor roşii şi matrozilor din Baku şi a congresului sindicatelor din Azerbaidjan, care a salutat pe delegaţii sosiţi la congres. Congresul a fost salutat şi de reprezentanţii unor partide comuniste din Europa şi America — Béla Kun (Ungaria), Thomas Quelch (Anglia), John Reed (S.U.A.) şi alţii.

Congresul popoarelor din Orient a dezbătut următoarele probleme: 1) Situaţia internaţională şi sarcinile popoarelor muncitoare din Orient; 2) Problema naţională şi problema colonială; 3) Problema agrară; 4) Sovietele în Orient; 5) Problema organizatorică şi altele. Pentru pregătirea materialelor, la congres au fost create patru comisii: pentru problema agrară, pentru problema naţională şi problema colonială, pentru problema construcţiei sovietice şi pentru problema organizatorică.

Congresul popoarelor din Orient a aderat la hotărîrile Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste şi, pe baza acestora, a elaborat o serie de rezoluţii. Au fost aprobate „Tezele cu privire la Puterea sovietică în Orient". În teze se vorbea despre necesitatea folosirii de către popoarele orientale a experienţei construcţiei sovietice din Rusia, despre însemnătatea Sovietelor pentru desfiinţarea exploatării imperialiste, pentru trecerea pămîntului în mîna oamenilor muncii şi stabilirea unei colaborări frăţeşti între oamenii muncii de diferite naţionalităţi. Congresul a mai adoptat „Tezele cu privire la problema agrară", în care erau enumerate sursele asupririi şi exploatării ţărănimii din Orient şi erau preconizate măsuri revoluţionare în vederea înfăptuirii unor transformări agrare (naţionalizarea pămîntului şi trecerea lui în folosinţa gratuită a ţăranilor, desfiinţarea tuturor impozitelor şi anularea tuturor datoriilor, reglementarea sistemelor de irigaţie, ajutorarea popoarelor nomade etc.). În problema naţională şi problema colonială, congresul a hotărît să nu adopte o hotărîre specială, ci să-şi exprime solidaritatea cu tezele Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste pentru aceste probleme. Congresul a hotărît să publice următoarele două apeluri: apelul către popoarele din Orient, în care acestea erau chemate să lupte împotriva colonizatorilor, şi apelul către oamenii muncii din Europa, America şi Japonia, în care aceştia erau chemaţi să sprijine mişcarea de eliberare a popoarelor din Orient. În vederea aplicării hotărîrilor adoptate, congresul a creat pe lîngă Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste un organ permanent — Consiliul de propagandă şi acţiune al popoarelor din Orient.

Vorbind despre Congresul al doilea al Internaţionalei Comuniste şi despre primul Congres al popoarelor din Orient, V. I. Lenin a subliniat: „Acestea au fost congrese internaţionale care i-au unit pe comunişti şi au demonstrat că în toate ţările civilizate şi în toate ţările înapoiate din Orient, steagul bolşevic, programul bolşevismului, modul de a acţiona al bolşevicilor reprezintă pentru muncitorii din toate ţările civilizate şi pentru ţăranii din ţările coloniale înapoiate steagul salvării, steagul luptei, că Rusia Sovietică în cursul acestor trei ani, într-adevăr, nu numai că i-a respins pe toţi acei care au încercat s-o sugrume, dar şi-a mai cîştigat şi simpatia oamenilor muncii din întreaga lume..." (volumul de faţă, p. 356—357). — *342.*

130 *Consfătuirea preşedinţilor comitetelor executive judeţene, de plasă şi săteşti din gubernia Moscova* a avut loc între 15 şi 17 octom-

brie 1920. La consfătuire au participat circa 3 000 de deputaţi. La raportul prezentat de V. I. Lenin a fost adoptată o rezoluţie în care se exprima satisfacţia în legătură cu încheierea păcii cu Finlanda şi a armistiţiului preliminar cu Polonia, se considera justă politica de pace a Puterii sovietice, „care caută să apere viaţa a multor sute de mii de muncitori şi ţărani ruşi şi polonezi şi să scutească pe oamenii muncii ruşi şi polonezi de greutăţile şi suferinţele unei campanii de iarnă". Totodată, consfătuirea a arătat că „sarcina imediată în vederea obţinerii unei păci trainice o constituie în primul rînd zdrobirea definitivă a bandelor care au mai rămas în sud" şi a chemat pe oamenii muncii din Rusia „să sprijine prin toate mijloacele fronturile de luptă şi să depună toate eforturile pentru a lichida definitiv aventura lui Vranghel" („Pravda" nr. 231 din 16 octombrie 1920). La consfătuire s-au mai discutat următoarele probleme: ajutorarea Frontului de vest, situaţia în domeniul aprovizionării, prestaţiile în muncă şi prestaţiile de servicii cu atelaje, învăţămîntul public. — *344.*

131 Este vorba de nota secretarului de stat al S.U.A., B. Colby, adresată guvernului italian cu privire la atitudinea guvernului S.U.A. faţă de Rusia Sovietică. Nota a fost publicată în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 198 din 8 septembrie 1920. — *346.*

132 Potrivit tratatului de armistiţiu şi condiţiilor preliminare de pace dintre R.S.F.S.R. şi R. S. S. Ucraineană, pe de o parte, şi Polonia, pe de altă parte, semnate la 12 octombrie 1920 la Riga, Polonia căpăta regiunile de vest ale Ucrainei şi Bielorusiei. Părţile semnatare se angajau să nu sprijine acţiunile ostile îndreptate împotriva vreuneia dintre ele şi renunţau la contribuţii. Guvernul sovietic a consimţit să restituie Poloniei valorile culturale scoase din Polonia de guvernul ţarist (vezi „Documente de politică externă a U.R.S.S.", vol. III, Moscova, 1959, p. 245—258). — *358.*

133 Se referă la cele spuse de ţăranul Beleaev, care, folosind o comparaţie plastică, a spus că rîsul, adică capitalul mondial, nu aşteaptă decît o încăierare între ţap şi berbec — între muncitori şi ţărani. — *362.*

134 V. I. Lenin a trimis manuscrisul articolului „*Cu privire la istoria problemei dictaturii*" la Petrograd redacţiei revistei „Internaţionala Comunistă" pentru a fi cules acolo. A doua zi Lenin a comunicat redacţiei că i-a trimis articolul şi a rugat-o ca materialul „după ce va fi primit, să fie imediat controlat şi cules (apoi totul retrimis mie)" (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.). Corectura articolului a fost făcută personal de Lenin; în şpalturile care i-au fost trimise de la Petrograd, el a făcut o serie de modificări.

O mare parte din textul articolului „Cu privire la istoria problemei dictaturii" a fost luată de Lenin din broşura sa „Victoria cadeţilor şi sarcinile partidului muncitoresc", scrisă în 1906

(vezi Opere complete, vol. 12, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 263—341). Din această broşură Lenin foloseşte capitolul V — „O mostră de mulţumire de sine cadetă". — *369.*

135 Programul P.M.S.D.R. a fost adoptat de cel de-al II-lea Congres al partidului în august 1903 (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 37—43). — *369.*

136 Aici e citată rezoluţia Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. „Cu privire la insurecţia armată" (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 78—79). Proiectul acestei rezoluţii a fost scris de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 118—120). — *370.*

137 O analiză a datelor lunare cu privire la grevele economice şi politice din perioada primei revoluţii ruse a fost făcută de V. I. Lenin în articolele sale „Despre statistica grevelor din Rusia" şi „Semnificaţia istorică a luptei interne de partid din Rusia". Primul articol a fost publicat în decembrie 1910 şi în ianuarie 1911, în revista „Mîsl" nr. 1 şi 2, iar cel de-al doilea la 29 aprilie (12 mai) 1911, în „Diskussionnîi Listok" nr. 3 (vezi Opere complete, vol. 19, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 401—432, 381—400). — *370.*

138 *„Neue Rheinische Zeitung"* a apărut zilnic, sub conducerea lui K. Marx, la Köln, de la 1 iunie 1948 pînă la 19 mai 1949. Din redacţie făceau parte : F. Engels, W. Wolf, G. Weerth, F. Wolf, E. Dronke, F. Freiligrath şi H. Bürgers. Organ combativ al aripii proletare a democraţiei, „Neue Rheinische Zeitung" a avut rolul de educator al maselor populare, pe care le ridica la luptă împotriva contrarevoluţiei. Articolele de fond, care precizau poziţia ziarului în problemele fundamentale ale revoluţiei din Germania şi din Europa, erau scrise, de regulă, de Marx şi Engels.

În pofida prigoanei şi a şicanelor poliţieneşti, „Neue Rheinische Zeitung" a apărat cu mult curaj interesele democraţiei revoluţionare, interesele proletariatului. Expulzarea lui Marx din Prusia în mai 1849 şi represaliile dezlănţuite împotriva celorlalţi redactori ai ziarului „Neue Rheinische Zeitung" au dus la încetarea apariţiei lui. — *374.*

139 K. Marx. „Criza şi contrarevoluţia" (vezi K. Marx şi F. Engels, Opere, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 452). — *374.*

140 *Adunarea de la Frankfurt* — Adunarea naţională pe întreaga Germanie ; a fost convocată după revoluţia din martie 1848 din Germania şi şi-a început şedinţele la 18 mai la Frankfurt pe Main. Principala sarcină a Adunării consta în lichidarea fărîmiţării politice şi elaborarea unei constituţii pentru întreaga Germanie.

Dar din cauza laşităţii şi a şovăielilor de care a dat dovadă majoritatea liberală a Adunării, din cauza nehotărîrii şi inconsecvenţei aripii de stînga, mic-burgheze, Adunarea s-a temut să ia în mîinile sale puterea supremă în ţară şi n-a adoptat o poziţie fermă în problemele fundamentale ale revoluţiei din 1848—1849 din Germania. Ea nu a luat nici un fel de măsuri pentru a uşura situaţia muncitorilor şi ţăranilor, nu a sprijinit mişcarea de eliberare naţională din Polonia şi din Cehia, aprobînd politica de împilare dusă de Austria şi de Prusia faţă de popoarele subjugate de ele. Deputaţii Adunării n-au cutezat să mobilizeze forţele poporului pentru a da o ripostă contrarevoluţiei în ofensivă şi pentru a apăra constituţia imperiului, elaborată de ei în martie 1849. Ei „adoptau tot felul de «hotărîri» democratice, «instituiau» tot felul de libertăţi, şi în realitate lăsau puterea în mîinile regelui" (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 20).

Curînd, guvernul austriac şi apoi cel prusian şi-au rechemat deputaţii, iar apoi deputaţii liberali ai altor state germane au părăsit şi ei Adunarea. Deputaţii aripii de stînga, mic-burgheze, care au rămas în Adunare, şi-au mutat reşedinţa la Stuttgart. În iunie 1849 Adunarea a fost împrăştiată de trupele guvernului din Würtemberg. — *374.*

141 Vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1963, p. 43. — *375.*

142 La 9 ianuarie 1905, peste 140 000 de muncitori din Petersburg s-au îndreptat spre Palatul de iarnă într-o procesiune paşnică, purtînd prapori şi icoane, pentru a înmîna ţarului o petiţie. Procesiunea a fost organizată de agentul secret al ohranei, preotul Gapon, în legătură cu greva muncitorilor din Petersburg, care a început la 3 (16) ianuarie 1905 la Uzinele Putilov şi care la 7 (20) ianuarie a devenit grevă generală. Bolşevicii au demascat planurile lui Gapon şi i-au avertizat pe muncitori că ţarul ar putea pune la cale o represiune sîngeroasă împotriva lor. Avertismentele date de bolşevici s-au dovedit a fi întemeiate. Din porunca ţarului, muncitorii neînarmaţi, soţiile şi copiii lor au fost întîmpinaţi cu focuri de armă, cu lovituri de sabie şi de nagaică. Peste o mie de oameni au fost ucişi şi circa cinci mii au fost răniţi. Ziua de 9 ianuarie, căreia i s-a spus Duminica sîngeroasă, a marcat începutul revoluţiei din 1905. — *375.*

143 Este vorba de cotidianul „Naşa Jizn", care a apărut, cu întreruperi, la Petersburg de la 6 (19) noiembrie 1904 pînă la 11 (24) iulie 1906. — *377.*

144 *Brentanism* — curent politic, al cărui întemeietor a fost economistul burghez german Lujo Brentano (1844—1931). Brentano a propagat „pacea socială" în societatea capitalistă, posibilitatea de a învinge fără luptă de clasă contradicţiile sociale ale capitalis-

mului, susţinînd că prin organizarea de sindicate reformiste şi printr-o legislaţie muncitorească ar putea fi rezolvată problema muncitorească, s-ar putea împăca interesele muncitorilor cu cele ale capitaliştilor. — *385.*

145 *„Bez Zagluviia"* — săptămînal politic ; a apărut la Petersburg de la 24 ianuarie (6 februarie) pînă la 14 (27) mai 1906. Revista apărea sub îngrijirea lui S. N. Prokopovici, cu colaborarea activă a E. D. Kuskova, V. I. Bogucearski, V. V. Hijneakov etc. „Bezzaglavţii" — grup semicadet şi semimenşevic de intelectuali burghezi din Rusia. Camuflîndu-se sub neapartenenţa lor formală la nici un partid, ei erau promotorii ideilor liberalismului burghez şi ale oportunismului şi susţineau pe revizioniştii din cadrul social-democraţiei ruse şi internaţionale. — *385.*

146 Este vorba de divergenţele din cadrul fracţiunii social-democrate din Reichstag în problema subvenţionării societăţilor de navigaţie (Dampfersubvention). La sfîrşitul anului 1884, Bismarck, cancelarul Germaniei, a cerut Reichstagului ca, în interesul politicii coloniale de cotropire duse de Germania, să aprobe o subvenţie pentru societăţile de navigaţie în vederea organizării unor curse regulate spre Asia răsăriteană, Australia şi Africa. În timp ce aripa stîngă a fracţiunii social-democrate, condusă de Bebel şi Liebknecht, a respins această cerere, aripa dreaptă, care constituia majoritatea fracţiunii, în frunte cu Auer, Dietz etc., s-a pronunţat, încă înainte de dezbaterile oficiale din Reichstag, pentru acordarea de subvenţii societăţilor de navigaţie. În timpul discutării acestei probleme în Reichstag, în martie 1885, aripa dreaptă a fracţiunii social-democrate a votat pentru organizarea curselor de vapoare spre Asia răsăriteană şi Australia ; pentru a aproba proiectul lui Bismarck, ea a pus drept condiţie acceptarea unor revendicări ale sale, printre care şi revendicarea ca noile vase să fie construite pe şantierele navale germane. Numai după ce Reichstagul a respins această revendicare, întreaga fracţiune a votat împotriva proiectului guvernamental. Ziarul „Der Sozial-Demokrat" şi organizaţiile social-democrate au condamnat comportarea majorităţii fracţiunii. Divergenţele au fost atît de ascuţite, încît erau pe punctul de a duce la o sciziune în rîndurile partidului. F. Engels a criticat cu vehemenţă poziţia oportunistă a aripii drepte a fracţiunii social-democrate (vezi F. Engels. Scrisoarea din 30 decembrie 1884 adresată lui Sorge, cea din 2 aprilie 1885 adresată lui Becker, cea din 4 aprilie 1885 adresată lui Bebel şi cea din 3 iunie 1885 adresată lui Sorge). — *387.*

147 *„Tinerii"* din rîndurile social-democraţiei germane — opoziţie mic-burgheză semianarhistă, care a luat fiinţă în 1890. Principalul nucleu al acestui grup era format din tinerii publicişti şi studenţi (de aici şi denumirea opoziţiei) care pretindeau rolul de teoreticieni şi de conducători ai partidului. Această opoziţie, care nu înţelegea că în urma abrogării legii excepţionale împotriva

socialiştilor (1878) condiţiile în care activa partidul s-au schimbat, nega necesitatea folosirii formelor legale de luptă, se ridica împotriva participării social-democraţiei la parlament, învinuia partidul că apără interesele micii burghezii, îl învinuia de oportunism. Concepţiile teoretice şi tactica opoziţiei reprezentau, după cum spunea Engels, „un «marxism» denaturat, de nerecunoscut". Ruptă de viaţa reală, tactica aventuristă a „tinerilor" putea, după cum scria Engels, „să înmormînteze... chiar şi partidul cel mai puternic, cu milioane de membri" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1965, p. 70). În octombrie 1891, Congresul de la Erfurt al social-democraţiei germane a exclus din partid o parte dintre conducătorii opoziţiei „de stînga". — *387.*

148 *„Severnîi Golos"* — cotidian legal, organ unificat al P.M.S.D.R.; a apărut la Petersburg de la 6 (19) pînă la 8 (21) decembrie 1905, după ce guvernul a interzis ziarele „Novaia Jizn" şi „Nacealo", avînd o redacţie comună, în care intrau bolşevici şi menşevici. După apariţia celui de-al treilea număr, ziarul a fost interzis de guvern. — *388.*

149 *„Nacealo"* — cotidian menşevic legal; a apărut la Petersburg de la 13 (26) noiembrie pînă la 2 (15) decembrie 1905. Au apărut 16 numere. Redactori-editori au fost D. M. Gherţenştein şi S. N. Saltîkov. La ziar au colaborat L. Martov, A. N. Potresov, P. B. Akselrod, F. I. Dan, L. G. Deutsch, N. I. Iordanski etc. — *388.*

150 *„Novaia Jizn"* — primul ziar bolşevic legal; a apărut zilnic începînd de la 27 octombrie (9 noiembrie) şi pînă la 3 (16) decembrie 1905, la Petersburg. Oficial, ca redactor-editor al ziarului „Novaia Jizn" figura poetul N. M. Minski, editor — M. F. Andreeva. O dată cu reîntoarcerea lui V. I. Lenin din emigraţie, la începutul lunii noiembrie, şi stabilirea lui la Petersburg, ziarul a început să apară sub îndrumarea lui nemijlocită. Componenţa redacţiei şi a colectivului de colaboratori a fost schimbată. „Novaia Jizn" a fost, de fapt, Organul Central al P.M.S.D.R. Ziarul „Novaia Jizn" a fost supus la numeroase represiuni. După apariţia nr. 27 din 2 decembrie, ziarul a fost interzis de guvernul ţarist. Ultimul număr, nr. 28, a apărut ilegal. — *388.*

151 *„Polearnaia Zvezda"* — revistă săptămînală, organ al aripii drepte a partidului cadet: a apărut la Petersburg de la 15 (28) decembrie 1905 pînă la 19 martie (1 aprilie) 1906 sub îngrijirea lui P. B. Struve, cu colaborarea lui N. A. Berdeaev, V. M. Ghessen, A. S. Izgoev, D. S. Merejkovski, I. I. Petrunkevici etc. În total au apărut 14 numere. Revista „Polearnaia Zvezda" îşi afirma făţiş ura ei faţă de revoluţie şi lupta împotriva intelectualilor democraţi-revoluţionari. — *389.*

152 Proiectul de hotărîre cu privire la refacerea Flotei din Marea Baltică prezentat de Lenin a fost adoptat la şedinţa Consiliului Muncii şi Apărării din 23 octombrie 1920. — *392.*

153 Problema normei de muncă şi a raţiei alimentare pentru funcţionarii sovietici a fost discutată la şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului din 23 octombrie 1920. Propunerile lui Lenin au fost în întregime incluse în hotărîrea adoptată în această problemă.
Consiliul Comisarilor Poporului a trasat ca sarcină comisiei create să prezinte un raport la 26 octombrie 1920. — *393.*

154 Proiectul de hotărîre cu completările a fost adoptat la şedinţa din 26 octombrie 1920 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, cînd s-a discutat „Starea de spirit din cadrul partidului". — *394.*

155 Declaraţia pentru presă cu privire la Comisia de control, creată în baza hotărîrii Conferinţei a IX-a generale a P.C. (b) din Rusia, a fost publicată la 28 octombrie 1920 pe prima pagină a ziarului „Pravda". — *394.*

156 Prezentul document constituie o parte din hotărîrea C.C.P. adoptată la 26 octombrie 1920 în legătură cu discutarea problemei organizării unei legături între comisariatele economice ale poporului.
Problema organizării unei legături între comisariatele economice ale poporului a fost ridicată în 1920 la Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia. În rezoluţia adoptată în această problemă se spunea: „Congresul însărcinează C.C. să elaboreze în viitorul apropiat un sistem de legături organizatorice între C.E.S. şi celelalte comisariate legate direct de economie (Comisariatul poporului pentru aprovizionare, Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţie, Comisariatul poporului pentru agricultură) în munca lor de zi cu zi, cu scopul de a asigura unitatea deplină în aplicarea planului economic aprobat de congresul partidului" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor P.C.U.S. şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 505). În îndeplinirea hotărîrii congresului, Lenin a prezentat la şedinţa C.C.P. din 26 octombrie 1920 raportul „Cu privire la unificarea muncii de elaborare a planului economic unic de către comisariatele economice ale poporului" şi a propus un proiect de hotărîre scris de el. — *395.*

157 Acest grup de trei a fost numit de Consiliul Comisarilor Poporului la 26 octombrie 1920 pentru a strînge informaţii în legătură cu comisiile interdepartamentale. — *395.*

158 Proiectul întocmit de V. I. Lenin a fost inclus în întregime în hotărîrea cu privire la Comitetul principal pentru educaţie politică, care a fost adoptată în şedinţa din 28 octombrie 1920 a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Preşedinte al

Comitetului principal pentru educaţie politică a fost numită N. K. Krupskaia. — *397.*

159 Este vorba de hotărîrea Comitetului Executiv Central din Rusia „Cu privire la măsurile pentru intensificarea activităţii Comisariatului poporului pentru învăţămînt". Hotărîrea a fost publicată în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 226 din 10 octombrie 1920. — *397.*

160 *Conferinţa generală a comitetelor pentru educaţie politică ale secţiilor guberniale şi judeţene de învăţămînt public din Rusia* s-a ţinut la Moscova între 2 şi 8 noiembrie 1920. La conferinţă au participat 283 de delegaţi. În centrul lucrărilor conferinţei au stat problemele legate de crearea Comitetului principal pentru educaţie politică. La deschiderea conferinţei, A. V. Lunacearski a rostit o cuvîntare cu privire la munca de educaţie politică. Au prezentat rapoarte: N. K. Krupskaia — „Planul de activitate al Comitetului principal pentru educaţie politică", şi E. A. Litkens — „Organizarea comitetelor locale pentru educaţie politică". Pe ordinea de zi a conferinţei au mai figurat următoarele probleme: campania de aprovizionare şi munca de educaţie politică, propaganda pe linie de producţie în legătură cu refacerea economiei ţării, lichidarea analfabetismului ş.a.

Cuvîntarea lui V. I. Lenin a fost ascultată la şedinţa a treia (în ziua a doua a lucrărilor conferinţei), după raportul prezentat de N. K. Krupskaia. — *398.*

161 Elaborat pe baza indicaţiilor lui V. I. Lenin (vezi volumul de faţă, p. 397), decretul C.C.P. „Cu privire la Comitetul principal pentru educaţie politică" a fost semnat de Lenin la 12 noiembrie 1920 şi publicat în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia" nr. 263 din 23 noiembrie 1920. — *398.*

162 Lucrarea lui V. I. Lenin *„Despre lupta dinăuntrul Partidului socialist italian"* cuprinde două articole cu aceeaşi temă. Primul articol, al cărui titlu în ediţia de faţă (la fel ca în ediţia precedentă a Operelor lui V. I. Lenin) a servit drept titlu întregii lucrări, a fost scris la 4 noiembrie 1920 şi publicat iniţial în ziarul „Pravda" nr. 250 din 7 noiembrie 1920. Publicînd acest articol, redacţia ziarului a dat următoarea notă: „Articolul tov. Lenin a fost scris înainte ca el să fi primit informaţii despre comportarea mîrşavă a lui D'Aragona şi a sindicaliştilor oportunişti, membri de partid, care şi-au promovat politica lor împotriva C.C. al propriului lor partid şi, încheind un bloc efectiv cu ministrul Giolitti, au subminat gigantica mişcare a clasei muncitoare. Aceste fapte, asupra cărora ne vom opri în unul din numerele viitoare, confirmă încă o dată cît se poate de concludent justeţea punctului de vedere al tov. Lenin". Cel de-al doilea articol, intitulat de Lenin „Vorbe false despre libertate (în loc de postfaţă)", a fost scris la 11 decembrie 1920. Pe manuscrisul acestui articol, Lenin a făcut următoarea însemnare: „N.B.:

Dacă se publică, atunci să se publice ca postfață la articolul despre lupta dinăuntrul Partidului socialist italian." N.B." (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.) În decembrie 1920, cele două articole au fost publicate în nr. 15 ale revistei „Internaționala Comunistă" sub titlul comun „Vorbe false despre libertate". — *409.*

163 *„Avanti!"* — cotidian, organul central al Partidului socialist italian; a fost fondat în decembrie 1896 la Roma. În anii primului război mondial, ziarul s-a situat pe poziții internaționaliste inconsecvente, fără să rupă legăturile cu reformiștii. În 1926 a fost interzis de guvernul fascist al lui Mussolini, dar a continuat să apară în străinătate; din 1943 apare din nou în Italia. — *411.*

164 *„L'Humanité"* — cotidian fondat în 1904 de J. Jaurès ca organ al Partidului socialist francez. În anii primului război mondial, ziarul s-a aflat în mîinile celor din extrema dreaptă a Partidului socialist francez.

În decembrie 1920, după scindarea Partidului socialist francez, ziarul a devenit organul central al Partidului Comunist Francez. — *414.*

165 Ziarul eserist *„Delo Naroda"* a apărut la Petrograd, apoi la Samara și la Moscova, cu unele întreruperi și sub diferite denumiri, din martie 1917 pînă în martie 1919. După Revoluția Socialistă din Octombrie s-a situat pe o poziție antisovietică, ostilă; a fost interzis pentru activitatea sa contrarevoluționară. — *421.*

166 *„Volksrecht"* — cotidian, organul oficial al Partidului social-democrat din Elveția, al organizației social-democrate din cantonul Zürich și al sindicatelor muncitorilor din Zürich; apare la Zürich începînd din 1898. În anii războiului imperialist mondial, ziarul a publicat informații veridice, deși insuficiente, cu privire la mișcarea muncitorească și articole ale zimmerwaldienilor de stînga. În „Volksrecht" au apărut articolele lui V. I. Lenin „Douăsprezece teze scurte cu privire la susținerea de către H. Greulich a apărării patriei", „Manoperele șoviniștilor republicani", precum și autoreferatul la raportul „Sarcinile P.M.S.D.R. în revoluția rusă" prezentat la 14 (27) martie 1917 la Zürich. Ulterior, ziarul „Volksrecht", reflectînd poziția social-democraților elvețieni, a luat atitudine împotriva afilierii partidului la Internaționala Comunistă și a respins cele „21 de condiții" de primire în Internațională. În prezent acest ziar se situează pe poziții anticomuniste și nu se deosebește aproape de loc de ziarele burgheze. — *423.*

167 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 23, București, Editura politică, 1966, p. 188. — *424.*

168 Vezi K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 20, București, Editura politică, 1964, p. 105. — *424.*

169 După ce a fost modificat conform indicaţiilor date de Lenin, textul decretului a fost adoptat la şedinţa C.C.P. din 25 mai 1920 şi publicat la 4 iunie 1920 în ziarul „Izvestiia C.E.C. din Rusia". — *431.*

170 Propunerile cuprinse în acest concept al lui V. I. Lenin au intrat în hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului din 27 mai 1920. — *432.*

171 *Proiectul de hotărîre al C.C. cu privire la sarcinile P.C. (b) din Rusia în Turkestan* a fost întocmit de o comisie desemnată de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; din ea făceau parte : G. V. Cicerin, N. N. Krestinski şi Ş. Z. Eliava, preşedintele comisiei pentru problemele Turkestanului. Proiectul de hotărîre prezentat de comisie avea însă o serie de lipsuri serioase. Astfel, în proiect nu se spunea nimic despre lupta împotriva naţionalismului burghez ; nu erau precizate sarcinile şi competenţa C.E.C. din Turkestan şi ale C.C.P. din Turkestan. În legătură cu aceasta, la 13 iunie 1920, V. I. Lenin a prezentat o serie de observaţii pe marginea proiectului. La 22 iunie 1920, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, după ce a discutat proiectul întocmit de comisie, i-a însărcinat pe N. N. Krestinski şi pe Ş. Z. Eliava să-l refacă, ţinînd seama de observaţiile lui V. I. Lenin şi de observaţiile făcute în şedinţa Biroului Politic. În legătură cu această problemă, Biroul Politic a adoptat o hotărîre al cărei proiect a fost scris de Lenin (vezi volumul de faţă, p. 154).

La 29 iunie 1920, Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, pornind de la indicaţiile date de V. I. Lenin, a adoptat hotărîrile : „Cu privire la sarcinile noastre în Turkestan", „Cu privire la organizarea puterii în Turkestan", „Cu privire la construcţia de partid în Turkestan" şi a aprobat „Instrucţiunile date Comisiei pentru problemele Turkestanului". — *433.*

172 Este vorba de „Proiectul de hotărîre al Republicii Sovietice Autonome Turkestan din Federaţia Socialistă Rusă", prezentat la 23 mai 1920 Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia de o delegaţie turkestană formată din Raskulov, Hodjaev şi Beh-Ivanov. — *435.*

173 Documentul de faţă reprezintă un concept de plan pentru „Teze cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al doilea al Internaţionalei Comuniste" scrise de V. I. Lenin (vezi volumul de faţă, p. 184—201). Cele mai multe dintre punctele cuprinse în acest plan au fost şterse (pe cît se pare, pe măsură ce-şi scria tezele, Lenin ştergea punctele respective). — *439.*

174 Este vorba de zădărnicirea de către oportunişti a grevei politice internaţionale a muncitorilor, care urma să se ţină la 21 iulie 1919 pentru a sprijini revoluţia din Rusia şi cea din Ungaria şi a cere guvernelor imperialiste să pună capăt amestecului în treburile

acestor două țări. Liderii de dreapta ai partidelor socialiste și ai sindicatelor au făcut totul pentru a împiedica declanșarea grevei internaționale. O comportare trădătoare au avut social-conciliatorii francezi. La 20 iulie, în ajunul grevei, conducătorii Confederației generale a muncii (Jouhaux, Merrheim și alții) au propus ca greva să fie amînată, deși, inițial, pentru a-i înșela pe muncitori, se pronunțaseră pentru declanșarea ei. Prin aceasta, greva internațională a fost torpilată, acțiunea unită a proletariatului din toate țările a eșuat ; în ziua stabilită au avut loc doar unele greve izolate în Anglia, Italia, Germania, Norvegia și în alte cîteva țări. — *441.*

175 *C.G.T.* — Confédération générale du Travail (Confederația generală a muncii) — uniunea generală a sindicatelor din Franța, constituită în 1895. Multă vreme confederația a fost sub influența anarho-sindicaliștilor și reformiștilor ; liderii săi recunoșteau numai formele economice de luptă și negau necesitatea conducerii mișcării sindicale de către partidul proletariatului.

După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, în condițiile avîntului mișcării muncitorești, numărul membrilor Confederației generale a muncii a crescut prin intrarea în Confederație a multor elemente revoluționare. Confederația generală a muncii este cea mai mare uniune sindicală din Franța. În prezent, luptînd pentru interesele oamenilor muncii, această organizație urmărește, împreună cu partidul comunist, să refacă unitatea sindicală. — *445.*

176 *„De Tribune"* — cotidian, fondat în 1907 de aripa stîngă a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda. Începînd din 1909, după excluderea din partid a celor de stînga și organizarea de către aceștia a Partidului social-democrat din Olanda, ziarul a devenit organul acestui partid ; din 1918 a fost organul Partidului Comunist din Olanda ; a apărut sub această denumire pînă în 1940. — *446.*

177 *„Planul rezoluției cu privire la conținutul noțiunii de «dictatură a proletariatului» și la lupta împotriva denaturării «la modă» a acestei lozinci"* reprezintă, ca și documentul anterior, un concept al „Tezelor cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al doilea al Internaționalei Comuniste", scrise de Lenin. Ambele concepte sînt scrise pe foi identice de hîrtie, pe cît se pare, cu aceeași cerneală și cu aceleași creioane și, după cum se poate presupune, au fost întocmite în același timp. — *448.*

178 *„Le Populaire"* — ziar înființat de centriștii francezi ; începînd din 1916 a apărut la Limoges, iar din iulie 1917 — la Paris. Din 1921 ziarul a devenit organul de presă al Partidului socialist francez. În prezent, ziarul se află în mîna socialiștilor de dreapta. — *449.*

179 Despre cuvîntarea lui J. Tanner V. I. Lenin vorbeşte amănunţit în cuvîntarea sa cu privire la rolul partidului comunist (vezi volumul de faţă, p. 236—240). — *456.*

180 Observaţiile au fost scrise de V. I. Lenin pe un exemplar al raportului scris la maşină (în limba germană), raport pregătit de A. Sultan-Zade, spre a fi prezentat, pe cît se vede, comisiei pentru problema naţională şi problema colonială. La şedinţa plenară din 28 iulie 1920 a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, Sultan-Zade a prezentat raportul cu privire la perspectivele revoluţiei sociale în Orient. — *457.*

181 „*Conceptul rezoluţiei cu privire la cultura proletară*" a fost scris de Lenin la şedinţa din 9 octombrie 1920 a Biroului Politic, la care s-a pus problema elaborării unei rezoluţii pentru congresul Proletcultului. Acest concept al lui Lenin redă principalele teze din proiectul de rezoluţie cu privire la cultura proletară scris de el în ajun, la 8 octombrie (vezi volumul de faţă, p. 336—337). — *462.*

182 Aici trebuie să se ţină seama de preţurile din 1920. În primii ani ai Puterii sovietice a sporit neîncetat emisiunea monetară, ceea ce a dus la deprecierea rapidă a banilor de hîrtie. De pildă, potrivit datelor Direcţiei valutei din Comisariatul poporului pentru finanţe al U.R.S.S., în prima jumătate a anului 1920 valoarea unei ruble aur (dacă luăm ca echivalent monedele de aur de dinainte de revoluţie) era în medie de 1 633 de ruble bani de hîrtie, iar în a doua jumătate a anului — de 4 083 de ruble (vezi „Circulaţia banilor la noi. Culegere de materiale privind circulaţia banilor în anii 1914—1925", Moscova, 1926, p. 16). — *466.*

INDICE DE LUCRĂRI ŞI IZVOARE CITATE SAU MENŢIONATE DE V. I. LENIN

Anglia. Conferinţa muncitorilor de la Londra. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 180, 15 august, p. 2, la rubrica : Telegrame — *326, 354—355.*

Apărarea Rusiei Sovietice. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 245, 2 noiembrie, p. 1. — *406—407.*

Apărarea Rusiei Sovietice. Comunicatul operativ din 2 noiembrie. Frontul de sud. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 246, 3 noiembrie, p. 1. — *406—407.*

Apărarea Rusiei Sovietice. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 247, 4 noiembrie, p. 1. — *406—407.*

Apelul C.E.C. din Rusia către poporul polonez. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 25, 5 februarie, p. 1. — *138—139, 319—320.*

Arestarea lui Pankhurst. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 114. 28 mai, p. 1, la rubrica : Telegrame. Sub titlul comun : Anglia. — *128.*

„Bez Zaglaviia", Petersburg. — *385.*

Blank, R. În jurul problemelor actuale ale social-democraţiei ruse. — „Naşa Jizn", Petersburg, 1906, nr. 401, 23 martie (5 aprilie), p. 1. — *377—391.*

[Bordiga, A. Teze cu privire la parlamentarism]. — În : Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaţionalei Comuniste, 1921, p. 355—358. — *256, 259.*

„Buletinul Comisariatului poporului pentru afacerile externe", Moscova, 1920, nr. 3, 27 februarie, p. 13—24. — *222—223, 453.*

Buletinul Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste", Moscova, 1920, nr. 6, 7 august, p. 2 ; nr. 7, 8 august, p. 2. — *241, 242, 245.*

„*Buletinul oficial*", Petersburg, 1905, nr. 169, 6 (19) august, p. 1—4. — *17.*

Către comisarul poporului pentru afacerile externe Cicerin. Moscova. Foarte urgent. [Traducerea radiogramei adresată ministrului afacerilor externe al Marii Britanii Curzon la 11 iulie 1920]. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 157, 18 iulie, p. 1. Sub titlul comun : Anglia îşi oferă medierea. De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. — *321—322, 349.*

Către popoarele ruinate şi masacrate. — „Soţial-Demokrat", Geneva, 1916, nr. 54—55, 10 iunie, p. 1. — *56.*

Către toţi membrii P. C. din Rusia. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 241, 28 octombrie, p. 1. — *394.*

Către toţi muncitorii din Germania, către Comitetul Central al Partidului Comunist din Germania şi Comitetul Central al Partidului social-democrat independent. Din partea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. În legătură cu hotărîrea Congresului de la Leipzig al independenţilor cu privire la Internaţionala a III-a. — „Internaţionala Comunistă", Moscova—Petrograd, 1920, nr. 9, 22 martie, coloanele 1 381—1 392. — *38, 198.*

Cernîşevski, N. G. [Recenzie la cartea :] „Scrisori de economie politică către preşedintele Statelor Unite" de H. C. Carey. — *55.*

Condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă. — „Internaţionala Comunistă", Moscova—Petrograd, 1920, nr. 13, 28 septembrie, coloanele 2 387—2 392. — *296, 423—424.*

Consfătuirea comună a preşedinţilor comitetelor executive judeţene, de plasă şi săteşti din gubernia Moscova şi Sovietului din Moscova. Şedinţa din 15 octombrie 1920. — „Dările de seamă stenografice ale Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", Moscova, 1920, nr. 13, p. 221—235. — *362—363, 365—366.*

Conferinţa generală a P.C. din Rusia. (Şedinţa din dimineaţa zilei de 22 septembrie). — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 211, 23 septembrie, p. 1. — *322, 330—331.*

Conferinţa generală a Partidului Comunist din Rusia. 22—28 septembrie 1920. Baku, „Azerţentropeceat", f. a., 98 p. — *286, 287.*

Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaţionalei Comuniste, 1921. 682 p. — *233, 236—240, 241, 248, 249—250, 251, 252—253, 254, 255—259, 260—261, 262, 263, 264, 265—266, 268, 275, 277, 456.*

Congresul general al proletcultelor din Rusia. — „Izvestiia C.E.C al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi osta-

şilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920, nr. 224 (1 071), 8 octombrie, p. 3. — *336.*

Consiliul Comisarilor poporului al R.S.F.S.R. către guvernul Poloniei şi poporul polonez. Declaraţie. [28 ianuarie 1920]. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 20, 30 ianuarie, p. l. Sub titlul comun : În faţa unei hotărîri importante. — *138—139, 281, 319—320.*

Constituţia (Legea fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse. Hotărîrea celui de-al 5-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, adoptată la şedinţa din 10 iulie 1918. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1918, nr. 151 (415), 19 iulie, p. 3. — *438.*

Cu privire la atitudinea faţă de cooperaţie. — În : Congresul al nouălea al Partidului Comunist din Rusia. Dare de seamă stenografică (29 martie—4 aprilie 1920). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 387—389. — *154.*

Cu privire la cucerirea puterii şi participarea la un guvern provizoriu. [Rezoluţia primei Conferinţe generale a activiştilor de partid din Rusia]. — În : Prima conferinţă generală a activiştilor de partid din Rusia. Supliment special la nr. 100 al ziarului „Iskra". Geneva, tip. partidului, 1905, p. 23—24. (P.M.S.D.R.). — *373.*

Culegere de documente secrete din arhiva fostului minister al Afacerilor Externe. Nr. 1—7. Editat de Comisariatul poporului pentru afacerile externe. Petrograd, tip. Com. pentru afacerile externe, decembrie 1917—februarie 1918, 7 broşuri. — *21.*

Cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid. [Rezoluţia adoptată la Conferinţa a IX-a generală a PC.(b) din Rusia]. — „Izvestiia C.C. al P.C.(b) din Rusia", [Moscova], 1920, nr. 24, 12 octombrie, p. 2—5. Sub titlul comun : Rezoluţii. — *294.*

Declaraţia Consiliului suprem [al Antantei] cu privire la graniţa provizorie de răsărit a Poloniei. [Paris, 8 decembrie 1919]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920. nr. 125 (972), 11 iunie, p. l. — *139—140.*

Decretul Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la Comitetul principal pentru educaţie politică. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920, nr. 263 (1 110), 23 noiembrie, p. 3, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *398, 402.*

„*Delo Naroda*", Petrograd. — *421.*

— 1917, nr. 160, 21 septembrie, p. 1. — *421.*

„*Diskussionnîi Listok*", Moscova. — *394.*

„*Diskussionnîi Listok*", Paris, 1911, nr. 3, 29 aprilie (12 mai), p. 3—8. — *370.*

Engels, F. Anti-Dühring. Domnul Eugen Dühring revoluţionează ştiinţa. Septembrie 1876—iunie 1878. — *424—425.*

— *Articole din 1871—1875.* Traducere din limba germană de B. Smirnov. Sub îngrijirea lui A. Sanin. Editat de Uniunea comunelor din Regiunea de nord. [Petrograd], 1919, 87 p. — *50—51.*

— *Literatura din emigraţie. II. Programul comunarzilor blanquişti emigranţi* — *vezi* Engels, F. Flüchtlings-Literatur. II.

— *Programul comunarzilor blanquişti.* (Volksstaat, 1874, nr. 73). — În : Engels, F. Articole din 1871—1875. Traducere din limba germană de B. Smirnov. Sub îngrijirea lui A. Sanin. Editat de Uniunea comunelor din Regiunea de nord. [Petrograd], 1919, p. 46—54. — *50—51.*

— *Scrisoare către A. Bebel.* 18—28 martie 1875. — *17.*

— *Scrisoare către K. Marx.* 7 octombrie 1858. — *36.*

— *Scrisoare către F. A. Sorge.* 29 noiembrie 1886. — *55.*

Formarea guvernului de nord-vest. Explicaţii date de V. D. Kuzmin-Karavaev, A. V. Kartaşev şi M. N. Suvorov, membri ai Comisiei politice de pe lîngă comandantul-şef al Frontului de nord-vest. Helsingfors, 1919. 48 p. Pe copertă figurează ca an de apariţie 1920. — *142.*

Hotărîrea Comitetului Executiv Central din Rusia [cu privire la măsurile de intensificare a activităţii Comisariatului poporului pentru învăţămînt]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920, nr. 226 (1 073), 10 octombrie, p. 2, la rubrica : Acte şi dispoziţii ale guvernului. — *397.*

Hotărîrea cu privire la organizarea Inspecţiei muncitoreşti şi ţărăneşti. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920, nr. 28 (875), 8 februarie, p. 3. Sub titlul comun : Hotărîrile şi rezoluţiile adoptate de prima sesiune a Comitetului Executiv Central din Rusia al celei de-a VII-a legislaturi (2—7 februarie 1920). — *32.*

„*Internaţionala Comunistă*", Petrograd, 1919, nr. 7—8, noiembrie—decembrie, coloanele 953—968. — *35, 43.*

— Moscova-Petrograd, 1920, nr. 9, 22 martie, coloanele 1 381—1 392. — *39, 198.*

— 1920, nr. 11, 14 iunie, coloanele 1 720—1 724. — *241, 242, 245.*

— 1920, nr. 12, 20 iulie, coloanele 2 019—2 028. — *171.*

— 1920, nr. 13, 28 septembrie, coloanele 2 387—2 392. — *296, 424.*

„*Iskra*" [veche, leninistă], [Leipzig—München—Londra—Geneva]. — *56, 369.*

— [München], 1902, nr .18, 10 martie, p. l. — *4—5.*

*— [Geneva], 1903, nr. 48, 15 septembrie, p. 1. — *16.*

„*Iskra*" [nouă, menşevică], Genève, 1905, nr. 103, 21 iunie, p. 2—3. — *373.*

Izgoev, A. S. „Dictatura proletariatului". — „Polearnaia Zvezda", Petersburg, 1906, nr. 10, 18 februarie, p. 715—724. — *376.*

„*Izvestiia C.C. al P.C.(b) din Rusia*" [Moscova], 1920, nr. 21, 4 septembrie, p. 1—3. — *287, 290, 292.*

— 1920, nr. 24, 12 octombrie, p. 2—5. — *294.*

„*Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, muncitorilor, soldaţilor şi cazacilor din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova*", 1918, nr. 151 (415), 19 iulie, p. 3. — *438.*

„*Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova*", 1919, nr. 110 (662), 23 mai, p. 1. — *121, 140—141, 346.*

— 1920, nr. 28 (875), 8 februarie, p. 3. — *32.*

— 1920, nr. 94 (941), 4 mai, p. 1. — *114.*

— 1920, nr. 125 (972), 11 iunie, p. l. — *139—140.*

— 1920, nr. 126 (973), 12 iunie, p. l. — *140.*

— 1920, nr. 157 (1 004), 18 iulie, p. l. — *349, 350.*

— 1920, nr. 198 (1 045), 8 septembrie, p. 2. — *346—347.*

— 1920, nr. 213 (1 060), 25 septembrie, p. 2. — *322—323.*

— 1920, nr. 224 (1 071), 8 octombrie, p. 3. — *336.*

— 1920, nr. 226 (1 073), 10 octombrie, p. 2. — *397.*

* Cu asterisc sînt notate cărţile, ziarele, articolele şi documentele pe care se află însemnări făcute de V. I. Lenin şi care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

— 1920, nr. 263 (1 110), 23 noiembrie, p. 3. — *398, 402.*

„Izvestiia C.E.C. şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 208, 27 octombrie, p. l. — *21.*

— 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. l. — *48, 57.*

„Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia", Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — *48, 57.*

Kautsky, K. Slavii şi revoluţia. — „Iskra", [München], 1902, nr. 18, 10 martie, p. l. — *4—5.*

Lapinski, P. L. Anglia şi America. — „Buletinul Comisariatului poporului pentru afacerile externe", Moscova, 1920, nr. 3, 27 februarie, p. 13—24. — *222—223, 453.*

[Lenin, V. I.] Alegerile pentru Adunarea constituantă şi dictatura proletariatului. — „Internaţionala Comunistă", Petrograd, 1919, nr. 7—8, noiembrie-decembrie, coloanele 953—968. Semnat: N. Lenin. — *35, 43.*

— *Ce nu trebuie să imităm din mişcarea muncitorească germană.* — „Prosveşcenie", Petersburg, 1914, nr. 4, p. 97—99. Semnat: V. I. — *16.*

— *Cu privire la atitudinea faţă de guvernul provizoriu.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa organizaţiei oraşeneşti Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 35, 1 mai (18 aprilie), p. 3. Sub titlul comun: Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. — *13.*

— *[Cuvîntare cu privire la condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă, rostită la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. 30 iulie 1920].* — În: Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaţionalei Comuniste, 1921, p. 289—295. — *277.*

— *Cuvîntare rostită la consfătuirea preşedinţilor comitetelor executive judeţene, de plasă şi săteşti din gubernia Moscova. 15 octombrie, 1920].* — „Dările de seamă stenografice ale Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", Moscova, 1920, nr. 13, p. 222—227. — *362, 365.*

— *Decret asupra păcii, adoptat în unanimitate la şedinţa din 26 octombrie 1917 a Congresului general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor din Rusia.* — „Izvestiia C.E.C. şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 208, 27 octombrie, p. l. — *21.*

— *Decret asupra pămîntului, adoptat de Congresul Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor.* (Adoptat în şedinţa din 26 octombrie, ora 2 noaptea). — „Izvestiia C.E.C. şi a Sovietu-

lui de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 209, 28 octombrie, p. l. — *48, 57.*

— *Despre statistica grevelor din Rusia.* — „Mîsl", Moscova, 1910, nr. 1, decembrie, p. 12—23; 1911, nr. 2, ianuarie, p. 19—29. Semnat: V. Ilin. — *370.*

*— *Două tactici ale social-democraţiei în revoluţia democratică.* — În: [Lenin, V. I.] În 12 ani. Culegere de articole. Vol. 1. Două curente în marxismul rus şi în social-democraţia rusă. Petersburg, tip. Bezobrazov, [1907], p. 387—469. Înaintea titlului autor: Vl. Ilin. Pe copertă şi pe coperta interioară figurează anul apariţiei: 1908. — *371—372.*

— *Două tactici ale social-democraţiei în revoluţia democratică.* Editat de C.C. al P.M.S.D.R. Geneva, tipografia partidului, 1905. VIII, 108 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor: N. Lenin. — *371—372, 373—375.*

*— *În 12 ani.* Culegere de articole. Vol. I. Două curente în marxismul rus şi în social-democraţia rusă. Petersburg, tip. Bezobrazov, [1907]. XII, 471 p. Înaintea titlului autor: Vl. Ilin. Pe copertă şi pe coperta interioară figurează anul apariţiei: 1908. — *371—372.*

— *[Platforma tactică pentru Congresul de unificare al P.M.S.D.R.].* Proiect de rezoluţii pentru Congresul de unificare al P.M.S.D.R.

— „Partiinîe Izvestiia", [Petersburg], 1906, nr. 2, 20 martie, p. 5—9. — *371.*

— *Proiectul (sau tezele) răspunsului P.C. din Rusia la scrisoarea Partidului social-democrat independent din Germania* [20 ianuarie 1920]. — *39.*

— *[Punctul al douăzecelea din condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă].* — „Internaţionala Comunistă", Moscova—Petrograd, 1920, nr. 13, 28 septembrie, coloana 2 392. Sub titlul comun: Condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă. — *296.*

*— *Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R.* Scrisoare către muncitorii din Petersburg. Moscova—Petersburg, tip. „Delo", 1906. 112 p. Înaintea titlului autor: N. Lenin. — *371, 372.*

— *Raportul politic al C.C. al P.C.(b) din Rusia. 22 septembrie. [1920]. Relatare apărută în presă* — *vezi* Lenin, V. I. Tov. Lenin despre războiul cu Polonia şi despre politica mondială.

*— *Rezoluţie cu privire la insurecţia armată [adoptată la Congresul al III-lea al P.M.S.D.R.].* — În: „Înştiinţare cu privire la Congresul al III-lea al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia". În anexă: Statutul partidului şi principalele rezoluţii adoptate de Congresul al III-lea. Editată de C.C. al P.M.S.D.R. Geneva, tip. coop., 1905, p. 9—10. (P.M.S.D.R.). Sub titlul comun: Principalele rezoluţii. — *370, 378—379.*

— *Rezoluţie cu privire la Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor [adoptată la Conferinţa a şaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia.* 1917]. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 46, 15 (2) mai, p. 3. — *13.*

— *Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială.* (Pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste). — „Internaţionala Comunistă", Moscova—Petrograd, 1920, nr. 11, 14 iunie, coloanele 1 720—1 724. Semnat : N. Lenin. — *241, 242, 245.*

— *Scrisoare către muncitorii germani şi francezi. În legătură cu discuţiile despre Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste.* [24 septembrie 1920]. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 213, 25 septembrie, p. 1. Semnat : N. Lenin. — *411—412.*

— *Scrisoare către muncitorii germani şi francezi... Reprodusă în ziarul „Avanti !"* — *vezi* Il severo ammonimento di Lenin.

— *Semnificaţia istorică a luptei interne de partid din Rusia.* — „Diskussionnîi Listok", Paris, 1911, nr. 3, 29 aprilie (12 mai), p. 3—8. Semnat : N. Lenin. — *370.*

*— *Statul şi revoluţia.* Învăţătura marxistă despre stat şi sarcinile proletariatului în revoluţie. Partea I. Petrograd, „Jizn i Znanie", 1918. 115 p. („Biblioteca ştiinţelor sociale", nr. 40). Înaintea titlului autor : V. Ilin (N. Lenin). — *17.*

— *„Stîngismul" — boala copilăriei comunismului.* Petersburg, Gosizdat. 1920. 111 p. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *103, 104, 135, 136, 238.*

— *Teze cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al doilea al Internaţionalei Comuniste.* — În : Teze pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Petrograd, editura Internaţionalei Comuniste, [1920], p. 84—107. Semnat : N. Lenin. — *215, 229, 232, 237.*

— *Tov. Lenin despre războiul cu Polonia şi despre politica mondială.* (Scurtă relatare despre cuvîntarea rostită de tov. Lenin la prima şedinţă a Conferinţei generale a P.C. din Rusia). — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 216, 29 septembrie, p. 1. Sub titlul comun : Conferinţa generală a P.C. din Rusia. — *286.*

— *Victoria cadeţilor şi sarcinile partidului muncitoresc.* Petersburg, „Naşa Mîsl", [1906]. 79 p. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *375—391.*

*— *Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat ?* Petersburg, „Priboi", 1917. 40 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *421.*

Lucrările parlamentului englez. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 114, 28 mai, p. 1. Sub titlul comun : Cu privire la ofensiva albgardiştilor polonezi. Ştiri externe. — *126.*

Mandatul model. Întocmit pe baza a 242 de mandate prezentate de deputaţii locali la primul Congres general al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, care a avut loc la Petrograd în 1917. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia", Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — *48, 57.*

Manifestul de la Basel — *vezi* Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage...

Manifest [cu privire la instituirea Dumei de stat. 6 (19) august 1905]. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1905, nr. 169, 6 (19) august, p. l. — *17.*

Marchlewski, J.J. Problema agrară şi revoluţia mondială. — „Internaţionala Comunistă", Moscova—Petrograd, 1920, nr. 12, 20 iulie, coloanele 2 019—2 028. — *171.*

Martînov, A. În luptă cu conştiinţa marxistă. III. (Sfîrşit). — „Iskra", Genève, 1905, nr. 103, 21 iunie, p. 2—3. — *374—375.*

Marx, K. şi Engels, F. Manifestul Partidului Comunist. Decembrie 1847—ianuarie 1848. — *336—337.*

— *Opere.* Vol. 4. Moscova, Gosizdat, 1920. LIV. 799 p. (P.C.(b) din Rusia. Sub îngrijirea lui I. Stepanov). — *424, 425.*

— *Programul partidului radical-democrat şi programul celor de stînga de la Frankfurt* — *vezi* Marx, K. u. Engels, F. Köln, 6 Juni.

Marx, K. Capitalul. Critica economiei politice. Vol. I. — *Cartea I vezi* Marx, K. şi Engels, F. Opere, vol. 4.

— *Contribuţii la critica filozofiei hegeliene a dreptului.* Introducere. Sfîrşitul anului 1843—ianuarie 1844. — *190.*

— *Criza şi contrarevoluţia* — *vezi Marx, K. Köln.* 13. Sept.

Materiale pentru aprecierea lucrărilor Congresului de unificare al P.M.S.D.R. — [În : Lenin, V.I.] Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R. Scrisoare către muncitorii din Petersburg. Moscova-Petersburg, tip. „Delo", 1906, p. 63—110, Anexe. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *371.*

„*Mîsl*", Moscova, 1910, nr. 1, decembrie, p. 12—23 ; 1911, nr. 2, ianuarie, p. 19—29. — *370.*

„*Nacealo*", Petersburg. — *388.*

„*Naşa Jizn*", Petersburg. — *376—377, 389.*

— 1906, nr. 401, 23 martie (5 aprilie), p.l. — *377—391.*

„*Novaia Jizn*", Petersburg. — *388.*

Ofensiva din octombrie asupra Petrogradului şi cauzele insuccesului campaniei. Însemnările unui ofiţer alb. Helsingfors, 1920. 59 p. — *142.*

O proiectată propunere de pace din partea Antantei către toate guvernele de facto din Rusia. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1919, nr. 110 (662), 23 mai, p. 1. — *121, 140—141, 346.*

„Partiinîe Izvestiia", [Petersburg], 1906, nr. 2, 20 martie, p. 5—9, 9—11. — *371.*

Partidele comuniste şi parlamentarismul. — În : Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaţionalei Comuniste, 1921, p. 584—595. — *268.*

Petrograd, 21 septembrie (3 oct.). Căile unui acord. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 160, 21 septembrie, p. 1. — *421.*

[Plehanov, G. V.] Cant împotriva lui Kant, sau Testamentul d-lui Bernstein. — „Zarea", Stuttgart, 1901, nr. 2—3, decembrie, p. 204—225. — *16.*

* — *Teroarea albă.* — „Iskra", [Geneva], 1903, nr. 48, 15 septembrie, p. 1. — *16.*

„Polearnaia Zvezda", Petersburg. — *389.*

— 1905, nr. 3, 30 decembrie, p. 223—228. — *375—376.*

— 1906, nr. 10, 18 februarie, p. 715—724. — *375—376.*

„Pravda", Petrograd, 1917, nr. 35, 1 mai (18 aprilie), p. 3. — *13.*

— 1917, nr. 46, 15 (2) mai, p. 3. — *13.*

— Moscova, 1920, nr. 20, 30 ianuarie, p. 1. — *138—139, 281, 319—320.*

— 1920, nr. 25, 5 februarie, p. 1. — *138—139, 319—320.*

— 1920, nr. 114, 28 mai, p. 1. — *126, 128.*

— 1920, nr. 157, 18 iulie, p. 1. — *321—322, 349.*

— 1920, nr. 180, 15 august, p. 2. — *326, 355—356.*

— 1920, nr. 202, 12 septembrie, p. 2. — *277.*

— 1920, nr. 206, 17 septembrie, p. 2. — *287, 292.*

— 1920, nr. 211, 23 septembrie, p. 1. — *322, 330—331*

— 1920, nr. 213, 25 septembrie, p. 1. — *411—412.*

— 1920, nr. 216, 29 septembrie, p. 1. — *286.*

— 1920, nr. 218, 1 octombrie, p. 2. — *322.*

— 1920, nr. 232, 17 octombrie, p. 2 ; nr. 233, 19 octombrie, p. 2. — *344, 345—346, 347, 351—352, 358.*

— 1920, nr. 241, 28 octombrie, p. 1 — *394.*

— 1920, nr. 245, 2 noiembrie, p. 1. — *406—407.*

— 1920, nr. 246, 3 noiembrie, p. 1. — *406—407.*

— 1920, nr. 247, 4 noiembrie, p. 1. — *406—407.*

* *Programul Partidului Comunist (bolşevic) din Rusia.* Adoptat de Congresul al VIII-lea al partidului. 18—23 martie 1919. Moscova-Petrograd. „Kommunist", 1919. 24 p. (P.C.(b) din Rusia). — *397, 437.*

Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptat la Congresul al II-lea al partidului. — În : Congresul al II-lea ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 1—6 (P.M.S.D.R.). — *248—249, 369.*

Proiect de rezoluţie pentru apropiatul congres, elaborat de un grup de „menşevici" cu participarea redactorilor ziarului „Iskra". — „Partiinîe Izvestiia", [Petersburg], 1906, nr. 2, 20 martie, p. 9—11. — *371.*

Proiectul de rezoluţie bolşevic cu privire la guvernul provizoriu şi la organele locale ale puterii revoluţionare. — În : [Lenin, V. I.] Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R. Scrisoare către muncitorii din Petersburg. Moscova—Petersburg, tip. „Delo", 1906, p. 92—93, Anexe. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *372.*

Proiectul de rezoluţie menşevic cu privire la guvernul provizoriu şi la autoconducerea revoluţionară. — Op. cit., p. 91—92, Anexe. Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *372.*

„Prosveşcenie", Petersburg. — *370.*

— 1914, nr. 4, p. 97—99. — *16.*

Regulamentul alegerilor pentru Duma de stat. — „Buletinul oficial", Petersburg, 1905, nr. 169, 6 (19) august, p. 2—4. — *17.*

Rezoluţia [Congresului al III-lea al P.M.S.D.R.] cu privire la guvernul revoluţionar provizoriu. — În : Înştiinţare cu privire la Congresul al III-lea al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. În anexă : Statutul partidului şi principalele rezoluţii adoptate de Congresul al III-lea. Editată de C.C. al P.M.S.D.R. Ge-

neva, tip. coop. 1905, p. 10. (P.M.S.D.R.). Sub titlul comun : Principalele rezoluţii. — *374.*

Rezoluţie cu privire la problema naţională şi problema colonială. — În : Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaţionalei Comuniste, 1921, p. 596—602. — *241.*

Rezoluţie cu privire la sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste. — În : Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaţionalei Comuniste, 1921, p. 542—559. — *264, 420.*

Rezoluţia lui Baratono, Zannarini ş.a. — *vezi* L'o d. g. Baratono.

Rezoluţia lui Terracini, Gennari, ş.a. — *vezi* L'o d. g. Terracini.

Rezoluţiile şi Statutul Internaţionalei Comuniste, adoptate de Congresul al doilea al Internaţionalei Comuniste (19 iulie—7 august 1920). Petrograd, editura Internaţionalei Comuniste, [1920]. 127 p. — *247, 262, 263, 265, 266, 427, 443.*

Rezultatele conferinţei de la San Remo. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920, nr. 94 (941), 4 mai, p. 1. Sub titlul comun : Ştiri externe. — *114.*

[Roy, M. N.] Tezele tov. Roy [cu privire la problema naţională şi problema colonială]. — „Buletinul Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste", Moscova, 1920, nr. 6, 7 august, p. 2 ; nr. 7, 8 august, p. 2. — *241, 242, 245.*

Sarcinile imediate ale partidului. (Rezoluţia Comitetului din Moscova al Partidului Comunist din Rusia). — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 206, 17 septembrie, p. 2, la rubrica : Viaţa de partid. — 287, 292.

Scrisoarea Comitetului Central al Partidului Comunist din Rusia. Către toate organizaţiile de partid, către toţi membrii de partid. — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia", [Moscova], 1920, nr. 21, 4 septembrie, p. 1—3. — *287, 290, 292.*

[Segrew]. Radiograma corespondentului ziarului londonez „Daily News" adresată tov. Lenin. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 202, 12 septembrie, p. 2. Sub titlul comun : Rusia Sovietică şi opinia publică burgheză. — *277.*

„Severnîi Golos", Petersburg. — *388.*

„Soţial-Demokrat", Geneva, 1916, nr. 54—55, 10 iunie, p. 1. — *56.*

Statele Unite şi Rusia Sovietică. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920, nr. 198 (1 045), 8 septembrie, p. 2. — *346—347.*

Struve, P. B. Două comitete de grevă. — „Polearnaia Zvezda", Petersburg, 1905, nr. 3, 30 decembrie, p. 223—228. — *375—376.*

Şedinţa solemnă de la Teatrul Mare. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920, nr. 213 (1 060), 25 septembrie, p. 2. — *322—323.*

Traducerea radiogramei adresată lordului Curzon la 17 iulie 1920. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", 1920, nr. 157 (1 004), 18 iulie, p. 1. Sub titlul comun : Ultimatumul Angliei şi răspunsul nostru. — *349, 350.*

Tratativele de pace cu Polonia. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 218, 1 octombrie, p. 2. — *322.*

Tratativele de pace cu Polonia. Tratatul preliminar. — „Pravda", Moscova, 1920, nr. 232, 17 octombrie, p. 2 ; nr. 233, 19 octombrie, p. 2. — *344, 345—346, 347, 351—352, 358.*

Trofee la Jitomir. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, ţăranilor, cazacilor şi ostaşilor roşii din Rusia şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi ostaşilor roşii din Moscova", Moscova, 1920, nr. 126 (973), 12 iunie, p. 1, la rubrica : Războiul dintre Polonia panilor şi Rusia muncitorilor şi ţăranilor. Frontul roşu. — *140.*

„*Zarea*", Stuttgart. — *369.*

— 1901, nr. 2—3, decembrie, p. 204—225. — *16.*

L'ampio e profondo dibattito sui rapporti interni del Partito Socialista alla riunione della Direzione. — „Avanti !", Milano, 1920, N. 235, 1 ottobre, p. 1. — *412, 414, 419—420.*

[Die Anmerkung der Redaktion zum Artikel : Lucács, G. Zur Frage des Parlamentarismus]. — „Kommunismus", Wien, 1920, Hft. 6, 1. März, S. 161. — *135.*

Aus dem literarischen Nachlass von K. Marx, F. Engels und F. Lassalle. Hrsg. von F. Mehring. Bd. III. Gesammelte Schriften von

K. Marx und F. Engels. Von Mai 1848 bis Oktober 1850. Stuttgart, Dietz, 1902. VI, 491 S. — *373.*

„*Avanti!*", Milano. — *411, 412, 422.*

— 1920, N. 233, 29 settembre, p. — 1. — *412.*

— 1920, N. 234, 30 settembre, p. 1. — *412.*

— 1920, N. 235, 1 ottobre, p. 1. — *412, 414, 419—420.*

— 1920, N. 236, 2 ottobre, p. 1. — *412—414, 415.*

— 1920, N. 238, 5 ottobre, p. 1. — *411—412.*

— 1920, N. 244, 12 ottobre, p. 1—2. — *415.*

— 1920, N. 245, 13 ottobre, p. 2. — *415.*

**Bauer*, O. *Bolschewismus oder Sozialdemokratie?* Wien, Verl. der Wiener Volksbuchh., 1920. 120 S. — *229—230, 454.*

Bericht über den 4. Parteitag der Kommunistischen Partei Deutschlands (Spartakusbund) am 14 und 15. April 1920. Hrsg. von der Kommunistischen Partei Deutschlands (Spartakusbund). Berlin, [1920]. 110 S. — *203, 219—220, 223, 452—453.*

Bericht über den Gründungsparteitag der Kommunistischen Partei Deutschlands (Spartakusbund) vom 30. Dezember 1918 bis 1. Januar 1919. Hrsg. von der Kommunistischen Partei Deutschlands (Spartakusbund). Berlin, [1918]. 56 S. — *40.*

„*Berner Tagwacht*", 1915, Nr. 218, 18. September, S. 1. — *56.*

Braun, M. I. Wer soll die Kriegsrechnung bezahlen? Zur Wirtschaftspolitik des kapitalistischen Bankrotts. Leipzig, Frank, 1920. 80 S. — *220—221, 452.*

„*Bulletin of the Provisional Bureau in Amsterdam of the Communist International*", 1920, No. 1, February, p. 3. — *40, 44—47.*

Bullitt, W. C. The Bullitt Mission to Russia. Testimony before the Committee on Foreign Relations United States Senate. New York, Huebsch, 1919. 151 p. — *133, 140.*

„*The Call*", London. — *260, 263.*

[Comments]. — „The New Statesman", London, 1920, No. 370, May 15, p. 149—152. — *126.*

[La commune révolutionnaire]. Aux communeux. [Londres, juin 1874]. 12 p. — *50, 74.*

Communist Unity Convention. London, july 31-st and August 1-st 1920. Official Report. London, The Communist Party of Great Britain, 1920. 72 p. — *262.*

„*Comunismo*", Milano, 1919, NN. 1—4, 1 ottobre — dal 15 al 30 novembre. — *50.*

— 1919, N. 2, dal 15 al 30 ottobre, p. 84—86. — *50.*

— 1919, N. 3, dal 1 al 15 novembre, p. 179—183. — *50.*

„*Comunismo*", Milano, 1920, N. 24, dal 15 al 30 settembre, p. 1621—1627, 1647—1649. — *415, 419.*

Il Congresso Socialista di Bologna. — „Comunismo", Milano, 1919, N. 2, dal 15 al 30 ottobre, p. 84—86. — *50.*

Il Convegno di Reggio Emilia. La concentrazione socialista in cerca di un programma. — „Avanti !", Milano, 1920, N. 244, 12 ottobre, p. 1—2. — *415.*

Crispien, A. Zur politischen Situation. — „Freiheit", Berlin. Morgen-Ausgabe, 1920, Nr. 122, 14. April. Beilage zur „Freiheit", S. 1. — *95—97.*

„*Daily News*", London. — 277.

Dietzgen, J. Das Acquisit der Philosophie und Briefe über Logik. Speziell demokratisch-proletarische Logik. Stuttgart, Dietz, 1895. 232 S. — *46.*

La Direzione del Partito delibera intorno alla scissione. — „Avanti !", Milano, 1920, N. 236, 2 ottobre, p. 1. — *412, 414, 415.*

Dopo il Convegno di Reggio Emilia. — „Avanti !", Milano, 1920, N. 245, 13 ottobre, p. 2. — *415.*

E. C. An interview with Turati. Rome. February 27. — „The Manchester Guardian", 1920, No. 22, 959, March 12, p. 7. Sub titlul comun : The Internal Situation in Italy. — *97—98.*

Engles, F. Flüchtlings-Literatur. II. — „Der Volksstaat", Leipzig, 1874, Nr. 73, 26. Juni, S. 1—2. — *50—51.*

— *II. Programm der .blanquistischen Kommune — Flüchtlinge* (Volksstaat, 1874, Nr. 73). — In : Engels, F. Internationales aus dem Volksstaat (1871—75). Berlin, „Vorwärts", 1894, S. 40—46. — *50—51.*

Erklärung der Zentrale der KPD (Spartakusbund). — „Die Rote Fahne", Berlin, 1920, Nr. 32, 26. März, S. 2. — *94—96, 136.*

Erler, K. Die Auflösung der Partei. — „Kommunistische Arbeiterzeitung", Hamburg, 1920, Nr. 32, 7. Februar, S. 1—2. — *26.*

Il Fallo. — „Il Soviet", Napoli, 1920, N. 4, 1 febbraio, p. 3. — *50.*

„*Folkets Dagblad Politiken*", [Stockholm], 1920, Nr. 58, 10 mars, S. 4. — *36.*

Frazione Comunista Astensionista del Partito Socialista Italiano. — „Il Soviet", Napoli, 1920, N. 3, 18 gennaio, p. 1. — *50.*

„*Freiheit*", Berlin. — *96—97, 449.*

— Morgen-Ausgabe, 1920, Nr. 97/A 53, 30. März, S. 1. — *96—97.*

— Morgen-Ausgabe, 1920, nr. 122, 14. April. Beilage zur „Freiheit", S. 1. — *96—97.*

G. C. *Saremo bloccati?* — „Comunismo", Milano, 1920, N. 24, dal 15 al 30 settembre, p. 1647—1649. — *419.*

Gallacher, W. [A Letter to the Editor in the Name of the Scottish Workers Committee of Glasgow]. — „Workers Dreadnought", London, 1920, vol. VI, No. 48, February 21, p. 2. Sub titlul comun : Parliamentary Action. — *63—66, 73.*

[Gramsci, A.] Per un rinnovamento del Partito Socialista. — „L'Ordine Nuovo", Torino, 1920, An. II. — N. 1, 8 maggio, p. 3—4. — *199.*

„*L'Humanité*", Paris. — *449.*

— 1920, N 6048, 14 octobre, p. 3. — *414, 420.*

Kautsky, K. Entscheidende Stunden. — „Freiheit", Berlin. Morgen-Ausgabe, 1920, Nr. 97/A 53, 30. März, S. 1. — *96.*

Keynes, J. M. The Economic Consequences of the Peace. London, Macmillan, 1919. 279 p. — *219, 220, 221, 223—224, 225—226, 453, 454.*

„*Kommunismus*", Wien. — *135, 200, 444.*

— 1920, Hft. 1./2., 1. Februar — Hft. 18, 8. Mai. 566 S. — *135.*

— 1920, Hft. 6, 1. März, S. 161—172. — *135—136.*

— 1920, Hft. 14, 17. April, S. 403—411. — *136.*

— 1920, Hft. 18, 8 Mai, S. 549—555. — *135, 136—137.*

„*Kommunistische Arbeiterzeitung*", Hamburg. — *26.*

— 1920, Nr. 32, 7. Februar, S. 1—2. — *26.*

Die Kommunistische Internationale. (Manifest, Leitsätze und Beschlüsse des Moskauer Kongresses 2.—6. März 1919). Hamburg, Willaschek, [1919]. 56 S. — *427, 443.*

[Kun, B. Die Anmerkung]. — „Kommunismus", [Wien], 1920, Hft. 18, 8 Mai, S. 553, în art.: Kun, B. Die Durchführung des Parlamentsboykotts. — *135.*

— *Die Durchführung des Parlamentsboykotts.* — „Kommunismus", [Wien], 1920, Hft. 18, 8. Mai, S. 549—555. Semnat: B. K. — *135, 136—137.*

— *Die Ereignisse in Deutschland.* — „Kommunismus", [Wien], 1920, Hft. 14, 17. April, S. 403—411. Semnat: B. K. — *136.*

L. L. Ein neuer Abschnitt der deutschen Revolution. — „Die Rote Fahne", Wien, 1920, Nr. 266, 28, März, S. 1—2; Nr. 267, 30. März, S. 2—3. — *96.*

[Lenin, W. I.] Leitsätze über die Grundaufgaben des zweiten Kongresses der Kommunistischen Internationale. — In: Leitsätze zum II. Kongress der Kommunistischen Internationale, Petrograd, Verl. der Kommunistischen Internationale, 1920, S. 87—111. Semnat: N. Lenin. — *215.*

* — *Sur les tâches principales du 2-e Congrès de l'Internationale Communiste.* (Présentées par N. Lénine). — In: Thèses présentées au deuxième congrès de l'Internationale Communiste (Petrograd — Moscou, 18 juillet 1920). Petrograd, éd. de l'Internationale Communiste, p. 70—88. Semnat: N. Lénine. — *215.*

— *Theses on the Fundamental Tasks of the Second Congress of the Communist International.* — In: Theses Presented to the Second World Congress of the Communist International. (Petrograd — Moscow, July 1920). Petrograd, ed. of the Communist International, 1920, p. 93—120. Semnat: N. Lenin. — *215.*

Lenin e l'astensionismo. — „Il Soviet", Napoli, 1920, N. 4, 1 febbraio, p. 1. — *50.*

Lloyd George. Mr. Lloyd George's Speech to the Liberal M. P-'S. — „The Manchester Guardian", 1920, No. 22, 965, March 19, p. 12. — *66—67, 70, 71, 72.*

[Lucács, G.] Zur Frage des Parlamentarismus. — „Kommunismus", [Wien], 1920, Hft. 6, 1. März, S. 161—172. Semnat G. L. — *135—136.*

Lysis, Contre l'Oligarchie financière en France. Préf. de J. Finot. 5-me éd. Paris, „La Revue", 1908, XI, 260 p. — *216.*

* *MacDonald, J. R. Parliament and Revolution.* Manchester, The National Labour Press, 1919, 116 p. (The Socialist Libr. — XII). — *228, 454.*

„*The Manchester Guardian*“, 1920, No. 22, 959, March 12, p. 7. — *97.*

— 1920, No. 22, 965, March 19, p. 12. — *66—67, 70, 71, 72.*

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Ausserordentlichen Internationalen Sozialistenkongress zu Basel]. — In : Ausserordentlicher Internationaler Sozialistenkongress zu Basel am 24 und 25. November 1912. Berlin, Buchh. „Vorwärts“, 1912, S. 23—27. — *246.*

Marx, K. u. Engels, F. Köln, 6. Juni. — „Neue Rheinische Zeitung“, Köln, 1848, Nr. 7, 7. Juni, S. 1, la rubrica : Deutschland. — *374.*

— *Nachlass...* — *vezi* Aus dem literarischen Nachlass von K. Marx, F. Engels und F. Lassalle.

Marx, K. Köln, 13. Sept. — „Neue Rheinische Zeitung“, Köln, 1848, Nr. 102, 14. September, S. 1, la rubrica : Deutschland. — *374—375.*

[Mehring, F.] Einleitung [des Herausgebers zum Buch : Aus dem literarischen Nachlass von K. Marx, F. Engels und F. Lassalle]. — In : Aus dem literarischen Nachlass von K. Marx, F. Engels und F. Lassalle. Hrsg. von F. Mehring. Bd. III. Gesammelte Schriften von K. Marx und F. Engels. Von Mai 1848 bis Oktober 1850. Stuttgart, Dietz, 1902, S. 3—86. — *373, 374.*

„*Neue Rheinische Zeitung*“, Köln. — *373, 374.*

— 1848, Nr. 7, 7. Juni, S. 1. — *375.*

— 1848, Nr. 102, 14. September, S. 1. — *374—375.*

„*The New Statesman*“, [London]. — *126.*

— 1920, No. 370, May 15, p. 149—152. — *126.*

Nobs, E. Ein Brief und eine Erklärung. — „Volksrecht“, Zürich, 1920, Nr. 265, 11. November, S. 1—2. — *423—424.*

L'o. d. g. Baratono. — „Avanti !“, Milano, 1920, N. 236, 2 ottobre, p. 1. Sub titlul comun : La Direzione del Partito delibera intorno alla scissione. — *412, 413.*

L'o d. g. Terracini. — „Avanti !“, Milano, 1920, N. 236, 2 ottobre, p. 1. Sub titlul comun : La Direzione del Partito delibera intorno alla scissione. — *412—414.*

„*L'Ordine Nuovo*“, Torino. — *254, 447.*

— 1920, An. II. — N. 1, 8 maggio, p. 3—4. — *199.*

Österreichische Statistik. Hrsg. von der K. K. Statistischen Zentralkommission. Bd. LXXXIII. Hft. 1 Ergebnisse der landwirt-

schaftlichen Betriebszählung vom 3. Juni 1902 in den im Reichsrate Vertretenen Königreichen und Ländern. 1. Hft. Analytische Bearbeitung Summarische Daten für das Reich die Verwaltungsgebiete und Länder, nebst Anhang, enthaltend Übersichten nach natürlichen Gebieten. Bearb. von dem Bureau der K. K. Statistischen Zentralkommission. Wien, 1909. [4], XLV, 65 S. — *175.*

Pankhurst, E. S. Towards a Communist Party. — „Workers' Dreadnought", London, 1920, vol. VI, No. 48, February, 21, p. 4—6. — *62—63, 66, 67—68, 69, 73, 74.*

Plechanow, G. Erörterungen über die Taktik. Wofür sollen wir ihm dankbar sein? Offener Brief an Karl Kautscky. — „Sächsische Arbeiter-Zeitung", Dresden, 1898, Nr. 253. 2. Beilage, 30. Oktober, S. [1]; Nr. 254. Beilage, 2. November, S. [1]; Nr. 255. Beilage, 3. November, S. [1]. — *248—249.*

„Le Populaire", Limoges — Paris. — *449.*

Programm der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands, beschlossen auf dem Parteitag zu Erfurt 1891. — In: Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten zu Erfurt von 14. bis 20. Oktober 1891. Berlin, „Vorwärts", 1891, S. 3—6. — *248—249.*

* *Proletarier Europas!* — „Berner Tagwacht", 1915, Nr. 218, 18. September, S. 1. Sub titlul comun: Internationale sozialistische Konferenz zu Zimmerwald (Schweiz). — *56.*

Protokoll über die Verhandlungen des ausserordentlichen Parteitages in Leipzig vom 30. November bis 6. Dezember 1919. Berlin, „Freiheit", f.a. 560 S. (Unabhängige Sozialdemokratische Partei Deutschlands). — *58.*

R. C. Den engelska fackföreningsrörelsen. Imponerande siffror: sju och en halv million organiserade arbetare. — „Folkets Dagblad Politiken", [Stockholm], 1920, N:r 58, 10 mars, s. 4. — *36.*

Riunione della Direzione del Partito. — „Avanti!", Milano, 1920, N. 233, 29 settembre, p. 1. — *412.*

La riunione della Direzione del Partito Socialista. — „Avanti!", Milano, 1920, N. 234, 30 settembre, p. 1. — *412.*

„Die Rote Fahne", [Berlin]. — *94.*

— 1920, Nr. 32, 26. März, S. 2. — *94, 136.*

„Die Rote Fahne", Wien. — *96.*

— 1920, Nr. 266, 28. März, S. 1—2; Nr. 267, 30. März, S. 2—3. — *96.*

„*Sächsische Arbeiter-Zeitung*", Dresden, 1898, Nr. 253. 2. Beilage, 30. Oktober, S. [1] ; Nr. 254. Beilage, 2. November, S. [1] ; Nr. 255. Beilage, 3. November, S. [1]. — *248—249.*

Serrati, G. M. Filippo Turati e il massimalismo. — „Comunismo", Milano, 1919, N. 3, dal 1 al 15 novembre, p. 179—183. — *50.*

— *Il secondo Congresso della Terza Internazionale.* Alcune osservazioni preliminari. — „Comunismo", Milano, 1920, N. 24, dal 15 al 30 settembre, p. 1621—1627. — *415.*

— *Une lettre de Serrati.* — „L'Humanité", Paris, 1920, N. 6048, 14 octobre, p. 3. Sub titlul comun : Autour de la Troisième Internationale. — *414—415, 420—421.*

Il severo ammonimento di Lenin. „Si ammettono anche eccezroni". — „Avanti !", Milano, 1920, N. 238, 5 ottobre, p. 1. — *411—412.*

„*Il Soviet*", Napoli. — *98.*

— 1920, N. 3, 18 gennaio, p. l. — *50.*

— 1920, N. 4, 1 febbraio, p. 1, 3. — *50.*

— 1920, N. 7. — *93, 97.*

— 1920, N. 8. — *93, 97.*

**Die Spaltung der KPD (Spartakusbund). Frankfurt a/M., Verl. Kommunistische Partei Deutschlands. Ortsgruppe.* 8 S. — *22—24, 25, 26, 37, 39—40, 41, 42, 43, 44, 45—47, 49, 50, 54, 62.*

Statistik des Deutschen Reichs. Bd. 212. — Berufs- und Betriebszählung vom 12. Juni 1907. Landwirtschaftliche Betriebsstatistik. Hrsg. vom Kaiserlichen statistischen Amte. Teil 1a, 1b, 2a. Berlin, [1909—1910]. 3 Bde. — *175.*

Theses Concerning Parliamentarism. — „Bulletin of the Provisional Bureau in Amsterdam of the Communist International", 1920, No. 1, February, p. 3. — *40, 44—47.*

„*The Times*", London, 1920, No. 42, 355, March 10, p. 17—18. — *221—222, 223, 453.*

„*De Tribune*", Amsterdam. — *446.*

**Varga, E. Die wirtschaftspolitischen Probleme der proletarischen Diktatur.* Wien, „Neue Erde", 1920. 138 S. — *252.*

„Volksrecht", Zürich. — *423—424.*

— 1920, Nr. 265, 11. November, S. 1—2. — *423—424.*

„Der Volksstaat", Leipzig, 1874, Nr. 73, 26. Juni, S. 1—2. — *50—51.*

*Weltrevolution. Wien, Brand, 1919. 20 S. (Sozialistische Bücherei. Hft. 11). — *4.*

„*Workers' Dreadnought*", London. — *62, 446.*

— 1920, vol. VI, No. 48, February 21, p. 2, 4—6. — *62—66, 67—68, 69, 73, 74.*

World's Need of Thrift. Call to Work and Save. Supreme Council's Appeal. Germany's Power to Pay. — „The Times", London, 1920, No. 42, 355, March 10, p. 17—18. — *221—222, 223, 453.*

[Zinowjew, G. Der Brief an E. Nobs. 19 Oktober 1920]. — „Volksrecht", Zürich, 1920, Nr. 265, 11. November, S. 1, în art.: Nobs, E. Ein Brief und eine Erklärung. — *423—434.*

INDICE DE NUME

A

Adler, Friedrich (1879—1960) — lider al aripii de dreapta a social-democraţiei austriece. După revoluţia din 1918 din Austria a trecut în tabăra contrarevoluţiei. V. I. Lenin l-a caracterizat pe Adler din acea perioadă drept unul dintre cei mai infami trădători ai socialismului. Adler a fost unul dintre organizatorii Internaţionalei a II 1/2, centriste (1921—1923), iar după aceea unul dintre liderii aşa-numitei Internaţionale muncitoreşti socialiste. — *4, 12, 19, 272—273.*

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menşevismului. În 1883 a luat parte la crearea grupului „Eliberarea muncii". Începînd din 1900 a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. s-a manifestat ca un menşevic activ. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor şi a făcut parte din redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata", organ al menşevicilor-lichidatori. În timpul primului război mondial, camuflîndu-se sub paravanul unei frazeologii centriste, s-a situat de fapt pe poziţii social-şovine. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd ; a sprijinit guvernul provizoriu burghez. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă ; în emigraţie a făcut propagandă pentru intervenţie armată împotriva Rusiei Sovietice. — *56.*

Asquith, Herbert Henry (1852—1928) — om politic şi om de stat englez, lider al partidului liberal. A deţinut în repetate rînduri posturi ministeriale, iar din 1908 pînă în 1916 postul de prim-ministru. A fost exponentul vederilor burgheziei imperialiste engleze şi al tendinţelor ei anexioniste. A dus o politică de reprimare a mişcării muncitoreşti şi a mişcării de eliberare. La sfîrşitul primului război mondial s-a aflat în fruntea unui grup de liberali care se pronunţau împotriva unei coaliţii cu conservatorii. Înfrînt în alegerile parlamentare din 1924, n-a mai jucat după aceea un rol politic important. — *66, 70—71.*

Austerlitz, Friedrich (1862—1931) — unul dintre liderii Partidului social-democrat austriac, redactor-şef al ziarului „Arbeiter-Zeitung",

organul central al acestui partid ; deputat de Viena. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. — *12.*

Avanesov, V.A. (1884—1930) — om de stat sovietic, membru al P.M.S.D.R. din 1903. A participat activ la prima revoluţie rusă din 1905—1907. Din 1907 pînă în 1913 a stat în Elveţia ; a fost secretarul Grupului unit al P.M.S.D.R. În 1914 s-a întors în Rusia, unde a aderat la bolşevici. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al fracţiunii bolşevice a Sovietului din Moscova şi membru al prezidiului acestuia. În octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd. În anii 1917—1919 — secretar şi membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia. Din 1920 pînă în 1924 a fost membru al colegiului Comisiei extraordinare din Rusia, adjunct al comisarului poporului pentru comerţul exterior. Din 1925 — membru al prezidiului Consiliului economic superior din Rusia. În anii 1922—1927 — membru al C.E.C. al U.R.S.S. — *393, 395.*

Avramov, P.F. (aprox. 1875—1906) — ofiţer de cazaci ; în 1905, cînd trupele ţariste au înăbuşit mişcarea ţărănească din gubernia Tambov, a dat dovadă de mare cruzime ; a fost ucis de socialiştii-revoluţionari. — *382, 383, 384.*

B

B. K. — *vezi* Kun Béla

Babuşkin, I. V. (1873—1906) — muncitor, revoluţionar de profesie, bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1893 ; a participat la un cerc muncitoresc condus de V. I. Lenin. Din momentul organizării „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" din Petersburg, Babuşkin a devenit unul dintre membrii ei cei mai activi şi colaboratorul cel mai apropiat al lui Lenin. A participat îndeaproape la organizarea „Iskrei" leniniste ; a fost unul dintre primii ei agenţi şi unul dintre corespondenţii ei activi. A fost arestat în repetate rînduri, a stat în închisori şi a fost deportat. A participat activ la revoluţia din 1905—1907 şi a făcut parte din comitetele din Irkutsk şi Cita ale P.M.S.D.R. În timp ce însoţea un transport de arme, Babuşkin a fost prins de un detaşament de pedepsire şi împuşcat pe loc fără judecată sau cercetare. Necrologul lui Babuşkin a fost scris de Lenin (Opere complete, vol. 20, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 83—87). — *38.*

Bacci, Giovanni (1857—1928) — socialist italian. La începutul activităţii sale — radical burghez. În 1903 a aderat la Partidul socialist italian, a fost membru al C.C. al partidului şi unul dintre conducătorii organului său central, ziarul „Avanti" ; a fost membru al parlamentului. În anii 1919—1922 s-a situat pe poziţii centriste, pronun-

ţîndu-se pentru menţinerea „unităţii" cu reformiştii. În 1921 a semnat în numele C.C. aşa-numitul „pact de reconciliere" dintre socialişti şi fascişti. — *412—414, 418—419, 422.*

Baratono, Adelchi (1875—1947) — socialist italian, filozof, profesor la Universitatea din Genova. În anii 1919—1922 a fost membru al C.C. al Partidului socialist italian, s-a situat pe poziţii centriste, a sprijinit alianţa cu reformiştii. În 1921 a fost membru al parlamentului. — *412—414, 418—419, 422.*

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre liderii social-democraţiei austriece şi ai Internaţionalei a II-a, ideolog al aşa-numitului „austro-marxism". A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie. — *4, 12, 19, 55, 61, 87—88, 229—230, 273, 454.*

Bebel, August (1840—1913) — unul dintre militanţii de seamă ai social-democraţiei germane şi ai mişcării muncitoreşti internaţionale. — *17.*

Beleaev — ţăran. — *362, 365.*

Belenki, A. I. (1883—1941) — membru al P.M.S.D.R. din 1902, bolşevic. Începînd din 1904 s-a aflat în emigraţie în Franţa. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 s-a întors în Rusia ; a condus tipografia C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia la Petrograd, apoi a lucrat în organele Cekăi ; din 1919 pînă în 1924 a fost şeful serviciului de pază personală a lui V. I. Lenin, în anii următori a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru afacerile interne al U.R.S.S. — *151.*

Bellone, Virgilio — socialist italian ; în anii 1919—1921 a fost membru al C.C. al Partidului socialist italian şi s-a ridicat împotriva reformiştilor. — *412.*

Bernstein, Eduard (1850—1932) — unul dintre conducătorii social-democraţiei reformiste germane, teoretician al revizionismului şi reformismului, lider al aripii de dreapta a Internaţionalei a II-a. Sub pretextul „dezvoltării creatoare a marxismului", a trecut la revizuirea teoriei marxiste, la golirea marxismului de conţinutul său revoluţionar. A negat sau a denaturat principalele teze ale marxismului. Bernstein a lansat lozinca : „Ţelul final nu reprezintă nimic, mişcarea este totul", propagînd codismul, ploconirea în faţa spontaneităţii mişcării muncitoreşti şi reducînd progresul social exclusiv la reforme în cadrul capitalismului. El preconiza armonia de interese între proletariat şi burghezie, se pronunţa împotriva teoriei marxiste a luptei de clasă, nega necesitatea revoluţiei socialiste, a dictaturii proletariatului. În economia politică, el nega teoria marxistă a plusvalorii, legile acumulării capitaliste. În filozofie s-a ridicat împotriva materialismului dialectic, încercînd să substituie filozofiei marxiste filozofia idealistă kantiană şi hegeliană. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste, social-şovine. V. I. Lenin a demascat temeinic şi

în mod necruțător concepțiile revizioniste ale lui Bernstein, a căror consecință practică directă a fost sprijinirea imperialismului german. —*16, 369.*

Blank, R. M. (n. 1866) — publicist, de profesiune chimist. A colaborat la revista „Osvobojdenie", organ al burgheziei liberale ruse. A făcut parte din redacția ziarului „Naşa Jizn", devenind apoi redactorul de fapt al acestei publicații ; a colaborat la ziarul cadet de stînga „Tovarişci". A participat la editarea revistei „Zaprosî Jizni", publicație a cadeților, socialiștilor-populişti şi menşevicilor-lichidatori. — *377, 378, 380—382, 385, 387, 388, 389, 391.*

Bordiga, Amadeo (n. 1889) — om politic italian. Din 1910 a fost membru al Partidului socialist italian, în cadrul căruia, începînd din 1912, s-a aflat în fruntea unui curent apropiat de anarhism. Începînd din 1919 s-a pronunțat pentru aplicarea unui program de boicotare a parlamentelor burgheze, s-a aflat în fruntea fracțiunii aşa-numiților „comuniști-boicotişti." A fost delegat la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste ; în 1921 a participat la întemeierea Partidului Comunist Italian şi pînă în 1926 a făcut parte din organele sale conducătoare. Bordiga a dus o politică sectară de stînga, s-a ridicat împotriva tacticii Internaționalei Comuniste de creare a frontului unic antifascist. Ulterior a propagat concepții trotkiste, a dus o luptă fracționistă împotriva liniei Partidului Comunist Italian, fapt pentru care în 1930 a fost exclus din partid. În 1944 a întemeiat partidul trotkist al aşa-numiților „comuniști-internaționaliști." — *50, 98, 255, 256, 258.*

Braun, M. I. — *vezi* Bronski, M. G.

Brentano, Lujo (1844—1931) — economist burghez german, din 1896 profesor de economie politică la Universitatea din München ; unul dintre principalii reprezentanți ai „socialismului de catedră", care propaga renunțarea la lupta de clasă şi ideea că prin organizarea de sindicate reformiste şi reglementarea prin lege a relațiilor dintre patroni şi muncitori pot fi rezolvate contradicțiile sociale din societatea burgheză, pot fi împăcate interesele muncitorilor şi cele ale capitaliştilor. În problema agrară a fost un adept al „teoriei" reacționare a trăiniciei micii gospodării în agricultură şi al legii pseudoştiințifice a „fertilității descrescînde a solului". În ultimii ani ai vieții, el a fost un apologet declarat al imperialismului. — *385.*

Bronski, M. G. (Braun, M. I.) (1882—1941) — social-democrat polonez, apoi bolşevic. Membru al S.D.R.P. şi L. din 1902. A dus muncă de partid în Polonia şi Elveția. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost reprezentantul social-democrației poloneze la Conferința de la Kiental, s-a alăturat stîngii zimmerwaldiene. Începînd din iunie 1917 a lucrat la Petrograd ca agitator şi propagandist al Comitetului din Petrograd al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost locțiitor al comisarului poporului pentru comerț şi industrie. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniştilor de stînga". Din 1920 a fost reprezentant

plenipotenţiar şi reprezentant comercial în Austria, din 1924 — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanţe şi al colegiului Comisariatului poporului pentru comerţul exterior, apoi a lucrat pe tărîm ştiinţific şi în învăţămînt. — *220, 221.*

Bubnov, A. S. (1883—1940) — remarcabil activist de partid şi de stat. Membru al partidului bolşevic din 1903. A dus muncă de partid la Ivanovo-Voznesensk, Moscova, Petersburg şi în alte oraşe. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Biroului regional Moscova al P.M.S.D. (b) din Rusia, membru al Comitetului din Petersburg şi al C.C. al partidului. A luat parte activă la pregătirea şi înfăptuirea Revoluţiei din Octombrie, a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd şi al Centrului militar-revoluţionar pentru conducerea insurecţiei armate. Începînd din 1918 a avut munci de răspundere pe linie de partid, de stat şi în armată. A făcut parte din grupul antipartinic al „comuniştilor de stînga". A fost membru al guvernului sovietic al Ucrainei şi al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, membru al Consiliului militar-revoluţionar al Frontului ucrainean şi al Consiliului militar-revoluţionar al districtului militar Caucazul de nord. În 1920—1921 a făcut parte din grupul oportunist al „centralismului democratic". În anii 1922—1923 a condus Secţia de agitaţie şi propagandă a C.C. al P.C. (b) din Rusia. În 1923 a semnat declaraţia troţkistă a celor 46, ulterior a participat la lupta împotriva troţkismului. Începînd din 1924 a fost şeful Direcţiei politice a Armatei Roşii muncitoreşti-ţărăneşti şi membru al Consiliului militar-revoluţionar al U.R.S.S. ; în 1925 — secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Din 1929 pînă în 1937 a fost comisar al poporului pentru învăţămînt al R.S.F.S.R. A fost ales în repetate rînduri membru şi membru supleant al C.C. al partidului. — *286.*

Buharin, N. I. (1888—1938) — membru al partidului bolşevic din 1906 ; a activat ca propagandist în diferite raioane ale Moscovei. În 1911 a emigrat. În 1915 a colaborat la revista „Kommunist" ; s-a situat pe poziţii nemarxiste în problema statului, a dictaturii proletariatului, a dreptului naţiunilor la autodeterminare etc. La Congresul al VI-lea al partidului a prezentat o schemă antileninistă de dezvoltare a revoluţiei, bazată pe negarea alianţei dintre clasa muncitoare şi ţărănimea săracă.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost redactor al ziarului „Pravda", membru al Biroului Politic al C.C., membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. S-a pronunţat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului ; în 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga" ; în timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate (1920—1921) a adoptat mai întîi o poziţie „tampon", iar apoi a aderat la grupul lui Troţki ; începînd din 1928 a condus opoziţia de dreapta din rîndurile partidului. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al C.C. În 1937 a fost exclus din rîndurile partidului pentru activitate antipartinică. — *19, 339, 394, 397, 451.*

Bullitt, William Cristian (n. 1891) — ziarist şi diplomat reacţionar american, unul dintre promotorii activi ai politicii antisovietice a imperialiştilor din S.U.A. În 1917 a fost şeful Biroului de informaţii pentru Europa centrală al departamentului de stat al S.U.A. În 1918—1919 a deţinut funcţia de ataşat al delegaţiei americane la Conferinţa de pace de la Paris. În 1919 a fost trimis de Wilson şi de Lloyd George în Rusia Sovietică cu o misiune specială. După aceea şi-a dat demisia. A revenit la activitatea diplomatică în 1933. În anii 1933—1936 a fost primul ambasador american în U.R.S.S., iar în anii 1936—1941 — ambasador în Franţa. În timpul şederii lui în U.R.S.S. şi în Franţa a promovat o linie ostilă Uniunii Sovietice. În anii 1942—1943 a deţinut funcţia de adjunct special al ministrului marinei al S.U.A. După cel de-al doilea război mondial se manifestă ca partizan activ al politicii „războiului rece." — *121, 133, 140.*

C

Camphausen, Ludolf (1803—1890) — om de stat prusian, bancher şi posesor al unei firme comerciale din Köln ; unul dintre liderii burgheziei liberale renane. La 29 martie 1848 a fost adus în fruntea guvernului burghezo-liberal din Prusia, care, după cum s-a exprimat K. Marx, „punîndu-se în slujba marii burghezii, ... trebuia să caute să răpească revoluţiei, prin înşelătorie, roadele ei democratice ; în lupta cu democraţia, el a fost nevoit să pactizeze cu partidul aristocratic şi să devină instrumentul veleităţilor lui contrarevoluţionare". Politica de trădare a intereselor clasei muncitoare dusă de guvernul Camphausen a făcut posibilă consolidarea, în scurt timp, a forţelor reacţionare ale Prusiei, care n-au pregetat să lepede „haina burghezo-liberală" şi „să-şi arunce peste bord protectorul" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a II-a, p. 108—109). La 20 iunie 1848, guvernul Camphausen şi-a dat demisia.

După 1849, Camphausen a fost ales deputat în Dieta inferioară a Prusiei, în parlamentul de la Erfurt (1850), iar apoi în Reichstag. În deceniul al 7-lea al secolului trecut s-a retras din viaţa politică. — *374.*

Casucci — socialist italian. În 1920—1921 a fost membru al C.C. al Partidului socialist italian ; a luptat împotriva reformismului. — *412.*

Cernîşevski, N. G. (1828—1889) — mare democrat-revoluţionar şi socialist utopist rus, om de ştiinţă, scriitor şi critic literar ; unul dintre precursorii de seamă ai social-democraţiei ruse. Cernîşevski a fost inspiratorul şi conducătorul ideologic al mişcării democrat-revoluţionare din perioada 1860—1870 din Rusia. Revista „Sovremennik", redactată de el, a fost un exponent al forţelor revoluţionare din Rusia. Cernîşevski a demascat cu vehemenţă caracterul iobăgist al „reformei ţărăneşti" din 1861 şi a chemat pe ţărani la răscoală. În 1862 a fost arestat de guvernul ţarist şi întemniţat în fortăreaţa Petropavlovskaia, unde a stat aproape 2 ani, iar după aceea a fost condamnat la 7 ani

muncă silnică şi la deportare pe viaţă în Siberia. Cernîşevski a stat în deportare peste 20 de ani. Pînă în ultima clipă, el a rămas un luptător înflăcărat împotriva inegalităţii sociale, împotriva oricăror manifestări de asuprire politică şi economică. — *55*.

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii şi teoreticienii partidului eserilor. Din mai pînă în august 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez ; a promovat o politică de crunte represiuni împotriva ţăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moşiereşti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat în străinătate, unde a continuat să desfăşoare activitate antisovietică. — *56*.

Cicerin, G. V. (1872—1936) — om de stat sovietic, diplomat eminent. În anii 1904—1917 s-a aflat în emigraţie, unde, în 1905, a intrat în P.M.S.D.R. În perioada reacţiunii a fost adept al menşevismului ; în anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste ; la sfîrşitul anului 1917 a trecut pe poziţiile bolşevismului şi în 1918 a intrat în P.C. (b) din Rusia. Din 1918 pînă în 1930 a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, a condus delegaţiile sovietice la conferinţele internaţionale de la Genova şi Lausanne. A fost membru al C.E.C. din Rusia şi al C.E.C. al U.R.S.S. La congresele al XIV-lea şi al XV-lea ale partidului a fost ales membru al C.C. — *124*.

Churchill, Winston (1874—1965) — om politic englez, lider al partidului conservator între anii 1940 şi 1955. Cariera politică şi-a început-o în 1900, cînd a devenit membru al partidului. Între anii 1908 şi 1929 a fost ministru în diferite guverne. În perioada 1918—1921, ca ministru de război, a avut un mare rol în organizarea intervenţiei împotriva Rusiei Sovietice. V. I. Lenin l-a calificat pe Churchill drept „cel mai mare duşman al Rusiei Sovietice".

În anii 1940—1945 a fost prim-ministru al unui guvern de coaliţie. În timpul celui de-al doilea război mondial a fost principalul iniţiator al politicii de tergiversare a deschiderii celui de-al doilea front, politică prin care se urmărea slăbirea Uniunii Sovietice. În 1945, fiind înfrînt în alegeri, guvernul Churchill a demisionat. În 1946 Churchill a rostit la Fulton (S.U.A.) un discurs care a marcat începutul „războiului rece" împotriva U.R.S.S. şi a ţărilor de democraţie populară. Ca lider al „opoziţiei parlamentare" în anii 1945—1950 şi fiind numit din nou prim-ministru în anii 1951—1955, Churchill a promovat o linie orientată spre reînvierea militarismului german şi crearea de blocuri militare-politice îndreptate împotriva U.R.S.S. şi a ţărilor de democraţie populară. În 1955 a demisionat. — *69, 70, 71, 73, 79, 80, 349*.

Clémenceau, Georges Benjamin (1841—1929) — om de stat şi om politic reacţionar francez ; unul dintre liderii partidului radical. Din 1876 membru al Camerei deputaţilor din Franţa. Între anii 1906 şi 1909 a fost şeful guvernului francez. Apărînd interesele marelui capital, a aplicat o politică de crunte represiuni împotriva clasei mun-

citoare. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un şovinist inveterat. Din noiembrie 1917, Clémenceau a venit din nou în fruntea guvernului francez, instaurînd în ţară un regim de dictatură militară. A fost unul dintre organizatorii şi inspiratorii intervenţiei armate împotriva Rusiei Sovietice şi Ungariei Sovietice ; s-a străduit să realizeze „încercuirea economică" a Republicii sovietice. El a fost unul dintre autorii tratatului de pace de la Versailles (1919). Fiind înfrînt în alegerile prezidenţiale din 1920, s-a retras din viaţa politică. — *224, 226.*

Clynes, John Robert (1869—1949) — om politic englez, unul dintre conducătorii partidului laburist. În ultimul deceniu al secolului trecut a ajuns lider al trade-unionurilor. Începînd din 1893 a fost membru al Partidului laburist independent. În anii 1906—1931 şi 1935—1945 — membru al parlamentului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine ; în 1918 a fost ministru al aprovizionării. În guvernele laburiste ale lui MacDonald a deţinut posturile de lord al sigiliului (1924) şi de ministru al afacerilor interne (1929—1931), a participat la promovarea politicii antimuncitoreşti. — *65.*

Curzon, George Nathaniel (1859—1925) — om politic şi diplomat reacţionar englez, lord, unul dintre liderii conservatorilor, reprezentantul cercurilor celor mai agresive ale imperialismului englez. În anii 1898—1905 a fost vicerege al Indiei, unde a înăbuşit cu cruzime mişcarea de eliberare naţională. În anii 1915—1918 a deţinut o serie de posturi în guvern şi în parlament. În anii 1919—1924 a fost ministru de externe al Marii Britanii. A fost unul dintre principalii organizatori ai intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice. În iulie 1920, în timpul războiului polono-sovietic, a cerut guvernului sovietic să oprească ofensiva Armatei Roşii pe linia stabilită de Consiliul suprem al Antantei în decembrie 1919 ca graniţă de răsărit a Poloniei şi care a căpătat apoi denumirea de „linia Curzon". În mai 1923 a trimis guvernului sovietic un ultimatum provocator (aşa-zisul „ultimatum Curzon"), care a constituit o încercare de a relua politica de intervenţie antisovietică ; ultimatumul a fost respins în mod categoric de guvernul şi de poporul U.R.S.S. — *349.*

Crispien, Arthur (1875—1946) — unul dintre liderii social-democraţiei germane, publicist. În anii 1917—1922 s-a aflat în fruntea aripii de dreapta a Partidului social-democrat independent din Germania. În 1920 a participat la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste ca membru al delegaţiei partidului „independenţilor". Întors în Germania, s-a pronunţat împotriva afilierii la Internaţionala Comunistă. În 1922 s-a întors în Partidul social-democrat din Germania, a fost membru al C.C. al acestui partid. După instaurarea regimului fascist în Germania a emigrat în Elveţia. — *16, 58, 95—96, 97, 248, 249—250, 251, 252—253, 254, 277, 295, 296—297, 390.*

D

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menşevicilor. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a condus, în străinătate, un grup de lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd şi a făcut parte din Prezidiul Comitetului Executiv Central în prima legislatură ; a sprijinit guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat din ţară ca duşman al Statului sovietic. — *283.*

D'Aragona, Ludovico (1876—1961) — om politic italian, unul dintre liderii socialiştilor de dreapta şi ai aripii reformiste a mişcării sindicale din Italia. A fost inspector (1909—1918) şi secretar general (1918—1925) al Confederaţiei generale a muncii din Italia. În perioada avîntului revoluţionar din 1919—1920 din Italia a promovat o politică conciliatoare. În anii 1919—1924 a fost deputat în parlament. În 1921 s-a pronunţat pentru încheierea aşa-numitului „pact de reconciliere" între socialişti şi fascişti. După venirea la putere a fascismului în Italia (1922), a dizolvat, împreună cu alţi lideri reformişti, Confederaţia generală a muncii şi a semnat o declaraţie de colaborare cu fascismul (1927). După cel de-al doilea război mondial a fost unul dintre organizatorii scindării Partidului socialist italian şi unul dintre întemeietorii partidului socialiştilor de dreapta (1947), în cadrul căruia a deţinut postul de secretar general (1949—1951). În anii 1946—1951 a fost ministru în guvernele reacţionare ale lui De Gasperi. — *297.*

De Leon, Daniel (1852—1914) — militant al mişcării muncitoreşti din S.U.A., din ultimul deceniu al secolului trecut — lider şi ideolog al Partidului muncitoresc socialist, publicist. De Leon a luptat împotriva liderilor oportunişti reacţionari din mişcarea sindicală din S.U.A., pe care îi denumea „vătafi ai clasei capitaliste în rîndurile muncitorilor". Deşi a avut o serie de merite faţă de mişcarea sindicală, De Leon a comis totuşi greşeli cu caracter sectarist, a propagat concepţii anarhosindicaliste.

În 1895 a creat Alianţa socialistă a muncitorilor calificaţi şi necalificaţi, pe care a condus-o. În 1905 a fost unul dintre întemeietorii uniunii sindicale „Muncitorii industriali ai lumii", care a organizat o serie de greve încununate de succes. — *36.*

Deslinières, Lucien (1857—1937) — socialist francez, economist şi publicist. La începutul activităţii sale a aderat la republicanii burghezi, s-a manifestat împotriva socialiştilor. Apoi, apropiindu-se de guesdişti, în 1892 a intrat în Partidul muncitoresc din Franţa. Din 1905 — membru al Partidului socialist francez. A colaborat activ la presa socialistă, a scris o serie de lucrări privind teoria socialismului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1917 (înainte de Revoluţia din Octombrie) a plecat în Rusia. După

revoluţie a rămas în Rusia Sovietică, a lucrat în aparatul de stat, în special la Comisariatul poporului pentru agricultură din Ucraina. În 1920 a lucrat în cadrul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. Întors în Franţa la mijlocul deceniului al 3-lea, s-a situat pe poziţii antimarxiste. — *451.*

Denikin, A. I. (1872—1947) — general ţarist ; în timpul intervenţiei militare străine şi a războiului civil (1918—1920) — omul imperialiştilor anglo-francezi şi americani, comandant suprem al forţelor armate albgardiste din sudul Rusiei. După înfrîngerea armatei sale de către trupele sovietice (martie 1920) a emigrat. — *29, 30, 45, 113, 114, 120, 127, 133, 140, 141, 144, 147, 276, 284, 286, 289, 314, 324, 327, 329, 330, 332, 340, 346, 349, 365.*

Dietzgen, Joseph (1828—1888) — filozof şi fruntaş al social-democraţiei germane. A fost muncitor tăbăcar şi şi-a însuşit ca autodidact cultura filozofică ; a ajuns în mod independent la principiile materialismului dialectic. A luat parte la revoluţia din 1848—1849 din Germania, iar după înfrîngerea ei a fost nevoit să emigreze din ţară. Timp de 20 de ani a pribegit prin America şi Europa, a lucrat la diferite întreprinderi şi s-a ocupat cu cercetări filozofice. Din 1864 pînă în 1868 Dietzgen a trăit în Rusia, unde a lucrat la o tăbăcărie din Petersburg. Aici a scris el cartea „Das Wesen der menschlichen Kopfarbeit" („Esenţa muncii cerebrale a omului"), 1869, şi o recenzie la primul volum al „Capitalului" lui Marx. În 1869 Dietzgen s-a întors în Germania.

După ce i-a cunoscut pe Marx şi Engels şi a studiat filozofia marxistă, a devenit un adept convins al ideilor marxiste. Dietzgen a fost un adversar neîmpăcat al „partidului de mijloc" în filozofie, al pretenţiilor acestuia de a se situa deasupra luptei dintre materialism şi idealism.

Marx a arătat că Dietzgen, deşi are unele greşeli şi imprecizii în modul său de a concepe materialismul dialectic, enunţă totuşi „multe idei remarcabile, şi, ca produs de sine stătător al gîndirii unui muncitor, chiar admirabile" (vezi K. Marx. „Scrisori către Kugelmann", Editura P.C.R., 1947, p. 75). În 1884 Dietzgen a plecat din nou în S.U.A., unde a redactat ziarul „Der Sozialist", organul Comitetului executiv al Partidului muncitoresc socialist din America. V. I. Lenin a folosit lucrările lui Dietzgen în lupta împotriva revizionismului filozofic, scriind că „acest muncitor-filozof, care a descoperit în felul său materialismul dialectic, e mare în multe privinţe !" (Opere complete, vol. 18, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 257).

Lucrările sale principale sînt : „Streifzüge eines Sozialisten in das Gebiet der Erkenntnistheorie", 1887 ; „Acquisit der Philosophie", 1887, şi altele. — *46.*

Dittmann, Wilhelm (1874—1954) — unul dintre liderii social-democraţiei germane, publicist. Intrînd în partidul social-democrat în 1894, Dittmann a făcut parte pînă la primul război mondial din aripa de stînga a acestui partid. Din 1912 — membru al Reichstagului. În timpul

războiului a făcut parte din grupul centrist al lui Haase şi Kautsky. În anii 1917—1922 a fost unul dintre liderii aripii de dreapta a Partidului social-democrat independent din Germania. A participat ca delegat al partidului „independenţilor" cu drept de vot consultativ la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste ; la congres poziţia sa centristă a fost supusă unei critici aspre. La întoarcerea în Germania s-a ridicat împotriva principiilor Internaţionalei Comuniste ; s-a situat pe o poziţie ostilă faţă de Rusia Sovietică. Revenind în Partidul social-democrat din Germania, începînd din 1922 a fost membru al conducerii lui. După venirea la putere a fascismului în Germania a emigrat în Elveţia. — *248, 253, 277, 295, 296, 297, 390.*

Dreyfus, Alfred (1859—1935) — ofiţer al Marelui stat-major al armatei franceze, evreu de origine. În 1894, în urma unei false acuzaţii de înaltă trădare, a fost condamnat pe nedrept la muncă silnică pe viaţă. Scopul acestei înscenări a fost provocarea unui val de antisemitism şi de şovinism, căutarea unui pretext pentru îngrădirea libertăţilor democratice. Datorită acţiunii întreprinse în favoarea lui de către clasa muncitoare şi intelectualitatea progresistă, Dreyfus a fost graţiat în 1899, iar în 1906 a fost reabilitat. — *83.*

Dubasov, F. V. (1845—1912) — general-adjutant, amiral, una dintre căpeteniile reacţiunii ţariste, călău sîngeros al revoluţiei ruse din 1905—1907. În 1905 a condus acţiunea de înăbuşire a mişcării agrare din guberniile Cernigov, Poltava şi Kursk. Începînd din noiembrie 1905 a fost guvernatorul general al Moscovei, a condus acţiunea de reprimare a insurecţiei armate din decembrie de la Moscova. Începînd din 1906 a fost membru al Consiliului de stat, iar din 1907 membru al Consiliului de stat al apărării. — *376, 384, 386, 389.*

Dugoni, Enrico (1874—1945) — socialist italian. La începutul secolului nostru a făcut parte din aripa de stînga a Partidului socialist italian. Înainte de primul război mondial a aderat la fracţiunea reformistă a lui Turati şi Treves. Începînd din 1913 a fost ales în repetate rînduri în parlament. În anii 1919—1921, fiind unul dintre conducătorii Federaţiei naţionale a muncitorilor agricoli, a pus piedici în calea desfăşurării mişcării de masă a ţăranilor din Italia. În 1920 a vizitat Rusia Sovietică cu o delegaţie a socialiştilor italieni. Întorcîndu-se în Italia, a publicat o carte în care calomnia revoluţia din Rusia. După venirea la putere a fascismului în Italia (1922) s-a retras din viaţa politică. — *98.*

Durnovo, P. N. (1844—1915) — unul dintre cei mai reacţionari oameni de stat din Rusia ţaristă. În anii 1884—1893 a fost director al departamentului poliţiei ; în anii 1900—1905 a fost ministru adjunct la interne. Fiind numit, în octombrie 1905, ministru de interne, a luat măsuri drastice pentru înfrîngerea primei revoluţii ruse şi a îndemnat organizaţiile sutelor negre la pogromuri. Începînd din 1906 a fost membru al Consiliului de stat. — *384.*

Dühring, Eugen (1833—1921) — filozof şi economist german, ideolog mic-burghez. Concepţiile sale filozofice reprezentau un amestec eclectic de pozitivism, materialism metafizic şi idealism. În economie politică a profesat o teorie economică-socială egalitaristă. Aceste concepţii, care erau susţinute de o parte din social-democraţia germană, au fost criticate de Engels în cartea sa „Anti-Dühring. Domnul Eugen Dühring revoluţionează ştiinţa". V. I. Lenin, în cartea sa „Materialism şi empiriocriticism" şi într-o serie de alte lucrări, a criticat concepţiile eclectice ale lui Dühring. — *387.*

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — eminent militant al partidului comunist şi al Statului sovietic, membru de partid din 1895. Unul dintre organizatorii social-democraţiei din Polonia şi Lituania. A desfăşurat muncă de partid în Polonia şi Rusia. Participant activ şi unul dintre conducătorii luptei proletariatului polonez în anii primei revoluţii ruse. În repetate rînduri a avut de suferit de pe urma represiunilor guvernului ţarist : a stat mai bine de 11 ani în închisori, la ocnă şi în deportare. De la Congresul al IV-lea al partidului membru al C.C. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a dus muncă de partid la Moscova. În perioada de pregătire şi înfăptuire a Revoluţiei Socialiste din Octombrie a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd şi al Centrului militar-revoluţionar pentru conducerea insurecţiei, creat de Comitetul Central al partidului. După victoria revoluţiei a fost preşedintele Comisiei extraordinare (Ceka) din Rusia pentru lupta împotriva contrarevoluţiei şi sabotajului. La începutul anului 1918 a adoptat o poziţie greşită în problema încheierii păcii de la Brest. În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicaţie, păstrînd totodată şi funcţiile de preşedinte al Cekăi şi de comisar al poporului pentru afacerile interne ; din 1924 preşedinte al Consiliului economic superior din Rusia. Începînd din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C.(b) din Rusia şi membru al Biroului Organizatoric al C.C. al P.C.(b) din Rusia. — *394.*

E

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului ştiinţific, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional, prieten şi tovarăş de luptă al lui K. Marx (vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels" în Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14). — *17, 25, 36, 50—51, 55, 424, 468.*

F

Fin, I. I. (1891—1937) — membru al partidului bolşevic din martie 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Sovietului judeţean de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor

în oraşul Rejiţa, gubernia Vitebsk. În anii 1918—1921 a fost adjunctul şefului secţiei edituri a C.C.S. din Rusia, apoi preşedinte al sindicatului funcţionarilor sovietici. În anii următori a avut munci de conducere în domeniul editorial, economic, în cooperaţie şi în sindicate. — *393*

Fuse, Kaţudzi (1886—1953) — ziarist burghez japonez. Încă înaintea Revoluţiei Socialiste din Octombrie a venit în Rusia în calitate de corespondent al unor ziare japoneze. În 1918 s-a întors în Japonia ; apoi din nou a fost trimis în Rusia. În 1920 a venit la Moscova în calitate de reprezentant al ziarelor „Osaka Mainiti" şi „Tokio Niti-Niti" ; la 3 sau 4 iunie V. I. Lenin i-a acordat un interviu. — *132—134.*

G

G. L. — *vezi* Lukács, Görg.

Gabalin, R. M. (n. 1892) — membru al partidului bolşevic din 1918 ; a lucrat la Ceka ; în 1919—1920 a făcut parte din serviciul de pază personală a lui V. I. Lenin. Începînd din 1930 a lucrat la Comisariatul poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească. — *151.*

Gallacher, William (n. 1881) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti din Anglia, unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Marea Britanie. În timpul războiului imperialist mondial a condus mişcarea proletară de masă a delegaţilor de întreprindere din Anglia, precum şi mişcarea grevistă a muncitorilor din Scoţia. Delegat la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste din partea delegaţilor de întreprindere. A comis greşeli sectariste de stînga, s-a pronunţat împotriva participării comuniştilor la parlamentul burghez şi împotriva intrării în Partidul laburist ; critica ce i s-a făcut l-a ajutat să-şi îndrepte în curînd greşelile. În 1921 Gallacher a intrat în Partidul Comunist Englez ; a fost ales în repetate rînduri în C.C. şi în Biroul Politic al C.C. al partidului. Începînd din 1924 a fost unul dintre conducătorii „mişcării minorităţii" din trade-unionurile engleze împotriva politicii reacţionare a liderilor trade-unionişti şi laburişti, pentru unitatea revoluţionară a mişcării muncitoreşti engleze şi internaţionale. În perioada 1935—1950 a fost deputat în parlament. În anii 1943—1956 a fost preşedinte al Comitetului executiv al Partidului Comunist din Marea Britanie, iar în anii 1956—1963 preşedinte al acestui partid. — *63—65, 66, 73, 260, 261—262, 265—266.*

Gennari, Egidio (1876—1942) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti din Italia, unul dintre întemeietorii Partidului comunist italian. În 1897 a intrat în Partidul socialist italian, în cadrul căruia a fost unul dintre liderii aripii de stînga ; a luptat împotriva reformiştilor şi centriştilor. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. Din 1918 — secretar, iar în 1920 — secretar

general al partidului socialist. A militat pentru afilierea partidului la Internaţionala Comunistă. Chiar de la întemeierea Partidului Comunist Italian (1921) a fost membru al Comitetului său Central. A fost delegat la Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste şi membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. În anii 1921—1922 şi 1924—1926 — deputat în parlamentul italian. În repetate rînduri a avut de suferit de pe urma represiunilor fasciste. Conform hotărîrii partidului, începînd din 1926 a trăit în străinătate, unde a continuat să participe la mişcarea muncitorească şi antifascistă internaţională. A murit în U.R.S.S. — *412.*

Ghindin (Ghinsburg), I. I. (1892—1938) — membru al partidului bolşevic din 1917. După revoluţia Socialistă din Octombrie a ocupat funcţii de răspundere pe linie de partid şi pe linia construcţiei economice. În anii 1918—1921 a fost şef de secţie la Comisariatul poporului pentru problemele muncii, şef de secţie la Direcţia subordonată împuternicitului extraordinar pentru aprovizionarea armatei ; a fost membru al Micului C.C.P. Începînd din 1922 a lucrat la Consiliul economic superior, Comisariatul poporului pentru aprovizionare şi în organele Comisariatului poporului pentru Inspecţia muncitorească-ţărănească. — *393.*

Giacomini, Gino — socialist italian. În anii 1919—1921 a fost membru al C.C. al Partidului socialist italian ; s-a situat pe poziţii centriste. — *412, 414, 418, 422.*

Goltman, A. Z. (1894—1933) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1910 ; din aprilie 1917 — membru al partidului bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut munci de conducere pe linie sindicală şi pe tărîm economic. Din 1917 pînă în 1920 — membru al C.C. al sindicatului metalurgiştilor. În 1920—1921 — membru al Prezidiului C.C.S. din Rusia. În timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate a fost un adept al platformei lui Trotki. Începînd din 1922 a avut munci de răspundere în Consiliul economic superior, în C.C.C.—I.M.T., în Direcţia generală a aviaţiei civile. — *393.*

Gompers, Samuel (1850—1924) — fruntaş al mişcării sindicale americane. A fost unul dintre întemeietorii Federaţiei americane a muncii (A.F.L.) ; din 1895 a fost preşedinte inamovibil al A.F.L. A promovat o politică de colaborare de clasă cu capitaliştii şi a fost adversar al luptei revoluţionare a clasei muncitoare. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie şi faţă de Statul sovietic. — 34, 37, 268

Goţ, A. R. (1882—1940) — unul dintre liderii partidului eserilor. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd, apoi vicepreşedinte al C.E.C. din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice ; a fost implicat în procesul eserilor de dreapta din 1922 şi

condamnat. După ce a fost amnistiat a lucrat în domeniul economic. — *283.*

Graziadei, Antonio (1873—1953) — comunist italian, economist, profesor la Universitatea din Parma. În 1893 a intrat în Partidul socialist italian. Din 1910 — deputat în parlament. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În 1920 a fost delegat al P.S.I. la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste ; a participat la întemeierea Partidului Comunist Italian (1921). Graziadei a comis o serie de greşeli importante : el a promovat concepţii revizioniste în domeniul economiei politice marxiste, a aderat la grupul deviatorilor de dreapta, fapt pentru care în 1928 a fost exclus din partidul comunist. Ulterior şi-a recunoscut greşelile şi a fost reprimit în P.C.I. — *419.*

Guesde, Jules (Basile, Mathieu) (1845—1922) — unul dintre organizatorii şi conducătorii mişcării socialiste din Franţa şi ai Internaţionalei a II-a. În 1901, Guesde şi adepţii lui au creat Partidul socialist din Franţa, care în 1905, fuzionînd cu Partidul socialist francez, partid reformist, şi-a luat denumirea de Partidul socialist francez unificat. Guesde a contribuit în mare măsură la răspîndirea ideilor marxismului şi la dezvoltarea mişcării socialiste în Franţa. Dar, luînd atitudine împotriva politicii socialiştilor de dreapta, Guesde a comis unele greşeli sectariste atît în problemele teoretice, cît şi în cele tactice. La izbucnirea primului război mondial, Guesde s-a situat pe poziţiile social-şovinismului şi a intrat în guvernul burghez. El nu s-a alăturat majorităţii Congresului de la Tours al Partidului socialist francez (1920), care a hotărît afilierea la Internaţionala Comunistă. — *51, 87—88.*

Guest, Lesly Heidn (n. 1877) — militant englez pe tărîm obştesc, publicist, membru al partidului laburist, de profesiune medic militar. A activat în cadrul organizaţiilor de Cruce Roşie. În 1920 a însoţit în calitate de secretar şi medic o delegaţie de muncitori englezi care au vizitat Uniunea Sovietică ; la întoarcere a publicat raportul delegaţiei cu privire la această vizită. În 1923 a fost ales membru al parlamentului. — *125.*

Guilbeaux, Henri (1885—1938) — socialist francez, ziarist. În timpul primului război mondial a editat revista „Demain", a militat pentru restabilirea legăturilor internaţionale. În 1916 a participat la Conferinţa de la Kiental. A fost delegat la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste din partea Partidului socialist din Franţa. În primii ani ai deceniului al 3-lea a trăit în Germania, unde era corespondent al ziarului „L'Humanité". Ulterior a trecut pe poziţii troţkiste, a avut o atitudine ostilă faţă de U.R.S.S. — *451.*

H

Halatov, A. B. (1896—1938) — membru al partidului bolşevic din 1917. Participant activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie (la Moscova) ; a fost adjunct al comisarului extraordinar pentru aprovizio-

nare şi transporturi al Moscovei. În anii 1918—1923 a fost membru al secţiei aprovizionare a Sovietului din Moscova, comisar al Comitetului regional pentru aprovizionare Moscova, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru aprovizionare al R.S.F.S.R., preşedinte al Comisiei C.C.P. pentru aprovizionarea muncitorilor. Din 1921 pînă în 1931 — preşedinte al Comisiei pentru îmbunătăţirea condiţiilor de trai ale oamenilor de ştiinţă de pe lîngă C.C.P. al U.R.S.S. Din 1932 — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru căile de comunicaţie, ulterior — preşedinte al Asociaţiei unionale a inventatorilor. — *393.*

Henderson, Arthur (1863—1935) — unul dintre liderii partidului laburist şi ai mişcării sindicale engleze. În anii 1908—1910 şi 1914—1917 — preşedinte al fracţiunii parlamentare laburiste. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţiile social-şovinismului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a plecat în Rusia pentru a face agitaţie în favoarea continuării războiului imperialist. În 1919 a fost unul dintre organizatorii Internaţionalei a II-a de la Berna, iar din 1923 — preşedinte al Comitetului executiv al aşa-numitei „Internaţionale muncitoreşti socialiste". A făcut parte în repetate rînduri din guvernele burgheze ale Angliei. — *34, 37, 65—66, 69, 70, 71—72, 73, 80, 95, 239, 267.*

Hermann, Ladislaus (L.L.) (m. 1962) — publicist austriac. În anii 1919—1920 a făcut parte din Partidul Comunist din Austria ; a colaborat şi a făcut parte din redacţia ziarului „Die Rote Fahne", organul central al partidului. În 1920 a ieşit din partidul comunist. Apoi, mutîndu-se în Germania, a intrat în Partidul social-democrat din Germania. Ulterior a emigrat în Suedia şi în calitate de aşa-zis „specialist în problemele Orientului" a luat atitudine împotriva comunismului şi a U.R.S.S. — *96.*

Hilferding, Rudolf (1877—1941) — unul dintre liderii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a ; teoretician al aşa-numitului „austro-marxism". Din 1907 pînă în 1915 a fost redactor al ziarului „Vorwärts", organ central al Partidului social-democrat din Germania. Principala sa lucrare, „Capitalul financiar" (1910), a fost apreciată de V. I. Lenin, care a criticat însă definiţia greşită dată capitalului şi o serie de alte greşeli teoretice comise de autor. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste, a apărat unitatea cu social-imperialiştii. După război a lansat teoria „capitalismului organizat", devenind un apologet al capitalismului monopolist de stat. Din 1917 — lider al Partidului social-democrat independent din Germania, duşman declarat al Puterii sovietice şi al dictaturii proletariatului. A făcut parte în repetate rînduri din guvernul burghez al Republicii de la Weimar. După instaurarea fascismului a emigrat în Franţa. — *12, 16, 58, 61, 390, 424.*

Hillquit, Moris (1869—1933) — socialist american, de profesiune avocat. La început a aderat la marxism, apoi a alunecat spre reformism şi oportunism. În 1888 a intrat în Partidul muncitoresc socia-

list. După scindarea acestui partid a fost unul dintre fondatorii Partidului socialist din S.U.A. (1901), partid reformist. Începînd din 1904 a făcut parte din Biroul socialist internațional ; a participat la lucrările congreselor Internaționalei a II-a. — *371.*

Horner, K. — *vezi* Panneckoek, Anthony.

Höglund, Karl Zet Konstantin (1884—1956) — social-democrat suedez, lider al aripii de stînga a mișcării social-democrate, precum și al mișcării tineretului socialist din Suedia. În anii 1908—1918 a fost redactor al ziarului „Stormklockan". În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. La Conferința socialistă de la Zimmerwald a aderat la stînga zimmerwaldiană. În 1916 a fost închis pentru propagandă împotriva războiului. În anii 1917—1924 — unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Suedia. În 1924 a fost exclus din partidul comunist pentru oportunism și pentru că s-a ridicat fățiș împotriva hotărîrilor Congresului al V-lea al Internaționalei Comuniste. În 1926 a reintrat în partidul social-democrat. — *49.*

Hyndman, Henry Mayers (1842—1921) — socialist englez, reformist. În 1881 a fondat Federația democrată, care în 1884 a fost transformată în Federația social-democrată. În anii 1900—1910 a fost membru al Biroului socialist internațional. A fost unul dintre liderii Partidului socialist britanic ; în 1916, după ce Conferința de partid de la Salford l-a condamnat pentru poziția sa social-șovinistă față de războiul imperialist, Hyndman s-a retras din partid. A avut o atitudine ostilă față de Revoluția Socialistă din Octombrie și a sprijinit intervenția împotriva Rusiei Sovietice. — *87—88.*

I

Iudenici, N.N. (1862—1933) — general în armata țaristă. În anii 1905—1906 a comandat trupele în expediția de represalii din Armenia. În 1917 a fost comandantul Frontului din Caucaz. După Revoluția Socialistă din Octombrie — membru al „guvernului Regiunii de nord-vest", guvern contrarevoluționar ; a fost comandant suprem al armatei albgardiste din nord-vest. S-a bucurat de un sprijin larg din partea imperialiștilor Antantei. În 1919 a încercat de două ori să cucerească Petrogradul, dar fără succes. Înfrînt de Armata Roșie în noiembrie 1919, s-a retras în Estonia, apoi a plecat în Anglia. — *30, 113, 127, 133, 144, 147, 276, 320, 324, 327, 329, 330, 332, 349, 365, 401.*

Ivanîcev, I. I. (n. 1885) — membru al partidului bolșevic din 1918 ; a lucrat în organele Cekăi ; din 1919 pînă în 1920 a făcut parte din serviciul de pază personală a lui V. I. Lenin. — *151.*

J

J. C. — autorul articolului „Vom avea oare de suferit o blocadă ?", apărut în nr. 24 al revistei „Comunismo", organul de presă al Partidului socialist italian. — *419.*

Jouhaux, Léon (1879—1954) — militant reformist al mişcării sindicale franceze şi internaţionale ; unul dintre liderii de dreapta ai Internaţionalei sindicale de la Amsterdam. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii şoviniste. V. I. Lenin l-a calificat drept „unul dintre cei mai mîrşavi social-trădători". (Opere complete, vol. 40, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 136). — *34, 37, 100.*

K

Kalinin, M. I. (1875—1946) — eminent activist al partidului comunist şi al Statului sovietic, membru de partid din 1898. A activat în primele cercuri muncitoreşti marxiste ilegale şi în „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare", întemeiată de V. I. Lenin la Petersburg. A participat activ la prima revoluţie rusă. A desfăşurat muncă de partid la Petersburg, Tiflis, Reval, Moscova şi în alte oraşe din Rusia. A fost în repetate rînduri arestat, întemniţat şi deportat de autorităţile ţariste. În 1912, la Conferinţa a VI-a (de la Praga) a partidului, a fost ales membru supleant al C.C., iar apoi a fost cooptat în Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. A fost unul dintre organizatorii editării ziarului „Pravda". În timpul revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917 a fost membru al Comisiei executive a Comitetului din Petersburg al partidului. A participat activ la insurecţia armată din Octombrie 1917 la Petrograd. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Dumei orăşeneşti, apoi comisar pentru problemele gospodăriei comunale al oraşului Petrograd. Din martie 1919 a fost preşedintele Comitetului Executiv Central din Rusia, din decembrie 1922 — preşedintele Comitetului Executiv Central al U.R.S.S., iar din 1938 preşedintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Din 1919 a fost membru al C.C., iar din 1926 membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.(b) al U.R.S.S. — *287.*

Kamenev (Rozenfeld), L. B. (1883—1936) — membru al partidului bolşevic din 1901. A făcut parte din redacţia ziarelor „Proletarii" şi „Pravda". La Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia a fost ales în C.C. al partidului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a adoptat o poziţie semimenşevică faţă de guvernul provizoriu şi în problema războiului, s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului, orientată spre revoluţia socialistă. În octombrie 1917, în numele lui şi al lui Zinoviev, a publicat în ziarul semimenşevic „Novaia Jizn" o declaraţie în care se arăta că ei nu sînt de acord cu rezoluţia Comitetului Central cu privire la insurecţia armată, ceea ce a constituit o divulgare a unei hotărîri secrete a partidului, o trădare a revoluţiei.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Sovietului din Moscova, vicepreşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului, membru în Biroul Politic al C.C. În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului : în noiembrie 1917 s-a pronunţat pentru crearea unui guvern de coaliţie în care să intre şi menşevicii şi eserii, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziţii", iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic troţkisto-

zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziţiei troţkiste. În 1928 a declarat că-şi recunoaşte greşelile şi a fost reprimit în partid, dar, întrucît nu şi-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost din nou reprimit în partid. În 1934, pentru activitate antipartinică, a fost pentru a treia oară exclus din partid. — *322, 327, 350, 355, 417.*

Kapp, Wolfgang (1858—1922) — reprezentant al iuncherimii germane şi al clicii militariste imperialiste. În 1917 a fost unul dintre întemeietorii „partidului patriei", partid reacţionar. În martie 1920 a organizat o lovitură de stat contrarevoluţionară monarhistă-militaristă ; după eşecul ei a fugit în Suedia. În 1922 s-a întors în Germania. — *78, 95, 96.*

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre teoreticienii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a ; începînd din 1910 a devenit ideolog al centrismului (kautskysmului). A fost redactorul revistei „Die Neue Zeit", publicaţie teoretică a social-democraţiei germane.

În mişcarea socialistă a intrat în 1874. Concepţiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism şi anarhism. În 1881 a făcut cunoştinţă cu K. Marx şi F. Engels şi, sub influenţa lor, a aderat la marxism. În această perioadă a activităţii sale, el a publicat o serie de lucrări valoroase, ca : „Doctrina economică a lui Karl Marx" (1887), „Problema agrară" (1899) ş.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania şi în alte ţări. Dar încă pe vremea aceea, el a dat dovadă de inconsecvenţă ideologică, făcînd concesii revizionismului. La începutul secolului al XX-lea, inconsecvenţa ideologică a lui Kautsky s-a accentuat pe linia renunţării treptate la esenţa revoluţionară a marxismului. El a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat în esenţă pe poziţiile social-şovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului", care estompa contradicţiile imperialismului.

În 1918 Kautsky a luat atitudine împotriva revoluţiei din Germania. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie, Kautsky a negat necesitatea dictaturii proletariatului, opunîndu-i teoria utopică, neştiinţifică a democraţiei „pure", situate deasupra claselor. Concepţiile antimarxiste ale lui Kautsky au fost combătute de Engels, ca şi de fruntaşii aripii de stînga a social-democraţiei germane, şi supuse unei aspre critici de către V. I. Lenin, mai ales în lucrarea „Revoluţia proletară şi renegatul Kaustky" (1918). — *4—5, 12, 16, 55, 58, 60—61, 87—88, 95, 96—97, 182, 194, 249, 250, 251, 252—253, 390, 424, 468.*

Kerenski, A. F. (n. 1881) — eser. În anii primului război mondial a fost un social-şovinist inveterat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiţiei, ministru de război şi ministru al marinei, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu burghez şi comandant suprem al armatei. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; în 1918 a fugit peste

graniță. În prezent trăiește în S.U.A., unde desfășoară propagandă antisovietică. — *21, 29, 57, 68, 85, 86, 127, 136, 228, 255, 350.*

Keynes, John Maynard (1883—1946) — economist burghez vulgar englez, apologet al capitalismului monopolist de stat. Începînd din 1915 a fost funcționar la Ministerul de Finanțe al Angliei. În 1919 a participat la lucrările Conferinței de pace de la Paris. După ce a demisionat în iunie 1919, a supus, într-o serie de lucrări, unei critici aspre inconsistența economică a tratatului de pace de la Versailles. Începînd din 1921 a fost președintele unei mari companii engleze de asigurări. În deceniul al 4-lea a fost întemeietorul unuia dintre curentele apologetice din economia politică burgheză („keynesismul") potrivit căruia statul burghez ar putea „să reglementeze" capitalismul și „să asigure" în cadrul lui o economie planificată, fără crize și șomaj. — *219, 220, 221, 223, 224, 225, 453, 454.*

Kizevetter, A. A. (1866—1933) — istoric burghezo-liberal și publicist rus. Membru al „Uniunii eliberării" din momentul înființării acesteia, unul dintre liderii partidului cadet. În anii 1900—1911 a fost docent la Universitatea din Moscova. În lucrările sale publicistice pe teme de istorie a denaturat însemnătatea revoluției ruse din 1905—1907. V. I. Lenin, criticînd într-o serie de lucrări ale sale concepțiile contrarevoluționare ale lui Kizevetter, l-a clasat printre profesorii cadeți care fac comerț cu știința de dragul reacțiunii.

După Revoluția Socialistă din Octombrie, Kizevetter a dus o luptă activă împotriva Puterii sovietice, fapt pentru care în 1922 a fost expulzat din Rusia Sovietică. În străinătate a colaborat activ la presa emigranților albi. — *380, 381, 382, 384.*

Kohn, F. I. (1864—1941) — unul dintre cei mai vechi militanți ai mișcării muncitorești revoluționare poloneze, la care a participat începînd din 1882. Din 1904 a fost membru al P.P.S., iar din 1906 membru al C.C. al „leviței"-P.P.S. În repetate rînduri a avut de suferit de pe urma represiunilor guvernului țarist, iar din 1907 s-a aflat în emigrație. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a plecat în Rusia, iar în 1918 a intrat în partidul bolșevic. A dus muncă de partid în Ucraina și la Moscova. În anii 1922—1923 a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, iar în anii 1924—1935 membru al Comisiei internaționale de control a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. În anii 1925—1928 a fost redactor al ziarului „Krasnaia Zvezda", apoi al ziarului „Raboceaia Gazeta". În anii care au urmat a lucrat la Comisariatul poporului pentru învățămînt, a fost președintele Comitetului unional al radiodifuziunii, redactor al revistei „Nașa Strana". A scris o serie de articole, broșuri și cărți cu privire la mișcarea revoluționară. — *110.*

Kolceak, A. V. (1873—1920) — amiral al flotei țariste, monarhist, unul dintre principalii conducători ai contrarevoluției ruse în anii 1918—1919, protejatul Antantei. După Revoluția Socialistă din Oc-

tombrie, cu sprijinul imperialiştilor din S.U.A., Anglia şi Franţa, s-a proclamat cîrmuitor suprem al Rusiei şi a trecut în fruntea dictaturii militare burghezo-moşiereşti din Ural, Siberia şi Extremul Orient. Loviturile date de Armata Roşie şi creşterea mişcării partizanilor revoluţionari au grăbit sfîrşitul dictaturii lui Kolceak. Luat prizonier, la 7 februarie 1920 el a fost împuşcat în baza unei hotărîri a Comitetului revoluţionar din Irkutsk. — *21, 45, 113, 114, 120, 127, 133, 140, 141, 144, 147, 276, 284, 286, 289, 314, 324, 327, 330, 332, 340, 346, 349, 401.*

Kornilov, L. G. (1870—1918) — general în armata ţaristă, monarhist. În iulie-august 1917 a fost comandant suprem al armatei ruse. În august a organizat o rebeliune în scopul zdrobirii forţelor revoluţionare. După victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie a fost unul dintre organizatorii armatei contrarevoluţionare care acţiona în sudul ţării. A fost ucis în timpul luptelor de lîngă Ekaterinodar (azi Krasnodar). — *78.*

Krasin, L. B. (1870—1926) — eminent om de stat sovietic. A intrat în mişcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolşevici. A participat activ la prima revoluţie rusă. La congresele al III-lea şi al IV-lea ale P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C., iar la Congresul al V-lea — membru supleant al C.C. al P.M.S.D.R. În 1908 a emigrat. Cîtva timp a făcut parte din grupul antipartinic „Vpered"; ulterior s-a retras din viaţa politică şi a lucrat ca inginer în străinătate şi în Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii aprovizionării Armatei Roşii, membru al Prezidiului Consiliului economic superior, comisar al poporului pentru comerţ şi industrie, pentru căile de comunicaţie. În 1919 a activat în domeniul diplomatic. În 1922 a fost numit comisar al poporului pentru comerţul exterior. În 1924 a fost trimis ca reprezentant plenipotenţiar al U.R.S.S. în Franţa, iar în 1925 în Anglia. — 124, 220.

Krupp von Bohlen und Halbach, Gustaw (1870—1950) — magnat al capitalului monopolist german; în anii 1906—1943 s-a aflat în fruntea marelui concern cu acelaşi nume din Germania — unul dintre principalele arsenale ale imperialismului german. A fost unul dintre organizatorii pregătirii primului război mondial. În perioada de după război a participat îndeaproape la restabilirea potenţialului industrial-militar al Germaniei şi la pregătirea unui nou război. A luat legătura cu căpeteniile fasciste, a finanţat organizarea acaparării puterii de către fascism şi a fost unul dintre conducătorii industriei de război a Germaniei fasciste. — *251.*

Kun, Béla (1886—1939) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti ungare şi internaţionale; unul dintre întemeietorii şi conducătorii Partidului Comunist din Ungaria. În timpul războiului imperialist mondial,

aflîndu-se ca prizonier de război la Tomsk, a desfăşurat o muncă de propagandă revoluţionară în rîndurile prizonierilor. În 1916 a stabilit legături cu organizaţia locală a P.M.S.D. (b) şi a intrat în rîndurile partidului bolşevic. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ales membru în Comitetul organizaţiei guberniale Tomsk. În 1918 a fost preşedintele Federaţiei grupurilor de străini ale P.C.(b) din Rusia. În toamna anului 1918 s-a înapoiat în Ungaria. Arestat în februarie 1919, a fost eliberat în martie. În perioada existenţei Republicii Sovietice Ungare, Béla Kun a fost conducătorul de fapt al guvernului, deţinînd în el posturile oficiale de comisar al poporului pentru afacerile externe şi de membru al colegiului Comisariatului poporului pentru problemele militare. După înfrîngerea revoluţiei din Ungaria a emigrat în Austria şi apoi în Rusia Sovietică. În 1920 a fost membru al Consiliului militar-revoluţionar al Frontului de sud, mai tîrziu — preşedinte al Comitetului revoluţionar din Crimeea. Începînd din 1921 a dus activitate de partid în Ural, a fost membru al Prezidiului C.E.C. al Sovietelor din Rusia, împuternicit al C.C. al P.C.(b) din Rusia în C.C. al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia, membru al Prezidiului Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. — *135, 136—137, 421.*

Kuskova, E. D. (1869—1958) — publicistă rusă, militantă burgheză pe tărîm social. La jumătatea ultimului deceniu al secolului trecut, pe cînd se afla în străinătate, s-a apropiat de grupul „Eliberarea muncii" ; curînd însă, sub influenţa bernsteinismului, a pornit pe calea revizuirii marxismului. Documentul cunoscut sub denumirea de „Credo", scris de Kuskova în spiritul bernsteinismului, a exprimat cît se poate de pregnant esenţa oportunistă a „economismului" şi a stîrnit un protest energic din partea marxiştilor revoluţionari ruşi (vezi Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—170). În ajunul revoluţiei din 1905—1907, Kuskova a intrat în organizaţia liberală „Uniunea eliberării". În 1906 a scos, împreună cu S. N. Prokopovici, revista semicadetă-semimenşevică „Bez Zaglaviia" şi a colaborat activ la „Tovarişci", ziarul cadeţilor de stînga. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1922 a fost expulzată din Rusia Sovietică ; în străinătate a devenit militantă activă a emigraţiei albgardiste. — *385.*

Kutuzov, I. I. (1885—1937) — membru al partidului bolşevic din 1917. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Sovietului din Moscova, preşedinte al sindicatului textiliştilor din Moscova. Din 1918 — preşedinte al C.C. al sindicatului textiliştilor. Începînd din 1920 a fost membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia, apoi membru al Prezidiului C.E.C. al U.R.S.S. În 1920—1921 a aderat la grupul antipartinic „opoziţia muncitorească". În anii care au urmat a fost membru al Prezidiului Consiliului Central al Sindicatelor din U.R.S.S. şi preşedinte al unei comisii a C.E.C. al U.R.S.S. — *287.*

L

L. L. — *vezi* Hermann, Ladislaus

Lansbury, George (1859—1940) — unul dintre liderii partidului laburist englez. În 1892 a intrat în Federaţia social-democrată, în 1906 a aderat la laburişti. În anii 1910—1912 şi 1922—1940 a fost membru al parlamentului. În anii 1912—1922 a fost editorul şi redactorul cotidianului „The Daily Herald". În anii 1929—1931 a fost ministru al lucrărilor publice. În anii 1931—1935 a fost preşedintele partidului laburist. — *19, 51.*

Lapinski, P. L. (Levinson, I.) (1879—1937) — comunist polonez, economist şi publicist. La începutul activităţii sale a aderat la Partidul socialist polonez. În anii 1906—1918 a fost unul dintre conducătorii P.P.S.-„leviţa", a participat la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental. Ulterior — unul dintre militanţii Partidului Comunist din Polonia, delegat la o serie de congrese ale acestui partid. În deceniul al 3-lea a lucrat în diplomaţie ca reprezentant al U.R.S.S. în străinătate. În deceniul al 4-lea a desfăşurat o activitate ştiinţifică şi publicistică în U.R.S.S. A scris o serie de lucrări cu privire la economia mondială şi pe teme politice, a colaborat activ la presa comunistă sovietică, poloneză şi germană .— *202, 222, 453.*

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — activist sovietic. A intrat în mişcarea social-democrată în 1901, menşevic. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — conducătorul grupului menşevicilor-internaţionalişti. În august 1917 a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat şi în diferite organizaţii economice.

Laufenberg, Heinrich (Erler, Karl) (1872—1932) — social-democrat de stînga german, publicist. A fost redactor al ziarului social-democrat „Düsseldorfer Volkszeitung" (1904—1907). În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. După revoluţia din noiembrie 1918 a intrat în Partidul Comunist din Germania, în rîndurile căruia a trecut după scurt timp în fruntea opoziţiei „de stînga", care propaga concepţiile anarho-sindicaliste şi programul micburghez naţionalist al aşa-zisului „bolşevism naţional". După ce, în octombrie 1919, opoziţia „de stînga" a fost exclusă din Partidul Comunist din Germania, Laufenberg a luat parte la crearea aşa-numitului Partid muncitoresc comunist din Germania. La sfîrşitul anului 1920 a fost exclus din P.M.C.G. Ulterior s-a îndepărtat de mişcarea muncitorească şi a colaborat la reviste anarhiste, unde s-a ocupat de probleme culturale. — *26, 60.*

Law, Andrew Bonard (1858—1923) — om politic reacţionar englez, unul dintre liderii conservatorilor. În 1915—1916 a fost ministru al coloniilor, în anii 1916—1918 ministru de finanţe. Din 1919 — lord al sigiliului; a participat la Conferinţa de pace de la Paris, a fost membru al Consiliului suprem al Antantei. În 1922—1923 — prim-

ministru. Unul dintre inspiratorii politicii antisovietice a imperialismului englez. — *126.*

Ledebour, Georg (1850—1947) — social-democrat german, din 1900 pînă în 1918 a fost deputat în Reichstag din partea social-democrației germane. În anii primului război mondial a militat pentru restabilirea legăturilor internaționale. A participat la Conferința de la Zimmerwald, a aderat la dreapta zimmerwaldiană. În 1916, după sciziunea din rîndurile social-democrației germane, a aderat la Grupul social-democrat al muncii din Reichstag, care a alcătuit în 1917 nucleul principal al Partidului social-democrat independent din Germania, partid centrist. Acest partid îi sprijinea pe șoviniștii fățiși. În anii 1920—1924 a condus o mică grupare independentă în Reichstag. În 1931 a aderat la partidul muncitoresc socialist. După venirea lui Hitler la putere a emigrat în Elveția. — *16, 58, 251.*

Legien, Karl (1861—1920) — social-democrat de dreapta german, unul dintre liderii sindicatelor germane, revizionist. Din 1890 a fost președinte al Comisiei generale a sindicatelor germane. Din 1903 a fost secretar, iar din 1913 președinte al Secretariatului internațional al sindicatelor. În 1919—1920 a fost membru al Adunării naționale a Republicii de la Weimar. A luptat împotriva mișcării revoluționare a proletariatului. — *16, 34, 37.*

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Lenin. N.) (1870—1924) — date biografice. — *17, 19, 34—35, 38, 39, 43, 48, 56, 94, 103, 110, 119, 122, 124—128, 129—131, 132—134, 135, 142, 151, 155—156, 157, 158, 163, 215, 229, 231, 237, 241, 242, 245, 262, 278, 286, 293, 294, 295—297, 335, 362, 365, 367, 370, 371—372, 375—376, 377, 398, 411, 412, 420, 421, 431, 436, 456, 465—468.*

Levi, Paul (1883—1930) — social-democrat german, de profesiune avocat. A participat la Conferința de la Zimmerwald (1915), a fost membru al grupului elvețian al zimmerwaldienilor de stînga, a făcut parte din „Uniunea Spartacus". La Congresul de constituire al Partidului Comunist din Germania a fost ales în C.C. al partidului. A fost delegat la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. În 1920 a fost ales în Reichstag. În februarie 1921 a ieșit din C.C. al P.C.G., iar în aprilie a fost exclus din partidul comunist pentru încălcare gravă a disciplinei de partid. Ulterior s-a reîntors în partidul social-democrat. — *203, 219, 223, 453, 458, 459.*

Liebknecht, Karl (1871—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale ; unul dintre conducătorii aripii de stînga a social-democrației germane, fiul lui Wilhelm Liebknecht. A luptat activ împotriva oportunismului și militarismului. În 1912 a fost ales deputat în Reichstag. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste-revoluționare. K. Liebknecht a fost unul dintre organizatorii și conducătorii grupului „Die Internationale", care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus", iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus". Pentru propaganda antimilitaristă desfășurată

de el, în 1916 a fost condamnat la muncă silnică. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania s-a aflat, împreună cu R. Luxemburg, în fruntea avangărzii revoluționare a muncitorilor germani. A fost redactor al ziarului „Die Rote Fahne" și unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania și conducător al insurecției muncitorilor berlinezi din ianuarie 1919. După înăbușirea insurecției a fost ucis în mod bestial de către contrarevoluționari. Făcînd aprecieri asupra activității lui K. Liebknecht, Lenin a scris : „acest nume este simbolul conducătorului devotat intereselor proletariatului, simbolul devotamentului față de revoluția socialistă... Acest nume este simbolul luptei neîmpăcate împotriva imperialismului, nu în vorbe, ci în fapte..." (Opere complete, vol. 37, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 474). — *40, 49, 160, 251.*

Lloyd George, David (1863—1945) — om politic englez, lider al partidului liberal. Din 1890 — membru al parlamentului. În anii 1905—1908 a fost ministru al comerțului, iar în anii 1908—1915 — ministru de finanțe. Prin măguliri, minciuni, precum și prin făgăduieli făcute muncitorilor, a încercat să împiedice crearea în Anglia a unui partid revoluționar al clasei muncitoare. Lenin scria că „Lloyd George slujește burghezia în mod admirabil și o slujește tocmai *în rîndul* muncitorilor, promovează influența ei *tocmai* în rîndurile proletariatului, acolo unde este cel mai necesar și cel mai greu să-ți subordonezi din punct de vedere moral masele" (Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 177). În anii 1916—1922, în calitate de prim-ministru, a căutat să consolideze pozițiile imperialismului englez în Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și în Balcani ; a reprimat cu cruzime mișcarea de eliberare națională din colonii și din țările dependente. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre inspiratorii și organizatorii intervenției armate și ai blocadei împotriva Statului sovietic. — *66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 79, 80, 220, 224, 226.*

Longuet, Jean (1876—1938) — unul dintre liderii Partidului socialist francez și ai Internaționalei a II-a, publicist. În anii primului război mondial a condus minoritatea centristă-pacifistă a Partidului socialist francez. A fost unul dintre fondatorii și redactorii ziarului „Le Populaire", organ al centriștilor francezi. S-a pronunțat împotriva afilierii P.S.F. la Internaționala Comunistă și a creării Partidului Comunist Francez. Din 1921 a fost membru al Comitetului executiv al Internaționalei de la Viena (a II ½), iar din 1923 unul dintre conducătorii așa-numitei Internaționale socialiste muncitorești.

În deceniul al IV-lea a militat pentru unitatea de acțiune a socialiștilor și comuniștilor împotriva fascismului, a făcut parte dintr-o serie de organizații internaționale de luptă împotriva fascismului și a războiului. — *12, 19, 390, 411, 424.*

Loriot, Ferdinand (1870—1930) — socialist francez. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste ; la Conferința de la Kiental (1916) a aderat la stînga zimmerwaldiană. În

anii 1920—1927 a făcut parte din Partidul Comunist Francez. A fost delegat la Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste.
În 1927 a fost exclus din partidul comunist pentru oportunism de dreapta. — *128.*

Lozovski (Dridzo), S. A. (1878—1952) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. Din 1909 pînă în 1917 a trăit în emigraţie, unde a aderat la grupul bolşevicilor-împăciuitorişti. În iunie 1917 s-a înapoiat în Rusia ; la Conferinţa a III-a generală a sindicatelor din Rusia (iulie 1917) a fost ales secretar al C.C.S. din Rusia. În decembrie 1917 a fost exclus din rîndurile P.M.S.D. (b) din Rusia pentru acţiunile sale îndreptate împotriva politicii partidului. Ulterior a condus grupul social-democraţilor internaţionalişti ; în decembrie 1919 a fost reprimit în P.C. (b) din Rusia împreună cu membrii acestei grupări. În 1920 a fost preşedintele Consiliului gubernial al sindicatelor din Moscova. A participat la lucrările Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Din 1921 pînă în 1937 a fost secretar general al Internaţionalei Sindicale Roşii, apoi director la Goslitizdat. În anii 1939—1946 a fost locţiitor al comisarului poporului (apoi al ministrului) pentru afacerile externe al U.R.S.S. Începînd de la Congresul al XV-lea al partidului, — membru supleant al C.C., iar de la Congresul al XVIII-lea membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — *451.*

Lysis (Letailleur), Eugène — economist burghez francez, autorul unui şir de lucrări în probleme financiare şi politice. — *216.*

Litvinov, M. M. (1876—1951) — militant al partidului bolşevic, om de stat şi remarcabil diplomat sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1898, bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1898. A fost agent al „Iskrei", a participat la prima revoluţie rusă din 1905—1907. Din iunie 1914 a fost reprezentant al C.C. al P.M.S.D.R. în Biroul socialist internaţional. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diplomaţie. Din 1921 Litvinov a fost adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. Din 1930 pînă în 1939 — comisar al poporului pentru afacerile externe. În anii 1941—1943 a fost adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe şi ambasador al U.R.S.S. în S.U.A. ; reîntors din S.U.A., a fost pînă în 1946 adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. La Congresul al XVII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. ; a fost în repetate rînduri membru al C.E.C. al U.R.S.S. şi deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. În 1936, la Montreux, a căzut de acord cu N. Titulescu asupra textului unui tratat de asistenţă mutuală între U.R.S.S. şi România. — *124.*

Lukács, Görg (G. L.) (n. 1885) — filozof şi critic literar maghiar. În primele sale lucrări s-a situat pe poziţii idealiste. Sub influenţa Revoluţiei Socialiste din Octombrie, a trecut pe poziţiile materialismului şi comunismului ; în 1918 a intrat în Partidul Comunist din Ungaria. În timpul Republicii Sovietice Ungare (1918) a fost mai întîi comisar al poporului pentru învăţămînt, apoi comisar politic al Divi-

ziei a 5-a Roşii. Din 1919 a fost ales în repetate rînduri în C.C. al Partidului Comunist din Ungaria. După căderea Puterii sovietice în Ungaria a emigrat în Austria, iar mai tîrziu în Germania. La începutul deceniului al 3-lea a comis greşeli sectariste de stînga. Din 1933 a desfăşurat o activitate ştiinţifică în U.R.S.S. După ce s-a întors, în 1945, în ţară, a fost membru al Academiei de Ştiinţe din Ungaria şi profesor la Universitatea din Budapesta. — *135—136.*

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — remarcabil om de stat sovietic. A intrat în mişcarea revoluţionară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit bolşevic. A făcut parte din redacţiile ziarelor bolşevice „Vpered", „Proletarii" şi „Novaia Jizn". În anii reacţiunii stolîpiniste a fost influenţat de machism şi de curentul „ziditorilor de dumnezeu". În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. Înapoindu-se în Rusia în 1917, Lunacearski a aderat la grupul interraioniştilor, împreună cu care, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost, pînă în 1929, comisar al poporului pentru învăţămînt, iar apoi preşedinte al Comitetului pentru problemele ştiinţifice de pe lîngă C.E.C. al U.R.S.S. în 1930 a devenit academician. În august 1933 a fost numit reprezentant plenipotenţiar al U.R.S.S. în Spania. Publicist şi dramaturg, Lunacearski este autorul unor lucrări în domeniul artei şi literaturii. A aprofundat problemele moştenirii leniniste în domeniul esteticii. În româneşte a apărut Culegerea „Despre literatură " [1960]. — *146, 336, 337.*

Lutovinov, I. H. (1887—1924) — membru al P.M.S.D.R. din 1904. A desfăşurat activitate de partid într-o serie de oraşe din Rusia. A fost în repetate rînduri arestat, întemniţat şi deportat de autorităţile ţariste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — participant activ la războiul civil pe Don şi în Ucraina. Ulterior a activat pe linie sindicală şi de stat ; a fost membru al C.C. al sindicatului metalurgiştilor, secretar şi membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia ; a făcut parte din Prezidiul C.C.S. din Rusia. Delegat la Conferinţa a IX-a generală a P.C. (b) din Rusia. În timpul discuţiei cu privire la sindicate (1920—1921) a fost unul dintre participanţii activi ai grupului „opoziţia muncitorească." — *286*

Lvov, G. E. (1861—1925) — prinţ, mare moşier, cadet. În perioada primului război mondial a fost preşedinte al Uniunii zemstvelor din Rusia, iar apoi unul dintre preşedinţii Uniunii generale a zemstvelor şi oraşelor — organizaţie a burgheziei imperialiste şi a moşierimii. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost, din martie pînă în iulie, preşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al afacerilor interne în guvernul provizoriu burghez. A fost unul dintre organizatorii masacrării muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd în iulie 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb ; a participat la organizarea intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice. — *136.*

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mişcării muncitoreşti internaţionale, unul dintre liderii aripii de stînga a Internaţionalei a II-a. A fost unul dintre întemeietorii şi conducătorii Partidului social-democrat din Polonia. Începînd din 1897 a participat activ la mişcarea social-democrată germană, a luptat împotriva bernsteinismului şi millerandismului. A luat parte la prima revoluţie rusă (la Varşovia).

De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. A fost unul dintre iniţiatorii creării în Germania a grupului „Die Internationale", care ulterior şi-a schimbat denumirea în „Spartacus", iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus". În timpul revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania a fost unul dintre conducătorii avangărzii revoluţionare a muncitorilor germani. A participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, congres la care a avut un rol conducător. În ianuarie 1919 a fost arestată şi ucisă în mod bestial de contrarevoluţionari. — *40, 160, 251, 371.*

Lüttwitz, Walter (1859—1942) — general, baron, unul dintre reprezentanţii clicii militariste imperialiste din Germania. În timpul primului război mondial a fost şef al statului-major, comandant al unor armate şi corpuri de armată germane. Din decembrie 1918 — comandant suprem al trupelor din provincia Brandenburg ; a reprimat cu cruzime mişcarea revoluţionară a proletariatului berlinez. Din vara anului 1919 — comandant al tuturor trupelor germane. În martie 1920 a fost unul dintre conducătorii aşa-numitului „puci al lui Kapp", rebeliune contrarevoluţionară organizată de clica militaristă germană în scopul reinstaurării monarhiei şi instaurării unei dictaturi militare în Germania. După înfrîngerea rebeliunii a fugit în străinătate ; în 1925 a fost amnistiat. — *95. 96.*

M

MacDonald, James Ramsay (1866—1937) — om politic englez, unul dintre fondatorii şi liderii Partidului laburist independent şi ai Partidului laburist. A promovat o politică ultraoportunistă, a propagat teoria colaborării între clase şi a integrării treptate a capitalismului în socialism. La începutul primului război mondial s-a situat pe poziţii pacifiste, iar apoi a pornit pe calea sprijinirii făţişe a burgheziei imperialiste. În anii 1918—1920 a încercat să împiedice lupta muncitorilor englezi, care se ridicaseră împotriva intervenţiei antisovietice. În 1924 şi 1929—1931 a deţinut postul de prim-ministru. Guvernul laburist MacDonald a promovat o politică antimuncitorească, a reprimat mişcarea de eliberare naţională din coloniile engleze. În anii 1931—1935, MacDonald s-a aflat în fruntea aşa-numitului „guvern naţional", a cărui politică o stabileau conservatorii. — *65, 228, 230, 249, 261, 390, 454.*

Mahno, N. I. (1884—1934) — căpetenie a detaşamentelor anarhiste-chiabureşti contrarevoluţionare din Ucraina, care au dus lupta

împotriva Puterii sovietice în 1918—1921. Dîndu-se drept apărători ai intereselor țărănimii, Mahno și adepții lui căutau să atragă de partea lor masele țărănești și să le ridice la luptă împotriva Puterii sovietice. Ținînd seama de schimbările în situația politică și militară, Mahno a recurs la o tactică de manevrare : ducea operații militare cînd împotriva albgardiștilor, cînd împotriva Armatei Roșii. Statul său major se afla în satul Guleai-Pole (gubernia Ekaterinoslav). Bandele anarhiste-chiaburești se îndeletniceau cu banditismul politic, atacau organizațiile sovietice, săvîrșeau pogromuri, jefuiau populația, ucideau pe activiștii de partid și sovietici. Ele au fost zdrobite definitiv în primăvara anului 1921. Mahno a fugit în străinătate. — *340, 401.*

Malinovski, R. V. (1876—1918) — provocator, agent secret al secției din Moscova a ohranei. În 1906 a aderat în scopuri meschine la mișcarea muncitorească. Începînd din 1907 a furnizat, din proprie inițiativă, informații poliției, iar în 1910 a devenit agent secret al ohranei țariste. A ocupat o serie de funcții importante în partidul bolșevic ; în 1912, la Conferința de la Praga a P.M.S.D.R., a fost ales membru al C.C. Cu sprijinul ohranei țariste a fost ales deputat în Duma a IV-a de stat din partea curiei muncitorești a guberniei Moscova. În 1914, temîndu-se să nu fie demascat, și-a depus mandatul de deputat și a fugit în străinătate. În 1918 s-a întors în Rusia Sovietică, a fost arestat, deferit justiției și împușcat în baza unei sentințe a Tribunalului Suprem al C.E.C. din Rusia. — *28.*

Marchlewski, Julian (1866—1925) — militant de seamă al mișcării muncitorești poloneze și internaționale. A fost unul dintre organizatorii și conducătorii social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania. A luat parte activă la revoluția din 1905—1907. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru supleant al C.C. al P.M.S.D.R. A fost delegat la congresele de la Zürich și Stuttgart ale Internaționalei a II-a. Începînd din 1909 a activat mai mult în cadrul social-democrației germane. În anii primului război mondial, împreună cu K. Liebknecht și R. Luxemburg, a luptat împotriva social-șoviniștilor și a luat parte la întemeierea „Uniunii Spartacus". Din cauza activității sale revoluționare a fost supus în repetate rînduri la represiuni.

La insistența guvernului sovietic a fost eliberat în 1918 dintr-un lagăr de concentrare german și a plecat în Rusia Sovietică ; a fost ales în C.E.C. din Rusia, al cărui membru a rămas pînă la sfîrșitul vieții. În 1919 a devenit membru al C.C. al Partidului Comunist din Germania. A luat parte la înființarea Internaționalei Comuniste. Începînd din 1923 a fost președinte al C.C. al Organizației internaționale de ajutorare a luptătorilor pentru revoluție. A scris mai multe lucrări în probleme de economie, de istorie a Poloniei și de relații internaționale. — *171.*

Maring Henric (1883—1942) — social-democrat olandez. Din 1902 a fost membru al Partidului social-democrat din Olanda. În anii 1913—1919 a trăit pe insula Java, unde a aderat la social-democrații

de stînga, iar apoi a devenit membru al partidelor comuniste din Java şi Olanda. A fost delegat la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. În anii 1921—1923 a fost reprezentant în China al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste pentru ţările Extremului Orient şi China. În anii 1924—1927, făcînd parte din conducerea partidului comunist olandez, în repetate rînduri a aderat la opoziţie. În 1927 a ieşit din partidul comunist şi s-a situat pe poziţii trotkiste. În 1929 a întemeiat aşa-numitul „partid socialist-revoluţionar", de orientare trotkistă. — *241.*

Martov, L. (Ţederbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menşevismului. În 1900 a luat parte la pregătirea editării ziarului „Iskra" ; a făcut parte din redacţia acestui ziar. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., la care a participat ca delegat din partea organizaţiei „Iskrei", s-a situat în fruntea minorităţii oportuniste şi de atunci a fost unul dintre conducătorii instituţiilor centrale ale menşevicilor şi redactor la mai multe publicaţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În 1917 s-a aflat în fruntea grupului menşevicilor-internaţionalişti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania ; a editat la Berlin revista menşevică contrarevoluţionară „Sotialisticeskii Vestnik". — *56, 57, 424, 425.*

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietor al comunismului ştiinţific, gînditor genial, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiţă biografică şi expunere a marxismului)", Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92). — *17, 25, 36, 50, 55, 105, 136, 304, 373, 374, 424—425, 468.*

Marziali — socialist italian. În 1920—1921, fiind membru al C.C. al Partidului socialist italian, a luat atitudine împotriva reformiştilor. — *412.*

McLaine, William (1891—1960) — socialist şi lider sindical englez, publicist. În anii 1916—1946 a deţinut o serie de posturi în sindicatul muncitorilor din industria construcţiilor de maşini. În timpul primului război mondial a intrat în Partidul socialist britanic, iar în 1918—1919 a fost membru al C.C. al acestui partid. În anii 1919—1929 a desfăşurat propagandă marxistă în rîndurile muncitorilor din Scoţia şi Anglia. A fost delegat la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste din partea P.S.B. Pronunţîndu-se pentru intrarea comuniştilor în Partidul laburist, McLaine, în acelaşi timp, a subapreciat caracterul reacţionar al conducerii şi al politicii Partidului laburist. În deceniul al 3-lea a fost membru al Partidului Comunist al Marii Britanii, din care a ieşit în 1929. În deceniul al 4-lea s-a situat pe poziţii anticomuniste. În anii 1946—1956 a fost funcţionar în Ministerul Sănătăţii şi în Ministerul Prevederilor Sociale. Din 1957 a fost unul dintre directorii organizaţiei „Serviciul de cercetări industriale şi informaţii", care

e subvenționată de marele capital și care desfășoară o activitate anticomunistă în mișcarea sindicală din Anglia. — *236, 237—238, 239, 260—261, 263, 264.*

Medvedev, S. P. (1885—1937) — membru al P.M.S.D.R. din 1900. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost lucrător politic în Armata Roșie. În anii 1920—1922 — președinte al C.C. al sindicatului metalurgiștilor ; ulterior a lucrat la C.E.C. din Rusia și la C.E.C. al U.R.S.S. A fost unul dintre liderii grupului antipartinic „opoziția muncitorească", apoi participant activ al „noii opoziții". Pentru activitatea sa antipartinică, în 1924 a fost exclus din partid. În 1926 a declarat că renunță la concepțiile sale antipartinice și a fost reprimit în partid. În 1933, în timpul curățirii rîndurilor partidului, a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — *286.*

Mehring, Franz (1846—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale, teoretician de seamă al marxismului. A fost unul dintre redactorii revistei „Die Neue Zeit", organul teoretic al partidului, iar mai tîrziu redactor al ziarului „Leipziger Volkszeitung". Mehring a dus o luptă susținută împotriva oportunismului și revizionismului din rîndurile Internaționalei a II-a și a condamnat kautskismul. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost unul dintre conducătorii grupului „Die Internationale", care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus", iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus". A salutat Revoluția Socialistă din Octombrie. A avut un rol de seamă în crearea Partidului Comunist din Germania. — *373, 374.*

Merrheim, Alphonse (1881—1925) — lider sindical francez, sindicalist ; din 1905 — unul dintre liderii federației metalurgiștilor și ai Confederației generale a muncii din Franța. La începutul primului război mondial a fost unul dintre conducătorii aripii de stînga a mișcării sindicaliste în Franța, care s-a ridicat împotriva social-șovinismului și a războiului imperialist ; a participat la Conferința de la Zimmerwald, a aderat la dreapta zimmerwaldiană. La sfîrșitul anului 1916 a trecut pe poziții centrist-pacifiste, iar la începutul anului 1918 pe pozițiile social-șovinismului și reformismului fățiș. A avut o atitudine ostilă față de U.R.S.S. — *34, 100.*

Miliukov, P. N. (1859—1943) — lider al partidului cadet, ideolog al burgheziei imperialiste ruse, istoric și publicist. În octombrie 1905 a fost unul dintre întemeietorii partidului cadet, iar apoi președinte al Comitetului Central al acestui partid și redactor al ziarului „Reci", organul central al cadeților. În 1917 a fost ministru de externe în primul guvern provizoriu burghez ; a promovat politica de continuare a războiului imperialist „pînă la victoria finală". După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice ; militant activ al emigrației albe. — *136.*

Miliutin, V. P. (1884—1938) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1903 ; la început a fost menşevic, iar din 1910 bolşevic. A desfăşurat activitate de partid într-o serie de oraşe din Rusia. La Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost ales membru al C.C. al partidului. La Congresul al II-lea al Sovietelor a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru agricultură. În noiembrie 1917 s-a pronunţat pentru formarea unui guvern de coaliţie în care să intre şi menşevicii şi eserii şi, declarîndu-se în dezacord cu politica partidului, a ieşit din C.C. şi din guvern.
În anii 1918—1921 a fost vicepreşedinte al Consiliului economic superior, apoi a deţinut alte funcţii de răspundere în aparatul de stat şi economic ; a fost ales membru supleant al C.C. şi membru al Comisiei Centrale de Control. — *417.*

Min, G. A. (1855—1906) — colonel, comandantul Regimentului de gardă Semionovski. A dat dovadă de o deosebită cruzime în timpul reprimării insurecţiei armate de la Moscova din decembrie 1905, fapt pentru care ţarul l-a avansat la gradul de general-maior. A fost ucis de un eser. — *384.*

Modigliani, Vittorio Emanuele (1872—1947) — unul dintre cei mai vechi membri ai Partidului socialist italian, reformist, de profesiune avocat. În anii 1913—1926 — membru al Camerei deputaţilor. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. A participat la conferinţele de la Zimmerwald şi Kiental, a luat atitudine împotriva stîngii zimmerwaldiene. În 1926 a emigrat în Franţa, a fost redactor al ziarului „Rinascita Socialista", organul de presă al emigranţilor reformişti italieni. S-a reîntors în patrie după izgonirea trupelor germano-fasciste. — *98, 207, 411.*

Monatte, Pierre (1881—1960) — lider sindical şi publicist francez. În anii 1904—1914 a fost unul dintre conducătorii Confederaţiei generale a muncii din Franţa. În timpul primului război mondial a fost unul dintre liderii minorităţii revoluţionare a Confederaţiei generale a muncii ; a aderat la dreapta zimmerwaldiană. În anii 1918—1920 a participat la organizarea mişcării greviste a proletariatului francez. În anii 1921—1924 a făcut parte din redacţia ziarului „L'Humanité", organul de presă al Partidului Comunist Francez ; în 1923—1924 a fost membru de partid. În 1924 a organizat o grupare troţkistă şi a dus lupta împotriva liniei trasate de partidul comunist, fapt pentru care a fost exclus din partid. După ce, în 1921, Confederaţia generală a muncii s-a scindat, iar aripa ei revoluţionară a părăsit confederaţia, Monatte a rămas în confederaţie şi a trecut pe poziţia colaborării cu liderii ei reformişti. Din 1925 şi pînă la sfîrşitul vieţii sale a editat organul de presă troţkist „La Révolution prolétarienne", în care a dus o campanie de calomnii împotriva Uniunii Sovietice şi a mişcării comuniste internaţionale. — *128.*

Mülberger, Arthur (1847—1907) — publicist mic-burghez german, adept al lui Proudhon, de profesiune medic. În 1872 a publicat în

organul central al Partidului muncitoresc social-democrat din Germania, „Der Volksstaat", o serie de articole în problema locuinţelor, care au provocat o critică acerbă din partea lui F. Engels. A colaborat la revista oportunistă „Die Zukunft", editată de Höchberg, şi a scris o serie de lucrări cu privire la istoria gîndirii sociale în Franţa şi Germania ; a criticat marxismul. — *387.*

Münzenberg, Wilhelm (1889—1940) — militant al mişcării muncitoreşti din Elveţia şi Germania, de profesiune muncitor cizmar. În 1910 s-a mutat din Germania în Elveţia. A fost conducătorul Organizaţiei social-democrate a tineretului din Elveţia (1914—1917) şi redactor al organului ei de presă, ziarul „Freie Jugend" ; în anii 1915—1919 a fost secretar al Internaţionalei socialiste a tineretului şi redactor al organului ei de presă, „Jugend-Internationale". În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. Din 1916 — membru în conducerea Partidului social-democrat din Elveţia. Întorcîndu-se în Germania, a devenit membru al Partidului Comunist din Germania. În anii 1919—1921 a fost secretar al Internaţionalei Comuniste a Tineretului. A fost delegat la congresele al II-lea, al III-lea, al IV-lea şi al VI-lea ale Internaţionalei Comuniste. Din 1924 — deputat în Reichstag. Membru al C.C. al P.C.G. După venirea la putere a fasciştilor în Germania a emigrat în Franţa. În deceniul al 4-lea, încheind un bloc cu troţkiştii şi cu alte elemente oportuniste, a luat atitudine împotriva tacticii de front unic muncitoresc şi popular antifascist promovate de partidele comuniste ; a fost scos din C.C. al P.C.G. şi în 1939 exclus din partid. — *253.*

N

Nakahira, Rio (n. în 1894) — ziarist progresist japonez, fost corespondent al ziarului „Osaka Asahi". În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil din Rusia Sovietică se afla la Vladivostok în calitate de corespondent, apoi, în 1919, din însărcinarea ziarului, a plecat la Moscova. A trimis în Japonia o serie de corespondenţe binevoitoare despre Rusia Sovietică. La 3 iunie 1920 Nakahira a fost primit de V. I. Lenin, care i-a acordat un interviu. Întorcîndu-se în Japonia, Nakahira a continuat să lucreze la ziarul „Asahi" pînă în 1931. În prezent desfăşoară activitate literară. — *129—131.*

Natanson, M. A. (1850—1919) reprezentant al narodnicismului revoluţionar, ulterior eser. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1869. A fost unul din fondatorii partidului „Zemlea i volea" ; în 1893 a participat activ la crearea partidului „Narodnoe pravo". De la începutul secolului al XX-lea membru al partidului eserilor ; a făcut parte din C.C. al acestui partid. În timpul primului război mondial s-a situat pe o poziţie internaţionalistă inconsecventă, a manifestat şovăieli în direcţia centrismului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost unul dintre organizatorii partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga. În 1918 a condamnat rebeliunea socialiştilor-revoluţionari de stînga împotriva Puterii sovietice. — *56—57.*

Nicolaie al II-lea (Romanov) (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei ; a domnit din 1894 pînă la revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. La 17 iulie 1918 a fost executat la Ekaterinburg (Sverdlovsk), în baza unei hotărîri a Sovietului regional de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Ural. — *17, 125.*

Nobs, Ernst (1886—1957) — unul dintre liderii Partidului social-democrat din Elveţia. Din 1915 a fost redactor-şef al organului de presă al acestui partid, ziarul „Volksrecht". În timpul primului război mondial a aderat mai întîi la internaţionalişti. În 1917 s-a situat pe poziţii centrist-pacifiste. În deceniul al 3-lea a trecut de partea aripii drepte a social-democraţiei elveţiene, a luat atitudine împotriva mişcării comuniste din Elveţia şi a mişcării comuniste internaţionale. În anii 1919—1943 a fost membru al Consiliului naţional, iar în anii 1943—1951 membru al Consiliului federal. În 1949 — preşedinte al Elveţiei. — *423—424, 426, 427, 428.*

Noghin, V. P. (1878—1924) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, revoluţionar de profesie, bolşevic. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru comerţ şi industrie. În noiembrie 1917 s-a pronunţat pentru formarea unui guvern de coaliţie la care să participe menşevicii şi eserii şi, declarîndu-se în dezacord cu politica partidului, a demisionat din C.C. şi din guvern. Ulterior şi-a recunoscut greşelile ; a avut munci de răspundere în aparatul de stat şi în organizaţii economice. — *393, 417.*

Noske, Gustav (1868—1946) — unul dintre liderii oportunişti ai Partidului social-democrat din Germania. În 1918, în timpul revoluţiei din noiembrie din Germania, a fost unul dintre conducătorii acţiunii de înăbuşire a mişcării revoluţionare a marinarilor din Kiel. În 1919—1920 a fost ministru de război ; a organizat represiunile împotriva muncitorilor din Berlin şi a pus la cale asasinarea lui K. Liebknecht şi R. Luxemburg, ceea ce i-a atras porecla de „cîine sîngeros". Mai tîrziu a fost preşedinte al provinciei prusiene Hanovra. În perioada dictaturii fasciste, guvernul hitlerist i-a acordat o pensie de stat. V. I. Lenin spunea despre Noske că este un „călău odios ieşit din rîndurile muncitorilor, dar care a trecut în slujba monarhiei şi a burgheziei contrarevoluţionare" (vezi Opere complete, vol. 38, Bucureşti, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 304). — *12, 65, 87, 261, 263, 268.*

O

Orlando, Vittorio Emanuele (1860—1952) — om de stat italian, unul dintre liderii liberalilor burghezi. În anii 1917—1919 — prim-ministru al Italiei ; a fost şeful delegaţiei italiene la Conferinţa de pace de la Paris. În 1919—1920 a fost preşedintele parlamentului italian. După instaurarea dictaturii fasciste a lui Mussolini, s-a retras din viaţa politică. În anii 1948—1952 a fost senator. — *226.*

P

Panneckoek, Anthony (Horner, K.) (1873—1960) — social-democrat olandez. În 1907 a fost unul dintre fondatorii ziarului „De Tribune", organ al aripii de stînga a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda, aripă care în 1909 a constituit Partidul social-democrat din Olanda (partidul „tribuniştilor"). Începînd din 1910 s-a aflat în strînsă legătură cu social-democraţii de stînga din Germania şi a colaborat activ la publicaţiile lor. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, a participat la editarea revistei „Vorbote", organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene. În anii 1918—1921 a fost membru al Partidului Comunist din Olanda şi a participat la lucrările Internaţionalei Comuniste. S-a situat pe o poziţie ultrastîngistă, sectară. În 1921, Panneckoek s-a retras din partidul comunist şi curînd după aceea a încetat să mai desfăşoare o activitate politică susţinută. — *26, 29, 60, 253.*

Pankhurst, Sylvia Estella (1882—1960) — militantă a mişcării muncitoreşti engleze. În timpul primului război mondial s-a situat pe o poziţie pacifistă. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a militat pentru încetarea intervenţiei militare a statelor imperialiste împotriva Rusiei Sovietice. A participat la crearea organizaţiei de extremă stîngă Federaţia socialistă a muncii şi a fost unul dintre liderii ei ; a redactat gazeta „The Workers'Dreadnougt". A participat la lucrările Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste. În 1921 a intrat în Partidul Comunist al Marii Britanii, curînd însă a fost exclusă din rîndurile lui pentru refuzul de a se supune disciplinei de partid. S-a dedat la atacuri împotriva Partidului Comunist din Anglia, precum şi împotriva Uniunii Sovietice. — *62, 63, 66, 67, 73, 128, 158, 261, 262, 263, 264, 265, 266.*

Petliura, S. V. (1877—1926) — unul dintre liderii naţionaliştilor burghezi ucraineni. În 1917 a fost secretar general pentru problemele militare în Rada centrală contrarevoluţionară din Ucraina. În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil a fost una dintre căpeteniile contrarevoluţiei din Ucraina. La începutul anului 1918 a restabilit, cu ajutorul ocupanţilor germani, Rada centrală, care fusese izgonită de muncitorii răsculaţi din Kiev. În noiembrie 1918 a intrat în Directorat (guvernul naţionalist al Ucrainei în perioada 1918—1919), apoi s-a aflat în fruntea acestuia. La sfîrşitul anului 1919 a încheiat o alianţă militară cu Polonia şi în 1920 a luat parte la ofensiva declanşată de trupele Poloniei panilor împotriva Ucrainei. După instaurarea Puterii sovietice în Ucraina — emigrant alb. A fost ucis la Paris în mai 1926. — *121, 401.*

Piłsudski, Józef (1867—1935) — om de stat reacţionar din Polonia burghezo-moşierească ; dictator fascist. În anii primului război mondial a comandat formaţiuni militare poloneze care acţionau de partea Germaniei. În anii 1918—1922 s-a aflat în fruntea statului polon, a reprimat cu cruzime mişcarea revoluţionară a oamenilor muncii. În 1920 a fost unul dintre organizatorii războiului dus de Polonia panilor

albi împotriva Statului sovietic. În mai 1926 a săvîrşit o lovitură de stat, instaurînd în ţară un regim de dictatură fascistă. În 1934 a încheiat o alianţă cu Germania hitleristă. — *127, 329.*

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluţionar şi teoretician marxist rus, fondatorul mişcării social-democrate din Rusia. La începutul activităţii sale a condus pe rînd organizaţiile narodnice „Zemlea i volea" şi „Ciornîi peredel". În 1880 a fost nevoit să emigreze în Elveţia, unde a rămas pînă în 1917. În contact cu mişcarea muncitorească din Apus, a aprofundat operele lui K. Marx şi F. Engels şi s-a eliberat treptat de sub influenţa narodnicismului. În a doua perioadă a activităţii sale (1883—1903), el s-a afirmat ca unul dintre cei mai eminenţi teoreticieni marxişti. În 1883 a înfiinţat la Geneva grupul „Eliberarea muncii". Plehanov a dezvoltat creator marxismul în opere ca: „Socialismul şi lupta politică" (1883), „Divergenţele noastre" (1894), „Contribuţii la problema dezvoltării concepţiei moniste a istoriei" (1895), „Contribuţii la istoria materialismului" (1896), „Despre concepţia materialistă a istoriei" (1897), „Rolul personalităţii în istorie" (1898) etc. El a adus contribuţii importante îndeosebi în problema corelaţiei complexe a formelor ideologiei, a rolului istoric al maselor şi personalităţii şi a rolului ideilor în dezvoltarea socială. Plehanov a dezvoltat concepţia marxistă despre artă, a opus cu fermitate realismul concepţiilor decadente ale esteticii burgheze şi a adus contribuţii preţioase la valorificarea moştenirii culturale progresiste a literaturii ruse şi universale. Plehanov a luptat împotriva revizionismului în mişcarea muncitorească internaţională. El a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". Dar, încă în această perioadă, el a început să manifeste greşeli importante, care au constituit germenul concepţiilor sale menşevice de mai tîrziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de oportunism, iar mai tîrziu s-a alăturat menşevicilor. În revoluţia rusă din 1905—1907, el s-a situat în toate problemele fundamentale pe poziţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machişti şi împotriva lichidatorismului, situîndu-se în fruntea grupului menşevicilor-partiiţi. În timpul primului război mondial a trecut pe poziţii social-şovine.

Criticînd în mod principial greşelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrărilor sale filozofice, considerînd că acestea trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului". — În româneşte au apărut: articolul „1 Mai în Rusia" (numărul festiv din 1 mai 1895 al ziarului „Lumea nouă"), studiul „Augustin Thierry şi concepţia materialistă a istoriei" („Lumea nouă", nr. 6—7, 1896), studiul „Despre concepţia materialistă a istoriei" (Ed. P.C.R., 1945), cu prilejul traducerii în româneşte a romanului lui G. Cernîşevski „Ce-i de făcut?", „Revista ideei" a reprodus recenzia făcută acestei opere de G. Plehanov, studiul „Contribuţii la istoria materialismului, Holbach, Helvetius, Marx" (Ed. P.C.R., 1947), Opere filozofice alese, vol. I (Editura politică, 1958), Opere filozofice

alese, vol. II (Editura politică, 1961). — *16, 56, 82, 88, 248, 369, 385, 468.*

Popov, P. I. (1872—1950) — statistician. Membru al partidului bolşevic din 1924. Începînd din 1918 a condus Direcţia Centrală de Statistică ; a fost membru al Comisiei de Stat a Planificării din U.R.S.S. ; din 1926 pînă în 1949 a făcut parte din prezidiul Comitetului de Stat al Planificării din R.S.F.S.R. şi din prezidiul Academiei de ştiinţe agricole „V. I. Lenin", a condus secţia agrară a Comitetului de Stat al Planificării al R.S.F.S.R. Ulterior — membru al Consiliului metodologic şi ştiinţific de pe lîngă Direcţia Centrală de Statistică a U.R.S.S. A scris o serie de lucrări în domeniul statisticii. — *395.*

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menşevismului. În ultimul deceniu al secolului trecut a aderat la marxism. A luat parte la crearea ziarelor „Iskra" şi „Zarea". La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — iskrist din minoritate. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a manifestat ca ideolog al lichidatorismului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1917 a redactat ziarul „Den", care a dus o campanie furibundă împotriva bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat ; în străinătate a colaborat la „Dni", săptămînalul lui Kerenski, în coloanele căruia s-a dedat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — *56.*

Prampolini, Camillo (1859—1930) — socialist italian, reformist, ziarist. A participat la mişcarea socialistă începînd din 1882 ; a fost unul dintre întemeietorii Partidului socialist italian (1892). În anii 1890—1926 — deputat în parlament. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. În perioada avîntului revoluţionar din 1919—1920 din Italia a promovat, împreună cu alţi lideri reformişti, o politică conciliatoare. În 1926 s-a retras din viaţa politică. — *297.*

Preobrajenski, E. A. (1886—1937) — membru al partidului bolşevic din 1903. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în Ural. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia s-a pronunţat împotriva liniei partidului, orientată spre revoluţia socialistă. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid şi în aparatul politic al armatei. În 1918 s-a situat pe poziţiile „comuniştilor de stînga". În timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate (1920—1921) — partizan al platformei lui Troţki. Din 1923 — adept activ al opoziţiei troţkiste, fapt pentru care, în 1927, a fost exclus din partid. În 1929 a fost reprimit în partid. Dar în anii care au urmat a fost din nou exclus din rîndurile sale pentru activitate antipartinică. — *289, 394, 397.*

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist şi publicist burghez. În ultimii ani ai secolului trecut s-a manifestat ca un reprezentant de seamă al „economismului" şi a fost unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. În anii care au urmat a fost membru activ

al „Uniunii eliberării", organizație monarhistă-liberală. În 1906 — membru al C.C. al partidului cadet. Redactor și editor al revistei semicadete și semimenșevice „Bez Zaglaviia". În 1917 — ministru al aprovizionării în guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — *385.*

Q

Quelch, Thomas (1886—1954) — socialist englez, apoi comunist ; militant sindical și publicist. La începutul activității sale a fost membru al Federației social-democrate, apoi al Partidului socialist britanic. A colaborat activ la presa socialistă și sindicală. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. Începînd din 1919 a militat activ pentru crearea unui partid comunist în Anglia. A fost delegat la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. În 1920 a intrat în Partidul Comunist din Marea Britanie, iar în anii 1923—1925 a fost membru al Comitetului său Central. În anii 1920—1931 a făcut parte din redacția revistei „Internaționala Comunistă". În anii 1924—1953 a lucrat ca referent la C.C. al sindicatului unit al muncitorilor din industria de construcții. În ultimii ani din viață s-a îndepărtat de partidul comunist. — *246.*

R

Radek, K. B. (1885—1939) — începînd din primii ani ai secolului nostru a participat la mișcarea social-democrată din Galiția, Polonia și Germania. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste, manifestînd însă unele ezitări în direcția centrismului ; a avut o poziție greșită în problema dreptului națiunilor la autodeterminare. În partidul bolșevic a intrat în 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Comisariatul poporului pentru afacerile externe, a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. La congresele VIII—XII ale P.C. (b) din Rusia a fost ales membru al C.C. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului ; în 1918 a făcut parte din grupul „comuniștilor de stînga" ; începînd din 1923 — partizan activ al opoziției trotkiste. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă. În 1929 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimit în partid, dar nu și-a încetat activitatea antipartinică și de aceea în 1936 a fost din nou exclus. — *19, 202.*

Ramsay, David (1883—1948) — socialist, apoi comunist englez ; de profesiune muncitor modelist. La începutul activității sale a fost membru al Federației social-democrate, iar apoi al Partidului socialist britanic. În timpul primului război mondial a fost unul dintre organizatorii mișcării proletare de masă a delegaților de întreprindere

din Scoţia şi Anglia. A luat parte activă la mişcarea muncitorească, în acelaşi timp însă a comis greşeli sectariste de stînga ; la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste s-a pronunţat împotriva intrării comuniştilor în Partidul laburist. În 1920 Ramsay a intrat în Partidul Comunist din Marea Britanie. Ulterior a avut diferite munci pe linie de partid, a fost instructor al C.C. şi al Comitetului din Scoţia al partidului, a colaborat activ la presa comunistă din Anglia. — *238, 239.*

Raskolnikov, F. F. (n. 1892) — membru al partidului bolşevic din 1910. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului din Kronstadt al P.M.S.D. (b) din Rusia, vicepreşedinte al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Kronstadt şi redactor al ziarului „Golos Pravdî". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost locţiitor al comisarului poporului pentru problemele marinei, comandant al Flotilei de pe Volga şi al Flotei din Marea Caspică şi din Marea Baltică. În timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate (1920—1921) — partizan al platformei lui Troţki. Din 1921 pînă în 1938 a lucrat în diplomaţie : a fost reprezentant plenipotenţiar al U.R.S.S. în Afganistan, Estonia, Danemarca, Bulgaria. — *392.*

Regent — socialist, apoi comunist iugoslav. În anii 1919—1921 a fost membru al C.C. al Partidului socialist italian, cînd a luat atitudine împotriva reformiştilor. — *412.*

Renaudel, Pierre (1871—1935) — unul dintre liderii reformişti ai Partidului socialist francez. În anii 1902—1914 a fost redactor al ziarului „Le Peuple", iar în anii 1914—1920 redactor al ziarului „L'Humanité" ; în anii 1914—1919 şi 1924 a fost membru al Camerei deputaţilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1927 s-a retras din conducerea partidului socialist, iar în 1933 a fost exclus din partid. Mai tîrziu a organizat un mic grup neosocialist. — *19.*

Renner, Karl (1870—1950) — om politic austriac, lider şi teoretician al social-democraţilor de dreapta din Austria. Unul dintre ideologii aşa-numitului „austro-marxism". În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În anii 1919—1920 a fost cancelarul Austriei, iar în anii 1945—1950 preşedintele ei. — *12, 19, 268, 272, 273.*

Rîkov, A. I. (1881—1938) — membru al partidului bolşevic din 1899. A dus muncă de partid într-o serie de oraşe din Rusia. La Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului, orientată spre revoluţia socialistă.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile interne, preşedinte al Consiliului economic superior, vicepreşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului şi al

Consiliului Muncii şi Apărării, preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. şi al R.S.F.S.R., a fost membru al Biroului Politic al C.C. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului : în noiembrie 1917 s-a pronunţat pentru crearea unui guvern de coaliţie în care să intre şi menşevici şi eseri, a declarat că nu este de acord cu politica partidului şi s-a retras din C.C. şi din guvern ; în 1928 a fost unul dintre liderii devierii oportuniste de dreapta din partid. În 1937, pentru activitatea sa antipartinică, a fost exclus din partid. — *146, 417.*

Rîskulov, T. R. (1894—1943) — membru al partidului bolşevic din 1917, a participat la Revoluţia Socialistă din Octombrie în Turkestan şi Kirghizia. În 1920 a fost preşedinte al C.E.C. din Turkestan. În 1921—1922 — membru al colegiului şi locţiitor al comisarului poporului pentru problemele naţionalităţilor al R.S.F.S.R. În anii 1922—1924 — preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului al R.S.S.A. Turkestan. A comis greşeli importante în problema naţională. Din 1926 pînă în 1937 a fost vicepreşedinte al C.C.P. al R.S.F.S.R. — *435.*

Rodzeanko, M. V. (1859—1924) — mare moşier, unul dintre liderii partidului octombriştilor, monarhist. Din martie 1911 a fost preşedinte al Dumei a III-a de stat, iar apoi al Dumei a IV-a de stat. În perioada revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917 a organizat un centru contrarevoluţionar — Comitetul provizoriu al Dumei de stat, iar apoi „Consiliul privat" al membrilor Dumei de stat. A fost unul dintre organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fugit la Denikin şi a încercat să unească toate forţele contrarevoluţionare în lupta împotriva Puterii sovietice, mai tîrziu a emigrat. — *29.*

Roy, Manabendra Nat (1892—1948) — om politic indian. În anii 1910—1915 a participat la mişcarea revoluţionară împotriva colonialiştilor englezi din India. În 1915 a emigrat. Ulterior a aderat la comunişti. Pînă în 1920 a trăit în Mexic. Delegat la congresele al II-lea, al III-lea, al IV-lea şi al V-lea ale Internaţionalei Comuniste ; din 1922 a fost membru supleant şi din 1924 membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste.

Ulterior s-a retras din partidul comunist. Începînd din 1940 s-a aflat în fruntea Partidului popular radical democratic din India. A editat revista „Radical Humanist". — *241, 242, 245.*

S

Sadoul, Jacques (1881—1956) — ofiţer în armata franceză, membru al Partidului socialist francez ; s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1917 a fost trimis în Rusia ca membru al unei misiuni militare franceze. Sub influenţa Revoluţiei Socialiste din Octombrie, a devenit adept al ideilor comuniste, a intrat în secţia franceză a P.C. (b) din Rusia şi s-a înrolat voluntar în Armata Roşie. A protestat vehement în presă împotriva intervenţiei imperialiştilor din ţările Antantei în

Rusia Sovietică, a desfăşurat o muncă de propagandă revoluţionară în rîndurile trupelor franceze care ocupaseră sudul Ucrainei. A participat la primele două congrese ale Internaţionalei Comuniste. Pentru activitatea sa revoluţionară a fost judecat în contumacie de un tribunal militar din Franţa, care l-a condamnat la moarte, dar la întoarcerea în ţară (1924) a fost achitat. În anii care au urmat a fost un luptător activ pentru pace şi prietenie între popoare. — *451.*

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii oportuniste de extremă dreaptă a social-democraţiei germane. În timpul revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din aşa-zisul Consiliu al împuterniciţilor poporului, a cărui activitate era determinată de interesele burgheziei contrarevoluţionare. Din februarie pînă în iunie 1919 s-a aflat în fruntea guvernului de coaliţie al Republicii de la Weimar ; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mişcării muncitoreşti germane din anii 1918—1921. Ulterior s-a retras din viaţa politică. — *12, 19, 57, 58, 60—61, 65, 68, 80, 87, 95, 230, 250, 261, 263, 264, 268.*

Schröder, Karl (1884—1950) — social-democrat de stînga german, scriitor şi publicist. După revoluţia din noiembrie 1918 din Germania a intrat în Partidul Comunist din Germania, în cadrul căruia a aderat la opoziţia de „stînga" a lui Laufenberg şi Wolffheim şi a început să propage concepţii anarho-sindicaliste. După ce, în octombrie 1919, opoziţia „de stînga" a fost exclusă din Partidul Comunist din Germania, Schröder a luat parte la înfiinţarea aşa-zisului Partid muncitoresc comunist din Germania. Curînd a ieşit din P.M.C.G. şi s-a reîntors în Partidul social-democrat din Germania. În anii 1924—1933 a lucrat ca redactor la ziare social-democrate. După venirea fascismului la putere a participat la munca ilegală de partid în Germania. În 1936 a fost arestat şi timp de patru ani s-a aflat în închisori şi lagăre de concentrare fasciste. — *26.*

Segrew — ziarist englez, a fost corespondent al ziarului londonez „Daily News", organul de presă al partidului burghez liberal. — *277—278.*

Serrati, Giacinto Menotti (1872—1926) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti italiene, unul dintre conducătorii Partidului socialist italian. În anii 1915—1923 a fost director al ziarului „Avanti !", organul central al partidului socialist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. A participat la conferinţele de la Zimmerwald şi Kienthal. După întemeierea Internaţionalei Comuniste a insistat ca Partidul socialist italian să i se alăture. A fost şeful delegaţiei italiene la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, unde s-a pronunţat împotriva rupturii totale cu reformiştii. Ulterior şi-a lichidat greşelile centriste şi în 1924, împreună cu fracţiunea „adepţilor Internaţionalei a III-a", aflată sub conducerea sa, a intrat în Partidul Comunist Italian, unde a activat intens pînă la sfîrşitul vieţii. — *50, 238, 239, 248, 249, 253—254, 411, 412, 414—415, 418, 419, 421, 422, 424, 426, 428, 451.*

Shaw, Thomas (1872—1928) — om politic şi lider sindical englez. În ultimul deceniu al secolului trecut a ajuns lider al trade-unionurilor muncitorilor textilişti. În anii 1911—1929 şi 1931—1938 — secretar al Federaţiei internaţionale a muncitorilor textilişti. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţiile social-şovinismului. În perioada 1918—1931 a fost membru al parlamentului. În 1920 a făcut parte dintr-o delegaţie a muncitorilor englezi care a vizitat Rusia Sovietică. În anii 1923—1925 — unul dintre secretarii Comitetului executiv al aşa-numitei Internaţionale muncitoreşti socialiste. A deţinut în guvernele laburiste ale lui MacDonald posturile de ministru al muncii (1924) şi de ministru de război (1929—1931). — *125.*

Skólski, Leopold (n. 1878) — om politic burghez polonez. Din 1919 — deputat în Seimul constituant, unde a condus o grupare de dreapta. Din vara anului 1919 — lider al organizaţiei burgheze „Uniunea naţională populară", adept al apropierii de partizanii lui Pilsudski. Din decembrie 1919 — preşedinte al Consiliului de Miniştri ; în iunie 1920, cînd trupele Armatei Roşii au rupt frontul polonez în Ucraina, Skólski e nevoit să demisioneze. În 1920—1921 a fost ministru de interne. În anii 1922—1927 — membru al Tribunalului de stat. — *143.*

Snowden, Philip (1864—1937) — om politic englez. În anii 1903—1906 şi 1917—1920 a fost preşedinte al Partidului laburist independent, reprezentant al aripii lui de dreapta. Din 1906 — membru al parlamentului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste şi s-a pronunţat pentru o coaliţie cu burghezia. În cabinetul MacDonald din 1924, precum şi în cel din 1929—1931 a fost cancelar al trezoreriei. Adversar înverşunat al comunismului. — *65, 69, 70, 71, 72, 73, 95, 261, 390.*

Souchy, Augustin — unul dintre liderii anarho-sindicaliştilor germani, publicist. În perioada aprilie-octombrie 1920 s-a aflat în Rusia Sovietică ca reprezentant al sindicaliştilor revoluţionari din Germania ; delegat la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste. Ulterior a avut o atitudine ostilă faţă de mişcarea comunistă şi faţă de Statul sovietic. În anii 1922—1927 a fost redactor al ziarului „Der Syndikalist", organul de presă al anarho-sindicaliştilor germani. Din 1922 — membru al biroului, apoi al secretariatului Internaţionalei sindicale anarhosindicaliste de la Berlin. — *256.*

Spiridonova, M. A. (1884—1941) — unul dintre liderii partidului eserilor. Pentru atentatul comis în 1906 împotriva lui Lujenovski, conducătorul pogromurilor organizate de sutele negre în gubernia Tambov, a fost condamnată la muncă silnică. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost unul dintre organizatorii aripii de stînga a eserilor, iar după formarea partidului eserilor de stînga, în noiembrie 1917, a făcut parte din C.C. al acestui partid. S-a pronunţat împotriva încheierii păcii de la Brest şi a luat parte activă la rebeliunea contrarevoluţionară a eserilor de stînga din iulie 1918.

După înăbuşirea rebeliunii a continuat să desfăşoare o activitate ostilă Puterii sovietice. Ulterior s-a retras din viaţa politică. — *382—383, 384.*

Stinnes, Hugo (1870—1924) — magnat al capitalului monopolist german. Aflîndu-se, începînd din 1893, în fruntea unei firme din industria minieră, s-a îmbogăţit foarte mult în timpul primului război mondial de pe urma furniturilor de război. După război, profitînd de inflaţie, prin diferite maşinaţii valutare a cumpărat peste 1 500 de întreprinderi din diferite ramuri industriale (dintre care circa 600 de întreprinderi în străinătate) şi a creat un concern gigantic. A participat activ la restabilirea potenţialului industriei de război a Germaniei. Începînd din 1920, fiind unul dintre liderii „partidului popular german", exponentul intereselor burgheziei imperialiste din Germania, a fost membru al Reichstagului. — *251.*

Struve, P. B. (1870—1944) — economist şi publicist burghez, unul dintre liderii partidului cadet. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost unul dintre reprezentanţii de seamă ai „marxismului legal", a procedat la o „completare" şi la o revizuire „critică" a teoriei economice şi filozofice a lui K. Marx, a căutat să adapteze marxismul şi mişcarea muncitorească la interesele burgheziei. Struve a fost unul dintre teoreticienii şi fondatorii organizaţiei monarhiste-liberale „Uniunea eliberării" (1903—1905). O dată cu înfiinţarea, în 1905, a partidului cadet, el devine membru al Comitetului Central al acestui partid. Struve a fost unul dintre ideologii imperialismului rus. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost un duşman inveterat al Puterii sovietice, membru al guvernului contrarevoluţionar al lui Vranghel, iar apoi emigrant alb. — *56, 378, 389.*

Sudakov, P. I. (1878—1950) — membru al P.M.S.D.R. din 1897. În anii 1899—1905 şi 1911—1913 a lucrat ca lăcătuş la o fabrică a societăţii pe acţiuni „Crayton & Co." din Petersburg. În 1912, după desemnarea delegaţilor pentru alegerile în Duma a IV-a de stat, a trecut la menşevici. În 1914 a rupt-o cu menşevicii şi s-a întors la bolşevici. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al comisiei extraordinare pentru aprovizionarea Armatei Roşii, preşedinte al Consiliului economic al Regiunii de nord. Din 1921 pînă în 1924 a lucrat în cadrul Consiliului economic superior. În anii care au urmat a deţinut diferite funcţii administrative în cadrul Direcţiei industriei de război şi în cadrul Comisiei de Stat a Planificării a R.S.F.S.R. — *392.*

Sultan-Zade, A. (1889—1938) — comunist iranian, publicist. Din 1907 a dus muncă de propagandă social-democrată în Transcaucazia, iar din 1912 a fost membru al partidului bolşevic, a dus muncă de partid în Rusia, Transcaucazia şi în Asia Centrală. Din 1919 — membru al partidului muncitoresc social-democrat iranian „Adaleat". În anii 1920—1923 şi 1927—1932 — unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Iran, membru al C.C. al acestui partid, membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, delegat la congresele

al II-lea, al III-lea, al IV-lea şi al VI-lea ale Internaţionalei Comuniste. A comis greşeli sectariste de stînga în problema naţională şi colonială, pronunţîndu-se împotriva politicii de colaborare a proletariatului şi ţărănimii cu burghezia naţională în etapa antiimperialistă a revoluţiei burghezo-democratice din Iran. În anii 1923—1927 şi începînd din 1932 a lucrat în aparatul de stat şi în domeniul economic în U.R.S.S. — *457.*

T

Tanner, Jack (n. 1889) — unul dintre liderii trade-unionurilor engleze, de profesiune muncitor mecanic. În timpul primului război mondial a participat la mişcarea proletară de masă a delegaţilor de întreprindere din Anglia. Din 1918 — unul dintre conducătorii trade-unionurilor constructorilor de maşini, constructorilor navali şi siderurgiştilor. A propagat concepţii sectariste de stînga. A fost delegat la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste; în 1920—1921 membru al Partidului Comunist din Marea Britanie. Ulterior a aderat la partidul laburist şi a fost membru foarte activ al acestuia.

În anii 1939—1954 — preşedinte al trade-unionului constructorilor de maşini. În anii 1943—1954 a fost membru al Consiliului general al Congresului trade-unionurilor britanice, reprezentant al acestei organizaţii într-o serie de organe economice guvernamentale. În ultimii ani ai deceniului al 5-lea a aderat la aripa de dreapta a Congresului trade-unionurilor britanice şi s-a situat pe poziţii anticomuniste. Din 1957 — unul dintre directorii organizaţiei „Serviciul de cercetări industriale şi de informaţie", care este subvenţionată de marele capital şi desfăşoară o activitate anticomunistă în mişcarea sindicală engleză. — *236—237, 238, 239, 456.*

Terracini, Umberto (n. 1895) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti din Italia, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist Italian. La începutul activităţii sale a făcut parte din aripa de stînga a Partidului socialist italian. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste. Din 1919 — secretar al organizaţiei de partid din Torino, din 1920 — membru al C.C. al partidului socialist. S-a pronunţat pentru afilierea partidului la Internaţionala Comunistă, situîndu-se pe o poziţie intransigentă faţă de aripa lui reformistă. Din 1919 — unul dintre organizatorii şi conducătorii grupului revoluţionar al socialiştilor din Torino „L'Ordine Nuovo", care a constituit nucleul de bază al partidului comunist. De la înfiinţarea Partidului Comunist Italian (1921) a fost membru al C.C. şi al Comitetului executiv al acestui partid. A comis greşeli sectariste de stînga, pe care V. I. Lenin le-a condamnat la Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste. Critica făcută l-a ajutat să-şi îndrepte curînd greşelile. După Congresul al III-lea al Internaţionalei Comuniste, la care a participat ca delegat, a fost ales în Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste. În anii 1926—1943 s-a aflat în închisori fasciste şi în deportare. În anii 1943—1945 a participat

activ la lupta de eliberare naţională a poporului italian dusă împotriva fascismului. Din 1945 — membru supleant al C.C., iar din 1955 — membru al C.C. al Partidului Comunist Italian. În 1947—1948 — preşedinte al Adunării constituante. Din 1950 — membru al Consiliului Mondial al Păcii. — *412.*

Thomas, Albert (1878—1932) — om politic francez, socialist de dreapta. Din 1910 a fost unul dintre liderii fracţiunii parlamentare a partidului socialist. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. A fost ministru al armamentului într-unul din guvernele burgheze ale Franţei. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a venit în Rusia pentru a face agitaţie în favoarea continuării războiului. În 1919 a fost unul dintre organizatorii Internaţionalei (a II-a) de la Berna. În anii 1919—1932 a condus Biroul internaţional al muncii de pe lîngă Liga Naţiunilor. — *232, 268.*

Thomas, James Henry (1874—1949) — om politic şi lider sindical englez ; unul dintre liderii partidului laburist, adept al colaborării de clasă cu burghezia. Din 1906 — secretar al trade-unionului feroviarilor, în anii 1917—1931 — secretar general al Uniunii naţionale a feroviarilor. În anii 1910—1936 — membru al parlamentului. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În anii 1920—1924 — preşedinte al Internaţionalei sindicale reformiste de la Amsterdam. În deceniul al 3-lea a participat împreună cu alţi lideri reformişti la subminarea mişcării greviste a muncitorilor englezi. A deţinut în guvernele laburiste ale lui MacDonald posturile de ministru al coloniilor (1924), de lord al sigiliului şi de ministru pentru combaterea şomajului (1929—1930), de ministru al dominioanelor (1930—1931). A făcut parte din aşa-numitul „guvern naţional" al lui MacDonald, a cărui politică era determinată de conservatori, iar apoi în guvernul conservator al lui Baldwin ca ministru al dominioanelor (1931—1935) şi ministru al coloniilor (1935—1936). — *264.*

Tomski, M. P. (1880—1936) — membru al partidului bolşevic din 1904. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a avut o atitudine împăciuitoristă faţă de lichidatori, otzovişti şi troţkişti. În 1917 a făcut parte din Comisia executivă a Comitetului din Petersburg al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Consiliului sindical din Moscova ; din 1919 — preşedinte al Prezidiului Consiliului Central al Sindicatelor. La Congresul al VIII-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia, iar la Congresul al XI-lea membru al Biroului Politic al C.C. În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului ; i-a sprijinit pe adepţii „centralismului democratic", s-a pronunţat pentru aşa-zisa „independenţă" a sindicatelor faţă de partid. În 1928—1929 a fost unul dintre liderii devierii oportuniste de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S. — *288.*

Treves, Claudio (1868—1933) — unul dintre liderii reformişti ai Partidului socialist italian. În anii primului război mondial s-a situat

pe poziții centriste. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. După scindarea Partidului socialist italian (1922) a devenit unul dintre liderii Partidului socialist unitar, partid reformist. — *98, 415.*

Troțki (Bronștein) L. D. — om politic, lider al unui curent opoziționist antileninist în mișcarea muncitorească rusă și internațională. Și-a început activitatea politică în 1896. A participat la revoluția din 1905. În 1912, a constituit, din fracțiunea antileninistă, „Blocul din august", opus bolșevismului. În 1917 a intrat în P.C. (b) și a fost ales în Comitetul Central. A participat la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. În calitate de comisar al poporului pentru afacerile străine, a condus delegația sovietică la tratativele de pace de la Brest-Litovsk, unde s-a opus liniei leniniste de încheiere a tratatului de pace, temporizînd și pretextînd că prin continuarea războiului s-ar maturiza condițiile revoluției mondiale („revoluției permanente"). Din 1918 pînă în 1924 a fost președintele Consiliului revoluționar și comisar al poporului pentru problemele militare. După războiul civil a preconizat menținerea comunismului de război, împotrivindu-se N.E.P.-ului și, apoi, politicii de industrializare socialistă. În 1926, a format, împreună cu Zinoviev, un bloc antipartinic, care cuprindea rămășițele tuturor grupurilor opoziționiste de pînă atunci. În decembrie 1927 a fost exclus din partid, iar în februarie 1929 a emigrat ; după peregrinări s-a stabilit în Mexic, unde și-a desfășurat în continuare campania de defăimare a Statului sovietic și propagarea teoriilor sale. A murit în urma unui atentat. — *140, 340.*

Tuntar, Giuseppe — socialist italian. În anii 1919—1921 a fost membru al C.C. al Partidului socialist italian ; s-a ridicat împotriva reformiștilor. — *412.*

Turati, Filippo (1857—1932) — militant al mișcării muncitorești italiene, unul dintre organizatorii Partidului socialist italian și lider al aripii lui de dreapta, reformistă. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. Față de Revoluția Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. După scindarea Partidului socialist italian (în 1922) a trecut în fruntea Partidului socialist unitar, de orientare reformistă. În 1926 a emigrat din Italia fascistă, stabilindu-se în Franța. — *12, 50, 97, 98, 207, 238, 254, 297, 390, 414, 415.*

U

Ulanowski, Wladislaw (1893—1937) — militant al mișcării muncitorești și comuniste din Polonia. În anii 1912—1914 a făcut parte din Partidul socialist polonez (P.P.S.), apoi a devenit membru al Socialdemocrației din Regatul Poloniei și din Lituania (S.D.R.P. și L.), a făcut parte din conducerea ei centrală. A participat la primul Congres al Partidului Muncitoresc Comunist din Polonia (P.M.C.P.). În repetate rînduri a fost supus represiunilor din partea guvernului țarist, a ocupanților germani și a autorităților Poloniei burghezo-moșie-

reşti. În 1920 a reprezentat P.M.C.P. la Conferinţa a IX-a generală a P.C. (b) din Rusia, unde a prezentat un raport cu privire la situaţia politică din Polonia. Ulterior a fost membru al Comitetului de partid din Silezia superioară, apoi s-a aflat în fruntea organizaţiei de partid a districtului Cracovia. Din 1925 a stat în U.R.S.S. ; a fost membru al Secţiei poloneze a Internaţionalei Comuniste ; a avut munci de conducere în domeniul economic. — *322, 330—331.*

V

Vaillant, Eduard-Marie (1840—1915) — socialist francez, unul dintre conducătorii Internaţionalei a II-a. A fost membru al Consiliului General al Internaţionalei I şi a făcut parte din Comisia executivă a Comunei din Paris. A fost unul dintre iniţiatorii înfiinţării Partidului socialist din Franţa (1901). În 1905, după fuzionarea acestui partid cu Partidul socialist francez, de orientare reformistă, Vaillant a adoptat în problemele esenţiale o atitudine oportunistă. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziţiile social-şovinismului. — *51.*

Varga, E. S. (1879) — economist sovietic, academician. Pînă în 1919 a trăit în Ungaria ; a făcut parte din Partidul social-democrat din Ungaria ; ca social-democrat de stînga a deţinut postul de comisar al poporului pentru finanţe, iar apoi de preşedinte al Consiliului economic superior al Republicii Sovietice Ungare. După căderea Puterii sovietice din Ungaria a devenit comunist şi a emigrat în Austria, iar apoi în Rusia Sovietică. În anii 1927—1947 a condus Institutul de economie mondială şi de politică mondială al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. A scris o serie de lucrări privind economia şi politica ţărilor capitaliste. — *252.*

Vever, E. I. (1882—1937) — membru al partidului bolşevic din 1917. În octombrie 1917 s-a aflat în rîndurile Gărzii roşii. Din 1918 pînă în 1924 a fost director al sanatoriului „Gorki". În anii următori a lucrat pe linie de partid şi pe tărîm economic. — *151.*

Vranghel, P. N. (1878—1928) — general în armata ţaristă, baron, monarhist inveterat. În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil — protejatul imperialiştilor anglo-francezi şi americani ; unul dintre conducătorii contrarevoluţiei în sudul Rusiei. În perioada aprilie-noiembrie 1920 a fost comandant suprem „al forţelor armate din sudul Rusiei" — gărzile albe ; după zdrobirea lor de către Armata Roşie a fugit în străinătate. — *125, 127, 140, 144, 145, 147, 284, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 339, 340, 346, 347, 348, 350, 351, 352, 357, 358, 359—360, 361, 366, 368, 407.*

W

Wendel, Friedrich (1886—1960) — social-democrat de stînga german, publicist satiric. După revoluţia din noiembrie 1918 din Germania a intrat în Partidul Comunist din Germania, în cadrul căruia

a aderat la opoziţia „de stînga", a lui Laufenberg şi Wolffheim, şi a început să propage concepţii anarhosindicaliste. După ce în octombrie 1919 opoziţia „de stînga" a fost exclusă din P.C.G., Wendel a luat parte la întemeierea aşa-numitului Partid muncitoresc comunist din Germania. La sfîrşitul anului 1920 a fost exclus din P.M.C.G. Curînd s-a reîntors în Partidul social-democrat din Germania. În anii 1924—1932 a fost redactor al revistei satirice social-democrate „Der Wahre Jacob". După venirea la putere a fascismului în Germania s-a retras din viaţa politică. — *26.*

Wijnkoop, David (1877—1941) — social-democrat de stînga olandez, mai tîrziu comunist. În 1907 a fost unul dintre fondatorii, iar apoi redactor-şef al ziarului „De Tribune", organ al aripii de stînga a Partidului muncitoresc social-democrat olandez. În 1909 a fost unul dintre întemeietorii şi preşedintele Partidului social-democrat din Olanda, care în 1918 a luat denumirea de Partidul Comunist din Olanda. În anii războiului imperialist mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, a colaborat la revista „Vorbote", organul teoretic al stîngii zimmerwaldiene. A fost unul dintre conducătorii Partidului Comunist din Olanda şi s-a situat pe o poziţie de extremă stîngă, sectară. În anii 1918—1925 şi începînd din 1929 a fost deputat în parlamentul olandez. La Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste a fost ales în Comitetul Executiv al acesteia. În 1925 s-a ridicat împotriva hotărîrilor Internaţionalei Comuniste în problema colonială, sindicală etc., fapt pentru care în 1926 a fost exclus din partidul comunist. În 1930 şi-a recunoscut greşelile şi a fost reprimit în partid ; în 1935 a fost ales în Comitetul Central. — *104, 253.*

Wilhelm al II-lea (Hohenzollern) (1859—1941) — împărat al Germaniei şi rege al Prusiei (1888—1918). — *282, 323.*

Wilson, Woodrow (1856—1924) — om de stat american. În 1913 a fost ales preşedinte al S.U.A. (din partea partidului democrat) şi a deţinut acest post pînă în 1921. În interiorul ţării a promovat o politică de reprimare cruntă a mişcării muncitoreşti. Politica externă a guvernului Wilson a avut un caracter prădalnic, expansionist, mai ales în ceea ce priveşte ţările Americii Latine, în ale căror treburi s-a amestecat în repetate rînduri, folosind forţa armată. Apărînd interesele miliardarilor americani, Wilson a contribuit la atragerea Statelor Unite ale Americii în războiul imperialist mondial de partea Antantei.

După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie, Wilson a propus un plan de dezmembrare a Rusiei ; a fost unul dintre organizatorii intervenţiei militare a S.U.A. împotriva Rusiei Sovietice. În 1918 a propus un program imperialist de pace („cele paisprezece puncte"), care urmărea instaurarea dominaţiei mondiale a S.U.A. Înfrînt în alegerile prezidenţiale din 1920, s-a retras din viaţa politică. — *223, 226.*

Wolffheim, Fritz — social-democrat de stînga german, publicist. În timpul războiului imperialist mondial s-a situat pe poziţii internaţionaliste, s-a ridicat împotriva liderilor social-şovinişti şi centrişti-

pacifişti ai social-democraţiei. După revoluţia din noiembrie 1918 din Germania a intrat în Partidul Comunist din Germania, în cadrul căruia, împreună cu H. Laufenberg, s-a situat în fruntea opoziţiei „de stînga", care propaga concepţii anarhosindicaliste şi programul naţionalist mic-burghez al aşa-numitului „bolşevism naţional". După ce în octombrie 1919 opoziţia „de stînga" a fost exclusă din P.C.G., Wolffheim a luat parte la crearea aşa-numitului Partid muncitoresc comunist din Germania. La sfîrşitul anului 1920 a fost exclus din P.M.C.G. Ulterior s-a îndepărtat de mişcarea muncitorească. — *26.*

Z

Zannarini, Emilio (n. 1891) — socialist italian, om politic. Membru al Partidului socialist italian din 1914. În anii 1920—1924 — membru al C.C. al partidului. În anii 1919—1922 s-a situat pe poziţii centriste, pronunţîndu-se pentru menţinerea „unităţii" cu reformiştii. În 1921 a semnat în numele C.C. al partidului aşa-numitul „pact de împăcare" dintre socialişti şi fascişti. — *412, 414, 418, 422.*

Zasulici, V. I. (1849—1919) — militantă de seamă a mişcării narodnice, iar mai tîrziu a mişcării social-democrate din Rusia. A luat parte la crearea şi la activitatea grupului „Eliberarea muncii". Începînd din 1900 a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a devenit unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a alăturat lichidatorilor, iar în timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine negativă. — *56.*

Zinoviev (Radomîşlski), G. E. (1883—1936) — membru al partidului bolşevic din 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigraţie, a făcut parte din redacţia ziarelor „Proletarii" şi „Soţial-Demokrat", organul central al partidului. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. al partidului. În perioada de pregătire şi de înfăptuire a Revoluţiei Socialiste din Octombrie a luat atitudine împotriva insurecţiei armate. Declaraţia publicată de Kamenev, în numele lui şi al lui Zinoviev, în ziarul semimenşevic „Novaia Jizn", declaraţie în care se arăta că nu sînt de acord cu rezoluţia Comitetului Central cu privire la insurecţia armată, a constituit o divulgare a unei hotărîri secrete a partidului, o trădare a revoluţiei.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al Comitetului Central, preşedinte al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului ; în noiembrie 1917 s-a declarat pentru crearea unui guvern de coaliţie din care să facă parte şi menşevicii şi eserii, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziţii", iar în 1926 unul dintre conducătorii blocului antipartinic troţkist-zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracţionistă. În

1928 a declarat că-şi recunoaşte greşelile şi a fost reprimit în partid, dar, întrucît nu şi-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C.(b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimit în partid. În 1934 a fost din nou exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *289, 339, 392, 417, 423.*

Zubatov, S. V. (1864—1917) — colonel de jandarmi, inspiratorul şi organizatorul „socialismului poliţienesc" (aşa-zisul „zubatovism"). În ultimul deceniu al secolului trecut a fost numit şef al secţiei din Moscova a ohranei, unde a organizat un vast sistem de spionaj politic şi a creat aşa-zisele „echipe volante de filare" ca mijloc de luptă împotriva organizaţiilor revoluţionare ; în 1902 a devenit şef al secţiei speciale din departamentul poliţiei. În anii 1901—1903 a organizat o serie de asociaţii muncitoreşti controlate de poliţie — „Asociaţia de ajutor reciproc a muncitorilor din întreprinderile de construcţii mecanice" din Moscova şi „Uniunea muncitorilor ruşi din întreprinderile industriale ale oraşului Petersburg" etc. — cu scopul de a abate pe muncitori de la lupta revoluţionară. După falimentul politicii sale de provocare, Zubatov a fost demis şi a renunţat la activitatea politică. În primele zile ale revoluţiei din februarie 1917 şi-a pus capăt zilelor. — *38.*

DATE DIN VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(1 mai—5 noiembrie 1920)

Aprilie-mai — Lenin scrie cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului".

Începutul lunii mai — Într-un bilet adresat lui G. V. Cicerin, Lenin îl roagă să citească manuscrisul lucrării „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" şi să-i comunice observaţiile sale.

Mai, 1 — Lenin ia parte la subotnicul de 1 Mai de la Kremlin.

Cu prilejul punerii pietrei fundamentale a monumentului lui Karl Marx din Piaţa Teatrului, Lenin rosteşte o cuvîntare.

La mitingul consacrat punerii pietrei fundamentale a Monumentului muncii eliberate, Lenin rosteşte o cuvîntare.

Lenin vizitează expoziţia de machete ale Monumentului muncii eliberate de la Muzeul de arte frumoase (astăzi Muzeul de arte plastice „A. S. Puşkin").

Lenin participă la inaugurarea Palatului muncitoresc „Zagorski" din raionul Blaguşevo-Lefortovo din Moscova şi rosteşte o cuvîntare.

Lenin rosteşte cuvîntări la mitingurile muncitorilor din raioanele Bauman şi Zamoskvorecie.

La mitingul muncitorilor de la Fabrica de textile fostă „Prohorov" (astăzi „Trehgornaia"), Lenin rosteşte o cuvîntare despre situaţia internaţională şi internă şi stă de vorbă cu muncitorii şi muncitoarele de la fabrică.

Mai, 2 În ziarul „Pervomaiskii Subotnik", care a apărut într-un singur număr în cinstea subotnicului comunist, apare articolul lui Lenin „De la primul subotnic organizat la calea ferată Moscova-Kazan pînă la subotnicul de 1 Mai pe întreaga Rusie".

Mai, 3 Lenin se întreține cu medicinistul D. N. Eroșenkov, despre etuva de dezinfecție inventată de acesta, îi recomandă să se ducă la N. A. Semașko, comisarul poporului pentru ocrotirea sănătății, dîndu-i și un bilețel către acesta în care roagă să se facă o verificare și să se dea în folosință invenția lui Eroșenkov și să i se dea posibilitate „să mai învețe medicină".

Mai, 4 Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului. Discutîndu-se problema paradei trupelor trimise pe Frontul polonez, care urma să aibă loc la 5 mai 1920, precum și a ședinței festive care urma să se țină la Teatrul Mare, se adoptă hotărîrea ca Lenin să rostească o cuvîntare atît la paradă, cît și la ședință. La această ședință a Biroului Politic se discută de asemenea problema scrisorii generalului A. A. Brusilov, problema Gruziei, a agitației în legătură cu situația de pe Frontul polonez, a Biroului polonez de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia, hotărîrea conferinței poloneze cu privire la mobilizarea comuniștilor polonezi pentru front, problema legăturilor cu Anglia, Germania și Austria, a sesiunii C.E.C. din Rusia, a delegației trade-unionurilor și laburiștilor englezi, a Republicii Tătare etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului; supune spre aprobare textul unei telegrame de salut către guvernul Republicii Sovietice Azerbaidjan, care este adoptat de C.C.P. La ședință se discută, de asemenea, măsurile pentru ajutorarea Frontului de vest, proiectele de hotărîre cu privire la acordarea de premii pentru cultivarea inului fuior, componența comisiei pentru elaborarea materialelor în problema constituirii Republicii Sovietice Socialiste Autonome Tătare, colectarea, mersul transportării la stațiile de cale ferată și încărcării cartofilor pentru sămînță, problema campaniei de însămînțări în 1920, achiziționarea produselor neraționalizate de către diferite organizații și instituții etc.

Mai, 4 sau 5 Lenin semnează telegrama Consiliului Comisarilor Poporului și a Direcției Centrale de Statistică

adresată tuturor comitetelor executive guberniale, comitetelor executive orăşeneşti din Moscova şi din Petrograd, comitetelor revoluţionare guberniale, precum şi Comitetului revoluţionar din Siberia, în care se recomandă să se dea tot concursul pentru efectuarea, în august 1920, a unui recensământ demografic, al profesiunilor şi agricol.

Mai, 5 Într-o scrisoare adresată lui M. N. Pokrovski, Lenin îl roagă să controleze şi să-i comunice dacă se face ceva pentru editarea unui dicţionar al limbii ruse.

Din însărcinarea Biroului Politic al C.C. al partidului, Lenin adresează o telegramă lui G. K. Ordjonikidze, membru al Consiliului militar-revoluţionar al Frontului din Caucaz, recomandîndu-i să retragă trupele aflate în Gruzia spre graniţele ei şi să se abţină de la acţiuni ofensive, deoarece speranţa încheierii unei păci cu Gruzia devine o realitate.

Lucrînd la „Completarea" la cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", Lenin adresează un bilet lui L. M. Karahan, adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe, în care îl roagă să-i procure ziarul „The Manchester Guardian" din 16 martie 1920, unde s-a publicat interviul acordat de F. Turati corespondentului din Roma al acestui ziar ; de asemenea Lenin citeşte nr. 7 şi 8 ale ziarului „Il Soviet", în care se vorbea de posibilitatea unei sciziuni în Partidul socialist italian.

Lenin semnează o telegramă de salut adresată guvernului sovietic socialist din Azerbaidjan.

În Piaţa Teatrului, Lenin rosteşte o cuvîntare în faţa ostaşilor roşii care pleacă pe Frontul polonez ; apoi priveşte, de pe scările Teatrului Mare, parada trupelor din garnizoana Moscovei.

La Teatrul Mare, Lenin se întreţine cu Bogumir Smeral, conducătorul delegaţiei social-democraţilor de stînga din Cehoslovacia, despre situaţia din Europa şi, în special, despre cea din Cehoslovacia, despre problema naţională, despre necesitatea unui front unic al proletariatului ceh şi al celui german, despre războiul cu Polonia.

Lenin rosteşte o cuvîntare la şedinţa comună, de la Teatrul Mare, a C.E.C. din Rusia, a Sovietului din Moscova, a sindicatelor şi a comitetelor de întreprindere.

Între 5 și 12 mai

Într-o telegramă adresată lui G. K. Ordjonikidze, membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului din Caucaz, și lui S. M. Kirov, membru al Consiliului militar-revoluționar al Armatei a 11-a, care erau la Baku, Lenin îi avertizează împotriva unor acțiuni care ar putea torpila încheierea tratatului de pace cu Gruzia.

Mai, 6

Lenin își scrie observațiile pe marginea noii ediții a cărții lui A. A. Bogdanov „Curs scurt de științe economice", în care arată că cartea are lipsuri serioase.

La textul declarației guvernului sovietic — transmisă prin radio la 6 mai 1920 — în legătură cu venirea la lucru în Rusia Sovietică a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor germani, Lenin face un post-scriptum în care spune că este necesar să se comunice, sub luare de semnătură, tuturor delegațiilor de muncitori străini care vin în Rusia Sovietică conținutul declarației guvernului sovietic cu privire la condițiile de trai din Rusia, precum și conținutul acestui post-scriptum.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. la care se discută problema răspunsului la nota lui Curzon, ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, problema unui congres regional al cazacilor de pe Don, organizarea muncii Prezidiului C.E.C. din Rusia, condițiile de primire a Bundului în P.C. (b) din Rusia, ultima ediție a cărții lui A. A. Bogdanov „Curs scurt de științe economice", despre Editura de stat, repartizarea comuniștilor mobilizați, accelerarea deplasării trupelor de pe Frontul din Caucaz pe Frontul de vest, despre granițele guberniei Donețk etc.

După 6 mai

Lenin adresează lui V. P. Miliutin, vicepreședinte al Consiliului economic superior, un bilet în legătură cu imigrarea muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor germani în Rusia Sovietică.

Mai, 6 — iunie, 12

La secția din Petrograd a Editurii de stat se tipărește cartea lui V. I. Lenin „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului".

Mai, 7

Într-un bilet adresat membrilor Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin recomandă să se dea indicații C.C. al P.C. (b) din Ucraina să dubleze numărul lucrătorilor în domeniul aprovizionării, scoțînd acești lucrători din

toate celelalte comisariate în afară de cel al apărării.

Lenin primeşte în dar de la Regimentul 30 al Comunarzilor roşii de pe Frontul din Turkestan macaroane şi făină şi dispune ca acestea să fie distribuite copiilor din Moscova, adresînd totodată o scrisoare Consiliului militar-revoluţionar al Frontului din Turkestan cu rugămintea să transmită acestui regiment mulţumirile sale.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută problema unor rapoarte săptămînale privitoare la măsurile de apărare împotriva ofensivei poloneze, aprovizionarea Regiunii de nord cu cărbune, militarizarea şantierului de construcţie a mijloacelor de transport a energiei electrice pentru fabricile de cartuşe şi de armament din Tula, trecerea cîtorva regimente de puşcaşi la Armata a 2-a a muncii pentru a grăbi lucrările de construcţie a căii ferate Aleksandrov Gai—Emba, trimiterea unei scrisori de mulţumire muncitorilor şi funcţionarilor de la minele din Celeabinsk pentru cărbunele extras peste planul de producţie etc.

Mai, 10

Lenin adresează un salut intitulat „Către asociaţia revoluţionară indiană" ca răspuns la rezoluţia adoptată de revoluţionarii indieni şi trimisă lui.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută trimiterea unui tren de agitaţie pe Frontul de vest şi organizarea unui Birou provizoriu al C.C. în zona frontului, judecarea miniştrilor kolceakişti ş.a.

Lenin prezidează şedinţa extraordinară a Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută problema aprovizionării trupelor de pe Frontul de vest cu cartuşe, arme, mitraliere, îmbrăcăminte şi încălţăminte, situaţia militară ş. a.

Între 10 şi 23 mai

Lenin citeşte corectura cărţii „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" şi face modificări.

Mai, 11

Lenin prezidează şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului. Discutîndu-se telegrama lui C. Racovski cu privire la situaţia de pe Frontul polonez, Lenin face o declaraţie despre semnele băneşti. La şedinţă se discută, de asemenea, activitatea Micului C.C.P., hotărîrea de introducere a stării de război şi a restricţiilor respective în lo-

calitățile în care se declară stare de război sau stare de asediu etc.

Din însărcinarea Biroului Politic al C.C. al partidului, Lenin adresează o telegramă lui L. B. Krasin, la Londra, în care i se dau acestuia explicații în legătură cu hotărîrea Biroului Politic care-i fusese trimisă înainte și în care se arată că toate convențiile pe care le încheie Krasin pe bază de valută-aur trebuie să fie în prealabil aprobate de Biroul Politic și că la aur trebuie făcute mari economii.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, ia cuvîntul în calitate de raportor în problema activității Micului C.C.P. și a scoaterii din chestionarele recensămîntului general a întrebărilor cu privire la religie. La ședința C.C.P. se discută de asemenea mersul campaniei de colectare și transport a cartofilor pentru sămînță, semnarea împuternicirilor lui A. A. Ioffe și V. V. Obolenski să ducă tratative, să încheie și să semneze armistițiul și tratatul de pace cu Letonia, normele de angajare a muncitorilor germani — membri ai asociației „Interessengemeinschaft" — la întreprinderile din R.S.F.S.R., hotărîrea cu privire la Armata revoluționară a muncii din nord etc.

Înainte de 12 mai

Înainte de plecarea la Petrograd a lui S. A. Lozovski, numit reprezentant al C.C.S. din Rusia pentru primirea delegației trade-unionurilor și laburiștilor englezi, Lenin se întreține cu el.

Mai, 12

Pe baza unor materiale noi, primite din străinătate, Lenin scrie „Completarea" la cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului".

Lenin primește parada cursanților primelor cursuri de mitraliori sovietici din Moscova, organizată cu prilejul absolvirii celei de-a 11-a promoții, și rostește o cuvîntare.

Lenin se întreține cu S. V. Muranov și Gundarev, sosiți cu un eșalon de cereale de la Celeabinsk, le mulțumește pentru cerealele aduse și-l roagă pe B. D. Bonci-Bruevici, directorul treburilor Consiliului Comisarilor Poporului, să adreseze tovarășilor din Siberia o scrisoare în care să-i înștiințeze de sosirea trenului cu cereale la destinație și să le transmită mulțumiri.

Lenin prezidează o ședință de lucru a Consiliului Muncii și al Apărării, la care se discută mersul

aprovizionării armatei cu încălţăminte şi îmbrăcăminte, prelungirea valabilităţii decretului Consiliului Apărării cu privire la măsurile pentru asigurarea cu cartofi de sămînţă, proiectul de hotărîre cu privire la introducerea stării de război pe căile de transport naval etc.

Lenin vorbeşte la telefon cu S. A. Lozovski, care se afla la Petrograd, îl întreabă cum a decurs primirea delegaţiei trade-unionurilor şi laburiştilor englezi, cine sînt membrii delegaţiei, cum reacţionează ei la cele văzute şi cît de sinceră este atitudinea lor faţă de Rusia Sovietică.

Între 12 şi 13 mai — Lenin citeşte textul dactilografiat al „Completării" la cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", face modificări pe baza unor materiale noi pe care le-a primit şi dă în scris zeţarului indicaţiile necesare.

Mai, 14 — Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării ; prezintă un raport în legătură cu construirea unor linii de cale ferată forestieră îngustă. La şedinţă se discută, de asemenea, problema măsurilor de combatere a comerţului de contrabandă, măsurile luate pentru asigurarea cu combustibil în primul rînd a centralelor electrice din Bogorodsk, aprovizionarea armatei de pe Frontul de vest cu îmbrăcăminte, situaţia alimentară din bazinul Donеţului, construirea căii ferate Aleksandrov Gai — Emba etc.

Mai, 15 — Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului. Discutîndu-se reorganizarea Comisariatului poporului pentru problemele naţionalităţilor şi reglementarea relaţiilor cu Başkiria, Lenin schimbă cu L. B. Kamenev cîteva bileţele în legătură cu această problemă. La şedinţă se discută, de asemenea, primirea delegaţiei trade-unionurilor şi laburiştilor englezi, trimiterea unei delegaţii sovietice la Milano, pericolul unei noi intervenţii din partea Antantei, plecarea lui M. I. Kalinin cu un tren de agitaţie, drepturile Sovietelor locale de a controla depozitele armatei ş. a.

Lenin dă indicaţii unor comisariate în legătură cu primirea delegaţiei trade-unionurilor şi laburiştilor englezi.

Mai, 15 şi 16 — Lenin participă la o vînătoare din pădurea Zavidovski, situată la 5 km de staţia Reşetnikovo,

de pe calea ferată Nikolaevskaia (astăzi Okteabrskaia).

Nu mai tîrziu de 16 mai — Lenin se întreţine cu A. B. Halatov, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru aprovizionare, despre asigurarea alimentaţiei publice a copiilor.

Mai, 16 — Într-o scrisoare adresată lui A. E. Badaev, preşedintele comunei din Petrograd, sau adjunctului acestuia, Lenin roagă să fie asiguraţi cu raţie alimentară membrii grupului din Petrograd al Comisiei de stat pentru electrificare (GOELRO), de sub conducerea lui M. A. Şatelen.

Mai, 18 — Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută problema organizaţiei contrarevoluţionare „centrul tactic", primirea delegaţiei trade-unionurilor şi laburiştilor englezi, organizarea comunei (regiunii) Karelia, problema sesiunii C.E.C. din Rusia etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului; prezintă raportul cu privire la numirea lui I. V. Stalin membru în Consiliul militar-revoluţionar al republicii, cu privire la cooptarea lui I. S. Ganeţki în organul de conducere al Uniunii centrale a cooperativelor de consum, precum şi includerea regiunii Donului şi a întregului Caucaz sovietic în sfera de activitate a Armatei sovietice a muncii din Caucaz. La şedinţă se discută, de asemenea, măsurile pentru reglementarea trimiterii de către diferite organizaţii şi instituţii a unor reprezentanţi pentru achiziţionarea produselor neraţionalizate şi a seminţelor, oportunitatea şi posibilitatea de a se comanda în străinătate pluguri cu tracţiune mecanică pentru curăţirea zăpezii, situaţia alimentară din regiunea Kamei ş.a.

Mai, 19 — Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului.

Mai, 21 — Aflînd de la M. I. Ulianova că pe front a căzut fiul scriitorului A. S. Serafimovici, Lenin îi scrie o scrisoare în care îi exprimă condoleanţe, îi doreşte să fie tare şi subliniază că munca lui *„este necesară* muncitorilor şi nouă tuturor".

Lenin se întreţine cu Bogumir Şmeral, conducătorul delegaţiei social-democraţilor de stînga din

Cehoslovacia, despre căile de creare în Cehoslovacia a unui partid comunist.

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și al Apărării, la care se discută proiectul de decret cu privire la evidența cadrelor de statisticieni, raportul de activitate al comisiei numite la 14 mai 1920 de C.M.A. pentru elaborarea unui proiect de hotărîre privitor la aprovizionarea armatei cu cartușe, puști și mitraliere, proiectul de hotărîre cu privire la acordarea muncitorilor de la fabricile de armament și de cartușe a dreptului la rația de ostaș roșu, măsurile necesare pentru creșterea producției de încălțăminte destinate Armatei Roșii, problema unui plan de lucrări și a situației reale în construcțiile de linii de cale ferată forestieră îngustă, proiectul de hotărîre prin care toate sovietele sînt obligate să folosească perioada verii pentru tăierea și transportarea lemnelor din pădurile învecinate, proiectul de hotărîre cu privire la asigurarea cu produse alimentare a exploatărilor petroliere din Baku și Astrahan ș.a.

Mai, 22 — Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului. Discutîndu-se organizarea activității Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, Biroul Politic adoptă hotărîrea de instituire a unei comisii pentru studierea amănunțită a acestei probleme și îl include pe Lenin în comisie. În timpul discutării problemei completării colegiului Comisariatului poporului pentru problemele naționalităților, Lenin face un schimb de bilețele cu L. B. Kamenev și L. D. Troțki în această problemă.

Mai, 23 — Terminînd să lucreze la corectura cărții sale „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", Lenin adresează o scrisoare secției din Petrograd a Editurii de stat cu rugămintea să se introducă modificările sale în textul principal și în „Completarea" la carte, să i se comunice printr-o telefonogramă numele tovarășului care răspunde de control și de editare, precum și data la care va apărea cartea.

Mai, 24 și 25 — Într-o convorbire cu G. M. Krjijanovski, I. S. Ganețki, V. M. Sverdlov, N. P. Miliutin, I. E. Rudzutok și alții, Lenin discută candidatura lui I. V. Lomonosov la postul de comisar al poporului pentru căile de comunicație.

Mai, 25

Lenin face observații pe marginea proiectului de „Decret cu privire la măsurile pentru repartizarea justă a locuințelor populației muncitoare."

Într-o radiogramă adresată lui M. V. Frunze, la Comisia din Taşkent pentru problemele Turkestanului, Lenin întreabă cum stau lucrurile cu extracția petrolului și transportarea lui.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută situația de pe Frontul polonez, trimiterea unei delegații sovietice la Milano, despre vizita delegației trade-unionurilor și laburiștilor englezi, problema Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, răspunsul care urma să fie dat Ligii Națiunilor, acordul comercial cu Suedia, mersul tratativelor cu Lituania, crearea unui comitet revoluționar în Bielorusia, problema Turkestanului, a Azerbaidjanului, conducerea muncii de partid și organizarea Puterii sovietice în Caucazul de nord ș. a.

Lenin participă la ședința a doua a Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută politica din Orient.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; în timpul cît se discută problema colectărilor de materii prime în 1920—1921, scrie un proiect de hotărîre în această problemă, care este adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului ; prezintă un raport cu privire la nerespectarea de către comisarii poporului a hotărîrii C.M.A. din 30 aprilie 1920 de a prezenta săptămînal rapoarte despre ajutorul pe care-l dau comisariatele poporului Frontului de vest. La ședință se discută, de asemenea, raportul cu privire la aplicarea efectivă a măsurilor de organizare a sovhozurilor, raportul de activitate pe ultimele șase luni al Micului C.C.P., proiectul de hotărîre cu privire la R.S.S. Autonomă Tătară etc.

Mai, 26

Lenin scrie conceptul unei hotărîri a Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la resursele de cereale.

Lenin se întreține cu delegația trade-unionurilor și laburiștilor englezi despre perspectivele mișcării revoluționare din Anglia, despre lupta pe care o duc țările Antantei împotriva Rusiei Sovietice, despre războiul cu Polonia.

După 26 mai — Primind o scrisoare de la P. Dobronravov în care acesta scrie că L. I. Akselrod (Ortodoks) stă prost cu sănătatea și trăiește în niște condiții foarte proaste, Lenin îl însărcinează pe M. I. Glasser, secretar al Consiliului Comisarilor Poporului, să ia legătura cu N. A. Semașko pentru a i se da urgent ajutor lui Akselrod.

Mai, 27 — Lenin semnează „Hotărîrea Comitetului Executiv Central din Rusia și a Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la Republica Sovietică Socialistă Autonomă Tătară".

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În problema resurselor de cereale se adoptă o hotărîre întocmită pe baza conceptului scris de Lenin. Lenin propune ca telefonogramele adresate Sovietelor din Moscova și din Petrograd să fie completate cu indicația că urmează să fie luate în evidență și predate surplusurile de legume pe care le dețin grădinarii din jurul acestor orașe. La ședință se discută de asemenea proiectul de „Decret cu privire la lărgirea dreptului de folosință a pămîntului în gospodăriile bazate pe muncă proprie", problema recensămîntului general al populației, a resurselor de cereale, reorganizarea Consiliului general pentru aprovizionarea feroviarilor etc.

Mai, 28 — Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută problema materialului de război englez și francez capturat pe Frontul polonez, trimiterea unei delegații sovietice la Milano, organizarea unei biblioteci pentru cărțile și publicațiile periodice pe care le primește din străinătate Comisariatul poporului pentru afacerile externe și Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, trimiterea unei delegații sindicale în Anglia, propunerea C.C.S. din Rusia de a se introduce noi norme de salarizare, proiectul prezidiului C.C.S. din Rusia cu privire la modul de aplicare a sistemului premial și crearea unei secții unice pentru salarizare și organizarea muncii etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și al Apărării. La această ședință se discută situația alimentară a cadrelor didactice, problema rapoartelor săptămînale cu privire la măsurile luate de comisariatele poporului pentru ajutorarea Frontului de vest, problema intensificării producției de

mine, mersul lucrărilor de construcţie a căii ferate Aleksandrov Gai—Emba, problema construirii şi exploatării căii ferate Murmansk, aprovizionarea cu combustibil a centralelor electrice din trustul Bogorodsk, aprobarea unor norme de distribuire a produselor alimentare şi obiectelor de primă necesitate pentru muncitorii şi funcţionarii de pe şantierul centralei electrice de la Kaşira, asigurarea pazei transporturilor de produse alimentare, confirmarea Comisiei extraordinare de control asupra organelor de aprovizionare a armatei etc.

Mai, 30 — Lenin scrie „Scrisoarea către muncitorii englezi".

Într-un bilet adresat lui G. V. Cicerin, Lenin îl roagă să se întîlnească cu I. V. Stalin şi să ia de la el materiale care dovedesc că Vranghel a primit ajutor de la Anglia, apoi să publice o notă de protest.

Mai, 31 — Lenin are o convorbire cu S. M. Kirov, numit reprezentant plenipotenţiar al R.S.F.S.R. în Gruzia, şi îi dă directive.

Lenin îşi scrie observaţiile pe marginea cărţii lui N. I. Buharin „Economia perioadei de trecere".

Mai, 31—iunie, 1 — Lenin lucrează la corectura a doua a cărţii „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului".

Nu mai tîrziu de luna mai — Lenin citeşte cartea „Weltrevolution", Wien, 1919 („Revoluţia mondială", Viena, 1919) şi face însemnări.

Mai — Lenin discută cu N. L. Meşcereakov despre pericolul unor acţiuni ale albgardiştilor în judeţul Staraia Russa din gubernia Novgorod.

Primăvara — Lenin discută cu comunistul finlandez I. Sirola şi cu socialistul E. Gulling despre crearea Regiunii Autonome Karelia.

Începutul lunii iunie — Lenin citeşte articolul lui J. J. Marchlewski „Problema agrară şi revoluţia mondială", care a fost scris pentru nr. 12 al revistei „Internaţionala Comunistă".

Lenin scrie pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste „Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema agrară".

Lenin discută cu S. A. Lozovski problema creării unui Consiliu internaţional al sindicatelor.

Iunie, 1 Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută problema pregătirii celui de-al II-lea Congres al Internaţionalei Comuniste, problema Kareliei, a mobilizării feroviarilor ucraineni la munca în domeniul aprovizionării, problema Editurii de stat etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului ; face o comunicare în legătură cu intensificarea aprovizionării cu produse alimentare a lucrătorilor de la tipografia Internaţionalei a III-a. În aceeaşi şedinţă se discută, de asemenea, trimiterea unor muncitori în Siberia la muncă în domeniul aprovizionării, elaborarea principiilor de bază ale contabilităţii şi evidenţei contabile la întreprinderile de stat, raportul comisiei formate la 18 mai 1920 de C.C.P. pentru problema includerii regiunii Donului în sfera de activitate a Consiliului Armatei muncii din Caucaz şi a organizării Puterii sovietice în Caucazul de nord, situaţia alimentară a muncitorilor din transporturile pe apă, proiectul de decret cu privire la sistemul de premiere pentru creşterea productivităţii muncii, problema producţiei în serie a plugurilor sistem „Fawler", „Hotărîrea cu privire la comisia de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului (Micul C.C.P.)" etc.

Iunie, 2 Într-o telegramă adresată lui I. V. Stalin, membru al Consiliului militar-revoluţionar al Frontului de sud-vest, care se afla la Kremenciug, Lenin analizează situaţia de pe Frontul de vest şi din Caucaz, arată că este necesar să fie continuată mai energic ofensiva în direcţia Kiev şi dispune trimiterea pe acest front a unor întăriri din cadrul diviziilor din Crimeea.

Într-un bilet adresat secretarului Consiliului Comisarilor Poporului, Lenin îl roagă să întrebe la telefon pe toţi membrii C.C.P. dacă sînt de acord ca în „Hotărîrea cu privire la comisia de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului (Micul C.C.P.)", adoptată de C.C.P. la 1 iunie 1920 să se facă o completare în sensul că şi preşedintele C.C.P. poate supune Micului C.C.P. diferite probleme.

Iunie, 3 Într-o telegramă de răspuns adresată lui G. K. Ordjonikidze, la Baku, Lenin cere să fie luate urgent cele mai hotărîte măsuri pentru dezarmarea completă a burgheziei şi a tuturor elementelor nesigure.

Pe telegrama lui I. V. Stalin din 3 iunie 1920, prin care acesta propunea ori să se încheie un armistiţiu cu Vranghel, ori să se aprobe începerea unei ofensive, Lenin notează că ofensiva ar putea cere mari jertfe şi de aceea totul trebuie foarte bine chibzuit, apoi scrie un răspuns lui Stalin în această privinţă.

Lenin are o convorbire cu Rio Nakahira, corespondentul ziarului japonez „Osaka Asahi".

Iunie, 3 sau 4

Lenin are o convorbire cu corespondentul japonez Katudzi Fuse, reprezentant al ziarelor „Osaka Mainiti" şi „Tokio Niti-Niti".

Iunie, 4

Lenin are o convorbire cu un grup de lucrători din Kirghizia şi într-un bilet adresat lui V. V. Vorovski, la Editura de stat şi Consiliul economic superior, roagă ca delegaţia să fie primită şi ajutată să-şi procure utilaj tipografic şi hîrtie.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării. La această şedinţă se discută problema aducerii peştelui la staţiile de cale ferată din Astrahan pentru a fi expediat pe Frontul de vest, mersul lucrărilor de expediere a produselor alimentare din Rîbinsk, Nijni Novgorod şi Iaroslavl, aprovizionarea cu produse alimentare a muncitorilor din industria pielăriei, situaţia alimentară a familiilor muncitorilor şi funcţionarilor care lucrează în transporturi, aprovizionarea cu produse alimentare a lucrătorilor de la exploatările petroliere de pe Emba, aprovizionarea armatei etc.

Într-o scrisoare adresată inventatorului S. I. Botin, Lenin îi arată că lucrarea lui are greşeli şi-l sfătuieşte să aibă toată încrederea în M. A. Bonci-Bruevici, cunoscut specialist în radio şi şef al laboratorului de radio din Nijni Novgorod, să-i comunice esenţa invenţiei sale şi împreună cu el să se ocupe de organizarea experienţelor necesare.

Nu mai tîrziu de 5 iunie

Lenin scrie pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste un concept de plan şi însemnări pentru tezele cu privire la problema naţională şi la problema colonială.

Iunie, 5

Lenin scrie pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste „Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială".

Într-o scrisoare adresată Comitetului raional de partid din Zamoskvorecie, Lenin dă recomandare pentru G. M. Krjijanovski şi Z. P. Krjijanovskaia.

Aflînd de la M. I. Ulianova despre moartea fiului doctorului V. A. Obuh, Lenin îi adresează o scrisoare de condoleanţe pentru durerea care i-a lovit pe el şi pe soţia sa.

Nu mai devreme de 5 iunie

Într-o convorbire cu S. A. Lozovski, Lenin se interesează de vizita delegaţiei trade-unionurilor şi laburiştilor englezi în oraşele şi satele din regiunea Volgăi şi-l întreabă ce impresie a făcut călătoria asupra membrilor delegaţiei.

Între 5 şi 14 iunie

Lenin ia cunoştinţă de părerile şi observaţiile lui G. V. Cicerin, N. N. Krestinski, E. A. Preobrajenski, N. D. Lapinski, precum şi ale unor activişti cu munci de răspundere din Başkiria, Kirghizia şi Turkestan asupra „Schiţei iniţiale a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială" şi îşi notează observaţiile în legătură cu părerile lui Cicerin şi Preobrajenski.

Iunie, 8

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului. La această şedinţă se discută trimiterea unor comunişti cu munci de răspundere din instituţiile centrale de stat şi de partid pe Frontul de vest, completarea trupelor de pe Frontul de vest cu muncitori din întreprinderile care urmează să fie închise, formarea unor trenuri cu brigăzi de agitatori şi instructori, problema Republicii Tătare şi Republicii Ciuvaşe, raportul comisiei, numită la 28 mai 1920 de Biroul Politic, pentru problemele salarizării, numirea unui vicepreşedinte al C.C.S. din Rusia, imigrarea în Rusia Sovietică a unor muncitori străini etc.

Într-o scrisoare adresată lui P. I. Popov, la Direcţia Centrală de Statistică, Lenin îl roagă să-i trimită cărţi cu privire la recensămintele din Germania şi Austria.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută despre imigrarea unor muncitori, trimiterea unor muncitori în Siberia la muncă în domeniul aprovizionării, hotărîrea cu privire la miliţia muncitorească-ţărănească, raportul comisiei pentru problemele comerţului exterior, numită de C.C.P. la 25 mai 1920 etc.

Iunie, 9 — Lenin prezidează ședința de lucru a Consiliului Muncii și al Apărării (începutul ședinței), la care se discută problema completărilor pentru Armata Roșie, militarizarea fabricilor de armament din Tula, exceptarea de la rechiziții a inventarului exploatărilor de sare de la Baskunceak.

Iunie, 10 — Lenin se pronunță (cînd este cerută părerea membrilor Biroului Politic al C.C. al partidului) pentru adoptarea proiectului de hotărîre al Biroului Politic în problema achiziționării în străinătate a unor locomotive și altui material rulant.

Lenin primește în audiență pe M. Rákosi și pe A. Rudneanski, delegați ai Partidului Comunist din Ungaria la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.

Într-o telegramă adresată Comitetului executiv gubernial sau Comitetului revoluționar gubernial din Irkutsk, Lenin roagă să fie ajutat I. L. Prominski, tovarășul său de deportare din Siberia.

Nu mai devreme de 10 iunie — Lenin ia cunoștință de observațiile lui I. Nedelkov (N. Șablin), delegat al Partidului Comunist din Bulgaria la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, pe marginea „Schiței inițiale a tezelor cu privire la problema națională și problema colonială", se interesează de munca de partid în Bulgaria și de situația mișcării naționale din Balcani și din Turcia.

Iunie, 11 — Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și al Apărării, la care se discută mersul lucrărilor de refacere a mijloacelor de transport, proiectele de hotărîre : cu privire la asigurarea cu lemne în iarna viitoare a marilor orașe și a centrelor industriale, cu privire la asigurarea cu utilaje a uzinelor de primă importanță, cu privire la mutarea muncitorilor din uzinele care nu lucrează pentru apărare la uzinele care fabrică mine etc.

Nu mai devreme de 11 iunie — Luînd cunoștință de declarația oficială a guvernului englez că nu ar fi contribuit la înzestrarea armatei lui Vranghel, Lenin îi scrie lui G. V. Cicerin că este o minciună. El îl sfătuiește pe Cicerin să-i scrie lui Krasin, la Londra, că nu trebuie să aibă încredere în Lloyd George, iar lui Curzon să-i trimită o telegramă în care să arate că Vranghel a început ofensiva după ce a primit de la englezi armament, cărbune etc.

Iunie, 12

Lenin scrie o recenzie la nr. 1—18 ale revistei „Kommunismus", organ al Internaţionalei Comuniste pentru ţările din Europa de sud-est, care apărea în limba germană la Viena.

Într-o scrisoare adresată lui D. I. Leşcenko, şeful secţiei fotocinematografie a Comisariatului poporului pentru învăţămînt, Lenin dispune să se facă copii după fotografiile şi documentele cu privire la procesul de la Omsk al miniştrilor kolceakişti, să se facă din ele o serie de filme, care să fie larg popularizate.

Lenin rosteşte o cuvîntare la cea de-a doua consfătuire pe ţară a organizatorilor responsabili cu munca la sate, consfătuire convocată de C.C. al partidului.

Iese de sub tipar cartea lui V. I. Lenin „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului".

După 12 iunie

Lenin citeşte scrisoarea trimisă din Kremenciug la 12 iunie 1920 de I. V. Stalin, care conţinea observaţii la „Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială"; face sublinieri şi însemnări în legătură cu problema federaţiei şi a confederaţiei şi arată că „federaţia poate fi de diferite tipuri".

Iunie, 13

Lenin face observaţii pe proiectul de hotărîre al C.C. al partidului cu privire la sarcinile P.C. (b) din Rusia în Turkestan.

Iunie, 14

Lenin se află la odihnă în localitatea Gorki din judeţul Podolsk, gubernia Moscova.

Lenin scrie hotărîrea cu privire la sancţionarea lui E. I. Vever, directorul sanatoriului din Gorki, pentru tăierea unui brad din parcul sanatoriului.

Iunie, 15

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută problema amînării, din cauza războiului cu Polonia, a congresului secţiilor de învăţămînt, elaborarea unui manifest adresat soldaţilor polonezi, trimiterea în Letonia a unei comisii de muncitori şi puşcaşi letoni, propunerea C.C. al eserilor de stînga de a fi desemnaţi reprezentanţi ai C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru tratative în problemele practice legate de participarea eserilor la războiul împotriva Poloniei, problema Armatei muncii din Petrograd, problema plenarei C.C. al partidului etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului ; face o comunicare în legătură cu normele de convocare a consfătuirilor interdepartamentale şi obligativitatea participării la ele. La aceeaşi şedinţă se discută, de asemenea, reglementarea colonizării ţăranilor, proiectul de decret cu privire la măsurile de îmbunătăţire a alimentaţiei copiilor şcolari etc.

Iunie, 16 Lenin scrie o scrisoare adresată secţiei combustibil a Sovietului din Moscova cu privire la mobilizarea populaţiei din Moscova pentru aducerea lemnelor din păduri la staţiile de cale ferată normală şi îngustă în vederea asigurării capitalei cu combustibil.

Lenin semnează apelul „Către muncitorii, ţăranii şi soldaţii polonezi".

Iunie, 18 Într-o convorbire cu A. M. Gorki, care sosise de la Petrograd, Lenin discută despre scrisoarea adusă de el de la directorul Observatorului astronomic din Pulkovo şi despre alte probleme.

Împreună cu A. M. Gorki, Lenin se duce la Direcţia generală a artileriei, unde A. M. Ignatiev îi explică lui Lenin sistemul de construcţie a unui dispozitiv, inventat de el, pentru tragere la ţinte aeriene.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută propunerea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste de a adresa un apel direct organizaţiilor locale ale „independenţilor" germani, se discută despre Congresul de la Baku al popoarelor din Orient, despre cazarea, hrana, mijloacele de telecomunicaţie şi de transport necesare delegaţilor care urmau să sosească la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, despre propunerea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste ca prima şedinţă, şedinţa festivă a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste să se ţină la Petrograd, directivele Biroului Politic pentru fracţiunea comunistă a sesiunii C.E.C. din Rusia în legătură cu recolta proastă, problema Republicii Sovietice Socialiste Autonome Tătare, problema Caucazului de nord etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută proiectele de hotărîre cu privire la folosirea perioadei de vară pentru

aprovizionarea oraşului Moscova cu lemne, cu privire la transferarea către Armata Roşie a muncitorilor şi funcţionarilor din instituţiile şi întreprinderile de aprovizionare cu combustibil născuţi în 1894—1900, cu privire la încetarea rechemării specialiştilor din Armata Roşie, cu privire la revizuirea listelor tuturor întreprinderilor militarizate şi alte probleme.

Iunie, 19

Lenin dă în scris dispoziţie comandantului Casei Sovietelor nr. 2 să acorde tot sprijinul comuniştilor finlandezi care urmează să sosească la Moscova.

Lenin participă la şedinţa Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, consacrată informării asupra situaţiei mişcării comuniste, în legătură cu pregătirea în Europa şi America a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, şi rosteşte o cuvîntare.

Iunie, 20

Luînd cunoştinţă de conţinutul scrisorii directorului Observatorului astronomic din Pulkovo cu privire la măsurile pentru asigurarea muncii ştiinţifice a observatorului, Lenin scrie un bilet lui M. N. Pokrovski despre necesitatea de a acorda ajutor Observatorului din Pulkovo.

Nu mai devreme de 21 iunie

Lenin ia cunoştinţă de observaţiile lui M. G. Rafes la „Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială".

Nu mai devreme de 21 iunie — Nu mai tîrziu de 25 iulie

Lenin citeşte corectura lucrării „Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială" şi face unele îndreptări.

Iunie, 22

Într-o scrisoare adresată Comisariatului poporului pentru agricultură şi Comisariatului poporului pentru aprovizionare, Lenin roagă să fie satisfăcută cererea lui V. M. Tîrkov, „unul dintre ultimii mohicani ai eroicului grup de narodovolişti, implicat în procesul din martie în legătură cu asasinarea lui Alexandru al II-lea", de a se atribui familiei lui două-trei deseatine de pămînt şi vite din fosta sa moşie.

Într-o telefonogramă adresată Comitetului executiv judeţean din Podolsk, Lenin îi pune în vedere că hotărîrea sa cu privire la sancţionarea lui

E. I. Vever, directorul sanatoriului din „Gorki", pentru tăierea unui brad din parcul sanatoriului, rămîne valabilă şi trebuie executată.

Într-un bilet adresat lui I. S. Ganeţki, Lenin îi propune să plece în concediu pentru a se odihni.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului; ia cuvîntul în cadrul dezbaterii tezelor şi proiectului de hotărîre cu privire la sarcinile P.C. (b) din Rusia în Turkestan, prezentate de comisia creată de Biroul Politic, subliniază necesitatea de a se acorda cea mai mare încredere maselor naţionale şi de a se colabora strîns cu activiştii locali, supune Biroului Politic proiectul de hotărîre scris de el, care este adoptat cu unele mici modificări. În aceeaşi şedinţă se discută, de asemenea, problema aprovizionării cu hîrtie, crearea Regiunii Autonome Ciuvaşe, asigurarea materială a familiilor tovarăşilor căzuţi care au avut merite deosebite faţă de revoluţie, propunerea grupului comunist ungar de lărgire a mişcării muncitorilor ruşi, membri de sindicate, împotriva represiunilor guvernului reacţionar al Ungariei, înştiinţarea C.C. al Partidului Comunist din Estonia că partidul se afiliază la Internaţionala Comunistă, componenţa Tribunalului Suprem de pe lîngă C.E.C. din Rusia, politica care trebuie aplicată în Caucaz etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută proiectul de hotărîre cu privire la Regiunea Autonomă Ciuvaşă, proiectul de „Decret cu privire la unificarea organelor de colectare a materiilor prime şi a produselor alimentare din republică", proiectul de decret cu privire la reglementarea folosirii armelor de foc, proiectul de decret cu privire la operaţiile de decontare şi alte probleme.

Iunie, 23 — Lenin primeşte în audienţă pe D. Beach, delegat al organizaţiei din Anglia „Muncitorii industriali ai lumii" la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, pe L. Deslinières şi pe J. Sadoul, delegaţi ai Partidului socialist francez la acelaşi congres.

Înainte de 24 iunie — Lenin acordă un interviu corespondentului special al ziarului „The Manchester Guardian".

Iunie, 24 — Lenin semnează „Hotărîrea Comitetului Executiv Central din Rusia şi a Consiliului Comisarilor

poporului cu privire la Regiunea Autonomă Ciuvaşă".

Iunie, 25 — Într-un bilet adresat lui A. M. Nikolaev la Comisariatul poporului pentru poştă şi telegraf, Lenin întreabă cum stau lucrurile cu construcţia radiotelefonului şi fabricarea difuzoarelor.

Într-o scrisoare adresată lui D. E. Zinoviev, preşedintele Comitetului executiv din Petrograd, Lenin îi scrie că trebuie să fie create toate condiţiile pentru ca fiziologul savant I. P. Pavlov să poată lucra normal şi, „ca excepţie, să i se acorde a raţie mărită de produse alimentare şi, în general, să se urmărească să aibă condiţii de viaţă mai mult sau mai puţin bune".

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută mobilizarea cadrelor de statisticieni din R.S.F.S.R., aprovizionarea cu produse alimentare, furaje şi semne monetare a muncitorilor şi funcţionarilor de pe şantierul centralei electrice de la Kaşira, aducerea cărbunelui din Donbass, mersul lucrărilor de construcţie a căii ferate Aleksandrov Gai-Emba, construirea unui nou post de radio pentru legătura cu America, refacerea postului de radio de la Detskoe Selo şi perfecţionarea tehnică a unora dintre cele mai importante posturi de radio.

Iunie, 26 — Lenin are o convorbire cu I. D. Putinţev, cazac comunist din staniţa Urliutun, judeţul Pavlodar, gubernia Semipalatinsk, şi scrie o scrisoare instituţiilor sovietice din Siberia, în care roagă ca acesta să fie ajutat să organizeze în localitatea respectivă o grădiniţă de copii şi alte instituţii de acest fel; de asemenea îi dă o adeverinţă pentru a putea pleca de la Moscova cu vagonul lui A. V. Şotman.

Lenin primeşte o delegaţie a muncitorilor italieni, precum şi pe D. Wynkoop, delegat al Partidului Comunist din Olanda la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, căruia îi dă cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului", pentru a fi citită de delegaţia olandeză.

După 26 iunie — Luînd cunoştinţă de conţinutul scrisorii unui comunist cu privire la măsurile de combatere a speculei, scrisoare trimisă de redacţia ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia", Lenin discută cu V. A. Avanesov această problemă.

Iunie, 28 Luînd cunoştinţă de telefonograma Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd prin care acesta roagă să i se permită să trimită cîteva zile mai tîrziu datele cerute de Consiliul Comisarilor Poporului privitoare la cantitatea de legume existentă, Lenin îl roagă pe secretar să controleze cînd au fost cerute aceste date şi să scrie o telegramă de răspuns în care Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd să fie admonestat pentru că nu a trimis la timp datele cerute.

Iunie, 29 Într-un bilet adresat lui A. E. Preobrajenski, la Secretariatul C.C. al partidului, Lenin cere să fie editate traduceri ale celor mai bune lucrări de economie nou apărute, precum şi ale lucrărilor materialiştilor din secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea.

Într-o scrisoare adresată lui A. M. Nikolaev, Lenin îi scrie că trebuie revizuit cu toată hotărîrea sistemul de organizare a muncii la Laboratorul de radio din Nijni Novgorod.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută modificarea componenţei comisiei pentru reglementarea relaţiilor dintre departamentele centrale şi instituţiile din Petrograd, problema Editurii de stat, convocarea la Baku a unui congres al popoarelor din Orient, problema Başkiriei, a Comisariatului poporului pentru problemele muncii şi Direcţiei generale a muncii, proiectul de hotărîre cu privire la sarcinile partidului în Turkestan şi organizarea puterii în Turkestan, instrucţiunile pentru Comisia pentru problemele Turkestanului, construcţia de partid în Turkestan, propunerea făcută României, problema cooperaţiei, a plenarei C.C. al partidului etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului ; propune să se fixeze pentru data de 30 iunie 1920 o şedinţă specială a C.C.P. în problema aprobării proceselor-verbale ale comisiei de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului (Micul C.C.P.). În aceeaşi şedinţă se discută, de asemenea, problema preţurilor fixe la achiziţii şi vînzare, a predării obligatorii a surplusurilor de păsări domestice şi de miere, proiectul planului de import, crearea unui organ special, format din reprezentanţi ai Consiliului economic superior, Comisariatului poporului pentru problemele mun-

cii, Comisariatului poporului pentru finanţe, Comisariatului poporului pentru afacerile interne şi Comisariatului poporului pentru afacerile externe, în vederea folosirii mai raţionale a muncitorilor şi tehnicienilor imigraţi din Europa occidentală, măsurile pentru obţinerea în 1920 a unor cantităţi sporite de legume din localităţile din jurul oraşelor, raportul comisiei pentru reglementarea colonizării ţăranilor etc.

Într-o telegramă adresată lui G. K. Ordjonikidze, Lenin îi trasează sarcina să organizeze convocarea la Baku a congresului popoarelor orientale şi precizează că lui Ordjonikidze „îi revine sarcina de a îndruma întreaga politică externă şi internă a Azerbaidjanului şi de a urmări îndeplinirea directivelor Comitetului Central şi ale Comisariatului poporului pentru afacerile externe cu privire la Persia, Armenia şi Gruzia".

Iunie, 30

Lenin întocmeşte textul unei telefonograme către prezidiul Consfătuirii pe ţară în problema aprovizionării. La consfătuire telefonograma a fost citită în ziua de 1 iulie 1920.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută hotărîrea Biroului fracţiunii comuniste a C.C.S. din Rusia cu privire la politica de salarizare, scrisoarea Biroului central al secţiilor evreieşti ale P.C. (b) din Rusia către Internaţionala Comunistă, problema Editurii de stat, a cooperaţiei, plecarea în Ural a lui M. I. Kalinin etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care sînt aprobate procesele-verbale ale comisiei de pe lîngă C.C.P. (Micul C.C.P.).

Între 30 iunie şi 8 iulie

Primind de la D. Wynkoop, membru al delegaţiei olandeze la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste, o scrisoare în care se arăta că nu toţi „tribuniştii" (adică membrii Partidului Comunist Olandez) împărtăşesc vederile „celor de stînga", Lenin înlocuieşte în textul ediţiei engleze, în curs de pregătire, a cărţii sale „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului" cuvintele „tribuniştii olandezi" cu cuvintele „unii membri ai Partidului Comunist Olandez" şi include textul complet al scrisorii lui Wynkoop în „Adaosul" la carte.

Iunie — prima jumătate a lunii iulie — Lenin scrie „Condițiile de primire în Internaționala Comunistă".

Începutul lunii iulie — Luînd cunoștință de știrea trimisă de D. I. Kurski că ofensiva Armatei a 15-a pe Frontul de vest se desfășoară cu succes, Lenin îi adresează un bilet în care îl întreabă dacă s-au luat măsuri pentru ca pe teritoriile eliberate să fie imediat instaurată Puterea sovietică, convocate congrese ale Sovietelor, izgoniți moșierii, iar pămînturile lor împărțite țăranilor săraci și Sovietelor de deputați ai muncitorilor agricoli.

Iulie, 1 — Lenin adresează lui I. V. Stalin, la stația Sinelnikovo, o telegramă în care îi comunică hotărîrea Biroului Politic al C.C. al partidului în problema propunerii făcute României.

Într-un bilețel adresat lui L. A. Fotieva, secretara Consiliului Comisarilor Poporului, Lenin o roagă să vorbească la telefon cu Petrogradul pentru a cere urgentarea trimiterii corecturii „Schiței inițiale a tezelor cu privire la problema agrară" și pentru a afla data precisă a apariției lucrării.

Iulie, 2 — Lenin scrie pentru nr. 1 al revistei „Ranenîi Krasnoarmeeț" articolul „În ajutorul ostașului roșu rănit !".

Nu mai devreme de 2 iulie — Lenin ia cunoștință de observațiile făcute de J.J. Marchlewski pe marginea „Schiței inițiale a tezelor cu privire la problema agrară", scrisă pentru Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.

Nu mai tîrziu de 4 iulie — Lenin scrie conceptul tezelor cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste („Teze cu privire la sarcinile fundamentale ale Internaționalei Comuniste" și „Planul rezoluției cu privire la conținutul noțiunii de «dictatură a proletariatului» și la lupta împotriva denaturării la «modă» a acestei lozinci".

Iulie, 4 — Lenin scrie „Tezele cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al doilea al Internaționalei Comuniste".

Iulie, 5 — Într-un bilețel adresat lui L. A. Fotieva, secretara Consiliului Comisarilor Poporului, Lenin o roagă să transcrie „Tezele cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al doilea al Internaționa-

lei Comuniste" și în aceeași zi să le trimită lui G. E. Zinoviev la Petrograd.

Citind în traducere raportul Secției din Torino a Partidului socialist italian (raportul fusese întocmit de A. Gramsci) prezentat Consiliului național din Milano și publicat în ziarul „L'Ordine Nuovo" sub titlul „În numele înnoirii partidului socialist", Lenin scrie pe traducere că raportul trebuie tipărit în revista „Internaționala Comunistă" sau în foaie volantă (în limba franceză) înainte de Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste ; Vladimir Ilici face modificări în traducere și face următoarea mențiune : „Proastă traducere, totuși *trebuie* tipărită", iar pe margine adaugă : „Mi se va aduce corectura *neîntîrziat*". La 20 iulie 1920 raportul a fost publicat în revista „Internaționala Comunistă" nr. 12.

Înainte de 6 iulie — Într-un bilet adresat lui G. E. Zinoviev, Lenin propune să fie editată în limba germană și în alte limbi cartea „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului" și îi comunică că intenționează să scrie o nouă prefață.

Iulie, 6 — Lenin scrie „Prefața la edițiile franceză și germană" ale cărții „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului".

Iulie, 7 — Lenin trimite lui G. E. Zinoviev la Petrograd „Prefața la edițiile franceză și germană" ale cărții „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului" cu indicația ca să dea ca anexă Manifestul de la Basel din 1912.

Într-o convorbire cu D. T. Murphy, delegat al „Shop Stewards Committees" din Anglia la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin se interesează de mișcarea revoluționară din Anglia și de lupta minerilor din Walesul de sud.

Lenin are o convorbire cu M. Cachin, redactor-șef al ziarului „L'Humanité", și cu L. Frossard, secretar al partidului, delegați ai Partidului socialist francez la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută declarația ultimativă a primului ministru al Marii Britanii,

Lloyd George, cu privire la condițiile încheierii unui acord între Rusia și Anglia; instrucțiunile pentru membrii Consiliului militar-revoluționar al Frontului din Caucaz și reprezentanții diplomatici din Gruzia, Armenia și Turcia; problema desemnării delegației ruse la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste; propunerea colegiului pentru problemele de agitație de pe lîngă C.C. al partidului cu privire la organizarea unei „Zile a Internaționalei a III-a" etc.

Iulie, 8

Lenin scrie răspunsul la scrisoarea Comitetului provizoriu unificat pentru crearea Partidului Comunist din Marea Britanie.

Lenin trimite lui M. Gruzenberg, activist al Internaționalei Comuniste, scrisoarea lui D. Wynkoop și declarația sa că a făcut modificări în textul ediției engleze a cărții „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului"; în scrisoarea de însoțire el scrie: „...verificați, vă rog, dacă modificările au fost bine formulate în limba engleză. (Conținutul declarației: că, spun ei, nu *partidul* olandez în întregul său poate fi făcut răspunzător de acțiuni «stîngiste», ci numai *unii* dintre membrii lui.) (Se va tipări numai această declarație și declarația mea că am făcut modificări în text)".

Lenin o roagă pe L. A. Fotieva, secretara C.C.P., să-i transmită lui G. E. Zinoviev la Petrograd rugămintea lui „de a trimite cît mai repede posibil tezele cu privire la partidele de centru", pentru ca A. Rosmer, delegat al Comitetului Internațional a III-a pentru Franța, să aibă posibilitatea să-și spună părerea înainte de publicarea lor.

Iulie, 9

Luînd cunoștință de conținutul scrisorii lui F. A. Rotștein cu privire la mersul tratativelor pentru încheierea unui acord cu Anglia, Lenin scrie un bilet către toți membrii Biroului Politic al C.C. al partidului în care le recomandă ca delegației sovietice care duce tratative să i se dea directiva: „Să fie mai fermă și să nu se teamă de o întrerupere temporară a tratativelor".

Iulie, 10

Lenin scrie o scrisoare lui G. V. Cicerin în legătură cu textul tratatului de pace cu Lituania.

Între 10 și 19 iulie

Lenin lucrează la raportul pentru Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste cu privire la situația internațională și la sarcinile funda-

mentale ale Internaționalei Comuniste, scrie concepte de plan și planul raportului.

Nu mai devreme de 12 iulie — Într-un bilet adresat lui I. M. Skleanski, vicepreședinte al Consiliului militar-revoluționar al republicii, Lenin spune că trebuie urgentată ofensiva pe Frontul polonez.

Iulie, 12 sau 13 — Lenin redactează și completează o telefonogramă adresată lui I. V. Stalin, la Harkov, în care face aprecieri asupra notei lui Curzon, ministrul afacerilor externe al Marii Britanii (din 11 iulie 1920), și îi cere să grăbească ofensiva.

După 15 iulie — Lenin citește cartea „Leitsätze zum II. Kongress der Kommunistischen Internationale" („Teze pentru Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste"), care a fost editată la Petrograd, face modificări redacționale și însemnări pe marginea „Schiței inițiale a tezelor cu privire la problema națională și problema colonială".

Iulie, 16 — Lenin participă la plenara C.C. al partidului. Plenara dezbate problema pregătirii Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste. Lenin este confirmat membru al prezidiului delegației ruse la congresul Internaționalei Comuniste. În timpul discuțiilor în jurul conflictului dintre comuna din Petrograd și Sovietul din Petrograd, Lenin scrie un concept de proiect de hotărîre în această problemă, adoptat de plenară. În problema răspunsului la nota lui Curzon, Lenin scrie un proiect de hotărîre a plenarei C.C., adoptat cu unele modificări. În aceeași plenară se discută, de asemenea, crearea unui comitet revoluționar în Bielorusia, trimiterea unei delegații sindicale sovietice în Anglia etc.

Nu mai devreme de 16 iulie — Lenin dă dispoziție să se publice telegrama guvernului revoluționar al Persiei (Iran), reprezentat de Mirza Kuciuk, care a trimis în dar muncitorilor din Moscova 15 000 de puduri de orez.

Iulie, 16 sau 17 — Lenin face completări, modificări și însemnări în traducerea textului radiogramei lui G. V. Cicerin către Curzon, ca răspuns la nota acestuia din 11 iunie 1920.

Iulie, 17 — Într-o telegramă adresată lui I. V. Stalin (la Consiliul militar-revoluționar al Frontului de sud-

vest), Lenin îl înștiințează despre hotărîrea plenarei C.C. al partidului în legătură cu răspunsul la nota lui Curzon și îi cere să comunice odată, de două ori pe săptămînă situația de pe front.

Lenin transmite la telefon din Gorki textul unei telegrame adresate lui L. B. Kamenev, șeful delegației sovietice care duce la Londra tratative cu Anglia, în care dă dispoziția ca el să se preocupe de adunarea materialelor apărute în presa engleză din care reiese că burghezia engleză este interesată în stabilirea unor relații comerciale cu republicile sovietice, să organizeze trimiterea în Rusia Sovietică a unor publicații străine ; roagă să-i trimită ultimele dintre cele mai bune îndreptare, precum și diverse buletine statistice : geografic, politic și economic.

Lenin participă la plenara C.C. al partidului, la care se discută problema Republicii Extremului Orient, trimiterea unei delegații sindicale în Anglia, problema prezentării în fața activiștilor cu munci de mare răspundere a unor dări de seamă periodice ale C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la principalele hotărîri adoptate, convocarea următoarei plenare a C.C. al P.C. (b) din Rusia etc.

Nu mai devreme de 17 iulie

Lenin răspunde la întrebările puse în telefonograma ministrului afacerilor externe al Republicii Extremului Orient cu privire la convocarea unui congres al Sovietelor, principiile constituției și ale politicii economice a R.E.O., relațiile dintre R.E.O. și Rusia Sovietică.

Iulie, 18

Într-un bilet adresat lui I. E. Rudzutak, membru al C.E.S., Lenin îl roagă să convoace o consfătuire a departamentelor interesate în problema unificării lucrărilor de evidență și de repartizare a brațelor de muncă.

Împreună cu delegații la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin pleacă la Petrograd pentru a participa la deschiderea congresului.

Nu mai devreme de 18 iulie

Lenin răsfoiește două exemplare din cartea „Thèses présentées au Deuxième Congrès de l'Internationale Communiste (Pg-M., 18 juillet 1920)" și face modificări redacționale, însemnări și sublinieri în textul „Tezelor cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al doilea al Internaționalei Comuniste".

Înainte de 19 iulie

Lenin citeşte cartea lui R. MacDonald „Parlament and Revolution“ („Parlamentul şi revoluţia“), apărută la Manchester în 1919, face note marginale şi însemnări în legătură cu această carte.

Înainte de 19 iulie

Într-o scrisoare adresată Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, Lenin arată că este necesar ca pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste să fie pregătite teze cu privire la situaţia economică şi politică internaţională şi întocmeşte un plan amănunţit al acestor teze.

Lenin răsfoieşte cartea „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului“ („The infantile sickness of the «leftism» in communism“), editată la Moscova în limba engleză, şi face modificări redacţionale.

Iulie, 19

Lenin semnează „Decretul Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la instituirea Comisiei extraordinare din Rusia pentru lichidarea analfabetismului“.

Lenin soseşte la Petrograd pentru a participa la deschiderea Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

La prima şedinţă a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, Lenin este ales în prezidiul congresului ; prezintă raportul cu privire la situaţia internaţională şi sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste.

După încheierea primei şedinţe a congresului, Lenin se duce, împreună cu delegaţii la congres, la Cîmpul lui Marte şi depune coroane de flori la mormîntul luptătorilor căzuţi pentru cauza revoluţiei, vizitează casele de odihnă pentru muncitori de pe Kamennîi Ostrov, rosteşte o cuvîntare la mitingul din piaţa „Uriţki“ consacrat punerii pietrei fundamentale a monumentului lui K. Liebknecht şi R. Luxemburg, la care participă mii de muncitori, ostaşi roşii şi marinari.

La ora 8 seara Lenin pleacă din Petrograd la Moscova.

Iulie, 20

În legătură cu nota lui Curzon, Lenin redactează proiectul de apel al Consiliului Comisarilor Poporului „Către muncitorii, ţăranii şi toţi cetăţenii cinstiţi din Rusia Sovietică şi Ucraina Sovietică“, propune să se introducă următoarea frază : „cu muncitorii şi ţăranii polonezi ne-am

fi înţeles demult asupra unei păci cinstite, şi astăzi încheierea păcii depinde în cel mai înalt grad de presiunea pe care muncitorii şi ţăranii polonezi o vor exercita asupra burgheziei şi moşierilor din ţara lor" şi semnează apelul.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema măsurilor pentru obţinerea, în 1920, din localităţile suburbane a unor cantităţi sporite de legume şi zarzavaturi, proiectul de hotărîre privind predarea obligatorie a surplusurilor de cereale în Siberia etc.

Nu mai devreme de 21 iulie

Lenin face modificări în stenograma raportului cu privire la situaţia internaţională şi sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste, prezentat de el la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

Înainte de 22 iulie

Într-o convorbire cu Bertrand Russell, Lenin discută despre particularităţile dezvoltării economice şi politice a Angliei, despre căile de construire a comunismului în Rusia Sovietică şi despre stabilirea relaţiilor comerciale cu ţările capitaliste.

Iulie, 22

Lenin îi scrie lui G. V. Cicerin o scrisoare despre tratativele comerciale cu Germania, despre răspunsul la nota lui Curzon şi despre posibilitatea încheierii păcii cu Polonia.

Iulie, 23

Lenin prezidează şedinţa a doua a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, îşi face însemnări referitoare la cuvîntarea lui D. Tanner, delegat al Comitetelor delegaţilor de întreprindere (Shop Stewards Committees) din Anglia la congres ; rosteşte o cuvîntare despre rolul partidului comunist.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului ; ia cuvîntul în legătură cu situaţia din Turkestan. În aceeaşi şedinţă se discută, de asemenea, problema tratativelor de pace cu Finlanda, a tratativelor cu Polonia şi Anglia etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării ; prezintă un raport cu privire la reorganizarea trupelor de pază internă. În aceeaşi şedinţă se discută de asemenea activitatea comisariatelor poporului de ajutorare a Frontului de vest, reglementarea traficului de călători pe căile ferate şi pe căile fluviale din R.S.F.S.R., distribuirea combustibilului la Moscova etc.

Iulie, 24 — Lenin este propus de delegaţia P.C. (b) din Rusia la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste în următoarele comisii : pentru problema situaţiei internaţionale şi sarcinile fundamentale ale Internaţionalei Comuniste, pentru problema naţională şi problema colonială şi pentru problema agrară.

La şedinţa a treia a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, Lenin îşi notează numele membrilor comisiei pentru problema naţională şi problema colonială, face însemnări şi calcule cu privire la numărul reprezentanţilor diferitelor ţări.

Între 24 şi 29 iulie — Lenin îşi scrie observaţiile pe marginea raportului cu privire la perspectivele revoluţiei sociale în Orient, prezentat Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste de A. Sultan-Zade, delegat al Partidului Comunist din Iran.

Iulie, 25 — Lenin scrie (în limba germană) observaţiile pe marginea propunerilor lui P. Lewi în legătură cu tezele cu privire la problema naţională şi problema colonială.

Lenin scrie „Punctul al douăzecilea din condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă".

Lenin participă la şedinţa comisiei pentru problema naţională şi problema colonială, la care se discută tezele scrise de el ; face modificări redacţionale (în limba engleză) şi însemnări pe marginea tezelor suplimentare cu privire la problema naţională şi problema colonială pregătite de Roi ; în timpul dezbaterii referatului lui Roi rosteşte o cuvîntare ; scrie (în limba franceză) un bilet lui G. M. Serrati sau unui alt membru al delegaţiei italiene în care întreabă de ce nici unul dintre tovarăşii italieni nu participă la şedinţa acestei comisii pentru a-şi susţine punctul de vedere.

Lenin participă la şedinţa comisiei pentru problema condiţiilor de primire în Internaţionala Comunistă, care a fost creată de Congresul al II-lea în vederea examinării preliminare a tezelor : „Condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă", scrise de el ; prezintă „Punctul al douăzecilea din condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă".

Iulie, 26 — Lenin face cunoştinţă cu W. Gallacher, care sosise la Congresul al II-lea al Internaţionalei Co-

muniste venind de la Glasgow (Scoția), și are o convorbire cu el.

Lenin participă la ședința comisiei pentru problema agrară a Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste, la care se discută tezele scrise de el.

Lenin participă la ședința comună a comisiei mixte alcătuită din membrii comisiei pentru problema sarcinilor fundamentale ale congresului și cei ai comisiei pentru problema condițiilor de primire în Internaționala Comunistă, la care se discută „Tezele cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al doilea al Internaționalei Comuniste", scrise de el.

La ședința a patra a Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin prezintă raportul comisiei pentru problema națională și problema colonială.

Iulie, 27 — Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută mersul tratativelor de pace cu Polonia, componența Comisiei pentru problemele Turkestanului etc.

Nu mai tîrziu de 28 iulie — Lenin face diferite însemnări (în limba franceză) destinate comisiei pentru problema națională și problema colonială.

Iulie, 28 — Într-o convorbire cu I. L. Prominski, care i-a fost tovarăș de deportare în Siberia, Lenin îl îndrumează la Biroul polonez de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia și-i dă un bilet către acest birou în care roagă să i se acorde toată încrederea și tot sprijinul.

Înainte de plecarea lor în Franța, Lenin are o convorbire (în limba franceză) cu M. Cachin, redactor-șef al ziarului „L'Humanité", și L. Frossard, secretar al partidului, ambii delegați ai Partidului socialist francez la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.

Iulie, 29 — Lenin participă la ședința a șasea (de dimineață) a Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste ; în timpul cuvîntărilor rostite de M. Cachin și R. Lefèvre, delegați ai Partidului socialist francez, în cadrul dezbaterii condițiilor de primire în Internaționala Comunistă, Lenin își face însemnări despre Partidul socialist francez și în legătură cu alte probleme.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută cererea Comisariatului poporului pentru aprovizionare de a i se pune la dispoziţie pentru munca în domeniul aprovizionării activişti de partid cu munci de răspundere şi de a se obliga comitetele guberniale de partid să delege la dispoziţia comitetelor guberniale de aprovizionare cîte 10—20 de activişti de partid, iar în termen de trei zile să se dea o hotărîre de suspendare a oricărui fel de mobilizare, pe linie sindicală a lucrătorilor din aprovizionare, iar cei mobilizaţi pe linie sindicală să fie menţinuţi în organele de aprovizionare, şi alte probleme.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema resurselor de cereale ale ţării, raportul de activitate al Comisiei pentru folosirea raţională a muncitorilor şi tehnicienilor vest-europeni imigraţi în Rusia, măsurile extraordinare pentru organizarea transportării ouălelor şi a untului din Siberia etc.

Inainte de 30 iulie

Lenin are o convorbire cu W. McLaine şi T. Quelch, delegaţi ai Partidului socialist britanic la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

Nu mai tîrziu de 30 iulie

Lenin studiază cartea lui E. Varga „Die Wirtschaftspolitischen Probleme der proletarischen Diktatur", Wien, 1920 („Probleme de economie politică ale dictaturii proletariatului", Viena, 1920), face însemnări şi observaţii marginale.

Iulie, 30

La şedinţa a opta a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, Lenin rosteşte o cuvîntare cu privire la condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă.

Iulie, 31

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului; protestează împotriva publicării în nr. 12 al revistei „Internaţionala Comunistă" a articolului lui M. Gorki „Vladimir Ilici Lenin" şi a „Scrisorii lui M. Gorki către H. Wells" şi scrie în această problemă un proiect de hotărîre a Biroului Politic, care este adoptat. În aceeaşi şedinţă se discută, de asemenea, propunerea lui G. V. Cicerin cu privire la Armenia, problema conferinţei de pace cu Germania, problema reluării legăturilor comerciale şi problema formării împreună cu România a unei comisii de frontieră, problema relaţiilor dintre Consiliul Armatei muncii de pe Frontul de sud-est şi Consiliul militar-revoluţionar al Frontului din Caucaz etc.

Sfîrşitul lunii iulie

Într-o scrisoare adresată membrilor Consiliului Muncii şi al Apărării, Lenin recomandă elaborarea unei hotărîri prin care trupele Frontului din Caucaz care trec prin Ucraina, îndreptîndu-se spre Frontul de vest, să fie obligate să strîngă produse alimentare şi arme, aşa încît să se creeze o rezervă dublă de produse alimentare pentru schimb, de asemenea să scoată o foaie volantă adresată ţăranilor.

Iulie

Într-o scrisoare adresată lui A. N. Merejin, membru al Biroului central al secţiilor evreieşti de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin arată că este necesar să fie adăugat încă un punct la tezele cu privire la problema naţională şi problema colonială în care să se spună că experienţa dictaturii proletare din Ucraina, Bielorusia etc. a demonstrat că, atunci cînd puterea se află în mîinile clasei muncitoare, lupta naţională aproape că dispare.

Nu mai devreme de luna iulie

Lenin răsfoieşte nr. 11—12 pe 1920 al revistei „Internaţionala Comunistă" în limba engleză („The Communist International"), face însemnări şi modificări redacţionale la tezele sale „Preliminary draft of some theses on the national and colonial questions" („Schiţa iniţială a tezelor cu privire la problema naţională şi problema colonială") şi „Theses on the fundamental tasks of the Second Congress of the Communist International" („Teze cu privire la sarcinile fundamentale ale Congresului al doilea al Internaţionalei Comuniste").

Începutul lunii august

Lenin îl roagă pe F. E. Dzerjinski, preşedintele Comitetului revoluţionar polonez, „neapărat să trimită zilnic o informare, folosind în acest scop orice mijloc de comunicaţii".

August, 2

La a zecea şedinţă (de seară) a Congresului al II-lea al Internaţionalei Comuniste, Lenin rosteşte o cuvîntare cu privire la parlamentarism.

Într-o telegramă adresată lui I. V. Stalin, Lenin îl înştiinţează că, dat fiind că pericolul pe care-l reprezintă Vranghel a crescut, Biroul Politic a hotărît să considere Frontul de sud front de sine stătător.

Lenin scrie, pentru a fi transmisă prin fir direct, o notă adresată Comitetului revoluţionar din re-

giunea Ural și Comitetului executiv gubernial din Saratov, prin care indică măsurile pentru înăbușirea rebeliunii contrarevoluționare dezlănțuite în zona Buzuluk de Sapojkov, fostul comandant al Diviziei a 2-a turkestane.

August, 3 Lenin scrie un răspuns la telegrama prin care I. V. Stalin își exprima nemulțumirea în legătură cu hotărîrea C.C. de a considera Frontul de sud front de sine stătător ; Lenin subliniază justețea hotărîrii luate de C.C.

Lenin se întreține cu M. Roi și scrie un bilet lui G. V. Cicerin prin care îl roagă să-l primească pe Roi, precum și pe Vanek (reprezentantul social-democrației revoluționare din Cehia).

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută proiectul de hotărîre cu privire la Comuna de muncă din Karelia, aprovizionarea cu produse alimentare a muncitorilor de la exploatările petroliere din Baku și de la exploatările forestiere, crearea unei comisii pentru rezolvarea problemelor ivite în legătură cu dezvoltarea relațiilor economice dintre Rusia și Estonia etc.

August, 4 Într-o telegramă adresată lui I. T. Smilga, Lenin îi comunică punctul de vedere al Biroului Politic al C.C. al partidului în problema tratatului cu Lituania.

Într-o telegramă adresată lui I. V. Stalin, Lenin îl roagă să trimită pentru plenara C.C. al partidului, convocată pentru 5 august, concluziile sale cu privire la situația de pe Frontul de sud și de sud-vest.

August, 5 Lenin participă la ședința plenarei C.C. al partidului, la care se discută plecarea lui M. I. Kalinin în Kuban cu un tren de agitație, relațiile cu Anglia și Polonia în legătură cu declarația făcută de Lloyd George lui L. B. Kamenev, mersul tratativelor de pace cu România, mersul tratativelor cu Germania, problema relațiilor dintre Republica Azerbaidjan și R.S.F.S.R., mersul tratativelor cu Letonia și Finlanda, problema Republicii Extremului Orient, problema consfătuirii care urma să se țină în Kirghizia, situația de pe frontul de luptă împotriva lui Vranghel și din Kuban, problema imigrării unor muncitori în Rusia Sovietică, tele-

grama lui I. V. Stalin cu privire la Frontul de sud și de sud-vest etc.

August, 6 La a șaisprezecea ședință a Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin rostește o cuvîntare în legătură cu intrarea în Partidul laburist a grupurilor și organizațiilor comuniste din Anglia.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului. Discutîndu-se problema delegaților P.C. (b) din Rusia în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, Biroul Politic adoptă hotărîrea de a-l desemna pe Lenin. În aceeași ședință se discută probleme privitoare la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste și alte probleme.

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și al Apărării, la care se discută crearea pe lîngă C.E.S. a unui comitet pentru demobilizarea și mobilizarea industriei, asimilarea în ceea ce privește aprovizionarea cu combustibil, materii prime și semifabricate a principalelor uzine din industria de automobile cu întreprinderile de primă importanță care lucrează pentru apărare, proiectul de hotărîre cu privire la rechemarea în organele de aprovizionare a lucrătorilor din domeniul aprovizionării mobilizați pentru front, raportul comisiei numite la 3 august 1920 de C.C.P. pentru aprovizionarea cu produse alimentare a muncitorilor de la exploatările petroliere din Baku și de la exploatările forestiere, asigurarea cu forță de muncă a minelor din Celeabinsk, aprovizionarea căilor ferate, raportul cu privire la mersul mobilizării forței de muncă pentru aprovizionarea cu combustibil, măsurile necesare pentru înfăptuirea planului de aprovizionare cu țesături de lînă a Armatei Roșii de către Centrala textilelor etc.

August, 7 Într-o telegramă adresată lui I. V. Stalin, Lenin îi comunică hotărîrea plenarei din 5 august a C.C al partidului cu privire la Frontul de sud și de sud-vest și-l înștiințează că nu este exclus ca Anglia să reînceapă blocada.

August, 8 Într-o scrisoare adresată lui E. A. Preobrajenski și N. I. Buharin, la Editura de stat, Lenin recomandă să se creeze o comisie care să culeagă din ziarele sovietice și cele străine materiale cu pri-

vire la politica externă a Antantei şi să le publice lunar în broşură.

Lenin discută cu N. M. Anţelovici, Artem (F. A. Sergheev) şi S. A. Lozovski, membri ai delegaţiei sindicatelor sovietice care urma să plece în Anglia, scopul pentru care pleacă delegaţia în Anglia.

August, 9 — Într-o telegramă adresată lui I. T. Smilga, F. E. Dzerjinski şi J. J. Marchlewski, la Consiliul militar-revoluţionar al Frontului de vest, Lenin îi roagă să i se comunice în aceeaşi zi amănunte cu privire la starea de spirit a muncitorilor agricoli din Polonia şi a muncitorilor din Varşovia, precum şi la „perspectivele politice în general".

August, 10 — Într-o telegramă adresată lui A. G. Beloborodov, la Consiliul Armatei muncii din Caucaz, Lenin îl roagă să i se comunice cum stau lucrurile în ceea ce priveşte înăbuşirea acţiunilor contrarevoluţionare în Caucaz şi Kuban.

Într-o scrisoare adresată Sovietului din Petrograd, Lenin dă dispoziţie să se editeze un atlas şcolar al R.S.F.S.R.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută problema Poloniei, problema relaţiilor dintre reprezentanţii diplomatici şi reprezentanţii din străinătate ai Comisariatului poporului pentru comerţul exterior, convocarea conferinţei partidului etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor, la care se discută cum stau lucrurile cu transportarea produselor alimentare şi situaţia alimentară de la Tula şi Moscova, planul de aprovizionare a personalului de la căile ferate, proiectul de hotărîre cu privire la aprovizionarea cu produse alimentare şi furaje a exploatărilor forestiere, proiectul de decret pentru reglementarea activităţii industriei meşteşugăreşti şi a industriei nenaţionalizate etc.

August, 11 — Într-o telegramă adresată lui I. V. Stalin, pe Frontul de sud, Lenin îl înştiinţează despre mersul tratativelor cu Polonia, despre poziţia Angliei, îi dă dispoziţie să se depună maximum de efort „pentru ca prin această lovitură să eliberăm cu orice preţ întreaga Crimee".

Într-un bilet adresat lui N. N. Krestinski, Lenin îl roagă să ia măsurile necesare ca A. S. Şapovalov, vechi membru de partid care era bolnav, să poată mînca la cantina Kremlinului, să-i asigure o raţie suplimentară şi să-i dea tot sprijinul.

Lenin primeşte în audienţă pe Liu Tze-jun (Lau Siu-djau), preşedintele Comitetului executiv central al Uniunii muncitorilor chinezi din Rusia, şi-i scrie lui N. N. Krestinski un bilet prin care îl roagă să-l primească pe Liu Tze-jun.

Lenin primeşte în audienţă pe P. Queenland, delegat al Partidului muncitoresc irlandez la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

Nu mai devreme de 11 august

Luînd cunoştinţă de scrisoarea lui I. Brahnicev despre necesitatea sprijinirii muncii Comisiei pentru lichidarea analfabetismului, Lenin adresează Micului C.C.P. un bilet prin care roagă ca scrisoarea să fie examinată, iar cererea comisiei satisfăcută, „deoarece lupta împotriva analfabetismului este o sarcină *mai importantă decît altele*".

August, 12

Într-un bilet adresat Comisariatului poporului pentru justiţie, Lenin arată că colecţia de decrete pe 1919 a fost prost editată şi recomandă ca în 1920 să se editeze o colecţie cuprinzînd principalele legi în vigoare.

August, 13

Într-o telegramă adresată lui G. E. Zinoviev la Petrograd, Lenin îl roagă să-l apere pe profesorul G. O. Graftio împotriva samavolniciilor preşedintelui comitetului local al sărăcimii.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută problema Republicii Extremului Orient, propunerile lui G. V. Cicerin cu privire la Turcia şi Armenia, precum şi cele cu privire la tratativele de pace cu Polonia de la Minsk etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută asigurarea cu forţă de muncă a industriei cărbunelui, situaţia de la minele de cărbune din Celeabinsk, măsurile pentru satisfacerea mai deplină a nevoilor de produse alimentare ale feroviarilor, militarizarea principalelor uzine constructoare de mijloace de transport, mersul lucrărilor de construcţie a căii ferate Aleksandrov Gai—Emba, măsurile pentru asigu-

rarea cu maşini a uzinelor de importanţă vitală care lucrează pentru apărare şi măsurile cu caracter organizatoric şi politic, aprovizionarea Moscovei cu lemne etc.

August, 14

Lenin scrie o scrisoare lui G. V. Cicerin şi-i trimite pentru cifrare răspunsul adresat lui L. B. Kamenev cu privire la conferinţa de pace de la Minsk.

Lenin primeşte în audienţă pe : Lepti şi M. Verge, delegaţi ai sindicatului metalurgiştilor şi sindicatului săpătorilor din Franţa ; K. Steingardt (Gruber) şi K. Tomann, delegaţi ai Partidului Comunist din Austria germană ; H. Kabakcievici, delegat al Partidului Comunist din Bulgaria ; P. Levi, E. Meyer şi alţii, delegaţi ai Partidului Comunist din Germania ; Van Overstraten, delegat al Federaţiei comuniste valone (Belgia) ; G. Langset, delegat al Partidului muncitoresc din Norvegia şi Béla Kun, delegat al Partidului Comunist din Ungaria, veniţi la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

Lenin primeşte în audienţă o delegaţie a guvernului de la Ankara.

August, 15

Lenin scrie „Scrisoare către comuniştii din Austria".

Înainte de 17 august

Într-o scrisoare adresată Inessei Armand, Lenin o sfătuieşte să se ducă în sud la odihnă.

August, 17

Într-un bilet adresat Direcţiei staţiunilor climaterice şi a sanatoriilor din Caucaz, Lenin roagă ca I. F. Armand şi fiul ei să fie trimişi într-o staţiune pentru tratament.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. Discutîndu-se problema asigurărilor de bunuri, Lenin pune o serie de întrebări lucrătorilor din domeniul asigurărilor prezenţi la şedinţă, propune să se numească o comisie formată din reprezentanţi ai C.E.S., ai Comisariatului poporului pentru finanţe, ai Comisariatului poporului pentru agricultură, ai Comisariatului poporului pentru asigurările sociale, ai Comisariatului poporului pentru aprovizionare şi ai C.C.S. din Rusia şi formulează tezele pe baza cărora comisia urma să facă propuneri concrete Consiliului Comisarilor Poporului. La această şedinţă a C.C.P. se discută, de asemenea, problema imigrării în Ru-

sia a muncitorilor din străinătate şi a folosirii lor raţionale, proiectul de hotărîre cu privire la Consiliul revoluţionar al Armatei muncii din sud-estul Rusiei, premierea muncitorilor din industria cărbunelui, repartizarea semnelor monetare în provincie, proiectul de decret cu privire la Republica Sovietică Socialistă Autonomă Kirghiză, punerea la dispoziţia Comisariatului poporului pentru aprovizionare, spre a fi distribuite populaţiei, a produselor textile necesare etc.

Lenin se întreţine cu John Reed, care-l roagă să-l ajute pe Louis Frane, publicist american, colaborator la publicaţii comuniste, să se iniţieze în literatura rusă.

Mai tîrziu de 17 august

Lenin scrie bilete secretarilor Consiliului Comisarilor Poporului prin care îi roagă să caute traducători pentru Louis Frane, stabilind zilele şi orele în care să lucreze cu acesta.

August, 18

Într-o telegramă adresată lui I. T. Smilga, la Consiliul militar-revoluţionar al Frontului de vest, Lenin arată necesitatea de a depune toate eforturile pentru a opri ofensiva inamicului.

Într-o telegramă adresată tuturor preşedinţilor comitetelor executive guberniale şi preşedinţilor comitetelor revoluţionare, Lenin dispune să se pună imediat la dispoziţia birourilor guberniale de statistică şi secţiilor judeţene de statistică suficiente semne monetare pentru efectuarea recensămintelor generale.

Într-o scrisoare adresată lui G. K. Ordjonikidze, Lenin îl roagă să dea dispoziţie ca I. F. Armand şi fiul său să fie trimişi la Kislovodsk pentru a-şi face cura.

Lenin primeşte în audienţă pe Vanek, membru al redacţiei ziarului „Pravo Lidu", şi pe A. Zăpotocky, secretar al organizaţiilor muncitoreşti din Kladno, delegaţi ai „stîngii marxiste" a Partidului social-democrat din Cehoslovacia, pe M. Nilsen, delegat al Clubului comunist al învăţătorilor din Danemarca, pe S. Pankhurst, delegată a Federaţiei socialiste a muncitorilor din Anglia, sosiţi la Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste.

Lenin discută cu W. Gallacher despre revoluţia proletară şi rolul partidului comunist, se pronunţă împotriva creării unui partid comunist separat în

Scoţia şi-i arată că este necesar să se ducă luptă pentru cauza revoluţiei în rîndurile Partidului Comunist al Marii Britanii, recent creat.

August, 19

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului ; recomandă să se trimită directive delegaţiei sovietice din Anglia. La această şedinţă a Biroului Politic se discută, de asemenea, situaţia de pe Frontul polonez şi de pe frontul împotriva lui Vranghel, urgentarea reîntoarcerii lui M. V. Frunze pentru a fi trimis pe fronturile active, convocarea la 21 august a unei şedinţe extraordinare a C.M.A. în problema reparaţiilor materialului rulant etc.

În telegramele adresate lui K. B. Radek şi V. P. Zatonski, Lenin arată ce atitudine trebuie adoptată faţă de lupta ţăranilor săraci şi a muncitorilor agricoli din Polonia împotriva moşierilor şi chiaburilor.

Într-o telegramă adresată lui L. B. Kamenev, la Londra, Lenin arată că Anglia dă ajutor Poloniei în războiul pe care-l duce aceasta împotriva Rusiei Sovietice şi subliniază că trebuie demascată în faţa muncitorilor englezi politica guvernului Marii Britanii.

Lenin semnează o telegramă adresată Comitetului din Petrograd al P.C. (b) din Rusia, în care se cere să fie concentrate toate forţele şi mijloacele pentru întărirea Frontului polonez şi a frontului împotriva lui Vranghel.

În numele C.C. al partidului, Lenin semnează o telegramă adresată Consiliului militar-revoluţionar al Frontului de vest, în care se cere forţelor Armatei Roşii să facă un nou şi eroic efort.

Inainte de 20 august

Într-un bilet adresat lui M. N. Pokrovski, Lenin îi cere informaţii în legătură cu situaţia, rolul şi rezultatele muncii Proletcultului.

Într-o convorbire cu M. N. Pokrovski, Lenin discută necesitatea de a fi scrisă cît mai repede posibil o istorie sau o cronică a evenimentelor din timpul Revoluţiei din Octombrie.

August, 20

Într-o telegramă adresată lui G. K. Ordjonikidze, Lenin îl înştiinţează că Biroul Politic al C.C. al partidului a luat hotărîrea să-l trimită de la

Baku la Rostov, pentru a lichida desanturile albgardiste în Kuban şi pe ţărmul Mării Negre.

Într-o telegramă adresată lui K. B. Radek, F. E. Dzerjinski şi tuturor membrilor C.C. al Partidului muncitoresc comunist din Polonia, Lenin scrie că este necesar ca Comitetul revoluţionar polonez să publice o hotărîre cu privire la împroprietărirea ţăranilor atribuindu-li-se o parte din pămînturile moşiereşti.

Într-o scrisoare adresată Comitetului Întreprinderii cartografice de stat nr. 1, Lenin mulţumeşte pentru Atlasul căilor ferate din Rusia, care-i fusese trimis, şi dă îndrumări în legătură cu editarea unui atlas şcolar al R.S.F.S.R.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută proiectul de hotărîre privind mobilizarea la muncă a muncitorilor care înainte au lucrat în întreprinderi ale industriei metalurgice, incluse în categoria întreprinderilor de primă importanţă, acordarea şantierului termocentralei de la Kaşira a dreptului de a achiziţiona pe piaţa liberă materialele necesare, măsurile speciale în cazul unor eventuale retrageri pe frontul împotriva lui Vranghel, convocarea pentru ziua de 21 august a unei şedinţe extraordinare a C.M.A. în problema reparaţiilor la materialul rulant, aprovizionarea cu lemne a Moscovei etc.

Între 20 şi 26 august

Lenin discută cu M. N. Pokrovski despre organizarea muncii de elaborare a istoriei partidului şi a istoriei Revoluţiei din Octombrie.

Nu mai devreme de 20 august

Lenin scrie propuneri cu privire la măsurile pentru întărirea frontului de luptă împotriva lui Vranghel.

August, 21

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută problema trimiterii unui număr de 2 000 de medici în Donbas pentru combaterea epidemiei de holeră, problema reparaţiilor la materialul rulant etc.

August, 24

Lenin ia cunoştinţă de materialele privind Proletcultul, primite de la M. N. Pokrovski, şi scrie o serie de observaţii pe marginea lor.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema asigurării semînţelor pentru campania de însămînţări din

toamna anului 1921, proiectul de decret cu privire la R.S.S. Autonomă Kirghiză, repartizarea semnelor monetare de către organele locale, situația fondului de premiere, problema construcției navelor de lemn, mersul producției în întreprinderile din Estonia care, în urma propunerii guvernului eston, prelucrau materii prime trimise din Rusia etc.

Lenin semnează „Decretul cu privire la Republica Sovietică Socialistă Autonomă Kirghiză".

August, 25 — Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută problema creării unor rezerve de luptă, nota lui Curzon și alte probleme.

Lenin semnează hotărîrea C.M.A. cu privire la lucrările de prospecțiuni la Anomalia magnetică de la Kursk.

Înainte de 26 august — Într-o convorbire cu V. V. Adoratski, care a fost chemat de la Kazań la Moscova ca să se ocupe de culegerea materialelor pentru o istorie a Revoluției din Octombrie, Lenin îi trasează sarcina să pregătească editarea unei traduceri în limba rusă a scrisorilor lui K. Marx și F. Engels, îi expune planul acestei lucrări și îi propune să folosească cărțile din biblioteca sa.

August, 26 — Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută raportul cu privire la situația din Polonia și de pe Frontul de vest, precum și alte probleme.

Lenin vizitează la spitalul din Kremlin pe V. V. Vorovski, care era bolnav de febră tifoidă și congestie pulmonară, discută cu medicii, îi sfătuiește să facă în scris propuneri cu privire la îmbunătățirea alimentației bolnavilor și să le înainteze lui V. D. Bonci-Bruevici, directorul treburilor C.C.P.

August, 27 — Într-o scrisoare adresată lui Edward Martin, activist al Internaționalei Comuniste și reprezentant al Partidului muncitoresc comunist din America, care se îmbolnăvise din cauza surmenajului, Lenin îi transmite cele mai bune urări.

Lenin ia cunoștință de scrisoarea C.C. al partidului, adresată tuturor comitetelor guberniale, în care se arată necesitatea, dată fiind seceta, de a

se acordă o deosebită atenţie campaniei de colectare a produselor alimentare şi pune un aviz favorabil pe textul scrisorii.

Într-o notă adresată Micului C.C.P., Lenin roagă să se acorde o subvenţie lui V. V. Vorovski pentru tratament şi hrană suplimentară.

Lenin semnează apelul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste către Comitetul Central al Partidului socialist italian şi proletariatul revoluţionar din Italia.

Nu mai devreme de 28 august — Lenin scrie o scrisoare lui F. E. Dzerjinski în legătură cu pericolul unor acţiuni contrarevoluţionare în Kuban.

August, 28—30 — Împreună cu D. I. Ulianov, N. V. Krîlenko şi alţii, Lenin participă la o vînătoare organizată în pădurile Belski din gubernia Smolensk; stă de vorbă cu ţăranii din satele şi comunele învecinate. La întoarcere, în staţia Zubţov Lenin este recenzat în tren.

August, 31 — Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. Discutîndu-se problema activităţii Comisariatului poporului pentru comerţul exterior, Lenin prezintă o completare la proiectul de hotărîre al C.C.P. cu privire la plecarea în străinătate a unor specialişti trimişi de diferite comisariate şi instituţii centrale. La această şedinţă se discută, de asemenea, problema colonizării ţăranilor în Siberia, problema creării guberniei Oloneţ etc.

Lenin face însemnări în legătură cu editarea unui atlas şcolar.

Sfîrşitul verii — Într-un bilet adresat lui N. I. Buharin, Lenin recomandă editarea în limba rusă a cărţii „Two pages from roman history", N. Y., 1915 („Două pagini din istoria Romei"), scrisă de Daniel De Leon, socialist american, cu o prefaţă şi note de Louis Frane.

August—septembrie — În revista „Kommunistka" (nr. 3—4) se publică articolul lui Lenin „Congresul al doilea al Internaţionalei Comuniste", scris la cererea redacţiei.

Septembrie, 1 — Într-un bilet adresat bibliotecii Muzeului „Rumeanţev", Lenin roagă să i se dea pentru o noapte, cînd biblioteca este închisă, două dicţio-

nare ale limbii greceşti, cele mai bune dicţionare filozofice şi două cărţi de istorie a filozofiei greceşti (a lui Zeller şi a lui Gomperz), promiţînd să le înapoieze dimineaţa.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului; propune să se ia măsuri pentru o pază mai severă a comunicărilor cifrate care merg cu poşta militară sau diplomatică. La şedinţă se discută, de asemenea, plecarea lui M. I. Kalinin cu un tren de agitatori în Kuban, cererea Comisariatului pentru aprovizionare de a se organiza o mobilizare pe linie de partid pentru munca în domeniul aprovizionării, şi de a se scuti de mobilizare pentru front lucrătorii din domeniul aprovizionării, componenţa noii delegaţii sovietice pentru tratativele cu Polonia şi fixarea locului tratativelor, formarea unei comisii pentru studierea istoriei Revoluţiei din Octombrie, situaţia de pe fronturi, achiziţionarea obiectelor necesare pentru aprovizionarea armatei, cererea lui I. V. Stalin de a fi eliberat din munca în armată, organizarea unei consfătuiri speciale pentru aprovizionarea armatei, crearea unor rezerve de luptă etc.

La cel de-al II-lea Congres general al lucrătorilor din învăţămînt şi din domeniul culturii socialiste, Lenin prezintă un raport cu privire la momentul actual.

Înainte de 2 septembrie

Într-o convorbire cu V. D. Bonci-Bruevici, Lenin spune că este de dorit scoaterea urgentă a ediţiei a doua a cărţii „Materialism şi empiriocriticism" şi subliniază că acest lucru se impune întrucît A. A. Bogdanov intensifică, sub pretextul „culturii proletare", propagarea unor concepţii antimarxiste.

Lenin ia cunoştinţă de articolul lui V. I. Nevski „Materialismul dialectic şi filozofia reacţiunii moarte", scris din însărcinarea lui Lenin ca anexă la ediţia a doua a cărţii „Materialism şi empiriocriticism", face modificări redacţionale şi însemnări pe marginea articolului.

Septembrie, 2

Lenin scrie prefaţa la ediţia a doua a cărţii „Materialism şi empiriocriticism".

Lenin primeşte broşura „Construirea unei fabrici de stat cu destinaţie specială", editată de Direcţia fabricilor de timbre şi semne monetare; trimite

lui N. N. Krestinski broşura însoţită de un bileţel în care cere să fie trimişi în judecată cei vinovaţi de a fi irosit hîrtie şi bani cu editarea acestei broşuri inutile.

Septembrie, 3 — Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării; prezintă un referat cu privire la legăturile prin radio în Armata Roşie. La această şedinţă se discută, de asemenea, măsurile de combatere a încărcării incomplete a vagoanelor de cale ferată, completarea urgentă a stocurilor de echipament pentru Armata Roşie, completarea Armatei Roşii cu cadre de comandă inferioare, militarizarea întreprinderilor din districtul minier din Ural, scutirea de mobilizare pentru front a lucrătorilor din domeniul aprovizionării, despre repararea, terminarea construcţiei instalaţiilor frigorifice sau refacerea lor, producţia de cărbune din Donbass, asigurarea cu produse alimentare, furaje, bani şi braţe de muncă a exploatărilor forestiere de primă importanţă etc.

Înainte de 4 septembrie — Lenin ia cunoştinţă de proiectul de scrisoare a Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia intitulată „Către toate organizaţiile de partid, către toţi membrii de partid", se declară de acord cu acest text şi propune să se introducă în scrisoare un citat din programul partidului referitor la egalitate.

Înainte de 5 septembrie — Lenin are o convorbire cu Liu Tze-jun (Lau Siudjau), preşedintele Comitetului executiv central al Asociaţiei muncitorilor chinezi din Rusia, care-l roagă să se permită misiunii militare şi diplomatice chineze, condusă de generalul Cjan Sî-liu, care se afla deja la Nijneudinsk, să vină la Moscova, fără a aştepta răspunsul guvernului chinez cu privire la scopul şi caracterul acestei misiuni.

Septembrie, 6 — Lenin primeşte o cerere din partea ţăranilor din satul Bogdanovo, judeţul Podolsk, gubernia Moscova, în care ei expun situaţia alimentară grea în care se găsesc şi adresează Comitetului judeţean de aprovizionare Podolsk o telegramă în care roagă să se cerceteze de urgenţă dacă cererea este întemeiată, reducîndu-se pe cît posibil cantităţile pe care urmează să le livreze ţăranii din Bogdanovo în cadrul predărilor obligatorii a surplusurilor de produse agricole.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută componența delegației sovietice la tratativele de pace cu Polonia, propunerea lui G. V. Cicerin ca Prezidiul C.E.C. din Rusia să ratifice tratatul de pace cu Letonia și Lituania, propunerea Comisariatului poporului pentru afacerile externe de a se acorda comunei de muncă Karelia o autonomie economică și organizatorică completă față de gubernia Oloneț, dîndu-se și un comunicat oficial în acest sens, situația din Iran, situația de pe fronturi, necesitatea publicării urgente a hotărîrilor Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste etc.

Septembrie, 7 Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. În timpul ședinței el redactează și completează proiectul de „Hotărîre cu privire la Comisia centrală pentru valorificarea resurselor materiale ale R.S.F.S.R.", prezentat de Micul C.C.P. La această ședință se discută, de asemenea, „Tezele cu privire la reglementarea circulației monetare în Turkestan", proiectul de decret cu privire la Institutul central pentru limbile orientale vii și proiectul de decret cu privire la industria meșteșugărească, problema nevoilor Comisiei de stat pentru lichidarea analfabetismului etc.

Septembrie, 8 Lenin scrie răspunsul la o întrebare pusă de d-l Segrew, corespondentul ziarului „Daily News".

Într-o convorbire prin fir direct cu E. M. Skleanski, vicepreședinte al Consiliului militar-revoluționar al Republicii, Lenin recomandă numirea lui M. V. Frunze în postul de comandant al Frontului de sud.

Lenin îl primește pe V. G. Certkov, adept al tolstoismului.

Într-o convorbire cu W. Münzenberg, Lenin discută despre sarcinile imediate ale Internaționalei Comuniste a Tineretului.

Lenin are o convorbire cu A. A. Ioffe în legătură cu numirea acestuia ca șef al delegației sovietice pentru ducerea tratativelor și semnarea tratatului de armistițiu și de pace cu Polonia.

Într-o convorbire cu N. I. Buharin, Lenin se interesează de situația din guberniile Reazan, Tula și Tambov, de starea de spirit din rîndurile țărănimii etc. și își notează principalele probleme discutate.

Septembrie, 9

Într-o telegramă adresată lui G. K. Ordjonikidze, Lenin arată necesitatea lichidării urgente a diferitelor bande şi a rămăşiţelor detaşamentelor albgardiste din Caucaz şi Kuban.

Septembrie, 10

Într-o convorbire cu A. M. Gorki, Lenin discută despre aprovizionarea cu lemne a comisiei pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale oamenilor de ştiinţă.

Într-un bileţel adresat lui Rudakov, şeful secţiei combustibil a comunei din Petrograd, Lenin dispune să fie aprovizionată cu lemne Comisia pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale oamenilor de ştiinţă.

Lenin semnează o telefonogramă adresată lui A. I. Rîkov şi A. M. Lejava în care arată necesitatea respectării întocmai a prevederilor contractelor de export de cherestea, încheiate de delegaţia comercială sovietică la Londra şi recomandă elaborarea unui proiect de decret cu privire la măsurile pentru intensificarea exploatării pădurilor pentru export.

La adunarea de partid a companiei a 6-a a primei şcoli de mitraliori din Moscova, Lenin rosteşte o cuvîntare.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută problema legăturilor prin radio în Armata Roşie, problema trimiterii de cereale în Italia, planul de transportare a produselor alimentare din Siberia şi Caucazul de nord etc.

Septembrie, 11

Lenin semnează „Chemarea către ofiţerii din armata baronului Vranghel".

Lenin discută cu E. Reiland, reprezentantul Partidului socialist din Luxemburg, despre crearea Partidului Comunist din Luxemburg.

Septembrie, 12

Lenin semnează o telegramă către comitetele executive guberniale, comitetele militare-revoluţionare guberniale, Consiliul Armatei l-a a muncii, Consiliul Armatei muncii din Caucaz, Comitetul revoluţionar din Siberia, Comitetul revoluţionar din Turkestan, Comitetul revoluţionar din Başkiria, Comitetul revoluţionar din Tataria şi Comitetul revoluţionar din Kirghizia cu privire la accelerarea lucrărilor recensămîntului general al populaţiei, pe profesiuni şi agricol.

Septembrie, 13 Într-un bilet adresat lui A. S. Enukidze, secretar al C.E.C. din Rusia, Lenin roagă să i se repartizeze scriitorului A. S. Serafimovici o cameră și să i se dea posibilitatea de a mînca la cantina Consiliului Comisarilor Poporului.

Septembrie, 14 Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută problema verificării depozitelor de obiecte de valoare aparținînd statului, cererea C.C. al partidului „comuniștilor revoluționari" ca la fuzionarea cu P.C. (b) din Rusia să se recunoască vechimea în partid a membrilor săi și să se acorde dreptul de reprezentare în comitetele de partid locale, starea gospodăriei tipografiei ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia" și a „Pravdei" etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută problema strîngerii conurilor de brad pentru combustibil, mersul recensămîntului în Kuban, rapoartele organelor locale referitoare la neîndeplinirea sarcinilor de predare obligatorie a surplusurilor de cereale, proiectul de decret cu privire la comuna de muncă Karelia, proiectul de hotărîre cu privire la Republica Sovietică Socialistă Autonomă Turkestan etc.

Septembrie, 15 Lenin îl primește în audiență pe I. I. Ilin, care i-a adus o scrisoare de salut din partea a 6 000 de mineri și tehnicieni de la minele de cărbune din Ceremhovo, discută cu el despre situația minelor de cărbune din Siberia de răsărit și despre condițiile de muncă ale minerilor ; scrie o scrisoare de răspuns minerilor din Ceremhovo, în care le trimite salutări și le urează noi succese în muncă.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută desemnarea raportorului în problema sarcinilor imediate ale muncii de partid pentru Conferința a IX-a generală a P.C. (b) din Rusia, situația din Caucaz etc.

Septembrie, 16 Într-o telegramă trimisă la Riga lui A. A. Ioffe, șeful delegației sovietice pentru tratativele de pace cu Polonia, Lenin dispune să se trimită pentru plenara din 20 septembrie a C.C. al partidului concluziile sale cu privire la starea de spirit a delegației poloneze și să se comunice dacă e posibilă încheierea păcii și în ce condiții.

Lenin ia cunoştinţă de proiectul de hotărîre cu privire la formarea unei comisii pentru studierea istoriei Revoluţiei din Octombrie şi a istoriei P.C.(b) din Rusia şi face unele modificări.

Într-un bilet adresat lui A. Platonov, şeful secţiei imobile a C.E.C. din Rusia, Lenin dispune să se dea imediat locuinţă lui I. I. Skvorţov (Stepanov).

Lenin se întreţine cu N. I. Muralov, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură.

Înainte de 17 septembrie

Lenin se întreţine cu L. A. Fotieva, secretar al Consiliului Comisarilor Poporului, care-i relatează că a avut o convorbire cu M. N. Cernîşevski, fiul lui N. G. Cernîşevski, despre situaţia Muzeului „N. G. Cernîşevski" din Saratov şi-i transmite rugămintea acestuia de a elucida problema muzeului.

Septembrie, 17

Lenin completează chestionarul pentru reînregistrarea membrilor organizaţiei Moscova a P.C.(b) din Rusia.

Lenin semnează hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului prin care Muzeul „N. G. Cernîşevski" din Saratov este declarat bun naţional şi trece în subordinea Comisariatului poporului pentru învăţămînt.

Lenin se întreţine cu S. I. Poroskun, membru al Biroului din Moscova al Comitetului revoluţionar din Siberia, reîntors la Moscova, şi îşi însemnează măsurile propuse de acesta pentru ajutorarea ţăranilor din Siberia.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării, la care se discută problema rechiziţionării cailor necesari pentru lucrările de prospecţiuni de la Anomalia magnetică de la Kursk, problema achiziţionării obligatorii de la populaţie a căruţelor şi harnaşamentelor necesare pentru Frontul de sud-vest, necesitatea asigurării cu echipament, încălţăminte şi alte obiecte a ostaşilor roşii de pe front ; raportul Comisiei generale pentru transporturi cu privire la situaţia transporturilor, condiţiile de aprovizionare a Frontului de vest cu produse alimentare, măsurile pentru intensificarea producţiei de echipament militar, aprovizionarea Donbassului cu pîine, includerea lucrărilor de refacere

a transporturilor feroviare în categoria lucrărilor de interes militar etc.

Septembrie, 20

Lenin completează chestionarul pentru delegații la Conferința a IX-a generală a P.C.(b) din Rusia.

Lenin are o convorbire cu M. V. Frunze în legătură cu numirea acestuia în postul de comandant al Frontului de sud.

Lenin participă la ședința plenarei C.C. al partidului; expune conținutul raportului politic al C.C. pentru Conferința a IX-a generală a P.C.(b) din Rusia pregătit de el. La această plenară se discută, de asemenea, problema tratativelor de pace cu Polonia, propunerea Comisariatului poporului pentru afacerile externe de a se trimite un nou transport de cereale în Italia, comunicarea lui G. V. Cicerin cu privire la propunerile Canadei referitoare la relațiile comerciale, proiectul de tratat cu Azerbaidjanul, ordinea de zi și conținutul principalelor rapoarte pentru Conferința a IX-a generală a P.C.(b) din Rusia, probleme privind sesiunea C.E.C. din Rusia — rapoartele comisiilor care au analizat activitatea Comisariatului poporului pentru învățămînt și a Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, raportul comisiei pentru reglementarea relațiilor dintre instituțiile centrale și cele locale etc.

Lenin îl primește în audiență pe K. Steingardt, delegat al Partidului Comunist din Austria germană la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, și pe Zimmerman, comunist din Elveția.

Septembrie, nu mai devreme de 20 — nu mai tîrziu de 22 ale lunii

Lenin primește în audiență pe John Reed și pe Louise Briant, soția acestuia, venită ilegal din S.U.A. în Rusia Sovietică ca reprezentantă a ziarelor care militează pentru recunoașterea Rusiei Sovietice.

Intre 20 și 23 septembrie

Din însărcinarea plenarei C.C. al partidului, Lenin trimite o telegramă la Riga lui A. A. Ioffe, șeful delegației sovietice la tratativele de pace, în care arată care sînt sarcinile delegației în ducerea tratativelor de pace cu Polonia.

Septembrie, 21

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută proiectul de hotărîre cu privire la măsurile pentru ajutorarea cu produse alimentare a guberniilor Reazan, Kaluga, Tula, Briansk și Orel, cel mai greu lovite

de secetă, raportul cu privire la îndeplinirea hotărîrii C.C.P. din 24 august 1920 în problema repartizării semnelor monetare de către organele locale, problema exportului de cereale în Italia etc.

Lenin semnează „Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la formarea unei comisii pentru strîngerea şi studierea materialelor privitoare la istoria Revoluţiei din Octombrie şi istoria Partidului Comunist din Rusia".

Septembrie, 22 Luînd cunoştinţă de o scrisoare a ţăranilor din plasa Sultangulov, judeţul Buguruslan, gubernia Samara, în care ei se plîng că nu pot face faţă predărilor obligatorii de surplusuri de produse agricole, Lenin dispune ca L. A. Fotieva, secretară a Consiliului Comisarilor Poporului, să trimită spre avizare urgentă lui N. P. Briuhanov, adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare, materiale conţinînd date cu privire la predările obligatorii de surplusuri de produse agricole şi la recolta din plasa Sultangulov.

Din însărcinarea C.C. al partidului, Lenin deschide lucrările Conferinţei a IX-a generale a P.C.(b) din Rusia ; este ales în prezidiu. În timpul cît W. Ulanowski, comunist polonez, prezintă un raport cu privire la situaţia din Polonia, Lenin citeşte un proiect de rezoluţie în această problemă şi-i aduce o îndreptare.

La conferinţă, Lenin prezintă raportul politic al C.C. al partidului ; după ce a prezentat raportul, citeşte bileţelele primite din sală, apoi rosteşte cuvîntul de încheiere la acest raport.

Intre 22 şi 28 septembrie Intr-o convorbire cu Clara Zetkin, Lenin discută despre mişcarea internaţională a femeilor, despre situaţia femeii în Rusia Sovietică şi despre morală.

Nu mai tîrziu de 23 septembrie Lenin face modificări şi completări la proiectul de declaraţie a C.E.C. din Rusia în problema propunerilor de pace care urmează să fie adresate guvernului Poloniei.

Septembrie, 23 Lenin participă la şedinţa plenarei C.C. al partidului, la care se discută textul propunerilor de pace care urmează să fie adresate guvernului Poloniei, problema comandării unor locomotive în străinătate etc.

Nu mai tîrziu de 24 septembrie

Împreună cu alți membri ai Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, Lenin semnează „Apelul Internaționalei Comuniste către Partidul social-democrat independent din Germania".

Septembrie, 24

Lenin scrie „Scrisoare către muncitorii germani și francezi. În legătură cu discuțiile despre Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste".

Lenin scrie proiectul de rezoluție a Conferinței a IX-a generale a P.C. (b) din Rusia intitulat „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid".

La ședința Conferinței a IX-a generale a P.C.(b) din Rusia, Lenin rostește o cuvîntare cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid. Primind în timpul ședinței copia unei telegrame, în care L. D. Troțki îi comunică lui N. N. Krestinski că polonezii au pornit ofensiva pe Frontul de vest și propune ca lucrările conferinței să fie accelerate sau delegații militari ai Frontului de vest să se reîntoarcă pe front, Lenin îi scrie lui N. N. Krestinski : „se vor adopta *i m e d i a t* hotărîri în *a m b e l e* propuneri".

Lenin discută prin fir direct cu G. K. Ordjonikidze despre situația din Baku.

Într-o convorbire cu A. Schlesinger, liderul Federației americane a muncii, Lenin discută despre atitudinea partidelor comuniste din America față de candidatura lui E. Debs la postul de vicepreședinte.

Nu mai devreme de 24 septembrie

Luînd cunoștință de memoriul lui G. V. Cicerin cu privire la încălcarea de către redacțiile unor ziare din Petrograd a normelor de publicare a materialelor despre situația internațională și politica externă, Lenin scrie lui Cicerin recomandîndu-i să prezinte C.C. al partidului un proiect de hotărîre în această chestiune, să ceară sancționarea în cazurile concrete și să ia o serie de alte măsuri.

Septembrie, 25

Luînd cunoștință dintr-o scrisoare a lui B. Gul, delegat al aripii de stînga a Partidului social-democrat din Cehoslovacia la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, despre declarația făcută de F. Beneș la conferința din 12 iulie de la Praga a aripii de dreapta a Partidului social-democrat din Cehoslovacia, Lenin adresează lui

S. I. Ghillerson, reprezentantul societăţii Crucea Roşie din Rusia la Praga, o telegramă în care îl roagă să publice în presă şi să transmită congresului Partidului social-democrat din Cehoslovacia declaraţia că referirea lui Beneş la o convorbire cu Lenin, în special la afirmaţia că Lenin ar fi spus că în Cehoslovacia dictatura proletariatului nu ar fi posibilă, este de la început pînă la sfîrşit o minciună şi că Lenin nu l-a văzut niciodată pe Beneş.

Primind de la redacţia ziarului „Pravda" textul, consemnat de secretariat, al raportului politic al C.C. al partidului prezentat de el la Conferinţa a IX-a generală a P.C.(b) din Rusia, Lenin face o modificare în fraza a doua, iar pe plicul în care i s-a trimis materialul scrie „25. IX. 1920 la arhivă. Despre Polonia. O relatare nereuşită a cuvîntării mele".

Lenin stă de vorbă cu N. A. Emilianov, la care a stat ascuns la Razliv în iulie-august 1917.

Într-o convorbire cu M. Gracia, Lenin discută despre sciziunea din Partidul muncitoresc socialist din Spania şi crearea Partidului Comunist din Spania şi alte probleme.

Septembrie, 26 Într-o scrisoare adresată Comitetului revoluţionar din Siberia, Lenin propune o serie de măsuri pentru ajutorarea ţăranilor din Siberia şi roagă să i se comunice considerentele comitetului revoluţionar în această problemă.

Lenin participă la şedinţa de seară a celei de-a treia sesiuni a C.E.C. din Rusia în cea de-a VII-a legislatură şi îşi face însemnări pe marginea raportului lui A. V. Lunacearski cu privire la activitatea Comisariatului poporului pentru învăţămînt.

Septembrie, 27 Lenin participă la şedinţa de dimineaţă şi de seară a sesiunii a III-a a C.E.C. din Rusia în cea de-a VII-a legislatură şi îşi face însemnări pe marginea coraportului comisiei C.E.C. din Rusia pentru verificarea activităţii Comisariatului poporului pentru învăţămînt prezentat de V. I. Nevski ; îşi face însemnări şi în timpul dezbaterilor.

Septembrie, 28 Într-o telegramă adresată Comitetului executiv gubernial şi Comitetului gubernial de aprovizionare din Tambov, Lenin dispune trimiterea la Moscova a două trenuri cu cereale.

Lenin are o convorbire cu I. N. Smirnov, P. K. Kaganovici, A. G. Şotman şi Kudreavţev, activişti din Siberia.

Într-o convorbire cu S. M. Kirov, reprezentantul diplomatic ar R.S.F.S.R. în Gruzia, Lenin discută despre situaţia din Caucaz.

Lenin are o convorbire cu B. Z. Sumeaţki, preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Extremului Orient.

Lenin scrie observaţii pe marginea §§ 13 şi 14 ale rezoluţiei „Cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid", adoptată de Conferinţa a IX-a generală a P.C.(b) din Rusia.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută raportul de activitate al comisiei însărcinate cu procurarea obiectelor pentru fondul de premii şi alte probleme.

Septembrie, 29 Lenin scrie propuneri la rezoluţia „Cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid", adoptată de Conferinţa a IX-a generală a P.C.(b) din Rusia.

Lenin participă la şedinţa plenarei C.C. al partidului ; în timpul discutării proiectului de scrisoare a C.C. al partidului adresată organizaţiilor de partid din sud, Lenin citeşte proiectul şi modificările propuse şi scrie că este de acord cu textul scrisorii. În hotărîrea adoptată de plenară în problema politicii de salarizare, Lenin împreună cu L. P. Serebreakov şi V. V. Şmidt sînt însărcinaţi să formuleze punctul de vedere al Comisariatului muncii asupra problemei salarizării. La această şedinţă se discută, de asemenea, situaţia de pe Frontul din Extremul Orient, răspunsul la cererile ultimative ale Franţei şi la ameninţarea ei că va bombarda porturile din sud, rezoluţia Conferinţei a IX-a generale a P.C.(b) din Rusia „Cu privire la sarcinile imediate ale construcţiei de partid", convocarea congresului U.T.C. din Rusia, propunerea lui G. V. Cicerin, S. Z. Eliava şi S. M. Kirov referitoare la tratativele cu Armenia, propunerea lui Cicerin de ratificare a tratatului cu Hiva etc.

Septembrie, 30 Lenin discută cu Vukol Şaşkov, ţăran din judeţul Buguruslan, gubernia Samara, despre predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole şi despre seceta din plasa sa ; îi scrie o adeverinţă

pentru a nu fi tras la răspundere pentru plecarea cu de la sine putere la Moscova.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului. Discutîndu-se raportul comisiei numite la 17 august 1920 de C.C.P. în problema asigurărilor de bunuri, Lenin susţine necesitatea pentru ţărani de a-şi asigura bunurile, propune formarea unei comisii speciale pentru elaborarea sistemului de organizare a asigurărilor de bunuri şi dictează textul hotărîrii C.C.P. în această problemă. Discutîndu-se problema concesionării pădurilor, Lenin citeşte referatul lui G. I. Lomov în această problemă şi face însemnări pe marginea lui. La această şedinţă se discută, de asemenea, fabricarea zahărului ; problema concesiunilor — propunerile sindicatului Vanderlip, acordul cu fabricile de coloranţi din Germania, problema concesionării pădurilor ; proiectul de hotărîre cu privire la punerea la dispoziţia consiliilor economice guberniale din Petrograd, Moscova şi Ivanovo-Voznesensk a materiilor prime din fondul centralizat al statului ; rezultatele lucrărilor comisiei pentru cercetarea influenţei pe care războiul mondial, precum şi războiul şi blocada organizată de Antantă, au exercitat-o asupra tuturor laturilor vieţii economice şi sociale etc.

Septembrie—decembrie

Într-un bilet adresat lui N. I. Buharin, Lenin vorbeşte despre concepţiile filozofice ale lui A. A. Bogdanov şi despre criticarea lor în articolul lui V. I. Nevski „Materialismul dialectic şi filozofia reacţiunii moarte", articol anexat la ediţia a doua a cărţii lui V. I. Lenin „Materialism şi empiriocriticism".

Octombrie, 1

Într-o scrisoare adresată lui L. D. Troţki, Lenin îşi exprimă nemulţumirea pentru amînarea ofensivei în Crimeea.

Într-o adresă trimisă lui V. M. Sverdlov, adjunct al comisarului poporului pentru căile de comunicaţii, Lenin roagă să i se acorde lui A. A. Preobrajenski, şeful serviciului administrativ al Direcţiei căii ferate Samara-Zlatoust, care a lucrat peste 20 de ani în transporturi, iar acum este extrem de surmenat şi bolnav, un concediu de trei luni cu menţinerea salariului şi a dreptului la raţia alimentară.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută mersul tratativelor cu Finlanda.

Într-o convorbire cu V. A. Diogoti, care, din însărcinarea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, făcuse o călătorie în străinătate, Lenin discută despre mișcarea muncitorească din Italia și Franța și despre conducătorii acestei mișcări.

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și al Apărării ; prezintă un raport în problema aprovizionării cu combustibil și produse alimentare a fabricilor de textile de primă importanță din gubernia Ivanovo-Voznesensk, în curs de refacere. La această ședință se discută, de asemenea, următoarele probleme : aprovizionarea cu îmbrăcăminte a minerilor din Donbass, transportarea bumbacului din Turkestan, răspunderea pentru folosirea incompletă a transportului feroviar și transportului pe apă, transportarea cărbunelui din Donbass și a petrolului din Groznîi, transportarea produselor alimentare din Siberia și Ucraina, aprovizionarea cu produse alimentare a Petrogradului etc.

Octombrie, 1 sau 2 — Lenin primește în audiență o delegație a Congresului al III-lea al U.T.C. din Rusia, care îl roagă să țină o cuvîntare la congres ; ascultă informarea lui L. Șatkin, reprezentantul C.C. al U.T.C. din Rusia, cu privire la situația din Uniunea tineretului și-i promite să rostească la congres o cuvîntare.

Octombrie, 2 — Lenin scrie pentru A. A. Ioffe și I. A. Berzin un proiect de directive a Biroului Politic al C.C. al partidului în care se cere ca tratatele de pace cu Polonia și Finlanda să fie semnate cît mai repede posibil.

Lenin scrie scrisoarea „Către sătenii săraci din Ucraina".

La Congresul al III-lea al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia, Lenin rostește cuvîntarea : „Sarcinile uniunilor tineretului". După cuvîntare răspunde la bileţele.

Lenin rostește o cuvîntare la Congresul muncitorilor și funcționarilor din industria pielăriei.

Octombrie, 3 — Lenin discută cu K. I. Lander, membru al colegiului Inspecției muncitorești-țărănești, despre situația din Caucazul de nord, starea de spirit a

populației, mersul colectărilor de cereale, posibilitatea de a majora predările obligatorii a surplusurilor de produse agricole în Kuban și-i recomandă să înainteze C.C. al partidului un raport cu privire la situația din Caucazul de nord.

Octombrie, 3 sau 4 — Lenin scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al partidului, prin care se recomandă ca condițiile formulate de delegația poloneză privitor la granița cu Polonia să fie acceptate, iar lui A. A. Ioffe i se trasează sarcina ca în decurs de 3—4 zile să semneze tratatul preliminar cu Polonia.

Octombrie, 4 — Într-o telegramă adresată Consiliului militar-revoluționar al Armatei 1 de cavalerie, Lenin arată necesitatea accelerării deplasării armatei pe Frontul de sud.

Octombrie, 5 — Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; ia cunoștință de ordinea de zi a ședinței, face însemnări pe marginea ei și o completează cu următoarele probleme : „16. Regulamentul pentru administrarea depozitelor (Avanesov). 17. Cereale pentru Petrograd (Zinoviev)". În problema repartizării premiilor, Lenin prezintă o propunere care este adoptată de C.C.P. În aceeași ședință, Lenin prezintă un referat în problema organizării lucrărilor de codificare. La ședință se discută, de asemenea, problema transporturilor locale în Caucaz, planul de import al Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, măsurile pentru sprijinirea urgentă a activității Comitetului construcțiilor de stat de pe lîngă C.E.S. în ceea ce privește unele dintre cele mai urgente lucrări și proiectul de hotărîre cu privire la luarea în evidență și repartizarea materialelor pentru acoperișuri, corelarea predărilor obligatorii de surplusuri de produse agricole cu datele privitoare la recoltă etc.

Octombrie, 6 — Într-un bilet adresat lui N. N. Krestinski, Lenin îl roagă să supună Biroului Organizatoric al C.C. al partidului problema acordării unei rații suplimentare de produse alimentare persoanelor bolnave.

Lenin are o convorbire cu scriitorul englez H. Wells.

Lenin participă la două ședințe ale Biroului Politic al C.C. al partidului ; împreună cu L. D. Troțki face propunerea ca N. A. Semașko să fie trimis temporar pe Frontul de sud pentru întărirea muncii de agitație. La ședințe se discută, de asemenea, comunicările lui G. K. Ordjonikidze cu privire la răspunsul la nota ministrului afacerilor externe al Gruziei în legătură cu atacul kemaliștilor împotriva Armeniei, problema relațiilor dintre C.E.S., direcțiile generale și centre, pe de o parte, și comitetele executive guberniale, pe de altă parte ; propunerea lui S. I. Gusev de trimitere a lui A. V. Lunacearski pe Frontul de sud, cererea Comitetului de partid din Petrograd de revocare a hotărîrii Biroului Organizatoric al C.C. cu privire la mobilizarea unui număr de 30 de membri de partid pentru Frontul de sud, confirmarea delegației care urmează să participe la congresul Uniunii poștale internaționale, confirmarea listei de tovarăși mobilizați pentru a elabora de urgență manuale, propunerea lui N. I. Buharin în legătură cu studierea economiei Rusiei Sovietice etc.

Într-un interviu acordat lui W. Pal, comunist englez, Lenin vorbește despre tactica Partidului Comunist din Marea Britanie.

Octombrie, 7 — Într-o convorbire cu A. V. Lunacearski, Lenin îi dă indicația ca în expunerea pe care urma s-o facă la primul Congres general al Proletcultului din Rusia, să sublinieze principiul subordonării Proletcultului față de Comisariatul poporului pentru învățămînt.

Octombrie, 8 — În legătură cu primul Congres general al Proletcultului din Rusia, Lenin recomandă să fie pregătit de urgență și apoi discutat în C.C. al partidului un proiect de rezoluție pentru a fi prezentat la acest congres. Lenin scrie proiectul de rezoluție „Cu privire la cultura proletară".

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și al Apărării, la care se discută problema trimiterii urgente de mărfuri în Siberia, rechiziționarea de la populație a echipamentului militar, măsurile pentru creșterea producției de pîslari, opinci și harnașamente etc.

Octombrie, 9 — La consfătuirea activului organizației orășenești Moscova a P.C.(b) din Rusia, Lenin prezintă un

raport despre situația internă și externă a Republicii Sovietice.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului ; ia parte la dezbaterea problemei Proletcultului, ia de cîteva ori cuvîntul în această problemă și își face însemnări pe marginea unor cuvîntări, scrie un concept de rezoluție cu privire la cultura proletară. În aceeași ședință se discută, de asemenea, componența C.C. al U.T.C. din Rusia, mersul tratativelor de pace cu Polonia și despre delegația reprezentanților Congresului de la Baku al popoarelor din Orient etc.

În noaptea de 9 spre 10 octombrie — Într-o convorbire cu A. A. Ioffe, șeful delegației sovietice la tratativele de pace de la Riga, Lenin discută problema încheierii păcii cu Polonia.

Octombrie, 10 — Din însărcinarea Biroului Politic al C.C. al partidului, Lenin adresează o telegramă lui L. D. Trotki, în care îi relatează situația de pe Frontul polonez, convorbirea cu A. A. Ioffe referitoare la încheierea păcii cu Polonia și îi comunică hotărîrea Biroului Politic de a deplasa unele unități de pe Frontul de sud-vest pe Frontul de sud pentru a termina cît mai rapid cu Vranghel.

Octombrie, 11 — Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului ; în timpul discutării problemei Proletcultului, Lenin scrie un bilet lui N. I. Buharin în care scoate în relief principalele teze cu privire la construcția culturii proletare. La această ședință se discută, de asemenea, scrisoarea lui G. V. Cicerin cu privire la România, problema convocării sesiunii C.E.C. din Rusia etc.

Octombrie, 12 — Într-o scrisoare adresată lui S. E. Ciutkaev, adjunct al comisarului poporului pentru finanțe, Lenin îi vorbește de necesitatea întocmirii unei evidențe și a vînzării în străinătate a fondului de antichități destinat exportului.

Împreună cu N. K. Krupskaia, Lenin asistă în Piața Roșie la funeraliile Inessei Armand.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului. Parcurge ordinea de zi a ședinței, face însemnări pe marginea acesteia și adaugă următoarele puncte : „25. Formarea unei comisii pe lîngă Direcția Centrală de Statistică (Popov). 26. Cererea Comisariatului poporului pentru comerțul exterior". La ședință se discută, de asemenea, mă-

surile pentru stimularea creşterii culturilor tehnice, raportul comisiei pentru problema concesiunilor, comisie creată de C.C.P. la 30 septembrie 1920, proiectul de hotărîre cu privire la Comitetul revoluţionar din Siberia, crearea pe lîngă comitetele guberniale de aprovizionare a unor comisii pentru aprovizionarea muncitorilor.

Octombrie, 12 şi 13

Luînd cunoştinţă de scrisoarea din 12 octombrie 1920 adresată de G. V. Cicerin Biroului Politic al Comitetului Central al partidului în legătură cu ştirea trimisă de G. K. Ordjonikidze că e posibilă demisia guvernului din Armenia şi în care propunea să se dea ajutor politic Armeniei în cazul instaurării Puterii sovietice în această ţară, Lenin scrie pe scrisoare că propunerile lui Cicerin trebuie aprobate.

Mai tîrziu de 12 octombrie

Împreună cu N. K. Krupskaia, Lenin o vizitează pe Clara Zetkin, care se îmbolnăvise, se interesează dacă are hrană suficientă, dacă e bine îngrijită, discută cu ea despre războiul polono-sovietic — despre retragerea Armatei Roşii de lîngă Varşovia, despre Armata I de cavalerie, despre încheierea unei păci cu Polonia, precum şi despre situaţia de pe Frontul de sud.

Octombrie, 13

Lenin scrie o completare la raportul Înaltului comandament cu privire la organizarea zdrobirii trupelor lui Vranghel şi un bileţel adresat membrilor Biroului Politic al C.C. al partidului în care recomandă să se introducă această completare şi să se aprobe raportul.

Lenin primeşte pe A. M. Nikolaev, locţiitor al comisarului poporului pentru poştă şi telegraf, M. Gruzenberg, activist al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, A. S. Kuklin, preşedintele comunei din Petrograd, K. A. Alferov, membru al Micului C.C.P., M. M. Litvinov, împuternicitul diplomatic în Anglia, D. P. Bogolepov, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru finanţe al Republicii Turkestan, I. T. Smilga, membru al Consiliului militar-revoluţionar al Republicii.

Octombrie, 13 sau 14

Lenin scrie proiectul de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al partidului în problema sarcinilor P.C.(b) din Rusia în ţinuturile locuite de popoare orientale.

Octombrie, 14

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului. În problema sarcinilor P.C.(b) din Rusia în ţinuturile locuite de popoare orientale se adoptă, cu unele completări, proiectul de hotărîre scris de Lenin. La şedinţă se discută, de asemenea, necesitatea convocării, pentru ratificarea tratatului de pace cu Polonia, a sesiunii C.E.C. din Rusia, problema Proletcultului, propunerile lui G. V. Cicerin cu privire la Armenia, precum şi, în legătură cu nota lui Curzon, problema publicaţiei „Jizn Naţionalnostei", organul de presă al Comisariatului poporului pentru problemele naţionalităţilor, componenţa colegiului Comisariatului poporului pentru problemele naţionalităţilor etc.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se aprobă procesele-verbale ale şedinţelor Micului C.C.P.

Octombrie, 15

Într-un bilet adresat lui I. A. Halepski, şeful transmisiunilor din Armata Roşie, Lenin îi comunică că legătura telefonică Moscova-Harkov nu funcţionează bine, cere ca linia să fie reparată urgent şi-l previne că, în caz de neexecutare, va fi tras la răspundere.

Luînd cunoştinţă de procesul-verbal al consfătuirii interdepartamentale din 14 octombrie 1920, care a recunoscut necesitatea transformării C.E.S. în Comisariat al poporului pentru industrie şi a creării unui organ extradepartamental pentru coordonarea planurilor economice, într-un bilet adresat membrilor C.C. al partidului, Lenin scrie că nu este de acord cu proiectul de transformare a C.E.S. şi propune să se creeze pe lîngă Consiliul Muncii şi al Apărării o comisie interdepartamentală permanentă.

La consfătuirea preşedinţilor comitetelor executive judeţene, de plasă şi sătesti din gubernia Moscova, Lenin rosteşte o cuvîntare şi cuvîntul de încheiere.

Octombrie, 16

Într-o telegramă adresată lui M. V. Frunze, Lenin subliniază „că, urmărind îndeaproape pe inamic, trebuie neapărat să pătrundem în Crimeea" şi recomandă să se facă pregătiri temeinice pentru eliberarea Crimeii.

Lenin adresează o telegramă guvernului sovietic al Ucrainei şi statului-major al Frontului de sud în legătură cu atitudinea faţă de ţăranii săraci.

Din însărcinarea Biroului Politic al C.C. al partidului, Lenin adresează o scrisoare lui I. E. Gukovski, S. Solomonov, T. Sedelnikov şi A. S. Iakubov în legătură cu activitatea reprezentanţei R.S.F.S.R. în Estonia.

Într-o scrisoare adresată redacţiei revistei „Internaţionala Comunistă", Lenin comunică că nu poate îndeplini rugămintea redacţiei de a scrie un articol nou pentru nr. 14 al revistei şi propune să se retipărească din broşura „Victoria cadeţilor şi sarcinile partidului muncitoresc", scrisă de el în 1906, capitolele referitoare la dictatură, promiţînd să scrie o prefaţă.

Într-un bilet adresat secţiei poligrafie a C.E.S., Lenin roagă să i se comunice de ce ziarul „Pravda" apare în condiţii grafice proaste, anexează nr. 231 din 16 octombrie 1920 al ziarului „Pravda" şi cere să i se raporteze ce măsuri s-au luat pentru îmbunătăţirea aspectului grafic al ziarului.

Într-o scrisoare adresată colectivului Fabricii de ciment din staţia Sciurovo, Lenin felicită pe muncitorii şi funcţionarii de la această fabrică cu prilejul intrării ei în funcţiune, îşi exprimă convingerea că ei vor reuşi să atingă şi să depăşească nivelul producţiei dinainte de război şi roagă să i se comunice peste 1—2 luni cum merg treburile.

Octombrie, 19 Lenin scrie „Însemnări cu privire la sarcinile imediate ale partidului".

Într-un bilet adresat lui Kornev, comandantul trupelor de pază internă, Lenin îi cere să lichideze rapid acţiunile contrarevoluţionare din gubernia Tambov şi să i se comunice ce măsuri s-au luat în acest scop.

Într-un bilet adresat lui S. P. Sereda, comisarul poporului pentru agricultură, Lenin îi cere să-şi dea avizul asupra memoriului cu privire la folosirea tractoarelor în agricultura Rusiei Sovietice şi la necesitatea pregătirii unui plan pentru campania de folosire a tractoarelor, memoriu primit la Consiliul Comisarilor Poporului.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului, la care se discută proiectul de decret cu privire la folosinţa pămîntului şi organizarea teritoriului în fostele regiuni căzăceşti, comunicatul oficial „Noile uneltiri criminale ale duşmanilor Rusiei Muncitoreşti-Ţărăneşti", proiectul

de decret cu privire la înfiinţarea unei universităţi de stat în Ural etc.

Înainte de 20 octombrie — Lenin răsfoieşte culegerea sa de articole „În 12 ani" (Petersburg, 1907) şi face însemnări marginale.

Octombrie, 20 — Lenin scrie pentru nr. 14 al revistei „Internaţionala Comunistă" articolul „Cu privire la istoria problemei dictaturii".

Primind scrisoarea din 18 octombrie 1920 în care I. F. Arsentiev şi M. I. Zelikman, membri ai prezidiului Comitetului gubernial de partid din Tula, arătau că unii membri ai organizaţiei de partid din Tula manifestă tendinţa de a pune pe primul plan sarcinile economice şi culturale în dauna sarcinilor militare, Lenin adresează o scrisoare tovarăşilor din Tula în care subliniază că „Atîta timp cît nu-l vom fi *înfrînt* pe Vranghel, atîta timp cît nu vom fi eliberat întreaga Crimee, sarcinile militare rămîn pe *primul* plan. Acesta este un lucru indiscutabil".

Lenin are o convorbire cu I. A. Teodorovici, care sosise din Siberia.

La locuinţa lui E. P. Peşkova, Lenin discută cu A. M. Gorki, ascultă sonatele lui Beethoven şi alte opere muzicale în interpretarea pianistului Isai Dobrovein.

Octombrie, 21 — Într-un bilet adresat lui N. P. Briuhanov, la Comisariatul poporului pentru aprovizionare, Lenin cere să se cerceteze de urgenţă dacă este întemeiată plîngerea ţăranilor din gubernia Stavropol că, înainte de îndeplinirea obligaţiilor de predare a surplusurilor de produse agricole, cooperativele nu le vînd unsoare pentru căruţe, chibrituri şi alte mărfuri şi roagă ca cel tîrziu a doua zi să-i fie prezentate concluziile.

Într-o scrisoare adresată lui A. M. Lejava şi M. N. Pokrovski, Lenin cere urgentarea lucrărilor de inventariere şi vînzare în străinătate a obiectelor din fondul de antichităţi destinat exportului.

Luînd cunoştinţă de scrisoarea adresată de A. M. Gorki Comisiei generale pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale oamenilor de ştiinţă, în care erau citate cazuri de rechiziţionare a unor încăperi în locuinţele oamenilor de ştiinţă din Petrograd, Lenin, într-o scrisoare adresată prezi-

diului Sovietului din Petrograd, arată că oamenilor de știință trebuie să li se asigure încăperi pentru cabinete de lucru și laboratoare.

Într-un bilet adresat redacției revistei „Internaționala Comunistă", la Petrograd, Lenin comunică că în ajun i-a trimis manuscrisul articolului „Cu privire la istoria problemei dictaturii" și două cărți ale sale (culegerea „În 12 ani" și broșura „Victoria cadeților și sarcinile partidului muncitoresc") și roagă ca aceste lucrări să-i fie înapoiate.

Octombrie, 22 Lenin discută cu activiști de partid și cu țărani din gubernia Stavropol despre nevoile acestora și ia cunoștință de propunerile lor pentru ridicarea agriculturii.

Octombrie, 23 Într-o telegramă adresată lui S. S. Kamenev, comandant-șef, Lenin dispune concentrarea Armatei I de cavalerie în vederea unei lovituri împotriva trupelor lui Vranghel.

Lenin primește în audiență pe Clara Zetkin.

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și al Apărării ; discutîndu-se problema refacerii Flotei din Marea Baltică, Lenin scrie un proiect de hotărîre care este adoptat de C.M.A. La ședință se discută, de asemenea, activitatea comisiei pentru sprijinirea Frontului de vest, mersul lucrărilor de încărcare a cărbunelui la stațiile de cale ferată și aprovizionarea căilor ferate cu combustibil, măsurile urgente pentru menținerea traficului pe calea ferată Nikolaevskaia, normele de soluționare a cererilor de amînare a încorporării, problema exploatărilor forestiere din Ucraina de pe malul drept al Niprului, producția de conserve pentru Armata Roșie.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; discutîndu-se norma de muncă și rația de produse alimentare pentru funcționarii sovietici, el scrie un proiect de hotărîre, care este adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului. La ședința C.C.P. se discută, de asemenea, raportul consfătuirii interdepartamentale pentru premieri și alte probleme.

Octombrie, 24 Lenin semnează o telegramă adresată Consiliului militar-revoluționar al Armatei I de cavalerie și lui S. S. Kamenev, în care se recomandă să se ia cele mai eroice măsuri în vederea concentrării

rapide a armatei pentru a da o lovitură trupelor lui Vranghel.

Octombrie, 25 Lenin primește în audiență pe V. D. Vanderlip, industriaș american, și discută cu el condițiile unei concesiuni în Kamciatka, despre relațiile economice dintre S.U.A. și Rusia Sovietică și alte probleme.

Lenin prezidează ședința extraordinară a Consiliului Muncii și al Apărării, la care se discută problema aprovizionării cu combustibil a căilor ferate din sud ; face modificări în proiectul de hotărîre al C.M.A. în legătură cu această problemă.

Lenin primește în audiență pe profesorul P. S. Osadcii, pe M. K. Vladimirov, comisarul poporului pentru aprovizionare al Ucrainei, pe A. L. Kolegaev, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, pe membri ai colegiului Comisariatului poporului pentru finanțe.

Octombrie, 26 Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului ; discutîndu-se starea de spirit din rîndurile partidului, el scrie un proiect de hotărîre cu privire la Comisia de control, care este adoptat cu unele modificări. La ședință se discută, de asemenea, problema convocării unei conferințe de partid în Ucraina, convocarea celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; prezintă un referat în problema concesiunilor din Siberia, în problema coordonării muncii comisariatelor economice în domeniul elaborării planului economic unic și scrie un proiect de hotărîre cu privire la crearea unei consfătuiri preliminare pentru organizarea legăturii între toate comisariatele economice, care este adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului. Lenin este desemnat să participe la această consfătuire. La ședință se discută, de asemenea, proiectul de hotărîre cu privire la Armata sovietică a muncii din Ucraina, problema acordurilor încheiate în Germania și Suedia, proiectul de hotărîre cu privire la vînzarea în străinătate a unor obiecte din fondul de antichități etc.

Lenin discută cu L. S. Sosnovski despre invenţia inginerului R. E. Klasson privind procedeul hidraulic de extracţie a turbei, îi recomandă să facă cunoştinţă cu Klasson şi-l invită pe Sosnovski să vină a doua zi la Kremlin pentru a viziona un film în care este prezentat acest procedeu.

Octombrie, 27

Lenin primeşte pe Ratnikov, Rîbakov, Romanov şi pe Glazunov, delegaţi ai conferinţei de partid din judeţul Aleksandrov (gubernia Vladimir), care îl informează că la Fabrica de muniţii din Troiţk se fac abuzuri, iar membrii de partid întîmpină greutăţi atunci cînd încearcă să sesizeze organele centrale ca aceste cazuri să fie cercetate. Într-o scrisoare adresată Comitetului gubernial de partid din Vladimir, Lenin confirmă că tovarăşii menţionaţi au fost într-adevăr la el, că au procedat cît se poate de just adresîndu-se lui şi cere să i se comunice care este procedura stabilită de comitetul gubernial pentru ca membrii unei organizaţii de partid judeţene să se poată adresa organelor „din Moscova, în general, şi C.C. al P.C. din Rusia, în special". Lenin adresează, de asemenea, o scrisoare lui F. E. Dzerjinski, N. I. Muralov şi E. A. Preobrajenski, la Comisia de control al P.C. (b) din Rusia, în care roagă ca aceşti delegaţi să fie primiţi în audienţă şi să se facă cercetări cît mai repede posibil în această chestiune.

Lenin asistă la referatul inginerului R. E. Klasson în legătură cu procedeul hidraulic de extracţie a turbei şi vizionează un film despre procedeul mecanic de extragere a turbei la Şatura şi procedeul hidraulic de extragere a turbei la Bogorodsk. La sfîrşit, Lenin face aprecieri asupra filmului şi recomandă refacerea unei serii de secvenţe.

Lenin participă la o consfătuire a reprezentanţilor Direcţiei generale a turbei şi ai Comisiei generale pentru transporturi unde are loc un schimb de păreri asupra invenţiei lui R. E. Klasson şi relevă importanţa acestei invenţii.

Octombrie, 28

Într-o scrisoare adresată lui A. I. Rîkov (sau lui N. P. Miliutin), la C.E.S., şi lui I. I. Radcenko, la Direcţia generală a turbei, Lenin recomandă o serie de măsuri pentru dezvoltarea mecanizării lucrărilor de extracţie a turbei, cere să fie analizate propunerile făcute de el şi să se avizeze asupra lor.

Într-o telegramă de răspuns adresată lui M. V. Frunze, Lenin cere „să se ia măsuri arhiurgente" pentru transportarea artileriei grele şi a unor unităţi de geniu etc., care să asigure succesul ofensivei Armatei Roşii împotriva trupelor lui Vranghel în zona Perekop.

Lenin participă la şedinţa Biroului Politic al C.C. al partidului. În problema celui de al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, Biroul Politic ia hotărîrea ca V. I. Lenin să prezinte la acest congres raportul C.E.C. din Rusia şi al C.C.P. cu privire la politica externă şi internă a R.S.F.S.R. Discutîndu-se problema privitoare la Comitetul general pentru educaţie politică, Lenin scrie un proiect de hotărîre care este inclus în hotărîrea adoptată de Biroul Politic în această problemă.

Într-o convorbire cu S. H. Agurski, care urma să plece în America, Lenin discută despre relaţiile sovieto-americane şi perspectivele stabilirii unor legături comerciale între cele două ţări, despre crearea Partidului muncitorilor şi fermierilor în S.U.A. şi tactica partidului comunist faţă de acest partid, precum şi alte probleme.

Octombrie, 29 Într-o telegramă adresată lui I. V. Stalin, membru al Consiliului militar-revoluţionar al republicii, Lenin recomandă să fie luate „de urgenţă măsuri pentru întărirea poziţiilor la Baku, pentru a nu putea fi atacate dinspre mare şi dinspre uscat", dat fiind pericolul unei ofensive a Antantei în această regiune.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Muncii şi al Apărării ; prezintă un referat cu privire la modificarea hotărîrii C.M.A. din 27 octombrie 1920 referitoare la îmbunătăţirea aprovizionării întreprinderilor în care lucrează supuşi străini, precum şi un referat cu privire la normele potrivit cărora urmau să fie supuse C.M.A. şi C.C.P. acordurile şi divergenţele dintre departamente şi cererile acestora din urmă. La şedinţă se discută, de asemenea, despre colectarea şi transportarea cartofilor, despre transportarea zahărului din Ucraina, proiectul de hotărîre cu privire la localităţile în care se declară starea de război, raportul comisiei însărcinate de C.M.A. să se ocupe de strîngerea echipamentului de iarnă pentru Armata Roşie,

precum și asigurarea Donbasului cu necesarul de cai și harnașamente etc.

Octombrie, 30 Într-un bilet adresat lui P. I. Popov, directorul Direcției Centrale de Statistică, Lenin indică întrebările la care trebuie să se răspundă la prelucrarea datelor statistice cu privire la funcționarii din aparatul de stat din Moscova.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al Partidului, la care se discută situația din organizația de partid Moscova, despre plecarea lui M. I. Kalinin cu un tren de agitație în Siberia sau în Kuban, despre plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului ; prezintă un referat cu privire la folosirea procedeului hidraulic de exploatare a turbei, scrie modificări la proiectul de hotărîre al C.E.S. în această problemă, care sînt adoptate de C.C.P. ; discutîndu-se problema îndeplinirii directivelor C.C.P. cu privire la cheltuirea fondului de aur numai pentru cumpărarea în străinătate a mijloacelor de producție, Lenin prezintă completări în proiectul de hotărîre cu privire la această problemă.

La ședință se discută, de asemenea, problema organizării pe lîngă C.E.C. din Rusia a unor reprezentanțe ale republicilor sovietice autonome, raportul comisiei numite la 22 octombrie 1920 de C.C.P. pentru problema normei de muncă și a rației alimentare pentru funcționarii din aparatul de stat, obligativitatea muncii femeilor la cusutul lenjeriei, îmbunătățirea condițiilor de locuit pentru muncitorii din fabrici și uzine, activitatea Comisariatului poporului pentru problemele naționalităților, problema concesiunilor în Siberia etc.

Noiembrie, 1 Lenin prezidează prima ședință a comisiei pentru legăturile organizatorice între comisariatele economice, scrie un concept de recomandări cu privire la necesitatea de a studia și de a elabora propuneri de unificare a comisiilor existente și de a pregăti un referat asupra activității principalelor comisii, întocmește o listă de comisii guvernamentale.

Într-un bilet adresat lui E. A. Preobrajenski, Lenin îl roagă să-și dea avizul în legătură cu scrisoarea în care A. M. Gorki scrie că Editura

de stat face greutăţi la tipărirea cărţilor în străinătate, la editura „Z. I. Grjebin".

Noiembrie, 2 Într-o scrisoare adresată lui R. E. Klasson, Lenin îi dă indicaţii ce trebuie să facă pentru îndeplinirea hotărîrii C.C.P. din 30 octombrie 1920 cu privire la aplicarea procedeului hidraulic de exploatare a turbei.

Luînd cunoştinţă dintr-o telegramă a lui N. A. Semaşko că Consiliul militar-revoluţionar al Frontului de vest nu a îndeplinit hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la eliberarea clădirii Universităţii din Smolensk, Lenin adresează un bilet lui E. M. Skleanski, precum şi o telegramă Consiliului militar-revoluţionar al Frontului de vest, în care cere ca hotărîrea C.C.P să fie imediat adusă la îndeplinire şi să i se raporteze de executare.

Lenin primeşte în audienţă pe generalul Cijan Sî-lin, şeful misiunii militare şi diplomatice chineze, cu ocazia apropiatei plecări a acestuia din Moscova ; în timpul convorbirii, Lenin îşi exprimă convingerea că legăturile dintre Rusia Sovietică şi China se vor întări.

Lenin prezidează şedinţa Consiliului Comisarilor Poporului ; discutîndu-se proiectul de decret cu privire la înfiinţarea unei gospodării unice de tractoare, Lenin scrie o completare (§ 8) la proiect ; discutîndu-se proiectul de hotărîre cu privire la introducerea unei raţii de bază în aprovizionarea muncitorilor ; face propuneri în legătură cu refacerea proiectului. La şedinţă se discută, de asemenea, raportul Comisariatului poporului pentru aprovizionare asupra îndeplinirii hotărîrii C.C.P. din 12 septembrie 1920 cu privire la cercetarea situaţiei într-un număr de cinci gubernii care au suferit cel mai mult de pe urma secetei, proiectul de hotărîre cu privire la măsurile pentru refacerea industriei de prelucrare a bumbacului, problema unui proiect de concesionare către americani a executării arăturilor cu tractorul în Rusia Sovietică, problema Comitetului general pentru educaţie politică, proiectul de decret cu privire la crearea regiunilor autonome ale popoarelor calmîc, voteac şi mari şi alte probleme.

Noiembrie, 3

La consfătuirea generală a Comitetelor pentru educație politică ale secțiilor guberniale și județene ale învățămîntului public, Lenin rostește o cuvîntare.

Lenin prezidează ședința Consiliului Comisarilor Poporului, la care sînt confirmate hotărîrile Comisiei de pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului (Micul C.C.P.)

Într-o adresă către A. Z. Golțman, președintele Comisiei pentru premierea în produse, N. B. Eismont, locțiitorul împuternicitului extraordinar pentru aprovizionarea armatei, și către Direcția generală a confecțiilor, Lenin dispune să fie supusă comisiei problema premierii muncitorilor și funcționarilor pentru executarea unei comenzi de 20 000 de perechi de cizme de vînătoare pentru Frontul din sud.

Nu mai devreme de 3 noiembrie

Pe rezoluția ședinței plenare a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste din 3 noiembrie 1920 cu privire la primirea lui J. Longuet și a grupului său în Internaționala Comunistă, Lenin scrie că această primire e inoportună și propune principalele puncte pentru o expunere de motive în această privință.

Noiembrie, 4

Lenin scrie articolul „Despre lupta dinăuntrul Partidului socialist italian".

Lenin semnează hotărîrea C.E.C. din Rusia și a Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la formarea regiunilor autonome ale popoarelor calmîc, voteac și mari și cu privire la constituirea unei comisii pentru stabilirea granițelor și elaborarea regulamentelor regiunilor autonome.

Noiembrie, 5

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al partidului, la care se discută situația de pe Frontul de sud-vest, problema Bielorusiei, problemele Extremului Orient (Kamciatka, granița cu regiunea Iakută, calea ferată din China răsăriteană etc.), raportul comisiei cu privire la reorganizarea Consiliului comerțului exterior și la rezervele de aur, problema conferinței sindicatelor, apropiata plecare a lui M. I. Kalinin cu un tren de agitație în Siberia etc.

Lenin prezidează ședința Consiliului Muncii și al Apărării, la care se discută raportul Comisiei ge-

nerale pentru transporturi cu privire la mersul lucrărilor de reparare a mijloacelor de transport, problema transportării combustibilului din Donbass, asigurarea transportării cărbunelui din Siberia, transportarea produselor alimentare din Caucaz, mersul transportării cartofilor, transportarea necesarului de cai în Donbass, premierea cu produse a muncitorilor și funcționarilor pentru executarea unei comenzi urgente de 20 000 de perechi de cizme de vînătoare etc.

CUPRINS

Prefaţă VII

1920

„STÎNGISMUL“ — BOALA COPILĂRIEI COMUNISMULUI . . . . . 1—104

I. În ce sens se poate vorbi despre însemnătatea internaţională a revoluţiei ruse? 3
II. Una din condiţiile principale ale succesului bolşevicilor 5
III. Principalele etape ale istoriei bolşevismului 8
IV. În lupta împotriva căror duşmani din cadrul mişcării muncitoreşti a crescut, s-a întărit şi s-a călit bolşevismul? 14
V. Comunismul „de stînga“ în Germania. Conducători — partid — clasă — masă . . . 22
VI. Trebuie oare revoluţionarii să activeze în cadrul sindicatelor reacţionare? 29
VII. Trebuie să participăm la parlamentele burgheze? 39
VIII. Nici un fel de compromis? 50
IX. Comunismul „de stînga“ în Anglia . . . 62
X. Cîteva concluzii 74

Adaos . . . . . 91—104

I. Sciziunea comuniştilor din Germania . . . 93
II. Comuniştii şi independenţii din Germania . . 94
III. Turati & Co. în Italia 97
IV. Concluzii greşite din premise juste 98
V. 103

Scrisoarea lui Wynkoop . . . . . —

*CUVÎNTARE ROSTITĂ CU PRILEJUL PUNERII PIETREI FUNDAMENTALE A MONUMENTULUI LUI K. MARX. 1 MAI 1920. *Relatare apărută în presă* . . 105

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL CONSACRAT PUNERII PIETREI FUNDAMENTALE A MONUMENTULUI MUNCII ELIBERATE. 1 MAI 1920. *Relatare apărută în presă* 106

DE LA PRIMUL SUBOTNIC ORGANIZAT LA CALEA FERATĂ MOSCOVA—KAZAN PÎNĂ LA SUBOTNICUL DE 1 MAI PE ÎNTREAGA RUSIE . . . . . 107—109

*CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN FAŢA OSTAŞILOR ROŞII CARE PLECAU PE FRONTUL POLONEZ. 5 MAI 1920. *Relatare apărută în presă.* . . . . . 110—111

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ŞEDINŢA COMUNĂ A C.E.C. DIN RUSIA, A SOVIETULUI DIN MOSCOVA, A SINDICATELOR ŞI A COMITETELOR DE ÎNTREPRINDERE. 5 MAI 1920. . . . . 112—118

*TELEGRAMA ADRESATĂ GUVERNULUI SOVIETIC SOCIALIST DIN AZERBAIDJAN 119

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONFERINŢA LĂRGITĂ A MUNCITORILOR ŞI OSTAŞILOR ROŞII DIN RAIONUL ROGOJSKI-SIMONOVSKI. 13 MAI 1920. *Relatare apărută în presă* . . . . . 120—121

CĂTRE ASOCIAŢIA REVOLUŢIONARĂ INDIANĂ . 122

*PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA COLECTAREA MATERIEI PRIME 123

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII ENGLEZI . . 124—128

*CONVORBIRE CU CORESPONDENTUL JAPONEZ R. NAKAHIRA, REPREZENTANTUL ZIARULUI „OSAKA ASAHI“ . . . . . 129—131

*CONVORBIRE CU CORESPONDENTUL JAPONEZ K. FUSE, REPREZENTANTUL ZIARELOR „OSAKA MAINITI“ ŞI „TOKIO NITI-NITI“ . . . . . 123—134

„COMUNISMUL“ . . . . . 135—137

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CEA DE-A DOUA CONSFĂTUIRE PE ÎNTREAGA RUSIE A ORGANIZATORILOR RESPONSABILI CU MUNCA LA SATE. 12 IUNIE 1920. 138—150

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

*HOTĂRÎRE CU PRIVIRE LA SANCŢIONAREA LUI E. I. VEVER, DIRECTORUL SANATORIULUI „GORKI" 151—152

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ŞEDINŢA COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE. 19 IUNIE 1920. *Relatare apărută în presă* 153

*PROIECT DE HOTĂRÎRE AL BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ÎN PROBLEMA SARCINILOR P.C. (b) DIN RUSIA ÎN TURKESTAN . . 154

*TELEFONOGRAMA ADRESATĂ PREZIDIULUI CONSFĂTUIRII PE ÎNTREAGA RUSIE ÎN LEGĂTURĂ CU PROBLEMA APROVIZIONĂRII. 1 IULIE 1920. . . 155—156

ÎN AJUTORUL OSTAŞULUI ROŞU RĂNIT! . . . 157

*RĂSPUNS LA SCRISOAREA COMITETULUI PROVIZORIU UNIT PENTRU CONSTITUIREA PARTIDULUI COMUNIST AL MARII BRITANII . . . . . 158—159

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA MITINGUL CONSACRAT RIDICĂRII UNUI MONUMENT LA PETROGRAD LUI K. LIEBKNECHT ŞI R. LUXEMBURG. 19 IULIE 1920 *Relatare apărută în presă* 160

*TEZE PENTRU CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE . . . . . 161—211

1. SCHIŢA INIŢIALĂ A TEZELOR CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ *(Pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste)* 163

2. SCHIŢA INIŢIALĂ A TEZELOR CU PRIVIRE LA PROBLEMA AGRARĂ *(Pentru Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste)* 171

3. TEZE CU PRIVIRE LA SARCINILE FUNDAMENTALE ALE CONGRESULUI AL II-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE 184

   I. Esenţa dictaturii proletariatului şi a Puterii Sovietice 185

   II. În ce trebuie să constea pregătirea imediată şi generală în vederea înfăptuirii dictaturii proletariatului? 188

   III. Îndreptarea liniei — în parte şi îmbunătăţirea compoziţiei — partidelor care au aderat sau vor să adere la Internaţionala Comunistă . . . 197

*4. CĂTRE COMITETUL EXECUTIV AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE 202

5. CONDIȚIILE DE PRIMIRE ÎN INTERNAȚIONALA COMUNISTĂ 204

*6. PUNCTUL AL DOUĂZECILEA DIN CONDIȚIILE DE PRIMIRE ÎN INTERNAȚIONALA COMUNISTĂ 211

*CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE. 19 iulie—7 august 1920 . . . . . 213—267

*1. RAPORT CU PRIVIRE LA SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ ȘI SARCINILE FUNDAMENTALE ALE INTERNAȚIONALEI COMUNISTE. 19 IULIE 215

*2. CUVÎNTARE DESPRE ROLUL PARTIDULUI COMUNIST. 23 IULIE 236

*3. RAPORTUL COMISIEI PENTRU PROBLEMA NAȚIONALĂ ȘI PROBLEMA COLONIALĂ. 26 IULIE 241

*4. CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA CONDIȚIILE DE PRIMIRE ÎN INTERNAȚIONALA COMUNISTĂ. 30 IULIE 248

*5. CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA PARLAMENTARISM. 2 AUGUST 255

*6. CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA INTRAREA ÎN PARTIDUL MUNCITORESC BRITANIC. 6 AUGUST 260

SCRISOARE CĂTRE COMUNIȘTII DIN AUSTRIA . 268—273

CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE . . . . . 274—276

*RĂSPUNS D-LUI SEGREW, CORESPONDENT AL ZIARULUI „DAILY NEWS“ . . . . . 277—278

*CONFERINȚA A IX-A GENERALĂ A P.C. (b) DIN RUSIA. 22—25 septembrie 1920 . . . . . 279—294

*1. RAPORTUL POLITIC AL COMITETULUI CENTRAL AL P.C. (b) DIN RUSIA, 22 SEPTEMBRIE 1920. *Dare de seamă apărută în presă* 281

*2. CUVÎNTARE CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE CONSTRUCŢIEI DE PARTID. 24 SEPTEMBRIE 286

*3. PROIECT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE CONSTRUCŢIEI DE PARTID 292

*4. PROPUNERI LA REZOLUŢIA CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE CONSTRUCŢIEI DE PARTID 294

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII GERMANI ŞI FRANCEZI. *În legătură cu discuţiile despre Congresul al II-lea al Internaţionalei Comuniste* . . . . . 295—297

SARCINILE UNIUNILOR TINERETULUI. *(Cuvîntare rostită la cel de al III-lea Congres General al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia. 2 octombrie 1920)* . . . 298—318

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONGRESUL MUNCITORILOR ŞI FUNCŢIONARILOR DIN INDUSTRIA PIELĂRIEI. 2 OCTOMBRIE 1920. . . . . 319—333

CĂTRE SĂTENII SĂRACI DIN UCRAINA . . . . 334—335

*DESPRE CULTURA PROLETARĂ . . . . . 336—337

Proiect de rezoluţie 336

*RAPORT CU PRIVIRE LA SITUAŢIA INTERNĂ ŞI EXTERNĂ A REPUBLICII, PREZENTAT LA CONSFĂTUIREA ACTIVULUI ORGANIZAŢIEI MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA. 9 OCTOMBRIE 1920. . . . 338—341

*PROIECTUL DE HOTĂRÎRE AL BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA SARCINILE P.C. (b) DIN RUSIA ÎN ŢINUTURILE LOCUITE DE POPOARE ORIENTALE . . . . . 342—343

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONSFĂTUIREA PREŞEDINŢILOR COMITETELOR EXECUTIVE JUDEŢENE, DE PLASĂ ŞI SĂTEŞTI DIN GUBERNIA MOSCOVA. 15 OCTOMBRIE 1920. . . . . 344—361

*CUVÎNT DE ÎNCHEIERE ROSTIT LA CONSFĂTUIREA PREŞEDINŢILOR COMITETELOR EXECUTIVE JUDEŢENE, DE PLASĂ ŞI SĂTEŞTI DIN GUBERNIA MOSCOVA. 15 OCTOMBRIE 1920 . . . 362—366

*TELEGRAMA CĂTRE GUVERNUL SOVIETIC AL UCRAINEI ŞI CĂTRE STATUL-MAJOR AL FRONTULUI DE SUD 367

*ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA SARCINILE IMEDIATE ALE PARTIDULUI 368

CU PRIVIRE LA ISTORIA PROBLEMEI DICTATURII *(Însemnări)* . . . . . 369—391

*PROIECT DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI MUNCII ŞI APĂRĂRII CU PRIVIRE LA REFACEREA FLOTEI DIN MAREA BALTICĂ. 392

*PROIECTUL DE HOTĂRÎRE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA NORMA DE MUNCĂ ŞI LA RAŢIA ALIMENTARĂ A FUNCŢIONARILOR SOVIETICI 393

*PROIECT DE HOTĂRÎRE AL BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA 394

*DESPRE ORGANIZAREA UNEI LEGĂTURI ÎNTRE COMISARIATELE ECONOMICE ALE POPORULUI . 395—396

*1. Proiect de hotărîre al Consiliului Comisarilor Poporului 395

*2. Concept de propuneri 395

*PROIECT DE HOTĂRÎRE AL BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA COMITETUL PRINCIPAL PENTRU EDUCAŢIE POLITICĂ 397

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONSFĂTUIREA PE ŢARĂ A COMITETELOR PENTRU EDUCAŢIE POLITICĂ ALE SECŢIILOR GUBERNIALE ŞI JUDEŢENE DE ÎNVĂŢĂMÎNT. 3 NOIEMBRIE 1920. . . . . 398—408

DESPRE LUPTA DINĂUNTRUL PARTIDULUI SOCIALIST ITALIAN . . . . . 409—428

1. 411

2. Vorbe false despre libertate *(În loc de postfaţă)* . 423

MATERIALE PREGĂTITOARE

*OBSERVAŢII PE MARGINEA PROIECTULUI DE DECRET CU PRIVIRE LA REPARTIZAREA JUSTĂ A LOCUINŢELOR POPULAŢIEI MUNCITOARE . . . 431

*CONCEPTUL HOTĂRÎRII CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA RESURSELE DE CEREALE 432

*OBSERVAŢII PE MARGINEA PROIECTULUI DE HOTĂRÎRE AL C.C. CU PRIVIRE LA SARCINILE P.C. (b) DIN RUSIA ÎN TURKESTAN . . . . . 433—436

**MATERIALE PENTRU CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE* . . . . . 437—462

1. PENTRU ELABORAREA TEZELOR CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ 437

2. TEZE CU PRIVIRE LA SARCINILE FUNDAMENTALE ALE INTERNAŢIONALEI COMUNISTE . 439

3. PLANUL REZOLUŢIEI CU PRIVIRE LA CONŢINUTUL NOŢIUNII DE „DICTATURĂ A PROLETARIATULUI" ŞI LA LUPTA ÎMPOTRIVA DENATURĂRII „LA MODĂ" A ACESTEI LOZINCI 448

4. SITUAŢIA INTERNAŢIONALĂ ŞI SARCINILE FUNDAMENTALE ALE INTERNAŢIONALEI COMUNISTE. *(Planul raportului)* 452

*5. ÎN LEGĂTURĂ CU CUVÎNTAREA ROSTITĂ DE J. TANNER LA CONGRESUL AL II-LEA AL INTERNAŢIONALEI COMUNISTE 456

*6. OBSERVAŢII PE MARGINEA RAPORTULUI LUI A. SULTAN-ZADE CU PRIVIRE LA PERSPECTIVELE REVOLUŢIEI SOCIALE ÎN ORIENT . . 457

*7. OBSERVAŢII PE MARGINEA PROPUNERILOR LUI P. LEVI LA TEZELE CU PRIVIRE LA PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ 458

*8. NOTE PENTRU COMISIA PENTRU PROBLEMA NAŢIONALĂ ŞI PROBLEMA COLONIALĂ . . 460

*CONCEPT DE REZOLUŢIE CU PRIVIRE LA CULTURA PROLETARĂ 462

ANEXE

*FIŞA PERSONALĂ PENTRU REÎNREGISTRAREA MEMBRILOR ORGANIZAŢIEI MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA . . . . . 465—468

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent *(1 mai—5 noiembrie 1920)* . . . . . 471—472

Lista documentelor la a căror redactare a participat V. I. Lenin . . . . . 473—476

Lista lucrărilor elaborate, probabil, de V. I. Lenin . . 477—478

Adnotări . . . . . 479—538

Indice de lucrări şi izvoare citate sau menţionate de V. I. Lenin 539—559

Indice de nume . . . . . 560—609

Date din viaţa şi activitatea lui V. I. Lenin . . . . 610—681

ILUSTRAŢII

V. I. Lenin rosteşte o cuvîntare în Piaţa Teatrului, în faţa ostaşilor roşii care pleacă pe front . . . . . XXX—1

Coperta cărţii lui V. I. Lenin „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului“ — 1920 . . . . . 2—3

Pagina 77 a manuscrisului lui V. I. Lenin „«Stîngismul» — boala copilăriei comunismului“. — Aprilie—mai 1920 . . 74—75

Prima pagină a ziarului „Die Rote Fahne“ nr. 396 din 31 august 1920, cuprinzînd scrisoarea lui V. I. Lenin către comuniştii din Austria 269

Fişă personală pentru delegaţii la Conferinţa a IX-a generală a P.C. (b) din Rusia, completată de V. I. Lenin. — Septembrie 1920 . . . . . 280—281

„Sarcinile uniunilor tineretului (Cuvîntare rostită la cel de-al III-lea Congres general al Uniunii Tineretului Comunist din Rusia)“. — 1920 299